

ספר

# כתר תורה

הנקרא בלשון קדמונינו

# תאג

## וזהו המשה חומשי תורה

עם תרגום אונקלוס ועם תרגום רבינו סעדיא גאון וללה"ה בלשון ערבי מועתק מספרי תים המדוייקים ישנים נושנים מכמה מאות שנים כאשר עין הקורא תחזינה מישרים. ונלוח אליו ס' חלק הקדוק על המקרא. חיבור המאה"ג הר"ר יהי"א בן כה"ר יוסף צאלח וללה"ה שהיה ראב"ד ור"מ ומ"צ בעי"ת צנעא ואנפיה. ועם דקדוק התרגום הועתק מכתובת יד מספרים ישנים נושנים כאשר עין הקורא תחזינה בהקדמתו. ועם ההפטרות מקרא. עם תרגום יונתן בן עזיאל וללה"ה.

חלק ראשון

# ספר בראשית

יצא לאור פעם ראשונה ע"י השתדלות המגיהים הר"ר שלום בן כה"ר יוסף עראקי כ"ץ הי"ו. ומשנהו הר"ר אברהם בן כה"ר חיים גראף הי"ו.



נדפס

פעה"ק **ירושלים** תוכב"א

בשנת בונה ירושלם ה' לפ"ק

ברפוס הר"ר שמואל הלוי צוקערמאן ושוחפו הי"ו

# הסכמת הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ראשון לציון, עמ"ר מוהר"ר

## יעקב שאול אלישר שלימ"א

אנא נפשאי ראשון לציון הח"מ לפעלא שבא אמינא איישר למע"כ המשתדלים החכמים השלמים, מבחר עצמים, יראים ושלמים, כמה"ר שלום יוסף עראקי הכהן יצ"ו וכמה"ר אברהם חיים אלנדאף יצ"ו שהתאמצו בכוחם ובאונם להוציא לאור תעלומה בהדפסת ספר התורה הזה בביאור רבינו סעדיא גאון ז"ל בשפה ערבית על ס' בראשית באותיות מרובעות גדולות ומהודרות למען ירוץ קורא בו, וממנו תועלת יקר נמצא לאחינו התימנים העי"א במקומותם למושבותם, היודעים ומבינים שפת ערבי שימצאו בזה נחת לחנך ולמד ילדי צא"ק מבני ערתינו המכירים היטב השפה הנז' ויוכלו להתקדם בלמוד מקראי קדש על בורין מבלי לבלות זמן רב מאביב ימי עלומיהם המסוגלים להתקדמותם. ובכן אבקש מכל אשר יגיע להם תועלת ממעשה ידי המשתדלים הי"ו הנז' כי יריקו להם נדבתם. ויביאו את הברכה אל ביתם. למען יצערו הלאה במלאכת הק' הזאת אשר החלו, ויחזקו ידיהם הרפות למען יבואו עד גמרה של המלאכה להביא על מכבש הדפוס גם ארבעת החומשים הנשארים. ולא ירצו חלילה תחת משא החובות שלוו בעד המצוה הזאת וכו' ותנו ג"כ כבוד להגאון הנז' ז"ל לכל יהיה באורו ככלי שבור ח"ו על כי לא יצא לאור ע"כ התורה ואצ"ל שלא ישיגו את גבולם שום בר ישראל להדפיס הבאור הזה בין בארץ ובין בחו"ל בלי רשיון המשתדלים הנז' עד תום חמש עשרה שנה מיום הנז' הלאה, ושארית ישראל לא יעשו עולה. ויה"ר חפץ ה' יצליח ביד המשתדלים הי"ו הנז', וזכות התורה הק' והרס"ג ז"ל יגן על העושים והמעשים בעתירת החותם בכרכה ראש הרבנים באה"ק ת"ו החו' פעה"ק ירוש' ת"ו ביום ט' לחו' זיו ש' התרנ"ה ליצירה ברב עז ושלום:

הצעיר יעקב שאול אלישר ס"ט

בא סי' יש"א ברכה הי"ו

(מקום החותם)

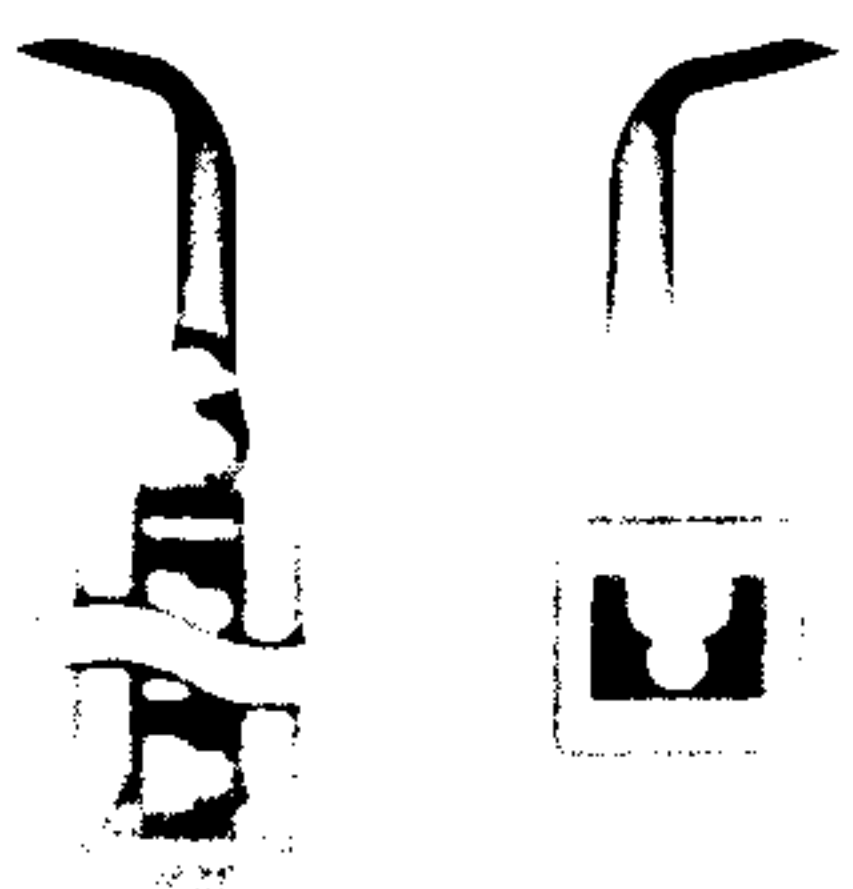
זכרה אלקי' לטובה למעלת אחינו היקרים הרמים ארבעים ארנ"י כס"ף המשתדלים להוציא לאור יקר'ת הספר היקר הזה אשר מעולם לא שזפתו עין רוא'ה. הולים זהב מכים ויתנו לכסף מוצא אנב דוחקיה'ז. דחקו ונכנסו ליטול כל א' מהם חלק במצוה הרבה הזאת איש איש לפי ערכו כברכת ה' אשר נתן לו העשיר ל'ו ירבה והדל לא ימעט לתת פורונו לגשת אל הקודש. זאת תורת הקדשים. וזאת תורת העולה על כל העובר על הפקודים על ש"ר האל"ף ספרים האלה.

280	סי' יוסף בן שלום דאר וסי' דוד חי ח' משה חנוך הלוי הי"ו
40	סי' שלמה אברהם גיא'ת.
40	סי' שלום אברהם עמר.
40	סי' יחיאל דוד עראקי הכהן.
20	סי' שלמה ב"ר יוסף עראקי הכהן ואחיו חיים.
20	סי' ישראל ב"ר יוסף מסעוד.
20	סי' שלום יחיאל כסאר.
20	סי' יחיאל שלום סרי הלוי.
20	סי' אברהם שלום הכהן.
20	סי' שלום דוד גמאל.
20	סי' שלום יוסף טובי וסעיד יחיאל משה.
20	סי' יוסף דוד גמאל ושלום יוסף הכהן.
20	סי' שלום יחיאל נדאף.
20	סי' יעיש יחיאל קצ'אעי ושלמה שלום סחפוי'ק.
20	סי' שלמה יוסף האוי.
20	סי' מאיר ב"ר חיים נדאף וחביריו.
20	ח"ר יודא אהרן חמר הכהן.
20	ח"ר שלום שלמה חמרי הלוי.
20	ח"ר יוסף ב"ר סעדיא צפירה ושמואל חיים ד'הבאני.
20	סי' שלמה משה גמאל.
20	סי' שלום מחבוב ומאיר שלמה מזרחי.
20	סי' אהרן שלום מסעוד וחביריו.
20	סי' אברהם שלמה לוי וחביריו.
20	סי' משה יחיאל קנבור וחביריו.
20	סי' ישועה משה גמאל וחביריו.
20	סי' יחיאל ב"ר סעדיא שריאן ושכר כהן.
20	סי' יחיאל שלמה עראקי הכהן וחביריו.
20	סי' אהרן יוסף דאר.
20	סי' שלום יחיאל כ'ריף וחביריו.
20	סי' שמואל אהרן וחביריו.
20	סי' משה יחיאל קהא וחביריו.
20	סי' יוסף שלום שרפי וחביריו.

יה"ר חפץ ה' בידם יצלח ויוכו לגומרה. ברוך והררה. זכות התורה הקדושה וזכות לומדיה תינוקות של בית רבן הבל שאין בו חטא. עליהם תגן. אלף המגן. ויהי שלום בחילם. ושלוח בכל גבולם. ובתיהם שלום כנה"ר וכנא"ה הבעה"ח ברוב עוז ושלום. פעה"ק ירושלים ת"ו ביום שנכפל בו כי טוב ל"ה למטמ'נים שנת המישרים ארתותם לפ"ק הרנ"ה.

נאם שלום ב"ר יוסף עראקי הכהן הי"ו ס"ט. נאם אברהם ב"ר חיים נדאף ס"ט.

2° 2224 = 927 2° 22 V 3922





ספר

# בתר תורה

הנקרא בלשון קדמונינו

# תאג

## והוא המשה הומשי תורה

עם תרגום אונקלוס ועם תרגום רבינו סעדיא גאון וללה"ה בלשון ערבי מועתק מספרי הימן המדוייקים ישנים נושנים מכמה מאות שנים כאשר עין הקורא תחוינה מישרים, ונלוה אליו ס' חלק הדקדוק על המקרא. חיבור המאה"ג הר"ר יחייא בן כה"ר יוסף צאלח וללה"ה שהיה ראב"ד ור"ם זמ"צ בעי"ת צנעא ואגפיה. ועם דקדוק התרגום הועתק מכתובת יד מספרים ישנים נושנים כאשר עין הקורא תחוינה בהקדמתו. ועם ההפטרות מקרא. עם תרגום יונתן בן עזיאל וללה"ה.

חלק ראשון

## ספר בראשית

יצא לאור פעם ראשונה ע"י השתדלות המגידים הר"ר שלום ו' כה"ר יוסף עראקי כ"ץ הי"ו. ומשנהו הר"ר אברהם ו' כה"ר חיים נדאף הי"ו.

נדפס

פעה"ק ירושלים תובכ"א

בשנת בונה ירושלים ה' לפ"ק

הסכמת הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ראשון לציון, עמ"ר מוהר"ר

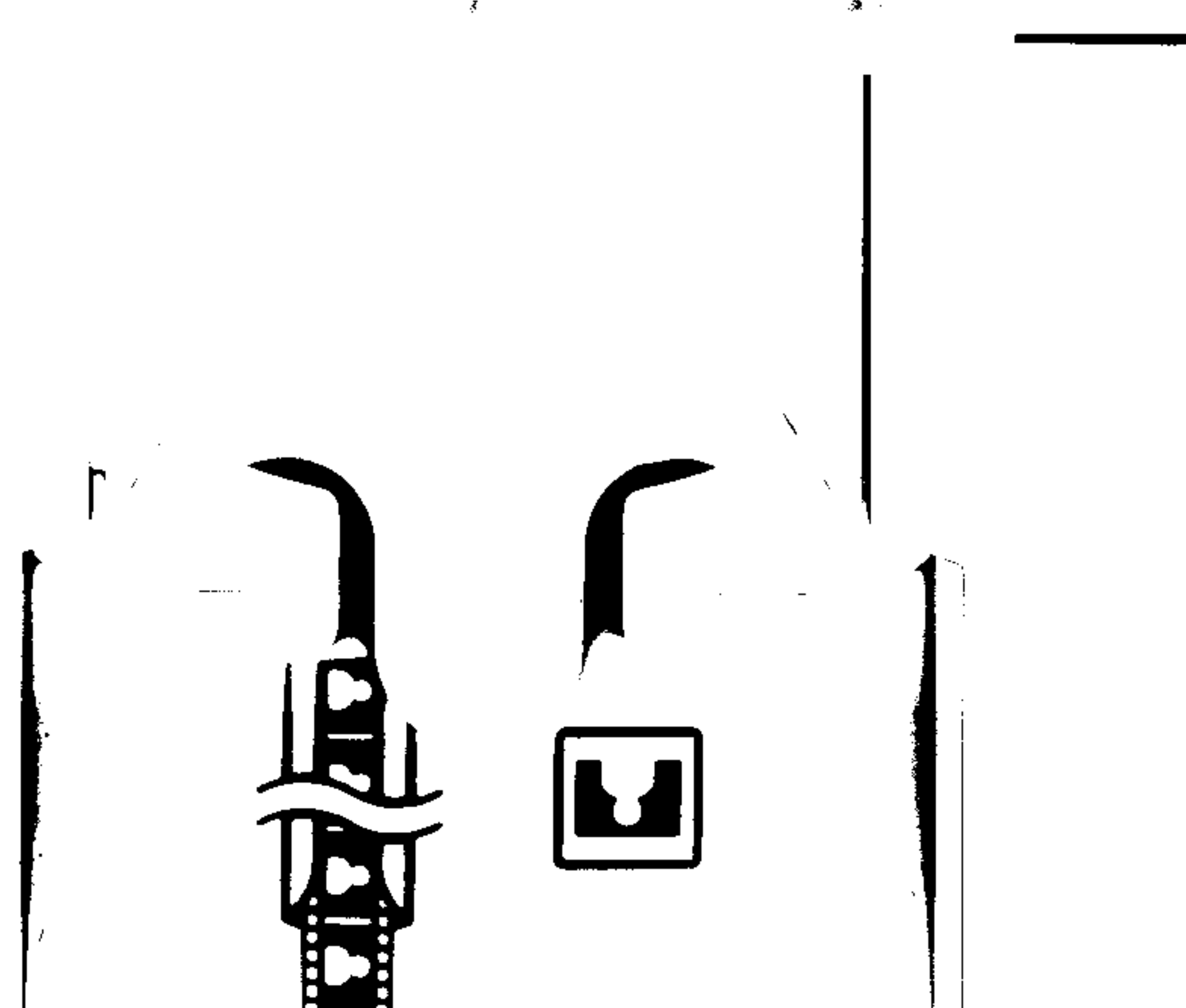
## יעקב שאול אלישר שליט"א

אנא נפשי ראשון לציון הח"ט לפעלא טבא אמינא איישר למע"כ המשתדלים החכמים השלמים, מבחר עצמים, יראים ושלמים, כמה"ר שלום יוסף עראקי הכהן יצ"ו וכמה"ר אברהם חיים אלנדאף יצ"ו שהתאמצו בכוחם ובאונם להוציא לאור תעלומה בהרפסת ספר התורה הזו בביאור רבינו סעדיא גאון ז"ל בשפה ערבית על ס' בראשית באותיות מרובעות גדולות ומהודרות למען ירוץ קורא בו, וממנו תועלת יקר נמצא לאחינו התימנים העי"א במקומותם למושבותם, היודעים ומבינים שפת ערבי שימצאו כזה נחת לחנך ללמד ילדי צא"ק מבני עדתינו הט. רים היטב השפה הגו' ויוכלו להתקדם בלמוד מקראי קדש על בוריון מבלי לבלות זמן רב מאביב ימי עלומיהם המסוגלים להתקדמותם. ובכן אבקש מכל אשר יגיע להם תועלת ממעשה ידי המשתדלים הי"ו הגו' כי יריקו להם נדבתם. ויביאו את הברכה אל ביתם. למען יצעדו הלאה במלאכת הק' הזאת אשר החלו, ויחזקו ידיהם הרפות למען יבואו עד גמרה של המלאכה להביא על מכבש הדפוס גם ארבעת החומשים הנשארים. ולא ירצו חלילה תחת משא החובות שלוו בעד המצוה הזאת ובוזה יתנו ג"כ כבוד להגאון הגו' ז"ל לבל יהיה כאורו ככלי שבור ח"ו על כי לא יצא לאור ע"כ התורה ואצ"ל שלא ישינו את גבולם שום בר ישראל להדפיס הבאור הזה בין בארץ ובין בחו"ל בלי רשיון המשתדלים הגו' עד תום חמש עשרה שנה מיום הגו' הלאה, ושארית ישראל לא יעשו עולה. ויה"ר חפץ ה' יצליח ביד המשתדלים הי"ו הגו', וזכות התורה הק' והרס"ג ז"ל יגן על העושים והמעשים כעתירת החותם בברכה ראש הרבנים באה"ק ת"ו החו' פעה"ק ירוש' ת"ו ביום מ' לחו' זו ש' התרנ"ה ליצירה כרב עז ושלום:

הצעיר יעקב שאול אלישר ס"ט

בא ס' י"ש"א ברכה הי"ו

(מקום החותם)





# בסימנא בראשית א טבא

הג"ה למנחה וב"ה

מיא דמעל לרקיעא. והוה בן: פצנע  
אלה אנלד. ופעל בין אמא לדי מן דונה.  
ובין אמא לדי מן פוקה. פכאן כדאך ויקרא  
אלהים לרקיע שמים ויהי ערב ויהי בקר  
יום שני: וקרא יי לרקיעא שמיא. והוה  
רמש והוה צפר יום תניין: וסמא אלה.  
אנלד סמא. למא מצא מן אליל  
ולנהאר יום תאני: פ

ויאמר אלהים יקוו הפנים מתחת השמים  
אלימקום אחד ותראה היבשה  
ויהי כן: ואמר יי. יתבנשון מיא מתחות  
שמיא לאתר חד. ותתחוי יבשתא. והוה  
בן: פשא אלה. אין ינתמע אלמא. מן תחת  
אסמא אלי מוצע ואחד. ויצהר איבאם.  
פכאן כדאך: ויקרא אלהים לייבשה  
ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים  
פייטוב: וקרא יי ליבשתא ארעא. ולבית  
בנישת מיא קרא יממי. וחזא יי ארי  
טב: פסמא אלה איבאם ארעא. ומלאם  
אמא בהארא. למא עלם אלה אין דאך  
גייד: ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא  
עשב מזריע זרע עין פרי עשה פרי למינו  
אשר זרעונו על הארץ ויהי כן: ואמר  
יי. תראית ארעא דתאה. עסכא דבר  
זרעיה מזרע. ארץ פירין. עביד פירין  
לזניה. דבר זרעיה ביה עד ארעא. והוה  
בן: פשא אלה. אין תכלא ארץ כלאא.  
ועשבא דו חב. ושגרא דו תמר. מזרע  
תמר ראצנאפה. מה גרסה מנה עלא  
ארץ. פכאן כדאך: ותוצא הארץ דשא  
עשב מזריע זרע למינהו ועין עשה פרי  
אשר זרעונו למינהו וירא אלהים פיי  
טוב: ואפיקת ארעא. דתאה. עסכא דבר  
זרעה

בראשית ברא אלהים את השמים ואת  
הארץ: בקדמין ברא יי ית  
שמיא וית ארעא: אורל מא כלק אלה.  
אסמא ואת לארץ: והארץ היתה תהו  
ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים  
מרחפת על פני המים: וארעא. הות צדיא  
וריקניא. וחשוכא על אפי תהומא. ורוחא  
מן קדם יי. מנשבא על אפי מיא: ולארץ  
כאנת נאמרה מסתבחה. ועלאם עלא  
וגה אנמר. וריח אלה. תהב עלא וגה  
אמא: ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור:  
ואמר יי יהי נהורא. והוה נהורא: פשא  
אלה אין יכון נור. פכאן נור: וירא אלהים  
את האור פייטוב ויבדל אלהים בין האור  
ובין החשך: וחזא יי. ית נהורא ארי טב.  
ואפריש יי. בין נהורא ובין חשוכא: פלמא  
עלם אלה אין אנור גייד. פעל בין אלנור  
ולצלום: ויקרא אלהים ולאור יום ורחשך  
קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:  
וקרא יי לנהורא יממא. ולחשוכא קרא  
ליליא. והוה רמש והוה צפר יום חד:  
וסמא אלה אוקאת אלנור נהארא.  
ואוקאת אלצלום לילא. למא מצא מן  
אליל ולנהאר יום ואחד: פ

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי  
מבדיל בין מים למים: ואמר יי.  
יהי רקיעא במציעות מיא. ויהי מפריש.  
בין מיא למיא: פשא אלה. אין יכון גלד  
פי וסט אמא. ויכון פאצלא בין אמאיין:  
ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים  
אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל  
לרקיע ויהי כן: ועבד יי ית רקיעא.  
ואפריש. בין מיא דמלרע לרקיעא. ובין

ב רבתי

ס פר חלק הדק דוקא) פסיק בין תיבת אלקים לאור בכל התיגאן. (ב) אין פסיק בין תיבת אלקים לתיבת ליבשה ברוב התיגאן.  
(ג) תדשא התיו בנעיא וחולת בשוא נח (מהר"י בשרי ול). (ד) תיבת ותוצא אולא הארץ אתי דשא הלשה ימנית ברוב התיגאן.  
א (בתר תורה)

פי אלהאר ולליל . ולתפרו בין אנור  
ולצדאם . למא עלם אלה אן דאלך גייד :  
ויהי-ערב ויהי-בקר יום רביעי : והוה  
רמש והוה צפר יום רביעי : ולמא מצא  
מן אליל ואלהאר יום ראבע :

פ  
ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש  
חיה ועוף יעופף על-הארץ על-פני  
רקיע השמים : ואמר " ירחשון מיא .

רחיש נפשא חיתא . ועופא יפרח על-  
ארעא . על אפי רקיע שמיא : פשא אלה  
איןסעי מן אמא . סאע דו נפס חיה . וטאר  
יטיר עלי ארץ . קבלתגלד אסמא : ויברא  
אלהים את-התנינן הגדלים ואת פלי-  
נפש החיה הרמשת אשר שרצו המים  
למינהם ואת פלי-עוף פנף למינהו וירא  
אלהים פייטוב : וברא " ית תניניא  
רבביא . וית כל נפשא חיתא דרחשא .

דארחישו מיא לוינהון . וית פלי עופא  
דפרח לזנוהי . וחזא " ארי טב : פכלק  
אלה . ארתנאנין ארעשאם . וסאר אלנפוס  
אלהיה אלהא . אתי סעת מן אלמא  
לאצנאפהא . וכל טאר דו ננאח  
לאצנאפהא . למא עלם אלה אן דאלך  
גייד : ויברך אתם אלהים לאמר פרו  
ורבו ומלאו את-המים בימים והעוף ירב  
בארץ : וברוך יתהון . " למימר . פושו  
וסנו . ומלו ית מיא ביממיא . ועופא יסנו  
בארעא : ובארך אלה פיהם . וקאל  
האבמא . אתמרו ואכתרו . ועמו אלמא  
אלדי פי אלבהאר . ואלטאר יכתר פי  
אלארץ : ויהי-ערב ויהי-בקר יום חמישי :  
והוה רמש והוה צפר יום חמישי : ולמא  
מצא מן אלריל ואלנהאר יום כאמס :

פ  
ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה  
למינה בהמה ורמש וחיתו-ארץ  
למינה ויהי-כן : ואמר " תפיק ארעא .  
נפשא חיתא לזנה . בעיר ורחיש . ותית  
ארעא לזנה . ותוה כן : פשא אלה . אן תכרנ  
אלארץ . נפוס חיה לאצנאפהא . בהאימא

זרעיה מוהרע לזנוהי . ואיך עבד פירין .  
דבר זרעיה פיה לזנוהי . וחזא " ארי  
טב : פאכרנת ארץ כלאא . עשבא דו  
חב לאצנאפהא . ושגר מכרנ תמר . מא  
זרעה מנה לאצנאפהא . למא עלם אלה  
אן דאלך גייד : ויהי-ערב ויהי-בקר יום  
שלישי : והוה רמש והוה צפר יום תליתי :  
ולמא מצא מן אלריל ואלנהאר יום תאלת :

פ

ויאמר אלהים יהי מארת פרקיע השמים  
להבדיל בין היום ובין הלילה והיו  
ראתת ולמועדים ולימים ושנים : ואמר  
" יהון נהורין פרקיעא דשמיא . לאפרשא .  
בין יממא ובין ליליא . ויהון לאתין ולזמנין .  
ולממני בהון יומין ושנין : פשא אלה .  
אן תכון אנוארא פי גלד אסמא . תפרו  
בין אלהאר ולליל . ויכונאן איאתא  
ואוקאתא . ואיאמא וסנינא : והיו למארת  
פרקיע השמים להאר על-הארץ ויהי  
כן : ויהון לנהורין פרקיעא דשמיא .  
לאנורא על ארעא . יהיה כן : ותכון  
אנואר פי גלד אסמא . לתצי עלא ארץ .  
פכאן כדאך : ויעש אלהים את-שני  
המארת הגדלים את-המאור הגדל  
למשלת היום ואת-המאור הקטן  
למשלת הלילה ואת הכוכבים : ועבד  
" ית תרון נהוריא רברביא . ית נהוריא  
רביא למשלט ביממא . וית נהוריא זעירא  
למשלט בליליא . וית כוכביא : פענע  
אלה . אניירין אעצמיין . אלנור אלכבר  
לאצנאפהא פי אלהאר . ולנור אלצנור  
לאצנאפהא פי אליל . ואלכוכב : ויתן אתם  
אלהים פרקיע השמים להאר על-הארץ :  
ויהי יתהון " פרקיעא דשמיא . לאנורא  
על-ארעא : ונעלהא אלה פי גלד אסמא .  
דתצי עלא ארץ : ולמשל פיום ובלילה  
ולתבדיל בין האור ובין החשך וירא  
אלהים פייטוב : ולמשלט ביממא  
ובליליא . ולאפרשא . בין נהוריא ובין  
חשוכא . וחזא " ארי טב : וללאצנאפהא



ודביבא. וחש אלארץ לאצנאפהא.  
 פכאן כדאך: ויעש אלהים את־חית  
 הארץ למינה ואת־הבהמה למינה ואת  
 כל־רמש האדמה למינהו וירא אלהים  
 כי־טוב: ועבר יי ית חית ארעא לזנה.  
 וית בעירא לזנה. וית. כל רחשא דארעא  
 לזנהו. וחזא יי ארי טב: וענע אלה  
 וחש אלארץ לאצנאפהא. ואלבהאים  
 לאצנאפהא. וסאיר דביב אלארץ  
 לאצנאפהא. למא עלם אלה אן דאלך  
 גייד: ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו  
 כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים  
 ובבהמה ובכל־הארץ ובכל־הרמש הרמש  
 על־הארץ: ואמר יי. נעביד אנשא  
 בצלמנא כדמותנא. וישלטון בנוני ימא  
 ובעופא דשמיא. ובבעירא ובכל ארעא.  
 ובכל רחשא דרחיש על ארעא: קאל  
 אלה. נענע אנסאנא. בצורתנא כשבהנא:  
 מסלטא יסתולון ערא סמך ארבחר  
 וטאיר אסמא. ואלבהאים וגמיע אלארץ.  
 וסאיר אלדביב אלדאב עלי אלארץ:  
 ויברא אלהים את־האדם בצלמו. בצלם  
 אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם:  
 וברא יי ית אדם בצלמיה. בצלם אלהים  
 ברא יתיה. דבר ונוקבא ברא יתהון:  
 פכלק אלה אדם בצורתה.  
 מסלטא כלקה. דכר ואנתא כלקהם:  
 ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים  
 פרו ורבו ומלאו את־הארץ וכבשה ורדו  
 בדגת הים ובעוף השמים ובכל־חית  
 הרמש על־הארץ: וברך יתהון יי. ואמר  
 דהון יי. פושו וסגו. ומלו ית ארעא ותקופו  
 עלה. ושלוטו. בנוני ימא ובעופא דשמיא.  
 ובכל חיתא דרחשא על ארעא: ובארך  
 אלה פיהמא. וקאל להמא. אתמרו  
 ואכתרו. ועמו אלארץ ואמכוהא.  
 ואסתולו. ערא סמך ארבחר וטאיר  
 אלסמא. וסאיר אלחיואן אלדאב עלי  
 אלארץ: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם

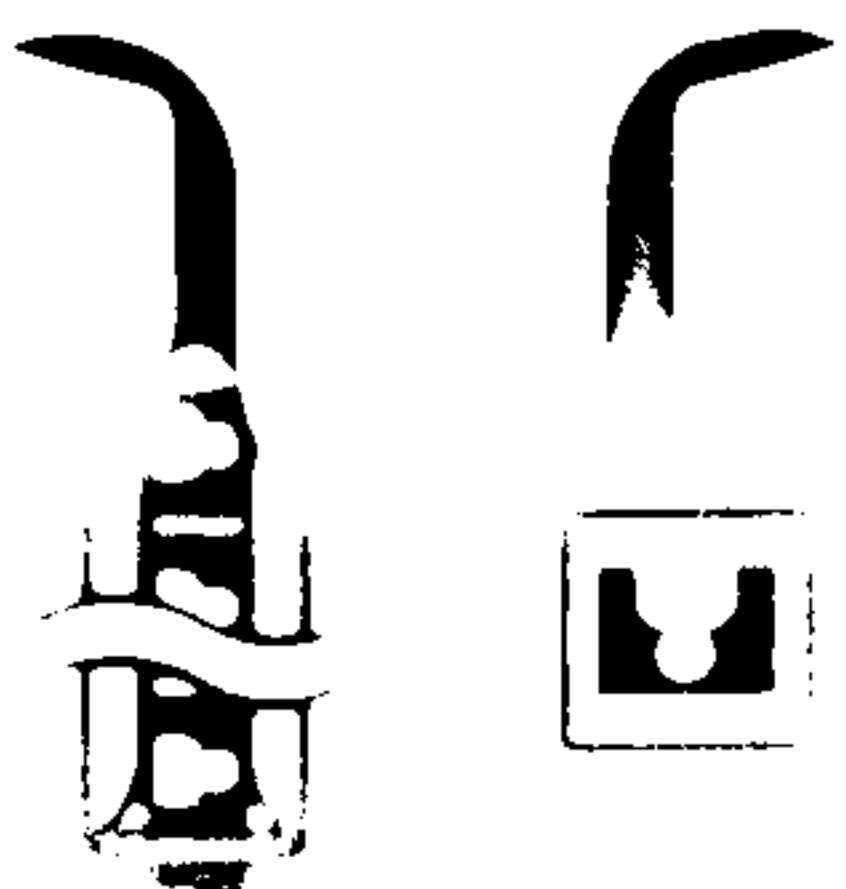
את־כרי־עשב זרע זרע אשר עדי־פני כל־  
 הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ  
 זרע זרע לכם יהיה לאכלה: ואמר יי.  
 הא יהבית לבון. ית כל עספא דבר  
 זרעיה מזרע. העל אפיכל ארעא. וית  
 כל אידנא. דביה פירי אידנא דבר זרעיה  
 מזרע. לבון יהי למיכל: וקאל אלה.  
 הודא קד אעטיתכם. כל עשב דו חב.  
 אלדי עלי וגה אלארץ. וכל שגר פיה  
 תמר חב. יכון לכם מאכלא: ולכל־חית  
 הארץ ולכל־עוף השמים ולכל רומש  
 על־הארץ אשר־בו נפש חיה את־כל־  
 ירק עשב לאכלה ויהי־כן: ולכל חית  
 ארעא. ולכל עופא דשמיא. ולכל דרחיש  
 על ארעא. דביה נפשא חיתא. ית כל  
 ירוק עספא למיכל. והוה כן: ולגמיע  
 וחש אלארץ. וטאיר אלסמא. וסאיר מא  
 ידב עלא אלארץ. אלדי פיה נפס חייה.  
 גמיע עשב אלכצר מאכלא. פכאן כדאך:  
 וירא אלהים את־כל־אשר עשה והנה  
 טוב מאד ויהי־ערב ויהי־בקר יום הששי:  
 וחזא יי ית כל דעבר. והא תקון דחדא.  
 והוה רמש והוה צפר יום שתיית: למא  
 עלם אלה אן גמיע מא צנעה גייד גרא.  
 ולמא מצא מן אלליל ואלנהאר יום

פ

סאדם:  
 ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם:  
 ואשתכללו. שמיא וארעא וכל  
 חיליהון: כמלת. אלסמאואת ואלארץ  
 וגיושהם: ויכל אלהים ביום השביעי  
 מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי  
 מפל־מלאכתו אשר עשה: ושיצי יי  
 ביום שביעאה. עבידתיה דעבר. ונח  
 ביום שביעאה. מפל עבידתיה דעבר:  
 ואכמל אלה פי אדיום אלסאבע. כלקה  
 אלדי צנע. ועטל פיה אן יכלק שיא.  
 מן מא כלקה: ויברך אלהים את־יום  
 השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מפל־  
 מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות:

וברך

חלק הרקדוק ה) בצלם אלהים. הרגומו בצלם אלהים לא כמ"ש בכ"ד גדול בצלמא דיי. וגם בכל הדפוסים הרגומו בצלם  
 אלהים ועיקר לסוד נכסס: ו) הטפחא בתיבת הרמשה בכל התיגאן:









רביעאה הוא פרת: ואסם אגנהר  
 אלתאלת אלדגדה. והו אלסאיר פי שרקי  
 אלמוצל. ואלגהר אלאבע הו אלפראת:  
 ויקח יהוה אלהים את האדם וינחהו בגן  
 עדן לעבדה ולשמרה: ודבר יי אלהים  
 ית אדם. ואשרייה בגנתא העדן.  
 למפלחה ולמטרה: תם אכר אלה אדם.  
 ווצעה פי גנאן עדן. ליכרמה ויחפצה:  
 ויצו יהוה אלהים על האדם לאמר מפל  
 עץ הדגן אכל תאכל: ופקיד יי אלהים.  
 על אדם למימר. מפל אילן גינתא מיכל  
 תיכוד: ואמרה אלה קאירא. מן גמיע  
 שגר ארגנאן גאיו אן תאכל: ומעין הדעת  
 טוב ורע לא תאכל מפניו פי ביום אכר  
 מפניו מות תמות: ומאילן דאכלי פירוהי  
 חכמין בין טוב לביש. לא תיכוד מניה.  
 ארי. ביזמא. דתיכוד מניה ממת תמות:  
 ומן שגרה מערפה אכיר ואלשר לא  
 תאכל. פאן פי יום תאכל מנה תסתחק  
 אן תמות: ויאמר יהוה אלהים לא טוב  
 היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו:  
 ואמר יי אלהים. לא תקן דיחי אדם  
 בלחודוהי. אעביד ליה סמך פקבליה:  
 תם קאל אלה. לא כיר. פי בקא אדם  
 וחרה. אצנע לה עונא חדאה: ויצר יהוה  
 אלהים מן האדמה פלחית השדה ואת  
 פלעוף השמים ויבא אל האדם לדאת  
 מה יקרא לו וכל אשר יקראו האדם  
 נפש חיה הוא שמו: וברא יי אלהים מן  
 ארעא. פל חית ברא וית פל עופא  
 דשמיא. ואייתי לות אדם. למחוי מא  
 יקרי ליה. וכל דהוה קרי ליה אדם. נפשא  
 חיתא הוא שמה: פחשר אלה מן ארארין.  
 גמיע וחש אלצתרא ומאיר אלסמא. ואתא  
 בהא אלא אדם. ליוריה מה יסמיה. פכל  
 מא סמאה אדם. מן נפס חיה הו אסמה  
 אלי אלאן: ויקרא האדם שמות לכל  
 הפהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה  
 ולאדם לא מעא עזר כנגדו: וקרא אדם

שמהן. לכר בעירא ולעופא דשמיא.  
 ולכר חית ברא. ולאדם. לא אשבה סמך  
 פקבליה: פלמא סמא אדם אסמא  
 לגמיע אלבהאים ומאיר אלסמא. וחש  
 אלצחרי. ולם יגר נפסה עונא חדאה:  
 ויפל יהוה אלהים ותרדמה על האדם  
 וישן ויקח אתה מצלעתיו ויסגר פשר  
 תחתנה: ורמא יי אלהים שינתא. על  
 אדם ודמוך. ונסיב. חדא מעלעוהי. ומלי  
 בשרא החותה: פאוקע אלה סנאתא  
 עלי אדם. ללא תם פנאם. פאכר.  
 ואחדא מן אצלאעה. וסר מבאנהא  
 בלחם: ויבן יהוה אלהים את הצלע  
 אשר לקח מן האדם לאשה ויבאה אל  
 האדם: ויבא יי אלהים ותעלעא. הנסיב  
 מן אדם לאתתא. ואייתי לות אדם:  
 פבנא מנהא אמראה. ואתא בהא אלי  
 אדם: ויאמר האדם זאת הפעם עצם  
 מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה  
 כי מאיש לקחה זאת: ואמר אדם. הרי  
 זמנא. ויבא מירמי. ויבסרא מפסרי.  
 דדא יתקרי אתתא. ארי מפעלה נסיבא  
 דא: פקאל אדם. הדה אלמרה. שאהדת  
 עצמא מן עצממי. ולחמא מן לחמי.  
 פנבני אן תסמא אמראה. לאנהא מן  
 אמר אנדת: עלין יעוב איש את אביו  
 ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד:  
 על בן ישבוק גבר. בית משבני אבוהי  
 ואמיה. וידבוק באתתיה. ויהון לבסרא  
 חד: דדאך יתרון אלרגל. אבאה ואמה.  
 וילאום זוגתה. פיכונא נסמא ואחדא:  
 ויהיו שניהם ערופים האדם ואשתו ולא  
 יתבששו: והיו תרויהון ערמלאין. אדם  
 ואתתיה. ולא מתבלמין: פכאנא גמיעא  
 עריאנין. אדם וזוגתה. ולם יחתשמאן  
 דאלך: והנחש היה ערום מפל חית  
 השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר  
 אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו  
 מכל עץ הגן: ותווא יהוה חכים. מפל

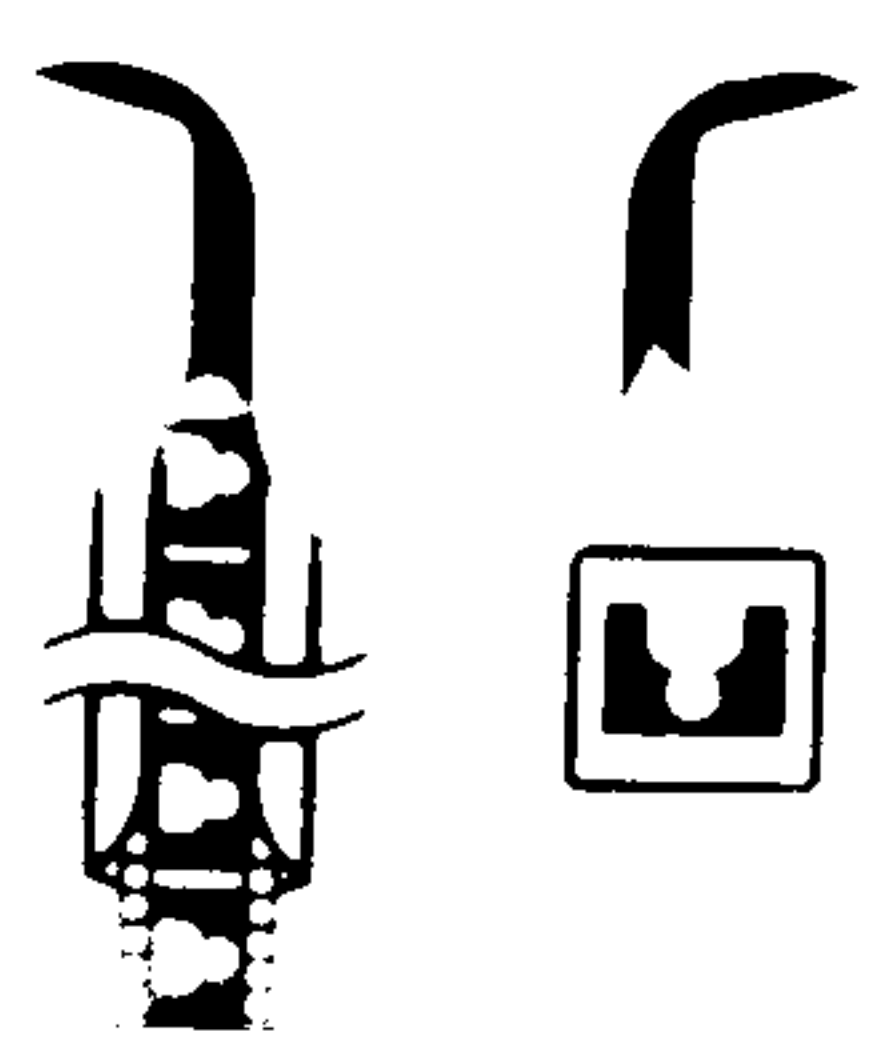
חלק הדקדוק י לקחה הלטיני ככאריך והקניף רפה ובקניץ חטף (פירו"ט):



חית ברא. העבריי אלהים. ואמר לאתתא.  
 בקושטא ארי אמר יי. לא תיכרון. מכל  
 אילן גנתא : ואתעבאן כאן הכימא. מן  
 גמיע חיואן אלצחרא. אלדי כלקהמא  
 אלה. פקאל לאמראה. איקינא קאל  
 אלה. לא תאכלו. מן גמיע שגרא אלגנאן:  
 ותאמר האשה אלי הנחש מפרי עץ הגן  
 נאכל: ואמרת אתתא לחויא. מפרי  
 אילן גנתא ניכול: פקאלת לה. מן תמר  
 שגרא אלגנאן נאכל: ומפרי העץ אשר  
 בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו מפניו  
 ולא תגעו בו פן תמותון: ומפרי אילנא  
 דבמעיעות גנתא. אמר יי. לא תיכרון  
 מניה. ולא תקרבון ביה. דלמא תמותון:  
 רכן מן תמר אלשגרה. אלדי פי וסט  
 אלגנאן. קאל אלה. לא תאכלו מנהא.  
 ולא תדנו בהא. כלא תמותון: ויאמר  
 הנחש אלי האשה לא מות תמותון: ויאמר  
 חויא לאתתא. לא ממת תמותון: פקאל  
 להא. לא מות תמותון: פי ידע אלהים  
 פי ביזם אכלכם מפניו ונפקחו עיניכם  
 והייתם פאלהים ידעי טוב ורע: ארי גלי  
 קדם יי. ארי. ביזמא דתיכרון מניה.  
 ויתפתח עיניכון. ותהון כרברכין. חכמין  
 בין טוב דביש: לאן אלה עאלם. אן פי  
 יום תאכרון מנה. תנפין עיונכם. ותכונו  
 כלמלאיכה. עארפין באלכיר ואשר  
 בוואדה: ותרא האשה פי טוב העץ  
 למאכל וכי תאוה הוא לעינים ונחמד  
 העץ להשגיל ותקח מפריו ותאכל ותתן  
 גם לאישה עמה ויאכל: וחות אתתא.  
 ארי טוב אילנא דמיכל וארי אסו הוא  
 לעינין. ומרנג אילנא לאסתכלא ביה.  
 ונסיבת מאניה ואכלת. ויהבת את  
 דבעדה. עמה ואכל: פרמא ראת  
 לאמראה. אן אלשגרה טיבה ארמאכר  
 שהייה אלמנצר. מנאא לאעקל. אכלת  
 מן תמרהא ואכלת. ואעטת בעדהא  
 אינא מעדהא ואכל: ותפקחנה עיני שניהם  
 וידעו פי עירפם הם ויתפרו עלה תאנה

ויעשו להם חגרת: ואתפתחא עיני  
 תרויהון. וידעו. ארי ערסלאן אינון.  
 וחטיטו להון טרפי תינין. ועברו להון  
 זריון: פאנפצת עיונהמא. פעלמא  
 אנהמא עריאנין. פכייטא מן זרק אלתיין.  
 וענעא להמא מיאזרא: וישמעו אתיקול  
 יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום  
 ויתחבא האדם ואשתו מפני יהוה אלהים  
 בתוך עץ הגן: ושמעו. ית קל מימרא דיי  
 אלהים. מהלך בגנתא למנח יומא. ואטמר  
 אדם ואתתיה. מן קדם יי אלהים. פנו  
 אילן גנתא: פסמעא צות אלה. מאר פי  
 אלגנאן ברפק בחרכה אלנהאר.  
 פאכתבא אדם וזוגתה חיאא. מן בין ידי  
 אלה. פי מא בין שגרא אלגנאן: ויקרא  
 יהוה אלהים אליהאדם ויאמר לו איפה:  
 וקרא. יי אלהים לאדם. ואמר ליה אן  
 את: פנארא אלה באדם. וקאל לה  
 מקררא אין אנת: ויאמר את קלקך שמעתי  
 בגן ואירא כיערם אנכי ואחבא: ואמר.  
 ית קל מימרך שמעית בגנתא. ודחלית.  
 ארי ערסלאן אנה ואטמרית: קאל. אני  
 סמעתי צותך פי אלגנאן. פאתקית. אד  
 אנה עריאן פאכתבית: ויאמר מי הגיד  
 לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתוך  
 לבלתי אכל מפניו אכלת: ואמר. מן חוי  
 לך. ארי ערסלאן את. המן אילנא.  
 דפקודתך. בדיל דלא דמיכל מניה  
 אכלתא: קאל מן אכברך אנך עריאן. אמן  
 אלשגרה. אלדי אמרתך. אן לא תאכל  
 מנהא אכלת: ויאמר האדם האשה אשר  
 נתתה עפדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל:  
 ואמר אדם. אתתא דיהבת עמי. היא.  
 יהבת לי מן אילנא ואכלת: קאל אדם.  
 אלאמראה אלדי געלת מעי. היא עטתני  
 מן אלשגרה פאכלת: ויאמר יהוה אלהים  
 לאשה מהזאת עשית ותאמר האשה  
 הנחש השיאני ואכל: ואמר יי אלהים.  
 לאתתא מארא עבדת. ואמרת אתתא.  
 חויא אטעני ואכלית: פקאל אלה

לא לאטראה





לא אמראה מא דא צנעת. קארת. אלתעבאן אמגאני פאכלת: ויאמר יהוה אלהים אל הנחש פי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה על הנחש תלך ועפר תאכל פל ימי חיך: ואמר יי אלהים לחייה ארי עבדת דא. לייט את מכל בעורא. ומכל חית ברא. על מעך תיזיל. ועפרא תיכול כל ימי חיך: פקאל אלה לאתעבאן אד צנעת הדא בעלם. פאנת מלעון מוגמיע אלבהאים. וגמיע וחש אלצחרא. ועלא צדרך תסלך. ותראב תאכל טול איאם היאתך: ואיבה ואשית פינג ובין האשה ובין זרעה ובין זרעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב: ודבבו אשוי. פינג ובין אתתא. ובין פנג ובין פנהא. הוא יהי דכיר מה דעבדת ליה מלקדמין. ואת תהי גמר ליה לסופא: ועראוה אנעלהא. בינג ובין אל אמראה. ובין נסלך ונסלהא. הו ישדכך אלראם. ואנת תלדנה אלעקב: ם

האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנג בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך והוא ימשל בך: לאתתא אמר. אסגאה אסני צערכי ועדוייכי. בצער תלידין בנין. וילות בעליך תהי תיאובתיך. והוא ישלוט בך: וקאל לאלאמראה. לאבתרן משמתך והמלך. במשקה תלדין בנין. ואלו בעלך יכון קיאדך. והוא יתסלט עליך: ם

אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארוה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חיך: ולאדם אמר. ארי קבילתא למימר אתתך. ואכדת מן אידנא. דפקדתך למימר. לא תיכול מניה. ליטא ארעא בדילך. בעמל תוכלינה. כל ימי חיך: וקאל לאדם. אד קבדת קול זונתך. ואכלת מן אלשגרה. אלדי אמרתך

קאילא. לא תאכל מנהא. פמלעונה אל ארץ בסבבך. במשקה תאכלהא. טול איאם היאתך: וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: וכובין ואטרין תצמח לך. ותיכול ית עסבא דחקלא: ושוכא ודראדרא תנבת לך. ותאכל עשב אלצחרא: בזעת אפיקך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי מפנה לקחת יביעפר אתה ואל עפר תשוב: בזיעתא דאפך תיכול לחמא. עד דתתתב לארעא. דמנה אתפרייתא. ארי עפרא את. ולעפרא תתוב: בערקונהך תאכל אלמעאם. אן תרנע אן אל ארץ. אלדי אכדת מנהא. לאנג תראב. ואל אל תראב תרנע: ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם פל יי: וקרא אדם. שום אתתיה חוה. ארי. הוא הות אמהון דכל בני אנשא: פסמא אדם. אסם זונתה חוה. לאנהא כאנת אם כל חי נאטק: ויעש יהוה אלהים לאדם ולאשתו פתנות עור וילבשם: ועבד יי אלהים. לאדם ולאשתיה. לבושין דיקר על משך בסרהון ואל בישונו: וצנע אלה. לאדם וזונתה. תיאב בדין ואלבסהמא:

פ

ויאמר יהוה אלהים הן האדם יהיה כאתר מפניו לדעת טוב ורע ועתה אפך ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם: ואמר יי אלהים הא אדם הזה יחידאי בעלמא מניה. למדע טב וכיש. וכען דלמא יושט ידיה. ויפס אפ מאילן חייא. ויכול ויחי לעלם: תם קאל אלה. הודא אדם קד צאר כואחד מנא. פי מערפה אלכיר ואלשר. ולאן כלא ימד ידה. ויאכד מן שגרה אלחיוה. ויאכל ויחיא אן אלדור: וישלחהו יהוה אלהים מן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם: ושלחהו. יי אלהים מנגתא עדן. למפלח בארעא. דאתפרי מתמן: פטרדה אלה

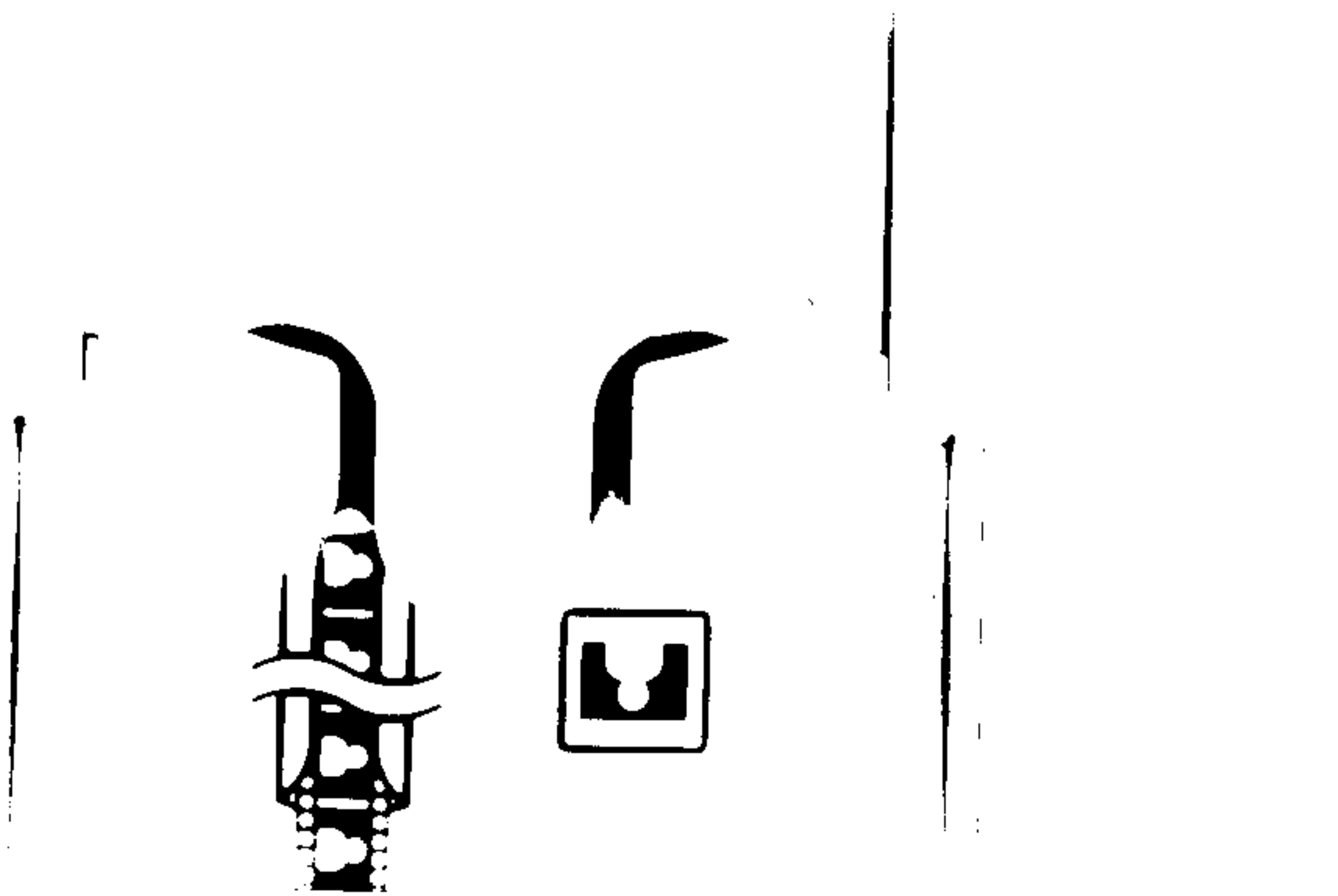
הלק הרקדוק י) בזעת, מלרע ככל התינאך: יא) עד שובך, תרנומו עד דהיתתב, פי ע"י אחרים כי בעל כרחך אתה חי ועל כרחך אתה מת, משא"כ לגי' הרפוס דהתוב: יב) כל עפר אתה, אתה סלעיל (מהר"ב): יג) היה כאחד ממנו בא כולו כפחה בלא סמיכות כי אין על המים סמיכות:



מן גנאן עדן. ליפלה אלארץ. אלדי  
אכר מנהא: ויגרש אתהאדם וישפן  
מקדם לגן עדן אתהכרבים ואתלחם  
החרב המתהפכת לשמר אתדרך עץ  
החיים: ותרד ית אדם ואשרי מקדמן  
לגנתא דעדן ית כרוביא. וית שגן חרבא  
דמתהפכא. למיטר. ית אורה אילן  
חייא: ולמא טרד אדם. אסכן שרקיאי  
מן גנאן עדן מלאיכא. ולמע סוף מתקרב.  
ליחפיץ. טריק שגרה אלחווה: ס  
והאדם ידע אתחיה אשתו ותהר  
ותלד אתיקון ותאמר קניתי איש אתי  
יהוה: ואדם. ידע ית חוה אתתיה.  
ועדיאת וילידת ית קין. ואמרת. קניתי  
גוברא מן קיי: ואן אדם ואקע חוה זוגתה.  
פחמלת וולדת קין. קאת. קד רוקת  
רגלא מן ענד אלה: ותספ ללדת אתי  
אחיו אתהבל ויהיהבל רעה צאן וקין  
היה עבד אדמה: ואסיפת למילד. ית  
אחיהו ית הבל. והוה הבל רעי ענא.  
וקין. הוה פלה בארעא. פעאודת וולדת  
אכיה הבל. פכאן הבל ראעי גנם. וקין.  
כאן יפלה אלארץ: ויהי מקן ימים ויבא  
קין מפרי האדמה מנחה ליהוה: והוה  
מסוף יומין. ואיתי קין מאיבא דארעא.  
קורבנא קדם י: פלמי כאן בעד אינאם.  
אתא קין מן תמר אלארץ. הדייה ללה:  
והבל הביא גם הוא מבכרות צאנו  
ומחלביתן וישעיהוה אל הבל ואל מנחתו:  
והבל איתי אף הוא. מפפירי עניה  
ומשמניהון. והוה רעוא קדם י. בהבל  
ובקורבניה: והבל אתא הו איצא. מן  
בבור גנמה ומן סמאנהא. פקבל אלה.  
הבל והריתתה: ואר קין ואל מנחתו לא  
שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו: ובקין  
ובקורבניה לא הות רעוא. ויתקיף לקין  
לחדא. ואתכבישו אפוהי: וקין והדייתה  
לם יקבלהא פאשתד עלא קין גרא.  
ווקע עלאונה חייאא: ויאמר יהוה אל-

קין למה חרה לך ולמה נפלו פניך: ואמר  
י: לקין. למא תקיף לך. ולמא אתכבישו  
אפך: פקאל אלה לקין. לם אשתד עליך.  
ולם וקע וגהך: הלוא אסתיטיב שאת  
ואם לא תיטיב לפתח השאת רביץ ואליך  
תשוקתו ואתה תמשל בו: הלוא אם  
תוטיב עובדך ישתביק לך. ואם לא  
תוטיב עובדך. ליום דינא חטאך נטיר.  
עתיד לאתפרעא מנך אם לא תתוב.  
ואם תתוב ישתביק לך: אלא אן גדת  
קבלת. ואן לם תגוד. פאין מא אתגהת  
כטאך ראביץ. ואלך קיאדה. ואנת  
אלמסלט עדיה באלאכתיאר: ויאמר  
קין אליהבל אחיו ויהי פהיותם בשרה  
ויקם קין אליהבל אחיו ויהרגהו: ואמר  
קין להבל אחיהו. והוה במהויהון פחקלא.  
וקם קין. בהבל אחיהו וקטליה: תם קאל  
קין להבל אכיה. פלמא כאנא פי אלצחרא.  
קאם קין. עלי הבל אכיה וקתלה: ויאמר  
יהוה אר קין אי הבל אחיך ויאמר לא  
ירעתי השמר אחי אנכי: ואמר י: לקין.  
אן הבל אחיך. ואמר לא ידענא. הנטר  
אחי אנא: וקאל אלה לה מקורא. אן  
הבל אחיך. קאל לם אעלם. אהאפיץ  
אכי אנא: ויאמר מה עשית קול דמי  
אחיך צעקים אלי מן האדמה: ואמר מא  
עברתא. קל דם זרעין דעתידין למפק  
מן אחיך. קבין קדמי מן ארעא: קאל  
מא דא צנעת. צות דם אחיך. צאריך  
אלי מן אלארץ: ועתה ארוז אתה מן  
האדמה אשר פצתה את פיה לקחת  
את דמי אחיך מידך: וכען ליט את. מן  
ארעא דפתחת ית פומה. וקבילת. ית  
דמא דאחיך מן ירך: ואן אנת מרעון.  
מן אלארץ אלדי פתחת פאהא. וקבלת  
דם אחיך מן ירך: פי תעבד אתהאדמה  
לאיתספ תתיכחה לך נע ונר תהיה  
בארץ: ארי תפלה בארעא. לא תוספ  
למתן חילה לך. מטלטל וגלי תהי

בארעא  
חלק הדקדוק יד) ויבא קין, האולא בבית, והוא מלרע ועיין מ"ש בגליון הכ"ד גדול על היבט ויבא לו יין וישת אע"ג  
דלהווא לא קי"ל בוותיה, בהא קי"ל בוותיה כיון שבכל חתיגאן כן הוא וע"פ הסברה: \*) ומחלביתן הכי"ת רפי בכל חתיגאן

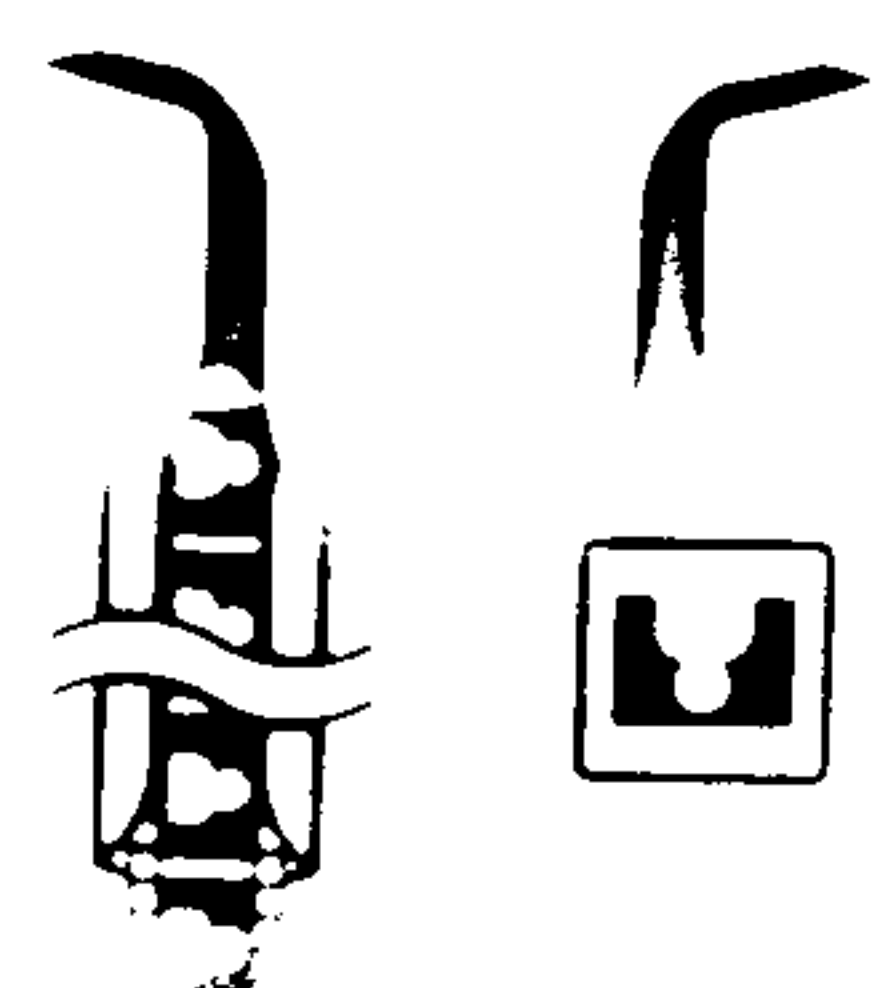




בארעא: באן תפלחהא. לא תעאוד אן תעטיך קואהא. נאיעא ונאידא תכונ פי אלארין: ויאמר קין אליהוה גדוד עוני מנשא: ואמר קין קדם יי. סני חובי מלמשבק: פקאל קין בין ידי אלה. דנבי עצם מן אן יגפר: הן גרשת אתי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונר בארין והיה כל מצאי יחונני: הא הריכתא יתי יזמא דין. מעל אפי ארעא. ומן קדמך לית אפשר לאפמרא. ואיהי מטלטל וגלי בארעא. ויהי כל די שפחנני יקטלינני: פאן טרדתני אליום ען וגה אלארין. הל מן בין ידיך אנסתר. ואן כנת נאיעא ונאידא פי אלארין. כאן כל מן וגדני קתלני: ויאמר לוייהוה לכן כל הרג קין שבעתים יקם וישם יהוה לקין אות לבדתי הפות אתו כל מצאו: ואמר ליה יי. בכין כל קטוליא קין. לשבעה דרין יתפרע מניה. ושווי יי קין אתא. בדיל דלא למקטל יתיה פי די שפחניה: פקאל לה. לדאך כל מן קתל קין. יקאד בה כתירא. פגעל אלה לקין איה. ללא יקתלה כל מן וגדה: ויצא קין מלפני יהוה וישב בארין נוד קדמת עדן: ונפק קין מן קדם יי. ויחיב בארע גלי ומטלטל דהות חשיבא ערוהי מלקדמין כגנתא דעדן: פכרג קין מן בין ידי אלה. ואקאם פי בלד נוד שרקי עדן: וידע קין את אשתו ותהר ותלד אתיחנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר בשם בנו חנוך: וידע קין את אשתו ועדיאת וילידת ית חנוך. והוה בני קרתא. וקרא שמה דקרתא. בשום פריה חנוך: פואקע קין זוגתה. פחמלת וולדת חנוך. פכנא קריה. וסמאהא באסם ולדה חנוך: וילד לחנוך את עירד ועירד ילד את מחויאל ומחויאל ילד את מתושאל ומתושאל ילד את למך: ואת ילד לחנוך ית עירד. ועירד. אוליד ית מחויאל.

ומחויאל. אוליד ית מתושאל. ומתושאל אוליד ית למך: תם ולד לחנוך עירד. ועירד אולד מחויאל. ומחויאל אולד מתושאל. ומתושאל אולד למך: ויקח לו למך שתי נשים שם האחת עדה ושם השנית צלה: ונסיב ליה למך תרתין נשין. שום הדא עדה. ושום תנייתא צלה: ואתכר לה למך זוגתאן. אסם אחרהמא עדה. ואלאכרי צלה: ותלד עדה את יבל הוא היה אבי ישב אהל ומקנה: וילידת עדה ית יבל. הוא הוה רבהון דיתבי משכנן ומרי בעיר: פולדת עדה יבל. הו כאן. אולד מן סכן לאכביה ומלך אלמאשיה: ושם אחיו יבל הוא היה אבי כלתפש כנור ועונב: ושום אחוהי יבל. הוא הוה. רבהון דכל דמננן על פום נבלא ידעי זמר כנורא ואכובא: ואסם אכיה יבל. הו כאן אולד מן חמל אלטנבור ואלקיתאר: וצלה גסיהוה ילדה את תובל קין לטש פל חרש נחשת וברזל ואחות תובל קין נעמה: וצלה אף היא. וילידת ית תובל קין. הוא הוה. רבהון דידעי עבדת נחשא וברזלא. ואחתיה דתובל קין נעמה: וצלה הי איצא. ולדת תובל קין. והו כאן אולד ציקל גמיע צנעה אלנחאס ואלחדיד. וכאנת אכתה נעמה: ויאמר למך לנשו עדה וצלה שמען קולי נשי למך האונה אמרתי פי איש הרגתי לפצעו וילד לחברתי: ואמר למך לנשוהי. עדה וצלה שמעא קלי. נשי למך. אציתא למימרי. לא גוברא קטילית דבריליה אנא סביל חובין לממת. ואף לא עולדימא חפילית דבריליה ישתיצי זרעי: פקאל למך לנסאיה ואתקא. יא עדה וצלה אסמעא צותי. ויא נסא למך. אנצתא מקאלתי. אתרא קתלת רגלא בשגתי. או צבי בגראחתי: פי שבעתים יקם קין ולמך שבעים ושבעה: ארי לשבעה

חלק הד קרוק טו) לכן כל הורג קין הרגומו כל קטוליא קין, רמו כי הרצחנים משורש קין באו כמ"ש האר"י ויל, טו) וישב בארין נוד, הרגומו דהות עבירא עלוהי מלקדמין כגנתא דעדן כגנתא בכ"ף לא בכ"ת: יז) האונה, השו"א תחת האל"ף נח, (סרה"ב): ג) (בתר תורה)





דָּרִין אֶתְּיָאוּ לְקִין. הֲלֹא לְדָמְךָ פָּרִיהֶ:  
 שִׁבְעִין וּשְׁבַעִיה: פֶּאֶן כֹּאן כְּתִיר יִקְרָא  
 בְּקִין. פֶּבְלִמְךָ אֲכַתֵּר וְאֲכַתֵּר: וַיִּדַע  
 אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא  
 אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי יִי שֵׁת־לִי אֱלֹהִים וַיַּדַּע  
 אַחֵר פֶּתַח הַבַּיִת כִּי הָרְגוּ קִין: וַיִּדַע אָדָם  
 עוֹד יֵת אֶתְתִּיה. וַיֵּלֶדֶת בֶּרֶךְ. וַקְרָת יֵת  
 שְׁמִיה שֵׁת. אֲרִי אֲמַרְתָּ. יִהְיֶה לִי יֵי בֶרֶךְ  
 אַחֲרָן. חֲדָף הַבַּיִת. דְּקַטְלוּהוּ קִין: וְאֵן אָדָם  
 וְאִקְעֵ אִיצָא זֹנְתָהּ. פּוֹלְדַת אֲבִנָּא.  
 וְאֲסַמְתָּה שֵׁת. קֹאֲלַת. קֹד רֹזְקִי אֵלֶה  
 אֲבִנָּא אֲבִרָא. בִּדְדֵי הַבַּיִת. אֵד קַתְלָה  
 קִין: וְלִשְׁת גַּם־הִיא יֵלֶד־בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־  
 שְׁמוֹ אָנֹשׁ אִזּו הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה:  
 וְלִשְׁת אָף הוּא אֶתְיֵלֶד בֶּרֶךְ. וַקְרָא יֵת  
 שְׁמִיה אָנֹשׁ. בְּכִין בְּיוֹמוֹהִי חָלוּ בְּנֵי  
 אָנֹשׁ. מִלְּעֲלָאָה בְּשֵׁמָא דִּיִּי: וְוֹלְד לִשְׁת  
 אִיצָא אֲבִנָּא. וְאֲסַמְתָּה אָנֹשׁ. חִינִיד  
 תְּבַדְלַת אֲלִדְעוּהָ בְּאֲסַם אֵלֶה: ם  
 זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם פִּיֹּם פִּיֹּם פִּיֹּם  
 אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמוֹת אֱלֹהִים עֲשֵׂה אִתּוֹ:  
 דִּין סֵפֶר. תּוֹלְדוֹת אָדָם. בְּיוֹמָא. דְּבִרָא  
 יֵי אָדָם. בְּדַמוֹת אֱלֹהִים עֵבֶד יֵתִיה:  
 הוּא כְּתָאב שְׂרַח תִּיאֲרִיד אָדָם. כְּמָא  
 אֵנֶה פִּיֹּם כְּלָקָה אֵלֶה. בְּשִׁבְחָהּ מִסְּלִטָא  
 צַנְעָה: זְכֹר וְנִקְבָּה בְּרָאִים וַיְבָרֵךְ אֲתָם  
 וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאִים:  
 דְּכֹר וְנִקְבָּא בְּרָאִין. וַיְבָרֵךְ יְתְהוֹן. וַקְרָא  
 יֵת שׁוֹמְהוֹן אָדָם. בְּיוֹמָא דְּאֶתְפְּרִיאֵי:  
 דְּכֹר וְאֲנִתִי כְּלָקָהּ מָא. וְבִאֲרֵךְ פִּיהֶמָא.  
 וְסַמְאָהֶמָא אָדָם. פִּי יוֹם כְּלָקָהֶמָא: וַיְחִי  
 אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֵּלֶד בְּדַמוֹתוֹ  
 בְּצַדְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: וַיְחִי אָדָם.  
 מֵאָה וְתֵלְתִין שָׁנִין. וַאֲלִיד בְּדַמוֹתִיה  
 דְּדָמֵי לִיה. וַקְרָא יֵת שְׁמִיה שֵׁת: וְלִמָּא  
 עָאשׁ אָדָם. מֵאִיה וְתֵלְאֲתִין סָנָה. אֲוֹלֵד  
 אֲבִנָּא. בְּשִׁבְחָהּ כְּצוֹרְתָהּ. וְסַמְאָה שֵׁת:  
 וַיְחִי יָמֵי אָדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת  
 שְׁמֵנָה מֵאֵת שָׁנָה וַיֵּלֶד בְּנִים וּבָנוֹת: וַהוּוֹ

ס' רבתי

יוֹמֵי אָדָם. בְּתֵר דְּאֲוִלִיד יֵת שֵׁת. תְּמִנִי  
 מֵאָה שָׁנִין. וַאֲוִלִיד בְּנִין וּבָנִין: פֶּעֲאֵשׁ  
 בְּעַד דְּאֲרֵךְ. תְּמֵאן מֵאִיה סָנָה. אֲוֹלֵד  
 פִּיהָא בְּנִין וּבְנָאֵת: וַיְחִי פְּלִיִּמֵי אָדָם  
 אֲשֶׁר־הִי תִשְׁעֵ מֵאֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה  
 וַיָּמָת: וַהוּוֹ. כָּל יוֹמֵי אָדָם דְּהִיָּא. תִּשְׁעֵ  
 מֵאָה וְתֵלְתִין שָׁנִין. וּמִית: פֶּצֵאָר גַּמִּיעַ  
 עֲמִרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְתֵלְאֲתִין סָנָה.  
 וּמֵאֵת: ם וַיְחִי־שֵׁת חֲמִשׁ  
 שָׁנִים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֵּלֶד אֶת־אָנֹשׁ: וַיְחִי  
 שֵׁת. מֵאָה וְחֲמִישׁ שָׁנִין. וַאֲוִלִיד יֵת אָנֹשׁ:  
 וְלִמָּא עָאשׁ שֵׁת. מֵאִיה וְכַמֶּס סָנִין. אֲוֹלֵד  
 אָנֹשׁ: וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אָנֹשׁ  
 שִׁבְעֵ שָׁנִים וּשְׁמֵנָה מֵאֹת שָׁנָה וַיֵּלֶד בְּנִים  
 וּבָנוֹת: וַיְחִי שֵׁת. בְּתֵר דְּאֲוִלִיד יֵת  
 אָנֹשׁ. תְּמִנִי מֵאָה וּשְׁבַע שָׁנִין. וַאֲוִלִיד  
 בְּנִין וּבָנִין: פֶּעֲאֵשׁ בְּעַד דְּאֲרֵךְ. תְּמֵאן  
 מֵאִיה וְסַבַּע סָנִין. אֲוֹלֵד פִּיהָא בְּנִין וּבְנָאֵת:  
 וַיְחִי פְּלִיִּמֵי־שֵׁת שְׁתִּים עֶשְׂרִיה שָׁנָה  
 וְתִשְׁעֵ מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַהוּוֹ כָּל יוֹמֵי שֵׁת.  
 תִּשְׁעֵ מֵאָה וְתֵרְתֵּא עֶסְרֵי שָׁנִין. וּמִית:  
 פֶּצֵאָר גַּמִּיעַ עֲמִרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְאֲתֵנִי  
 עֶשֶׂר סָנָה. וּמֵאֵת: ם וַיְחִי אָנֹשׁ  
 תִּשְׁעִים שָׁנָה וַיֵּלֶד אֶת־קִינָן: וַיְחִי אָנֹשׁ  
 תִּשְׁעִין שָׁנִין. וַאֲוִלִיד יֵת קִינָן: וְלִמָּא עָאשׁ  
 אָנֹשׁ תִּסַּעִין סָנָה. אֲוֹלֵד קִינָן: וַיְחִי אָנֹשׁ  
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמִשׁ עֶשְׂרִיה שָׁנָה  
 וּשְׁמֵנָה מֵאֵת שָׁנָה וַיֵּלֶד בְּנִים וּבָנוֹת:  
 וַיְחִי אָנֹשׁ. בְּתֵר דְּאֲוִלִיד יֵת קִינָן. תְּמִנִי  
 מֵאָה וְחֲמִישׁ עֶסְרֵי שָׁנִין. וַאֲוִלִיד בְּנִין  
 וּבָנִין: וְעָאשׁ בְּעַד דְּאֲרֵךְ. תְּמֵאן מֵאִיה  
 וְכַמֶּסָּה עֶשֶׂר סָנָה. אֲוֹלֵד פִּיהָא בְּנִין  
 וּבְנָאֵת: וַיְחִי פְּלִיִּמֵי אָנֹשׁ חֲמִשׁ שָׁנִים  
 וְתִשְׁעֵ מֵאֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַהוּוֹ כָּל יוֹמֵי  
 אָנֹשׁ. תִּשְׁעֵ מֵאָה וְחֲמִישׁ שָׁנִין. וּמִית:  
 פֶּצֵאָר גַּמִּיעַ עֲמִרָה. תִּסַּע מֵאִיה וְכַמֶּס  
 סָנִין. וּמֵאֵת: ם וַיְחִי קִינָן  
 שִׁבְעִים שָׁנָה וַיֵּלֶד אֶת־מֵהֶלְלָאֵל: וַיְחִי  
 קִינָן שִׁבְעִין שָׁנִין. וַאֲוִלִיד יֵת מֵהֶלְלָאֵל:

ולמא

חלק הרקדוק (ח) בקצת תיגאן תיבת שת במק"ף וא"כ הקט"ף חמף ומקצתם כמארבה ולפ"ו הקט"ף רחב וזהו ד' ר"ל ז"ל :



יָרַד. תִּשְׁעַת מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתֵּין שָׁנִין. וּמִיַּת:  
פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה. תִּסַּע מֵאִיהַ וְאַתְנִין  
וּסְתִין סְנָה. וּמֵאַת: ם

וַיְחִי חֲנוּךְ חֲמִשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה  
וַיֹּלֶד אֶת־מְתוּשֶׁלַח: וַחַיָּא חֲנוּךְ. שְׁתַּיִן  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין. וְאוֹלִיד יֵת מְתוּשֶׁלַח: פִּלְמָא  
עֵאֵשׁ חֲנוּךְ. כַּמְסָה וּסְתִין סְנָה. אוֹלֶד  
מְתוּשֶׁלַח: וַיְתַהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־הָאֱלֹהִים  
אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת  
שָׁנָה וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וְהֵלִיךְ חֲנוּךְ  
בְּדַחְלָתָא דִּי. בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת מְתוּשֶׁלַח.  
תְּלַת מֵאָה שָׁנִין. וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנָן: וּסְלַךְ  
חֲנוּךְ פִּי טֹאעַת אֵלֶה. בַּעַד מָא אוֹלֶד  
מְתוּשֶׁלַח. תְּלַאת מֵאִיהַ סְנָה. אוֹלֶד  
פִּיהַא בְּנִין וּבְנָאת: וַיְהִי פְּלִימֵי חֲנוּךְ  
חֲמִשׁ וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה:  
וְהוּוּ פֶלַךְ יוֹמֵי חֲנוּךְ. תְּלַת מֵאָה וּשְׁתַּיִן  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין: פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה. תְּלַאת  
מֵאִיהַ וּכְמַסָּה וּסְתִין סְנָה: וַיְתַהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת־  
הָאֱלֹהִים וַאֲיַנְנֵי פִי־לִקַּח אֶתֹו אֱלֹהִים:  
וְהֵלִיךְ חֲנוּךְ בְּדַחְלָתָא דִּי. וְלִיתְהוּי. אַרִי  
אַמִּית יֵתִיהַ יִי־וֹלְמָא סְלַךְ חֲנוּךְ פִּי טֹאעַתִּי  
אֵלֶה. תּוֹפֵא וּקְבֻצָּה אֵלֶה: ם

וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח חֲמִשׁ שָׁנִים וּשְׁשִׁים  
שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־יָרֵד: וַחַיָּא מְתוּשֶׁלַח. שְׁתַּיִן  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין. וְאוֹלִיד יֵת יָרֵד: וּלְמָא עֵאֵשׁ  
מְתוּשֶׁלַח. כַּמְסָה וּסְתִין סְנָה. אוֹלֶד יָרֵד:  
וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יָרֵד  
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד  
בָּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא מְתוּשֶׁלַח. בְּתַר דְּאוֹלִיד  
יֵת יָרֵד. תִּמְנֵי מֵאָה וּתְרַתֵּין שָׁנִין. וְאוֹלִיד  
בְּנִין וּבָנָן: וְעֵאֵשׁ בַּעַד דְּאַלְךְ. תִּמְאָן  
מֵאִיהַ וּתְלַאתִין סְנָה. אוֹלֶד פִּיהַא בְּנִין  
וּבְנָאת: וַיְהִי פְּלִימֵי מְתוּשֶׁלַח חֲמִשׁ  
וּתְשַׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:  
וְהוּוּ פֶלַךְ יוֹמֵי מְתוּשֶׁלַח. תִּמְנֵי מֵאָה וּתְשַׁעִין  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין. וּמִיַּת: פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה.  
תִּמְאָן מֵאִיהַ וּכְמַסָּה וּתְסַעִין סְנָה. פְּמֵאַת:  
ם וַיְחִי יָרֵד שְׁתַּיִם

וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאַת שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־חֲנוּךְ:  
וַחַיָּא יָרֵד. מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתֵּין שָׁנִין.  
וְאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ: פִּלְמָא עֵאֵשׁ יָרֵד. מֵאִיהַ  
וְאַתְנִין וּסְתִין סְנָה. אוֹלֶד חֲנוּךְ: וַיְחִי־  
יָרֵד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת  
שָׁנָה וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא יָרֵד. בְּתַר  
דְּאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ. תִּמְנֵי מֵאָה שָׁנִין. וְאוֹלִיד  
בְּנִין וּבָנָן: וְעֵאֵשׁ בַּעַד דְּאַלְךְ. תִּמְאָן  
מֵאִיהַ סְנָה. אוֹלֶד פִּיהַא בְּנִין וּבְנָאת:  
וַיְהִי פְּלִימֵי־יָרֵד שְׁתַּיִם וּשְׁשִׁים שָׁנָה  
וּתְשַׁעִ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ פֶלַךְ יוֹמֵי  
מְתוּשֶׁלַח. תִּשְׁעַת מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתֵּין שָׁנִין. וּמִיַּת:  
פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה. תִּסַּע מֵאִיהַ וּתְסַעַה  
וּסְתִין

וּסְתִין

חלק הרקדוק (ט) כי לקח אותו וכו' יש מתרגמן ארי לא אמית יתיה יי, וכן מיישב רבי בחיי ו"ל, וכנוסחאות שלנו ארי אמית  
יתיה יי ועיין בתום יבמות ד' ע"ו ולדעתו ראין לשנות גירסתנו כי היא מסכמת לגרסת תרפ"ס שכל דבר הנעדר ונעלם קרי ליה מיתה  
דכיוצא בזה מצינו הרבה ור"ק.

וּלְמָא עֵאֵשׁ קִינָן סְבַעִין סְנָה אוֹלֶד מְתוּשֶׁלַח:  
וַיְחִי קִינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח  
אַרְבַּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד  
בָּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא קִינָן. בְּתַר דְּאוֹלִיד  
יֵת מְתוּשֶׁלַח. תִּמְנֵי מֵאָה וְאַרְבַּעִין שָׁנִין.  
וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנָן: וְעֵאֵשׁ בַּעַד דְּאַלְךְ.  
תִּמְאָן מֵאִיהַ וְאַרְבַּעִין סְנָה. אוֹלֶד פִּיהַא  
בְּנִין וּבְנָאת: וַיְהִי פְּלִימֵי קִינָן עֶשְׂרִי  
שָׁנִים וּתְשַׁע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ פֶלַךְ  
יוֹמֵי קִינָן. תִּשְׁעַת מֵאָה וְעֶסְרִי שָׁנִין. וּמִיַּת:  
פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה. תִּסַּע מֵאִיהַ וְעֶשְׂרִי  
סְנִין. וּמֵאַת: ם

וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח חֲמִשׁ שָׁנִים וּשְׁשִׁים  
שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־יָרֵד: וַחַיָּא מְתוּשֶׁלַח. שְׁתַּיִן  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין. וְאוֹלִיד יֵת יָרֵד: וּלְמָא עֵאֵשׁ  
מְתוּשֶׁלַח. כַּמְסָה וּסְתִין סְנָה. אוֹלֶד יָרֵד:  
וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־יָרֵד  
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלֶד  
בָּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא מְתוּשֶׁלַח. בְּתַר דְּאוֹלִיד  
יֵת יָרֵד. תִּמְנֵי מֵאָה וּתְרַתֵּין שָׁנִין. וְאוֹלִיד  
בְּנִין וּבָנָן: וְעֵאֵשׁ בַּעַד דְּאַלְךְ. תִּמְאָן  
מֵאִיהַ וּתְלַאתִין סְנָה. אוֹלֶד פִּיהַא בְּנִין  
וּבְנָאת: וַיְהִי פְּלִימֵי מְתוּשֶׁלַח חֲמִשׁ  
וּתְשַׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת:  
וְהוּוּ פֶלַךְ יוֹמֵי מְתוּשֶׁלַח. תִּמְנֵי מֵאָה וּתְשַׁעִין  
וּחֲמִישׁ שָׁנִין. וּמִיַּת: פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה.  
תִּמְאָן מֵאִיהַ וּכְמַסָּה וּתְסַעִין סְנָה. פְּמֵאַת:  
ם וַיְחִי יָרֵד שְׁתַּיִם

וּשְׁשִׁים שָׁנָה וּמֵאַת שָׁנָה וַיֹּלֶד אֶת־חֲנוּךְ:  
וַחַיָּא יָרֵד. מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתֵּין שָׁנִין.  
וְאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ: פִּלְמָא עֵאֵשׁ יָרֵד. מֵאִיהַ  
וְאַתְנִין וּסְתִין סְנָה. אוֹלֶד חֲנוּךְ: וַיְחִי־  
יָרֵד אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנוּךְ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת  
שָׁנָה וַיֹּלֶד בָּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא יָרֵד. בְּתַר  
דְּאוֹלִיד יֵת חֲנוּךְ. תִּמְנֵי מֵאָה שָׁנִין. וְאוֹלִיד  
בְּנִין וּבָנָן: וְעֵאֵשׁ בַּעַד דְּאַלְךְ. תִּמְאָן  
מֵאִיהַ סְנָה. אוֹלֶד פִּיהַא בְּנִין וּבְנָאת:  
וַיְהִי פְּלִימֵי־יָרֵד שְׁתַּיִם וּשְׁשִׁים שָׁנָה  
וּתְשַׁעִ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ פֶלַךְ יוֹמֵי  
מְתוּשֶׁלַח. תִּשְׁעַת מֵאָה וּשְׁתַּיִן וּתְרַתֵּין שָׁנִין. וּמִיַּת:  
פְּצָאֵר גְּמִיעַ עֵמְרָה. תִּסַּע מֵאִיהַ וּתְסַעַה  
וּסְתִין



וסתין סנה ומאת: ם ויחי  
למך שתים ושמונים שנה ומאת שנה  
ויולד בן: ותיא למך מאה ותמנן ותרתין  
שנין ואיליד בר: ולמא עאש למך מאיה  
ואתנין ותמאניין סנה. אולד אננא:  
ויקרא את שמו נח לאמר זה ינתמנו  
ממעשנו ומעצבון ידנו מן האדמה אשר  
= אררה יהוה: וקרא ית שמה נח  
למימר. דין ינתמננא מעובדנא ומליאות  
ידנא. מן ארעא. דלטה יי: וסמאה נח  
קאירא. הרא. יעאזינא מן אעמאלנא  
ומשקה אדינא. מן אלארץ. אלדי  
לענהא אלה: ויחי למך אחרי הולידו  
את נח חמש ותשעים שנה וחמש מאות  
שנה ויולד בנים ובנות: ותיא למך בתר  
דאוליד ית נח. חמיש מאה ותשעין  
וחמיש שנין. ואוליד בנין ובנן: ועאש  
בעד דאלך. כמס מאיה וכמסה ותסעין  
סנה. אולד פיהא בנין ובנאת: ויהי כל  
ימי למך שבע ושבעים שנה ושבע מאות  
שנה וימת: והיו כל ימי למך שבע  
מאה ושבעין ושבע שנין. ומית: פנאר  
גמיע עמרה. סבע מאיה וסבעה וסבעין  
סנה. ומאת: ם ויהי נח  
בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם  
אתחם ואת יפת: והוה נח. בר חמיש  
מאה שנין. ואיליד נח. ית שם ית חם  
וית יפת: ולמא כאן נח. אבן כמס מאיה  
סנה. אולד שם חם ויפת: ויהי פיהחך  
האדם קרב על פני האדמה ובנות ילדו  
להם: והוה בר שריאו בני אנשא למסני  
על אפי ארעא. ובנתא את ילדו להון:  
ולמא אנתדא אלנאס. אן יכתרו עלי  
וגה אלארץ. וולד להם בנאת: ויראו  
בני האלהים את בנות האדם כי טבת  
הנה ויקחו להם נשים מכל אשר פתרו:  
והיו בני רברביא ית בנת אנשא. ארי  
שפירן אינן. ונסיבו להון נשין. מכל  
דאתרעיא: וראו בני אלשארף בנאת

אלעאמה. אנהן חסאן. ואתכרו להם  
נסאא. מן גמיע מא אנתארו: ויאמר  
יהוה לא ירון רוחי באדם לעלם בשנים  
הוא בשר והיו ימי מאה ועשרים שנה:  
ואמר יי. לא יתקיים דנא בישא הדין  
לעלם. בדיל דאינן בסרא ועובדיהון  
מקולקלין. ארפא יהיב להון. מאה  
ועשרין שנין אם יתובון: פקאל אלה. לא  
ינמר רוחי פי הולאי אלנאס ארי אדהר.  
אד הם בשריון. ותכון מרתהם. מאיה  
ועשרין סנה: הנפלים היו בארץ בימים  
ההם וגם אחרי כן אשר יבאו בני  
האלהים אל בנות האדם וילדו להם הבה  
הנפרים אשר מעולם אנשי השם: ויבריא.  
הוה בארעא ביומיא האינן. ואף פתר בן.  
דעאלין בני רברביא לות בנת אנשא.  
וילידו להון. אינן ויבריא. דמעלמא  
אנשין דשמא: וכאן אלגבאברה פי  
אלארץ פי דאלך אלזמאן. ובעד דאלך  
אינא. כאן ידכל בני אלשארף ארי  
בנאת אלעאמה הראמא. פולדאן להם.  
הם אלגבאברה. אלדי מן אדהר הו  
אלאסמא: ם

וירא יהוה כי רפה רעת האדם בארץ  
וכל יצר מחשבת לבו רק רע בליהיוס:  
והוא יי. ארי סניאת. בישת אנשא  
בארעא. וכל יצרא מחשבת לביה. לחוד  
ביש כל יומא: ולמא ראי אלה. אן  
כתר שר אלנאס פי אלארץ. וגמיע  
כאמר אפכאר קלובהם. שר מחין מול  
אלזמאן: וינתם יהוה פי עשה את  
האדם בארץ ויתעצב אל לבו: ותב יי  
במימריה. ארי עבד ית אנשא בארעא.  
ואמר במימריה למתבר תוקפהון  
פרעותיה: פתואעדהם אלה. כמא  
צנעהם פי אלארץ. ואוצל אלמשקה אלי  
קלובהם: ויאמר יהוה אמהה את האדם  
אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם  
עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים

חלק הדקדוק ב) אררה ל' ומפיק ה"א (סהר"ב): כא) אשר יבאו, ת"י יבאו באת"י לא באול"א כן הוא בכל התיאור וגם בדפוסים:



כי נחמתי פי עשיתם : ואמר יי . אחי  
 ית אנשא דברתי מעל אפי ארעא .  
 מאנשא עד בעירא . עד רחשא ועד  
 עופא דשמיא . ארי תבית במימרי ארי  
 עבדתינון : פקאל אלה . אמחו אלנאם  
 אלדי כלקתהם ען ונה אלארין . מן  
 אנסאן אלי בהימה . אלי דביב ואלי  
 טאר אלכמא . אד תואערתהם  
 במא כלקתהם : ונה מצא חן בעיני יהוה :  
 ונח . אשפח רחמין קדם יי : ונח ונד  
 תצאא ענד אלה : קמו פיס' סי' אמציה .

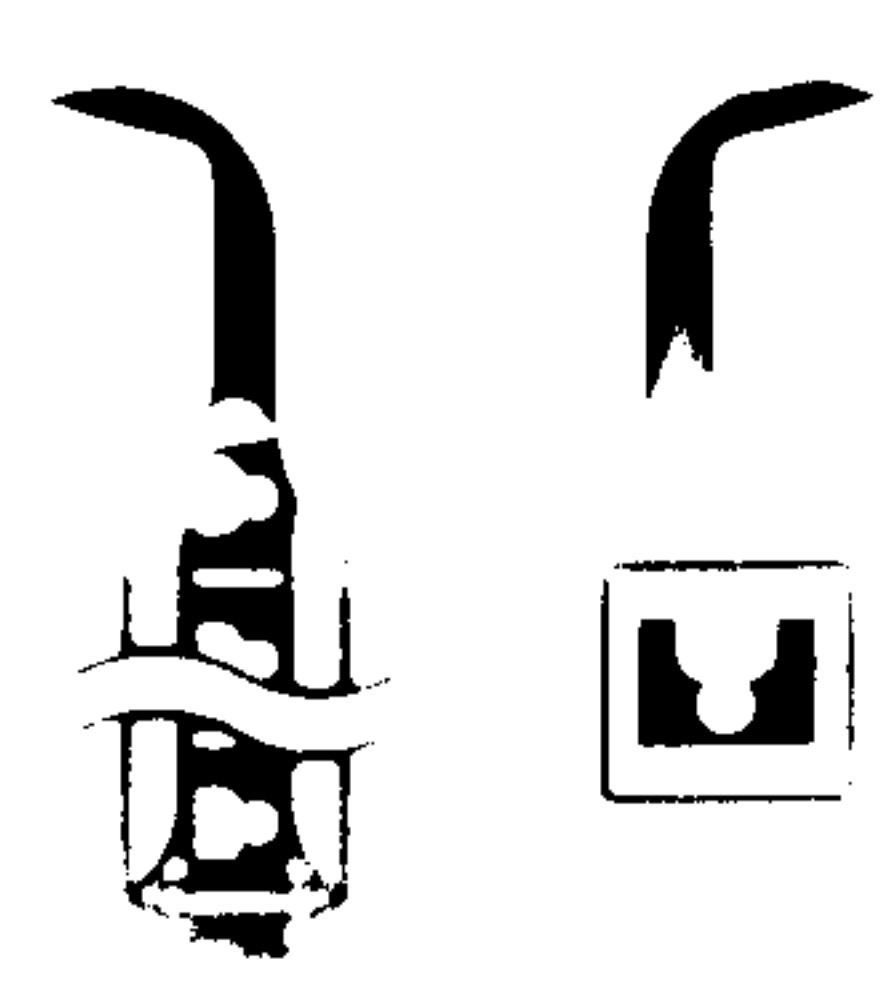
ומסמור בישעיה ס"ב הן עברי : דרו לבנתה שנת ונה

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים  
 היה בדרתיו את האלהים התהלך נח :  
 ארון תולדת נח . נח . נבר זכאי . שלים  
 הוה בדרוהי . ברחלתא די' תליך נח :  
 הוא שרח תיאליד נח . וכאן נח . רגלא  
 צאלחא צחיהא פי אניאלה . פי טאעה'  
 אלה סלך נח : ויולד נח שלשה בנים  
 את שם את יחם ואת יפת : ואוליד נח  
 תלתא בנין . ית שם ית חם וית יפת :  
 ואולד נח תלאתה בנין . שם וחם ויפת :  
 ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא  
 הארץ חמס : ואתחבלת ארעא מן קדם  
 יי . ואתמליאת ארעא חטופין : ואנפסדת  
 אלארין מן בין ידי אלה . ואמתלת צלמא :  
 וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה  
 כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ :  
 ותוא יי . ית ארעא והא אתחבלת . ארי  
 תפילו כל בסרא . אנש אורחיה על  
 ארעא : וראה אלה אד קד אנפסדת .  
 באן אפסד כל בשרי . טריקה עליהא :  
 ויאמר אלהים לנח קן  
 כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס  
 מפניהם והנני משחיתם את הארץ : ואמר  
 יי לנח . קצא דכל בסרא עאל לקדמי .  
 ארי אתמליאת ארעא . חטופין מן קדם  
 עובדיהון בישיא . והאנא מחפלהון עם

ארעא : פקאל אלה לנח . קד דנא אנל  
 כל בשרי בין ידי . אד אמתלת אלארין  
 מן קבלהם צלמא . והאנא מהלכהם מנהא :  
 עשה לך תבת עצי גפר קנים תעשה  
 את התבה וכפרת אתה מבית ומחוץ  
 בגפר : עבד לך תיבתא דאעין דקדרוס .  
 מדורין תעבד ית תיבתא . ותחפיתיה .  
 מגין ומפרא בכופרא : אצנע לך תאבותא  
 מן כשב ארשמשאר . ואצנעהא טבקאת .  
 וכפרהא . מן דאכל ומן כארג באלקפר :  
 וזה אשר תעשה אתה שלש מאות אמה  
 ארך התבה חמשים אמה רחבה ושלשים  
 אמה קומתה : ודין . התעבד יתה . תלת  
 מאה אפין . אורכא דתיבתא . חמשין  
 אפין פותיה . ותלתין אפין רומה : והוא  
 מקדאר מא תצנעהא . תלאת מאיה  
 דראע טולהא . וכמסין ערצהא . ותלאתין  
 סמכהא : צהר . ותעשה לתבה ואל אמה  
 תבלננה סלמעלה ופתח התבה בצדה  
 תשים תחתים שנים ושלשים תעשה :  
 ניהור תעבד לתיבתא . ואלאמתא  
 תשכללינה מעילא . ותרעא דתיבתא  
 בסטרה תשוי . מדורין ארעאן . תננין  
 ותליתאין תעבדינה : ואצנע להא ציאה .  
 וארי דראע תכמלהא מן אלעלו . וצייר  
 להא באבא פי גאנבהא . אספאלא .  
 ותואניא ותואלתא תצנעהא : ואני הנני  
 מביא את המבול מים על הארץ לשחת  
 כל בשר אשר יבו רוח חיים מתחת  
 השמים כל אשר בארץ ינוע : ואנא .  
 האנא מיתי ית טופנא מיא על ארעא .  
 לתבלא כל בסרא . דביה רוחא דחיי .  
 מתחות שמיא . פל דבארעא ימות :  
 והאנא אתי בטופאן ארמא עלי אלארין .  
 לאהלך כל בשרי . אדי פיה רוח אלהיות .  
 מן תחת אלסמא . וכל מא פי אלארין  
 יתופא : \* והקמתי את בריתי אתך ונבאת  
 אליה תבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך  
 אתך : ואקים ית קמי עפך . ותיעול

לתיבתא

חלק הרקדוק א) והקמתי את בריתי, כל אורחא חסד בר מן חד סלא יו"ד והקמתי כתיב דאם בחקתי, וה' כתיב כן  
 בגביאים וכתובים, ותלת סלא דמלא : ד (כתר תורה)

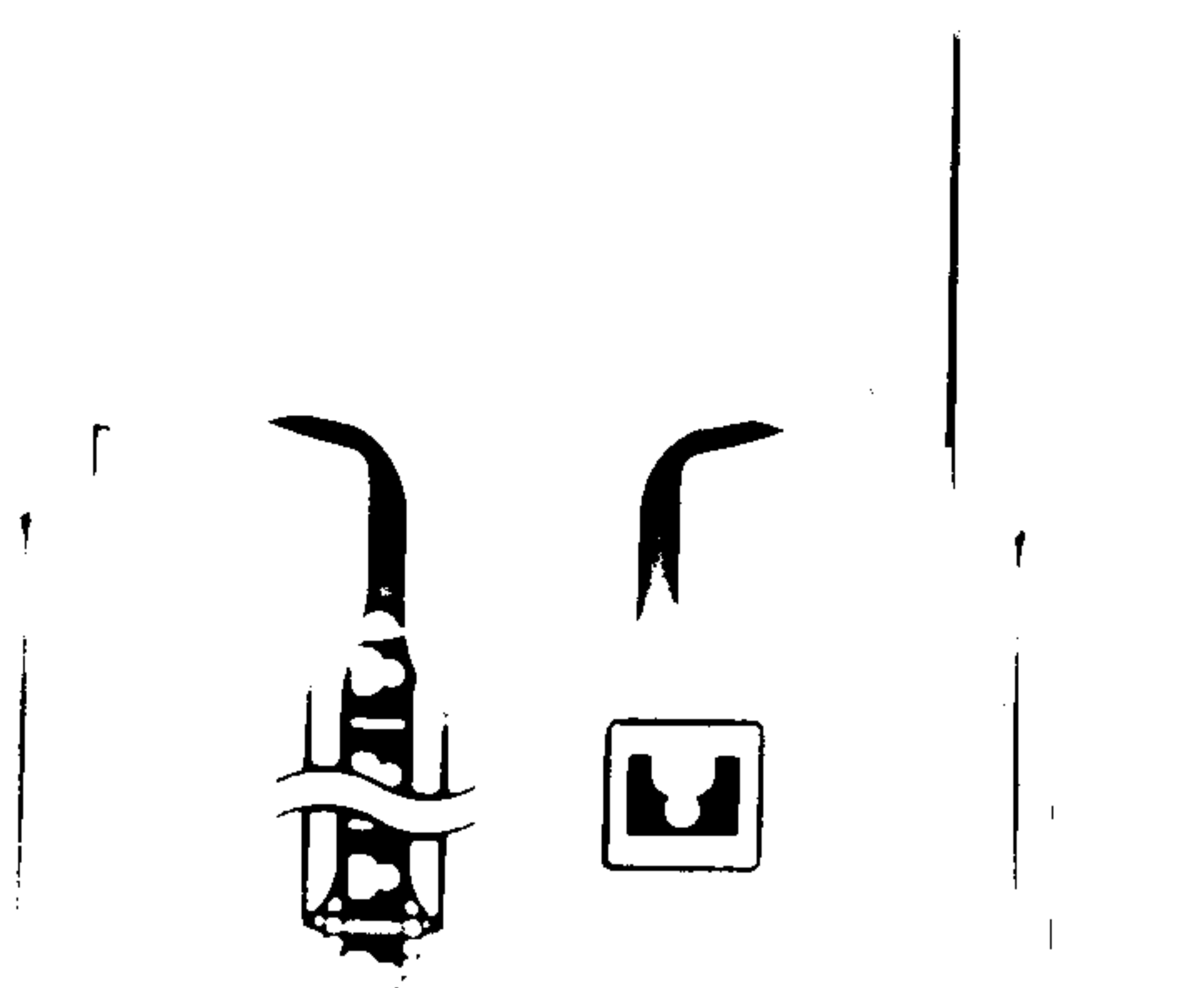




לתיבתא. את. ובנדך. ואתהך ונשי בנדך  
עמך: ואתבת עהדי מעך. ותדכל אלי  
אלתאבות. אנת ובניך. וזוגתך ונסא  
בניך מעך: ומכל-החי מכל-בשר שנים  
מכל תביא אלי-התבה להחיות אתך זכר  
ונקבה יהיו: ומכל-החי. מכל בסרא.  
תרין מבולא. תעיל לתיבתא לקיימא  
עמך. דכר ונוקבא יהון: ומן כל חי. מן  
גמיע אלבשר. אזואגא מן אלכל. תדכל  
אלי אלתאבות ליחיון מעך. דכר ואנתי  
יכונו: מהעוף למינהו ומן-הבהמה למינה  
מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל  
יבאו אליך להחיות: מעופא לזנוהי. ומן  
בעירא לזנה. מכל. רחשא דארעא  
לזנוהי. תרין מבולא. ייעדון לותך לקיימא:  
מן אלטאיר לאצנאפה. ומן אלבהאים  
לאצנאפהא. ומן סאיר דביב אלארץ  
לאצנאפה. אזואגא מן אלכל. ידכלון  
מעך ליחיון: ואתה קחדיך מכל-מאכל  
אשר יאכל ואספת אליך והיה קך וזהם  
לאכלה: ואת סב קך. מכל מיכל  
דמתאכיל. ותכנוש לותך. ויהי לך.  
ולחון למיכל: ואנת פכד לך. מן כל טעאם  
יוכל. וצמה אליך. ויכון לך. וזהם מאכלא:  
ויעש נח ככל אשר צוה אתו אלהים פן  
עשה: ועבד נח. ככל. דפקיד יתיה. יי  
פן עבד: וצנע נח. גמיע מא אמרה  
אלה. כדאך צנע: ויאמר יהוה לנח בא-  
אתה וכל-ביתך אלי-התבה כי-אתך  
ראיתי צדיק לפני בדור הזה: ואמר יי  
לנח. עזל את וכל אנש ביתך לתיבתא.  
ארי יתך חיותי. ופאי קדמי בדרא הדין:  
וקאל אלה לנח. אדכל אנת וגמיע אלך  
אלי אלתאבות. פאני ראיתך. צאלחא  
בין ידיי פי הדא אלגיד: מכל. הבהמה  
הטהורה תקח-לך שבעה שבעה איש  
ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא  
שנים איש ואשתו: מכל בעירא דכיא.  
תסב לך. שבעה שבעה דכר ונוקבא.

ומן בעירא. דליתוהי דכי. תרין דכר  
ונוקבא: מן גמיע אלבהאים אלטאהרה.  
תאכר. סבעה סבעה דכורא ואנאתא.  
ומן אלבהאים. אלתי לוסת בטאהרה.  
וזגין דכורא ואנאתא: גם מעוף השמים  
שבעה שבעה זכר ונקבה לחיות זרע על-  
פני כל-הארץ: אף מעופא דשמיא.  
שבעה שבעה דכר ונוקבא. לקיימא  
זרעא עד אפי כל ארעא: ואיצא מן טאיר  
אלסמא. סבעה סבעה דכורא ואנאתא.  
ליחיון עלי ונה אלארץ: פי לימים עוד  
שבעה אנכי ממטיר עלי-הארץ ארבעים  
יום וארבעים לילה ומחיתי את-כל  
היקום אשר עשיתי מעד פני האדמה:  
ארי לזמן זמן עוד שבעה. אנא מחית  
מטרא על ארעא. ארבעין וממין. וארבעין  
לילון. ואמחי. ית כל יקומא דעברית.  
מעד אפי ארעא: פאן ארי סבעה איאם.  
אנא ממטיר עלי אלארץ. ארבעין זמא.  
וארבעין לילא. ואמחו גמיע אלנאם  
אלדי צנעתהם. ען ונה אלארץ: ויעש  
נח ככל אשר צוהו יהוה: ועבד נח. ככל  
דפקדוה יי: וצנע נח. בגמיע מא אמרה  
אלה: ונה בן-שש מאות שנה והמפול  
היה מים עלי-הארץ: ונה. בר שית מאה  
שנין. ומופנא הוה. מיא על ארעא:  
וכאן נח. אבן סת מאה סנה. חין כאן  
מא אלטופאן עלי אלארץ: ויבא נח  
ובניו ואשתו ונשי-בניו אתו אלי-התבה  
מפני מי המפול: ועאל נח. ובנוהי.  
ואתתיה ונשי בנוהי. עמיה לתיבתא.  
מן קדם מי טופנא: פדכל נח. וזוגתה  
ונסא בניה. מעה אלי אלתאבות. מן  
קבר מא אלטופאן: מן-הבהמה הטהורה  
ומן-הבהמה אשר איננה טהרה ומן-העוף  
וכל אשר-רמש על-האדמה: מן בעירא  
דכיא. ומן בעירא. דליתוהי דכי. ומן  
עופא. וכל דרחיש על ארעא: מן  
אלבהאים אלטאהרה. ומן אלבהאים.

אלדי חלק הדקדוק ב) ויבא נח, השופר בוי"ד והוא מלעיל: ג) וכל אשר, הטפחא בתיבת וכל בכל התיגאן:

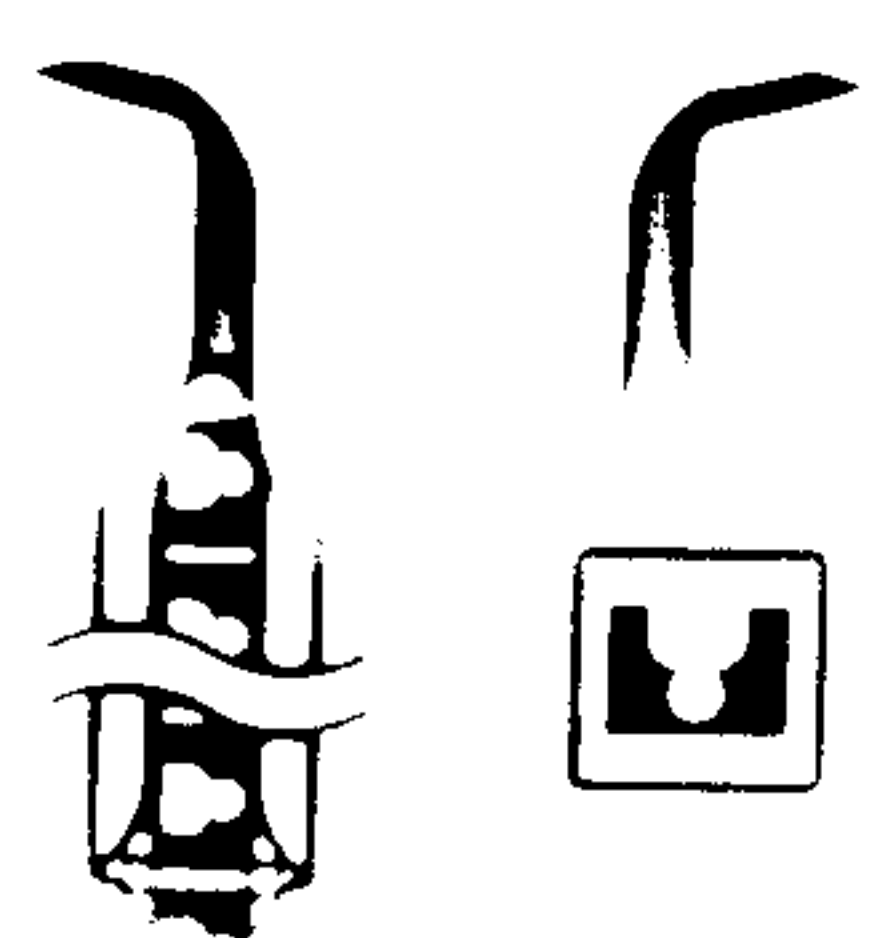




אלדי ליסת במאהרה. ומן אלטאיר. וסאיר אלדאב עלי אלארץ: שנים שנים באו אלי נח אליהתבה זכר ונקבה באשר צוה אלהים אתי נח: תרין תרין. עאלו עם נח. לתיבתא דכר וניקבא. כמא דפקיד יי ית נח: אזואג אזואג. דכל ארי נח. אלי אלתאבות דכור ואנאת. כמא אמרה אלה: ויהי לשבעת הימים ומי המפול היו על הארץ: והיה לזמן שבעה יומין. ומי טופנא. הוועל ארעא: ולמא כאן בעד סבעה יואם. כאן מא אלטופאן עלי אלארץ: בשנת ששי מאות שנה דחיינח בחדש השני בשבעה עשר יום לחדש ביום הזה נבקעו פלמעינת תהום רפה וארבת השמים נפתחו: בשנת שית מאה שנין דחיי נח. פירחא תנינא. בשבעת עסרא יומא לירחא. ביומא הדין. אתבועו כל מבועי תהום רפה. וכבי דשמיא אתפתחא: פי סנת סת מאה מן עמר נח. פי אשר אלחאני פי יום סבעה עשר מנה פי דאלך אליוס. תשקקת עיון אלגמר ארעצאם. ורואון אלסמא אנפתחת: ויהי הנשם על הארץ ארבעים יום וארבעים קידה: והיה מטרא נחית על ארעא. ארבעין יממין. וארבעין לידון: וזקאם ארמטר עלא אלארץ. ארבעין יומא. וארבעין לילא: בעצם היום הזה בא נח ושם זחם ויפת בני נח ואשת נח ושלשת נשי בניו אתם אליהתבה: בכרן יומא הדין עאל נח. ושם זחם ויפת בני נח. ואתת נח. ותלת נשי בנוהי. עמהון לתיבתא: פי דאת דאלך אליוס דכל נח. ושם זחם ויפת בניה. וזוגתה ותלאיתה נסוה בניה. מעהם ארי אלתאבות: דמהו וכל החיה למינה וכל הבהמה למינה וכל הרמש הרמש על הארץ למינהו וכל העוף למינהו כל צפור כל כנף: אינון וכל חיתא לזנה. וכל פעירא לזנה. וכל רחשא. דרחיש על ארעא לזנהו. וכל

עוסא לזנהו. כל צפור כל דפרח: הם וגמיע אוחש לאצנאפה. וגמיע אבהאים לאצנאפהא. וסאיר אלדניב. ארדאב עלי אלארץ לאצנאפה. וגמיע אלטאיר לאצנאפה. כל טאיר דו גנאח: ויבאו אל נח אל התבה שנים שנים מכל הפשר אשר בו רוח חיים: ועאל עם נח לתיבתא. תרין תרין מכל בסרא. דביה רוחא דחיי: ודכלו אלי נח אלי אלתאבות. אזואג אזואג מן כל בשרי. אלדי פיה רוח אלהיה: והבאים זכר ונקבה מכל בשר באו באשר צוה אתו אלהים ויסגר יהיה בערו: ועאליא. דכר וניקבא מכל בסרא עאלו. כמא דפקיד יתיה יי. ואינון יי במיטריה עלוהי: ואלדאכלין. דכור ואנאת מן כל בשרי דכלו. כמא אמרה אלה. ותנב אלה דונה: ויהי המפול ארבעים יום על הארץ וירפו המים וישא את התבה ותרם מעל הארץ: והיה טופנא. ארבעין יומין על ארעא. וסניאו מיא. ונמרו ית תיבתא. ואתרמת מעל ארעא: ולמא אקאם אלטופאן. ארבעין יום עלי אלארץ. כתר אלמא. פחמל אלתאבות. וארתפעת ען ונה אלארץ: ויגברו המים וירבו מאד על הארץ ותקד התבה על פני המים: ותקיפו מיא. וסניאו לחדא על ארעא. ומהלכא תיבתא על אפי מיא: ולמא עצם אלמא. וכתר גרא עלי אלארץ. סאת אלתאבות עלי ונה למא: והמים גברו מאד מאד על הארץ ויכסו כל ההרים הגבהים אשר תחת כל השמים: ומיא. תקיפו. לחדא לחדא על ארעא. ואתחפיו. כל טורי רמיא דתחות כל שמיא: ועצם אלמא. גרא עלי אלארץ. ונטא. גמיע ארגבאל אלשאמכה. אלדי תחת גמיע אלסמא: חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים ויכסו ההרים: המיש עסרי אמין מלעילא. תקיפו מיא. ואתחפיו טוריא: ולמא עצם אלמא. כמסה עשר דראע עלי

אלארץ

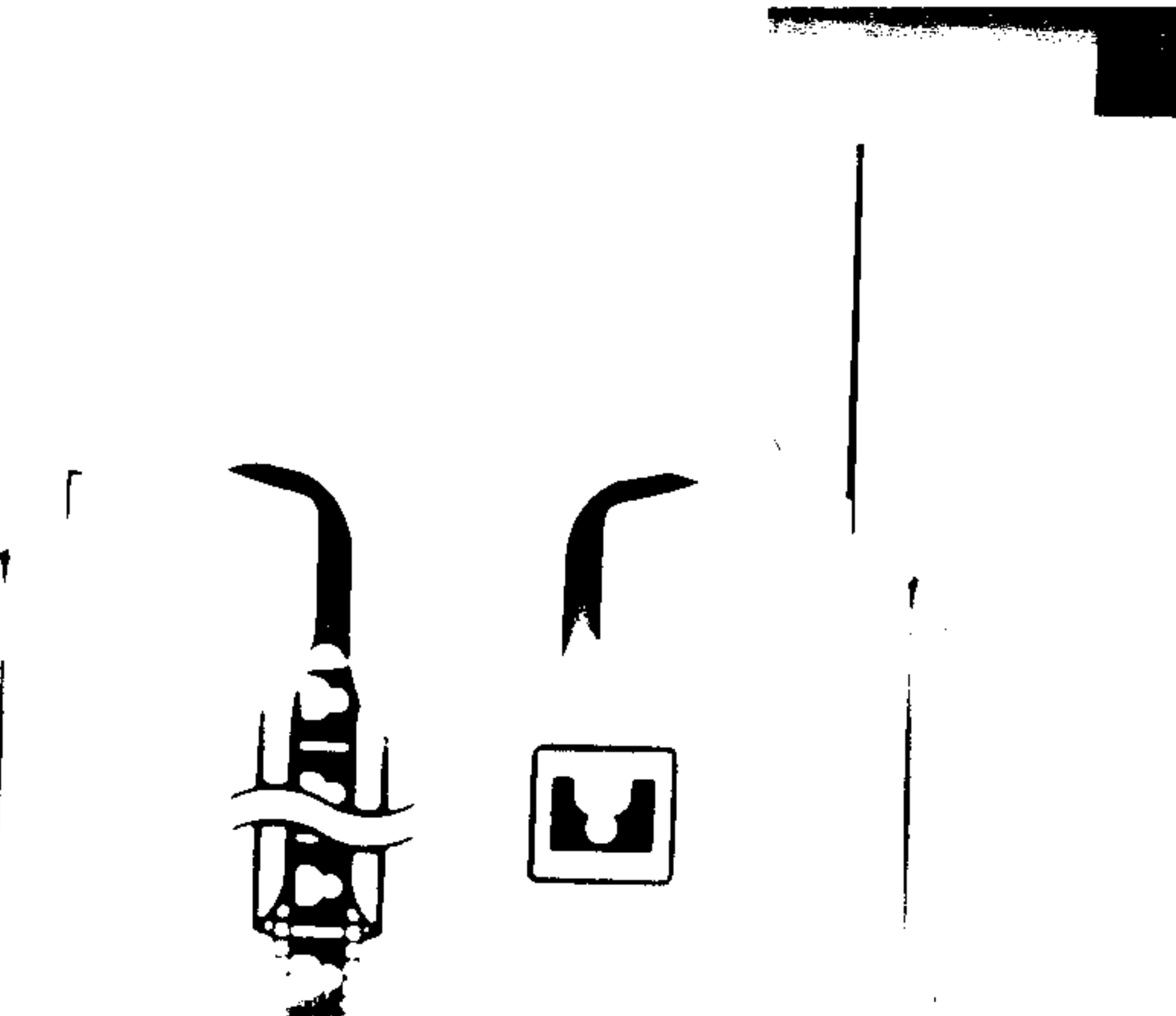




אלאריץ. ותגטת אלגבאל: ויגוע כל-  
 בשר. הרמש על הארץ בעוף ובבהמה  
 ובחיה ובכל השרץ השרץ על הארץ  
 וכל האדם: ומית. כל בסרא דרחיש על  
 ארעא. בעזפא ובבעירא ובחיתא. ובכל  
 החשא דרחיש על ארעא. וכל אנשא:  
 תופא כל בשרי דאב עלי אלאריץ. מן  
 טאיר ארי בהימה אלי וחש. וסאיר  
 ארדביב אלדאב עלי אלאריץ. וכל  
 אלנאס: כל אשר נשמת רוח חיים באפיו  
 מכל אשר בחרבה מתו: כל. דנשמת  
 רוח חיין באפוהי. מכל דביבשתא מיתו:  
 כל מן נסמה רוח ארחויה פי אנפה. כל  
 מא פי אלגפאף מאתו: וימח אתי כלי-  
 היקים אשר על פני האדמה מאדם  
 עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים  
 וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר  
 אתו בתבה: ומחא. ית כל יקומא העל  
 אפי ארעא. מאנשא עד בעירא עד  
 החשא ועד עופא דשמיא. ואתמחואו מן  
 ארעא. ואשתאר ברם נח. ודעמיה  
 בתבתא: ומחא אלמא. כל אלנאס ארי  
 עלי ונה אלאריץ. מן אנסאן אלי בהימה  
 אלי דביב ואלו טאיר אלסמא. ואמתחו  
 מן אלאריץ. ותבקא נח פקט. ומן מעה  
 פי אלתאבות: ויגברו הפים על הארץ  
 חמשים ומאת יום: ותקיפו מיא על  
 ארעא. מאה וחמשין יומין: ולמא עצם  
 אלמא עלי אלאריץ. מאיה וכמסין יומא:  
 ויזכר אלהים את נח ואת פלדתיה ואת  
 פלדהמה אשר אתו בתבה ויעבר  
 אלהים רוח על הארץ וישבו הפים: ודכיר  
 ית נח. וית כל חיתא וית כל בעירא.  
 דעימיה בתבתא. ואעבר ית רוחא על  
 ארעא. ונחו מיא: דכר אלה נח. וגמיע  
 אלו חשו ואבהאים. ארי מעה פי אלתאבות.  
 פאמר אלה רוח עלי אלאריץ. סכן בהא  
 אלמא: ויסכרו מעינת יהום וארפת  
 השמים ויפלא הנשם מן השמים:

ואסתברו מבועי תהומא. וכוי דשמיא.  
 ואתכלי מטרא מן שמיא: ואנסדת עיון  
 אלגמר. ורואון אלסמא. ואנחבם אלמטר  
 מן אלסמא: וישבו הפים מעל הארץ  
 הלוד. ושוב ויחסרו הפים מקצה חמשים  
 ומאת יום: ותבו מיא. מעל ארעא אזלין  
 ותייבין. וחסרו מיא. מסוף. מאה וחמשין  
 יומין: ותראנע אלמא עלי אלאריץ. כל  
 מא מדרגע. ונקץ אלמא. בעד מאיה  
 וכמסין יומא: ותנח התבה בחדש השביעי  
 בשבעה עשר יום לחדש על הרי אררט:  
 ונחת תיבתא בירחא שביעאה. בשבעת  
 עסרא יומא לירחא. על טורי קרדו:  
 פאסתקרת אלתאבות פי אשר אסאבע.  
 פי יום סבעה עשר מנה. עלי גבאל  
 קרדא: והפים היו הלוד. וחסור עד החדש  
 העשירי בעשירי בחד לחדש נראו  
 ראשי ההרים: ומיא. הו אזלין וחסרון.  
 עד ירחא עסיראה. בעסיראה בחד  
 לירחא. אתחזואו רישי טוריא: וכאן  
 אלמא. כל מא מדר נקץ. אלי אשרהד  
 ארעאשר. פי יום ואחד מנה. צהרת  
 רום אלגבאל: ויהי מקץ ארבעים יום  
 ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה:  
 והוה. מסוף ארבעין יומין. ופתח נח.  
 ית פות תיבתא דעבר: ולמא כאן בעד  
 ארבעין יום. פתח נח. כוות אלתאבות  
 ארדי צנע: וישלח את הערב ויצא יצוא  
 ושוב עד יבשת הפים מעל הארץ: ושלח  
 ית עורבא. ונפק סופק ותאיב. עד  
 דיבישו מיא מעל ארעא: ואטלק אנראב.  
 ואקאם יכרג וירגע. אלי אן יבס אלמא  
 ען ונה אלאריץ: וישלח את היונה מאתו  
 לראות הקלו הפים מעל פני האדמה:  
 ושלח ית יונה מלכותיה. למחזי אם קלו  
 מיא. מעל אפי ארעא: תם אמלק  
 אדחמאמה מן ענדה. לינצר הל כף  
 אלמא. ען ונה אלאריץ: ולא מצאה היונה  
 מנוח לבה רגלה ותשב אליו אל התבה

חלק הרקדוק ד) ויכח המס רפה וכ"ב א"ת, ובקצת דפוסים המס דגש והוא מעות גדול רח"ל עיי' א"ת ו"ל ה) אין פסיק בין  
 תיבת אשר לחיבת על ככל ההיגאן ו) ויסחו מלדע:





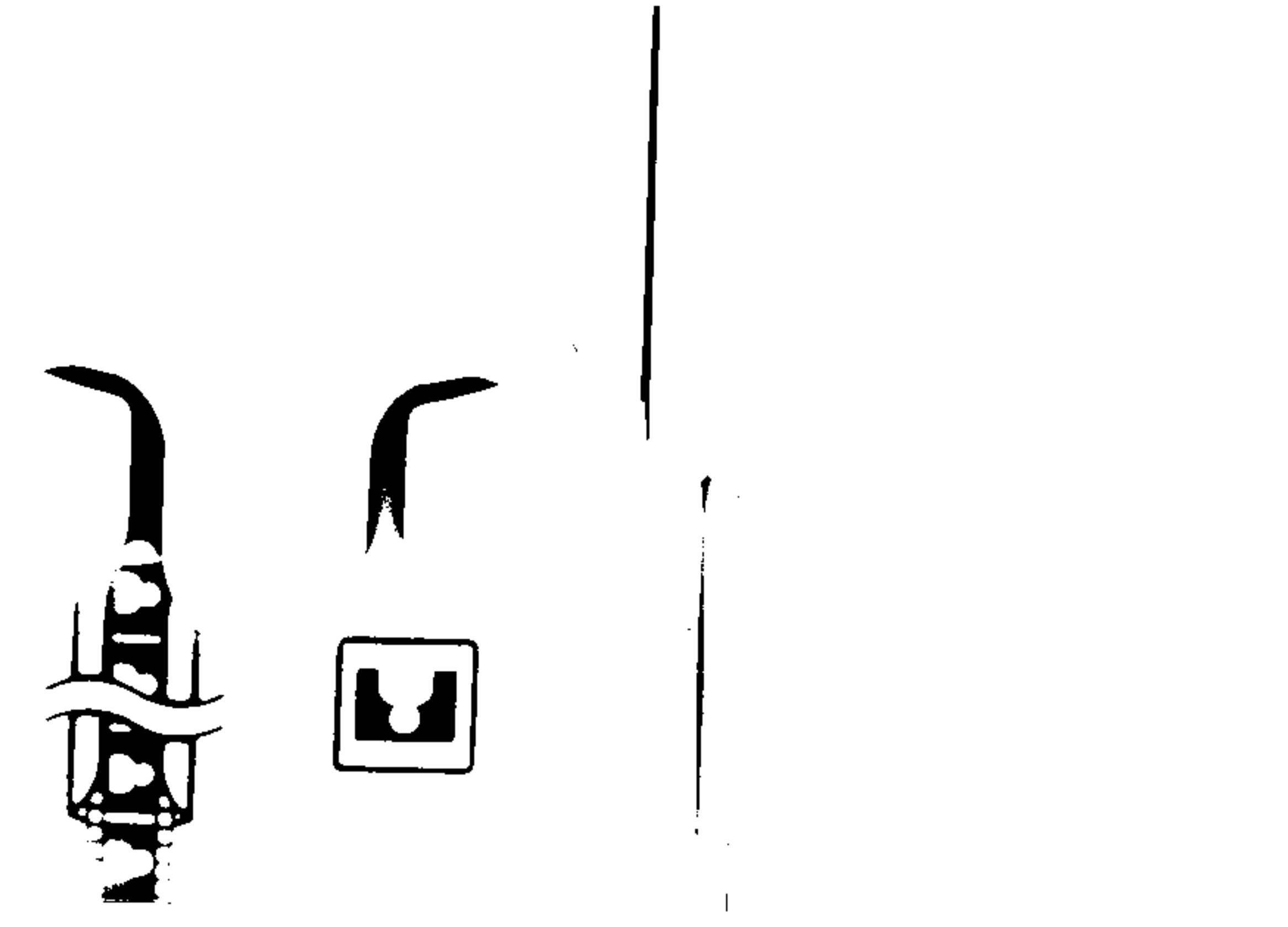
קדגף ונה ארץ: ובה' השני בשבעה  
ועשרים יום לחדשיבשה הארץ: ובירה  
תנינא. בעסרון ושבעא. יומן לירחא.  
יבישת ארעא: ופי אלשהר אלתאני. פי  
יום סבעה ועשרין מנה. גפת אלארץ:  
וידבר אלהים \*  
ס

אלנת לאמר: ומקדי יי עם נח למימר:  
פכלם אלה נח קאילא: צא מן התבה  
אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך:  
פוק מן תיבתא את. ואתך. ובניך ונשי  
בניך עמך: אברגמן אלתאבות. אנת וזוגתך.  
ובניך ונסא בניך מעך: פל התיה אשרי  
אתך מפל פער בעוף ובבהמה ובכל  
הרמש הרמש על הארץ הוצא אתך  
ושרעו בארץ ופרו ורבו על הארץ: כל  
חיתא דעמך מפל בסרא בעופא  
ובבעירא. ובכל רחשא. דרחיש על  
ארעא אפיק עמך. ויתלדון בארעא.  
ויפשו ויסגון על ארעא: וגמיע אלוהש  
אלדון מעך מן כל בשרי. מן אלטאור  
אלבהאים. וגמיע אלדביב אלדאב עלי  
אלארץ אכרנהם מעך. יתלדון פי  
אלארץ. ויתמרו ויכתרו עליה: ויצא  
נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו: ונפק  
נח. ובנוהו. ואתתיה ונשי בנוהו עמיה:  
פכרנ נח. ובניה. וזוגתה ונסא בניה  
מעה: פל התיה פל הרמש וכד העוף  
כל רמש על הארץ למשפתתיהם יצאו  
מן התבה: כל חיתא. כל רחשא וכל עופא.  
כל דרחיש על ארעא. לזרעיתהון. נפקו  
מן תיבתא: וגמיע אלוהש ואלדביב ואלטאור.  
וסאור אלדאב עלי ארץ. לאנאסהם.  
כרגו מן אלתאבות: ויבן נח מזבח ליהוה  
ויקח מפל הבהמה הטהרה ומפל העוף  
טהור ויעל עלת במזבח: ובנא נח.  
מדבחא קדם יי. ונסיב. מפל בעירא  
דכיא. ומפל עופא דכי. ואפיק עלוון על  
מדבחא: פבנא נח מדבחא ללה. ואכד  
מן בעץ אלבהאים אלטאהרה. ומן בעץ

פי מים על פני כד הארץ וישלח יהו  
ויקחה ויבא אתה אליו אל התבה: ולא  
אשפתת יונה מנה לפרסת רגלה. ותבת  
לותיה לתיבתא. ארי מיא על אפי כל  
ארעא. ואשיט ידיה ונספה. ואעיל יתה.  
לותיה לתיבתא: פלם תגר אלהמאמה  
מסתקר לרגלהא. פרנעת אליה אלי  
אלתאבות. אד כאן אלמא עלי ונה  
אלארץ. פמר ידה ואכדהא. ואכלהא  
אליה ארי אלתאבות: ויחר עוד שבעת  
ימים אחרים ויסף שלח את היונה מן  
התבה: ואזריך עוד. שבעא יומן אחרנין.  
ואסיף. שלח ית יונה מן תיבתא: פעבר  
סבעה איאם אכר. ועאוד אמלקהא מן  
אלתאבות: ותבא אליו היונה לעת ערב  
והנה עלהזית טרף בפיה וידע נח פי  
קדו הפים מעל הארץ: ואתת לותיה  
יונה לעידן רמשא. והא טרף זיתא תביר  
מחת בפומה. וידע נח. ארי קלו מיא  
מעל ארעא: פגאת אליה וקת עשא.  
ואדא בורקה ויהן בקטועיה פי פאהא.  
פעלם נח. אן אלמא קד כף ען ונה  
אלארץ: ויחל עוד שבעת ימים אחרים  
וישלח את היונה ולא יספה שוב אליו  
עוד: ואזריך עוד. שבעא יומן אחרנין.  
ושלח ית יונה. ולא אסיפת למתב לותיה  
עוד: פעבר איצא סבעה איאם אכר.  
תם אמלקהא. פלם תעאוד ארנוע אליה  
איצא: ויהי פאחת ושש מאות שנה  
פראשון באחר להדש הרבו הפים מעל  
הארץ ויסר נח את מכסה התבה וירא  
והנה הרבו פני האדמה: והוה. בשית  
מאה וחדא שנין. בקדמאה בחד לירחא.  
נגובו מיא מעל ארעא. ואעדי נח ית  
חופאה דתיבתא. ותווא. והא נגובו אפי  
ארעא: ודמא כאן פי סנת ואחד וסת  
מאיה. פי אלום אלאול מן ארשהר  
אלאול. אנשם אלמא ען ונה אלארץ.  
פנוע נח גטא אלתאבות. פנער. פאהא

חלק הדקדוק (ז) נח בפשטא אחת והיא סלרע וכו' בירושלמיים: (ח) מכסה כל דסמך בשתי נקודות וכל מוכרת בשלש (סרבי"ש):

ה (כתר תורה)





אלטאיר אלטאהר . וקרב צואעדא עלי  
 אלמרבח : וירח יהוה את ריח הניחח  
 ויאמר יהוה אל לבו לא אסף לקבל עוד  
 את האדמה בעבור האדם כי יצר לב  
 האדם רע מנעריו ולא אסף עוד להבות  
 את־כרתי כאשר עשיתי : וקביל יי  
 ברעואית קורבניה . ואמר יי במימריה .  
 לא אסף . למלט עוד ית ארעא בריל  
 חובי אנשא . ארי . יעדא לבא דאנשא .  
 פיש מזעוריה . ולא אסף עוד . לממחי  
 ית כל דחי כמא דעבדית : פקבר אלה  
 אלקרבאן אמרצי . וקא אלה מן דאתה .  
 לא אעיד לען אלארץ אינא בסנב  
 אלאנסאן . עלי אן כאטר קרב לאנסאן .  
 רדי מן צנרה . ולא אעיד אינא זאדה קתר  
 כל חי כמא צנעת : עד כל־ימי הארץ  
 זרע וקציר וקר והם וקין וחרף ויום  
 ולידה לא ישבתו : עוד כל ימי ארעא .  
 זרועא . וחצדא . וקורא ותומא . וקיסא  
 וסתוא . ויימם ולידי לא יבטלון : ואנדא  
 מול עמר אלארץ . אלוזע ואלחצאר .  
 ואקר ואחמא . ואקיץ ואזכריף . ואנהאר  
 ואדליל לא יעטלון : ויברך אלהים את־  
 נח ואת־בניו ויאמר להם פרו ורבו ומלאו  
 את־הארץ : וברוך יי . ית נח וית בנוהי .  
 ויאמר להון . פושו וסגו ומלו ית ארעא :  
 ובארך אלה . פי נח ופי בניה . וקא להם .  
 אתמרו ואכתרו ועמו אלארץ : ומוראכם  
 וחתכם יהיה עד פד־חית הארץ ועד כר־  
 עוף השמים בכל אשר תרמש האדמה  
 ובכר־דיגי הים פידכם נתנו : ודחתכון  
 ואימתכון תהי . על כל חית ארעא . ועל  
 כל עופא דשמיא . בכל דתרחיש ארעא .  
 ובכר נוני ימא פידכון מסירין : וכופכם  
 ודערכם יכונאן . עלי גמיע וחש אארץ .  
 וטאיר אלסמא . וכל מא ידב עלי אארץ .  
 וסטך ארבחר פי אודיכם מסלמון : פד־  
 רמש אשר הוא־הי לכם ׀ יהיה לאכלה  
 פירק עשב נתתי לכם את־כר : פד־

חלק הדקדוק (ט) הינה לכם בספחא בכל התנאן :

רחשא דהוא חי . לכון יהי למיכל . פירוק  
 עספא . יהבית לכונות כולא : וכל דביב  
 טאהר חי . לכם יכון מאכלא . ככצר  
 אלעשב . אעטיתכם אלכל : אך פשו  
 פנפשו דמו לא תאכלו : פרם פסרא .  
 פנפשיה דמיה לא תיכלון : ואמא ארחם .  
 פלא תאכלוה ברמה . לאנה נפסה : ואך  
 את־דמכם לנפשתיכם אדרש מיד פד־  
 היה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו  
 אדרש את־נפש האדם : וברם ית־דמכון  
 לנפשתיכון אתבע . מיד כל חיתא  
 אתבעניה . ומיד אנשא מיד גבר דיישוד  
 ית דמא דאחיה . אתבע ית נפשא  
 דאנשא : ואמא דמאכם מן אנפסכם  
 פאטלבהא באנהי . ומן יד סאיר אחיואן  
 פאטלבהא באלמנע . ומן יד סאיר אנאם  
 אטלבהא באלאמר פאי אנסאן קתר  
 אכיה . טאלבתה נפסה : שפך דם האדם  
 באדם דמו ישפך פי בעלם אלהים עשה  
 את־האדם : דיישוד דמא דאנשא .  
 מסדדין מסימר דייניא דמיה יתאשר .  
 ארי בעלם אלהים . עבד ית אנשא : אן  
 יכון סאפך דם אנסאן . באנסאן אכר דמה  
 יספך . לאן בעורתה . מסלמא צנעה :  
 ואהם פרו ורבו שרצו בארץ ורבו־בה :  
 ואתון פושו וסגו . אתידרו בארעא וסגו  
 בה : ואנתם אתמרו ואכתרו . ואסעו פי  
 אלארץ ואכתרו פיהא : ׀  
 ויאמר אלהים אל־נח ואל־בניו  
 אתו לאמר : ואמר יי לנח ולבנוהי עמיה  
 למימר : תם קאל אלה לנת ולבניה מעה  
 קאילא : ואני הנני מקים את־בריתי  
 אהכם ואת־זרעכם אחריכם : ואנא .  
 האנא מקים . ית קימי עמכון . ועם פניכון  
 פתריכון : ואנא מתבת עהדי מעכם .  
 ומע נסלכם מן בעדכם : ואת כל־נפש  
 חתיה אשר אתכם בעוף בבהמה ובכר־  
 חית הארץ אתכם מפל יצאי תתבה לכל  
 חית הארץ : ועם כל נפשא חיתא דעמכון .  
 בעופא פבעירא . ובכר חית ארעא עמכון .



מכל נפקי תיבתא. לכל חית ארעא :  
 ומע גמיע נפוס אחיואן ארדי מעכם .  
 מן טאר אלי בהימה . וגמיע והש אלארין  
 ארדי מעכם . מן גמיע אלכארנין מן  
 אלתאבות . לגמיע חיואן ארין : והקמתי  
 את בריתי אתכם ולא יפרת כל בשר עוד  
 ממי המפור ולא יהיה עוד מפור לשחת  
 הארץ : ואקים ית קימי עפכון . ולא  
 ישתיעי כל בסרא . עוד ממי טופנא . ולא  
 יהי עוד . טופנא לחבלא ארעא : ואתנת  
 עהדי מעכם . ולא ינקטע כל בשרי . איצא  
 מן מא אטופאן . ולא יכון אברא . טופאן  
 ליהך אלארין : ויאמר אלהים זאת את  
 הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וביני  
 כל נפש חיה אשר אתכם לדורת עולם :  
 ואמרי יי דא את קים דאנא יהיב . בין  
 מימרי וביניכון . ובין . כל נפשא חיתא  
 דעפכון . דררי עלמא : וקאל אלה . הדה  
 עלאמה ארעהד אלדי אנא גאעלה . בני  
 ובינכם ובין כל נפש חיה אלדי מעכם .  
 לאניאל ארדהר : אתי קשתי נתתי בענן  
 והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ : ית  
 קשתי יהבית בעננא . ותהי לאת קים .  
 בין מימרי ובין ארעא : קוסי קד תבתתהא  
 באגמאם . ותציר עלאמה עהד . בני  
 ובין אהר אלארין : והיה בענני ענן עלי  
 הארץ וגראתה הקשת בענן : ויהי .  
 בעננותי עננא על ארעא . ותהחוי קשתא  
 בעננא : ויכון אדא גיימת גמאמא עלי  
 אלארין . צהרת ארקוס פי אנמאם :  
 וזכרתי את בריתי אשר ביני וביניכם  
 ובין כל נפש חיה בכל בשר ולא יהיה  
 עוד המים למפור לשחת כל בשר :  
 וזכרנא ית קימי . דבין מימרי וביניכון .  
 ובין . כל נפשא חיתא בכל בסרא . ולא  
 יהי עוד מיא לטופנא . לחבלא כל בסרא :  
 וזכרת עהדי . אלדי בני ובינכם . ובין  
 כל נפש חיה לכל בשרי . ולא יציר אמא  
 איצא טופאנא . ליהך כל בשרי : והיתה  
 הקשת בענן וראיתה לזכר ברית עולם

בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר  
 אשר על הארץ : ותהי קשתא בעננא .  
 ואחזינה . לדוכרן קים עלם . בין מימרי  
 דיי . ובין כל נפשא חיתא . בכל בסרא  
 דעל ארעא : פתציר ארקוס פי אנמאם .  
 אצהארא . דכר לאמאן ארדהר מן אלה .  
 לכל נפש חיה . מן כל בשרי אלדי עלי  
 ונה אלארין : ויאמר אלהים ארנה זאת  
 את הברית אשר הקמתי ביני ובין כל  
 בשר אשר על הארץ : ואמרי יי דנח . דא  
 את קים דאקימית . בין מימרי . ובין כל  
 בסרא דעל ארעא : פקאל אלה דנח .  
 הדה עלאמה ארדהר אלדי תבתתהא .  
 ביני . ובין כל בשרי אלדי אלארין :

פ

ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם ותם ר  
 ויפת ותם הוא אבי כנען : והווי בני נח .  
 הנפקו מן תיבתא . שם ותם ויפת . ותם .  
 הוא אבוהי דכנען : וכאן בני נח . אלארנין  
 מן אלתאבות . שם ותם ויפת . ותם . הו  
 יבא אבא כנעאן : שלשה אלה בני נח  
 ומאלה נפעה כל הארץ : תלתא אלין  
 בני נח . ומאלין אתפדרו בכל ארעא :  
 הולאי ארתלאתה בני נח . ומנהם תפרם  
 אלנאם פי אארין : ויחל נח איש האדמה  
 ויטע פרם : ושרי נח גבר פלח בארעא .  
 ונצב פרמא : ואר אבתרא נח בפלאחה  
 אלארין . וגרם כרמא : וישת מן היין  
 וישכר ויתגל בתוך אהלה : ושתו מן  
 חמרא ורוי . ואתגלי פגו משכניה : פשרב  
 מן אלמר וסכר . ותכשת פי כבאיה : וירא  
 חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני  
 אחיו פחוץ : ותוא . חם אבוהי דכנען . ית  
 ערותא דאבוהי . ותוי דתרין אחוהי  
 בשוקא : פראי חם אבא כנעאן . סוזה  
 אביה . פאגבר אבויה והמא פי ארסוק :  
 ויפק שם ויפת את השמלה וישמו על  
 שנים שניהם וילכו אתרנית ויכפו את  
 ערות אביהם ופניהם אתרנית וערות  
 אביהם לא ראו : ונסיב שם ויפת ית



כסותא . ושיאו על פתח תרניהון . ואזלו  
 מחזרין . וכפיו . ית עריתא דאבוהון .  
 ואפיהון מחזרין . ועריתא דאבוהון לא  
 חזו : פאכד שם ויפת תונא . ונעלא עלי  
 מנכביהמא . ומצייא מסתדברין . ונטיא  
 סוזה אביהמא . ונוההמא מסתדברה .  
 וסוזה אביהמא לם ירייא : וייקין נח מיינו  
 וידע את אשר עשה לו בנו הקטן : ואתער  
 נח מחמריה . וידע . ית דעבד ליה פריה  
 זעירא : פלמא פאק נח מן סכרה . עלם  
 מא צנע בה אבנה אלאצנר : ויאמר ארור  
 פנען עבד עבדים יהיה לאחיו : ואמר  
 דיט פנען . עבד פלח יהי לאחיהי : קאל  
 מלעון אבא כנעאן . עבדא מסתעבדא  
 יכון לאבותה : ויאמר ברוך יהוה אלהי  
 שם ויהי כנען עבד למו : ואמר ברוך יי  
 אלהיה דשם . ויהי כנען עבדא להון : קא  
 תבארך אלה אה שם . ויכון אבא כנעאן  
 עבדא לה : יפת אלהים ליפת וישבן  
 באהלי שם ויהי כנען עבד למו : יפתי יי  
 ליפת . וישרי שכנתיה במשכני שם .  
 ויהי כנען עבדא להון : יחסן אלה ליפת .  
 ויסכן פי אבניה שם . ויכון אבא כנעאן  
 עבדא לה : ויחיינה אחר המפול שלש  
 מאות שנה וחמשים שנה : ותיא נח בטר  
 מופנא . תלת מאה וחמשים שנין : ועאש  
 נח בעד אלמופאן . תלאת מאיה וכמסין  
 סנה : יי ויהיו בל ימי נח תשע מאות  
 שנה וחמשים שנה וימת : והווי פל ימי  
 נח . תשע מאה וחמשים שנין . ומית :  
 פעאר גמיע עמרה . תסע מאיה וכמסין  
 סנה . תם מאת : פ

ואלה תולדת בני נח שם חם ויפת וילדו  
 להם בנים אחר המפול : ואלין  
 תולדת בני נח . שם חם ויפת . ואתילידו  
 להון . בנין בטר מופנא : והוא שרת  
 תיאליד בני נח . שם חם ויפת . וולד להם .  
 בנין בעד אלמופאן : בני יפת גמר ומגוג  
 ומדי ויון ותבל ומשך ותירם : בני יפת .  
 גומר ומגוג . ומדי ויון ותבל . ומשך  
 ותירם : בני יפת . אלתרך ומאגוג .  
 ומאהאת ואליואניה ואלצין . וכראסאן  
 ופארם : ובני גמר אשכנז וריפת ותגרמה :  
 ובני גומר . אשכנז וריפת ותגרמה : ובני  
 גומר . אלסקארבה ופרנגה ואלברגאן :  
 ובני יון אלישה ותרשיש פתים ודרנים :  
 ובני יון אלישה ותרשיש . פתים ודרנים :  
 ובני יון למציעה וטרסום . וקברס ואדנה :  
 מאדה נפרדו איי הגנים בארצתם איש  
 לדשנו למשפחתם פגויהם : מאלין .  
 אתפרשו . נגזות עממא בארעתהון . גבר  
 לדישניה . לירעיתהון פעמיהון : מן  
 הולא תפרקת . גזאר אלמם פי  
 בלדאנהם . כל פריקללגתה . לעשארתם  
 ואממהם : ובני חם כוש ומצרים ופוט  
 וכנען : ובני חם . כוש ומצרים ופוט וכנען :  
 ובני חם . אתבשח ומצר ותפת וכנעאן :  
 ובני כוש סבא וחיליה וסבתה ורעמה  
 וסבתכא ובני רעמה שבא ודרן : ובני  
 כוש . סבא וחיליה . וסבתא ורעמה  
 וסבתכא . ובני רעמה שבא ודרן : ובני  
 כוש . סבא וזוילדה . וזגאוה ואקאקו וארמס .  
 ובני רעמה אלהנר ואלסנר : וכוש ילד  
 את גמרד הוא החל להיות גבר בארץ :

חלק הדקדוק י' אלקי שם , ג' בשעם מלעיל (מהריב"ש) : יא) ויהיו כל ימי נח , כתב מהריב"ש מסתברא דהוא ויהי דאינון  
 תלת , ס' חל"נ , ופליג ביה ולא ידעינן אידון קושטא אי האי אי האי , עכ"ל , ותלימה עליו איך נסתפק היכן האמת , והנה מחברת ר' סעדיא  
 גאון ז"ל לפניו , ושירו וסורו , כי מסנו תוצאות חיים פניו ירצ"ו דלים , במנין במספר , ואם מהר"ם לונאנו הכריע בהופך לא סיימו קמיה  
 האיי מסרתא דרס"ג ז"ל דדבריו דברי קבלה , מה גם דעיניך לנוכח יבישו כמת רבוותא שסביא הר"ם דכולם פה א' יעדון יעדון דהאי דנת  
 ויהיו בי"ו , וכבר ראיתי פסק ארוך על זה שנכתב מסהר"ר שלום צבמאני נע"ג בכתובת תלמידו מהר"ר צאלח ז"ל בחתימת כמה וקנים ת"ת  
 ועיקר יסודם שבנו עליו הכרעהם הוא המנין שמנתה המוסרה ווי"ן שבכל התורה ושם העידו שעמדו למנין ווי"ן שבתורה ואשכחו וי"ו בכלל  
 הנמנין והכו על קרקד' מי שכבר רצה לאגיה ולמחוק אות' הוי"ו , ומסיימי שם . ומסורת סייג לתורה , וס"ת שנמצא חסר וי"ו זה הרי הוא  
 פסול כחוש בעלמא , והכרעתם תכריע שהם דברי קבלה ומינה לא תוון , וצופת . עתידות נגלה לפניו שעתידין לאתפלוני בהאי תיבותא ונתן  
 בלב יועצים וחכמי חרשים לספור אותיות התורה להיות האמת נחרר"ת , (א"ה עיין בס' ר' יעקב ספיר בס' חררי הימן שלו שהכריע שהיא  
 ויהיו כמ"ש הר' לעיל ע"פ ספר הרמב"ם ז"ל) :



וכוש איליד ית נמרוד . הוא שרי . למהוי  
גיבר בארעא : וכוש אולד נמרוד . הו  
אבתרא . אן יכון גבארא פי אלארץ :  
הוא יהיה גבור ציד לפני יהוה עדי כן  
יאמר נמרוד גבור ציד לפני יהוה : הוא  
היה גיבר תקיף קדם יי . על כן יתאמר .  
נמרוד . גיבר תקיף קדם יי : הו כאן  
גבארא מכוזפא בין ידי אלה . ולדאלך  
יקאר . נמרוד . גבארא מכוזפא בין ידי  
אלה : ותהי ראשות ממלכתו בכל וארץ  
ואפר וכלנה בארץ שנער : והות ריש  
מלכותיה בכל . וארץ ואפר וכלנה .  
בארעא דבבל : וכאן אולד ממלכתה  
באבל . ואכרם ואלכרך ואלכפה . פי  
בלד אשינור : מן הארץ ההוא יצא אשור  
וילכן את נינוה ואת דרחבת עיר ואת פלח :  
מן ארעא ההיא נפק אתוראה . ובנאית  
נינוה . וית רחובות קרתא וית פלח : מן  
דאלך אלבלד כרג אשור . ובנא נינוה .  
ורחבה אלקריה ואלאבלה : ואת רסן בין  
נינוה ובין פלח הוא העיר הגדלה : וית  
רסן . בין נינוה ובין פלח . היא קרתא  
רבתא : ואלמדאין . בין נינוה ובין אבלה .  
היא אלקריה אלכבירה : ומצרים ילד  
את לודים ואת ענמים ואת דהבים ואת  
נפתחים : ומצרים . איליד . ית לודאי  
וית ענמאי . וית להנאי וית נפתוחאי :  
ומצר אולד . אתניסין ואלסכנדראניין .  
ואלבהנסיין ואלפרמיין : ואת פתרוסים  
ואת פסלחים אשר יצאו משם פלשתים  
ואת פפתרים : וית פתרוסאי וית  
פסלוחאי . דנפקו מתמן . פלשתאי וית  
קפוטקאי : ואלבימיין וארצעידייין . אלדי  
כרג מן תם . אלפלסטניין ואלמיאטיין :  
ס \* וכנען ילד את צידון  
בכרו ואת חת : וכנען . איליד . ית צידון  
בוכריה וית חת : וכנעאן . אולד צידון  
בכרה וחת : ואת היבוס ואת האמרי  
ואת הגרנשי : וית יבוסאי וית אמוראי .

וית גרנשיאי : ואליוסין ואלאמוריין  
ואלגרנשיין : ואת החי ואת הערקי  
ואת הפיני : וית חיאי וית ערקאי וית  
אנתוסאי : ואלחויין ואערקייין ואמרבלוסייין :  
ואת הארודי ואת הצמרי ואת החמתי  
ואחר נפצו משפחות הכנעני : וית ארודאי  
וית צמראי וית חמתי . ובתר כן אתבדרו .  
ורעיית כנענאי : ואלארודייין ואחמציין  
ואחמאויין . ובעד דלך תפרקת . עשאר  
אלכנעאניין : ויהי גבול הכנעני מצידון  
באכה גדרה עדי עזה באכה סדמה  
ועמרה ואדמה וצבים עדי לשע : והות  
תחום כנענאה מצידון . מטי לגרר עד  
עזה . מטי לסדום ועמורה . ואדמה וצבים  
עד לשע : וכאן תכם לכנעאניין מן צידא .  
אי אן תגי אי לכרוץ ואי גזה . אי אן תגי  
אי סדום ועמרה . ואדמה וצבים אי לשע :  
אלה בני יתם למשפחתם ללשנתם  
בארצתם בנייהם : אגין בני חם .  
דזרעו תהון דלישנהון . בארעתהון  
בנמיהון : הולאי בני חם . לעשאיריהם  
ולנתהם . פי בלדאנהם לאממהם : ס  
ולשם ילד גסיהוא אבי פל-בני  
עבר אחי יפת הגדול : ולשם איתיליד אף  
הוא . אבוהון דכל בני עבר . אחיהי דיפת  
רפא : וולד לשם הו איצא . אבו גמיע  
בני עבר . אכויפת לאכבר : בני שם עילם  
ואשור וארפכשד ולוד וארם : בני שם  
עילם ואשור . וארפכשד ולוד וארם : בני  
שם כוסתאן ואלמוצל . וארפכשד ולוד  
וארמאן : ובני ארם עויץ וחול וגתר ומש :  
ובני ארם . עויץ וחול וגתר ומש : ובני  
ארם . אלגוטה ואלחולה ואלגראמקה  
ואלמישא : וארפכשד ילד את שלח  
ושלח ילד את עבר : וארפכשד איליד ית ה  
שלח . ושלח איליד ית עבר : וארפכשד  
אולד שלח . ושלח אולד עבר : ולעבר  
ילד שני בנים שם האחד פלג בני כימון  
נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן : ולעבר

חלק הדקדוק יב) ואת רסן הווי געו : יג) ואת פתרוסים הווי געו : \* יש נוהגים להפסיק לקרות ה' אלה הולדות שם : יד) ואת-  
הערקי הוא בפתח : \* וצבים קרי :  
1 (בחד תורה)



את־לִידוֹ תִרְיֶן בְּנִין . שׁוֹם חֵד פִּלְג . אֲרִי  
 בְּיֹמֵהִי אֶת־פְּלִיגַת אֲרֵעָא . וְשׁוֹם אֶחֱוֵהִי  
 יִקְטֵן : וּזְלֵד לְעֵבֵר אֲבִנְאֵן . אִסַּם אֶחְדֵּה־מָא  
 קִאִסַּם . לֹאֵן פִּי אִיאֵמָה אֲנִקְסַמַּת אֲאֲרִי .  
 וְאִסַּם אֲכִיָּה קִחְטָאֵן : וְיִקְטֵן יִלְד אֶת־  
 אֶלְמוּדֵד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־חֲצֵרְמוֹת וְאֶת־  
 יִרְחָ : וְיִקְטֵן אִילִיד . יֵת אֶלְמוּדֵד וְיֵת שֶׁלֶף .  
 וְיֵת חֲצֵרְמוֹת וְיֵת יִרְחָ : וְקִחְטָאֵן אֹלֵד .  
 אֶלְמוּדֵד וְאֶלְסֶרֶף . וְחֲצֵרְמוֹת וְיִרְחָ : וְאֶת־  
 הַדּוֹרִם וְאֶת־אֹזֵל וְאֶת־דִּקְלָה : וְיֵת הַדּוֹרִם  
 וְיֵת אֹזֵל וְיֵת דִּקְלָה : וְהַדּוֹרִם וְאֹזֵל וְדִקְלָה :  
 יֵי (וּדְמָאֵר וְצִנְעָא וְצִעְדָּה) : וְאֶת־עֹזְבֵל  
 וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־שָׁבָא : וְיֵת עֹזְבֵל וְיֵת  
 אֲבִימָאֵל וְיֵת שָׁבָא : וְעֹזְבֵל וְאֲבִימָאֵל  
 וְסִבָּא : וְאֶת־אֹפִיר וְאֶת־חֵוִילָה וְאֶת־יֹזְבֵב  
 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יִקְטֵן : וְיֵת אֹפִיר וְיֵת חֵוִילָה  
 וְיֵת יֹזְבֵב . כָּל אֵלֵין בְּנֵי יִקְטֵן : וְאֹפִיר  
 וְחֵוִילָה וְיֹזְבֵב . כָּל הֹלְאֵי בְנֵי קִחְטָאֵן :  
 וְיֵהִי מוֹשְׁבֵם מִפּוֹשָׂא בְּאֵכָה סְפָרָה הַר  
 הַקָּדָם : וְהִוָּה מוֹתְבֵהוֹן מִפּוֹשָׂא . מְטִי  
 לְסַפֵּר שׁוֹר מְדִינָהָ : וְכַאֵן מִמְכַנְהֵם מִן  
 מִכָּה . אֵלֵי אֵן תְּנִי אֵלֵי מְדִינָה אֶלְגַּבֵּל  
 אֶלְשַׁרְקֵי : אֵלֶּה בְּנֵי־שֵׁם לְמִשְׁפַּחְתֵּם  
 לְלִשְׁנֹתֵם בְּאַרְצֹתֵם לְגֹיְהֵם : אֵלֵין בְּנֵי שֵׁם .  
 דְּזִרְעִיתְהוֹן לְדִישְׁנָהוֹן . בְּאַרְעֵתְהוֹן  
 לְעַמְמִיָּהוֹן : חֹלְאֵי בְנֵי שֵׁם . לְעִשְׂאִירֵהֶם  
 וְלִגְאֹתֵהֶם . פִּי בִלְדָאֵנְהֶם וְאִמְמַהֶם : אֵלֶּה  
 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־נַח לְתוֹלְדֹתֵם בְּגֹיְהֵם וּמֵאֵלֶּה  
 מִן נִפְרְדוּ הַגּוֹיִם בְּאַרְצֵן אַחַר הַמַּבּוּל : אֵלֵין  
 זִרְעִיית בְּנֵי נַח . לְתוֹלְדֹתְהוֹן בְּעַמְמִיָּהוֹן .  
 וּמֵאֵלֵין . אֶתְפָּרְשׁוּ עַמְמִיָּא . בְּאַרְעָא בְּתַר  
 מוֹפְנָא : חֹלְאֵי עִשְׂאִיר בְּנֵי נַח . לְתִישִׁידֵהֶם  
 בְּאִמְמַהֶם . וּמִנְהֶם תִּפְרֹקַת אֱלֹאֲמִם . פִּי  
 אֱלֹאֲרִיץ בְּעַד אֶלְמוּפָאֵן : פ  
 וְיֵהִי כָל־הָאֲרִיץ שֶׁפָּה אֶחָת וּדְבָרִים  
 אֶחָדִים : וְהִוָּה כָּל אֲרֵעָא לְיִשָּׁן חֵד .

וממלל חד: וכאן גמיע ארץ לגה ואחרה .  
 וכלאם ואחר: ויהי בנסעם מקדם וימצאו  
 בקעה בארץ שנער וישבו שם: והוה  
 במישלהון מקדמיתא . ואשכחו בקעתא .  
 בארעא דבבל ויתיבו תמן: ולמא רחלו  
 מן אמשוק . וגרו בקעה . פי בלד אשינור  
 ואקאמו תם: ויאמרו איש אדרעהו הבה  
 נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם  
 הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר:  
 ואמרו גבר לחבריה . הבו נרמי לבנין .  
 ונשרופינון בגורא . והות להין לבינתא  
 לאבנא . וחימרא . הוה להון לשיע: פקאל  
 בעצה לבעיץ . תעאלו נלבן לבנא . וננצגה  
 מזבכא . וכאן להם אלבן חגארא . ואקפר .  
 כאן להם מלאמא: ויאמרו הבה נבנה  
 לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו  
 שם פן נפויץ על פני כד הארץ: ואמרו .  
 הבו נבני נגא קרתא . ומגדלא ורישיה  
 מטי עד צית שמיא . ונעביד נגא שום .  
 דלמא נתבדר על אפי כד ארעא: קאלו  
 תעאלו נבני נגא קריה . ותצן וראסה ידאני  
 אלסמא . ונצנע לנא אסמא . כלא נתבדר  
 ען וגה אלארץ: וירד יהוה לראת את־  
 העיר ואת־המגדל אשר בנו בני האדם:  
 ואתגדי יי . לאתפרעא על עובד קרתא  
 ומגדלא . דבנו בני אנשא: פאורד אלה  
 אמרא מוונגא . לינצר אלקריה ואלחצן .  
 אדדי אכר פי בנאהמא בני אדם: ויאמר  
 יהוה הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה  
 החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל  
 אשר יזמו לעשות: ואמר יי . הא עמא  
 חד ודישן חד לכנדהון . ודין דשריאנו  
 למעבר . וכען לא יתמנע מנהון . כל  
 דחשיבו למעבר: פקאל אלה . הודא  
 הם כשעבואחד ולגאה ואחרה לגמיעהם .  
 והאדא מא אבתרו אן יפעלון . ואלאן לא

יפותהם  
 חלק הדקדוק טו) ומאלה באהי: טז) ונשרפה לשרפה, בדפוסים מהרגום וניקודנון, הרגונו כן כפי מה שבא בהרגום כל לשון  
 שריפה לשון יקידת אש, מה גם כי בכל מקום שנזכר שם שריפה במקרא מתורגם יקודא, ונירסתינו ונשרופינון, ונראה שתרנומו כן בעבור  
 שבכל מקום שנו' שריפה ותרנום שלו יקודא היינו כליון הדבר ההוא הנשרף עד שייעשה אפר משא"כ כאן שאינו כשאר שריפת עץ רק הוא  
 דרך בישול לחוקן ולחססן בדרך קדירות שמכניסין לכבשן לשרפן שבנדאי אין זה שריפה כשאר שריפות, ואין להקשות לומר דאין זה לשון  
 תרנום, דגם בנירסה נוקידנון איכא לאקשויי דלשון מקרא הוא ותיקר עד שאול תהיה והרבה כן ותרנום שלו נכון שחרנם אחר הכנת הענין  
 וגם רבי' סעדיא גאון פי' בו בלשון ערב וננצגה מזבכא:



ארבע מאה ותלת שנים . ואליד בנן  
 ובנן : ועאש בעד דאך . ארבע מאה  
 ותלת סנין . אולד פיהא בנן ובנאת :

וּשְׁלַח חֵי שְׁלֹשִׁים  
 שנה ויולד את עבר : ושלה היא תלתין  
 שנין . ואליד ית עבר : ולמא עאש שלח  
 תלאתין סנה . אולד עבר : ויחי שלח  
 אחרי הולידו את עבר שלש שנים  
 וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות :  
 ויחי שלח . בתר דאליד ית עבר . ארבע  
 מאה ותלת שנין . ואליד בנן ובנן :  
 ועאש שלח בעד דאך . ארבע מאה  
 ותלת סנין . אולד פיהא בנן ובנאת :

וּשְׁלֹשִׁים שְׁנָה ויולד את פלג : ויחי עבר .  
 תלתין וארבע שנין . ואליד ית פלג :  
 ולמא עאש עבר ארבעה ותלאתין סנה .  
 אולד פלג : ויחי עבר אחרי הולידו את  
 פלג שלשים שנה וארבע מאות שנה  
 ויולד בנים ובנות : ויחי עבר . בתר  
 דאליד ית פלג . ארבע מאה ותלתין  
 שנין . ואליד בנן ובנן : ועאש בעד דאך .  
 ארבע מאה ותלאתין סנה . אולד פיהא  
 בנן ובנאת :

וּשְׁלֹשִׁים שְׁנָה ויולד את רעו : ויחי פלג  
 תלתין שנין . ואליד ית רעו : ולמא עאש  
 פלג תלאתין סנה . אולד רעו : ויחי פלג  
 אחרי הולידו את רעו תשע שנים  
 ומאתים שנה ויולד בנים ובנות : ויחי  
 פלג . בתר דאליד ית רעו . מאתן ותשע  
 שנין . ואליד בנן ובנן : ועאש בעד דאך .  
 מאיתין ותסע סנין . אולד פיהא בנן  
 ובנאת :

וּשְׁלֹשִׁים שְׁנָה ויולד את שרוג : ויחי רעו  
 תלתין ותרתין שנין . ואליד ית שרוג :  
 ולמא עאש רעו . אתנין ותלאתין סנה .  
 אולד שרוג : ויחי רעו אחרי הולידו את  
 שרוג שבע שנים ומאתים שנה ויולד בנים  
 ובנות : ויחי רעו . בתר דאליד ית שרוג .

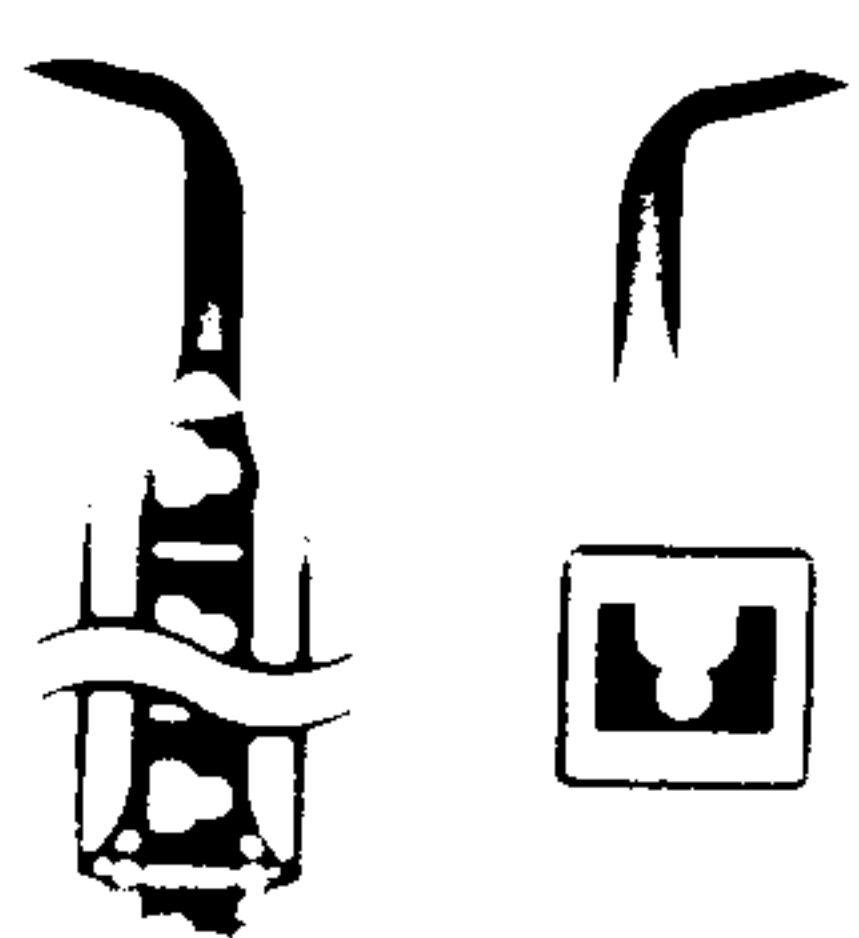
יפותהם . גמיע מא המו בה אן יצנעוה :  
 הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא  
 ישמעו איש שפת רעהו : הבו נתגלי .  
 ונבלבל תמן לישנהו . דלא ישמעון . אנש  
 לישן חכריה : לכנא אורד אמרא . אשתת  
 בה לגאתהם . חתא לא יסמע כל פריק  
 לנה צאחבה : ויפץ יהוה אתם משם  
 על פני כלי הארץ ויחדלו לבנת העיר :  
 ובדר יי יתהוון . מתמן עד אפי כד ארעא .  
 ואתמנעו מלמבני קרתא : פברדהם אלה  
 מן תם עלא ונה אלארץ . ואנתהו ען בנא  
 אלקריה : על פן קרא שמה בבל כישם  
 בלל יהוה שפת כלי הארץ ומשם הפיצם  
 יהוה על פני כלי הארץ : על פן . קרא  
 שמה בבל . ארי תמן . בלביד יי לישן כד  
 ארעא . ומתמן בדרינון יי . עד אפי  
 כד ארעא : דאך סמת באבל . דאן תם  
 שתת אלה לגאת אהל אלארץ . ומן תם  
 בדרהם אלה . עלא גמיע ונההא :

אלה הולדת שם שם בן מאת שנה ויולד  
 את ארפכשד שנתים אחר הפבור :  
 אקין הולדת שם . שם בר מאה שנין .  
 ואליד ית ארפכשד . תרתין שנין בתר  
 טופנא : הדי שרה תיארד שם . למא  
 כאן שם אבן מאה סנה . אולד ארפכשד .  
 לסנתין בעד אלמופאן : ויחי שם אחרי  
 הולידו את ארפכשד חמש מאות שנה  
 ויולד בנים ובנות : ויחי שם . בתר  
 דאליד ית ארפכשד . חמש מאה שנין .  
 ואליד בנן ובנן : ועאש בעד דאך כמם  
 מאה סנה . אולד פיהא בנן ובנאת :

וּשְׁלֹשִׁים שְׁנָה ויולד את שלח : וארפכשד  
 חיא . תלתין וחמיש שנין . ואליד ית  
 שלח : ולמא עאש ארפכשד . כמסה  
 ותלאתין סנה . אולד שלח : ויחי ארפכשד  
 אחרי הולידו את שלח שלש שנים  
 וארבע מאות שנה ויולד בנים ובנות :  
 ויחי ארפכשד . בתר דאליד ית שלח .

חלק הרקדוק יי) שניהם בקסין בכל החיגאן ובקצה רפוסים :

אתנין





מאתן. ושבע שנין. ואליד בנין ובנין.  
ועאש בעד דאלך. מאיתין וסבע סנין.  
אולד פיהא בנין ובנאת: ם ויחי  
שרוג שלשים שנה ויולד את נחור: וחי  
שרוג תלתין שנין. ואליד ית נחור: ולמא  
עאש שרוג תלאתין סנה. אולד נחור:  
ויחי שרוג אחרי הולידו את נחור מאתים  
שנה ויולד בנין ובנות: וחי שרוג. בתר.  
דאליד ית נחור מאתן שנין. ואליד בנין  
ובנין: ועאש בעד דאלך מאיתין סנה.  
אולד פיהא בנין ובנאת: ם ויחי  
נחור תשע ועשרים שנה ויולד את תרח:  
וחי נחור. עשרין ותשע שנין. ואליד  
ית תרח: ולמא עאש נחור תסעה ועשרין  
סנה. אולד תרח: ויחי נחור אחרי הולידו  
את תרח תשע עשרה שנה ומאת שנה  
ויולד בנין ובנות: וחי נחור. בתר.  
דאליד ית תרח. מאה ותשע עשרי שנין.  
ואליד בנין ובנין: ועאש בעד דאלך.  
מאה ותסעה עשר סנה. אולד פיהא  
בנין ובנאת: ם ויחי תרח  
שבעים שנה ויולד את אברם את נחור  
ואת הרן: וחי תרח שבעין שנין.  
ואליד ית אברם. ית נחור וית הרן:  
ועאש תרח סבעין סנה. אולד אברם.  
ונחור והרן: ואקה תולדת תרח תרח  
הוליד את אברם את נחור ואת הרן והרן  
הוליד את לוט: ואקין תולדת תרח.  
תרח אוליד ית אברם. ית נחור וית הרן.  
והרן אוליד ית לוט: והוא שרר תיאליד  
תרח. תרח אולד אברם. ונחור והרן.  
והרן אולד לוט: וימת הרן על פני תרח  
אביו בארץ מולדתו באור פשדים: ומית  
הרן. על אפי תרח אביו. בארע  
יקדותיה באור דכשדאי: ומאת הרן.  
בחצרה תרח אביה. פי בלד מולדה פי  
אתון אלכסדאניין: ויקח אברם ונחור  
להם נשים שם אשת אברם שרי ושם  
אשת נחור מלכה בת הרן אבי מלכה

ואבי יסכה: ונסיב אברם ונחור. קהון  
נשין. שום אתת אברם שרי. ושום אתת  
נחור מלכה. בת הרן אביוהא דמלכה  
ואביוהא דיסכה: ואתכר אברם ונחור.  
להם נסאא. אסם זונה אברם שרי. ואסם  
זונה נחור מלכה. אבנת הרן אביו מלכה  
ואביו יסכה: ותחי שרי עקרה אין לה  
ולד: והות שרי עקרא. לית לה ולד:  
וכאנת שרי עאקר. לים להא ולד: ויקח  
תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן  
בן בנו ואת שרי בלתו אשת אברם בנו  
ויצאו אתם מאור פשדים ללכת ארצה  
כנען ויבאו עד הרן וישבו שם: ודבר תרח  
ית אברם בריה. וית לוט בר הרן בר  
בריה. וית שרי בלתייה. אתת אברם  
בריה. ונפקו עמהון מאור דכשדאי.  
למיזל לארעא דכנען. ואתו עד הרן  
ויתבו תמן: ואכר תרח אברם אבנה.  
ולוט אבן הרן אבן אבנה. ושרי כנתה.  
זונה אברם אבנה. וכרגו מעהם מן אתון  
אלכסדאניין. לימצו אלא בלד כנעאן.  
פגאו אלא הרן פאקאמו הם: ויהו ימי  
תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח  
בבתן: והווי ימי תרח. מאתן ותמיש  
שנין. ומית תרח בבתן: וכאן עמר תרח.  
מאיתין וכמס סנין. ומאת תרח פי הרן:

קנ"ג פיס' ס' בצלאל. ומפמיר ביטעיה נ"ד רני עקרה עד כי פארך  
דה"ר לסנחה וב"ה: פ

ויאמר יהוה אל אברם לך ילדך מארצה  
וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר  
אראך: ואמר יי לאברם. איזיד קך.  
מארעך ומולדותך ומבית אבוק. לארעא  
דאחוינד: אד קאל אלה לאברם. אמץ  
מן ארעך ומולדך ובית אביך. לא אבלד  
אדי אוריך: ואעישך לגוי גדול ואברכך  
ואגדלה שמך והיה פרכה: ואעפדינד  
קעם סני. ואברכינד. וארפי שמך.  
ותחי מברך: ואצנע מנד אמה כתירה.  
ואבארך פיך. ואעצם אסמך. ותכונ

חלק הדקדוק יח) שם אשת אברם שרי ל' וקף קמץ: יח) וימת תרח בחרן, כ' רש"י נון דבחרן הפוכה ע"כ ובכל התיגאון אין  
הגון הפוכה גם בירושלמיים, ומצאתי שכ' בה"ט הל' ס"ת ס' רע"ה סק"ג וו"ל, ובלקמ הקמח דף צ"ו קורא תיגר ומקלל הסופרים שעושין אותיות  
הפוכין כגון ד' דרך עץ החיים ו' דוימת תרח בחרן ל' דלנכרי השך ע"ש:



מבארך : ואברכה מברכה ומקללה אאר  
 זנברכו בה כל משפחת האדמה : ואברך  
 מברכך . ומלטמך אלוט . ויתברכו  
 בדיך . כל זרעית ארעא : ואבארך  
 מבארךך . וארען שאתמך . ויתבארך  
 בך . גמיע עשאר אלארין : ויך אברם  
 פאשר דבר אליו יהוה ויך אתו לוט  
 ואברם בן־חמש שנים ושבעים שנה  
 בצאתו מחרן : ואז אברם . כמא המליל  
 עמיה יי . ואז עמיה לוט . ואברם . פר  
 שבעין וחמיש שנין . במפקיה מחרן :  
 פמצא אברם . כמא קאל דה אלה . ומצא  
 מעה לוט . ואברם . אבן כמסה וסבעין  
 סנה . פי כרונה מן חרן : ויקח אברם את־  
 שרי אשתו ואת־לוט בן־אחיו ואת־כל־  
 רבושם אשר רכשו ואת־הנפש אשר־  
 עשו בחרן ויצאו ללכת ארצה כנען ויבאו  
 ארצה כנען : ודבר אברם ית שרי אשתו  
 וית לוט פר אחוהי . וית כל קנניהון דקנו .  
 וית נפשתא דשעבידו לאוריתא בחרן .  
 ונפקו . למיזל לארעא דכנען . ואתו  
 לארעא דכנען : פאכד אברם שרי זוגתה  
 ולוט אבן אביה . וגמיע סרחהם אלדי  
 מלכוה . ואלנפוס אלדי אבתסבוהא פי  
 חרן . וכרגו לימצו אלא בלד כנעאן . וגאו  
 אליה : ויעבר אברם פארין עד מקום  
 שכם עד ארזן מורה והפנעני אז פארין :  
 ועבר אברם פארעא . עד אתר שכם .  
 עד מישר מורה . וכנענאה בכן פארעא :  
 פטאף אברם אברד . אי מוצע נאבלוס .  
 ואלי מרג מורה . ואלכנעאניין חניד פיה :  
 ונא יהוה אל־אברם ויאמר לזרעך אתן  
 את־הארץ הזאת ויבן שם מזבח ליהוה  
 הנראה אליו : ואתגלי יי לאברם . ויאמר  
 לבנך . אתין ית ארעא דרא . ובנא תמן  
 מדפחא . קדם יי דאתגלי ליה : פתגלא  
 דה אלה . וקאל . לנסרך . אעטי תרא  
 אברד . ובנא תם מדבח . לדה למתגלי  
 לה : ויעתק משם ההרה \* מקדם לבית־

אל ויט אלה בית־אל מים והע מקדם  
 ויבן־שם : מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה :  
 ואסתלק מתמן למורא . ממדנח . לבית  
 אל ופרסיה למשכניה . בית אל מפערבא  
 ועי ממדנחא . ובנא תמן מדפחא קדם  
 יי . ועלי בשמא דיי : ואנתקל מן תם אי  
 אברד . שרקי בית אל ומד תם כבאיה .  
 בית אל מן אלמורב ועי מן אלמשרק .  
 ובנא תם מדפחא לאלה . ורעא באסמה :  
 ויפע אברם הלוך ונסוע הנגבה : ונטל  
 אברם . אזיל ונטיל לדרומא : ורחל אברם .  
 כל מא מר רחל אי לקבלה : פ  
 ויהי רעב פארין וירד אברם מצרימה  
 לגור שם פי־כבד הרעב פארין : והוה  
 כפנא פארעא . ונחת אברם למצרים  
 לאתותבא תמן . ארי תקופ פפנא פארעא :  
 וכאן גוע פי אברד . ואנחדר אברם אי  
 מצר ליסכן תם . אד אשתד אלגוע פי  
 אלבלד : ויהי פאשר הקריב לבוא  
 מצרימה ויאמר אל־שרי אשתו הנחנא  
 ידעתי כי אשה יפת־מראה את . והוה .  
 כד קריב למיעל למצרים . ואמר לשרי  
 אתחיה . הא פען ירענא . ארי אתתא  
 שפירת חיזו את : פלמא קרב מן אדכול  
 מצר . קאל לשרי זוגתה . אנא אעלם .  
 אנך אמראה חסניה אלמנצר : והוה פי־  
 יראו אתך המצרים ואמרו אשתו זאת  
 והרגו אתי ואתך יחיו : ויהי . כד יחזון  
 יתי מצראי . ויימרון אתתוה דא . ויקטרון  
 יתי ויתיק יקיימון : אכאף אן ראך  
 ארמצריון . קאלו הדה זוגתה . קתלוני  
 ואסתבקך : אמרינא אחתי את למען  
 ייטב־לי בעבורך וחיתה נפשי בגלךך :  
 אימרי כען דאחת את . בדיד דייטב לי  
 בדיךך . ותתקים נפשי פפתגמכי : קולי  
 עני אנת אכתי . לקבל אני חסן אי בסבךך .  
 ותחיא נפסי בגרירתך : ויהי כבוא אברם  
 מצרימה ויראו המצרים את־האשה פי־  
 יפה הוא מאד : והוה . כד עאל אברם

חלק הר קדוק א) מקדם בקצת סת"י בתביר : ב) ויבן שם  
 יש אחריה תיבה א' או ב' קודם הוקף והיא מלרע . וכ"כ מהרמ"ל ז"ל :  
 ז (כתר תורה)



למצרים . וחזו מצרואי ית אתתא . ארי  
 שפירא היא לחדא : פלמא דכל אברם  
 מצרא . אד ראו אלמצריון אלאמראה .  
 אנהא חסינת אלמנצר גרא : ויראו אתה  
 שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח  
 האשה בית פרעה : וחזו יתה רברבי  
 פרעה . ושפתו יתה לפרעה . ואדברת  
 אתתא לבית פרעה : וראוהא רייסא  
 פרעון . ומרחוהא ענדה . ואכדת אלי  
 מנולה : ולאברם היטיב בעבורה ויהיללו  
 צאן ובקר וחמרים ועבדים ושפחת  
 ואתנת וגמלים : ולאברם אוטיב בדינה .  
 וחזו ליה עאן ותורין ותמרין . ועבדן  
 ואמהן . ואתנן וגמלין : ואחסן לאברם  
 בסכבהא . וצאר לה גנם ובקר וחמיר .  
 ועביר ואמא . וגמאל ואתאן : וינעו יהוה  
 את פרעה ננעים גדלים ואת ביתו עלי  
 דבר שרי אשת אברם : ואיתי יי על  
 פרעה . מכת שין רברבין ועל אנש ביתיה .  
 על עיסק שרי אתת אברם : פתואעד אלה  
 בפרעון . בבראיא עשימה הו ואל ביתה .  
 בסכב שרי זונה אברם : ויקרא פרעה  
 לאברם ויאמר מה זאת עשית לי למה  
 לא יהדת לי כי אשתך הוא : וקרא פרעה  
 לאברם . ואמר . מארא עבדת לי . למא  
 לא חיות לי . ארי אתתך היא : פרעא  
 פרעון באברם . וקאר . מארא צנעת בי .  
 ולים לם תכברני . אד הי זונתך : למה  
 אמרת אהתי הוא ואקח אתה לי לאשה  
 ועתה הנה אשתך קח ולך : למא אמרת  
 אתה היא . ודברית יתה . לי לאתו . וכען .  
 הא אתתך דבר ואזיל : דם קלת אנהא  
 אכתי . חתא אכדתהא לי זונה . ואלאן .  
 הודא זונתך כדהא ואמין : ויצו עליו  
 פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו  
 ואת כלי אשר לו : ופקיד עלוהי . פרעה  
 גוברין . ואלויא יתיה . וית אתתיה וית  
 כל דליה : פווכל פרעון עדיה קומא .  
 ודרקו בה . ובזונתה וכל מאלה : ויעל

אברם מצרים הוא ואשתו וכל אשר לו  
 ולוט עמו הנגפה : וסליק אברם מצרים .  
 הוא ואתתיה וכל דליה . ולוט עמיה  
 לדרומא : פצעד אברם מן מצר . הו  
 וזונתה וכל מאלה . מעה ארי אלקבלה :  
 ואברם פבר מאד פמקנה בפספ ובזהב :  
 ואברם תקיף לחדא . בפעירא . פכספא  
 ובדהבא : ואברם עצים גרא . באמאשייה .  
 באלפצה ואלדהב : וילך למפעיו מנוב  
 ועד בית אל עד המקום אשר היה שם  
 אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי :  
 ואזל למפלגוהי . מדרומא ועד בית אל .  
 עד אתרא . הפרסה תמן למשכניה  
 בקדמיתא . בין בית אל ובין עי : פמצא  
 פי מראתלה . מן אלקבלה אדי בית א .  
 אלי אלמוצע . אלדי כאן תם כבאיה  
 באלאבתרא . בין בית אל ובין אלעי :  
 אל מקום הפזח אשר עשה שם  
 פראשנה ויקרא שם אברם בשם יהוה :  
 לאתר מדבחא . דעבר תמן בקדמיתא .  
 ועדי תמן . אברם בשמא דיי : ארי מוצע  
 אלמדבת . אלדי צנעה תם אולא . פדעא  
 תם . אברם באסם אלה : ונסם ללוט  
 החלק את אברם : היה צאן ובקר  
 ואהלים : ואף ללוט . דאזיל עם אברם .  
 חזו עאן ותורין ומשכנן : ואיצא ללוט .  
 אסאיר מע אברם . כאן גנם ובקר ואכניה :  
 ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו פי  
 היה רכושם רב ולא יכלו לשבת יחדו :  
 ולא סוברת יתהון . ארעא למיתב פחדא .  
 ארי הוה קנינהון סני . ולא יכילו למתב  
 פחדא : ולם יחתמדהמא אכלד אן יקימו  
 פיה גמיעא . אד כאן סרהם כתיר . ולם  
 יטיקו אן יקימו פיה גמיעא : ויהידיב בין  
 רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה ללוט  
 והפנעני והפרו או ישב בארץ : והות  
 מצותא . בין רען בעיריה דאברם . ובין  
 רען בעיריה דלוט . וכנענאה ופרזאה .  
 בכן יתיב בארעא : וכאנת כצומה . בין

רעה  
 חלק הדקדוק ג) ויהללו השוא שבלמד נח כי אין געיא בה"א בכל סת"י (ד) היה שם אהלה תיה הי מלעיל : (ה) וגם ללוט , הגימל  
 בדרכן : (ו) היה צאן , ה"ל וזה מלרע :



רעאת מאשייה אנרם . ובין רעאת  
 מאשייה לוט . ואלכנעאניין ואלפרזיין .  
 חנינד מקימין פי אלבלד : ויאמר אנרם  
 אל-לוט אל-נא תהי מריבה ביני ובניך  
 ובין רעי ובין רעיך פי-אנשים אחים  
 אנתנו : ואמר אנרם ללוט . לא כען תהי  
 מצותא פינא ובניך . ובין רעותי ובין  
 רעותך . ארי גוברין אחין אנתנא : קאל  
 אנרם ללוט . לא תכון כצומה ביני ובניך .  
 ובין רעאתי ורעאתך . לאנא קום דו  
 קראבה : הלא כל-הארץ לפניך הפרד  
 נא מעלי אסי-שמאל ואימנה ואסי-הימין  
 ואשמאלה : הלא כל ארעא קדמך .  
 אתפרש כען מלותי . אם את לצפינא אנא  
 לדרומא . ואם את לדרומא ואצפנך :  
 אלא אין גמיע אלארץ בין ירך . אנפרד  
 עני . אמא יסרה פאתיאמן . ואמא ימנה  
 פאתיאמר : וישא-לוט את-עיניו וירא  
 את-כל-פפר הירדן כי כלה משקה  
 לפניו שחת יהוה את-סדום ואת-עמרה  
 כגן-יהוה כארץ מצרים בעבה צער : ויקף  
 לוט את עיניו . וחזא ית כל מישר ירדנא .  
 ארי כולה בית שקיא . קדם תפרות יי .  
 ית סדום וית עמרה . כגנתא דיי בארעא  
 המצרים . מטי צער : פרפע לוט עינאה .  
 וראי גמיע מרג אלארדן . אין כלה סקי .  
 קבל אין יהלך אלה סדום ועמורה . כגנאן  
 אלה כארץ מצר . אלי אן תני אלי זנר :  
 ויבחר-לו לוט את כל-פפר הירדן ויסע  
 לוט מקדם ויפרדו איש מעל אחיו : ויבחר  
 ליה לוט . ית כל מישר ירדנא . ונטל  
 לוט בקדמותא . ואתפרשו . גבר מלות  
 אחוהי : פאכתאר לה לוט . גמיע מרג  
 אלארדן . ורחל מן אלמשרק . ואנפרד כל  
 אמר ען אביה : אנרם ישב בארץ-כנען  
 ולוט ישב בערי-הפפר ויאהל עד-סדום :

אנרם יתיב בארעא דכנען . ולוט . יתיב  
 בקרוי מישרא . ופרס עד סדום : אנרם  
 אקאם פי בלד כנעאן . ולוט . אקאם פי  
 קרא אלמרג . וכיים אלא סדום : ואנשי  
 סדום רעים וחטאים ליהוה מאד : ואנשין  
 דסדום . בישין כממנהון וחייבין כגויתתהון .  
 קדם יי לחדא : ואהל סדום . אשראר  
 מכטיין . ללה גרא : ויהוה אמר אל-אנרם  
 אחרי הפרד-לוט מעפו שא נא עיניך  
 וראה מן-המקום אשר-אתה שם צפנה  
 ונגבה וקדמה ויפה : ויי אמר לאנרם .  
 בחר דאתפרש לוט מעמיה . וקוף כען  
 עיניך וחזי . מן אתרא דאת תמן . לצפונא  
 ולדרומא ולמדנתא ולמערבא : פקאל  
 אלה לאנרם . בעד מא פארקה לוט .  
 ארפע עינאך ואנער . מן אלמוצע אלדי  
 אנת תם . שמאלא וגנובא ושרקא וגרבא :  
 כי את-כל-הארץ אשר-אתה ראה לך  
 אתננה ולורעה עד-עולם : ארי ית כל  
 ארעא . דאת חזי לך אתנינה . ולבנה עד  
 עלמא : כאן גמיע אלבלד . ארי תראה  
 לך אעטיהא . ולנסלך אלי אלהר :  
 ושמתי את-זרעה כעפר הארץ אשר  
 אם-יובל איש למנות את עפר הארץ גם-  
 זרעה ימנה : ואשי ית בנה סניאין כעפרא  
 דארעא . כמא דלית אפשר דגבר . לממני  
 ית עפרא דארעא . אף בנה לא יתמנון :  
 ואציר גסוך כתרוב אלארץ . חתי אין  
 אמכן אנסאן . אין יחצי תראב אלארץ .  
 פנסלך אינא יחצא : קום התהקך בארץ  
 לארפה ולרחפה כי-ך אתננה : קום הלך  
 בארעא . לאורפה ולפותיה . ארי לך  
 אתננה : קום אמש פי אלארץ . טולהא  
 וערצהא . פאני לך אעטיהא : ויאהל  
 אנרם ויבא וישב באלני ממרא אשר  
 בתברון ובין-שם מוצת ליהוה : ופרס

אנרם

חלק הדקדוק (ז) ואשמאלה, הרגום שלנו ואצפנך, פי בעל כרחך שכל כוונת אברהם לילך לדרום שהוא הימין, וכ"כ ר' בחיי ור' של"ה שכן הוא בנוסחאות מדוקדקות וכ"כ בס' עיר גבורים (ח) לפני שחת ה', הרגום שלנו קדם חבלות ה', הרגום כן שלא לייחס הפורענות אליו ית' עצמו שהוא הוא הפועל כי אם הרעה שעושה אדם הוא הפועלת כמאמר הנביא היסרך רעתך, יכן כתוב כי גסול יריו יעשה לו, לא אמר יעשה לו בפתח, וכן גמ' סהרגם גם הדפוס לקמן פרשת וירא, ויהי בשחת בחבלות ואין לחוש לגידוף דהא כתיב אחריו ית קרוי ומה שהזכיר השם להגיד כי גזירתו ית' היא : (ט) ויבא וישב בכל התיגאן ויבא בתביר לא בדרגא, וכ"כ הרמ"ל ז"ל וכ"כ בירושלמיים :



אברם . ואתא ויתב . במישרי ממרא  
דבתברון . וננא תמן מדפחא קדם יי :  
פכיים אברם . ונא ואקאם . פי מרג ממרא  
אלדי פי חנרא . וננא תם מדכחא ללה :

פ

\* ויהי בימי אמרפל מלך-שנער אריוך מלך  
אקסר כדרלעמר מלך-עילם ותדעל מלך  
גזים : והוה . בימי אמרפל מלכא דבבל .  
אריוך מלכא דאקסר . כדרלעמר מלכא  
דעילם . ותדעל מלכא דעממי : ולמא  
כאן פי איאם אמרפל מלך אלשינור .  
אריוך מלך אלסר . כדרלעמר מלך  
כוסתאן . ותדעל מלך אלמם : עשו  
מלחמה את-פרע מלך סדם ואת-ברשע  
מלך עמרה שנאב מלך אדמה ושמאבר  
מלך צביים ומלך בלע היא-צער : עברו  
קרנא . עם פרע מלכא דסדום . ועם  
ברשע מלכא דעמורה . שנאב מלכא  
דאדמה . ושמאבר מלכא דצבויים . ומלכא  
דבלע היא צוער : אנהם חארבו . ברע  
מלך סדום . וברשע מלך עמורה . שנאב  
מלך אדמה . ושמאבר מלך צבויים . ומלך  
בלע הי זגר : כל אלה חברו אל-עמק  
השדים הוא ים המלח : כל אלין אתכנשו .  
דמישר תקליא . הוא אתר ימא דמלחא :  
כל הולאי אצטחבו . ארי עמק אלסדין .  
(יי נקיע אנגמיו) הי אלבחירה למייתה :  
שתים עשרה שנה עברו את-כדרלעמר  
ושלש-עשרה שנה מרדו : תרתא עסרי  
שנין . פלחו ית כדרלעמר . ותלת עסרי  
שנין מרדו : אתני עשר סנה . אטאעו  
כדרלעמר . ופי אלתלאתה עשר עזוה :  
ובארבע עשרה שנה בא כדרלעמר  
והמלכים אשר אתו ויכו את-רפאים  
בעשתרת קרנים ואת-הזוזים בהם ואת  
האימים בשוה קריתים : ובארבע עסרי

שנין אתא כדרלעמר . ומלכיא דעמיה .  
ומחו ית גבריא דבעשתרת קרנים . וית  
תקייפיא דבהמתא . וית אימתני . דבשוה  
קריתים : ופי סנה ארבעה עשר אקבל  
כדרלעמר . ולאמוך אלדי מעה . פקתלו  
אלשנעא אלדי פי עשתרות קרנים .  
ואלדהקין אלדי פי הם . ואלהובין לדי  
פי שוה קריתים : ואת-החרי פהררם  
שעיר עד איל פארן אשר על-המדבר :  
וית חוראי דבטורא דשעיר . עד מישר  
פארן . דסמיק על מדברא : ואלחורין לדי  
פי גבר אשראה . ארי מרג פארן . לך  
פי טרף אלבריה : וישבו ויבאו אל-עין  
משפט הוא קדש ויכו את-פל-שדה  
העמלקי וגם את-האמרי הישב פחצצן  
המר : ותבו . ואתו . דמישר פידוג דינא  
היא רקם . ומחו . ית כל חקר עמלקאה .  
ואף ית אמוראה . דיתב בעין גדי : פרנעו  
וגאו . לא עין ארחם היא רקים . פקתלו .  
כל מן כאן פי ציאע אלעמאלקה . ואיצא  
אמורין . אלמקומין פי תפאף אנבל :  
ויצא מלך-סדם ומלך עמרה ומלך אדמה  
ומלך צבויים ומלך בלע הוא צער ויערכו  
אתם מלחמה בעמק השדים : ונפק מלכא  
דסדום ומלכא דעמורה . ומלכא דאדמה  
ומלכא דצבויים . ומלכא דבלע היא  
צוער . וסדרו עמרון קרנא . במישר  
תקליא : פכרג מלך סדום ומלך עמורה .  
ומלך אדמה ומלך צבויים . ומלך בלע היא  
זגר . וצאפפוהם לאחרב . פי עמק אסדים :  
את כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך  
גזים ואמרפל מלך שנער ואריוך מלך  
אקסר ארבעה מלכים את-החמשה : וית  
כדרלעמר מלכא דעילם . ותדעל מלכא  
דעממי . ואמרפל מלכא דבבל . ואריוך  
מלכא דאקסר . ארבעא מלכין לקביל

חטשה

חלק הדקדוק (י) ושלש עשרה שנה, ו"ל הרד"ק בחלק הדקדוק דפוס קמין ד' ר"ב סוף ע"א ח"ל וכן יבא עם המקף בחילום כשהסלה איננה זעירא ולא מלעיל ע"כ הכא נסידותיבת ושלש לרע, לכן באה בהולם : יא) כהררם שעיר, השו"א שבריש גח כי אין מאריך בכל התיגאן, וראב"ע כתב שהריש דגש על משקל בדברים, וטביאו ר"א הבחור בס' ההרכבה ד' ח' ע"א ע"ש, וכ' עליו ח"ל ואומר אני כי לפי זה היתה הה"א ראויה להינקד בקטן להשלום הדגש שאין הרי"ש מקבלת. אותו, ויותר נכון להיות שם ורוצה לומר בהר שלהם והנפרד ממנו הרר בשש נקודות והאמר מן הרר כהררם כמו מן ארץ בארצם ויש ספרים הרי"ש הראשונה בחמף פתח עכ"ל, וזו ראייה נמורה שאין עליה תשובה דלספרים שלנו שאין הרי"ש בשוא פתח וגם אין מאריך בה"א, א"כ השוא נח, ודו"ק : \* צבויים קרי



ועבריו ויפם וירדפם עד יחובה אשר  
משמאל לדמשק : ואתפליג עליהן  
ליליא . הוא ועבריה ומחנין . וירדפנין עד  
חובה . דמצפונא לדמשק : פתפרקעדיהם  
ליליא . הו ועבירה וקתלוהם . ופרכהם אי  
חובה . אלדי מן יסאר דמשק : וישב את  
פל הרבש וגם את לוז אחיו ורכשו השיב  
וגם את הנשים ואת העם : ואתיב . ית כל  
קנינא . ואף ית לוז אחיה וקניניה אתיב .  
ואף ית נשיא וית עפא : פרד גמיע  
אסרה . ואיצא לוז קריבה וסרחה רדהמא .  
ואלנסא איצא וסאר אלקום : ויצא מלך  
סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את  
כדרלעמר ואת המלכים אשר אתו אל  
עמק שוה הוא עמק המלך : ונפק מלכא  
הסדום לקדמותיה . בתר דתב . מלממחי  
ית כדרלעמר . וית מלכיא דעמיה .  
למישר מפונא . הוא בית ריסא דמלכא :  
פכרג מלך סדום תלקאה . בעד רנועה  
מן הרב כדרלעמר . ואלמלך לדי מעה .  
אל עמק שוה . הו מלעב אמלך : ומלכי  
צדק מלך שלם הוציא לחם גיין והוא כהן  
לאר עליון : ומלכי צדק מלכא דירושלם .  
אפיק לחים וחמר . והוא משמיש קדם  
אר עלאה : ומלכי צדק מלך דאר אסלאם .  
אכרג טעאמא ושראבא . והו אמאם  
לאלטאיק אלעאי : ויברכהו ויאמר ברוך  
אברם לאר עליון קנה שמים וארץ :  
ויברכהו ויאמר . ברוך אברם לאר עלאה .  
דקניניה שמיא וארעא : פבארך עליה  
וקאל . יכון אברם מבארבא לאלטאיק  
אלעאי . מאלך אלסטאואת ואלארץ :  
ויברוך אל עליון אשר מן צריך בידך  
ויתן לו מעשר מכל : וברוך אל עלאה .  
דמסר סגאך בידך . ויהב ליה חד מן עסרא  
מבוקא : ותבארך ארטאיק אלעאי . אלדי  
אסלם אעדאך פי ירך . פאעטאה אלעשר  
מן כל שי : ויאמר מלך סדם אל אברם  
תן לי הנפש והרכש קח לך : ואמר

חמשא : מע כדרלעמר מלך כוסתאן .  
ותדעל מלך אלמם . ואמרפל מלך  
אלשינור . ואריוך מלך אלסר . ארבעה  
מלוך לאלכמסה : ועמק השדים פארת  
פארת חמר וינסו מלך סדם ועמרה ויפלו  
שמה והנשאים הרבה נסו : ומישר תקליא .  
פירן פירן מסקן חימרא . וערקו . מלכא  
הסדום ועמורה ונפלו תמן . וראשתארו  
למורא ערקו : ועמק אלסדין . פיה אנאר  
תכרג חמרא . פהרב מלך סדום ועמורה  
ווקעו תם . ואלבאקיון הרבו אי אלגבל :  
ויקחו את פר רכש סדם ועמרה ואת  
פל אכלם וילכו : ושבו . ית פל קנינא  
הסדום ועמורה . וית פל מיכדהון ואזלו :  
ואכרו גמיע סרה סדום ועמורה . וגמיע  
טעאמהם ומצו : ויקחו את לוז ואת  
רכשו כן אחי אברם וילכו : והוא ישב  
בסדום : ושבו ית לוז וית קניניה . פר  
אחיה דאברם ואזלו . והוא יתיב בסדום :  
ואכרו לוז וסרחה . אבן אבי אברם ומצו .  
והו מקים פי סדום : ויבא הפליט ויגד  
לאברם העברי והוא שכן באלני ממרא  
האמרי אחי אשפל ואחי ענר והם בעלי  
ברית אברם : ואתא משיבא . וחוי  
לאברם עבראה . והוא שרי במישרי  
ממרא אמוראה . אחיה דאשפול ואחיה  
דענר . ואינון אנש קימיה דאברם : תם  
נא אלפלית . ואכבר אברם אלעבראני .  
והו מקים פי מרג ממרא אלמורי . אבי  
אשכול ואבי ענר . והם דוי עהר אברם :  
וישמע אברם פי נשבה אחיו וירק את  
הניכיו ילדי ביתו שמנה עשר ושלוש  
מאות וירדף עד דין : ושמע אברם . ארי  
אשתבי אחיה . וזריו ית עולימוהי ילדי  
ביתה . תלת מאה ותמני עשר וירדף עד  
דין : פלמא סמע אברם . אן קד סבי  
קריבה . גרד נעאחה אמולודין פי ביתה .  
תלאת מאה ותמאניה עשר . וכלבהם  
אלי באניאם : ויחלק עליהם לילה הוא

חלק הדקדוק יב) והוא ישב בסדום, בקצת היגאן המפחא בחיבת והוא : יג) ויחלק עליהם לילה, ברוב התיגאן יש פסיק בין  
חיבת עליהם לחיבת לילה, וכ"ה ברפוסים : ח (כתר תורה)

מלכא



מלכא דסרום לאברם. הב לי נפשתיא.  
 וקנינא סב לך: פקאל מלך סרום לאברם.  
 אעטני אלנפום. ואלסרח כדזה לך: ויאמר  
 אברם אל מלך סרום הרמתי ידי אל יהוה  
 אל עליון קנה שמים וארץ: ויאמר אברם  
 למלכא דסרום. ארימות ידי בעלו קדם  
 י אל עלאה. דקניניה שמיא וארעא:  
 פקאל לה אברם. רפעת ידי האלפא  
 באלה. מאלך אסמאואת ואלארץ: אם  
 מחוט ועד שרוך נעל ואם יאקח מפד  
 אשר לך ולא תאמר אני העשרתי את  
 אברם: אם מחוטא ועד ערקת מסנא  
 ואם אסב מפל דלך. ולא תימר. אנא  
 עתרית ית אברם: מן כיש אל"י שמע  
 נער. ואן אכרת מן גמיע מאלך. ולא  
 תקול אנא אננית אברם: בלעדו רק אשר  
 אכלו הנערים וחלק האנשים אשר הלכו  
 אתי ענר אשכר וממרא הם יקחו חלקם:  
 פר מדאכלו עולימא. וחולק גובריא.  
 דאזלו עמי. ענר אשכול וממרא. אינון  
 יקבלון חילקהון: גיר מא אכלוה ארעביאן  
 ונציב ארקום אלדי מצו מעי. ענר  
 אשכול וממרא. הם יאכרו נציבהם:  
 אחר | הדברים האלה היה דבר  
 יהוה אל אברם במחזה לאמר אל תירא  
 אברם אנכי מנן לך שכרה הרבה מאד:  
 פתר פתגמיא האלון. הוה פתגמא דיי  
 עם אברם. בגבואה למימר. לא תדחל  
 אברם. מימרי תקוף לך. אנך סני  
 לחיא: בעד הוא אל אמור. טאן קוד  
 אלה לאברם. בוחי קאילא. לא תנאף  
 אברם. אנא תרסך. אנך עצים גדיא:  
 ויאמר אברם אדני יהוה מה יתן לי  
 ואנכי חולך עירי ובן משק ביתי הוא  
 המשק אליעזר: ואמר אברם. יי אלהים  
 מא תתין לי. ואנא אזיל פלא ולד. ובר  
 פרנסא הדין דבבית. הוא המשקאה  
 אליעזר: קאל אלהים יארב מא תעטיני.  
 ואנא מאץ עקימא. ורו קיאר מנולי. הו

אליעזר אדם משקי: ויאמר אברם הן לי  
 לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי:  
 ויאמר אברם. הא לי לא יתנת ולד. והא  
 פר ביתי ירית יתי: פקאל אברם. אל  
 דם תרוקני ולדא. פאן אלאבן אלדי פ  
 מנולי ירתני: והנה דבר יהוה אל  
 לאמר לא ירשד זה פתגמא אשר יעא  
 מפעיה הוא יירשד: והא פתגמא דיי  
 עמיה למימר. לא יירתיך דין. אלתיך  
 פר דתוליד. הוא יירתיך: פאדא בקול  
 אלה אליה קאילא. לא יארתיך הוא  
 אלא אלדי ירנג מן עלבך הו יארתיך:  
 ויעא אתו החוצה ויאמר הנטי נא  
 השמימה וספר הכוכבים אם יתוכל  
 לספר אתם ויאמר לו פה יהיה זרעך:  
 ואפיק יתה לברא. ואמר אסתכי בען  
 לשמיא. ומני פוכביא. אם תפול לסמני  
 יתהון. ואמר ליה. פדין יהון פנק: תם  
 אכרנה אל"י ברא. וקאל אלתפת אלי  
 אלסמא. ואלתמס אחעא אלכואכב. הל  
 תשיק אן תחציתמא. תם קאל לה. כדא  
 יכון נסלך: והאמן ביהוה ויחשבה לו  
 צדקה: והימין פמימרא דיי. וחשבה ליה  
 לזכו: פאמן באלה. וכתבהא לה חסנה:  
 ויאמר אליו אני יהוה אשר הוצאתיך  
 מאור בשמים לתת לך את הארץ הזאת  
 דרשתה: ואמר ליה. אנא יי. דאפיקתה  
 מאור דנסדאי. למתן לך. ית ארעא  
 הדיא למידתה: פקאל לה. אנא אלה.  
 אלדי אכרנתך מן אהון אלנסדאנין.  
 לאעטיך הוא אלבלד לתחזה: ויאמר  
 אדני יהוה פפה אדע פי ארשנה: ואמר  
 יי אלהים. פמא אדע אני אירתנה: קאל  
 אלהים יא רב. נמא דא אעדם אני  
 אחוזהא: ויאמר אליו קחה לי עגלה  
 משלשת ועו משלשת ואיל משלש ותו  
 ונזוד: ואמר ליה. קריב קדמי עגלון  
 תלתא. ועזון תלתא ודכרין תקתא.  
 ושפנינא ובר יונה: תם קאל לה. קדם

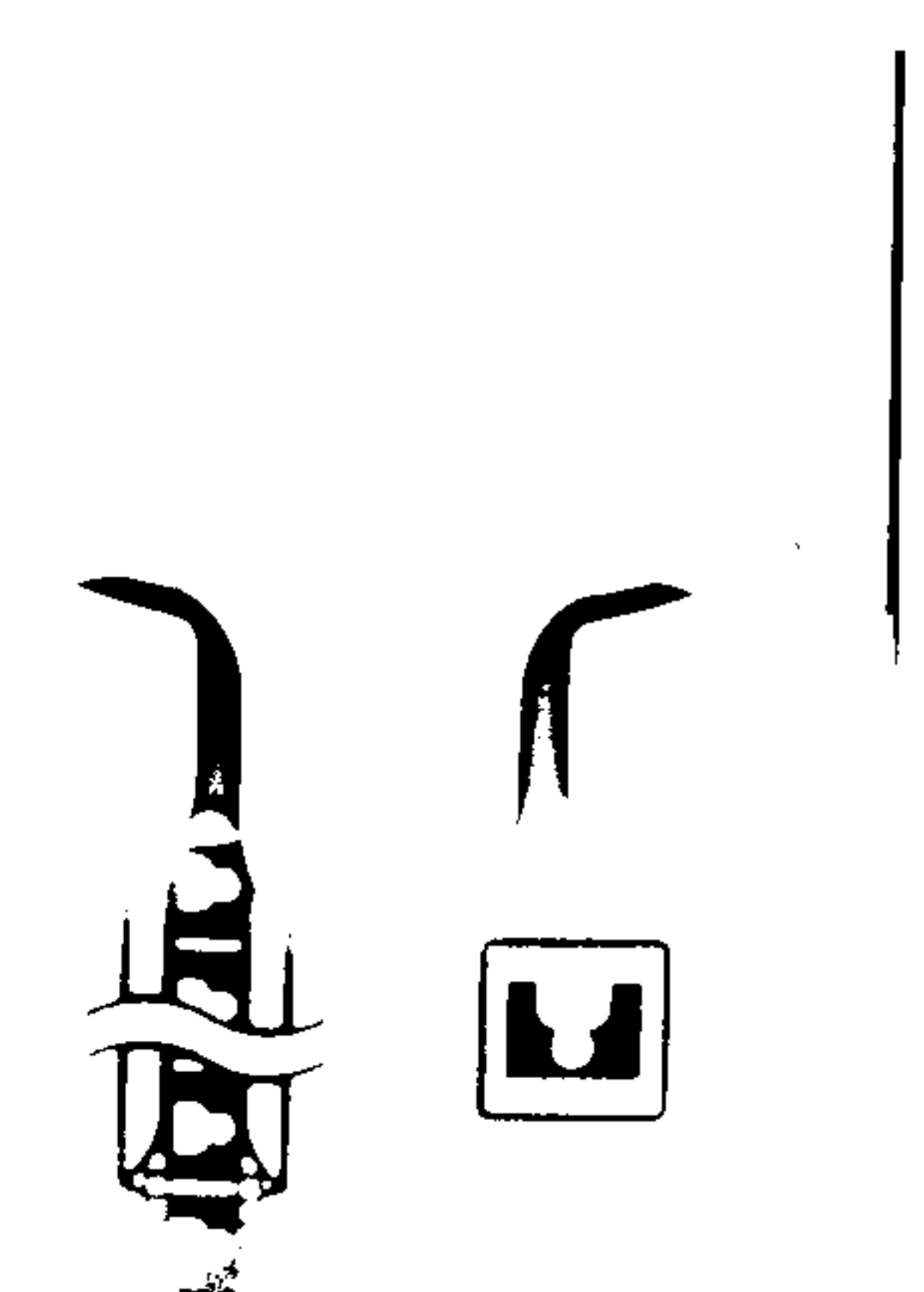
חלק הדקדוק (ד) וספור הכוכבים הפא רפ"ה ממעם שורק שבוי"ו.



לי עגלא מתלתא. ועגוא מתלתא וכבשא  
 מתלתא. ושפנינא ופרך חמאם: ויקחי  
 לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך ביתו  
 איש בחרו לקראת רעהו ואת הצפר לא  
 בחר: וקריב קדמוהי ית פל אקין. ופליג  
 יתהון בשוי. ויהב פלניא פילג לקביל  
 חכריה. וית עופא לא פליג: פקדם לה  
 גמיע דאלך. וסטרהא פי אוסאטהא.  
 וגעל כל סטר תלקא צאחכה. ואלטאר  
 לם יסטרה: וירד העיט על הפגרים וישב  
 אתם אברם: ונתת עופא על פלניא.  
 ואפרח יתהון אברם: תם וצע אלטאר  
 עלי אלאנסאר. פהרכהא אברם  
 פתחרכת: ויהי השמש לבוא ותרומה  
 נפלה על אברם והנה אימה השכה גדלה  
 נפלת עליו: והות שמשא למיעד. ושינתא  
 נפלת על אברם. והא אימה. קבל סני  
 נפלת עלוהי: ולמא כאן ענד מניב  
 אלשמש. וקע סבאת עלי אברם. פארד  
 כהיבה. צלמה עצימה קד וקעת עליה:  
 ויאמר לאברם ידע תדע פינגר. יהיה  
 זרעה בארץ לא להם ועבדום וענו אתם  
 ארבע מאות שנה: ואמר לאברם. מידע  
 תדע. ארי דיירין יהון בנג. בארע לא  
 דילחון. ויפלחון בהון ויענון יתהון. ארבע  
 מאה שנין: וקאל לאברם. אעלם עלמא.  
 אין נסלך סיכון גריבא. פי בלד לים להם.  
 פיסתכדמונהם ויעדבונהם. ארבע מאיה  
 סנה: וגם את הגוי אשר יעבדו הן אנכי  
 ואחריו יצאו ברכש גדול: ואף ית עמא.  
 דיפלחון בהון דאין אנא. ובתר פין יפקון  
 בקנינא סני: ואלקום אלדי יסתכדמונהם  
 איצא סאחנם עליהם. ובעד דאלך  
 יכרגון בסרה עצים: ואתה תבוא אר  
 אבתך בשלום תקבר בשיבה טובה:  
 ואת. תתפניש לות אבהתך בשלם.  
 התקבר פסיבו טבא: ואנת תציר אלי  
 אבאיך בסלאם. ותדפן בשיבה צאחה:  
 ודור רביעי ישונו הנה פי לא שדם עון

האמרי עדיהנה: ודרא רביעאה יתובון  
 הלכא. ארי לא שלים. חובא דאמוראה  
 עד פען: ואגיל אלאבע ידנע אלי  
 ההנא. אד לם יכמר. דנב אמוריין אלי  
 אלאן: ויהי השמש באה וועלטה היה  
 והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר  
 בין הגורים האלה: והות שמשא עזת.  
 וקבלא הוה. והא תנור דתנן ובעור  
 דאישא. ערא. בין פלניא האלין: פלמא  
 נאבת אלשמש. וכאנת ארדהמה. פארד  
 בשביה דכאן תנור ופליל נאר. גאז בין  
 תלך אלסטור: פיוס ההוא פרת יהוה את  
 אברם פרית לאמר לזרעה נתתי את  
 הארץ הזאת מנור מצרים עד הנהר  
 הגדל נהר פרת: פיומא ההוא. גזר יי.  
 עם אברם קים למימר. לבנג. יהבית ית  
 ארעא הדא. מנהרא דמצרים. עד נהרא  
 נבא נהרא פרת: פי דאלך אריום. עהד  
 אלה מע אברם עהרא קאילא. לנסלך  
 אעטי הדא אלברד. מן נהר מצר. ארי  
 אדנהר לכביר נהר אלפראת: את הקיני  
 ואת הקניזי ואת הקדמוני: ית שלמאי וית  
 קנזאי. וית קדמונאי: אקיניין וארקנוזיין  
 ואלקדמוניין: ואת החתי ואת הפרזי  
 ואת הרפאים: וית חתאי וית פרזאי וית  
 גבריאי: ואלחתיין ואלפרזיין ואלשגעאי:  
 ואת האמרי ואת הפנעני ואת הגרגשי  
 ואת היבויסי: וית אמוראי וית פנענאי.  
 וית גרגישאי וית יבויסאי: ואלאמוריין  
 ואלכנעאניין. ואלגרגשיין וליבויסיין: ס  
 ושרי אשת אברם לא ילדה לו ה  
 ולה שפחה מצרית ושמה הגר: ושרי  
 אשת אברם. לא ילדת ליה. ולה אמתא  
 מצריתא ושמה הגר: ושרי זוגה אברם.  
 דם תלד לה. ודהא אמה מצריתא אסמהא  
 הגר: ותאמר שרי אל אברם הנה נא  
 עצרני יהוה מלדת באנא אל שפחתי  
 אולי אבנה ממנה וישמע אברם לקול  
 שרי: ואמרת שרי לאברם. הא כען

חלק הדקדוק. טו) ועלטה ל' בלרע (מהריב"ש). טז) בין הגורים המפחה בחיבת הגורים וכן עיקר. וכ"ה בהללי דלא כרפויסיס: מנעני





מנעני יי מלמילד . עוד פען קות אמת .  
 מאם אתפני מנה . וקניי אברם למימר  
 שרי : פקאלת שרי לאברם . הודא קד  
 מנעני אלה מן אולאר . אדכל אלי אמת .  
 לעד יבנא ביתי מנהא . פקבל אברם  
 כלאם שרי : ותקח שרי אשת אברם את  
 הגר המצרית . שפחתה מקץ עשר שנים  
 לשנת אברם בארץ כנען ותמן אתה  
 לאברם אישה לו לאשה : ודברת שרי  
 אתת אברם . ית הגר מצריתא אמתה .  
 מסוף עשר שנין . למתב אברם בארעא  
 דכנען . ויהבת יתה . לאברם בעלה ליה  
 לאתו : פאכדת שרי זונה אברם . הגר  
 אלמצרייה אמתהא . בעד עשר סנין . מן  
 מקאם אברם פי בלד כנעאן . פאעטתהא .  
 לאברם זונהא לתבון לה זונה : ויבא אלי  
 הגר ותהר ותרא פי הרתה ותקל גברתה  
 בעיניה : ועאל קות הגר ועדיאת . וחזת  
 ארי עדיאת . וקלת רבונתה בעינהא :  
 פדכל אי הגר וחמלת . פלמא ראת אנהא  
 קד חמלת . האנת פיידתהא ענדהא :  
 ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך אנכי  
 נתתי שפחתי בחיקך ותרא פי הרתה  
 ואקל בעיניה ישפט יהוה ביני וביניך :  
 ואמרת שרי לאברם דין לי עקך . אנא  
 יהבית אמתו קך . וחזת ארי עדיאת .  
 וקלית בעינהא . ידיו יי פינא ובינך :  
 פקאלת שרי לאברם צלמי עליך . אנא  
 אעטיתך אמתו . פלמא ראת אנהא קד  
 חמלת . הנת ענדהא . יחכם אלה בני  
 ובינך : ויאמר אברם אל שרי הנה  
 שפחתך בינך עשיתי לה הפזב בעיניך  
 ותענה שרי ותברח מפניה : ואמר אברם  
 לשרי . הא אמתך בידך . עבדתי לה  
 דתקין בעינכי . ועניתה שרי . וערקת מן  
 קדמהא : קאל להא אברם . הודא אמתך  
 פי ידך . אצנעי בהא מא חסן ענדך .  
 פעדבתהא שרי . חתי הרבת מן בן  
 ידיהא : וימצאה מלאך יהוה על עין המים

במדבר עדיהעין בדרך שור : ואשנחה .  
 מלאכא דיי . על עינא דמיא במדברא .  
 על עינא פאורחא דהגרא : פוגדהא מלך  
 אלה . עלי עין מא פי אלבריה . עלי לעין  
 אלתי פי טריק חגר : ויאמר הגר שפחת  
 שרי איימוה באת ואנה תלכי ותאמר  
 מפני שרי גברתי אנכי ברחת : ואמר .  
 הגר . אמתה דשרי . מנן את אתיא ודאן  
 את אולא . ואמרת . מן קדם שרי רבונתי .  
 אנא ערקא : פקאל . יא הגר אמה שרי .  
 מן אין גית ואלי אין תמצין . קאלת . מן  
 ידי שרי סיידתי . אנא הארבה : ויאמר  
 לה מלאך יהוה שובי אל גברתך והתעני  
 תחת ידיה : ואמר לה מלאכא דיי . תובי  
 קות רבונתך . ואשתעבדי תחות ידהא :  
 וקאל להא מלך אלה . ארנעי לי סיידתך .  
 ואסתכרמי תחת ידהא : ויאמר לה מלאך  
 יהוה הרבה ארבה את זרעך ולא יספר  
 מרב : ואמר לה מלאכא דיי . אסנאה  
 אסני ית פנכי . ולא יתמנזן מפני : תם קא  
 דהא . לאבתיך נסוך . חתי לא חצא מן  
 כתרה : ויאמר לה מלאך יהוה הנך הרה  
 וילדת בן וקראת שמו ישמעאל פי שמע  
 יהוה אל עניך : ואמר לה מלאכא דיי .  
 הא את מעדיא ותלדין בר . ותקין שמיה  
 ישמעאל . ארי קביד יי צלותך : וקאל  
 דהא . האנת האמל וסתלדין אבנא .  
 ותסמיה אסמאעיל . אד סמע אלה לצעפך :  
 והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו  
 ועל פני בר אחיו ישבן : והוא יהי מרוד  
 באנשא . הוא יהי צריך לכולא . ואף  
 אנשא יהון צריכין ליה . ועל אפי כל  
 אחוהי ישרי : והו יבון וחשייא מן ארגאם .  
 ידה סי אלכל . ויד אלכל פיה . ובתצרה  
 גמיע אכותה יסכן : ותקרא שם יהוה  
 הדבר אליה אתה אל ראי פי אמרה הגם  
 הלם ראיתי אחרי ראי : וצליאת בשמא  
 דיי דאתמלל עמה . אמרת את הוא  
 אלהא חזי כולא . ארי אמרת . אף אנא

(\*) נקוד על י' בתרא

חלק הדקדוק יז) ותקח שרי אשת אברם . בתנאן אין פסיק בין תי' שרי לת' אשת וכן העיד סהר"ם לונאנו שכה"ב בס"ס :



אשר יתי חזיא בתר דאתגלי לי: פסמת  
 אסם אלה אלמתגלי להא. אנת אלטאיק  
 אלנאצור. לאנהא קאלת. אני ראית  
 ההנא רחמתך בעד רואי אלשקא: על-  
 פן קרא לבאר פאר לחי ראי הנה בין-  
 קרש ובין גרד: על פן קרא לבירא.  
 בירא דמלאך קימא איתחי עליה. הא  
 היא בין רקם ובין חנרא: לדאך סמית  
 אלביר. ביר אלהי אלנאצור. הודא הי  
 בין רקים ובין חנר: ותגד חנר לאברם  
 בן ויקרא אברם שם-בנו אשר-ילדה חנר  
 ישמעאל: וילדת חנר. לאברם בר.  
 וקרא אברם שום בריה. וילדת חנר  
 ישמעאל: פולדת חנר. לאברם אבנא.  
 פסמא אברם אבנה. אדרי ולדת לה חנר  
 אסמאעיל: ואברם בן-שטנים שנה ושש  
 שנים פלדת חנר את-ישמעאל לאברם:  
 ואברם. בר תמנן ושית שנין. בר ילדת  
 חנר ית ישמעאל לאברם: וכאן אברם.  
 אבן סתה ותמאנין סנה. חין ולדת  
 חנר אסמאעיל לאברם: ט

ויהי אברם בן-תשעים שנה  
 ותשע שנים וירא יהוה אל-אברם ויאמר  
 אליו אני-אל שדי התהקף לפני והיה  
 תמים: והוה אברם. בר תשעין ותשע  
 שנין. ואתגלי לי לאברם. ואמר ליה  
 אנא אל שדי. פלח קדמי והיו שלדים:  
 פלמא צאר אברם אבן תסעה ותסעין  
 סנה. תגלא לה אלה. וקאל לה אנא  
 אלטאיק אלכאפי. אסלך פי טאעתי וכוון  
 עחיחא: ואתנה בריתי ביני ובינה וארבה  
 אותך במאד מאד: ואתין קימי בין מימרי  
 ובינה. ואסני יתך לחדא לחדא: ואנעל  
 עהדי ביני ובינך. ואכתרך גרא גרא:  
 ויפל אברם על-פניו וידבר אתו אלהים  
 לאמר: ונפל אברם על אפוהי. ומקיל  
 עפיה. מימר: פוקע אברם עלי  
 ונהה. וכאמנה אלה קאילא: אני הנה  
 בריתי אתך והיית לאב המון נשים: אנא  
 הא גזר קימי עפק. ותהי. לאב סני

עממין: האנא נאעל עהדי מעך. ותכון  
 אבא גמהור אלאמם: ולא יקרא עוד  
 את-שמה אברם והיה שמה אברהם כי  
 אב-המון נשים נתתיך: ולא יתקרי עוד.  
 ית שמה אברם. ויהי שמה אברהם. ארי.  
 לאב סני עממין יהבתך: ולא יסמא  
 אסמך אבדא אברם. ויכון אסמך אבראהם.  
 לאני נעלתך. אבא גמהור אלאמם:  
 ותפרתי אתך במאד מאד ונתתיך לגוים  
 ומלכים ממך יצאו: ואפיש יתך לחדא  
 לחדא. ואתנינך לבנשן. ומלכין דשלטין  
 בעממא מנך יפקון: ואנמך גרא גרא.  
 ואנעל מנך אממא. ומלך מנך יכתונן:  
 ותקמתי את-בריתי ביני ובינה ובין זרעה  
 אחריה לדורתם לברית עולם קהיות קך  
 לאלהים וזרעה אחריה: ואקים ית קימי  
 בין מימרי ובינה. ובין בנה בתרך.  
 לדריהון לקים עלם. קמהוי קך לאלה.  
 ולבנה בתרך: ואתבת עהדי ביני ובינך.  
 ובין נסלך מן בערך. לאניאלהם עהד  
 אלהה. לאבון לך אלהא ודנמלך בערך:  
 ונתתי לך וזרעה אחריה את ארץ  
 מגריך את פד ארץ פנען לאחות עולם  
 והייתי להם לאלהים: ואתין קך. ולבנה  
 בתרך. ית ארע הותבותך. ית פד ארעא  
 דכנען. לאחסנת עלם. ואהוי להון לאלה:  
 ואעטי לך ולנסלך בערך בלד סכנאך.  
 גמיע בלד כנעאן חזו אלהה. ואבון  
 להם אלהא: ויאמר אלהים אל-אברהם  
 ואתה את-בריתי תשמר אתה וזרעה  
 אחריה לדורתם: ואמר לי לאברהם. ואת  
 ית קימי תפר. את. ובנה בתרך ודריהון:  
 תם קא אלה לה. ואנת אחפץ עהדי. אנת  
 ונסלך בערך לאניאלהם: ואת בריתי אשר  
 תשמרו ביני וביניכם ובין זרעה אחריה  
 הפול לכם כל-זכר: דין קימי דתפרון בין  
 מימרי וביניכון. ובין בנה בתרך. מגזר  
 לבון בר דכורא: הדי עהדי אדי תחפצות.  
 ביני וביניכם. ובין נסלך בערך. אין יכתתן  
 מנכם כל דכר: ונמלתם את בשר



ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם :  
 ותגורו ית בסרא העורלתכון ויהי לאת  
 קים בין מימרי וביניכון : פאר' תכתנון  
 אלקלפה מן אבראנכם . תכון עלאמה'  
 עהד ביני ובינכם : ובן שמנת ימים ומול  
 לכם כל זכר לדרתיכם יליד בית ומקנת  
 כסף מכל בן נכר אשר לא מזרעה הוא :  
 ובר תמניא יומין . יגור לבון . כל הכורא  
 לדריוכון . יליד ביתא . וזבין כספא מכל  
 בר עממין . דלא מבנה הוא : ואבן  
 תמאניה איאם . יכתתן כל רגל מנכם  
 לאניאלכם . אלמולוד פי מנאזלכם .  
 ואלמשתרא בתמן מן כל גריב . אלדי  
 לים הו מן נסלך : המול ומול יליד ביתך  
 ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם  
 לברית עולם : מגור יגור . יליד ביתך  
 וזבין כסף . ותהי קימי . בבסרכון לקים  
 עלם : ואד כתאנה יכתן . אלמולוד פי  
 ביתך ואלמשתרא כך בתמן ויכון עהדי .  
 פי אבראנכם עהד אלדהר : וערל זכר  
 אשר לא ימול את בשר ערלתו ונכרתה  
 הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר :  
 וערל הכורא . דלא יגור ית בסרא  
 העורלתיה . וישתיצי . אנשא ההוא  
 מעמיה . ית קימי אשני : ואי רגל אקרף .  
 לא יכתן אלקלפה מן בדנה . ינקטע  
 דאך אדרגל מן קומה . למא פסך עהדי :  
 ויאמר אלהים אלהים  
 אבראם שרי אשתך לא תקרא את  
 שמה שרי פי שרה שמה : ואמר יי  
 לאבראם . שרי אשתך . לא תקרי ית  
 שמה שרי . ארי שרה שמה : תם קאל  
 אלה לאבראם . שרי זונתך . לאתסמיהא  
 שרי . בל אסמהא שרה : וברכתני אתה  
 וגם נתתי ממנה לך בן וברכתיה והיתה  
 לגוים מלכי עמים ממנה יהיו : ואברך  
 יתה . ואף אתין ממנה . לך בר . ואברכתה  
 ותהי לכנשן . מלכין השלטין בעממיה  
 מנה יהון : פאני אבארך פיהא . וארוקך  
 מנהא אבנא . ואבארך פיה ויכון מנה

אמה . ומלוך ארשעוב מנה יכוננו : ויפל  
 אבראם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן  
 מאה שנה יולד ואם שרה הבת השעים  
 שנה תלד : ונפל אבראם . על אפוהי  
 וחדו . ואמר בלביה . הלבר מאה שנין  
 יהי ולד . ואם שרה . הבת השעין שנין  
 תליד : פוקע אבראם . עלי ונהה וצחך  
 וקאל פי נפסה . הל אבן מאיה סנה יולד .  
 או שרה . אבנה תסעין סנה תלד : ויאמר  
 אבראם אלהא להים לוי ישמעאל יחיה  
 לפניך : ואמר אבראם קדם יי . לוי  
 ישמעאל יתקיים קדמך : פקל אבראם  
 בין ידי אלה . יא לית אסמאעיל יהיא  
 מעה בין ידיך : ויאמר אלהים אבל שרה  
 אשתך ילדת לך בן וקראת את שמו  
 יצחק והקמתי את בריתי אתו לברית  
 עולם דזרעו אחרייו : ואמר יי . בקושטא  
 שרה אשתך . תליד לך בר . ותקרי ית  
 שמה יצחק . ואקים ית קימי עמיה . לקים  
 עלם לבנוהי בתרוהי : פקאל אלה . לכן  
 שרה זונתך . סתלד לך אבנא . ותסמיה  
 יצחאק . ואתבת עהדי מעה . עהד אלדהר  
 ולנסלה בעדה : ולישמעאל שמעתך  
 הנה . ברכתני אתו והפריתי אתו והרביתי  
 אתו במאד מאד שנים עשר נשיאם  
 יוליד ונתתיו לגוי גדול : ועל ישמעאל  
 קבידת צלותך . הא פריכית יתיה .  
 ואפישית יתיה . ואסגית יתיה לחדא  
 לחדא . תרי עסר רברבין יוליד . ואתניניה  
 לעם סגין : ופי אסמאעיל קד שפעתך .  
 האנא מבארך פיה . ואנמיה ואכתרה  
 גדא גדא . אתני עשר שריפא יולד .  
 ואנעל מנה אמה כבירה : ואת בריתי  
 אקים את יצחק אשר תלד לך שרה  
 לפועד הזה בשנה האחרת : וית קימי  
 אקים עם יצחק . ותליד לך שרה לזמנא  
 הרין . בשתא אחרנתא : ועהדי אתבתה  
 מע יצחאק . אלדי תלדה לך שרה פי  
 מתל הדא אלוקת . מן אלסנה אקאברה :  
 ויכל לדבר אתו ועל אלהים מעל



אברהם : ושיצו למלא עמיה . ואסתק  
 יקרא די . מעלוזהי דאברהם : פלמא  
 סרג מן מכאמבתה . ארתפע נור אלה  
 ען אברהם : ויקח אברהם את־ישמעאל  
 בנו ואת כל־ילידי ביתו ואת כל־מקנת  
 כסף כל־זכר באנשי בית אברהם וימל  
 את־בשר ערלתם בעצם היום הזה כאשר  
 דבר אתו אלהים : ודבר אברהם ית  
 לשמעאל בריה . וית כל ילידי ביתה וית  
 כל זבני כספיה . כל דבורא . באנשי בית  
 אברהם . וגזר ית בסרא דעורלתהון .  
 בכרן יומא הרין . כמא דמליק עמיה יי :  
 פאנד אברהם אסמאעיל אבנה . וגמיע  
 אלמולודין פי מנולה ואמשתראין בתמן .  
 כל רגל מן אהל בית אברהם . פכתן  
 אלקלפה מן אברהם . פי דאת דאדך  
 אליום . כמא אמרה אלה : ואברהם בן־  
 תשעים ותשע שנה בהמלו בשר ערלתו :  
 ואברהם . בר תשעין ותשע שנין . בר  
 גזר בסרא דעורלתיה : וכאן אברהם .  
 אבן תסעה ותסעין סנה . חין כתן אקלפה  
 מן ברנה : וישמעאל בנו בן־שלוש עשרה  
 שנה בהמלו את בשר ערלתו : וישמעאל  
 בריה . בר תלת עשרי שנין . בר גזר . ית  
 בסרא דעורלתיה : ואסמאעיל אבנה .  
 אבן תלאתה עשר סנה . חין כתן אקלפה  
 מן ברנה : בעצם היום הזה נמול אברהם  
 וישמעאל בנו : בכרן יומא הרין . אתגזר  
 אברהם וישמעאל בריה : פי דאת דאדך  
 אליום . אכתתן אברהם . ואסמאעיל  
 אבנה : וכל אנשי ביתו יליד בית ומקנת  
 כסף מאת בן־גבר יי נמלו אתו : וכל אנשי  
 ביתה ילידי ביתא . וזבני כספא מן בני  
 עממין . אתגזרו עמיה : וכל רגל פי מנולה  
 אלמולוד פי בותה . ואלמשתרא בתמן  
 מן כל גריב . אכתתנו מעה : פ

קב"ו פ"ח סי' מנכדב"י ומפסיר בישעיה סי' מ' ואל סי' הרמיוני  
 ד"ו למנחה וב"ה

וירא אליו יהוה באלני ממרא והוא ישב  
 פתח־האהל כחם היום : ואתגלי ליה יי .  
 במישרי ממרא . והוא . יתיב בתרע  
 משכנא כמיהם יומא : פתגלא לה אלה .  
 פי מרגממרא . והו גלם עלי באב אלכבא  
 ענד חמא אנהאר : וישא עיניו וירא והנה  
 שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ  
 לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה :  
 וקף עינוהי וחוא . והא תלתא גוברין .  
 קימין עזוהי . וחוא . ורהט לקדמותהון  
 מתרע משכנא . וסגיד על ארעא : פרפע  
 עינאה ונצר . פאדי בתלאתה גפר .  
 וקוף אמאמה . פלמא ראהם . האצר  
 תלקאהם מן באב אלכבא . וסגד עלי  
 אלארץ : ויאמר אדני אם־נא מצאתי  
 חן בעיניך אדניא תעבר מעל עבדך :  
 ואמר יי . אם פען אשבחית רחמין  
 קדמך . לא בען תעבר מעל עבדך :  
 פקאל יאולי אלה . אן וגדת הצאא ענדך .  
 פלא תגוז ען עבדך : יקחנא מעט־מים  
 ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ : יסבון  
 כען זעיר מיא . ואסחו רגליכון . ואסתמיכו  
 תחת אילנא : יקדם לכם קלילא מן  
 אלמא . ואנסלו ארגלכם . ואסתגדו תחת  
 אלשגרה : ואקחה פת־לחם וסעדו לבכם  
 אחר תעברו כ־על־כן עברתם על־  
 עבדכם ויאמרו בן תעשה פאשר דברת :  
 ואסב פתא דקחמא . וסעדו לבכון פתר  
 פין תעברון . ארי על פן עברתון על  
 עבדכון . ואמרו . בן תעביד פמא  
 דמליתא : ואקדם כסרה מן אלטעאם .  
 ואסגדו קלובכם בעד דאלך תמצון .  
 פאנכם עלי דאלך מורתם בעבדכם .  
 קאלו אצנע כמא קלת : וימחר אברהם  
 האהלה אל־שרה ויאמר מהרי שלש  
 סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות : ואחי  
 אברהם . למשכנא דות שרה . ואמר .  
 אוחא . תלת סאון קמחא סולתא . לושי

ועבדו  
 חלק הרקדוק י"ח נכלו אתו , הט"ם דנושה בעבור נון הנפעל (הריב"ש) : א) ויאמר , כתב רבינו יונה כי כל ויאמר ויאכל  
 פתח באתנח וסוף פיסוק לזה המעם לפי שהם מועתקים בצרי ואעפ"י שהצווי אכול אסור וסנהג הלשון להיות הצווי והאיתן שווים עין  
 הר"ק , (מהריב"ש) וזו ראייה כי כל ויאמר ויען דאיוב בפתח מלרע , רכלל הוא דכל ויאמר בסגול מלעיל ובפתח מלרע , ודו"ק :



ועבדי גריצו: פארע אבראם. ארי  
אלכנא לי שרה. וקל אסרעי בתלאתה  
אצואע מן דקיק אסמר. אעגניה ואצנעיה  
מלילא: ואל-חבקר רין אברהם ויקח בן  
בקר רך ומוב ויתן אל-הנער וימהר  
לעשות אתו: ולבית תורי רהט אברהם.  
ונסיב בר תורי. רכיד ומב ויהב לעולימא.  
ואוהי למעבר יתיה: וארי דמן אלבקר  
האצר אבראם. פאכר עגלא. רכנא  
טייבא ודפעה אלי אלגלאם. ואסתעגלה  
פי אצל אחיה: ויקח חמאה וחלב ובן-חבקר  
אשר עשה ויתן לפניהם והוא-עמד  
עליהם תחת העץ ויאכלו: ונסיב שמן  
וחלב. ובר תורי דעבר. ויהב קדמיהון.  
והוא משמיש עדויהון. תחות אילנא  
ואכלו: תם אכר סמנא ולבנא. וארעגל  
אלדי אצלחה. ונעל דאלך בין אידיהם.  
והו ואקף אמאמהם. תחת ארשגרה  
פאכלו: ויאמרו אליו איה שרה אשתך  
ויאמר הנה באהל: ואמרו ליה. אן שרה  
איתך. ואמר הא במשכנא: קאדוזה.  
אין שרה זונתך. פקל הודא הי פי לכנא:  
ויאמר שוב אשוב אליך פעת חיה והנה  
בן לשרה אשתך ושרה שמעת פתח  
האהל והוא אחרי: ואמר. מתב אתוב  
לותך בעדן דאתון קיימין. והא ברא  
לשרה אתך. ושרה שמעת. בתרע  
משכנא והוא אחורוהי: קאל. סארגע  
אליך פי מתל הוא אלוקת מן קאבל.  
ויכון אכנא לשרה זונתך. ושרה תסמע.  
ענד באב אלכנא והו וראה: ואברהם  
ושרה וקנים באים בימים חדל להיות  
לשרה ארח פנשים: ואברהם ושרה סיבו.  
עאדו ביזמין. פסק מדמהוי לשרה. ארח  
פנשיא: ואבראם ושרה קד שאכא.  
וטענא פי אלסן. ואנתהא אן יכון לשרה.  
סביל כאלנסא: ותצחק שרה בקרבה  
לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני

זקן: וחייבת שרה במעהא למימר. בתר  
דסיבת תהי לי עולימו. ורבני סיב:  
פצחנת שרה פי נפסהא קאילא. בעד  
אן בלית יכון לי זיי. וסידי שיד: ויאמר  
יהוה אל-אברהם למה זה צחקת שרה  
לאמר האף אמנם אלד ואני: זקנתי:  
ויאמר יי לאברהם. למה דגן תייכת שרה  
למימר. הנקושטא. אוידי ואנא סיבת:  
פקאל אלה לאבראם. לם צחנת שרה  
קאילא. איקינא. אלד וקר שכת: היפלא  
מהוה דבר למועד אשוב אליך בעת חיה  
ולשרה בן: היתכפא מן קדם יי פתגמא.  
לזמן. אתוב לותך. בעדן דאתון קיימין  
ולשרה בר: איכפא ען אלה אמר. לאוקת.  
סארגע אליך. פי מתל הוא אלוקת מן  
קאבל ולשרה אכנ: ותכחש שרה  
לאמר לא צחקתי פי וראה ויאמר לא  
פי צחקת: וכדיבת שרה למימר. לא  
חייבת ארי דחילת. ואמר לא ברם  
חייבת: פאנחדת שרה קאילא. לם אצחך  
אד באשת. קאל לא בר קד צחנת:  
ויקמו משם האנשים וישקפו על-פני  
סרם ואברהם הלך עמם לשלחם: וקמו  
מתמן גובריא. ואסתכיא על אפי סדום.  
ואברהם. אויל עפהון לאלוואיהון: תם  
קאם אקום מן תם. ואשרפו קבאה סדום.  
ואבראם. סאר מעהם לישיעהם:  
ויהוה אמר. המכסה אני מאברהם אשר  
אני עשה: ויי אמר. המכסי אנא  
מאברהם. דאנא עביד: פקאל אלה.  
אמכפי אנא מן אבראם. מא אנא  
צאנעה: ואברהם היו יהיה גנוי גדול  
ועצום ונברכויבו כל גווי הארץ: ואברהם.  
מהוה יהוי. לעם סני ותקיף. ויתברכון  
בדידיה. כל עממי ארעא: ואבראם.  
סתכון מנה. אמה כבירה עצימה.  
ויתבארך בה. גמיע אמם אלארץ: פי  
ידעתיו למען אשר יצוה את-בניו ואת-

חלק הרקדוק ב) שוב אשוב אליך, תרין, עד שוב-הרודפים ורין, (מהריב"ש) זג) ואני זקנתי הקוף בפתח וכ"כ במחברת  
עם פתחין באהנח: ד) ותכחש שרה | לאמר, ברוב התיגאן שבדקתי לא יש פסיק בין שרה ובין לאמר, ובפסוקתא שבכוסרה רבתא  
בפסיק וכן לקמן בין ויאמר ובין לא כי צחקת ובפסקת סהקדמונים ומחשוביהם ראיתי פסיק: ה) המכסה אני, כ' א"ת הס"ם בשוא פתח  
ע"כ, וזה ספני שהמאריך בה"א: ו) אני בשפתא בכל התיגאן: \* נקוד על אי



ביתו אחריו ושמו בן יהוה לעשות  
 צדקה ומשפט למען הביא יהוה על  
 אברהם את אשר דבר עליו: ארי גלי  
 קדמי. בדי דייפקיד. ית בנהי ית אנש  
 ביתיה בתרוהי. ויפרון אורחן התקנן קדם  
 יי. למעבר צדקתא ודינא. בדי. דייתי  
 יי על אברהם. ית המלי ערוהי: ואנא  
 עאלם. באנה סיאמר בניה וארה מן  
 בערה. ליחפצו טריק אלה. ויעמלו  
 באלעדל ואלחכם. לקבל אן יאסי אלה  
 לאבראהם. במא ועדה: ויאמר יהוה  
 זעקת סדם ועמרה פיררפה ותפאתם פי  
 כנדה מאד: ואמר יי. קבילת. סדום  
 ועמורה ארי סניאת. וחובתהון. ארי  
 תקיפת דהיא: פקאל אלה. צראך סדום  
 ועמורה קד כתר. וכטייתתם קד עצמת  
 גרא: ארדה נא ואראה הפצעקתה הפאה  
 אלי עשו. פלה ואם לא אדעה: אתגלי  
 בען וארון. הכקבילתהון. העלת לקדמי.  
 עברו אעביד עמהון גמירא אם לא תיבין.  
 ואם תיבין לא אתפרע: אודד אמרנא  
 מוגלא ואנצר. אכצראכחם אלואצל איי.  
 צנע גמלתתם אם לא: ויפנו משם  
 האנשים וילכו סדמה ואברהם עורנו עמר  
 לפני יהוה: ואתפניאו מתפן גבריא.  
 ואולו לסדום. ואברהם. עד בען משפיש  
 בצלו קדם יי: תם ולו אלקום מן תם.  
 ומצו ארי סדום. ואבראהם. עאדה ואקה  
 בין ידי אלה: ויגש אברהם ויאמר האף  
 תספה צדיק עסירשע: וקריב אברהם  
 ואמר. הברנו תשיצי. זפאה עם תייבא:  
 שתקדם אבראהם וקאל. איקינא תסיף.  
 אלצאלה מע אטאלה: אולי יש חמשים  
 צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא  
 פקום למען חמשים הצדיקים אשר  
 בקרבה: מאם אית. חמשין זפאין בנו  
 קרתא. הברנו תשיצי ולא תשפוק  
 לאתרא. בדי. חמשין זפאין דבנות: לעל  
 יוגד כמסין צאלהא פי אלברד. איקינא

תסיפהם ולא תצפה ענהם. לקבל  
 אלכמסין אלצאלה אלדי פי מא בינהם:  
 חללה לך מעשת. בדבר הזה להמות  
 צדיק עסירשע וזה כצדיק ברשע חללה  
 לך השפט כד הארץ לא יעשה משפט:  
 קושטא אנון דינג. מלמעבר פפתנמא  
 הדין. לשיצאה זפאה עם תייבא. ויהי  
 זפאה פתיבא. קושטא אנון דינג. הדין  
 פל ארעא. פרם יעביד דינא: אנת  
 מעאר. מן אן תצנע מתל הוא אלומר.  
 אן תהלך אלצאלה מע אלטאלה. ויכון  
 אצאלה כאלטאלה. אנת מעאר. אחאכם  
 גמיע אעאלם. לא יעמל באלחכם: ויאמר  
 יהוה אם אמצא בסדם חמשים צדיקים  
 בתוך העיר ונשאתי לכל... המקום  
 בעבורם: ואמר יי. אם אשפה בסדום.  
 חמשין זפאין בנו קרתא. ואשפוק לכל  
 אתרא בדידהון: פקאל אלה. אן וגדת פי  
 סדום. כמסין צאלהא פי מא בינהם.  
 צפחת לגמיע אהל אלמוצע בסנבהם:  
 וישן אברהם ויאמר יהוה... ואלתי  
 לדבר ארי אדני ואנכי עפר ואפר: ואתיב  
 אברהם ואמר. הא בען אסגיתי למללא  
 קדם יי. ואנא עפר וקטם: פאנאנה  
 אבראהם וקא. הודי קד אמענת באללאם  
 בין ידי אלה. ואנא תראב או רמאר:  
 אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה  
 התשחית בחמשה את כל העיר ויאמר  
 לא אשהית אם אמצא שם ארבעים  
 וחמשה: מאם. יחסרון. חמשין זפאין  
 חמשא. התחביל בחמשא ית פל קרתא.  
 ואמר לא אחביר. אם אשפה תפן ארבעין  
 וחמשא: לעד ינקצון ארכמסין אלצאלה  
 כמסה. אתהלך בסנב אלכמסה גמיע  
 אלקריה. קאל לא אהלכחם. אן וגדת  
 תם. ארבעין וכמסה: ויסף עוד דדבר  
 אדיו ויאמר אולי ימצאון שם ארבעים  
 ויאמר לא אעשה בעבור הארבעים:  
 ואסיף עוד. למללא קדמוהי ויאמר. מאם.

ישתכחון חלק הדקדוק (ה) הרגום הגה נא הואלתי תרויהון. הא בען אסגיתי ולא שריתי, כי לא היה תחלת דיבור שיצדק עליו לומר שריתי (כתר תורה)



ישתכחון תפן ארבעין. ואמר לא אעביד  
 נמירא. בדיק ארבעין: פעאוד אינא  
 כלמה וקאל. לעל יוגד תם ארבעין. קא  
 לא אצנע דאלך. בסבב אלארבעין:  
 ויאמר אלינא יחר לאדני ואדברה אלי  
 ימצאין שם שלשים ויאמר לא אעשה  
 אם ימצא שם שלשים: ואמר. לא כען.  
 ותקף רוגזא דיי ואמליל. מאם ישתכחון  
 תפן תלתין. ואמר לא אעביד נמירא.  
 אם אשבה תפן תלתין: קאל. לא יצעב  
 בין ידי אלה תתא אתבלם. לעל יוגד תם  
 תלאתין. קאל לא אצנע דאלך. אין וגדת  
 תם תלאתין: ויאמר הנה נא הוצאתי  
 לדבר אל-אדני אוני ימצאין שם עשרים  
 ויאמר לא אשחית בעבור העשרים:  
 ואמר. הא כען אסנתי למלך קדם יי.  
 מאם ישתכחון תפן עשרין. ואמר לא  
 אחביל. בדיק עשרין: קאל. הודא קד  
 אמענת באלכדאם בין ידי אלה. לעל  
 יוגד תם עשרין. קאל לא אהלכתם. בסבב  
 אלעשרין: ויאמר אלינא יחר לאדני  
 ואדברה אך הפעם אוני ימצאין שם  
 עשרה ויאמר לא אשחית בעבור  
 העשרה: ואמר. לא כען. ותקף רוגזא  
 דיי ואמליל ברם זמנא הדא. מאם  
 ישתכחון תפן עסרא. ואמר לא אחביל.  
 בדיק עסרא: פקא. לא יצעב בין ידי אלה  
 חתי אתבלם הדה אלמרה פקט. לעל  
 יוגד תם עשרה. קאל לא אהלכתם. בסבב  
 אלעשרה: וילך יהוה באשר פלה לדבר  
 אל-אברהם ואברהם שב למקמו:  
 ואסתלק יקרא דיי. כד שיצי. למלך  
 עם אברהם. ואברהם תב לאתריה: תם  
 ארתפע נור אלה. חין פרנ מן מכאטבתה.  
 וואבראהם רגע אלי מוצעה: ונבאו שני  
 המלאכים סדמה בערב ולושישב בשער-  
 סדם וירא-לוט ויקם לקראתם וישתחו  
 אפים ארצה: ועאל. תרין מלאכיא לסדום

פרמשא. ולוט יתיב בתרעא סדום.  
 וחוא לוט וקם לקדמותהון. וסגיד על  
 אפיה על ארעא: תם דכרא אלמלא  
 אלי סדום וקת עשא. ולוט גאלם עלי  
 באבהא. פלמאראהם קאם תלקאהם.  
 וסגד עלי וגהה עלי אל ארץ: ויאמר הנה  
 נא-אדני סורו נא אל-בית עבדכם ולינו  
 ורחצו רגליכם והשפמתם והלכתם  
 דדרככם ויאמרו לא פי ברחוב נדין:  
 ואמר בבעו כען רבוני. וורו כען. לבית  
 עבדכון וביתו ואסחו רגליכון. ותקדמו  
 ותהכון לאורחכון. ואמרו לא. אלהן  
 ברחובא נבית: קאל יא סידאי. מילא  
 אלי בית עבדכמא וביתא ואגסלא  
 ארגלכמא. ותדלגא ותמציא לטריקכמא.  
 קאלא לא. אלא נבית פי אלרחבה:  
 ויפער-בם מאד ויסרו אליו ונבאו אל-ביתו  
 ויעש להם משתה ומצות אפה ויאכלו:  
 ואתקוף בהון לחדא. וורו לוותיה. ועאל  
 לביתיה. ועבד להון משתיא. ופסור אפא  
 להון ונאכלו: התי אה עליהם גדא. פמלא  
 אליה. וכרא אלא מנולה. וצנע להם  
 כגלסא. וכבו פטירא פאכלו: מרם  
 ישכבו ואנשי העיר אנשי סדם נספו על-  
 הבית מנער ועד-זקן כד-העם מקצה:  
 עד לא שכיבו. ואנשי קרתא. אנשי  
 סדום אקיפו עד ביתא. מעולימא ועד  
 סבא. כד עמא מסופיה: קבל אן ניצגעו.  
 פאדא באהל אלקריה. אהל סדום קד  
 אחאטו באלבות. מן שב אלי שיך. גמיע  
 אלקום אלדי פי נאחיתה: ויקראו אל-  
 לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר-באו  
 אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אתם:  
 וקרו לוט ואמרו ליה. אן גובריא. האתו  
 דותך בלידיא. אפיקנון לו ותנא ונדע יתהון:  
 פדעו בלוט וקאלו לה. אין ארנא. אלדי  
 גאו אליך אלילה. אכרנהם אלינא.  
 חתי נואקעהם: ויצא אלהם לוט הפתחה

והדלת

חלק הרקדוק (ח) ויאמרו לא, אעפ"י שאין זה דחוק ואתי טרוחק בשורק וערי, כאן צריך להיות (הלמ"ד) דגש ע"פ המסורה  
 שפנו ג' דגשין, (עיי' במ"ר ובהקדמתו) ארוניהו ו"ל: מ) טרם ישכבו, הנעימה במ"ת דמרם ובכ"ף דישכבו כי הורקא והסגלא לא  
 יטעימו כי אם כפי טעם שירש התיבה, וכשהאמר שכב הנה המעם בכ"ף ועיין במחברת התאג:



והדלת סגור אחריי: ונפק לותהון. לוט  
 לתרעא. ודשא אחר בתרוהי: פכרג  
 אליהם. לוט אלי לבאב. וגלק למצראע  
 וראה: ויאמר אל-נא אחי תרעו: ויאמר  
 נבעו בען אחי לא תבאשון: קאר יא  
 אכותי לא תסו אליהם: הנהנא לי שתי  
 ננות אשר לא-ידעו איש אוציה-נא  
 אתהון אליכם ועשו להון פסוב בעיניכם  
 רק לאנשים האל אל-תעשו דבר פי-על-  
 מן פאז בעל קרתי: הא בען לי תרתין  
 נגן. דלא ידעונין נבר. אפיק בען יתהון  
 לותכון. ועבירו להון. פדתקין בעיניכון.  
 לתור. לגובריא האלין לא תעבדון מדעם.  
 ארי על פן עארו פטלד שריתי: הורא לי  
 אבנתאן. מא לם יערפאן רגל. אכרנהמא  
 אליכם. ואצנעו בהן מא חסן ענדכם.  
 עדא בהולאי אלקום לא תצנעו שיא.  
 למא דכלו תחת צלאל סקפי:  
 ויאמרו: גש-הלאה ויאמרו האתר בא-  
 לגור וישפט שפוט עתה נרע לך מהם  
 ויפצרו באיש בלוט מאד ויגשו לשבר  
 הדלת: ויאמרו קרב להלאה. ויאמרו חד  
 אתא לאתותנא והא דאין דינא. פען.  
 נבאיש לך מדידהון. ואתקיפו בגוברא  
 בלוט דחדא. וקרבו למתפר דשא: קארו  
 תקדם אלי ההנא. תם קארו אוחד נא  
 דיסכן מענא צאר יחכם עלינא. אלאן.  
 נסי אליך אכתר מנהם. פאלחו עלא  
 לוט גרא. ותקדמו ליכסרו אלמצראע:  
 וישלחו האנשים את-ידם ויביאו את-  
 לוט אליהם הביתה ואת-הדלת סגרו:  
 ואשימו גובריא ית ידיהון. ואעילו ית  
 לוט. דותהון לביתא. וית דשא אחרו:  
 פמד אלקום אידיהם. ואדכלו לוט. אליהם  
 אלא ארבית. ואגקו אלמצראע: ואת-  
 האנשים אשר-פתח הבית הפו בפנורים  
 מקטן ועד-גדול וילאו למצא הפתח: וית  
 גובריא דבתרע ביתא. מהו בשברתא.  
 מועירא ועד רבא. וראיאו לאשכתא

תרעא: ואלקום ארדן בבאב ארבית.  
 צרבוהם באלאעשא. מן צגור אלא כביר.  
 פעגוז ען וגור אלבאב: ויאמרו האנשים  
 אל-לוט עד מילך פה תתן ובניך ובנותיך  
 וכל אשר-יך בעיר הוצא מן-המקום:  
 ואמרו גובריא ללוט. עוד מא לך הכא.  
 התנא ובנה ובנתך. וכל דלך בקרתא.  
 אפיק מן אתרא: פקארו אלקום ללוט.  
 מן לך ההנא. מן צהר ובניך ובנאתך.  
 וגמיע מאלך פי אלקריה. אכרנא מן הדי  
 אלמוצע: פי-משחתים אנחנו את-המקום  
 הזה פי-גדלה צעקתם את-פני יהוה  
 וישלחנו יהוה לשחתה: ארי מתבלין  
 אנחנא. ית אתרא הדין. ארי סגיאת  
 קביל-תהון קדם יי. ושלחנא יי לחבלותה:  
 לאנא מהלכין הדא אלמוצע. למא עצם  
 צראכום בון ידי אלה. פבעת בנא  
 לנהלכהם: ויצא לוט וידבר. ארי-חתניו |  
 לקתי בנתיו ויאמר: קומו צאו מן-המקום  
 הזה פי-משחית יהוה את-העיר ויהי  
 כמצחק בעיני חתניו: ונפק לוט. ומליד  
 עם חתנוהי נסכי בנתיה. ויאמר קומו פוקו  
 מן אתרא הדין. ארי מתבליד יית קרתא.  
 והוה פמחייך בעיני חתנוהי: פכרג לוט.  
 וכלם אצהארה אלמתוזוגין בנאתה. וקא  
 קומא אכרנא מן הדא אלמוצע. לאן אלה  
 מהלכה. פכאן ענדהם כאלאעב: וכמו  
 השחר עלה ויאצוהפלדאכים בלוט דאמר  
 קום קח את-אשתך ואת-שתי בנותיך  
 הנמצאת פן-תספה בעון העיר: וכמסק  
 צפרא הוה. ודחיקו מלאכיא בלוט למימר.  
 קום דבר ית אתתך. וית תרתין בנתך  
 דאשתכחא מהימן עפך. דקמא תדקי  
 בחובי קרתא: פלמא כאן ענד מדוע  
 אלפגרא. אלחו אמלאיכת עדי לוט קאילין.  
 קום כד זונתך. ואבנתך אמוגורתאן. כלא  
 תנסאף כדנב אהל אלכרד: ויתמהמהן  
 ויחזיקו האנשים בידו וביר-אשתו וביר  
 שתי בנתיו פחמלת יהוה עליו ויצאהו

וינחהו

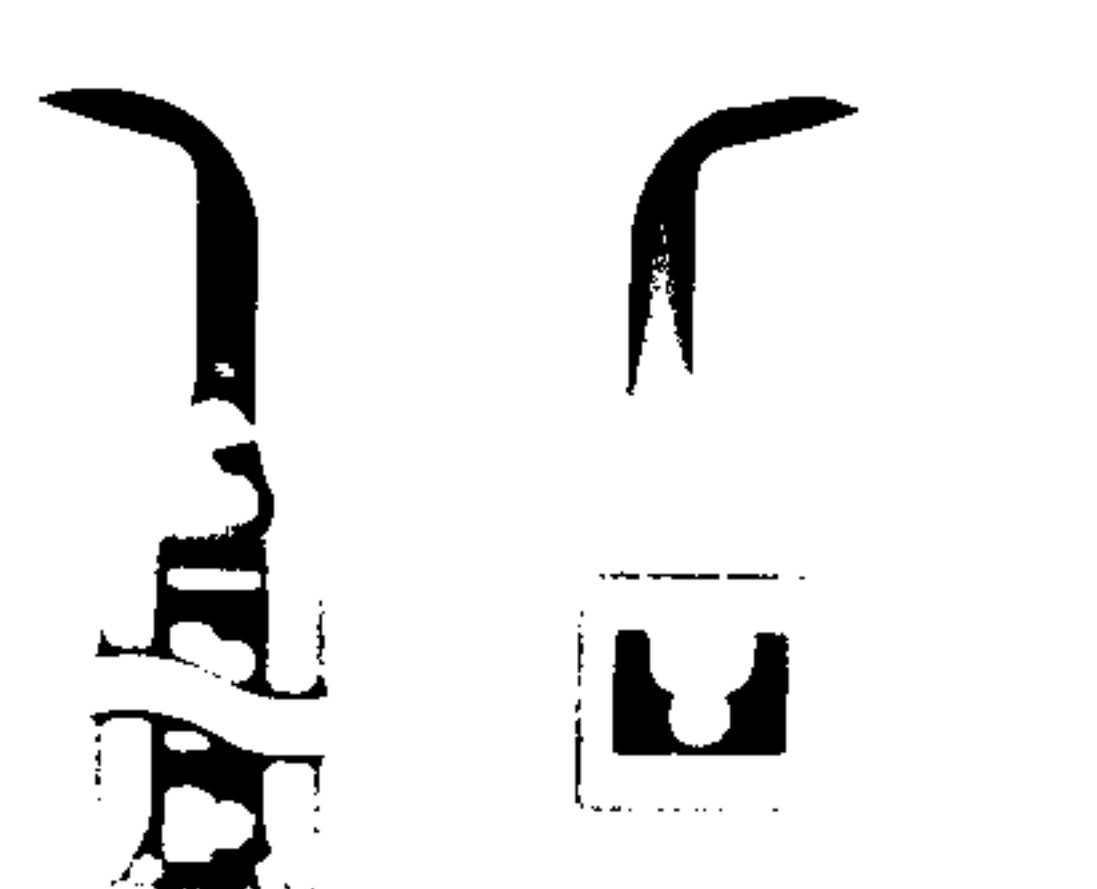
חלק הדקדוק (י) וידבר אל חתניו, וידבר בשופר ואין כאן פסיק: (יא) קומו צאו, הצדי דנש עפ"י המסורה:



וַיַּחֲזִיק מִחוּץ לְעֵיר : וְאֶתְעַבְבֵּב וְאֶתְקִיפוּ  
 נִכְרִיא בִירֵיהּ וְכִיד אֶתְתִּיהּ. וְכִיד תִּרְתִּין  
 בְּנִתְיָהּ. בְּדָהֶם יי' עֲלוּהִי. וְאֶפְקֹהִי  
 וְאֶשְׂרִיֶּהִי מִבְּרָא לְקִרְתָּא : פִּתְלַבַּת  
 וְנִסְךְ אִקּוּם כִּירֵהּ וְכִיד וְזוּגְתָהּ וְכִיד אֲנִתְיָה  
 בְּשִׁפְקָהּ אֵלֶּה עֲלֶיהָ. וְאֶכְרַגּוּהָ וּוְצַעוּהָ  
 בְּאֶרֶג אֶקְרִיהּ : וְיֵהִי כְהוֹצִיאֵם אֶתְם הַחוּצָה  
 וְיֵאמֶר הַמַּלְטָע לְנַפְשָׁךְ אֵלֶּי תִפִּיט אַחֲרֶיךָ  
 וְאֵלֶּי תַעֲמֹד בְּכִלְהַפְכֵּר הַתְּרַה הַמַּלְטָע פִּיךָ  
 תִּסְפָּה : וְהוּהָ כִד אֶפִּיק יִתְחוּן לְבְרָא .  
 וְאִמֵּר חוּס עַל נַפְשָׁךְ. לֹא תִסְתַּכִּי לְאֶחָדְךָ .  
 וְלֹא תִקִּים בְּכִד מִיִּשְׂרָאֵל. לְטוֹרָא אֲשֶׁתִּיזַב  
 דְּלִמָּא תִדְקִי : פִּלְמָא אֲכַרְגָּהֶם אֵלֶּי בְרָא .  
 קַאדוּלָה אֲנִי בְנַפְסֵךְ. לֹא תִלְתַּפֵּת אֵלֶּי  
 וְרֵאךְ. וְלֹא תִקֵּף פִּי שִׁי מִן אֶלְמַרְגֵּי. וְתִכְלֹץ  
 אֵלֶּי אֲלֹגְבֵל כִּלָּא תִנְסַאף : וְיֵאמֶר לוּט  
 אֵלֶּהֶם אֲלֵיָא אֲרֵנִי : וְאִמֵּר לוּט לְהוּן .  
 בְּכַעֲוִי יי' קַא לוּט לְהֵמָא. לֹא יֵאָרְסוּר אֵלֶּה :  
 הַפְּחִי־נָא מִצָּא עֲבָדְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִגְדֵּל  
 חֲסִדְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּדִי לְהַחְיוֹת אֶת־  
 נַפְשִׁי וְאֲנֹכִי לֹא אֵיכֵל דְּהַמְלִיט הַתְּרַה פִּיךָ  
 תִּדְבַקְנִי הַרְעָה וּמְתִי : הָא כַעַן . אֲשַׁבֵּחַ  
 עֲבָדְךָ רַחֲמֵיךָ קִדְמָךְ. וְאֶסְגִּיתָא שִׁיבוּתְךָ .  
 דְּעַבְדֵּת עִמִּי . לְקִיּוּמָא יֵת נַפְשִׁי . וְאֲנָא .  
 לִית אֲנָא יָכִיל דְּאֲשֶׁתִּיזַב לְטוֹרָא. דְּלִמָּא  
 תַּעֲרַעֲרֵנִי בְּשִׁתָּא וְאִמּוֹת : הוּדָא קִד וְגַד  
 עֲבָדְךָ חֲצֵאָא עֲנַדְךָ. וְכִתְרַת פִּצְדְךָ. אֲדִי  
 צִנְעַתָּה מְעִי. דְּתַחֲיִי נַפְסִי. וְאֲנָא לֹא אֶטִּיק  
 אֶלְתִּכְלֹץ אֵלֶּי אֲלֹגְבֵל. כִּלָּא תִלְחַקְנִי  
 אֲלִבְרִיָּהּ פִּאֲהֵלְךָ : הַנְּהִי־נָא הָעֵיר הַזֹּאת  
 קְרִיבָה לְנוּס שְׂמָהּ וְהוּא מִצְעַר . אֶמְלִטָּה נָא  
 שְׂמָהּ . הָלֹא מִצְעַר הוּא וְתַחֲיִי נַפְשִׁי : הָא  
 כַּעַן . קִרְתָּא הָדָא קְרִיבָא . לְמַעַרְק דְּתַמָּן  
 וְהִיא זַעֲרָא . אֲשֶׁתִּיזַב בְּעַן דְּתַמָּן . הָדָא  
 זַעֲרָא . הִיא וְתִתְקִיִּים נַפְשִׁי : הוּדָא הִדָּה  
 אֶקְרִיהּ קְרִיבָה . אֵן אֲהֵרַב אֲלֵיהָּא וְהִי  
 צִנְרָה. וְעֲלִי אֲנָהּ צִנְרָה פִּתְחִיא נַפְסִי :  
 וְיֵאמֶר אֲלֵיּוּ הִנֵּה נִשְׂאֵתִי סְנִיךָ גַם לְדַבְרָ

הַזֶּה לְבִלְתִּי . הַפְּכִי אֶת־הָעֵיר אֲשֶׁר  
 דִּבַּרְתָּ : וְאִמֵּר לִיָּהּ . הָא נְסִיבִית אֶפְךָ .  
 אֶף לְפִתְנָמָא הַרְדִּין . בְּדִיד דְּלֹא לְמַהֲפִכִי  
 יִתְקַרְתָּא דְּבַעֲיָתָא עֲלֶיהָ : קַאד הוּדָא קִד  
 שְׁפַעְתְּךָ פִּי הוּדָא אִמֵּר אֵי צָא. לִלָּא אֶקְרַב  
 אֶלְקִרִיָּה אֲלֵדִי סַאלַת עֲנָהּא : מַהֵר הַמַּלְטָע  
 שְׂמָהּ פִּי לֹא אֹכֵל לְעִשׂוֹת דְּכַר עַד־בְּאֵיךְ  
 שְׂמָהּ עַל־כֵּן קִרָּא שִׁם־הָעֵיר צוּעַר : אוֹחִי  
 אֲשֶׁתִּיזַב לְתַמָּן . אֲרִי לֹא אֶבּוּל לְמַעַבְדֵּי  
 פִּתְנָמָא . עַד מִיתְךָ לְתַמָּן . עַד כֵּן . קִרָּא  
 שְׂמָהּ דְּקִרְתָּא צוּעַר : אֶסְרַע תִּכְלֹץ אֵלֶּי  
 תָּם. פִּאֲנִי לֹא אֶטִּיק אוּ אֲצַנַע שִׁיָּא. אֲלֵי  
 אֵן תִּדְכַּלְהָא. לִדְאֵלְךָ סַמִּית אֶקְרִיהּ זַגֵּר :  
 הַשְּׂמִישׁ יֵצֵא עַל־הָאָרֶץ וְלוּט בָּא צַעֲרָה :  
 שְׂמִישׁא נִפְקַעַר אֲרַעָא . וְלוּט עָא לְצַעַר :  
 אֲלֵשִׁמְס כְּרַגַּת עֲלֵי אֲרַאָרְךָ . וְלוּט דְּכִל  
 אֲלֵי זַגֵּר : וְיֵהוּהָ הַמַּטִּיר עַל־סְדָם וְעַל־  
 עַמְרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ מֵאֵת יְהוָה מִן־  
 הַשָּׁמַיִם : וְיִי . אֶמְטֵר עַל סְדָם . וְעַל עַמְרָה  
 גִּיפְרִיתָא וְאִישְׁתָּא . מִן קָדָם יי' מִן שְׂמִיא :  
 וְאֵת אֶמְטֵר עֲלֵי סְדָם וְעַמְרָה כְּבִרִיתָא  
 וְנֵאֲרָא. מִן עֲנָהּ מִן אֶלְסַמָּא : וְיִהְפֹךְ אֶת־  
 הָעֵרִים הָאֵל וְאֵת פִּלְהַפְכֵּר וְאֵת פִּלְיִי  
 יִשְׁבִּי הָעֵרִים וְצַמַּח הָאֲדָמָה : וְהִפֹּךְ יֵת  
 קְרוּיָא הָאֲלֵין . וְיֵת כִּל מִיִּשְׂרָאֵל . וְיֵת כִּל  
 יִתְבִּי קְרוּיָא . וְצַמַּחֵה דְּאֲרַעָא : פִּקְלַב  
 תִּלְךְ אֶלְקִרָּא . וְסֵאִיר אֶלְמַרְגֵּי . וְגַמִּיעַ  
 סַכָּאֲנָהּא . חֲתָא נִבְאֲתָהּא : וְתַבְטַ  
 אֲשֶׁתּוּ מֵאֲחֵרֵיוּ וְתֵהִי נְצִיב מְלַח :  
 וְאֶסְתַּכִּיאֵת אֶתְתִּיהּ מִבְּתְרוּהִי . וְהוּת קִמָּא  
 דְּמִלְחָא : פִּאֲתַפְתַּת זוּגְתָהּ מִן וְרָאָהּ וְצִאֲרַת  
 נְצִיבָה מְלַח : וְיִשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבִקְרֵ אֵלֶּי  
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־עָמַד שֵׁם אֶת־פְּנֵי יְהוָה :  
 וְאֶקְדִּים אֲבָרְהָם בְּצַפְרָא. לְאֶתְרָא. דְּשִׁמְיִשׁ  
 תַּמָּן בְּצִלוֹ קָדָם יי' : פִּאֲדִלְגֵּי אֲבָרָהֶם  
 בְּאֶלְגֵּרָאָה. אֲרִי אֶמוּצַע. אֲדִי וְקַתְתָּם פִּיהּ  
 בֵּין יְדֵי אֵלֶּה : וְיִשְׁקַף עַל־פְּנֵי סְדָם וְעַמְרָה  
 וְעַל פִּלְיִי אֲרַץ הַפְּכֵר וְיֵרָא וְהִנֵּה עֲלֶיהָ

חלק הדקדוק (ב) אמלטה נא ל' מלרע, וחד מלעיל אמלטה נא ואראה את אחי, (מהריב"ש) נא, הנין דגש כסת"י, וכ"כ  
 א"ת משום ס"ס ואין בזה פנים וקבלתם הכריע : (ג) הלא מצער, כתוב בתנאן בפתח : (ד) הפכי, הכף דגש מפני הקמץ שהוא חסף  
 ידניו כדן הנועה קטנה, ולא דמי לתובת טורדי בור, רדפי טוב, ששם הקמץ רחב מפני המארך, משא"כ כאן, ודכוותה וה' גינה חשבי

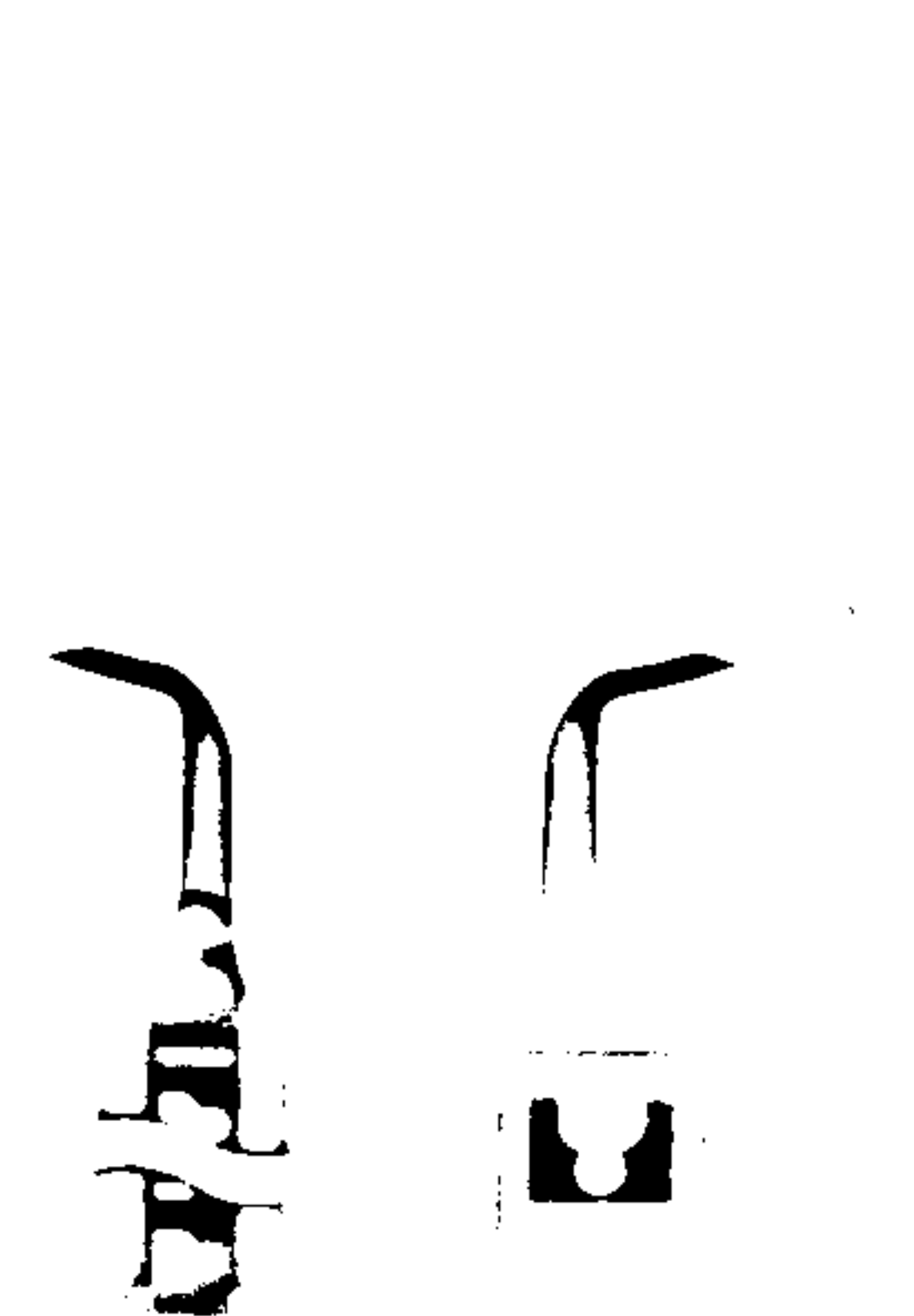




במשכבה ובמקומה : פסקתא אביהמא  
 כמרא פי תלך אליה . פנאת אלכברא  
 וצאנעתה . ולם יעלם בניאמהא וקיאמהא :  
 ויהי ספחלת ותאמר הבכירה אל---  
 הצעירה הן שכבתי אמש אתי אבי נשקנו  
 יין גם הלילה ובא שכבי עמו ונחיה  
 מאבינו זרע : והנה ביוםא דבתרוהי .  
 ואמרת רבתא לזעירתא . הא שכבינת  
 רמשי עם אבא . נשקניה חמרא אף  
 בליליא . ועולי שכובי עמיה . ונקיים מאבונא  
 בנין : פלמא כאן מן גר . קאת אלכברי  
 לאלצנרי . הודא קד צאנעת אמם אבי .  
 נסקיה כמרא אללילה איצא . ותעארי  
 צאנעיה . ונסתבקי מנה נסלא : ותשקין  
 גם בלילה ההוא אתי אביהן יין ותקם  
 הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה  
 ובקמה : ואשקיאה . אף בליליא ההוא .  
 ית אבוהון חמרא . וקמת זעירתא ושכיבת  
 עמיה . ולא ידע במשכבה ובמקומה :  
 פסקתא פי תלך אללילה איצא אביהמא  
 כמרא וקאמת אלצנרי וצאנעתה . ולם  
 יעלם בניאמהא וקיאמהא : ותהרין שתי  
 בנות לזוט מאביהן : ועדיאה . תרתין בנת  
 לזוט מאבוהון : פחמלתא . אבנתא לזוט  
 מן אביהמא : ותלך הבכירה פן ותקרא  
 שמו מאב הוא אבי מאב עד היום :  
 וילדת רבתא בר . וקרת שמה מאב .  
 הוא אבוהון דמאבאי עד יומא דין :  
 פולדת אלכברא אבנא . ואסמתה מאב .  
 הו אבי אלמואביין אלי אליום : והצעירה  
 גסיהוא ילדה פן ותקרא שמו פן עמי הוא  
 אבי בני עמון עד היום : וזעירתא אף  
 היא ילדת בר . וקרת שמה בר עמי .  
 הוא אבוהון דבני עמון עד יומא דין :  
 ואלצנרי הי איצא ולדת אבנא . ואסמתה  
 אבן עמי . הו אבי בני עמון ארי אליום :  
 ויסע משם אברהם

קיטר הארץ בקיטר הכבשן : ואסתכי .  
 על אפי סדם ועמרה . ועל כל אפי ארע  
 מישרא . והוא . והא סליק תננא דארעא .  
 פתננא דאתונא : פאשרף . עלי ונה סדם  
 ועמרה . וסאיר אלארץ ואלמרג . פנצר .  
 פארי קד צעד דכאנהא . כקיתאר אאתון :  
 ויהי בשחת אלהים את ערי הפפר ויזכר  
 אלהים את אברהם וישלח את לזוט מתוך  
 ההפכה בהפך את הערים אשר ישב  
 בהן לזוט : והנה . בחבלות ית קרוי  
 מישרא . ודכיר ית אברהם . ושלחית  
 לזוט מנו הפיכתא . בד הפך ית קרויא .  
 והנה יתיב בהון לזוט : ולמא אהלך אלה  
 קרי למרג . דכר אלה אברהם . פאטלק  
 לזוט מן וסט אלמקלב . בעד מא קלב  
 אלקרא . אלדי כאן לזוט יסכנהא : ויעל  
 לזוט מצוער וישב בהר ושתי בנתיו עמו  
 פי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא  
 ושתי בנתיו : וסליק לזוט מצוער ויתב  
 בטורא . ותרתין בנתיה עמיה . ארי החיל  
 למתב בצוער . ויתב במערתא הוא  
 ותרתין בנתיה : פצער לזוט מן זגר ואקאם  
 פי אלגבר . ואבנתאה מעה . אד כאף אן  
 יקים פי זגר . פאקאם פי אלמנארה . הו  
 ואבנתאה : ותאמר הבכירה אל הצעירה  
 אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו  
 בדרך כל הארץ : ואמרת רבתא לזעירתא  
 אבונא סיב . וגבר לית בארעא למיער  
 עלנא . פאורח כל ארעא : וקאת אלכברא  
 לאלצנרי אבינא שייך . וליסרגל פי אנרד  
 ידכר עלינא . כסביל אלנאם : לכה נשקה  
 את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו  
 זרע : איתא נשקי ית אבונא . חמרא  
 ונשכוב עמיה . ונקיים מאבונא בנין : תעלי  
 נסקי אבינא . כמרא ונצאנעה . ונסתבקי  
 מנה נסלא : ותשקין את אביהן יין בלילה  
 הוא והבא הבכירה ותשכב את אביה  
 ולא ידע בשכבה ובקומה : ואשקיאה  
 ית אבוהון . חמרא בליליא הוא . ועאדת  
 רבתא ושכיבת עם אבוהא . ולא ידע

הם (כתר תורה) יא (נקיד על ואו שני ובקופה)





תם רחל מן תם אברהם אלי בלד  
אלקבלה . פאקאם בין רקים ובין אפר .  
וסכן פי אלכלנין : ויאמר אברהם אל--  
שרה אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך  
מלך גרר ויקח את שרה : ואמר אברהם .  
עד שרה אתתיה אחת היא . ושלח .  
אבימלך מלכא גרר . ודבר ית שרה :  
ולמא קאד אברהם . ען שרה זונתה הי  
אכתי . בעת אבימלך מלך אלכלנין  
פאכדהא : ויבא אלהים אל--אבימלך  
בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת על--  
האשה אשר לקחת והוא בערת בעל :  
ואתא מימר מן קדם יי . לות אבימלך  
בחלמא דלידיא . ואמר ליה . האת מאית  
עד עיסקאתא דדברתא . והיא אתת  
גבר : פנא מלך אלה . אלי אבימלך פי  
חלם אלליל . קאל לה . אנך מאית בסבב  
אלאמראה אלדי אתכדתהא . והי דאת  
בעל : ואבימלך לא קרב אליה ויאמר  
אדני הנני גס--צדיק תהרג : ואבימלך .  
לא קריב לותה . ואמר יי . העם אף זכאי  
תקטור : ואבימלך . גם ידן בהא . פקאל .  
יא רב . אאנסאן צאלח תקתל : הלא  
הוא אמר לי אחתי הוא והיא גס--הוא  
אמרה אחי הוא בתם--לבני ובנקין פפי  
עשיתי זאת : הלא הוא אמר לי אחת  
היא . והיא אף היא אמרת אחי  
היא . פקשיטות רפי . ובזכאות ידי עבדית  
דא : אלים הו קאל לי הי אכתי . והו איצא  
קאת הו אכי . בצחה קרבי . ונקא כפיי  
צנעת דאלך : ויאמר אליו האלהים בחלם  
גם אנכי ידעתי פי בתם--לבבך עשית  
זאת ואחשך גם--אנכי אותך מחטורי עלי  
פן לא--נתתיך לנגע אליה : ואמר ליה  
יי בחלמא . אף קדמי גלי ארי פקשיטות  
לבך עבדת דא . ומנעית אף אנא . יתך  
מי מחטי קדמי . עד פן לא שבקתך  
למקרב לותה : פקאל לה מלך אלה פי  
אלחלם . אנא איצא קד עלמת אנך בצחה

קלבך צנעת דאלך . פצורתך באתעריף  
מן אן תכטי לי . ולדאלך לם ארעך אן  
תדנו מנהא : ועתה השב אשת--האיש פי  
נביא הוא ויתפלל בערך : ויהי ואם  
אינך משיב דע פי--מות תמות אתה וכלי  
אשר--יך : וכען . אתיב אתת גוברא  
ארי נביא הוא . ויצלי ערך ותיחי . ואם  
ליתך מתיב . דע ארי ממת תמות . את  
וכל דרך : ואראן רד זונה ארנגל אנה  
נבי . וידעו לך פתחיא . ואן לם תרדהא .  
אעלם אנך האלך . אנת וגמיע מאלך :  
וישכם אבימלך בפקר ויקרא לכל--עבדיו  
וידבר את--פרי הדברים האלה פאזניהם  
ויראו האנשים מאד : ואקדים אבימלך  
בצפרא . וקרא לכל עבדוהי . ומדיל .  
ית כל פתגמא האלין קדמיהון . ורחיוהו  
גוברא לחדא : פארדגא אבימלך באגראת .  
ודעא בגמיע קואדה . וכלמהם בגמיע  
הוא אלכלאם . פכאפו ארקום גרא :  
ויקרא אבימלך לאברהם ויאמר לו מהי  
עשית לנו ומה--חטאתי לך פי--הבאת עלי  
ועל--ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר  
לא--עשו עשית עמדי : וקרא אבימלך  
לאברהם . ואמר ליה . מא עבדת לנא  
ומא חטית לך . ארי איתיתא עלי . ועלי  
מלכותי הובא רבא . עובדן דלא כשרני  
לאתעבדא . עבדת עמי : תם דעא  
אבימלך באברהם . וקאל לה . מא דא  
צנעת בנא ומא אכטית לך . אד גלבת  
עלי . ועלי ממלכתי כטייה עצימה  
ואעמאד לא יצנע מתלהא . צנעתהא  
מעי : ויאמר אבימלך אל--אברהם מוז  
ראית פי עשית את--הדבר הזה : ואמר  
אבימלך לאברהם . מא חזיתא . אר  
עבדתא ית פתגמא הדין : וקאל איצא  
מא ראית . אד צנעת הדא אמר : ויאמו  
אברהם פי אמרתי רק אי--יראת אלהיני  
במקום הזה והרגוני על--דבר אשתי  
ואמר אברהם . ארי אמרית . לחוד ליו

דחלהא



דחלתא די" . באתרא הדין . ויקטלוני  
 על עיסק אתתי : פקאל אבראהם . אני  
 קלת . לעל לים כוף אלה פי הודא למוצע .  
 ויקתלוני בסבב זוגתי : וגם אמנה אתתי  
 בת-אבי הוא אך לא בת-אמי ותתי לי  
 לאשה : זכרם פקושטא . אחתי פת אבא  
 היא . פרם לא בת אמי . והות לי לאתני :  
 ובאלחקיקה הי קריבתי מן אבי . לכן לים  
 מן אמי . פצארת לי זוגה : ויהי פאשר  
 התעו אתי אלהים מפית אבי ואמר לה  
 זה חסדך אשר תעשי עמדי אל כל-  
 המקום אשר נבוא שמה אמרי-לי אחי  
 הוא : והוה פד טעו עממיא בתר עובדי  
 ידיון . יתי קריב י" לדחלתיה טפית  
 אבא . ואמרית לה . דין טיבותיך .  
 דתעפרין עמי . לכל אתר דנתך לתמן .  
 אימרי עלי אחי הוא : פלמא אכתרעני  
 אלה מן בית אבי . קדת להא . הודא  
 פצלך . ארדי תצנעיה מעי . פי כל מוצע  
 גדכל אריה . קולי עני הו אבי : ויקח  
 אבימלך צאן וברך ועבדים ושפחה ויהן  
 לאברהם וישב לו את שרה אשתו : ודבר  
 אבימלך עאן ותורין . ועבדין ואמהן . ויהב  
 לאברהם . ואתיב ליה . ית שרה אתתיה :  
 פאכד אבימלך נגמא ובקרא . ועבירא  
 ואמא . ואעטא אבראהם . ורד לה שרה  
 זוגתה : ויאמר אבימלך הנה ארצי לפניך  
 פטוב בעיניך שב : ואמר אבימלך . הא  
 ארצי קדמך . בדתקין בעיניך תיב : פקאל  
 אבימלך . הודא ברדי בין ידיך . אין מא  
 חסן דך קם פיה : ולשרה אמר הנה נתתי  
 אלך פסך לאחוך הנה הוא-לך פסות  
 עינים לכל אשר אתך ואת כל ונכחת :  
 ולשרה אמר . הא יהבית . אלך סרעין  
 דכסף לאחויך . הא הוא לך פסות דיקר .  
 חלף דשלחית דברתיך . וחזית יתיך וית  
 כל דעמיך . ועל כל מא דאמרת אתוכחת :  
 וקאל שרה . הודא קד אעטית אבך  
 אלך דרהם . תכון לך פי כסוה חסנה .  
 לכך מן מעך : והודא אלכל הואך :

ויתפלג אברהם אל-האלהים וירפא  
 אלהים את-אבימלך ואת-אשתו ואמהתו  
 וילדו : וצלי אברהם קדם י" . ואפי י"  
 ית אבימלך וית אתתיה . ואמהתיה  
 ואתרוחו : תם דעא אבראהם אלי אלה .  
 פעאפא אלה אבימלך וזוגתה ואמאה  
 וולדו : פי עצר עצר יהוה בעד כל דרהם  
 לבית אבימלך על-דבר שרה אשת  
 אברהם : ארי מיחד אחד י" . באפי כל  
 פתח וקדא לבית אבימלך . על עיסק  
 שרה אתת אברהם : לאן אלה קד תואעד  
 בתכם כל רחם לבית אבימלך . בסבב  
 שרה זוגה אבראהם :

ויהוה פקד את-שרה פאשר ו  
 אמר ויעש יהוה לשרה פאשר דבר :  
 וי" . דכור ית שרה פמא דאמר . ועבד  
 י" . לשרה פמא דמדיל : תם דכור אלה  
 שרה כמא קאל . וצנע דהא כמא ועד :  
 ותחר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו  
 לפועד אשר-דבר אתו אלהים : ועדיאת  
 וילדת שרה לאברהם . פד לסובתוהי .  
 דזמנא . דמליל יתיה י" : פחמלת וולדת  
 שרה לאבראהם . אבנא פי שיכונתה .  
 פי אלוקת אלדי קאלה אלה : ויקלא  
 אברהם את-שם-בנו הנולד-לו אשר-  
 ילדה-לו שרה יצחק : וקרא אברהם . ית  
 שום פריה דאתיליד ליה . דילידת ליה  
 שרה יצחק : פסמא אבראהם . אבנה  
 אלמולוד לה . אדי ולדת לה שרה יצחק :  
 וימל אברהם את-יצחק בנו בן-שמנת  
 ימים פאשר צוה אתו אלהים : וגזר  
 אברהם ית יצחק פריה . פד תמניא  
 יומין . פמא דפקיד יתיה י" : וכתנה אבן  
 תמאנייה אים . כמא אמרה אלה :  
 ואברהם בן-מאת שנה בהילד לו את  
 יצחק בנו : ואברהם פד מאה שנין . פד  
 אתיליד ליה . ית יצחק פריה : וכאן  
 אבראהם אבן מאה סנה . חין ולד לה  
 יצחק אבנה : ותאמר שרה צחק עשה  
 לי אלהים פל-השמע יצחק-לי : ואמרת

חלק הרקדוק (כו) יצחק לי , השיא שבצרי נח הגם שבא מאריך ב"ד . וזה ספני הוות הרוכה בטעם סקף וכל זה לשיבת  
 מחברת התינאן ע"ש .



שרה. חרוא. עבד לי יי. כל דשמע יחדי  
 לי: פקאלת שרה. קד צנע לי אלה  
 סרורא. כל מן סמע פרח לי: ותאמר  
 מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה פי  
 ילדתי בן לוקניו: ואמרת מהימן דאמר  
 לאברהם וקיים. דתוניק בנין שרה. ארי  
 ילדית בר דסיבתוהי: קאלת. צדק מן  
 קאל לאברהם. אין שרה סתרצע אולאדא.  
 אד ולדת אננא פי שיכוכתה: ויגדל  
 הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול  
 י ביום הגמל את יצחק: ורנא רביא  
 ואתהסיל. ועבד אברהם משתיא רבא.  
 ביוםא דאתהסיל יצחק: ולמא כנר  
 אלצני ופטם. צנע אבראהם מגלסא  
 עצימא. פי יום פטם יצחאק: ותרא שרה  
 את בני הגר המצרית אשר ילדה  
 לאברהם מצחק: ותות שרה. ית בר הגר  
 מצריתא. דילידת לאברהם מתינד:  
 פראת שרה. אבן הגר אלמצריתא. אלדי  
 ולדתה לאבראהם לאעבא: ותאמר  
 לאברהם גרש האמה הזאת ואת ילדיה  
 כי לא ירש בני האמה הזאת עם בני  
 עם יצחק: ואמרת לאברהם. תריך.  
 אמתא הדא וית פרה. ארי לא יירת בר  
 אמתא הדא. עם ברי עם יצחק: פקאלת  
 לאבראהם. אטרד הדה אלאמה ואבנהא.  
 פאנה לא ירת כע אבני יצחאק: וירע  
 הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בני:  
 ובאיש פתגמא. דחדא בעיני אברהם.  
 על עיסק בריה: פשק דאלך אלאמר.  
 גדא עלי אבראהם. בסבב אבנה: ויאמר  
 אלהים אלי אברהם אלי ירע בעיניך עלי  
 הנער ועל אמתך כל אשר תאמר אריך  
 שרה שמע בקלה פי ביצחק יקרא לה  
 זרע: ואמר יי לאברהם. לא יבאש בעיניך  
 על עולימא ועל אמתך. כל דתימר דך.  
 שרה קביל מנה. ארי ביצחק. יתקרין  
 דך בנין: פקאל אדה לאבראהם. לא  
 ישק עליך אלאמר בסבב אלצני ואמתך.

כל מא תקול לך שרה אקבל מנהא  
 לאן ביצחאק ידעא לך אלנסל: וגם את  
 בני האמה קניו אשימנו פי זרעה הוא  
 ואף ית בר אמתא לעמא אשייניה. ארי  
 ברך הוא: ואיצא אבן אלאמה אצייר מנר  
 אמה. לאנה נסלך: וישכם אברהם  
 בפקר ויקח לחם ותמת מים ויתן אל הנו  
 שם על שכמה ואת הילד וישלחה ותלך  
 ותתע במדבר באר שבע: ואקדים  
 אברהם בצפרא. ונסיב לחמא ורוקבא  
 דמיא. ויהב להגר. שוי על פתפה. ויה  
 רביא ושלחה. ואזלת וטעת. במדבר  
 באר שבע: פאדלג אבראהם באגדאדה  
 ואבד טעאמא וקרבה מא. ודפעה אל  
 הגר. עיירה עלא כתפהא. ואעטאה  
 אלצני ואטלקהא. ומצת וצלל. פ  
 ברייה ביר סבע: ויכלו המים מן החמ  
 ותשלך את הילד תחת אחד השיתם  
 ושלמו מיא מן רוקבא. ורמת ית רביא  
 תחת חד מן אלניא: פלמא פני אלמא  
 מן אלקרבה. פטרחת אלצני תחת בעי  
 אלשגר: ותלך ותשב לה מנגד הרחם  
 כמטחוי קשת פי אמרה אל אראה כמות  
 הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך  
 ואזלת ותיבת לה מקביל. ארי יק  
 כמינד פקשתא. ארי אמרת. לא את  
 כמותיה דרביא. ותיבת מקביל. וארימ  
 ית קלה ובכת: פמצת וגלסת הדאה  
 בעידא מנה כגלוח קום. לאנהא קאלת  
 לא ארא מות אלצני. וגלסת מן בעיד  
 ורפעת צותהא ובכת: וישמע אלהים  
 את קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל  
 הגר מן השמים ויאמר לה מהיך הנער  
 אר תיראי פי שמע אלהים אר יקול הנער  
 באשר הוא שם: ושמיע קדם יי קלי  
 דרביא. וקרא מלאכא דיי להגר מן שמיא  
 ואמר לה מא לך הגר. לא תדחלין  
 ארי שמיע קדם יי. קדיה דרביא פאת  
 דהוא תמן: פסמע אדה צות אלצני

פנארא

הלק הדקדוק יי) ביום הגמל הטפחא כתי הגמל בכל התנאן:



בני ובכרי וכפר פרי . פטיבותא . דעבדית  
 עמך תעביד עמי . ועם ארעא דאתותבת  
 בה : ואראן אחרף לי באללה ההנא .  
 אנך לא תגדר בני . ובנמלי ובקבי .  
 כאלאחסאן . אלדי צנעתה מעך תצנעה  
 מעי . ומע אלבלד אלדי סכנתה : ויאמר  
 אברהם אנכי אשבע : ואמר אברהם .  
 אנא אקים : קאל אבראהם . אנא אחרף :  
 והוכח אברהם את-אבימלך על-אדות  
 באר המים אשר גזרו עבדי אבימלך :  
 ואוכח אברהם ית אבימלך . על עיסק  
 פירא דמיא . דאנסו עבדי אבימלך :  
 פונך אבראהם אבימלך . בסכב ביר  
 אלמא . אלדי נצנוהא עבודה : ויאמר  
 אבימלך לא ידעתי מי עשה את-הדבר  
 הזה וגם-אתה לא-הגדת לי וגם אנכי לא  
 שמעתי בלתי היום : ואמר אבימלך . לא  
 ידעית . מן עבד ית פתגמא דרין . ואף  
 את לא חנית לי . ואף אנא . לא שמעית  
 אלהין יומא דין : פקאל אבימלך . לס  
 אעלם מן צנע דרא אלמא . ואנת פלם  
 תכברני . ואנא איצא לס אסמע אלא  
 אליום : ויקח אברהם צאן ובקר ויתן  
 לאבימלך ויכרתו שניהם ברית : ודבר  
 אברהם צאן ותורין . ויהב לאבימלך .  
 וגזרו תרויהון קים : ואכר אבראהם גמא  
 ובקרא . ואעטא אבימלך . ועהרא גמיעא  
 עהרא : ויצב אברהם את-שבע פבשת  
 הצאן לבריהו : ואקים אברהם . ית שבע .  
 חורפן דעאן בלחודיהון : ואקאם אבראהם .  
 סבע נעאן מן אלגנס וחדהו : ויאמר  
 אבימלך אל-אברהם מה הנה שבע  
 פבשת האדה אשר הצבת לברנה : ואמר  
 אבימלך לאברהם . מא אנין . שבע חורפן  
 אלין . דאקימתא בלחודיהון : קאל לה  
 אבימלך . מא הדה אלסבע אנעאן . אלדי  
 אוקפתהא וחדהא : ויאמר בני את-שבע  
 פבשת תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה  
 בני חפרתי את-הבאר הזאת : ואמר . ארי

סנארא מלך אלה בהגר מן אלסמא .  
 וקאל להא מא לך יא הגר . לא תכאפי .  
 סאן אלה קד סמע צות אלצבי חית הו :  
 קימי שאי את-הנער והחזיקי את-ידך בו  
 כי-לדני גדול אשימנו : קימי מולי ית  
 בניא . ואתקיפי ית ידיך ביה . ארי לעם  
 סני אשוניה : קימי פאחמליה . ואשרדי  
 ידך עליה . לאני אצייר מנהאמה כבירה :  
 ויפקח אלהים את-עיניה והרא באר מים  
 ותלך ותמלא את-החמת מים ותשק  
 את-הנער : וגלא ית עינהא וחות פירא  
 דמיא . ואזלת . ומלת ית רוקפא מיא .  
 ואשקיא את ית רביא : פכשף אלה ען  
 נצרהא . וראת ביר מא . פמצת ומלת  
 אלקרבה מאא . ואסקת אלצבי : ויהי  
 אלהים את-הנער ויגדר וישב במדבר  
 ויהי רבה קשת : והוה מימרא די .  
 בסעדיה דרביא ורבא . וייתיב במדברא .  
 והוה רבי קשתא : פכאן אלה מעהחתיא  
 כנר . פאקאם פי אלבריה . וכאן גלאם  
 ראם : וישב במדבר פארן ותפחהו אמו  
 אשה מארץ מצרים : וייתיב במדברא  
 דפארן ונסיבת ליה אמיה . אתתא מארעא  
 דמצרים : ואקאם פי ברירה פארן .  
 ואתכרת לה אמה . זונה מן בלד מצר :

פ

יהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל  
 שר-צבאו אל-אברהם לאמר אלהים עמך  
 בכל אשר-אתה עשה : והוה בעדהא  
 ההוא . ואמר אבימלך . ופיכל רב חיליה .  
 לאברהם למימר . מימרא די בסערך .  
 בכל דאת עביד : פלמא כאן פי דארך  
 אלוקת . קאל אבימלך . ופיכל ריים  
 גישה . לאבראהם קאילא . אלה מעך .  
 פיגמיע מא אנת צאנעה : ועתה השבעה  
 לי באלהים הנה אסיתשקר לי ולדני  
 ולנכדי פחסד אשר-עשיתי עמך תעשה  
 עמדי ועם-הארץ אשר-נרתה בה : וכען  
 קיים לי במימרא די הקא . דלא תשקר

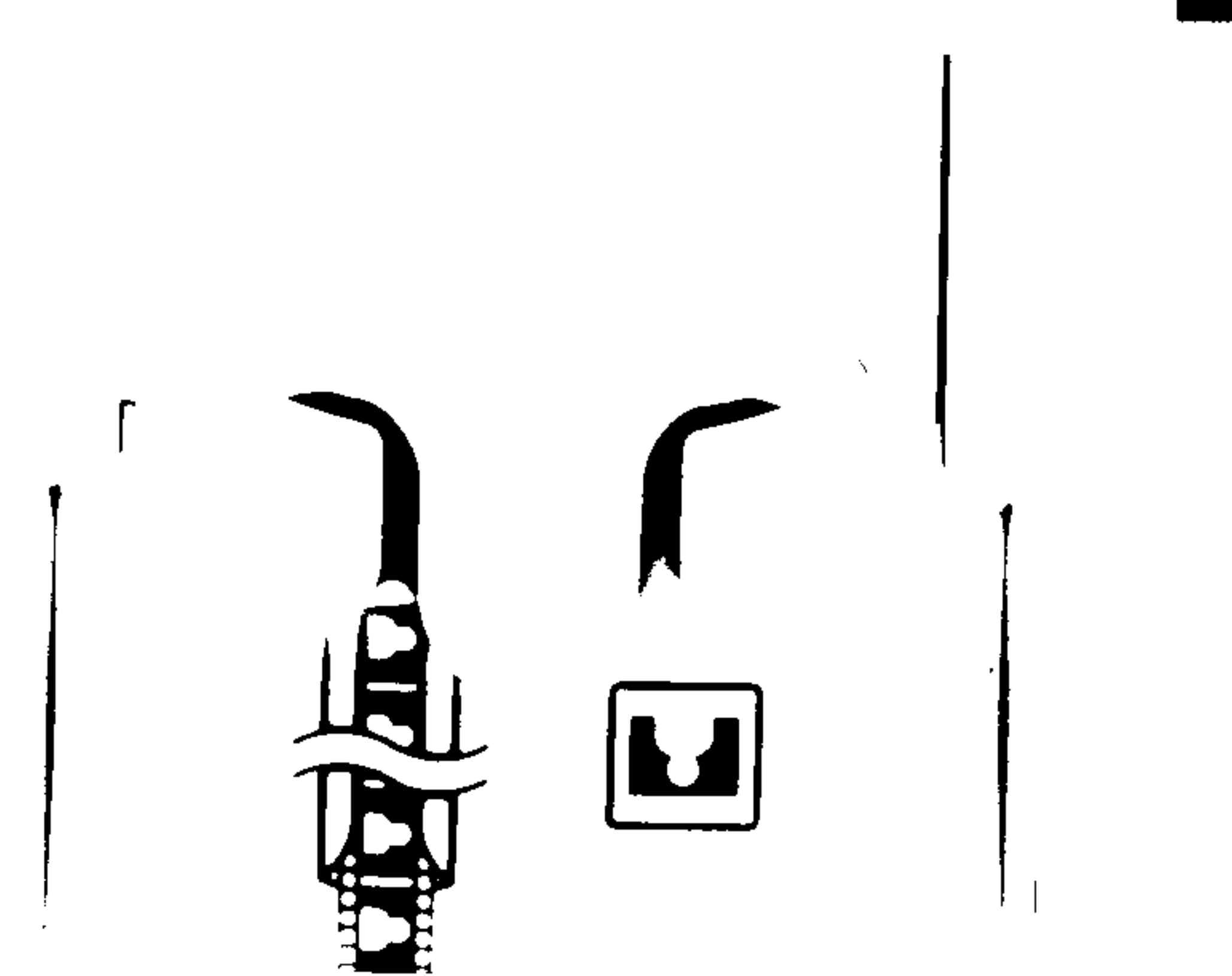
חלק הרקדוק יח) ותלך ותמלא את החמת מים, היבת ותלך במרס לא באולא זכ"ה בהיגאן ובדפוסים :  
 יב (כתר תורה)



ואצעדה תם לאקרבאן. עלי אחר אנבא  
 אלדי אקול לך: וישבם אנבהם בפקד  
 ויחבש את חמורו ויקח את שני נערי  
 אתו ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקט  
 וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים  
 ואקדים אנבהם בצפרא. וזריו ית חמוריה  
 ודבר. ית תרין עולימוהי עמיה. ויהי  
 יצחק בריה. וצלה אעי לעלתא. וקט  
 ואזל. לאתרא דאמר ליה יי: פאדלו  
 אנראהם באנגדאה. ואסרג חמארה  
 ואכד גלאמיה מעה. ויצחאק אנבה  
 ושקק חטבא לאקרבאן. וקאם ומצא  
 אלי אלמוצע אלדי קאל לה אלה: ביוני  
 השלישי וישא אנבהם את עיניו וירא  
 את המקום מרחק: ביומא תליתאה  
 וזקף אנבהם ית עינוהי. וחואית אתרא  
 מרחיק: ולמא כאן פי אלוים אלתאלת  
 רפע אנראהם עינאה. ונצר אלמוצע  
 מן בעיד: ויאמר אנבהם אל נעריו שבו  
 לכם פה עם החמור ואני והנער נלכו  
 עדיפה ונשתחוה ונשובה אליכם: ואמרו  
 אנבהם לעולימוהי. אוריכו לכוון הכא  
 עם תמרא. ואנא ועולימא. נתמטי עז  
 פא. ונסגד ונתוב דותכוון: פקאנו  
 אנראהם לגלאמיה. קפו לכם ההנא  
 ענד אלחמאר. ואנא ואנגלאם נמצי ארי  
 תם. ונסגד ונרגע אליכם: ויקח אנבהם  
 את עצי העלה וישם עלי יצחק בנו ויקט  
 בידו את האש ואת המאכלת וילך  
 שניהם יחדו: ונסב אנבהם ית אעי  
 דעלתא. ושוי על יצחק בריה. ונסגד  
 בידוהי. ית אישתא וית סבינא. ואזל  
 פרויהון פחדא: פאכד אנראהם חטג  
 לאקרבאן. וציירה עלי יצחאק אנבה  
 ואכד מעה אלנאר ואלסכין. ומצייא  
 נמיעא: ויאמר יצחק אל אנבהם אבי  
 ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנני  
 האש והעצים ואיה הששה לעלה: ואמרו  
 יצחק לאנבהם אבותי ואמר אבא. ואמרו  
 האנא ברי. ואמר. הא אישתא ואעי

ית שבע חרפן. תקפיל מן ידי. פדיל  
 דתהי לי לסהרו. ארי חפרית ית פירא  
 הדין: פקאל אנך תאכדהא מן ידי. לקבל  
 אן תכוון לי שאהרא. אני חפרת הדה  
 ארבי: עדיפן קרא למקום ההוא באר  
 שבע פי שם נשבעו שניהם: על פן.  
 קרא. לאתרא ההוא באר שבע. ארי.  
 תפן קוימו תרויהון: לראך סמי אמוצע ביר  
 סבע. לאנהם נמיעא חלפאתם: ויכרתו  
 ברית בבאר שבע ויקם אבימלך ופיכל  
 יר-צבא וישבו ארץ פלשתים:  
 וגזרו קים בבאר שבע. וקם אבימלך.  
 ופיכל רב חיליה. ותבו לארע פלשתאי:  
 ולמא תעאהדו עהרא פי ביר סבע. קאם  
 אבימלך. ופיכל ריים גישה. ורגעו אלי  
 בדר פלסטין: וישע אשל בבאר שבע  
 ויקרא שם בשם יהוה אל עולם: תצב  
 נצבא בבאר שבע. וצלי תפן. פשמא  
 די אלה עדמא: ונצב נצבא פי ביר  
 סבע. ודעאתם. באסם אלה רב אלעלם:  
 ויגר אנבהם בארץ פלשתים ימים רבים:  
 ואתותב אנבהם. בארע פלשתאי יומן  
 סביאין: תם סכן אנראהם. פי בלד  
 פלסטין מדה טוילה: פ

(\*) קריאה לוי"ט שני של ראש השנה:



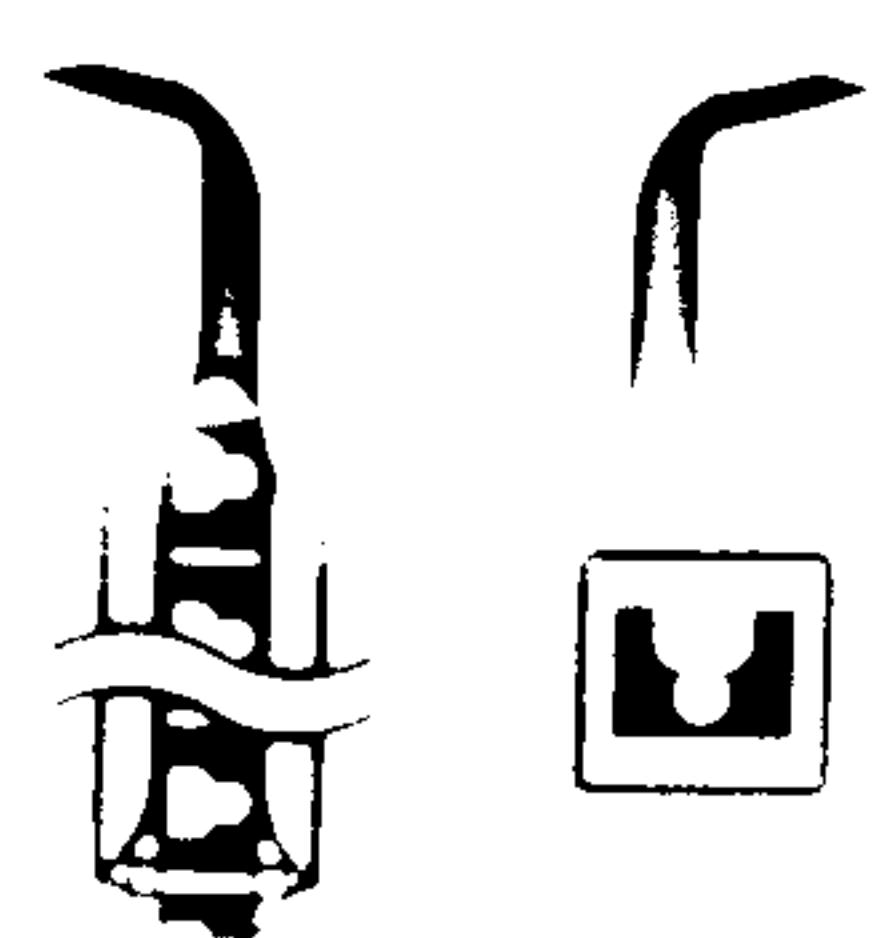


ואני אלאן ערפת אלנאם אנך תקי אלה.  
 ולם תצד אננד יחידך מני: וישא אברהם  
 את עיניו וירא והנה איל אחר נאחו  
 בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את  
 האיל ויעלהו לעלה פחת בנו: ויקח  
 אברהם ית עינוהו פתר אלן. וחואוהא  
 דכרא. אחד באינא בקרנוהו. ואז  
 אברהם ונסב ית דכרא. ואסקיה לעלתא  
 חקף פריה: תם רפע אבראהם בעד דלך  
 עינאה. פנצר פאדא בכבש. מלתחמה  
 פי שעב אלשנר קרנאה. פמצא  
 ואברה. וקרבה קרבנא בדל אבנה:  
 ויקרא אברהם שם המקום ההוא יהוה  
 יראה אשר יאמר היום פה יהוה יראה:  
 ופלח וצלי אברהם. תמן באתרא ההוא.  
 אמר קדם יי הנא יהוה פלחין דריא. פנין  
 יתאמר פיומא הדין. פטורא הדין אברהם  
 קדם יי פלח: פסמא אבראהם. אסם  
 דאלך ארמוצע אלה אלמתגלי לני יקא  
 פי מתל הדא אליום. פי הדא ארגבל  
 אלה יתנא: ויקרא מראך יהוה ילי  
 אברהם שנית מן השמים: וקרא מלאכא  
 דיי לאברהם. תנינות מן שמיא: פנאדא.  
 מלך אלה לאבראהם. תאניה מן אסמא:  
 ויאמר פי גשבעתי נאס יהוה פי יען אשר  
 עשית אתי הדבר הזה ולא חשבת אתי  
 בנגך אתי יחידך: ואמר. פמימדי קיימית  
 אמר יי. ארי חקף העברתא ית פתנמא  
 הדין. ודא מנעתא ית בנגך ית יחידך:  
 קאל. באסמי אקסמת יקול אלה. אנך  
 לאנר מא צנעת הדא אלאמר. ולם תצד  
 אבנך וחידך: פיי בנגך אברכך והרבה  
 ארבה אתי זרעך בכוכבי השמים ובחור  
 אשר על שפת הים וירש זרעך את שער  
 איביו: ארי ברכא אברכינג. ואסנאה  
 אסני ית בנגך בכוכבי שמיא וכחלא. דעל  
 פוף ימא. ויירתון בנגך. ית קרוי סנאי הון:  
 לאנאך פוך. ואכתת נסך ככואכב  
 אלסמא. וכאלרמל. אלדי עלא שאטי

ואני אלאן ערפת אלנאם אנך תקי יצחק.  
 לאבראהם אניה יא אבאה. קאל לבין  
 יא אבני. קאל. הודא אלנאר ואלחטב.  
 ואין אלהמל לאלקרבאן: ויאמר אברהם  
 אלהים יראה לך השה לעלה בני וילכו  
 שניהם יחדו: ואמר אברהם. קדם יי  
 בני אמרא לעלתא ברי. ואזו תרויהון  
 פהדא: קאל אבראהם. אלה יעהר אחמל  
 דאלקר בן יא אבני. ומציא גמיעא: ויבאו  
 אלהמקום אשר אמר לו האלהים ויבן  
 שם אברהם את המזבח ויערך את  
 העצים ויעקד את יצחק בנו וישם אתו  
 על המזבח מפעל לעצים: ואתו לאתרא  
 דאמר ליה יי. ובנא תמן אברהם ית  
 מדבחא. וסדר ית אעיא. ועקד ית יצחק  
 פריה. ושוי יתיה על מדבחא. עיל מן  
 אעיא: חתי גאו. ארי ארמוצע אלדי  
 קאל לה אלה. ובנא תם אבראהם  
 אלמדבח. ונצר ארחתאב. וכסת יעהאק  
 אבנה. וצירה עלא ארמדבח פוק אלהמל:  
 וישלח אברהם את יי ויקח את  
 הפאנגלת לשחט את יי בנו: ואשיט  
 אברהם ית ידיה. ונסב ית סנינא.  
 לסבם ית פריה: פמר אבראהם ידה.  
 ואנר אלסכין. לידבח אבנה: ויקרא  
 אליו מלאך יהוה מן השמים ויאמר  
 אברהם אברהם ויאמר הני: וקרא  
 ליה. מלאכא דיי מן שמיא. ואמר אברהם  
 אברהם. ואמר האנא: פנאדא אליה.  
 מלך אלה מן אלסמא. וקאל יא אבראהם  
 יא אבראהם. קאל לבין: ויאמר אלי  
 תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו  
 מאומה פי עתה ידעתי פיי ירא אלהים  
 אתה ולא חשבת אתי בנגך אתי יחידך  
 ספני: ואמר. לא תושיט ידך בעולימא.  
 ודא תעביד ליה מדעם. ארי כען ידענא.  
 ארי דחלא דיי את. ולא מנעתא. ית  
 בנגך ית יחידך מני: קאל. לא תמד ידך  
 אלא אלגלאם. ודא תצנע בה שייא.

אלבחר

חקק הדקדוק (ש) נאחו בסבך, החיה והכיתה בפתח בכל סה"כ וכו' א"ה ז"ל :





אלבחר. ויחזו נסלך קרא אעדאיהם :  
 והתברכו בורעה כל גני הארץ עקב אשר  
 שמעת בקלי : ויתברכו בדיר פנך . כל  
 עממי ארעא . חלף . דקפילתא למימרי :  
 ויתבארך בנסרך . גמיע אמם אלארץ .  
 גזא מא קבלת אמרי : וישב אברהם אר-  
 געליו ויקמו וילכו יחדו אל-באר שבע  
 וישב אברהם בבאר שבע : ותב אברהם  
 לות עולימוהי . וקמו . ואזלו בחדא לבאר  
 שבע . ויתיב אברהם בבאר שבע : תם  
 דגע אבראהם אלי גלאמיה . וקאמו . ומציא  
 גמיעא אלי ביר סבע . ואקאם תם :

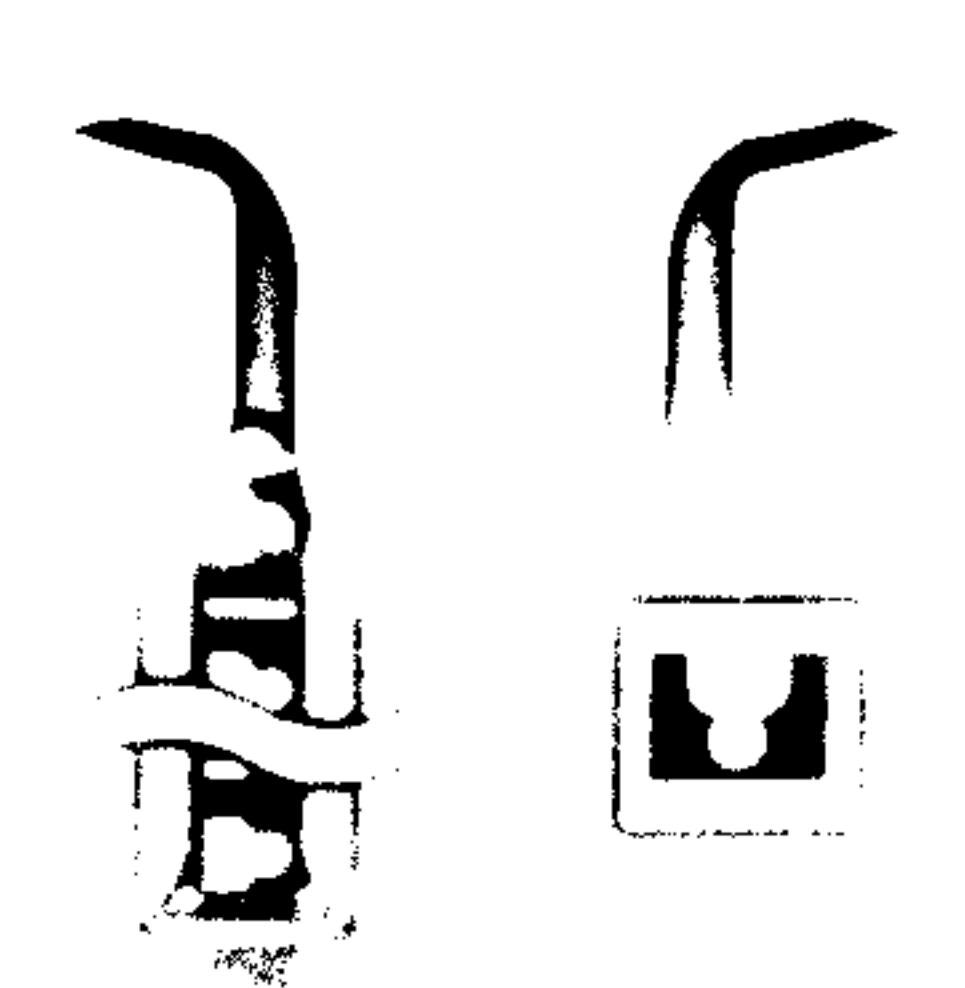
ויהי אחרי הדברים האלה ויגד לאברהם  
 לאמר הנה ילדה מלכה נסהוא פנים  
 לנחור אחיך : והנה בתר פתגמיא האלין .  
 ואתתוא לאברהם למימר . הא . ילדת  
 מלכה אף היא . בנין לנחור אחיך : ולמא  
 כאן בעד הדה אלאמור . אנבר אבראהם  
 וקיר לה . הודא קר ולדת מלכה הי איצא .  
 בנין לנחור אחיך : אתיעין בכח ואת  
 פוז אחיו ואת קמואל אבי ארם : ית עויץ  
 בוכריה וית פוז אחיהי . וית קמואל אבוהי  
 דארם : עויץ בכרה ובוז אכיה . וקמואל  
 אבי ארם : ואתי פשד ואתי חוזו ואתי  
 פלדש ואתי ידלף ואת בתואל : וית פשד  
 וית חוזו . וית פלדש וית ידלף . וית בתואל :  
 וכשד וחוזו . ופלדש וידלף . ובתואל :  
 ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה  
 מלכה לנחור אחי אברהם : ובת אל  
 אוליד ית רבקה . תמניא אלין ילדת  
 מלכה . לנחור אחיהי דאברהם : ובתואל  
 אולד רבקה . הולאי אתמאנייה ולדתהם  
 מלכה . לנחור אחי אבראהם : ופילגשו  
 ושמה רא מה ותלד גסיהוא אתי טבת  
 ואתי גתם ואתי תחש ואתי מעכה :  
 ולחינתיה ושמה ראומה . וילדת אף היא  
 ית טבת וית גתם . וית תחש וית מעכה :  
 ואמתה אסמהא ראומה . ולדת הי איצא

טבת וגתם . ותחש ומעכה :

קמ"ז פ"ס ס"י לפל"א ומפטרין ואשה אחת במלכות ב' ס"י  
 גר"ה למנחה וב"ה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה  
 ושבע שנים שני חיי שרה : והיו חיי שרה  
 מאה ועשרין ושבע שנים . שני חיי שרה  
 וכאן עמר שרה . מאיה ומבעה ועשרין  
 סנה . סני חיותהא : ותמת שרה בקרית  
 ארבע הוא חברון בארץ פנען ויבא  
 אברהם לספר לשרה ולבנתיה : ומיתת  
 שרה . בקרית ארבע . היא חברון בארעא  
 דכנען . ואתא אברהם . למספדה דשרה  
 ולמנכה : ומאתת שרה . פי קריה ארבע  
 היא חברא פי בלד כנעאן . פאקבל  
 אבראהם . לינדכהא ויבכיהא : ויקם  
 אברהם מעד פני מתו וידבר אל בני-חת  
 לאמר : וקם אברהם . מעד אפי מיתיה  
 ומליל עם בני חתאה למימר : פקאם  
 אבראהם . מן חצרה מיתיה . וכלם בני  
 חת קאליא : גריותושב אנכי עמכם תנ  
 לי אחותי קבר עמכם ואקברה מת  
 מדפני : דייר ותותב אנא עמכון . הבו לי  
 אחסנת קבורא עמכון . ואקבר מיתי מן  
 קדמי : אנא גריב או ציף מעכם . אעטונ  
 חוז קבר מעכם . אדפן מייתי מן בין ידי  
 ויענו בני-חת אתי אברהם לאמר לו  
 ואתיבו בני חתאה . ית אברהם למימר  
 ליה : פאנאבוה בני חת וקאלו לה :  
 שמענו . אדני נשיא אלהים אתה בתוכנו  
 במבחר קברינו קבר אתי מתד איש ממנו  
 את קברו לא יכלה מפקד מקבר מתד :  
 קפיד מנא רבונא . רב קדם יי את  
 פונא . בשפר קברנא . קבר ית מיתד  
 אנש מנא . ית קבריה . לא ימנע מנך  
 מלמקבר מיתד : אסמע מנא יא סיידנא  
 אנת שריף אלה פי מא בינא . פי כיאר  
 כבודנא . אדפן מיתד . וכל רגל מנא  
 לא יבכל עליך בקבר לה אן תדפן פיה  
 מייתד . ויקם אברהם וישתחו לעסי הארץ

לבני חלק הדקדוק א) נשיא אלקים אתה , ברוב ההגאון אין כאן פסוק : ב) כף ועירא





אך אם אתה לוי שמעני נתתי כסף השדה  
 קח ממני ואקברה אתי מתי שמה: ומליל  
 עם עפרון קדם עמא דארעא למימר ברם.  
 אם עברתי לוי טיבו קביל מני אתין כספא  
 דמי חקרא סב מני. ואקבר ית מיתי תמן  
 תם כלם עפרון בחצרתהם קאילא. אמא  
 אנת בל ליתך תסמע מני. אעטיך תמן  
 אלציעה אקבלה מני. התא ארפן מיתי  
 תם: ויען עפרון את אברהם לאמר לו:  
 ואתיב עפרון ית אברהם למימר ליה:  
 פאנאבה עפרון וקאל לה: אדני שמעני  
 ארין ארבע מאת שקל כסף ביני ובינה  
 מה הוא ואתי מתה קבר: רפוני קביל  
 מני. ארע שויא ארבע מאה סלעין דכסף.  
 בינא ובינד מא היא. וית מתה קבר:  
 יא סידי אסמע מני. הוצה תסוא ארבע  
 מאיה מתקאל פצה. ביני ובינד מא הי.  
 ארפן פיהא מיתך: וישמע אברהם אלי  
 עפרון וישקל אברהם לעפרון את הכסף  
 אשר דבר באוני בניית ארבע מאות  
 שקל כסף עבר לסחר. וקביל אברהם  
 מן עפרון. ותקל אברהם לעפרון. ית  
 כספא. דמליל קדם בני התאה. ארבע  
 מאה סלעין דכסף. מתקבל סחורה בכל  
 מדינה: פלמא סמע אברהם מנה דאך.  
 וזן לה אלפצה. אלדי דכרהא בחצרתהם.  
 ארבע מאיה מתקאל פצה. גאיזה פי  
 אלחנארה: ויקם שדה עפרון אשר  
 בפכפלה אשר לפני מרא השדה  
 והמעה אשר בו וכל העץ אשר בשדה  
 אשר בכל נבלו סביב: וקם תקל עפרון.  
 דבכפילתא. דקדם מרא. חקרא  
 ומערתא דביה. וכל איני דבחקלא.  
 דבכל תהומיה סחור סחור: פוגנת ציעה  
 עפרון אלמצאעפה. אתי בחצרה מרא.  
 אלציעה ואלמנארה אלדי פיהא. וגמיע  
 אלשגר אלדי פיהא. אלדי פי גמיע  
 הנמהא מסתדירא: לאברהם למקנה  
 לעיני בניית בכל פא שער עירו:  
 לאברהם דזבינוהי לעיני בני התאה.

לבייתת: וקם אברהם. וסגיד לעמא  
 דארעא לבני התאה: פקאם אברהם.  
 וסגד שגרא לאהל אלבלד בני הת:  
 ודבר אתם לאמר אייש אתי נפשכם  
 לקבר אתי מלפני שמעוני ופגעוילי  
 בעפרון בן צחר: ומליל עפחון למימר.  
 אם אית רשוא נפשכון. למקבר ית  
 מיתי מן קדמי. קבילו מני. ובעו לי מן  
 עפרון בר צחר: תם כלמהם קאילא.  
 אן שאת אנפסכם. אן ארפן מיתי מן  
 ביודיי. אסמעו מני. ואשפעו ליענד עפרון  
 אבן צוחר: ויהי ל' את מערת הפכפלה  
 אשר לו אשר בקעה שדהו בכסף מלא  
 יתנה לי בתוככם לאחותי קבר: ויהי  
 לי. ית מערת בפילתא דליה. דבסטר  
 חקליה. בכסף שלים. יתנה לי. ביניכון  
 לאחסנת קבורא: ויעמיני אלמנארה  
 אלמצאעפה אלתי לה. אלדי פי טרף  
 ציעתה. בתמן כאמל. יעטיניהא פי מא  
 בינכם הוז קבר: ועפרון ישב בתוך בני  
 חת ויען עפרון החתי את אברהם באוני  
 בניית לכל פא שער עירו לאמר:  
 ועפרון יתיב בנו בני התאה. ואתיב עפרון  
 התאה ית אברהם קדם בני התאה לכל.  
 עלי תרע קרתייה למימר: וכאן עפרון  
 גאלס פי מא בינהם. פאנאבה עפרון  
 אלחתי בחצרתהם. וסאיר מן דכל מן  
 באב קריתה קאילא: לאי אדני שמעני  
 השדה נתתי לך והמעה אשר בו לך  
 נתתיה לעיני בני עמי נתתיה לך קבר  
 מתה: לא רפוני קביל מני. חקרא יתביית  
 לך. ומערתא דביה לך יתבתה. לעיני בני  
 עמי יתבתה לך קבר מתה: לא יא סידי  
 אסמע מני. אלציעה קד אעטיתהא לך.  
 ואלמנארה אלדי פיהא. בחצרה בני עמי.  
 אעטיתהא לך ארפן פיהא מיתך:  
 וישתחו אברהם לפני עסי הארץ: וסגיד  
 אברהם. קדם עמא דארעא. וסגד  
 אברהם שגרא. בחצרה אהל אלבלד:  
 ודבר אל עפרון באוני עסי הארץ לאמר

יג (פירו תורה)



בכל עלי תרע קריתיהו שראא לאבראהם  
 בחצרה בני חת. וסאיר מן דכל מן באב  
 קריתיהם: ואחריו מן קבר אברהם את  
 שרה אשהו ארמערות שרה המכפלה  
 עלי פני ממרא הוא חכרון בארץ פנען:  
 ובתר מן קבר אברהם ית שרה אתתיה.  
 במערות. תקל כפילתא. דער אפי ממרא  
 היא חכרון. בארעא דכנען: ובעד דאלך  
 דפן אבראהם שרה זוגתה. פי מגארה  
 אלציעה אלמצאעפה. בחצרה ממרא  
 הי חכרא. פי בלד כנעאן: ויקם השדה  
 והמערות אשר בו לאברהם לאחות קבר  
 מאת בני חת: וקם הקלא. ומערותא  
 דביה: לאברהם לאחסנת קבורא. מן  
 בני חתא: שתבת אלציעה. ואלמגארה  
 אלדי פיהא. לאבראהם חזו קבר  
 מן בני חת: ס

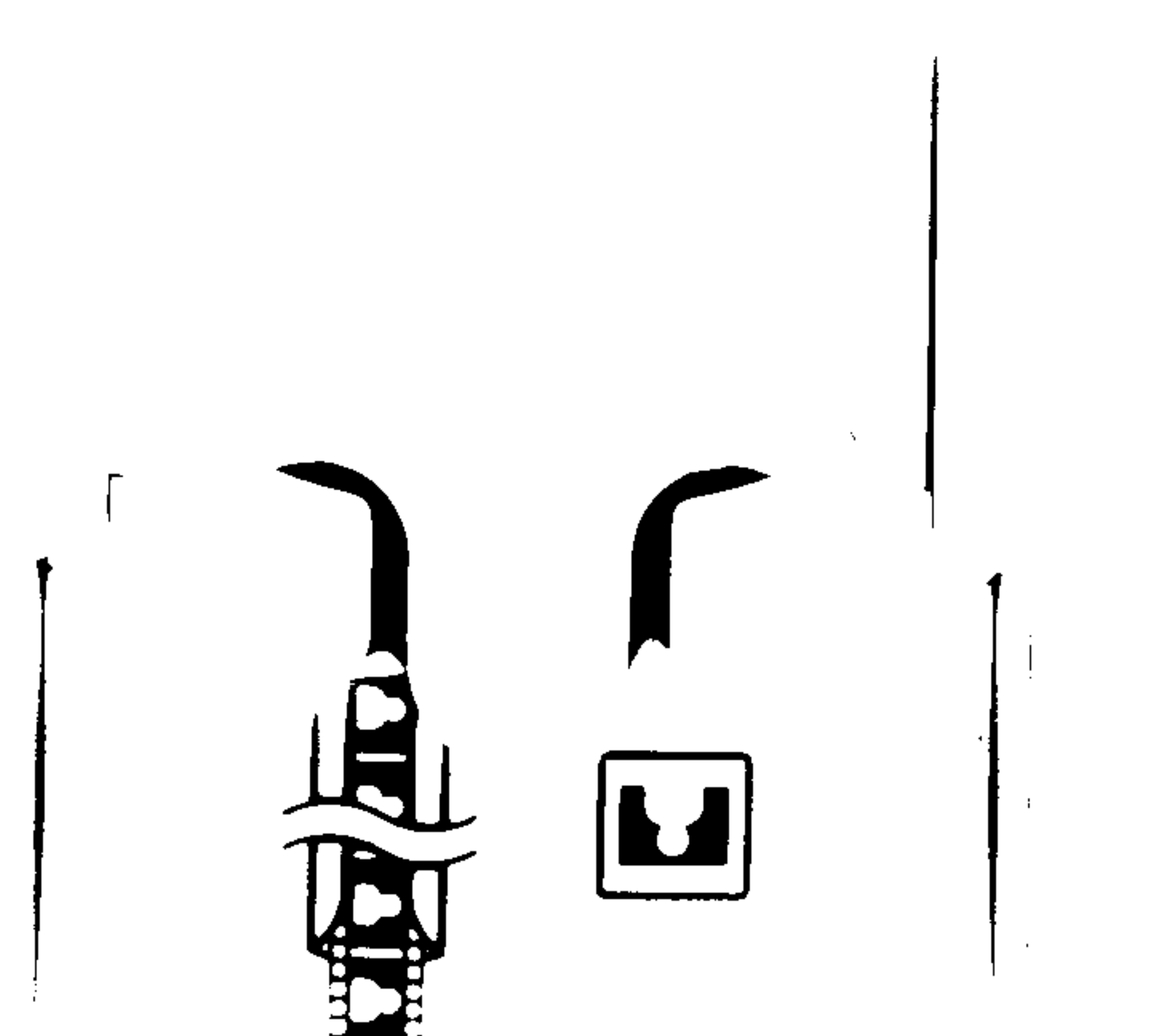
ואברהם זקן בא בימים ויהוה  
 ברח את אברהם בכל: ואברהם סיב.  
 עאל ביומיו. ויי. פריך ית אברהם בבולא:  
 ולמא שאך אבראהם. וטען פי אלסן.  
 בארכה אלה פי כל שיי: ויאמר אברהם  
 אל עבדו זקן ביתו המשר בכל אשר  
 לו שים נא ידך תחת ירכי: ואמר  
 אברהם. לעבדיה סבא דביתיה. דשליט  
 בכל דליה. שו פנען ידך תחות ירכי:  
 פקאל אבראהם. לעבדה שייך מנודה.  
 אלמסלט עלי גמיע מאלה. אום בידך  
 אי עהדי: ואשביעך ביהוה אלהי השמים  
 ואלהי הארץ אשר לאיתקח אשה לבני  
 מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן:  
 ואקיים עקד. במימרא די אלהא דשמיא.  
 ואלהא דארעא. דלא תסב אתתא לבני.  
 מבנות כנענא. דאנא יתיב ביניהון:  
 ואחלפך. באלה רב אלסמאזאת ואלארץ.  
 אן לא תאכד זוגה לאבני. מן בנאת  
 אלכנעאניין. אלדי אנא מקים פי מא  
 בינהם: פי אל ארצי ואל מולדתי תלך  
 ולקחת אשה לבני ליצחק: אדהין דארעי.  
 ולידדותי תיזיל. ותסב אתתא לבני

נ

ליצחק: אלא אלי בלדי ומולדי תמני  
 ותאכד זוגה לאבני ליצחק: ויאמר אלי  
 העבד אולי לא ייתאבה האשה ללכת  
 אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשים  
 את בנה אל הארץ אשר יצאת משם:  
 ואמר ליה עבדא. מאם לא תיבי אתתא  
 למיתי בתרי דארעא דרא. האתבא  
 אתיב ית בריך. דארעא דנסקתא מתמן  
 פקאל לה אלעבד. לעל לא תשא  
 אמראה. אן תתבעני ארי הודא למוצע.  
 הל ארד אבנך. אלי ארבלד אלדי כרנת  
 מנה: ויאמר אליו אברהם השמר לך פן  
 תשוב אתי בני שמה: ואמר ליה אברהם.  
 אסתמר לך. דלמא תתיב ית ברי לתמן:  
 קאל לה אבראהם. אחר. אן תרד אבני  
 אלי תם: יהוה אלהי השמים אשר  
 לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר  
 דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך  
 אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו  
 לפניך ולקחת אשה לבני משם: יי אלהא  
 דשמיא. דדברני. מבית אפא ומארע  
 ידדותי. ודמליד לי. ודקיים לי למימר.  
 לבנך. אתיב ית ארעא דרא. הוא. ישלח  
 מלאכיה קדמך. ותסב אתתא. לבני  
 מתמן: אלה רב אלסמא. אלדי אצטפאני.  
 מן בית אבי ומן ארץ מולדי. ואלדי קא  
 די. ואקסם לי קאילא. לנסלך אעטי הודא  
 אבד. הו יבעת במלכה בין ידיך. ותאכד  
 זוגה. לאבני מן תם: ואם לא תאבה  
 האשה ללכת אחריך ונקית משבעתי  
 זאת רק אתי בני לא תשב שמה: ואם  
 לא תיבי אתתא למיתי בתריך. ותהי זכא.  
 מפומתי דא. לחוד ית ברי. לא תתיב  
 לתמן: ואן לס תשא אמראה אן תתבעך.  
 כנת ברייא. מן ימיני הדה. ערא אבני.  
 לא תרדה אלי תם: וישם העבד את ידו  
 תחת ירך אברהם אדניו וישבע לו עלי  
 הדבר הזה: ושו עבדא ית ידיה. תחות.  
 ירכא דאברהם רבניה. וקיים ליה.  
 על שתגמא הדין: פאומא אלעבד

בדה

חלק הדקדוק ב) תיבת נשבע במאריך בכל סת"י ולפיכך היא מלרע ג) המפאה בתיבת הרבר בכל התנאן :





בידה . אלי עיר אנראה מולאה .  
 וחלף לה . עלה היא אלאמר :  
 ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו  
 וילך וכדי שוב אדניו בידו ויקם וילך אלי  
 ארם נהרים ארעיר נחור : ודבר עבדא .  
 עסרא גמלין . מגמלי רבניה ואזל . וכל  
 מונ רבניה בידיה . וקם . ואזל . לארם  
 העל פרת לקרתא דנחור : פאכר לעבד .  
 עשרה גמאל . מן גמאל מולאה ומצא .  
 וכל כיר מולאה פי ידה . וקאם ומצא .  
 ארי ארם נהרים ארי קריה נחור :  
 ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל יבאר הפים  
 לעת ערב לעת צאת השאבת : ואשרי  
 גמליא . מברא לקרתא עם פירא דמיא .  
 לעדן רמשא . לעדן הנפקן מליתא :  
 פאנאך אדגמאל . כארג אלקריה אלי ביר  
 אלמא . וקת עשא . וקת כרוג אלנסא  
 יסתקן : ויאמר יהוה אלהי אדני אנבהם  
 הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני  
 אנבהם : ואמר יי אלהיה הרבני אנבהם .  
 זמין פעז קדמי יומא דין . ועביר טיבו .  
 עם רבני אנבהם : וקאל . אלהם יא אלה  
 מולאי אנראהם . ופק בן ידי אלום .  
 ואחסן בדאלך . ארי מולאי אנראהם :  
 הנה אנכי נשב על עין הפום ובנות אנשי  
 העיר יצאת לשאב מים : הא אנא קאם  
 על עינא דמיא . ובנת אנשי קרתא . יפקן  
 לגמלי מיא : הודא אנא ואקף עלי עין  
 אלמא . ובנאת אהל אלקריה . יכונן  
 ליסתקן מאא : והיה הנער אשר אמר  
 אליה הפינא כדך ואשתה ואמרה שתה  
 וגם גמליך אשקה אתה הנחת לעבדך  
 ליצחק ובה ארע פי עשות חסד עם  
 אדני : ותהי עולימתא דאימר לה ארפני  
 (י ארפני) בעז קולתיך ואשתי . ותימר  
 אשת . ואה גמליך אשקי . יתה ומינתא  
 לעבדך ליצחק . ובה ארע . ארי עבדת  
 טיבו עם רבני : פאית גאריה . אקול  
 להא טיילי גרתך חתא אשרב . פתקול  
 אשרב . ואיצא גמאלך אסקי . פקד

(\*) הנערה קרי

ופקתהא לעבדך ליצחאק . ובהא אעלם .  
 אנך קד אחסנת ארי מולאי : ויהי יהוה  
 טרם בלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר  
 ידה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי  
 אנבהם וכדה על שכמה : והוה הוא . עד  
 לא שיצי למלכא . והא רבקה נפקת .  
 דאתילדת לבתואל בר מלכה . אתת  
 נחור אחוהי דאנבהם . וקולתה על  
 כתפה : פהו קבל אן יפרג מן אלכדאם פי  
 נפסה . פאדי ברבקה קד כרגת . אלדי  
 ודת לבתואל אבן מלכה . זונה נחור  
 אכי אנראהם . וגרתהא עלי כתפהא :  
 והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא  
 ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל :  
 ועולימתא . שפירא למחוי לחדא .  
 בתולתא . וגבר לא ידעה . ונחתת לעינא .  
 ומדת קולתה וסליקת : ואגאריה . חסנה  
 אלמנצר גרא . בכר . ורגל לם יערפהא .  
 פנולת אלי לעין . ומדת גרתהא וצעדת :  
 וירץ העבד לקרתה ויאמר הגמלאיני נא  
 מעט מים מברך : ורהט עבדא  
 לקדמותה . ואמר . אשקיני (י אשקיני)  
 בעז . ועיר מיא מקולתיך : פחאצר אעבד  
 תלקאהא . וקאל . אסקיני קליד מאא מן  
 גרתך : ותאמר שתה אדני ותמהר ותרד  
 בדה על ידה ותשקהו : ואמרת אשת  
 רבני . ואחיות . ואחיות קולתה . על  
 ידה ואשקותיה : קאת אשרב יא סידי .  
 ואסרעת . ואנודת גרתהא . עלי ידהא  
 ואסקתה : ותכל להשקתו ותאמר גם  
 לגמליך אשאב עד אם יכלו לשתת :  
 ושיצאת לאשקותיה . ואמרת . אף  
 לגמליך אמלי . עד דיספקון למשתי :  
 פרמא פרגת מן סקיה . קאת איצא גמאלך  
 אסקי . אלי אן יכמל שרבהם : ותמהר  
 ותער בדה ארי השקת ותירץ עוד אלי  
 הבאר לשאב ותשאב לכל גמלין :  
 ואחיות . ונפצת קולתה לבית שקי .  
 ודתסת עוד . לבירא לממלי . ומדת לכל  
 גמלוהי : פאסרעת . ואכפת גרתהא לא

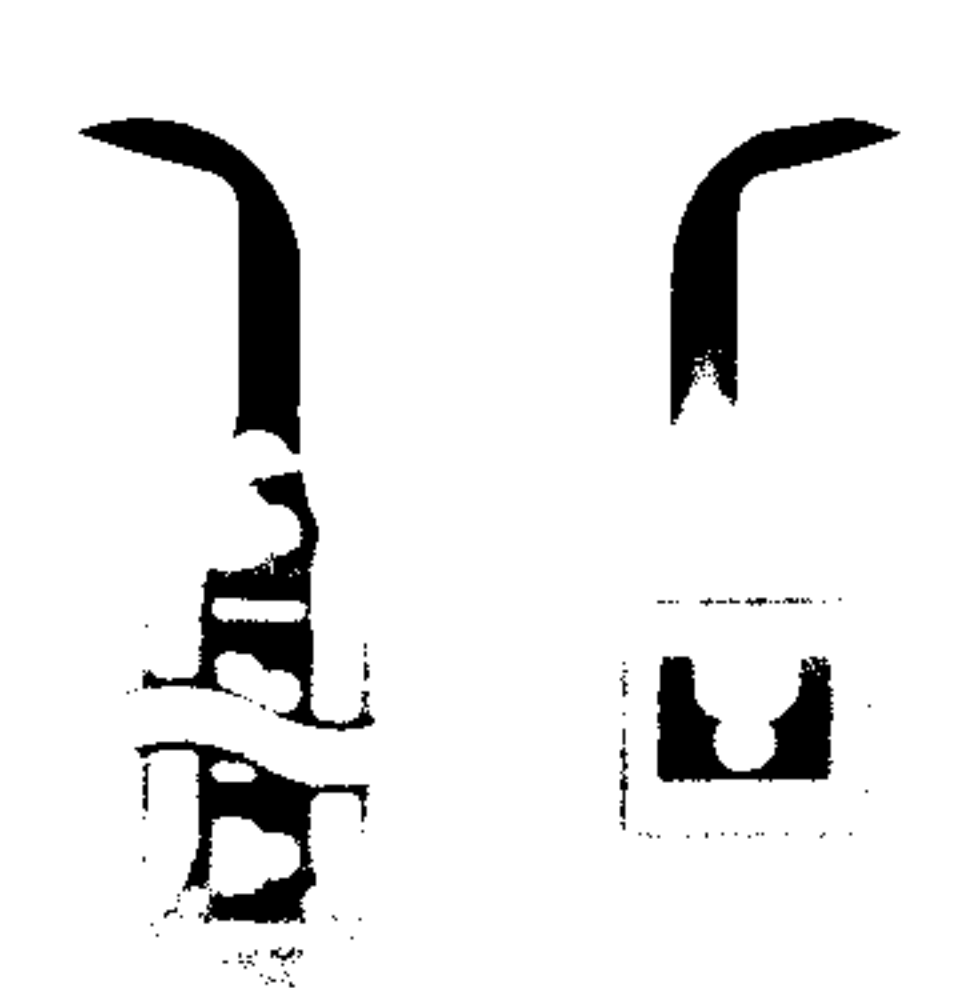
(\*) והנערה קרי



אלסאקיה . וחאצרת איצא . אלי אלביר  
 לתסתקי . חתא אסתקת לגמיע גמלא :  
 ותאיש משתאה לה מהריש לדעת  
 התצליח יהיה דרכו אמלא : ונוברא שהי  
 פה ( שתי ובה ) מסתכל . שתיק . למדע .  
 האצלה יי . אורחיה אם לא : וארנגל  
 מסתסקי להא . ממסך . ליעלם . הל אננה  
 אלה . טריקה אם לא : ויהי פאשר פלו  
 הנמלים לשיתות ויקח האיש גום זהב  
 בקע משקלו ושני צמידים על ידיו  
 עשרה זהב משקלם : ויהו . עד ספיקו  
 נמליא למשתי . ונסוב ונוברא קדשא  
 דרהבא . תקלא מתקליה . ותרוץ שירין  
 עי ידהא . מתקל עטר סלעין דדהב  
 מתקלהון : ולמא פרנת אנמא מן שרבהם .  
 אכר ארנגל שנה מן דהב . ונה נצף  
 מתקאל ואעטאהא . ונעל סוארין עלא  
 ידוהא . ונהמא עשרה מתאקיל דהב :  
 ויאמר בתמי את הנדי נא לי היש ביתי  
 אביך מקום לנו ללון : ויאמר בית מן את .  
 הוא בעין לי . האית בית אביך . אתר  
 פשר לנא למבת : קאל דהא אבנה מן  
 אנת . אנברני . הל מוגוד פי בית אביך .  
 מוצע לנא נבית פיה : ותאמר אליו פתי  
 בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה  
 לנחור : ואמרת ליה . פת בתואל אנא .  
 בר מלכה . דילידת לנחור : פקאלת לה .  
 אנא אבנה בתואל . אבן מלכה . אלדי  
 ולדת לנחור : ותאמר אליו גם יתבן גם  
 מספוא רב עמנו גם מקום ללון : ואמרת  
 ליה . אף תבנא אף פסתא סני עמנא .  
 אף אתר פשר למבת : תם קאלת לה .  
 ארתבן וארקת כתיר ענדנא . ואיצא מוצע  
 לאלמבית : ויקד האיש וישתחו ליהוה :  
 וכרע ונוברא . וסגיד קדם יי : וזכר ארנגל .  
 וסגד בין ידי אלה : ויאמר פרוך יהוה  
 אלהי אדני אנרהם אשר לא יעזב תסבו  
 ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני יהוה  
 בית אתי אדני : ויאמר פרוך יי אלהיה  
 דרבוני אנרהם . דלא מנע טיבותיה .

וקישמיה מן רבוני . אנא . באורח תקנא  
 דפרני יי . ( בית ) [ בית ] אחוהי דרבוני  
 פקאל . תבארך אלה אלאה מודא  
 אבראהם . אלדי לם יכל פצלה . ואחסאנה  
 מן מולאי . וסירני פי טריק מסתקים  
 אלי בית אבי מולאי : ותרוץ הנער ותנת  
 לבית אמה פדברים האלה : ורהסת  
 עולימתא . וחויאת לבית אמה . פפתנמא  
 הארין : פחאצרת אלגאריה . ואכברת פי  
 מנדל אמחא . בהדא אלכלאם : ולרבקה  
 אח ושמו לבן וירץ לבן אלהאיש החוצה  
 אל העין : ולרבקה אחא ושמה לבן  
 ורהס לבן לות ונוברא . לברא לעינא :  
 ונאן דרבקה אך אסמה לבן . פחאצרת  
 לבן אלי ארנגל . אלי ברא אלי אלעין  
 ויהי ופראת אתי הנום ואתי העמידים  
 עלידי אחתו וכשמעו אתי דברי רבקה  
 אחתו לאמר פה דבר אלי האיש ויבא  
 אלהאיש והנה עמד על הנמלים על  
 העין : ויהו פד תוא ית קדשא . וית  
 שיריא על ידי אחתיה . וכד שמע ית  
 פתנמי . רבקה אחתיה למומר . פרוץ  
 מליד עפי ונוברא . ואתא לות ונוברא  
 והא . קאים עליו נמליא על עינא : ולמא  
 ראי ארשנף . וארסוארין עלי ידי אכתה .  
 וסמע בלאמהא קאילא . ברא קאל לי  
 ארנגל . מצא אלה . פאדא ואקף עלי  
 אלגמאל עלי אלעין : ויאמר בוא ברוך  
 יהוה לפנה תעמד פחוץ ואנכי פניתי  
 הפית ומקום לנמלים : ואמר עוד ברינא  
 די . למא את קאים בברא . ואנא פניתי  
 פותא . ואתר פשר לנמליא : קאל  
 ארנגל יא מבארך אלה . לם תקף ברא  
 ואנא קד נגלת אלבית . ואצלחת מוצעא  
 לאלגמאל : ויבא האיש הפותה ויפתח  
 הנמלים ויתן תבן ומספוא לנמלים ומים  
 דרהץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו :  
 ועאל ונוברא לביתא . ושרא מן נמליא  
 ויתב תבנא וכסתא לנמליא . ומיא  
 לאסתאה רגלוהי . ורגלי ונובריא דעמיה :

פדכל הנערה קרו



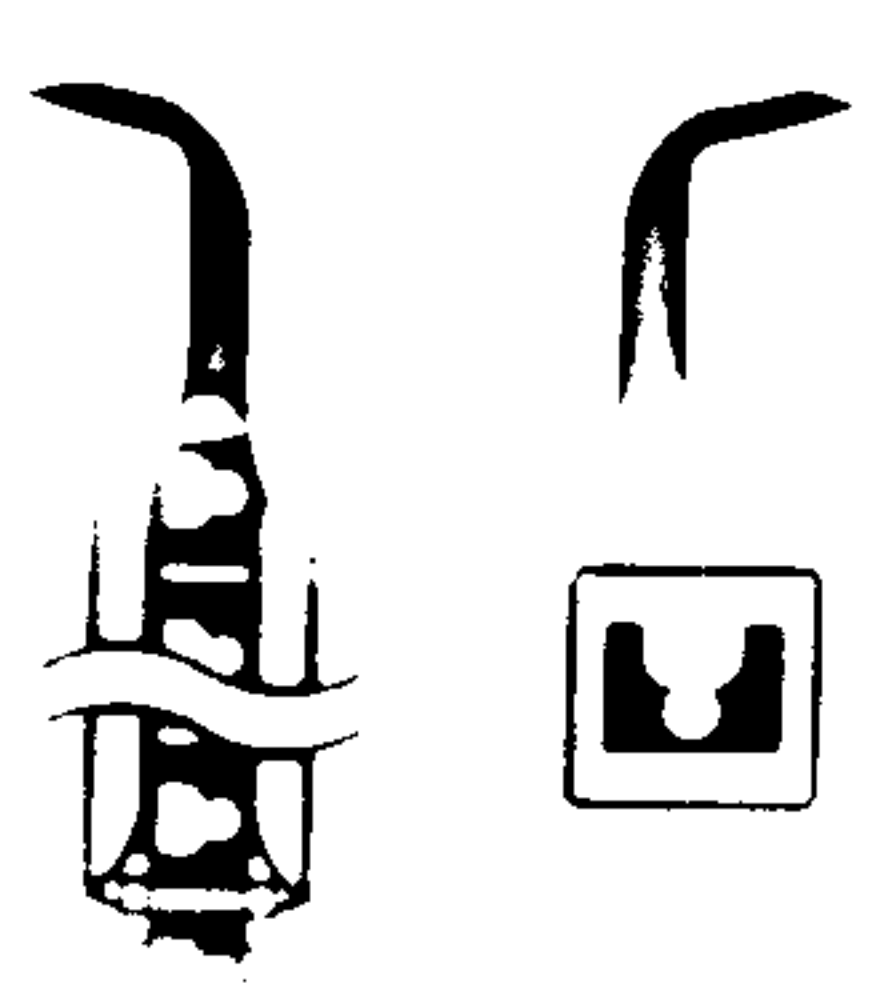


אשר... התהלכתי לפניו ישלח מלאכו  
אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני  
משפחתי ומבית אבי : ואמר לי :  
דפלתית קדמוהי . ישלח מלאכיה עמך  
ויצלה אותך . ותסב אתה לבני .  
מזרעית ומבית אבא : פקא לי . אלה  
אלדי סלכת פי טאעתה . יבעת במלכה  
בין ידיך וינגח טריקך . ותאכד זונה לאבני .  
מן עשירתי ומן בית אבי : אז הנקה  
מאדתי פי תבוא אל משפחתי ואסילא  
יתנו לך ויהית נקי מאדתי : בכין תהי זכא  
ממומתי . ארי תהך לזרעית . ואם לא  
יתנו לך . ותהי זכא ממומתי : חנינך  
תברו מן חרני . אדא צרת אלי עשירתי .  
ואן לס יעטוך . צרת ברייא מן חרני :  
ואבא היום אל העין ואמר יהוה אלהי  
אדני אברהם אסישדנא מצליח דרפי  
אשר אנכי הלך עליה : ואתיתי יומא דין  
לעינא . ואמרית . יי אלהיה דרפוני  
אברהם . אם אית פען רעוא קדמך  
לאצלחא אורחי . האנא אזיל עדה : פניח  
אליום אלי ארעין . וקלת . אלהם יא אלה  
מולאי אברהם . אן כנת מנגח טריקי .  
אלדי אנא סאיר עליה : הנה אנכי נצב  
על עין המים והיה העלמה היצאת לשאב  
ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים  
מכדך : הא אנא קאים על עינא דמיא .  
ותהי עולימתא דתפוק לממלי . ואמר  
לה . אשקיני (י) אשקיני בעון זעיר מיא  
מקולתיך : האנא ואקף עלי עין אלמא .  
פאיית גאריה תברג לתסתקי . פאקול  
להא . אסקני קליל מאא מן גרתך :  
ואמרה אלי גסיאתה שתה וגם לגמליך  
אשאב הוא האשה אשר הכיח יהוה לבן  
אדני : ותימר לי אף את אשת . ואף  
לגמלך אמלי . היא אתתא . הזמן יי  
לבר רפוני : פתקול לי אשרב אנת .  
ואיצא לגמאך אסקן . הי אלאמראה .  
אלדי ופקהא אלה לאבן מולאי :  
אני טרם אכלה לדבר אל לבני והנפה

רבקה

סדכל אלרגל ארי אלבית . וחר ען אנמא .  
ואעטא תבנא וקתא לאלגמאל . ומאא  
לינסר הנליה . וארגל ארקום אדין מעה :  
וישם לפניו לאכל ויאמר לא אכל עד  
אסייברתי דברי ויאמר דבר : ושייאו  
קדמוהי למיכל . ואמר לא איכול . עד  
יאמליל פתגמי . ואמר מליד : תם צייר  
בין ידיה ליאכל . קא לא אכל . התא  
אתכלם כלאמי . קא לא תכלם : ויאמר  
עבר אברהם אנכי : ואמר . עבדא  
ואברהם אבא : קא . אנא עבר אברהם :  
ויהוה פרך את אדני מאד ויגדל ויתגדלו  
אין ובקר ובספ וזהב ועבדום ושפחת  
ונמלים וחמרים : ויי . בריך ית רפוני .  
לחיא ורבא (י) וסני . ויהב ליה . עאן  
ותורין ובספ ודהב . ועבדין ואמהן . וגמלין  
וחמרין : ואלה בארך למולאי . גדא  
פכתר . פאעטאה . גנמא ובקרא ופעה  
ודהב . ועביר ואמא . וגמאל וחמיר :  
והלך שרה אשת אדני בן לאדני אחרי  
זקנתה ויתגדלו אתי כר אשר לזו : וילידת .  
שרה אתת רפוני בר דרפוני . בתר דיסיבת .  
ויהב ליה ית פל דליה : פולדת שרה זונה  
מולאי אבנא לה . בעד שיכוכתהא .  
פאעטאה גמיע מאלה : וישבעני אדני  
לאמר לא תקח אשה לבני מפנות  
הפנעני אשר אנכי ישב בארצו : וקיים  
עלי רפוני למימר . לא תסב אתתא לבני .  
מפנת פנענאי . האנא יתיב בארעהון :  
סחלפני מולאי קאילא . לא תאכד זונה  
לאבני . מן בנאת אלכנעאניין . אדי אנא  
פקים פי מא בינחם : אסילא אל בית  
אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה  
לבני : אדהין לבית אבא . תיזיל וזרעית .  
ותסב אתתא לבני : אלא אלי בית אבי .  
תמציואי עשירתי . ותאכד זונה לאבני :  
ואמר אל אדני ארי לא תקח האשה  
אחרי : ואמרית לרפוני . מאם . לא תיתי  
אתתא בתרי : פקדת למולאי . לעל לא  
תבעני אלאמראה : ויאמר אלי יהוה

וישם קרי יד (כתר תורה)





רבקה יצאת וכדה עליי שבמה ותירד  
 העינה ותשאב ואמר אליה השקיני נא:  
 אנה עד לא שיציתי למללא בלבי. והא  
 רבקה נפקת וקולתה עד בתפה. ונחתת  
 דעינא ומלת. ואמרית לה (אשקיני) וי  
 אשקיניו כען: אנה קבל אן אפרג מן  
 אדכלאם פי נפסי. פארא ברבקה כרנת  
 וגרתהא עלא כתפהא. פנולת ארי לעין  
 ואסתקת. פקלת להא אסקיני אלאן:  
 ותמהר ותירד כדה מעליה ותאמר שתה  
 וגם ממליך אשקה ואשת וגם המלים  
 השקתה: ואחיותה. ואחיותת קולתה  
 מנה. ואמרת אשת. ואף ממליך אשקיני.  
 ושתיתי. ואף ממליך אשקיות: פאסרעת.  
 ואנודת גרתהא ענהא. וקאלת אשרב.  
 ואיצא גמאלך אסקיני. פשרבת. ואסתקת  
 איצא ארגמאר: ואשאך אתה ואמר בת  
 מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר  
 ילדהו מלכה ואשם הנזם עלי אפה  
 והעמידים עלידיה: ושאלית יתה.  
 ואמרית פת מן את. ואמרת פת בתואל  
 בר נחור. דיקידת ליה מלכה. ושיתתי  
 קדשא על אפה. ושיריא על ידהא:  
 פסאלתהא. וקלת להא אבנה מן אנת.  
 קאלת. אבנה בתואל אבן נחור. אלדי  
 ולדת לה מלכה. פציירת אלשנה עלי  
 אנפהא. וארסוארין עלי ידיהא: ואקד  
 ואשתחוה ליהוה ואברך את יהוה אלהי  
 אדני אברהם אשר הנחני בדרך אמת  
 רקחת את בית אחי אדני לבנו: וכרעית  
 וסגידית קדם יי. וכריכית ית יי אלהיה  
 הרפוני אברהם. דדפרני באירח קשוט.  
 למסב. ית בית אחוהי הרפוני לבריה:  
 פכרית וסגדת בין ידי אלה. ובארבת  
 אלה אלאה מולאי אברהם. אלדי סירני  
 פי טרוק חק. לאכר אבנה אני מולאי  
 לאבנה: ועתה אם ישכם עשים חסד  
 ואמת אתי אדני הגידו לי ואם לא הגידו  
 לי ואפנה עלימין או עלי שמאל: וכען.  
 אם איתכון עבדני. מינו וקשוט. עם

רפוני חווי לי. ואם לא. חווי לי. ואתפני  
 על ימינא או על שמאלא: ואראן. א  
 כנתם צאנעין. פנלא ואחסאנא. מ  
 מולאי אכברוני. ואלא פאכברוני. חתא  
 אולי ימנה או יסרה: ויען לבן ובתואל  
 ויאמרו מיהוה יצא הדבר לא נוכל דבר  
 אלהי רע או טוב: ואתיב לבן ובתואל  
 ואמרו. מן קדם יי נפק פתגמא. לית  
 אנהנא יבדין. למללא עפק ביש או טב  
 פאנאבה לבן ובתואל וקארו. מן ענת  
 אלה כרג הדא אלאמר. לא נשיק. א  
 נכלמך בשר ולא בכיר: הנהי רבקה  
 לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך  
 כאשר דבר יהוה: הא רבקה קדמך דבר  
 ואיזיל. ותהי אתתא לבר רפונך. כמא  
 דמליל יי: הודא רבקה בין ידיך כדהא  
 ואמין. ותכון זונה לאבן מולאך. כמא  
 קאל אלה: ויהי כאשר שמע עבד אברהם  
 את דבריהם וישתחו ארצה ליהוה: והוה  
 פד שמע. עבדא דאברהם ית פתגמיהון  
 וסגיד על ארעא קדם יי: פלמא סמע  
 עבד אברהם כלאמהם. סגד עלי  
 אלארץ ללה: ויצא העבד פליי כסף וכל  
 זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדנת נת  
 לאחיה ולאמה: ואפיק עבדא. מני  
 דכסף ומנין דדהב ולבושין. ויהב לרבקה  
 ומגדנין. יהב לאחיהא ולאמה: פאכרה  
 אלעבד. אניה פעה ואניה דהב ותיאנא  
 ואעטא רבקה. ופואכהא. אעטא אניהא  
 ואמהא: ויאכלו וישתו הוא והאנשים  
 אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמרו  
 שלחני לאדני: ואכלו ושתו. הוא  
 וגבריא דעמיה ובתו. וקמו בצפרא  
 ואמר שלחוני לות רפוני: פאכלו ושרבו  
 הו וארקום ארדין מעה ובאתו. פלמא  
 קאמו באלגרא. קאל אטלקוני אלי  
 מולאי: ויאמר אחיה ואמה תשב הנעני  
 אתנו ימים או עשור אחר תלך: ויאמרו  
 אחיהא ואמה. תתיב עורמתא עמנא  
 עדין בעדין או עסרא ירחין. פתר בין תיזיל



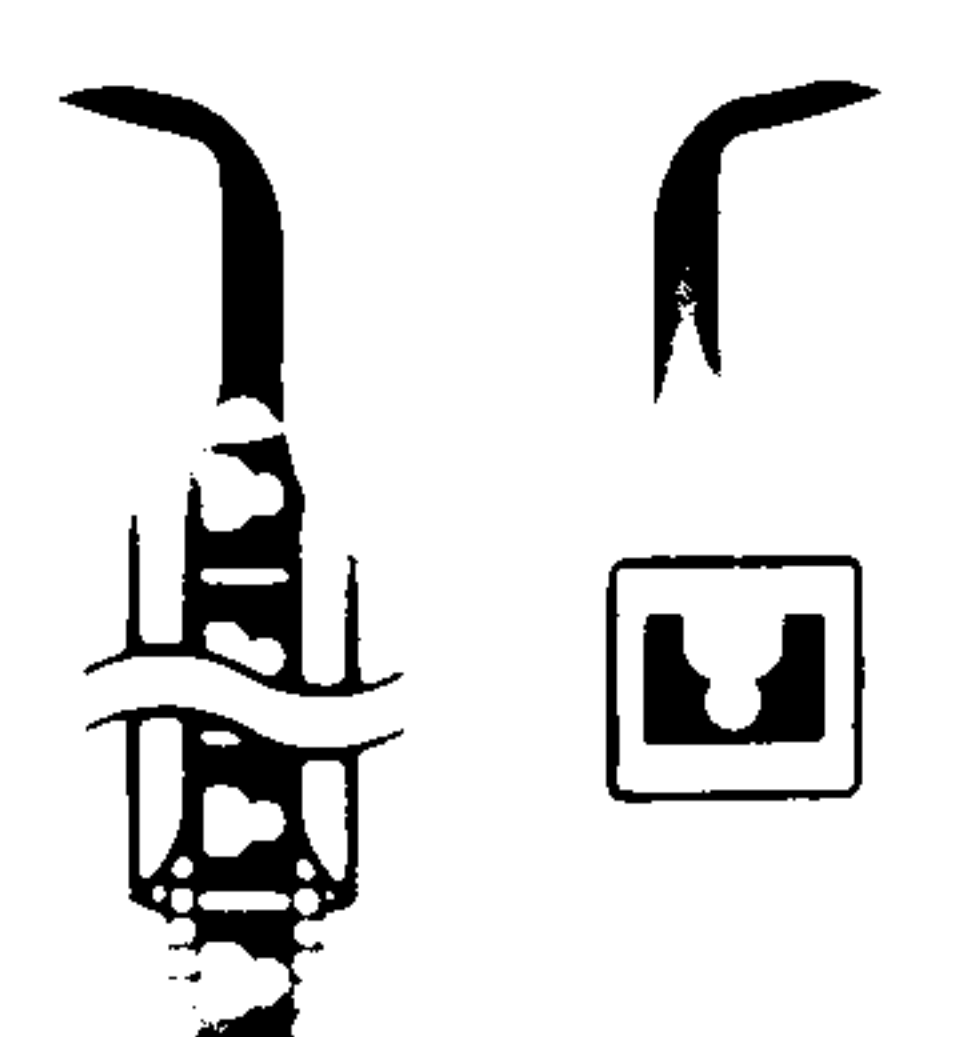
מגילה. מן ביר ארחי אלנאצר. והו מקום  
 פי בלד אלקברה: ויצא יצחק לשוח  
 בשדה לפנות ערב וישא עינו וירא והנה  
 גמלים באים: ונפק יצחק. לצלוא בחקלא  
 למפני רמשא. וזקף עינוהו וחזא. והאגמליא  
 אתן: פכרו יצחאק. ליצלי פי אלצחרא  
 ענד תורא אלליל. פרפע עינאה ונצר.  
 פאדי בגמאל מקברה: ותשא רבקה את  
 עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל:  
 וזקפת רבקה ית עינהא. וחזת ית יצחק.  
 ואתרכינת מעל גמלא: ולמא רפעת  
 רבקה עינאהא. וראת יצחאק. כאדת אין  
 תסקט ען אגמל: ותאמר אל העבד  
 מיהאיש הזוה ההלך בשדה לקראתנו  
 ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיף  
 ותתפס: ואמרת לעבדא. מן גוברא דיכי  
 דמהלך בחקלא לקדמותנא. ואמר  
 עבדא הוא רבוני. ונסיבת עיפא  
 ואתפסיאת: פקאלת לאלעבד. מן הדא  
 אדרגל אלסאר תלקאנא פי אלצחרא.  
 קאל אלעבד הו מולאי. פאבדת זקנאע  
 ותגמט בה: ויספר העבד ליצחק את  
 פדי הדברים אשר עשה: ואשתעי עבדא  
 ליצחק. ית פל פתגמיא דעבד: תם קץ  
 אלעבד עלי יצחאק. בגמיע אלאמור  
 אדדי צנעהא: ויבאה יצחק האלה שרה  
 אמו ויקח את רבקה ותהיילו לאשה  
 ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו: ואעלה  
 יצחק למשפנא. וחזא והא תקנין עובדהא  
 פעובדי שרה אפיה. ונסיב ית רבקה.  
 והות ליה לאתו וריחמה. ואתנחם יצחק  
 בתר אפיה: פאדכדהא יצחאק ארי כבא  
 שרה אמה. ואכר רבקה. פעארת לה  
 זונה פאהבהא. ותעאזא יצחאק עלי  
 אמה:

ויספ אברהם ויקח אשה ושמה קטורה:  
 ואוסיף אברהם. ונסיב אתתא ושמה  
 קטורה: תם עאוד אברהם. ואתכר  
 זונה אסמהא קטורה: ותלדלו את זמרן  
 ואת יקשן ואת מרן ואת מדין ואת

ישבק

קאל אכיהא ואמהא. תקים אלגאריה  
 ענדנא. חולא או עשרא. בעד דאלך  
 תמצי: ויאמר אלהם אל תאחרו אתי  
 ונתנה הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני:  
 ואמר להון לא תאחרון יתי. ויי אעלה  
 אדחי. שלחוני. ואהך לות רבוני: קאל  
 להם לא תוכרוני. ואלה קד אנגח טריקי.  
 אטלקוני. ואמצי ארי מולאי: ויאמרו  
 נקרא לנער ונשאלה את פיה: ויאמרו  
 נקני לעולימתא. ונשמע מא דהיא  
 אמרא: קאלו נדעו באלגאריה. ונסאלהא  
 ען קולהא: ויקראו לרבקה ויאמרו אליה  
 התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך: וקרז  
 לרבקה ואמרו לה. התיזלין עם גוברא  
 הדין. ואמרת איזיל: פדעו ברבקה וקאלו  
 להא. אתמצין מעא הדא אלרגל. קאלת  
 נעם: וישלחו את רבקה אחתם ואת  
 מנקתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו:  
 ושלחו. ית רבקה אחתהון וית מנקתה.  
 וית עבדא דאברהם וית גוברוהי:  
 פאטלקו רבקה אכתהם ודאיתהא. ועבד  
 אברהם ורגאלה: ויברכו את רבקה  
 ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבבה  
 ויירש זרעך את שער שנאיו: ובריכו ית  
 רבקה ואמרו לה. אחתנא. את היי  
 לאלפין ודרבון. ויירתון פנכי. ית קרוי  
 סנאיהון: ודעו לרבקה וקאלו להא. יא  
 אכתנא. יכון מנך אלוף ורבואת. ויחזו  
 נסלך קרא שאניהם: ותקם רבקה  
 ונערתיה והרפבנה על הגמלים ותלכנה  
 אחרי האיש ויקח העבד את רבקה ויקף:  
 וקמת רבקה ועולימתהא. ורכיבא על  
 גמליא. ואזלא בתר גוברא. ודבר עבדא.  
 ית רבקה ואזל: פקאמת רבקה וגוארהא.  
 ורכבא עלי אלגמאל. ומצתא מע אדרגל.  
 פאכר אלעבד. רבקה ומציא: ויצחק בא  
 מפוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ  
 הגב: ויצחק עאל במיתוהי. מפוא  
 דמלאך קיימא אתחזי עדה. והוא יתיב  
 בארע דרומא: וכאן יצחאק קד נא פי

לנערה קרי





ישבך ואת שוח : וילדת ליה . ית זמרן  
 וית יקשן . וית מדין וית מדין . וית ישבך  
 וית שוח : פולדת לה . זמרן ויקשן . זמרן  
 זמרן . וישבך ושוח : ויקשן ילד אתי  
 שבא ואת דדן ובני דדן היו אשורם  
 ולטושם ולאמים : ויקשן אוליד . ית שבא  
 וית דדן . ובני דדן . הווי למשריו ולשכניו  
 ולגנון : ויקשן אולד שבא ודדן . ובני  
 דדן . כאנו . סקאלבה וקאפה ועאמה :  
 ובני מדין עיפה ועפר והנך ואבידע  
 ואלדעה כליאלה בני קטורה : ובני מדין .  
 עיפה ועפר והנך . ואבידע ואלדעה .  
 כד אדין בני קטורה : ובני מדין . עיפה  
 ועפר והנך . ואבידע ואלדעה . כל  
 הולאי בני קטורה : ויתן אברהם את כלי  
 אשר לו ליצחק : ויהב אברהם . ית כל  
 דליה ליצחק : פאעטא אבראהם . גמיע  
 מאלה ליצחק : ולבני הפידגשים אשר  
 לאברהם נתן אברהם מהנת וישלחם  
 מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ  
 קדם : ולבני רחנתא דלאברהם . יהב  
 אברהם מתנן . ושלחיון . מעל יצחק  
 בריה בעוד דהוא קים . קדומא לארע  
 מדנהא : ולבני אלמה ארדילאברהם .  
 והב אבראהם הבאת . ואמלקהם . ען  
 יצחק אבנה ועאדה באקי . שרקי ארי  
 בלד אלשרק : ואלה ימי שניתי אברהם  
 אשר חי מאת שנה ושבעים שנה וחמש  
 שנים : ואלין . יומי . שני חיי אברהם  
 דחיא . מאה ושבעין וחמשים שנים : והדה .  
 איאם סני חיוה אבראהם ארדי עאש .  
 מאיה וכמסה וסבעין סנה : ויגוע וימת  
 אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף  
 אל עמיו : ואתנגיד ומית אברהם . בסיבו  
 טבא סוב וסבע (יומין) [ג"י ל"ג יומין] ואתכניש  
 לעמיה : תם תופא אבראהם ומאת .  
 בשיבה צאלחה שיכא קד שבע מן  
 אלעמר . וצאר אלי קומה : ויקברו אתו  
 יצחק וישמעאל בניו אל מערת המכפלה  
 אל שדה עפרן בן צחר החתי אשר על

פני מברא : וקברו יתיה . יצחק וישמעאל  
 בנוהו . במערת כפידתא . בחקל . עפרון  
 בר צחר התאה . דעל אפי מברא  
 ודפנוה יצחק ואסמאעיל אבנאה . פ  
 מנארה אלציעה אלמנאעפה פי ציעה  
 עפרון אבן צחר אלחתי . אלדי בהצרה  
 מברא : השדה אשר קנה אברהם מאת  
 בני חת שמה קבר אברהם ושרה אשתו  
 חקלא . דזבן אברהם מן בני התאה  
 תמן . אתקבר אברהם ושרה אתתיה  
 אלציעה . אתי אשתראהא אבראהם מן  
 בני חת . תם דפן אבראהם ושרה זוגתה :  
 ויהי אתרי מות אברהם ויברך אלהים  
 את יצחק בנו וישב יצחק עסיבאר לחי  
 ראי : והוה . בתר דמות אברהם . וברך  
 ית יצחק בריה . ויתב יצחק . עם בירא  
 דמלאך קיימא אתחוי עדה : ולמא כאן  
 בעד מות אבראהם . בארך אלה פי  
 יצחק אבנה . ואקאם יצחק . ענדה  
 ביר אלהי אנאציר : פ  
 ואלה תולדת ישמעאל בן אברהם אשר  
 ילדה הגר המצרית שפחת שרה  
 לאברהם : ואלין . תולדת ישמעאל בן  
 אברהם . דילידת . הגר מצריתא . אמתה  
 דשרה לאברהם : והוא שרה תיאליה  
 אסמאעיל אבן אבראהם . אלדי ודרת  
 הגר אלמצריתא . אמה שרה לאבראהם :  
 ואלה שמות בני ישמעאל בשמתם  
 לתולדתם בכר ישמעאל נבית וקדר  
 ואדבאל ומבשם : ואלין . שמות בני  
 ישמעאל . בשמתהון לתולדתהון .  
 בוכריה דישמעאל נביות . וקדר ואדבאל  
 ומבשם : והדה אסמא בני אסמאעיל  
 באסמאיהם לתיאלדהם . בכר אסמאעיל  
 נביות . וקדר ואדבאל ומבשם : ומשמע  
 ודומה ומשא : ומשמע ודומה ומשא  
 ומשמע ודומה ומשא : חדר ותימא יטור  
 נפיש וקדמה : חדר ותימא . יטור נפיש  
 וקדמה : חדר ותימא . יטור נפיש וקדמה  
 אלה הם בני ישמעאל ואלה שמותם



בַּחֲצֵרֵיהֶם וּבְמִירְתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר נְשִׂאִם  
 לְאִמָּתָם : אֵלֶּיךָ אָנוּן . בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וְאֵלֶּיךָ  
 שְׁמַתְהוֹן . בְּפִצְחוֹהוֹן וּבְפִרְכֵי־הוֹן . תְּרִי  
 עֶסֶר רַבְרֵיִן לְאֹמִיָּהוֹן : הוֹלֵאֵי הֵם . בְּנֵי  
 אִסְמָאֵעִיל וְהָדָה אִסְמָאִיהֶם . פִּי אֲרַבְנָאֵהֶם  
 וּקְצוֹרֵהֶם . אֶתְנִי עֶשֶׂר שְׂרִיפָא לְאִמָּמָהֶם :  
 וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל מֵאֵת שְׁנֵה  
 וְשִׁלְשִׁים שְׁנֵה וְשִׁבְעַ שְׁנִים וַיְגֻעַ וַיָּמָת  
 וַיִּאֲסַף אֶל־עַמּוּזוֹ : וְאֵלֶּיךָ שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמָעֵאל .  
 מֵאֵה וְתִלְתִּין וְשִׁבְעַ שְׁנִין . וְאֶתְנַגִּיד וּמִית .  
 וְאֶתְנַיִש לְעַמּוּיָה : וְהָדָה סִנֵּי הַיּוֹה  
 אִסְמָאֵעִיל . מֵאִיה וּסְבַעַה וְתִלְאֲתִין סִנֵּה .  
 וְתוֹפְאָוּמָאֵת . וְצֹאֵר אֵלֶּיךָ קוֹמָה : וַיִּשְׁכְּנוּ  
 מְחֹוּלָה עַד־שׁוֹר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מְצָרִים  
 בְּאֵבֶה אֲשׁוּרָה עַל־פְּנֵי כְד־אֲחִיו נֶפֶל :  
 וְשָׂרוּ מְחֹוּלָה עַד חֲגָרָא דְעַל אִפֵּי מְצָרִים .  
 מִטִּי לְאֶתוֹר . עַל אִפֵּי כָּד אֲחֹהֵי שְׂרָא :  
 וּסְכְנוּ מִן זֵוִיָּה אֲרִי אֲרַנְפָּאֵר . אֲרִי  
 בַחֲצֵרָה מְצָר . אֵלֶּיךָ אֵן תְּגִי יֵי אֲדִמְוִצֵּל .  
 בַּחֲצֵרָה גְמוּעַ אֲכוּתָה סְכֵן : פ פ פ

ק"ה מיסוד יחידות מיסוד ומספרות המלך דוד ויון במלכות אביסר א'  
 דה"ו למנחה וב"ה'

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבִרָהֶם אֲבִרָהֶם  
 הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק : וְאֵלֶּיךָ תּוֹלְדוֹת יִצְחָק  
 בֶּן אֲבִרָהֶם . אֲבִרָהֶם אֹלִיד יֵת יִצְחָק :  
 וְהָדָה שְׂרָחַתִּישִׁיד יִצְחָק אֲבִן אֲבִרָהֶם .  
 בַּעַד מָא כִּי אֲבִרָהֶם מִן אֹלִידָה יִצְחָק :  
 וַיְהִי יִצְחָק בֶּן־אַרְבַּעִים שְׁנֵה בְקַחְתּוֹ אֶת־  
 רַבֵּקָה בַּת־בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדַן אַרְם  
 אֲחֹת לְבֵן הָאֲרָמִי לֹו לְאִשָּׁה : וְהָיָה יִצְחָק  
 בֶּן אַרְבַּעִין שְׁנִין . כַּד נָסִיב יֵת רַבֵּקָה .  
 בַּת בְּתוּאֵל אֲרַמָּאָה . מִפְּדַן אַרְם . אֲחֵתִיה .  
 דְּבֵן אֲרַמָּאָה לִיָּה לְאֶתְנִי וְלִמָּא כִּאֵן יִצְחָק  
 אֲבִן אַרְבַּעִין סִנֵּה . חִין תּוֹוֹג בְּרַבֵּקָה .  
 אֲבִנָּה בְתוּאֵל אֲלֹאֲרַמִּי . מִן פְּדַן אַרְם .  
 אֲבַת לְבֵן אֲלֹאֲרַמִּי . פְּצֹאֲרַת לָה זֹוּגָה :  
 וַיִּעֲתֵר יִצְחָק לַיהוָה לְנִכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה  
 הָיָה וַיִּעֲתֵר לֹו יְהוָה וַתֵּהֵר רַבֵּקָה אִשְׁתּוֹ :  
 וַצִּילִי יִצְחָק קָדָם יי' לְקַבֵּל אֶת־תִּיתָה אֲרִי

עֲקָרָה הָיָה . וְקַבֵּל צְלוֹתֶיהָ יי' . וְעֵדִיאת  
 רַבֵּקָה אֶת־תִּיתָה : תָּם שָׁפַע יִצְחָק אֵלֶּיךָ  
 אֵלֶּה הָיָה זֹוּגָתָה . אֵד כִּאֲנַת עֲאֲקֵר .  
 פִּשְׁפַּעָה אֵלֶּה פַחְמֵרַת : וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים  
 בְּקַרְפָּה וְתֹאמֵר אִם־כֵּן לָמָּה זֶה אֲנִי  
 וְתִלְדֵךְ לְדַרְשׁ אֶת־יְהוָה : וְדַחֲקִין בְּנֵי  
 בְּמַעְהָא . וְאִמְרַת אִם כֵּן . לְמָא דִּנְן אֲנָא .  
 וְאִזְדַּת לְמַתְבַּע אֹדְפָן מִן קָדָם יי' :  
 פִּאֹזְדָּהֶם אֲלֹאֲרֵאֵד פִּי בְטִנְהָא . פְּקֹאֲרַת .  
 לֹו עֲלֵמַת אֵן אֲאֵמֵר הַכּוּדָא לָם אֲטִלְבָּה .  
 פְּמַצַּת לְתִלְתָּמָם עֲלֵמָא מִן עַגְדֵּי אֵלֶּה :  
 וַיֹּאמֶר יְהוָה לָה שְׁנֵי גַלִּים בְּבִטְנָךְ וְשְׁנֵי  
 לְאִמִּים מִמַּעַיִךְ יִפְרְדוּ וְלֹאֵם מִלְּאֵם יִאֲמָן  
 וְרַב יַעֲבֵד צַעִיר : וְאִמֵּר יי' לָה . תְּרִין  
 עַמּוּזִין בְּמַעַכְי . וְתִרְתִּין מְדַבְּוֹן . מִמַּעַכְי  
 יִתְפָּרֵשׁן . וּמְלִכּוֹ מִמְּלִכּוֹ תִתְקַף . וְרַבָּא  
 יִשְׁתַּעֲבֵד לְזַעִירָא : פְּקֹאֲרַת אֵלֶּה דֵהָא . אֵן  
 אֲנָא אִמְתִּין פִּי בְטִנְךָ . וְחֹזְבִין מִן אִמְעֵאֲךָ  
 יִתְפָּרְקָאן . וַיִּתְאַיֵּד אֲחֵרָהֶמָּא מִן אֲאֵכֵר .  
 וְאֲלַכְבִּיר יָכָדָם אֲלַצְנִיר : וַיִּמְלֵאוּ יָמֵה  
 לְלֵדָה וַיְהִי תוֹמָם בְּבִטְנָה : וַיִּשְׁלִימוּ  
 יוֹמָהָא לְמִידָד . וְהָיָ תוֹמִין בְּמַעְהָא :  
 וְלִמָּא כְּמֵלֵת אִיאֵם וְלֵאדָהָא . פִּאֲדִי  
 בְּתֹאמִין פִּי בְטִנְהָא : וַיֵּצֵא הָרֵאשִׁוֹן  
 אֲדִמְוִיָּה כִּלּוֹ פִּאֲדָרַת שְׁעַר וַיִּקְרָאוּ שְׁמוֹ  
 עֶשׂוֹ : וַנִּפְקַ קְדָמָאָה סְמוּךְ . כּוֹלִידָה בְּגַלִּים  
 (י"ב בְּגַדָם) דְּסַעַר . וַקְרוּ שְׁמִיהָ עֶשׂוֹ :  
 סְכַרְגֵּי אֲלֹאֲוִל אֲחֵמֵרִיאָה . כִּלְה כִּנְסָא מִן  
 שְׁעַר . וְאִסְמוּהָ עֶשׂוֹ : וְאַחֲרֵי־כֵן יֵצֵא אֲחִיו  
 וַיְדוּ אֲחֹת בַּעֲקֵב עֶשׂוֹ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב  
 וַיִּצְחָק בֶּן־שְׁשִׁים שְׁנֵה בְלִדַת אֲתָם :  
 וּבִתְרָן כֵּן נִפְקַ אֲחֹהֵי . וַיְדִיהָ אֲחִידָא  
 בְּעַקְבָּא דְעֶשׂוֹ . וַקְרָא שְׁמִיהָ יַעֲקֹב . וַיִּצְחָק .  
 בֶּן שְׁתֵּינִין שְׁנִין כַּד יִלִּידַת יִתְהוֹן : וּבַעַד  
 דְּאֵלֶּךְ כְּרַג אֲכִיה . וַיְדָה מֵאִסְכָּה בַּעֲקֵב  
 עֶשׂוֹ . וּסְמָאָה יַעֲקֹב . וּכִאֵן יִצְחָק אֲבִן  
 סְתִין סִנֵּה חִין וְלֵדָא : וַיְגַדְלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי  
 עֶשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שְׂרָה וַיַּעֲקֵב אִישׁ  
 תָּם יֹשֵׁב אֲהֵלִים : וְרַבִּיאֵו עוֹלִימִיא . וְהָיָה

עשו  
 חלק הדקדוק א) יודע ציד, כ' הרשב"א בהשו"ס סי' קס"ד, הכי מהרגמינין גבר נח שירכן מל' כשדכא שאכ' ביש נוחלין, ופ"י  
 אדם במל שאין לו מלאכה אלא כאחד השרים שהיו נחים ומהעסקים בציד לתענוג, ותשקוט הארץ ושדוכת ארעא, ויש מן הגדולים  
 שהיו גורמים שירכא ברי"ש ומתרגמינין והשקוטן ושדוכת וכן יודע ציד נח שירכן עכ"ל, (א"ה ע"י מ"ש בסוף הספר שהנוסחא הישנה  
 גתש ירכו) :



עֵשׂוֹ . גִּבּוֹר . נָחַשׁ יִרְכָּן (י"ג נח שירדכן) גִּבּוֹר  
 גִּפְיִק חֶקֶד . וַיַּעֲקֹב גִּבּוֹר שָׁלִים . מִשְׁמִישׁ  
 בֵּית אֵיל־פִּנָּא . וְלִמָּא כְּבִירָא אֲרִגְלָאמִין .  
 פִּכְאֵן עֵשׂוֹ . רִגְלָא עֵאֲרִפָּא בִּאֲרִצִּיד רִגְלָא  
 צַהֲרִוּיָא . וַיַּעֲקֹב רִגְלָא סִאֲרָגָא . מְקִים  
 פִּי אֲלֵאֲכִיבִיה : וַיֹּאֲהֵב יַעֲחֵק אֶת־עֵשׂוֹ פִּי  
 צִיד בְּפִיו וּרְבִקָּה אֶהֱבֵת אֶת־יַעֲקֹב : וּרְחִים  
 יַעֲחֵק . יֵת עֵשׂוֹ אֲרִי מְצִידִיה הוּה אֲכִיל .  
 וּרְבִקָּה רְחִימַת יֵת יַעֲקֹב : פִּאֲחֵב יַעֲחֵק  
 עֵשׂוֹ לְמַעֲרַפְתָּהּ בִּאֲרִצִּיד . וּרְבִקָּה אֶהֱבֵת  
 יַעֲקֹב : וַיִּזַּד יַעֲקֹב נֹזֵד וַיִּבֵּא עֵשׂוֹ מִן־  
 הַשָּׂדֶה וְהוּא עֵיף : וּבִשְׂרִיד יַעֲקֹב תְּבַשְׂרָא .  
 וַעֲלָל עֵשׂוֹ . מִן חֶקֶדָא וְהוּא מְשֻׁדְּהִי :  
 פִּטְבֵּךְ יַעֲקֹב טְבִיכָא . פִּדְכֵל עֵשׂוֹ . מִן  
 אֲלִצְחָרָא וְהוּ לֹגֵב : וַיֹּאֲמֵר עֵשׂוֹ אֵל־יַעֲקֹב  
 הֲלִעֵיטְנִי נָא מִן־הָאֲדָם־הָאֲדָם הוּה פִּי עֵיף  
 אֲנִכִּי עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמִי אֲדָוִם : וַאֲמַר עֵשׂוֹ  
 לִיעֲקֹב . אֲטַעֲמִנִי כְּעֵן מִן סְמוּקָא סְמוּקָא  
 חֲדִין . אֲרִי מְשֻׁדְּהִי אֲנָא . עַד כֵּן קָרָא  
 שְׁמִיה אֲדָוִם : קֵאל עֵשׂוֹ לִיעֲקֹב . אֲטַעֲמִנִי  
 מִן הַדָּא אֲלֵאֲחֵמֵר . לֵאנִי לֹגֵב . לְדֵאלֶךְ  
 סְמִי עֵשׂוֹ אֲלֵאֲחֵמֵרִי : וַיֹּאֲמֵר יַעֲקֹב בְּכִרָּה  
 כִּיֹּם אֶת־בְּכִרְתֶּךָ לִי : וַאֲמַר יַעֲקֹב . זִכִּין  
 כִּיֹּם דִּדְהִי . יֵת בְּכִירוּתֶךָ לִי : פִּקֵּאל  
 יַעֲקֹב . בְּעֵנֵי אֱלִוִים בְּכוֹרְתֶךָ : וַיֹּאֲמֵר  
 עֵשׂוֹ הִנֵּה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְלָמָּה־זֶה לִּי  
 בְּכִרָּה : וַאֲמַר עֵשׂוֹ . הֵא אֲנָא אִזִּיד לְמָמַת .  
 וְלִמָּא דִּנֵּן לִי בְּכִירוּתָא : קֵאל עֵשׂוֹ . הוּדָא  
 אֲנָא מֵאֵר לָאֲמוֹת . וְלִמָּא דָּא לִי בְּכוֹרִיָּה :  
 וַיֹּאֲמֵר יַעֲקֹב הַשְּׁבַעָה לִי כִיֹּם וַיִּשְׁבַּע לוֹ  
 וַיִּמְכֹּר אֶת־בְּכִרְתּוֹ לִיעֲקֹב : וַאֲמַר יַעֲקֹב .  
 קִיִּים לִי כִיֹּם דִּדְהִי . וְקִיִּים לִיה . וּזְכִין יֵת  
 בְּכִירוּתִיה לִיעֲקֹב : קֵאל אַחֲרָךְ לִי .  
 פִּחֲרָךְ לֵה . וּבִאֲעִיה בְּכוֹרְתָה : וַיַּעֲקֹב נָתַן  
 לְעֵשׂוֹ לָחֵם וְנֹזֵד עַד־שִׁים וַיֵּאֲכֵל וַיִּשְׁתְּ וַיִּקֶּם  
 וַיִּקֶּךְ וַיִּבֹז עֵשׂוֹ אֶת־הַבְּכִרָּה : וַיַּעֲקֹב יָהֵב  
 לְעֵשׂוֹ . דָּחִים וְתְבַשְׂרִיל הַטְּלוּפְהִין . וַאֲכֵל  
 וַיִּשְׁתֵּי . וְקָם וַאֲזַל . וַשְּׁטַע עֵשׂוֹ יֵת בְּכִירוּתָא :  
 פִּאֲעֵטָאֵה יַעֲקֹב . כְּבֹזָא וְטְבִיכָא מִן עַדִּים .

פִּאֲכֵל וְשָׂרֵב . וְקָאֵם וּמְצָא . וַאֲזַרָּא עֵשׂוֹ  
 בִּאֲלִכוֹרִיָּה : פ  
 וַיְהִי רָעֵב בְּאֲרִץ מִלְכָּד הָרְעֵב הָרֵאשִׁון  
 אֲשֶׁר הָיָה בְּיָמֵי אֲבִרְהָם וַיִּלְךְ יַעֲחֵק אֵל־  
 אֲבִימֶלֶךְ מִלְכָּד־פְּלִשְׁתִּים גְּרָרָה : וְהוּה  
 כְּפִנָּא בְּאַרְעָא . בְּרִ מְפִנָּא קְדָמָאֵה .  
 דִּהוּה בְּיָמֵי אֲבִרְהָם . וַאֲזַל יַעֲחֵק . לֹת  
 אֲבִימֶלֶךְ מִלְכָּא דְּפְלִשְׁתִּיא לְגֵרָר : תָּם  
 כָּאֵן גֹּזַע פִּי אֲלִבְלָד . סוּא אֲרִגְוֵעַ אֲאוּל .  
 אֲלִדִּי כָאֵן עֲלִי עֵהֵד אֲבִרְאָהֵם . פִּמְצָא  
 יַעֲחֵק . אֲלִי אֲבִימֶלֶךְ מִלְכָּד פְּלִשְׁטִין אֲלִי  
 אֲלִכְלוּץ : וַיִּרְא אֲלִיו יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵל־הַרְדּוּ  
 מִצְרִימָה שְׁכֵן בְּאֲרִץ אֲשֶׁר־יֹאמֵר אֲרִיךְ :  
 וְאֲתִגְדִּי לִיה יִי . וַאֲמַר לֹא תִיחַוֹת לְמִצְרַיִם .  
 שְׂרִי בְּאַרְעָא . דֵּאִימֵר לֶךְ : פִּתְגֵּלָא לֵה  
 אֵלֵה . וְקֵאל לֹא תִגְזֹל מִצְרָא . אֲסַכֵּן פִּי  
 אֲלִבְלָד . אֲלִדִּי אֲקוּל לֶךְ : גִּוֵּר בְּאֲרִץ  
 הוּאֵת וְאֵהִי־עַסְפָּה וְאֲבִרְכֵךְ כִּי־לֶךְ וְלִזְרֵעֶךָ  
 אֵתִן אֶת־כָּל־הָאֲרֻצָּת הַאֵל וְהַקְּמַתִּי אֶת־  
 הַשְּׁבַעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבִרְהָם אֲבִיךָ :  
 הוּר בְּאַרְעָא הַדָּא . וַיְהִי מִיּוֹמִי בְּסַעֲדָךְ  
 וְאֲבִרְכִינֶךָ . אֲרִי לֶךְ וְלִבְנֶךָ . אֵתִין  
 יֵת כָּל אֲרַעְתָּא הָאֵלִין . וְאִקִּים יֵת  
 קִימָא . דְּקִימִית לְאֲבִרְהָם אֲבִיךָ :  
 וּבִאֲדַעֲאֵקֵל קָם פִּי הוּדָא אֲלִבְלָד . וְאֲכֹן  
 מַעַךְ וְאֲבִאֲרֵךְ פִּיךָ . לֵאֵן לֶךְ וְלִנְסִלְךָ .  
 אַעֲטִי גַמִּיעַ הוּדָא אֲבִלְדָּאֵן . וְאִפִּי בִּאֲקָסִם .  
 אֲלִדִּי אֲקָסַמַת לְאֲבִרְאָהֵם אֲבִיךָ : וְהִרְפִּיתִי  
 אֶת־זִרְעֶךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְנָתַתִּי לְזִרְעֶךָ  
 אֶת־כָּל־הָאֲרֻצָּת הַאֵל וְהַתְּפָרְכֵן בְּזִרְעֶךָ  
 כָּל גִּזְיֵי הָאֲרִץ : וְאֲסַנִּי יֵת בְּנֶךָ כְּכֹכְבֵי  
 שָׁמַיָא . וְאֵתִין לְבְנֶךָ . יֵת כָּל אֲרַעְתָּא  
 הָאֵלִין . וַיִּתְּפָרְכוּן בְּדִיד בְּנֶךָ . כָּל עַמְמֵי  
 אֲרַעָא : וְאֲכַתֵּר נִסְלְךָ כְּבֹזָאֲכֵב אֲרַסְמָא .  
 וְאַעֲטִיָּהֵם גַּמִּיעַ הוּדָא אֲבִלְדָּאֵן . וַיִּתְּבִאֲרֵךְ  
 בָּהֵם . גַּמִּיעַ אֲמַם אֲרַאֲרִץ : עֵקֵב אֲשֶׁר־  
 שָׁמַע אֲבִרְהָם בְּקִלִּי . וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמֵרְתִּי  
 מִצוֹתִי הַקּוֹתִי וְתוֹרֹתִי : חֲרָף . דְּקִפִּיל  
 אֲבִרְחָם לְמִיּוֹרִי . וְנִטְר מִטְרַת מִיּוֹרִי .

פְּקוּדֵי  
 חֶלֶק הַדְּקִדּוֹק (ב) הָאֲדָוִם , חֵה"א הָאֲדָוִם רֵאשׁוֹנָה בְּנַעֲיָא וְלֹא הַשְּׁנִיָּה וְהָעוֹלָם עוֹשִׂים בְּהִיפּוֹךְ וְהוּא מַעוֹת : (ג) מְכִרָּה כִיֹּם , תְּרַגְמוּ  
 וּבִין כִיֹּם דִּלְהִי בְּלֵא נֹ"ן : (ד) אֲשֶׁר אֲמַר , הַטְּפָחָא בְּתִיבַת אֲמַר בְּכָל הַתִּיגָאֵן :



מקודי קימי ואוריתי: גזא מא קבל  
 אבראהם קולי. וחפץ מא אסתהפצתה.  
 מן וצאיאי ורסומי ושראיעי: וישב יצחק  
 בגר: ויטיב יצחק בגר: פאקאם  
 יצחאק פי אלכרוץ: וישאלו אנשי  
 הפקום לאשתו ויאמר אחתי היא פי ירא  
 לאמר אחתי פן יחרוני אנשי הפקום  
 על דבקה פי טובת מראה הוא: וישאלו.  
 אנשי אתרא על עיסק אתתיה. ואמר  
 אתת היא. ארי דחיל למימר אתתי.  
 דלמא יקטלוני. אנשי אתרא על דבקה.  
 ארי שפירת חיזו היא: פסאלו אהל  
 אלמוצע ען זוגתה. פקאל הי אכתי.  
 לאנה תכווף אן יקול הי זוגתי. כלא  
 יקתונו. אהל אלמוצע עדיהא. אד הי  
 חסנה אלמנצר: ויהי פי ארכו לן שם  
 הימים וישקף אבימלך מלך פלשתים  
 בעד החלון וירא והנה יצחק מצחק את  
 רבקה אשתו: והוה. פד סניאו ליה תמן  
 זמיא. ואסתכי. אבימלך מלכא  
 דפלשתאי. מן חרפא. והוא. והא יצחק  
 מחייך. עם רבקה אתתיה: פלמא טארת  
 איאם מקאמה תם. אטלע. אבימלך  
 מלך פלסטין. מן כזה לה. פנצר. פארי  
 ביצחאק ילאעב. רבקה זוגתה: ויקרא  
 אבימלך ליצחק ויאמר אך הנה אשתך  
 היא ואיך אמרת אחתי הוא ויאמר אליו  
 יצחק פי אמרתי פן אמות עליה: וקרא  
 אבימלך ליצחק. ואמר פרם הא אתתך  
 היא. ואיכרין אמרת אתת היא. ואמר  
 ליה יצחק. ארי אמרית. דלמא אתקטיד  
 עליה: פדעא אבימלך ביצחאק. קאל  
 אד הי זוגתך. ולם קלת הי אכתי.  
 קאל לה יצחאק. לאני תכוופת. אן  
 אקתל בסבבהא: ויאמר אבימלך מהי  
 זאת עשית לנו פמעט שכב אחד העם  
 את אשתך והבאת עלינו אשם: ואמר  
 אבימלך. מא דא עבדת לנא. פועיר פון  
 שכיב. דמיחד בעמא ית אתתך.

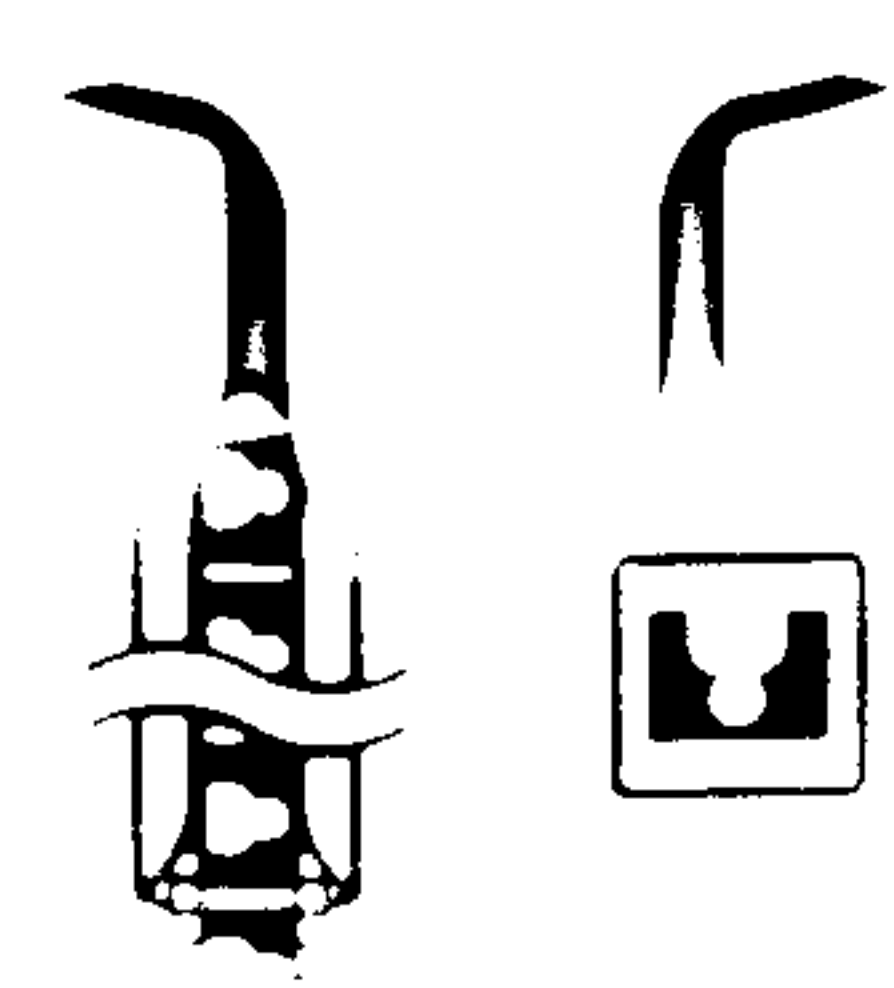
ואתיתא עלנא חובא: פקאל אבימלך.  
 מא דא צנעת בנא. ען קליל. לו צאנע  
 אחד קומנא זוגתך. גלבת עלינא אתמא:  
 ויצו אבימלך את פליהעם לאמר הנגע  
 באיש הזה ובאשתו מות יומת: ופקיד  
 אבימלך. ית גל עמא למימר. דינוזיק  
 לגוברא הדין. ולאתתיה אתקטלא  
 יתקטיד: פנאדא אבימלך. פי גמיע קומה  
 קאילא. מן אדא הדא אלרגל. וזוגתה  
 פליקתל קתלא: ויזרע יצחק בארץ ההוא  
 וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו  
 יהוה: וזרע יצחק בארעא ההיא.  
 ואשפת. בשתא ההיא על חד מאה  
 בדשערוהו. וברכיה יי: תם זרע יצחאק  
 פי תלך אל ארץ. פוגד פי תלך אלסנה  
 מאה באלחור. ובארך לה אלה: ויגדל  
 האיש וילך הלך וגדל עד כייגדל מאד:  
 ורבא גוברא. ואזל אזיל סני ורבי. עד  
 הרבא דחדא: פעצם אלרגל. וכאן כל  
 מא מר עצם. ארי אן עצם גרא: ויהי  
 לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה  
 ויקנאו אתו פלשתים: והוה ליה גייתי  
 ענא וגייתי תורי. ועבדה סני. וקניאו  
 ביה פלשתאי: וצאר לה מאשה גנם  
 ומאשה בקר. וחשם כתיר. חתא חסדוה  
 אלפלסטניין: וכדי הבאות אשר הפרו  
 עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום  
 פלשתים וימלאום עפר: וכר פירי.  
 דחפרו עבדי אבותי. בימי אברהם  
 אבותי. טמונין פלשתאי. ומלונין עפרא:  
 וגמיע אל אבאר. ארדי חפרוהא עביד  
 אביה. עלי עהד אבראהם אביה. כאן  
 קד סדהא אלפלסטניין. ומלוהא  
 תראבא: ויאמר אבימלך אל יצחק קד  
 מעפנו פי עצמתי מפנו מאד: ואמר  
 אבימלך ליצחק. איזיל מעפנא. ארי  
 תקופת מנא לחדא: פקאל אבימלך  
 ליצחאק. אמין מן ענדנא. לאנך קד  
 עצמת מנא גרא: וילך משם יצחק ויחן

חלק חדקרוק (ה) ועבדה רבה הרגום שלנו ועבדה כלשון הפסוק, אחיא כרש"י שפי' עבדה פעולה, עבדה בחולם משמע עבדה אחת, והרפום דגרים פולחנא משמעו עבדה אחת, והראב"ע פי' שהוא כמו סגולה, וא"כ אין לשנות ולהרגם פולחנא שהוא שם פעולה הנמשכת מהשם וכן הרגמו בכ"ד גדול עבדה: (ו) כי עצמת מפנו מאד, פי' מנצפ"ד לנאולה כ"כ בהינוא ואל"ש:



יבאצמוה עליהא . פסמאהא דא  
 ארסעה . פקאל . אלאן יוסע אלה . ל  
 וינמינא פי אברד : ויעל משם ב  
 שבע : וסליק מתמן לבאר שבע : ו  
 צעד מן תם ארי ביר סבע : וירא א  
 יהוה בלילה ההוא ויאמר אנכי אל  
 אברהם אביך אלתירא כייאתך א  
 וברכתיה והרביתיה אתי זרעה בעני  
 אברהם עבדי : ואתגלי ליה יי בליל  
 ההוא . ויאמר . אנא . אלהיה דאבר  
 אביך . לא תדח ארי בסערך מימתי  
 ואברכינך ואסגי ית בנך . בדיל אבר  
 עבדי : פתגלא לה אלה פי תלך אלי  
 וקאל . אנא אלאה אברהם אביך .  
 תכאת פאני מעך . ואבארך פיך ואב  
 נסלך . בסנב אברהם עבדי : ויבן ל  
 מזבח ויקרא בשם יהוה ויסשם א  
 ויכרושם עבדי יצחק באר : ויבנא ח  
 מדבחה . וצלי בשמא דיי . ופרסיה ח  
 למשכניה . וכוז תמן עבדי יצחק ביר  
 שבנא תם מדבחה . ודעא באסם אל  
 ומד תם כנאיה . וכוז תם עבדה ביר  
 ואבימלך הלך אליו מנרר ואחות מר  
 ופיכל שר צבאו : ואבימלך . אתא לוח  
 מנרר . וסיעת מרחמוהי . ופיכל  
 חיליה : ואבימלך . סאר איה מן אכלו  
 ואחוזת נדימה . ופיכל ריים גישר  
 ויאמר אלהם יצחק מדוע פאתם א  
 ואתם שנאתם אתי ותשחוני מאתכ  
 ואמר להון יצחק . מדון אתיתון לוח  
 ואתון סניתון יתי . ושחחוני מלות  
 פקאל להם יצחק . מא באלכם גיו  
 אלי . ואנתם שניתמוני . וטרדתמוני  
 ענדכם : ויאמרו ראו ראינו כיייהיה ית  
 עפך ונאמר תהי נא אלה בינותינו פינ  
 ובינה ונכרתה ברית עפך : ואמרו . מד  
 חזינא ארי הוה מימרא דיי בסערך  
 ואמרנא . תתקיים פען מומתא . דה  
 בין אבהתנא פיננא ובינך . ונגזר כ  
 עפך : קאלו . אנא ראינא אן אלה מע

בנחל גרר וישב שם : ואזר מתמן יצחק .  
 ושרא בנחלא גרר ויחיב תמן : פמצא  
 מן תם יצחק . ונזל פי ואר אלכלוז  
 ואקאם תם : וישב יצחק ויחפר ואת  
 בארת הפים אשר חפרו בימי אברהם  
 אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות  
 אברהם ויקרא להן שמות בשמת אשר  
 קרא להן אביו : ותב יצחק . וחפר ית  
 בירי דמיה . וחפרו ביומי אברהם אבוהי .  
 וסמונין פלשתאי . פתר דמית אברהם .  
 וקרא להון שמהן . בשמהן . דהוה קרי  
 להון אבוהי : תם עאוד יצחק . וחפר  
 אבאר אלמא . אלדי כאנת מחפורה עלי  
 עהד אברהם אביה . וכאן קד סדהא  
 אלפלסטיניין בעד מותה . וסמאהא  
 באסמא . כמא קד כאן סמאהא אביה :  
 ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם  
 באר מים חיים : ויחפרו עבדי יצחק  
 בנחלא . ואשכחו תמן . ביר דמיון גבעין :  
 פלמא חפרו עבדי יצחק פי אלוואר .  
 וגזו תם . ביר מא נאבע : ויריבו רעי  
 גרר עם רעי יצחק לאמר לנו הפים  
 ויקרא שם הבאר עשק פי התעשקו  
 עפו : ונצו רעוותא גרר . עם רעוותא  
 דיצחק . דמימר דינא מיה . וקרא שמה  
 דבירא עשק . ארי אתעסקו עפיה :  
 פכאצם רעאת אלכלוז רעאת יצחק .  
 קאילין אלמא דנא . פסמא דאלך אלביר  
 שנלא . למא אשתגלו מעה : ויחפרו באר  
 אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה  
 שטנה : ויחפרו ביר אחרי . ונצו אף עלה .  
 וקרא שמה שטנה : פחפרו ביר אכרא .  
 פכאצמוה עליהא . פסמאהא דאת  
 אלענאר : ויעתק משם ויחפר באר אחרת  
 ולא רבו עליה ויקרא שמה רחבות ויאמר  
 פי עתה הרחיב יהוה לנו ופרינו בארץ :  
 ואסתלק מתמן . וחפר ביר אחרי . ולא  
 נצו עלה . וקרא שמה רחבות . ויאמר  
 ארי כען אפתי יי . לנא ונפוש בארעא :  
 פאנתקל מן תם . וחפר ביר אכרא . ולם

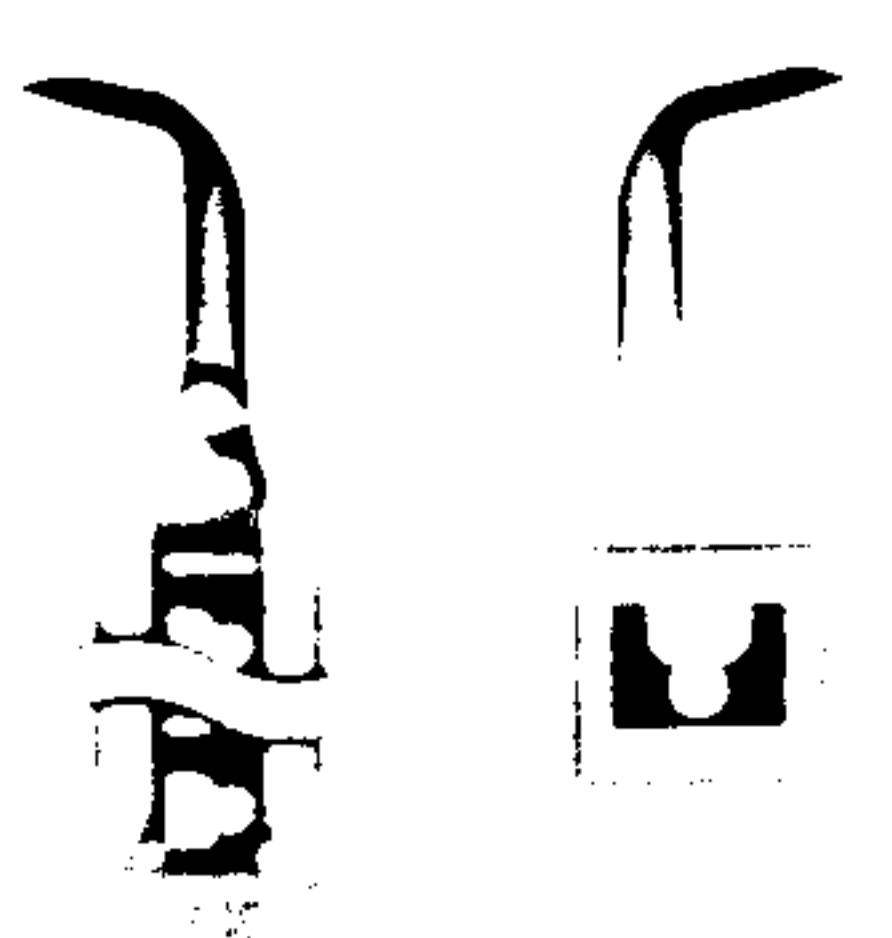




מקלנא . יכוז חרג ביננא ובינד . ונעאהרדך  
 עהדא : אם תעשה עמנו רעה כאשר לא  
 נעשנוך וכאשר עשינו עמך רקי טוב  
 ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך יהוה :  
 אם תעביד עמנא בישא . כמא דלא  
 אדוקנד . וכמא דעבדנא עמך לחוד טב .  
 ושלחנך בשלום . את כען ברינא דיי :  
 אך לא תצנע בנא שרא . כמא דס נודיך .  
 וכמא צנענא מעך כירא מתצא .  
 ואמלקנאך בסלאם . אנת אראן מבארך  
 אלה : ויעש להם משתה ויאכלו וישתו :  
 ועבד להון משתיא . ואכלו ושתיו :  
 מצנע להם מגרסא . אכלו סיה ושרבו :  
 ושכימו בבקר וישבעו איש לאחיו  
 וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום :  
 ואקדימו בצפרא . וקיימו גבר לאחיהו .  
 ושלחינו יצחק . ואורו מלותיה בשלום :  
 מאדלנו באגרא . וחלף כל אמר  
 לאביה . פאמלקהם יצחאק . ומצומן ענדה  
 בסלאם : ויהי פיום ההוא ויבאו עבדי  
 יצחק ויגדו לו על אדות הפאר אשר  
 חפרו ויאמרו לו מצאנו מים : והוה פיום  
 ההוא . ואתו עבדי יצחק . וחיאו ליה .  
 על עיסק פירא דחפרו . ואמרו ליה  
 אשפתנא מיא : ולמא כאן פי דאך איום .  
 נא עביד יצחאק . ואכברוה בסבב אלביר  
 אלדי חפרוהא . וקאלו לה קד וגדנא מאא :  
 ויקרא אתה שבעה על פן שם העיר  
 נא שבע עד היום הזה : וקרא יתה  
 שבעה . על פן שמא דקרתא פאר שבע .  
 עד יומא דדין : פסמאהא סבעה . לדאך  
 אסם אלקריה ביר סבע . אי הווא אליום :  
 ויהי עשו פן ארבעים  
 שנה ויקח אשה את יהודית בת פארי  
 דחתי ואת בשמת בת אילן החתי : והוה  
 עשו פד ארבעין שנין . ונסיב אתתא ית  
 יהודית . פת פארי חתאה . וית בשמת .  
 פת אילון חתאה : ולמא כאן עשו אבן  
 איבעין סנה . תזווג באמראה אסמהא  
 דחודית . אבנה בארי אלחתי . ובשמת .

אבנה אלון אלחתי : ותהיון מרת רוח  
 ליצחק ולרבקה : והוואה מסרבן ומרגון .  
 על מימר יצחק ורבקה : פכאנתא  
 מכאסתא . ראי יצחאק ורבקה : ס ויהי  
 פייזמן יצחק ותבתין עיניו מראת ויקרא  
 את עשו . פנו הגדל ויאמר אליו פני  
 ויאמר אליו הפני : והוה פד סיב יצחק .  
 וכהיא עינוהי מלמחוי . וקרא . ית עשו  
 פריה רבא . ואמר ליה פרי . ואמר ליה  
 האנא : ולמא שאך יצחאק . וקאמתא  
 עינאה מן אן ינצר . פנאדא בעשו אבנה  
 אלאבבר . וקאל ליה יא אבני . קאל לביך :  
 ויאמר הנה נא וקנתי לא ידעתי יום  
 מותי : ואמר . הא כען סיבית . לית אנא  
 ידע יום מותי : קאל הווא קד שכת .  
 ולם אעלם יום מותי : ועתה שאנא בליך  
 תליך וקשתה וצא השדה וצודה לי צודה :  
 וכען סב כען זינד . סיפק וקשתך . ופוק  
 לחקלא . ועוד לי צידא : ואראן אחמר  
 אלתך (י סלאחך) . סיפק וקוסך . ואכרג  
 אלי אלצחרא וצד לי צידא : ועשה לי  
 מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי  
 ואכלה בעבור תברכה נפשי בטרם  
 אמות : ועביד לי תבשילין . כמא  
 דרחימית . ואעיל לי ואיכול . פדיל .  
 דתברכינד נפשי עד לא אמות : ואצנעה  
 לי ארואנא כמא אחב . ואיתני בה ואכל  
 מנה . לכי תבארכך נפסי קבל אן אמות :  
 ורבקה שמעת בדבר יצחק אל עשו פנו  
 וינד עשו השדה לצוד ציד דהביא :  
 ורבקה שמעת . פד מליל יצחק . עם  
 עשו פריה . ואז עשו לחקלא . למצד  
 צידא לאיתאה : פסמעת רבקה . חין ה  
 כלם יצחאק בראלך עשו אבנה . פמצא  
 עשו אלי אלצחרא . ליצתאד צידא יאתי  
 בה : ורבקה אמרה אלי יעקב בנה לאמר  
 הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו  
 אחיך לאמר : ורבקה אמרת . ליעקב  
 פרה למימר . הא שמעית מן אבונך .  
 ממליל . עם עשו אחונך למימר : פקאלת

רבקה ציד קר





רבקה ליעקוב אבנהא . הודא קד סמעת  
 אביך . יכלם עשו אביך קאילא : הביאה  
 לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה  
 ואברככה לפני יהוה לפני מותי : איתא  
 לי צידא . ועבד לי תבשילין ואיכול .  
 ואברכיך . קדם יי קדם מותי : איתני  
 בעיד . ואצנעה לי אלוואנא אכל מנה .  
 חתא אבארכך . בין ידי אלה קבל מותי :  
 ועתה בני שמע בקלי לאשר אני מצוה  
 אתך : וכען ברי קביל מני . למא האנא  
 מפקדא יתך : ואראן יא אבני אקבל מני .  
 מא אמרך בה : לקדנא אליהצאן וקחדי  
 משם שני גדיי עזים טובים ואעשה אתם  
 מטעמים לאביך כאשר אהב : איזיל פען  
 לענא . וסב לי מתפן . תרין . גדיי עזין  
 טבין . ואעבד יתהון תבשילין . לאבוק  
 כמא דרחים : אמין אלי ארגנס . וכד לי  
 מן תם . גדיין מן אלמאעז גידין .  
 ואצנעהמא אלוואנא . לאביך כמא יחב :  
 והבאת לאביך ואכל בעבר אשר וברכה  
 לפני מותי : ותעיל לאבוק ייכול . בדי  
 דיברכך קדם מותיה : ותדלחמא  
 לאביך ויאכל מנהמא . לכי ובארכך קבד  
 מותה : ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן  
 עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק :  
 ואמר יעקב . רבקה אפיה . הא עשו  
 אחי גבר סערן . ואנא גבר שעיע : פקא  
 דהא . הודא עשו אבי רגל שעראני .  
 ואנא רגל אנרד : אוי ימשני אבי והייתי  
 בעיניו כמתעתע והבאתי עלי קלה ולא  
 ברכה : מאם ימושנני אפא . ואיהו בעינוהי  
 כמתלעב . ואיתי עלי . דוטין ודא ברכן :  
 דעל אבי אן יגסני פאכון ענדה כלאעב .  
 ואגלב עלי לענה ולא ברכה : ותאמר לו  
 אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך  
 קחדי : ואמרת ליה אפיה . עלי אתאמר  
 בנבואה דלא ייתון לוטיא עלך ברי . פרם .  
 קביל מני ואיזיל סב לי סקאלת לה אמה .  
 עליי אסתדפאע לענתך יא אבני . לכן .

אקבל מני ואמין כד לידאלך : וילך ויקח  
 ויבא לאמו ותעש אמו מטעמים כאשר  
 אהב אביו : ואזל ונסיב . ואיתי לאפיה  
 ועבדת אפיה תבשילין . כמא דרחים  
 אבוהי : פמצא ואכד . ואתא בהם אלו  
 אמה . פצנעהמא אלוואנא . כמא יחב  
 אביה : ותקח רבקה את בגדי עשו פגמי  
 הגדל החמדת אשר אהבה בפית ותלבש  
 את יעקב בנה הקטן : ונסיבת רבקה  
 ית לבושי עשו . ברה רבא דכיתא  
 דעמה בביתא . וארבישת ית יעקב ברה  
 זעירא : תם אכדת רבקה . תיאב עשו  
 אבנהא אלאבנר אלפאברה . ארי מעהא  
 פי אלבית . ואלבסת יעקוב אבנהא  
 לאצנר : ואת עזת גדיי העזים הלבישת  
 על ידיו ועל חלקת צואריו : וות . משפ  
 דגדי בני עזי . ארבישת על ידוהי . ועל  
 שעיעות צוריה : ונלוד לאגדא . לבסתהא  
 עלא ידיה . ועלי מלוסה חלקה : ותת  
 את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה  
 ביד יעקב בנה : ויהבת תבשיליא  
 וית לחמא דעבדת . ביד יעקב ברה  
 ונעלת אלאוואן . ואלכבו ארדי צנעת  
 ביד יעקוב אבנהא : ויבא אל אביו ויאמר  
 אבי ויאמר הנני מי אתה בני : ועאל דוח  
 אבוהי ואמר אפא . ואמר האנא . מן אה  
 ברי : פדכר ארי אביה וקאר יא אבאה  
 קאל לביך . מן אנת יא אבני : ויאמר  
 יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשית  
 כאשר דברת אלי קוסנא שבה ואכלתי  
 מצידך בעבור תברכני נפשך : ואמר  
 יעקב לאבוהי . אנא עשו פוכרך . עבדית  
 כמא דמדילתא עמי . קום פען אסתחור  
 ואכור מצידך . בדיך דתברכני נפשך  
 פקאר יעקוב לאביה . אנא עשו בכרך  
 צנעת כמא אמרתני . קום לאן פאגנס  
 וכל מן צידי . לכי תבארכני נפסך  
 ויאמר יעחקאל בני מתהזה מהרת למצא  
 בני ויאמר כי הקרה יהוה אלהיך לפני

חלק הרקדוק (ז) ביד יעקב, ב"ה בהיגאן המפחא ביעקב :



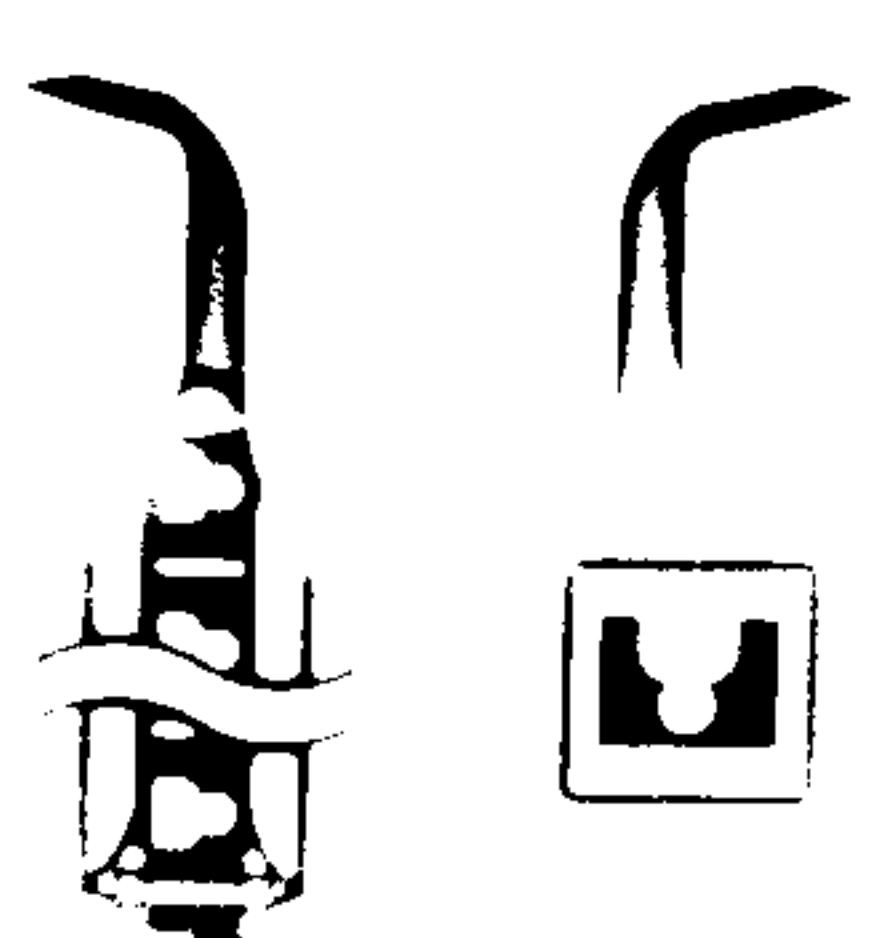
ואמר יצחק לבריה . מא דין . אחיה  
 לאשפחא ברי . ואמר . ארי זמין .  
 אלהך קדמי . פקאל לה יצחאק . מא דא  
 אסרעת אלונוד יא אבני . קאל . אין אלה  
 ובך זסק בין ידי . ויאמר יצחק אל יעקב  
 נשה נא ויאמשך בני האתה זה בני עשו  
 אסילא . ואמר יצחק ליעקב . קרב פען  
 ואמשיך ברי . האת דין . ברי עשו אם  
 לא . קאל . תקדם חתא אנסך יא אבני .  
 הל את . אבני עשו אם לא . ויגש יעקב  
 אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול  
 יעקב והידיים ידי עשו . וקרוב יעקב .  
 לות יצחק אביו ומשהו . ואמר . קלא  
 קליה דיעקב . וידיא ידי עשו . פתקדם  
 אליה וגסה . וקאל . אלצות צות יעקוב .  
 ואלידין ידי עשו . ולא הפירו פיהו ידי  
 פידי עשו אחיו שערות ויברכהו . ולא  
 אשתמודעיה . ארי הואה ידוהי . פידי .  
 עשו אחוהי סערנין . וברכיה . ודם  
 יתבתה . אד כאנתא ידאה . בידי עשו  
 אביה שער אניתאן . ובארכה . ויאמר  
 אתה זה בני עשו ויאמר אני . ואמר .  
 את דין ברי עשו . ואמר אנא . בל קאל  
 לה . את אבני עשו . קאל אנא הו .  
 ויאמר הגשה לי ואכלה מציד בני למען  
 תברכך נפשי ויגשלו ויאכל ויבא לויין  
 וישת . ואמר . קרוב קדמי ואיכול מצידא  
 דברי . בדיל דתברכך נפשי . וקרוב  
 ליה ואכל . ואעיל ליה חמרא ושתי . קא .  
 קדם לי חתא אכל מן עיד אבני . לכו  
 תבארכך נפסי . פקדם לה ואכל . ואתאה  
 בכמר ושרב . ויאמר אדיו יצחק אביו  
 נשה נא ושקה לי בני . ואמר ליה יצחק  
 אביו . קרב פען ושק לי ברי . תם קאל  
 לה יצחאק אביו . תקדם קבלני יא אבני .  
 ויגש וישקדלו ויבח את ידיה פגדו  
 ויברכהו ויאמר ראה ריח בני בריח שדה  
 אשר פרכו יהוה . וקרוב ונשיק ליה .  
 וארית ריח לבושוהי וברכיה . ואמר .

חלק הדקדוק (ח) ואמשיך השין בשוא נח ברוב המניין :

חזי ריח ברי . פריח תקלא . דברכיה  
 " : פתקדם וקבלה . ושם ראיחה תיאבה  
 פבארכה . וקאל אנער ראיחה אבני .  
 בראיחה רועה . קד בארכהא ללה : ויתך  
 קד האלהים מפל השמים ומשמני הארץ  
 ורב דגן ותירש : ויתין קד " . מפלא  
 השמיא . ומפובא דארעא . וסגיות עבור  
 וחמר : ויעטיך אלה . מן טל אלסמא .  
 ודםם אלארץ . וכתרה ארדגן ואעציר :  
 יעברוך עפום וישתחו לך לאפים הוה  
 גביר לאחדה וישתחו לך בני אמה ארריך  
 ארוך ומברכיה ברוך : פלהונך עממין .  
 וישתעבדון קד מלכוון . הוי רב לאתך .  
 ויסגדון קד בני אמה . ליטך יהון ליטין .  
 ובריך יהון פריכין : יכדמך אלאמם .  
 ותכצע לך אלאחואב . וכוז מולא אכותך .  
 ויכצע לך בני אמך . לאענד מלעון .  
 ומבארכך מבארכך : ויהי כאשר פלה  
 יצחק לברך את יעקב ויהי אד יצא יצא  
 יעקב מאת פני יצחק אביו ועשו אחיו  
 בא מצידו . והוה . פד שיצי יצחק לברכא  
 ית יעקב . והוה ברם מיפק נפק יעקב .  
 מן קדם יצחק אביו . ועשו אחוהי . עאל  
 מצידיה . פלמא פרג יצחאק מן תברך  
 יעקוב . כאן למא כרג מן בין ידיה . ועשו  
 אביה . אקבל מן צידה : ויעש גם ידוהי  
 מטעמים ויבא לאביו ויאמר לאביו יקם  
 אבי ואכל מציד פנו בעבר תברכני  
 נפשך : ועבר אף הוא תבשילין . ואעיל  
 לאביוהי . ואמר לאביוהי . יקום אבא ויכור  
 מצידא דבריה . בדיל דתברכני נפשך :  
 פענע הו איצא אלואנא . ואתא בהא  
 אלי אביה . וקאל . יקום אבי ויאכל מן  
 עיד אבנה . לכו תבארכני נפסך : ויאמר  
 לו יצחק אביו מי אתה ויאמר אני בנך  
 בברך עשו : ואמר ליה . יצחק אביוהי מן  
 את . ואמר . אנא . פרך פוכרך עשו :  
 פקאל לה . יצחאק אביה מן אנת . קאל .  
 אנא אבנך בכרך עשו : ויתלך יצחק

הרדה

וישתחו קרי





חרדה גדלה עד מאד ויאמר מי אפוא  
 הוא הצד ציד ויבא לי ואכל מכל פטרם  
 תבוא ואברכה גם ברוך יהיה : ותוה  
 יצחק תוהא רבא עד לתדא . ואמר . מן  
 הוא דיכי . דצד צידא ואעיל לי . ואבדית  
 מפולא . עד לא תיעוד וברוכתיה . אף  
 בריך יהי : פוענ יצחאק זענה עצימה  
 גדא . וקאל מן הו דא . אלדי אצתאר  
 צידא ואתאני בה . ואכלת מנה . קבל אן  
 תני פבארכתה . פליכון איצא מבארבא :  
 פשמע עשו את דברי אביו ויעסק צעקה  
 גדלה ומרה עד מאד ויאמר לאביו ברכני  
 גם אני אבי : כד שמע עשו ית פתגמי  
 אבוהי . וצוח צוחא . רבא ומרינא עד  
 לתדא . ואמר לאבוהי . בריכני אף לי  
 אפא : פלמא סמע עשו כלאם אביה .  
 צרך צרכה . עצימה ומרה גדא . וקאל  
 לאביה . בארכני אנא איצא יא אבאה :  
 ויאמר בא אחיה במרמה ויקח ברכתך :  
 ואמר . עאל אחוך בתבמא . וקפיד  
 ברכתך : קאל . קד גני ינך במנה .  
 ואכר ברכתך : ויאמר הכי קרא שמו  
 יעקב ויעקבני זה פעמים אתי בכתתי  
 לקח והנה עתה לקח ברכתי ויאמר הלא  
 אצלת לי ברכה : ואמר . יאות קרא שמייה  
 יעקב . וחכמני דגן תרתינ זמנין . ית  
 בכירותי גסיב . והא כען קפיד ברכתתי .  
 ואמר . הלא שבקת לי ברכא : קא נעמא  
 סמי יעקוב . אד תעקבני מרתין . אלאוזה  
 אכר בכורתתי . ואלאן אכר ברכתתי . תם  
 קאל . אלים בקית לי ברכה : ויען יצחק  
 ויאמר לעשו הן גביר שמתיו דך ואתי  
 כלי אחיו נתתי לו לעבדים ודגן ותירש  
 סמכתיו ולכה אפוא מה אעשה בני :  
 ואתיב יצחק ואמר לעשו . הא רב .  
 שויתיה עלוך . וית כל אחוהי . יהבית ליה  
 לעבדין . ובעבור ובחמר סעדתייה . וקך  
 כען . מא אעביד ברי : פאנאבה יצחאק  
 וקאל . הודא קד ציירתה מולאך . וגמיע

אבותה געלתהם לה עבדא . ובאלה  
 ואלעציר אסנרתה . ולך אלן . מא אעני  
 יא אבני : ויאמר עשו אל אביו הברכה  
 אחת הוא לך אבי ברכני גם אני אבי  
 וישא עשו קלו ויבך : ואמר עשו לאבוהי  
 הברכתא חדא היא לך אפא . בריכני א  
 לי אפא . וארים עשו קליה ובכא : פק  
 עשו לאביה . אברכה ואחרה הי לך יא  
 אבאה . בארכני אנא איצא יא אבאה  
 ורפע צותה ובכא : ויען יצחק אביו ויאמר  
 אליו הנה משמני הארץ יהיה מושבך  
 ומשל השמים מעל : ואתיב . יצחק אבוהי  
 ואמר ליה . הא . מטובא דארעא ית  
 מותבך . ומפלגא דשמיא מלעילא  
 פאנאבה יצחאק אביה וקאל . הודא מ  
 דסם אלארץ יכון מסכנך . ומן פל אסמא  
 מן אלעלו : ועל חרבך תהיה ואת אחיך  
 תעבר ותיה פאשר תריד ופרקת על  
 מעל צוארך : ועל חרבך תיחי . וית אחיך  
 תפלת . ויתי כד יעפרון פנוהי על פתגמי  
 אבוהי . ותעדי נדיה מעל צווק : ועל  
 סיפך תחיא . ואכך תכרם . ויכון אדא  
 אסתולית . פכנת אצרה ען ענקך  
 וישטם עשו את יעקב על הברכה אשר  
 ברכו אביו ויאמר עשו בלבן יקרבו ימ  
 אבך אבי ואחרנה את יעקב אחי : וגמ  
 עשו דבבו ליעקב . על ברכתא דברכו  
 אבוהי . ואמר עשו בלפיה . יקרבו ימ  
 אבליה דאפא . ואקטול ית יעקב אחי  
 פחקר עשו עלא יעקוב . בסנב אברכה  
 אלדי בארכה אביה . פקאל עשו פ  
 נפסה . סתקרב אים חזן אבי . ואקתל  
 יעקוב אבי : ויגד לרבקה את דברי עשו  
 בנה הגדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה  
 הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך  
 מתנחם לך להרגך : ואתחוא לרבקה  
 ית פתגמי עשו ברה רבא ושליחת . וקרת  
 ליעקב ברה זעירא . ואמרת ליה . הא  
 עשו אחוך . כמין לך למקטלך : פאכברת

ח ל ק הד קדוק י) הוא הצד ציד , הקט"ן רחב מפני המאריך : יא) הכי קרא שמו , תיבת קרא מלרע : \* חצי הספר בפסוקי





רבקה . בכראם עשו אבנהא אלאכבר .  
 פבעתת . ודעת ביעקוב אבנהא אאצור .  
 וקאלת לה . הודא עשו אביך . מתואעדך  
 ליקתלך : ועתה בני שמע בקלי וקום  
 פרחיך אל לבן אחי הרנה : וכען פרי  
 נפיל מני . וקום איזיל קד . לות לבן אחי  
 לברן : ואלאן יא אבני אקבל מני . וקום  
 אמין . אלי לבן אחי חרן : וישבת  
 עפו ימים אחדים עד אשר תשוב חמת  
 אהך : ותתיב עמיה יומין ועירין . עד  
 דתשוב חמתא דאחוק : וקם ענדה  
 אימא יסירה . אלי אן תרגע חמיה  
 אביך : עדישוב אף אחיך ממוך ושכח  
 את אשר עשית לו ושלחתי ולקחתיה  
 משם למה אשכר גם שניכם יום אחד :  
 עד דיתוב רוגזא דאחוק מנוך . ויתנשי ית  
 דעבדת ליה . ואשלח ואדברנוך מתמן .  
 למא אתבול אף פרויכוני יומא חד : אלי אן  
 ירגע נצבה ענך . וינסא גמיע מא צנעת  
 בה . ואבעת ואכרך מן תם . ללא  
 אתכלכמא פי יום וזאהד : ויתאמר רבקה  
 אל יצחק קצתי בחיי מפני פגות חת אם  
 לקח יעקב אשה מפגות חת פאלה  
 מפגות הארץ למה לי חיים : ואמרת  
 רבקה ליצחק . עקית פחיי . מן קדם פגת  
 חתאה . אם נסיב יעקב . אתתא מפגת  
 חתאה פאלין מפגת ארעא . למא לי חיון :  
 קאלת רבקה ליצחק . קד צגרת פי  
 חיותי . מן קבל בנאת חת . אן תזונג  
 יעקוב מנהן מתד הולא או מן בנאת  
 אהל אלבלד . פלמא דא לי חיוה : ויקרא  
 יצחק אל יעקב ויברך אתו ויצוהו ויאמר  
 לו לא תקח אשה מפגות פגען : וקרא  
 יצחק לייעקב וברך יתיה . ופקדיה ואמר  
 ליה . לא תסב אתתא מפגת פגען : פדעא  
 יצחק . ביעקוב ובארכה . ואוצאה וקאל  
 לה . לא תאכר זונה מן בנאת כנעאן :  
 קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי  
 אמה וקח לך משם אשה מפגות לבן אחי  
 אביך : קום איזיל לפדן דארם . לבית

בתואל אבנהא דאמין . וסב קד מתמן  
 אתתא . מפגת לבן אחיהא דאמין : קום  
 אמין אלי פדן ארם . אלי בית בתואל  
 גרך . וכד קד מן תם אמראה . מן בנאת  
 לבן כאלך : ואל שדי יברך אתך ויפרך  
 וירפך ותיות קהל עפיים : ואל שדי  
 יברך יתך . ויפשינד ויסנינד . ותהי לכנשת  
 שבטין : ואלטאיק ארכאפי יבארך פיך .  
 וינמד ויכתרך . ויכוני מנוך גוק אמם :  
 ויתן לך את ברכת אברהם לך ולזרעך  
 אתך לרשתך את ארץ מגרד אשר נתן  
 אלהים לאברהם : ויתן לך ית ברכתא  
 דאברהם . לך ולבנך עפך . למורתך ית  
 ארע תותבותך . דיהב יי לאברהם :  
 ויעטיך ברכת אברהם . לך ולנסלך  
 בערך . אן תחוז בלד סכנאך . אלי אעטא  
 אלה לאברהם : וישלח יצחק את יעקב  
 וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל  
 הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו : ושלח  
 יצחק ית יעקב . ואזל לפדן דארם . לות  
 לבן בן בתואל אבמאה . אחיהא דרבקה .  
 אמיה דיעקב ועשו : פבעת יצחק  
 ביעקוב . ומצא אלי פדן ארם . אלי לבן  
 אבן בתואל ארארמני . אכו רבקה . אם  
 יעקוב ועשו : וירא עשו פי ברכך יצחק  
 את יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת  
 לו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו  
 לאמר לא תקח אשה מפגות פגען : וחזא  
 עשו . ארי בריך יצחק ית יעקב . ושלח  
 יתיה לפדן דארם . למסב ליה מתמן  
 אתתא . בדברך יתיה . ופקיד עדוהי  
 למימר . לא תסב אתתא מפגת פגען :  
 פלמא עלם עשו . אן יצחק קד בארך  
 יעקוב . ובעת בה אלי פדן ארם . ליתכר  
 לה מן תם אמראה . ואוצאה וקאל לה .  
 לא תתזונג באמראה מן בנאת כנעאן :  
 וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך  
 פדנה ארם : וקפיד יעקב . מן אבוהי ומן  
 אמיה . ואזל לפדן דארם : פקבל יעקוב  
 מן אביה ואמה . ומצא אלי פדן ארם :

יירא

( קוף ועירא ) יז (כתר תורה)



וירא עשו כי רעות בנות פנען בעיני יצחק  
אביו: וחזא עשו, ארי בישן בנות פנען:  
בעיני יצחק אביו: פלמא ראא עשו.  
אין בנאת כנעאן שראר. ענד יצחאק  
אביו: וירך עשו ארי ישמעאל ויקח את  
מחלתו ופת ישמעאל בן אברהם אחות  
נביות עד נשיו לו לאשה: ואז עשו לו  
ישמעאל. ונסיב. ית מחלת בת ישמעאל  
בר אברהם. אחתיה הנביות. על נשוי  
לו לאתו: פמצא עשו ארי אסמאעיל.  
ותזוג במחלת אבנה אסמאעיל אבן  
אברהם. אכת נביות. פעארת לה  
זוגה מע נסאיה: פ פ פ

ק"ו פ"ס ס"ו יהללאל ומפארין משא דבר ה' במלאכי ס"ו א'  
דר"ד לסנחה וב"ח:

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה:  
ונפק יעקב מבאר שבע. ואזל לחרן: תם  
כרג יעקוב מן ביר סבע. לימצי ארי חרן:  
ויפגע במקום וירן שם פייגא השמש  
ויקח מאבני המקום וישם מראשתו  
וישכב במקום ההוא: וערע בארצו.  
ובת חמן ארי עאל שמשא. ונסיב מאבני  
אתרא. ושוי איסרוהי. ושכיב באתרא  
ההוא: פואפא אלמוצע אלכאץ. ובאת  
תם אד גאבת לשמש. ואכר מן חנארתה.  
ונעדהא מתווסדה. ונאם פיה: ויחלם  
והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע  
השמימה והנה מלאכי אלהים עלים  
וירדים בו: וחלם. והא סולמא געיץ  
בארעא. ורישיה מטי עד צית שמיא.  
והא מלאכיא די". סדקין ונחתין פיה:  
פראא חלמא. כאן סלאם מנתצנא עלי  
אלארץ. וראסה ידאני אלסמא. ואדא  
במלאיכה אלה. תצעד ותנוז פיה:  
והנה יהוה נצבי עליו ויאמר אני יהוה  
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ  
אשר אתה שכב עליה לך אתננה  
ולזרעך: והא יקרא די". מעתד עלוהי  
ואמר. אנא יי. אלהיה אברהם אביך.  
ואלהיה יצחק. ארעא. דאת שכיב

חלק הדקדוק (יא) את מחלת. מחלת דאורייתא הח"ת בקמץ חטף (סרויב"ש).

עלה. לך אתננה ולבנה: ואדא בנו  
אלה. ואקף אמאמה וקאר. אנא אלה  
אלה אברהם אביך. ואלה יצחאק  
אלארץ. ארדי את נאים עליה. לך  
אעטיה ולנסךך: והיה זרעך בעמך  
הארץ ופרצת ימה וקרמה וצננה וננפת  
ונברכו בך כל משפחת האדמה וזרעך  
ויהו בך סיאין בעפרא הארעא  
ותתקף. למערבא ולמדנהא ולצפונא  
ולדרומא. ויתפרכו בדיקה. כל זרעית  
ארעא ובדיל בנה: ויבון נסלך כתרם  
אלארץ. ותנמו. גרבא ושרקא ושמאדא  
וננובא. ויתבארך בך. גמיע עשאי  
לארץ ובנסלךך: והנה אנכי עמך ושמתיו  
בכל אשר תלך והשבתיה אלי האדמה  
הזאת כי לא אעזבה עד אשר אסיעשית  
את אשר דברתי לך: והא מימרי בסעדה.  
ואפרינג בך אתר דתהך. ואתיבך  
לארעא דא. ארי לא אשפקינג. עד  
דאעביד. ית דמליית לך: והאנא מעך.  
ואחפנך אין מא סלכת. וארדך ארי דא  
ארבלד. לאני לא אתרכך. ארי אין אפי  
לך. במא ועדתך: וייקץ יעקב משנתו  
ויאמר. אכן יש יהוה במקום הזה ואנכי  
לא ידעתי: ואתער יעקב משינתיה.  
ואמר. בקושטא יקרא די". שרי באתרא  
הדין. ואנא לא הויתי ידע: פאסתיקין  
יעקוב מן נומה. פקאר. ארן נור אלה  
פי דא אלמוצע. ואנא לם אעלם: ויירא  
ויאמר מה יצורא המקום הזה אין זה פי  
אסיבות אלהים וזה שער השמים: ודחיל  
ואמר. מא דחילו אתרא הדין. לית דין  
אתר הדין. אלהין אתר דרענא פיה מן  
קדם יי. ודין תרע קביל שמיא: פכאף  
וקאר. מא אבוף דא אלמוצע. ומא  
דא אלא בית אלה. והוא באב אלסמא:  
וישכם יעקב בפקר ויקח את האבן אשר  
שם מראשתו וישם אתה מצבה ויצק  
שמן על ראשה: ואקדים יעקב בעפרא.  
ונסיב ית אבנא דשוי איסרוהי. ושוייתה



קמא . ואריק משחא על רישה : תם  
 אדלג יעקוב באגדאה . פאנר ארחג  
 אלדי געלהא מתוסדה . ונצבהא דכה .  
 ועב דהנא עלא ראסהא : ויקרא אתי  
 שם המקום ההוא בית אל ואולם לון  
 שם העיר לראשנה : וקרא ית שמה  
 בית אל . ואנמא אסם אלקריה אוורא  
 לון : ויבר יעקב נדר לאמר אם יהיה  
 אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר  
 אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד  
 ללבוש : וקיים יעקב קים למימר . אם יהי  
 מימרא דיי בסעדי ויפרני באורחא הדא  
 דאנא אזיל . ויתן לי לחים . למיכל וכסו  
 למלבוש : תם נדר יעקוב נדרא קאילא .  
 אן באן אלה מעי . וחפצני פי הדא אטריק  
 אלדי אנא סאלכה . ורוקני כבוא אכלה  
 ותובא ארבסה : ושבת בשלום אל בית  
 אבי והיה יהוה לי לאלהים : ואתוב בשלום  
 לבית אבא . ויהי מימרא דיי . די לאלה :  
 ורגעת סאלמא אלי בית אבי . וכאן אלה  
 לי ולייא : והאבן הזאת אשר שמתי  
 מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תהי  
 לי עשר אעשרנו כך : ואבנא הדא  
 דשית קמא . תהי דאיה פלח עדה קדם  
 יי . וכל דתתין לי . חד מן עסרא אפר שניה  
 קדמך : והדה ארחג . אלדי געלתהא  
 דכה . יבון לי בית אלה . וגמיע מא  
 תרוקניה אעשרה כך : וישא יעקב רגליו  
 ויקף ארצה בניקדם : ונטל יעקב רגליו .  
 ואזל לארע בני מדנחא : פרפע יעקוב  
 רגליה . ומצא אלי בלד אהג אלשרק :  
 וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה  
 עדר יצאן רבצים עליה פי מן הבאר  
 ההוא ישקו העדרים והאבן גדלת עלי פי  
 הבאר : וחזא והא בירא בתקרא . והא  
 תמן . תלתא עדרין דעאן רביעין עליה .  
 ארי מן בירא ההוא . משקן עדריא .  
 ואבנא רפתא על פומא דבירא : פננר

פאדא כביר פי אלצחרא . ואדא בתלאתה  
 קטוע מן אלגנם ראבנה עליהא . לאן  
 מנהא יסקון אלקטוע . וצברה עצימה  
 עלא פאהא : ונאספו שמה כל העדרים  
 וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו  
 את היצאן והשיבו את האבן על פי  
 הבאר למקמה : ומתפנשין תמן כל  
 עדריא . ומגדרין ית אבנא מעל פומא  
 דבירא . ומשקן ית ענא . ומתיבין ית  
 אבנא . על פומא דבירא לאתרה : וכאן  
 אר אנתמע אלי תם רעאת אלקטוע .  
 דחרגו אלהג עין פם אלביר . וסקו אגנם .  
 תם רדוהא אלי מוצעהא : ויאמר להם  
 יעקב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנהנו :  
 ואמר להון יעקב . אחי מן אתון . ויאמרו .  
 מחרן אנהנא : קאל להם יעקוב . מן אין  
 אתם יא אכוה . קאלו נחן מן חרן :  
 ויאמר להם . הידעתם את לבן בן נחור  
 ויאמרו ידענו : ואמר להון . הידעתון ית  
 לבן בר נחור . ויאמרו ידעין : קאל להם .  
 אתערפון לבן אבן נחור . קאלו נעם :  
 ויאמר להם השלום לון ויאמרו שלום והנה  
 רחל בתו באה עם היצאן : ואמר להון  
 השלום ליה . ואמרו שלום . והארחל ברתיה .  
 אתיא עם ענא : קאל אהו סאלם קאלו  
 נעם . והודא רחל אבנתה . גאיה מע אגנם :  
 ויאמר הן עוד היום גדול לא יעת האספ  
 המקנה השקו היצאן ודכו רעו : ואמר .  
 הא עוד ימא סני . לא עדן למכנש בפעיר .  
 אשקו ענא ואזילו רעו : קאל . הודא  
 אלנהאר עאדה כביר . וליס הו וקת  
 אנצמאם אמאשיה . אסקו אלגנם ואמצו  
 ארעוהא : ויאמרו לא נוכל עד אשר  
 יאספו פרה עדרים וגללו את האבן מעל  
 פי הבאר והשקינו היצאן : ואמרו לא נכור .  
 עד דיתפנשין כל עדריא . ויגדרון ית  
 אבנא מעל פומא דבירא . ונשקו ענא :  
 קאלו לא נטיק דאך . אלי אן ינתמעו  
 רעאת אלקטוע . וידחרגו אלהג עין פם  
 אלביר . ונסקי אגנם : עודנו מדבר עמם

ורחל



ורחל | פאה עם-הצאן אשר לאניה פי  
 רעה הוא : עד דהוא כמליל עמהון .  
 ורחל אתת . עם ענא דלאבנהא . ארי  
 רעיתא היא : בניאה יכאטבהם . אד גאת  
 רחל . מע גנם אביהא . לאנהא ראעיה :  
 ויהי פאשר ראה יעקב את-רחל בת-לבן  
 אחי אמו . ואת-צאן לבן אחי אמו וינש  
 יעקב ויגל את-האבן מעל פי הפאר וישק  
 את-צאן לבן אחי אמו : והוה . פד הוא  
 יעקב ית רחל . פת לבן אחיהא דאמיה .  
 וית ענא דלבן אחיהא דאמיה . וקרני  
 יעקב . ויגדר ית אבנא מעל פומא דבירא .  
 ואשקי . ית ענא דלבן אחיהא דאמיה :  
 ולמא ראה יעקב רחל . אבנה לבן כאה .  
 וגנם לבן כאלה . תקדם פדחונ אלחנר  
 עין פם אלביר . וסקא גנמה : וישק יעקב  
 דרחל וישא את-קלו ויגד : וישק יעקב  
 דרחל . וארים ית קליה ונכא : פקבל  
 יעקוב רחל . ורפע צותה ונכא : ויגד  
 יעקב דרחל פי אחי אביה הוא וכי בך-  
 רבקה הוא ותרץ ותגד לאניה : וחוי  
 יעקב דרחל . ארי פד אחת אבנהא  
 הוא . וארי פד רבקה הוא . ורהסת  
 וחויאת לאבנהא : ואכברהא . באנה  
 אבן עמתהא אבן רבקה . פחאצרת  
 ואכברת אביהא : ויהי כשמע לבן את-  
 שמע | יעקב בן-אחתו וינץ לקראתו  
 ויחבק-לו וינשק-לו ויביאהו אל-ביתו  
 ויספר ללבן | את כל הדברים האלה : והוה  
 פד שמע לבן . ית שימע יעקב פד  
 אחתיה . ורהס לקדמותיה וגפיף ליה  
 ונשיק ליה . ואעליה לביתיה . ואשתעי  
 ללבן . ית פד פתגמיא האדין : פלמא  
 סמע לבן . כבר יעקוב אבן אכתה . האצר

תלקאה ועאנקה וקבלה . ואדכלה אלו  
 מנודה . וקין עליה . גמיע הוה אל אמור  
 ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה  
 וישב עמו חדש ימים : ואמר ליה לבן  
 פרם . קריבי ובשרי את . ויתיב עמיה ויה  
 יומין : קאל לה לבן . אמא אנת עצמ  
 ולחמי . פמכת ענדה שהרא : ויאמר לב  
 ליעקב הכי-אחי אתה ועבדתני חנם  
 הגידה לי מה-פשרתך : ואמר לב  
 ליעקב . המדאחי את . ותפלחני מוגן .  
 לי מא אגרך : תם קאל לה . ואן כנע  
 קריבי . פתכדמי מגאנא . אכברני מא  
 אגרתך : וללבן שהי בנות שם הגדלו  
 לאה ושם הקטנה רחל : וללבן תרתי  
 בנן . שום רבתא לאה : ושום זעירתא  
 רחל : וכאן דלבן אבנתאן . אסם אכברא  
 לאה . ואלצנרא רחל : ועיני לאה רפוח  
 ורחל הוה יפת-תאר ויפת מראה : ועיני  
 לאה יאיין . ורחל הוה . שפירא פריי  
 ויאזא פחזנא : ועיני לאה חסנאואן . ורחל  
 כאנת . חסנה אלחליה ואלמנצר גמיעא  
 ויאהב יעקב את-רחל ויאמר | אעבדך  
 שבע שנים פרחל בתך הקטנה : ורחל  
 יעקב ית רחל . ואמר . אפלחנך שבע  
 שנין . פרחל ברתך זעירתא : פאהב יעקוב  
 רחל . וקאל אכדמך סבע סנין . ברחל  
 אבנתך אלצנרא : ויאמר לבן טוב תת  
 אתה לך מתתי אתה לאיש אחר שבו  
 עמדי : ואמר לבן . טוב דאתין יתה לך  
 מדאתין יתה לגבר אחרן . תיב עמי : קאל  
 לבן . אלצלח אן אעטיהא לך . מן א  
 אעטיהא לרגל אכר . קם ענדי : ויעבו  
 יעקב פרחל שבע שנים ויהיו בעיני  
 פימים אחרים פאהבתו אתה : ופלח

חלק הדקדוק א) אבן יש ה' תרגום שרי . הרי"ש בחירק כי כשהקריב אברהם ליצחק ע"ג המזבח חנה שם כבוד ה' לעת הצורך  
 לבד . כי מוכן הוא להשראת שכניה לעת הצורך . אמנם לא בקביעות , וכן התרגום בפרשת יתרו אשר הוא חונה שם שרי בחירק כי ל  
 היה שם בקביעות , ואף ששם לשון הפסוק חונה ומשמע לשון הוה , הנה ההוה משמש עבר ועתיד כמו שכתבו המדקדקים . אמנם בדגני  
 אמר ונהורא עמה שרו שם בא להורות דבר המידי שאין לו הפסק לעולם ועדיין צל"ע עם התרגום אשר עמי עומד עליה דנקוד בצירי ש  
 עלה : ב) הודעתם השו"א שביו"ד נח כי אין סאריך בה"א בכל התינאן ובדפוסים הראשונים והיו"ד במכתא יוצאה עם הה"א כאלו אמר הי דעת  
 והוא פשוט ועיין בסחברת שברוש התינאן וכמו הילדים היחברך שוכ ראיתי בתא"ג שב' מהריב"ש שב' על זה וז"ל השוא שתחת  
 היו"ד נ"ח ע"כ : ג) ויספר ללבן את כל הדברים האלה היבת את בטפחא בתינאן הישנות : ד) ויאמר אעבדך הקמץ שבבית חספ וע  
 מה שכתבתי לעיל בתיבת אעבדך :



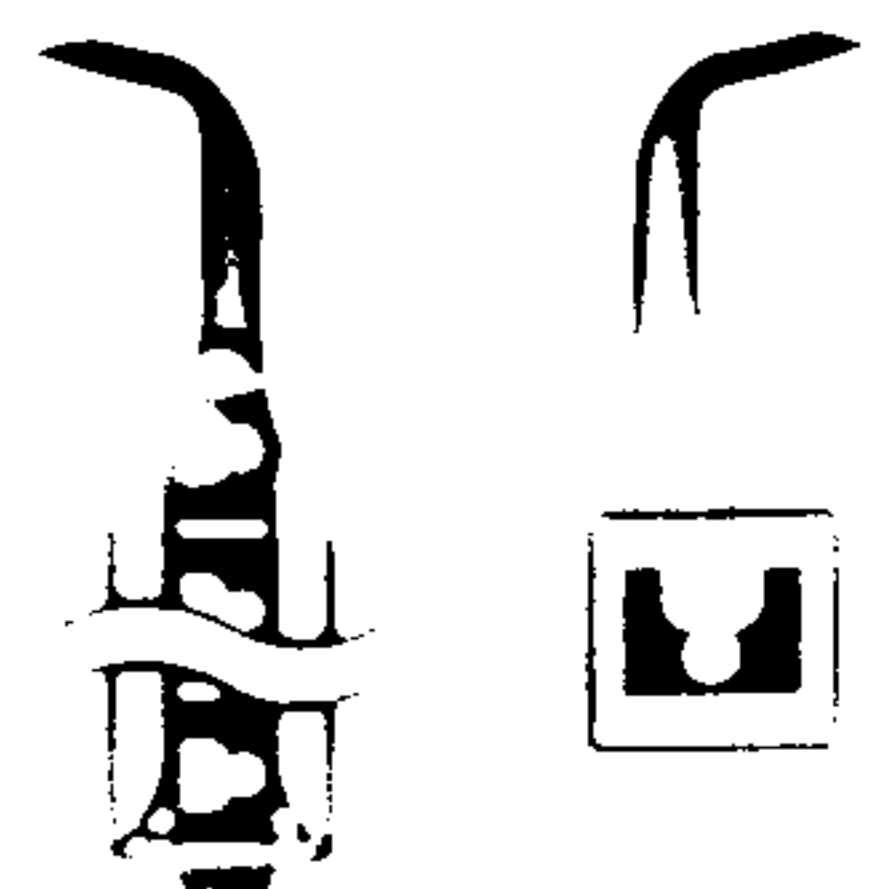


ונתנה לך גם את זאת בעברה אשר  
 העבד עמדי עוד שבע שנים אחרות :  
 אשלים שבועתא דדא . ונתין לך אפית  
 דא . בפולחנא דתפלה עמי . עוד שבע  
 שנים אחרנין : לכן אכמל אסבוע הדה .  
 ונעטיך הדה איצא . בכרמה תכרמני .  
 סבע סנין אכר : ויעש יעקב פן וימלא  
 שבע זאת ויתן לו את רחל בתו לו  
 לאשה : ועבד יעקב בין ואשלים שבועתא  
 דדא . ויהב ליה . ית רחל ברתיה ליה  
 לאתו : פצנע יעקוב כדאך . ואכמל אסבוע  
 הדה . ואעטאה רחל אבנתה . לתכון לה  
 זוגה : ונתן לבן לרחל בתו את בלהה  
 שפחתו לה לשפחה : ויהב לבן לרחל  
 ברתיה . ית בלהה אמתיה . לה לאמהו :  
 ואעטאהא בלהה אמתה . לתכון להא  
 אמה : ויבא גם אל רחל ויאהב גם את  
 רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים  
 אחרות : ועאל אף דות רחל . ורחים אף  
 ית רחל מלאה . ופלח עמיה . עוד שבע  
 שנים אחרנין : ודכל ארי רחל . פאחבהא  
 אכתר מן לאה . וכרמה סבע סנין אכר :  
 וירא יהוה פיי שנואה לאה ויפתח את  
 רחמה ורחל עקרה : וחוא יי ארי סנואתא  
 לאה . ויהב לה עידוי . ורחל עקרא : פעלם  
 אלה אין לאה משנייה . פרזקהא ולדא .  
 ורחל עאקר : ופתר לאה ותלד בן ותקרא  
 שמו ראובן פי אמרה פירא לאה יהוה בעני  
 פי עתה יאהבני אישי : ועדיאת לאה  
 וילידת בר . וקרת שמה ראובן . ארי  
 אמרת . ארי גלי קדם יי עלבני . ארי  
 כען ורחמני בעלי : פחמלת לאה וולדת  
 אבנא . ואסמתה ראובן . לאנהא קאלת .  
 קד נצר אלה לצעפי . ואלאן יחבני רגלי :  
 ופתר עוד ותלד בן ותאמר פיי שמע יהוה

יעקב . פרחל שבע שנים . והווי בעיניה  
 כזמן ועירין . פדרחים יתה : פכרמה  
 ברחל סבע סנין . וכאנת ענדה כאימם  
 סורה . מן מחבתה להא : ויאמר יעקב  
 אל לבן הבה את אשתי כי מלאו ימי  
 שנואה אליה : ואמר יעקב ללבן הב ית  
 אתי . ארי שלימו יומי פולחני . ואיעול  
 לותה : פקאל יעקוב ללבן אעמני זוגתי .  
 אד קד כמלת אימם כרמתי . ואדכל  
 אליה : ויאסף לבן את פרי אנשי המקום  
 ועש משהה : וכנש לבן . ית פד אנשי  
 אתרא ועבד משהה : פנמע לבן . גמיע  
 אדל אלמוצע וענע סגדסא : ויהי בערב  
 ויקח את לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא  
 אליה : והוה ברמשא . ודבר ית לאה  
 ברתיה . ואעיל יתה לותיה . ועאל לותה :  
 ולמא כאן באדעשי . אכר לאה אבנתה .  
 מושהא אליה . ודכל אליה : ונתן לבן  
 לה את זלפה שפחתו ללאה בתו שפחה :  
 ויהב לבן לה . ית זלפה אמתיה . ללאה  
 ברתיה לאמהו : ואעטאהא זלפה אמתה .  
 לתכון להא אמה : ויהי בפקר והנה הוא  
 לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי  
 ולא ברחל עבדתי עפך וקמה רפיתני :  
 ונהו בצפרא . והא היא לאה . ואמר  
 ללבן . מא דא עבדת לי . הלא ברחל  
 פלחית עפך . ולמא שקרת פי : פלמא  
 כאן בארגראת . פאדא בהא לאה . פקאל  
 ללבן . מא דא צנעת בי . אלים ברחל  
 כדמתך . וגם וארבתני : ויאמר לבן לא  
 יעשה בן במקומנו לתת הצעירה לפני  
 הפכירה : ואמר לבן . לא יתעביד פדון  
 באתרנא . למתן זעירתא קדם רבתא :  
 קא . דא יצנע כדא פי בלדנא . אין תתזווג  
 אלצגרא קבל אלכברא : מלא שבע זאת

חלק הדקדוק ה) כי מלאו ימי' השו"א שתחת הלמד נע כי היא עין הפעל: ו) עוד שבע שנים אחרות . הרגום אחרנין .  
 תריוון הנ"ן בחורק . משא"כ אחרות שבפרשת מקץ שבע פרות אחרות התרגום אחרנין הו"ד והנ"ן פשוטה במקץ . והוא ע"ד מ"ש י'  
 עורא כל שאין בו רוח חיים וברהו ונקבה , כאן גבי שנים דאין בהם רוח חיים הנ"ן בחורק . אבל בפרשה מקץ שיש בו רוח חיים לא יתכן  
 כי אם בלשון נקבה . ונראה בשניו הלשון כאן מנקבה לומר שרמו לו לבן שלא יפעול עמו בעצלותו בדרך פעולת הנקבה וכן היה שפעל  
 עמו בנריות וכן העיר עליו הפסוק כי בכל כחי עבדתי את אביבן . וכן הוא מנוקד גם בדפוסים , ואין לנו לשנות מן הרשום אשר נכלו  
 ראשונים ואחר זה זכיתי ומצאתי סיוע בס' בלי חכמה . כי באמרו אחרות ביון שאינו סתרצה כמעין אותה עבודה אלא עבודה אחרת מלב  
 ונפש בעוה והעצמות על הראשונות והסכים לו יעקב על הסרת הגדול המחודש והיינו ויעבד עמו שבע שנים אחרות כדבר לבן ע"ש :

הי (בתר תורה)





כִּי־שָׁנְאוֹהָ אֲנִי וַיִּתֶּן־לִי נִס־אֶת־זֶה  
וּתְקַרְא שְׁמוֹ שְׁמֵעוֹן וְעַד־יָאֵת עוֹד וַיִּלְדֵת  
בֵּר . וְאָמְרָת אֲרִי שְׁמִיעַ קָדָם יי אֲרִי  
סְנוּאֲתָא אֲנָא . וַיֵּהֵב לִי אֶף־יֵת דִּין . וּקְרַת  
שְׁמִיהָ שְׁמֵעוֹן : פַּחְמַת אִיצָא וּוְלַדָּת  
אֲבָנָא . וּקְרַת אֲנִי קָדָה סְמֵעָאֲנִי מִשְׁנִיָּיה .  
פְּרוֹקְנִי הָדָא אִיצָא . וְאִסְמַתָּה שְׁמֵעוֹן :  
וַתְּהַר עוֹד וַתֵּלֵד בֵּן וַתֹּאמֶר עֵתָה הַפְּעַם  
יְקוּה אִישִׁי אֲלִי כִי־יִלְדֵתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָּנִים  
עַד־כֵּן קְרָא־שְׁמוֹ לוֹי : וְעַד־יָאֵת עוֹד  
וַיִּלְדֵת בֵּר . וְאָמְרָת הָדָא זְמַנָּא יִתְחַפֵּר  
לִי בְּעַלְי . אֲרִי יִלְדִית לִיהָ תִלְתָּא בָּנִין .  
עַד כֵּן קְרָא שְׁמִיהָ לוֹי : פַּחְמַת אִיצָא  
וּוְלַדָּת אֲבָנָא . וּקְרַת . הָדָה אֲלִמְרָה  
יִנְעֻטָּף אֲרִי רַגְלִי . אִדּ וְלַדָּת לָהּ תִלְאָתָה  
בָּנִין . וְאִסְמַתָּה לוֹי : וַתְּהַר עוֹד וַתֵּלֵד בֵּן  
וַתֹּאמֶר הַפְּעַם אֲוֹדָה אֶת־יְהוָה עַד־כֵּן  
קְרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מְלַדָּת :  
וְעַד־יָאֵת עוֹד וַיִּלְדֵת בֵּר . וְאָמְרָת הָדָא  
זְמַנָּא אֲוִדִי קָדָם יי . עַל כֵּן . קְרַת שְׁמִיהָ  
יְהוּדָה . וּקְמַת מְלַמִּילָד : וַחֲמַלָת אִיצָא  
וּוְלַדָּת אֲבָנָא . וּקְרַת הָאֲרָה אֲלִמְרָה  
אֲשַׁכֵּר אֶלֶה . לְדֹאֲךְ אִסְמַתָּה יְהוּדָה .  
וּוּקְפַת עֵן אֲלוּלָאֵד : וַתֵּרָא רַחֵל כִּי לֹא  
יָלְדָה לִיעֶקֶב וַתִּקְנָא רַחֵל בְּאֶחְתֶּיהָ וַתֹּאמֶר  
אֶל־יעֶקֶב הִבְהִילֵנִי בָּנִים וְאִם־אֵין מִתָּה  
אֲנִכִּי : וַחֲזוֹת רַחֵל . אֲרִי לֹא יִלְדֵת לִיעֶקֶב .  
וּקְנִיָּאת רַחֵל בְּאֶחְתֶּיהָ . וְאָמְרָת לִיעֶקֶב  
הֵב לִי בָּנִין . וְאִם לֹא מִיָּתָא אֲנָא : פִּלְמָא  
רֵאת רַחֵל . אֲנָהָא לִם תֵּלֵד לִיעֶקֶב .  
חֲסַדָּת אֲכַתְהָא . וּקְרַת לָהּ אִסְתְּרוּזֵק לִי  
וּלְדָא . וְאֵלֹא פִּאֲנָא מֵאִיתָהּ : וַיִּתְרִיאֶף  
יעֶקֶב בְּרַחֵל וַיֹּאמֶר הִתַּחַת אֱלֹהִים אֲנִכִּי  
אֲשֶׁר־מָנַע מִמֶּךָ פְּרִי־בֶטֶן : וַתִּקְוֶף רוּגָא  
דִיעֶקֶב בְּרַחֵל . וְאָמַר . הִמְנִי אֶת בְּעִיָּא  
הָלֹא מִן קָדָם יי תִּבְעֵן . דְּמָנַע מִנֶּךָ וְלָדָא  
דְּמַעִי : פִּאֲשַׁתָּד גַּצְבָּה עֲלִיהָא . וּקְרַל .  
אֲמֵן דּוֹן אֱלֹהֵי אֲנָא . אֲרִדִי מִנְעַךְ תִּמְר  
אֲלִבְטָן : וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַתִּי בְּלָהָה בָּא  
אֲלִיָּה וַתֵּלֵד עַל־בְּרַכִּי וְאִבְנָהָה גַּם־אֲנִכִּי

מִמְנָה : וְאָמְרָת . הָא . אֲמַתִּי בְּלָהָה עוֹד  
לְוִתָּהּ . תֵּלֵד וְאֲנָא אֲרִכִּי . וְאֶת־בְּנֵי אֶף  
אֲנָא מְנָה : קְרַת . הוּדָא אֲמַתִּי בְּלָהָה  
אֲדַכֵּל אֲלִיהָא . תֵּלֵד פִּי חֲנֻרִי . וַיִּבְנָא  
בֵּיתִי אֲנָא אִיצָא מְנָהָא : וַתִּתֶּן־לוֹ אֶת־  
בְּלָהָה שְׁפַחְתָּהּ לְאִשָּׁה וַיִּבְנָא אֲלִיָּה יַעֲקֹב  
וַיֵּהֵב לִיהָ . יֵת בְּלָהָה אֲמַתָּה לְאִתּוּ  
וְעַאֲר לְוִתָּהּ יַעֲקֹב : פִּאֲעֻטָּתָה בְּלָהָה  
אֲמַתָּהָא זוּגָה . פִּדְכֵל אֲלִיהָא יַעֲקֹב  
וַתְּהַר בְּלָהָה וַתֵּלֵד לִיעֶקֶב בֵּן : וְעַד־יָאֵת  
בְּלָהָה . וַיִּלְדֵת לִיעֶקֶב בֵּר : פַּחְמַלָּת  
בְּלָהָה . וּוְלַדָּת לִיעֶקֶב אֲבָנָא : וַתֹּאמֶר  
רַחֵל דְּנָנִי אֱלֹהִים וְגַם שְׁמַע בְּקִלִּי וַיִּתֶּן־  
לִי בֵּן עַד־כֵּן קְרָאָה שְׁמוֹ דִּין : וְאָמְרָת רַחֵל  
דְּנָנִי יי . וְאֶף־קִפִּיל צְלוֹתִי . וַיֵּהֵב לִי בֵּר .  
עַד כֵּן . קְרַת שְׁמִיהָ דִּין : פַּקְרַת רַחֵל  
קָד חֲכַם אֶלֶה לִי . וְאִיצָא סְמַע צוֹתִי  
וּרוֹקְנִי אֲבָנָא . פִּאֲסַמַתָּה דִּין : וַתְּהַר עוֹד  
וַתֵּלֵד בְּלָהָה שְׁפַחְתָּהּ רַחֵל בֵּן שְׁנֵי לִיעֶקֶב  
וְעַד־יָאֵת עוֹד . וַיִּלְדֵת . בְּלָהָה אֲמַתָּה  
דְּרַחֵל . בֵּר תִּנָּן לִיעֶקֶב : פַּחְמַלָּת אִיצָא  
וּוְלַדָּת לָהּ אֲבָנָא תֹאנִיא : וַתֹּאמֶר רַחֵל  
נִפְתּוּלֵי אֱלֹהִים וְנִפְתַּלְתִּי עִם־אֶחְתִּי גַּם־  
יִכְלֵתִי וַתִּקְרָא שְׁמוֹ נִפְתָּלִי : וְאָמְרָת רַחֵל  
קִפִּיל בְּעוֹתִי יי בְּאֶתְחַנְנוֹתִי בְּצְלוֹתִי  
חֲמִידִית דִּיהִי לִי וְלֵד בְּאֶחְתִּי וְאֶף־אֶתִּיהִם  
לִי . וּקְרַת שְׁמִיהָ נִפְתָּלִי : פַּקְרַת רַחֵל  
עֻטְפָה מִן עֵנַד אֶלֶה אֲנַעֲטַפַת . מַע אֲכַת  
וּטְקַת דֹּאֲךְ . וְאִסְמַתָּה נִפְתָּלִי : וַתֵּרָא  
לָאָה כִּי עֲמַדָה מְלַדָּת וַתִּקַּח אֶת־זֶלְפָּחָה  
שְׁפַחְתָּהּ וַתִּתֵּן אֶתְהָ לִיעֶקֶב לְאִשָּׁה : וַחֲזוֹת  
לָאָה . אֲרִי קְמַת מְלַמִּילָד . וְדִפְרַת יֵת  
זֶלְפָּה אֲמַתָּה . וַיֵּהֵב לִיהָ . לִיעֶקֶב לְאִתּוּ  
פִּלְמָא רֵאת לָאָה . אֲנָהָא קָד וּקְפַת עֵן  
אֲלוּלָאֵד . אֲכַדָּת זֶלְפָּה אֲמַתָּהָא . וְאִעֻטָּתָהָא  
לִיעֶקֶב זוּגָה : וַתֵּלֵד . זֶלְפָּה שְׁפַחְתָּהּ לָאָה  
לִיעֶקֶב בֵּן : וַיִּלְדֵת . זֶלְפָּה . אֲמַתָּה דְּלָאָה  
לִיעֶקֶב בֵּר : פּוֹרְדָּת לָהּ אֲבָנָא : וַתֹּאמֶר  
לָאָה בְּנֵד וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ גָּד : וְאָמְרָת  
לָאָה אֶתָּא גָּד . וּקְרַת יֵת שְׁמִיהָ גָּד

חלק הדקדוק (י) ואם אין מה אנוכי ל' במעם מלרע : (סחריב"ש) (י) בא גר קרי פקאלת



פקאלת לאה ק"י צה אלכבר . ואסמתה  
 גר : ותלד זלפה שפחת לאה בן שני  
 ליעקב : וילידת . זלפה אמתה דלאה .  
 בן הנון ליעקב : פולדת לה אבנא  
 תאניא : ותאמר לאה באשרי פי אשרוני  
 בעות ותקרא את שמו אשר : ואמרת  
 לאה . תושבחה הות לי . ארי בכין  
 ישפחוני נשיא . וקרת ית שמה אשר :  
 פקאלת לאה . מו ועפי אן יצפני ארנסא .  
 ואסמתה אשר : וילך ראובן בימי קצירי  
 השנים וימצא דודאים בשדה ויבא אתם  
 אל לאה אמו ותאמר רחל אל לאה תני  
 נא לי מדודאי בנגד : ואזר ראובן ביומי  
 הצד השין . ואשבח יברוחין בתקרא .  
 ואתי יתהון . ללאה אפיה . ואמרת רחל  
 ללאה . תבי כען לי . מיברוחי דברייך :  
 תם מצאר אובן פי איאם הצעד אלחנטה .  
 סוגד לפאחא פי אלצחרא . ואתא בהא .  
 אלי לאה אמה . פקאלת להא רחל . אעטיני  
 מנהא : ותאמר לה המעט קחתך אתי  
 אישי ולקחת גם את הדודאי בני ותאמר  
 רחל לכן ישכב עמך הלילה תחת הדודאי  
 בנגד : ואמרת לה . הועיר דרפרת ית  
 בעלי . ותסבין אף ית יברוחי דברי .  
 ואמרת רחל . בכין ישכוב עמך בליליא .  
 חדף יברוחי דברייך : קאלת להא . מא  
 כפאך אן אכדת רגלי . חתא תאכדין  
 לפאחא אבני איצא . קאלת להא רחל .  
 לכנה ינאם ענדך אללילה . בדל דאלך :  
 ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה  
 לקראתו ותאמר ארי תבוא פי שכר  
 שכרתיך בדודאי בני וישכב עמה בלילה  
 הוא : ואתא יעקב מן חקלא פרמשא .  
 ונפקת לאה לקדמותיה . ואמרת לותי  
 תיעול . ארי מיגר אנרתך . ביברוחי דברי .  
 ושכיב עמה בליליא הוא : פלמא גא  
 יעקוב מן אלצחרא עשאא . כרנת לאה  
 תלקאה . פקאלת אדכל אלי . לאני קד  
 אסתחקיתך . בלפאחא אבני . פנאם ענדחא  
 פי תלך אללילה : וישמע אלהים אל-

לאה ותהר ותלד ליעקב בן חמישי :  
 וקביל י"י צלותה דלאה . ועדיאת . וילידת  
 ליעקב בן חמישי : פסמע אלה להא .  
 פחמלת . וולדת לה אבנא כאמסא :  
 ותאמר לאה נתן אלהים שכרי אשרי  
 נתתי שפחתי לאישי ותקרא שמו  
 יששכר : ואמרת לאה . יהב יי אנרי .  
 דיהבית אמהי לבעלי . וקרת שמה  
 יששכר : קאלת . קד אעטאני אלה אנרי .  
 למא זוננת אמת רגלי . פאסמתה  
 יששכר : ותהר עוד לאה ותלד בן ששי  
 ליעקב : ועדיאת עוד לאה . וילידת  
 בן שתיתאי ליעקב : פחמלת . וולדת  
 לה אבנא סאדסא : ותאמר לאה  
 זבדני אלהים ואתי זכר טוב הפעם יזבדני  
 אישי פי ילדתי לו ששה בנים ותקרא  
 את שמו זבדון : ואמרת לאה . יהב יי  
 יתיה לי חולק טב . הדא זמנא יהי מדוריה  
 דבעלי לותי . ארי ילדית ליה שתא בנין .  
 וקרת ית שמה זבולון : קאלת לאה . קד  
 פוועני אלה תפויין כור . הדה אלמרה  
 יסאבנני רגלי . אד ולדת לה סתה בנין .  
 פאסמתה זבולון : ואחר ילדה בת ותקרא  
 את שמה דינה : ובתר פין ילדת ברתא .  
 וקרת ית שמה דינה : ובעד דאלך ולדת  
 אבנה . ואסמתה דינה : ויזכר אלהים  
 את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח  
 את רחמה : ועל דוכרנה דרחל קדם יי .  
 וקביל צלותה יי . ויהב לה עדי : תם  
 דכר אלה רחל . וסמע להא . ורוקהא  
 ולדא : ותהר ותלד בן ותאמר אסף  
 אלהים את דחרפתי : ועדיאת וילידת בן .  
 ואמרת . כנש יי ית חסדי : פחמלת וולדת  
 אבנא . וקאלת . קד צם אלה עני אעאר :  
 ותקרא את שמו יוסף לאמר יוסף יהוה  
 די בן אחר : וקרת ית שמה . יוסף למימר .  
 יוסף יי . די בן אחרן : ואסמתה יוסף  
 קאילא . יוידני אלה אבנא אכרא : ויהי ה  
 פאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב  
 אל לבן שלחני וארכה ארי מקומי

חלק הרקדוק ח) כ"ה בהנאן כאשר בחבור :

ולא רצי







ויפצל בהן פעילות לבנות מחשף הלבן  
 אשר על המקלות : ונסיב ליה יעקב .  
 חמרין דלבן . רפיבין ודלוז ודדלוב .  
 וקליף בהון קלפין חורין . קלופ חור .  
 דעל חטריא : תם אכד לה יעקוב . עצא  
 לבאנארטנהוורודלוב . וקשרהאקשר  
 אלאניץ . התא קשט אלביאץ אלדי  
 עליהא : ויצג את המקלות אשר פעל  
 ברהטום בשקתות הפים אשר תבאן  
 הצאן לשתות לנכח הצאן ויחמנה פבאן  
 לשתות : ודעיץ . ית חטריא דקליף .  
 פרטיא אתר בית שקיא דמיא . אתר  
 דאתין ענא למשהי לקבדהון דענא .  
 ומתיחמן במותיהון דמשהי וצועע אלעצי  
 אלדי קשרהא . פי ארחיאץ פי מסאקי  
 אלמא . חתי תגי אלגנם לתשרב פתבון  
 חיאלהא . פתתוהם ענד דאלך : ויחמו  
 הצאן אל המקלות ותלדון הצאן עקדים  
 נקדים וטלאים : ואתיחמא ענא בחטריא  
 וילידון ענא . הגולין נמורין ורקועין :  
 פתוחמת אלגנם באלעצי . פוולדת .  
 מחגלה ומנקטה ובלקא : והפשבים  
 הפריד יעקב ויתן פני הצאן אל יעקב  
 וכרחום בצאן לבן וישת לו עדרים לבדו  
 ולא שתם על צאן לבן : ואמריא אפריש  
 יעקב . ויהב בריש ענא כל דרגול . וכל  
 דשחום בענא דלבן . ושוי ליה עדרין  
 בלחודוהי . ולא עריבנון עם ענא דלבן :  
 ולמא אפרד יעקוב אלצאן . געד פי אוול  
 אלגנם כל מחגדה . וכל חמא פי צאן לבן .  
 וגעל לה קטועא וחדהא . ולם יציפהא  
 אלי גנם לבן : ויהי בכל יחם הצאן  
 המקשרות ושם יעקב את המקלות לעיני  
 הצאן ברהטום ליחמנה במקלות : ויהי  
 בכל עידן דמתיחמן ענא מבפרתא .  
 ומשני יעקב ית חטריא . לעיני ענא  
 פרטיא . דיתמותהון בחטריא : וכאן . פי  
 כל וקת וחאם אלגנם ארביעייה : יצייר

אלעצי חדאהא פי ארחיאץ . לתתווחם  
 בהא : ובהעטיף הצאן לא ישום והיה  
 העטפים דלבן והקשרים ליעקב :  
 ובלקישות ענא לא משוי . והון לקישיא  
 דלבן . ובכיריא ליעקב : ואדא כרפת לם  
 יצייר דאלך . פתציר אלכריפייה דלבן .  
 וארביעייה ליעקוב : ויפרץ האיש מאד  
 מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים  
 וגמלים וחמרים : ותקיף גברא להדא  
 להדא . והון ליה עאן סניאן . ואמהן ועבדין .  
 וגמדין וחמרין : פאיסר ארגל גרא גרא .  
 וצאר לה גנם כתיר . ואמא ועביד . וגמאר  
 וחמיר : וישמע את דברי בני לבן לאמר  
 לקח יעקב את כרי אשר לאבינו ומאשר  
 לאבינו עשה את כל הכבוד הזה : ושמע .  
 ית פתגמי בני לבן דאמרין . נסיב יעקב .  
 ית כל דלאבונא . ומדלאבונא . קנא . ית  
 כל נכסיא האלין : פסמע . כלאם בני לבן  
 יקודון . קד אכד יעקוב גמיע מא אבינא .  
 ומן מאדה אכתסב . גמיע הדא אליסאר :  
 וירא יעקב את פני לבן והנה איננו עמו  
 כתמול שלשום : וחזא יעקב ית סבר  
 אפי לבן . והא ליתניון . עפיה במאתמלי  
 ומדקמוהי : פראי יעקוב ונה לבן . ואדי  
 לים הו מעה מתל אמם ומא קבלה : ויאמר  
 יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך  
 ולמולדתך ואהיה עמך : ואמר יי ליעקב .  
 טוב . לארע אבהתך ולידדוהך . ויהי  
 מימרי בסערך : תם קאר אלה ליעקוב .  
 ארגע ארי ברד אבאיאך ומורדך . ואכון  
 מעך : וישלח יעקב ויקרא לרחל וילאה  
 השדה אל צאנו : ושלח יעקב . וקרא  
 לרחל וילאה . דחקלא לות עניה : פבעת  
 יעקוב . ודעא ברחל וראה . ארי אצחרא  
 אלי גנמה : ויאמר להן ראה אנכי את  
 פני אביכן כיי איננו ארי כתמל שלשום  
 ואלהי אבי היה עשתי : ואמר להון . חזי  
 אגא ית סבר אפי אבוכון . ארי ליתניון

חלק חד קדוק י ויצג . נפל הדגש לריבוי : (מהריב"ש) יא) בשקתות המים . השו"א שתחת הקוף נע (מהריב"ש) עוד כתב על  
 מיכה זו וו"ל בבא מאריך עם החירק אעפ"י שאין נקוד פת"ח עם השו"א אתה קורא השו"א כמו שוא ופתח עכ"ל : יב) והיה בכל יחם  
 הצאן המקשרות . השו"א במ"ם נע מפני המאריך שבה"א וכ"ה בכל החיגאן דלא כמהריב"ש :  
 יט) (כתר תורה)



עמי כמאתמלי ומדקמותי . ואלהיה  
 דאבא . הוה בסעדי : פקאל להן . הודא  
 אנא אלה ונה אביכון . אד רים הו מעי  
 מתל אמס ומא קבלה . ואלה אבי . כאן  
 פי עוני : ואתנה ידעתן פי בכד---נחי  
 עבדתי את אביכון : ואתין ידעתין . ארי  
 בכד חילי . פלחית ית אביכון : ואתן  
 תעלמין . אני כדמתה . בגמיע קוותי :  
 ואביכון התל פי והחלק את משכבתי  
 עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע  
 עמדי : ואביכון שקר פי . ואשני ית ארי  
 עסר זמנין . ולא שבקיה יי . לאבאשא  
 עמי : ואביכון סבר בי . ובדל אנרתי  
 עשרה אעדאד . ולם ידעה אלה אן יסי  
 אליי : אסיבה יאמר נקדים יהיה שכר  
 וילדו כד---הצאן נקדים ואסיבה יאמר  
 עקדים יהיה שכר וילדו כד---הצאן  
 עקדים : אם פדין הוה אמר . נמורין יהי  
 אנר . וילדו פד ענא נמורין . ואם פדין  
 הוה אמר . רגולין יהי אנר . וילדו פד  
 ענא רגולין : אן קאל כדא יכוו אנרתך  
 מנקטה . ודד גמיע ארגנס כדאך . ואן  
 קאל מחגלה . ודד גמיע ארגנס כדאך :  
 ויצל אלהים את מקנה אביכם ויתן לי :  
 ואפריש יי . מן בעירא דאבוכון ויהב לי :  
 פאפאר אלה מן מאשיה אביכון ואעטאני :  
 ויהי בעת יחם הצאן ואשא עיני וארא  
 בחלום והנה העתדים העלים עליהצאן  
 עקדים נקדים וברדים : והוה . בעדן  
 דאתיחמא ענא . וזקפית עיני . וחזית  
 בחלמא . והא תישיא דסקקין עד ענא .  
 רגולין נמורין ופציהין : פלמא כאן פיוקת  
 והאם ארגנס . רפעת עיני וראית פי  
 אלמנאם . כאן אתיוס ארצאעדה עלי  
 ארגנס . מנקטה ומחגלה וכלננייה : ויאמר  
 אלי מלאך האלהים בחלום יעמב ואמר  
 הנני : ויאמר לי . מלאכא דיי . בחלמא  
 יעקב . ואמרית האנא : פקאל לי מדך  
 אלה פי אלמנאם יא יעקוב . קלת לביך :  
 ויאמר שאנא עיניך וראה פד העתדים

העלים עליהצאן עקדים נקדים וברדים  
 פי ראיתי את פד אשר לבן עשה קד  
 ואמר . זקוף פען עינד וחזי פד תישיא  
 דסקקין עד ענא . רגולין נמורין ופציהין  
 ארי גלי קדמי . ית פד דלבן עביד קד  
 קאל ארפע עינאך ואנצד גמיע אתיוס  
 אלצאעדה עלי ארגנס . מחגלה ומנקטה  
 וכלננייה . פאני קד ראית . גמיע מא לב  
 צאנע בכ : אנכי האל בית אל אשר  
 משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם  
 נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב  
 אל ארץ מולדתך : אנא אלהא דאתגלית  
 עלך בבית אל . דמשחתא תמן קמא .  
 דקיימתא קדמי . תמן קים . פען . קים  
 פוק מן ארעא דא . ותוב לארע ידוהך .  
 אנא ארמאיק אלמכשרך פי בית אל . ארי  
 מסחת ליתם אנצבה . ונדרת לי תם אנצבה  
 לאן . קום אנרג מן הדה אבילד . וארגע אל  
 בדר מולדך : ותען רחל וראה ותאמרנה  
 לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו  
 ואתיבת רחל וראה . ואמרא ליה . העוד  
 לנא . חולק ואחסנא בבית אבונא  
 פאנאבת רחל וראה . וקאלתא לה . הו  
 בקי לנא . נציבא ונחלה פי בית אבינא  
 הלוא נכריות נחשבנו לו פי מברנו ויאכל  
 גם---אכול את---כספנו : הלא נוכראן  
 אתחשבנא ליה ארי זכנא . ואכל את  
 מיכל ית כספנא : אלים אן כארגרבא  
 חסנא ענדה וכאנה באענא . ואכל  
 אתמאנא : פי כל העשר אשר הציל  
 אלהים מאבינו לנו הוא ודבנינו ועתה  
 כל אשר אמר אלהים אליך עשה : ארי  
 כד עותרא . דאפריש יי מאבונא דילנא  
 הוא ודבנא . וכען כל דאמר יי לך עביד  
 אן גמיע אריסאר . ארדי אפאדה אלה  
 מן אבינא . הו לנא ולבנינא . ואלאן  
 כל מא קאלה אלה לך אצנעה : ויקם  
 יעקב וישא את בניו ואת נשיו על  
 הגמלים : וקם יעקב . ונטל ית בנוה  
 וית נשוחי על גמליא : פקאם יעקוב



גבל גראש: ויבא אלהים אל לבן הארמי  
 בהלם הלילה ויאמר לו השמר לך פן  
 תדבר עמי יעקב מטוב עד ידע: ואתא  
 מימר מן קדם יי: לות לבן ארמאה  
 בחלמא דלידיא. ואמר ליה. אסתמר קך.  
 דלמא תמליד עם יעקב מטב עד ביש:  
 פגא מלך אלה. ארי לבן ארמני פי  
 חלם אלליל. וקאל לה. אחרד אן תכלם  
 יעקוב מן כיר אלי שר: ויישג לבן אתי  
 יעקב ויעקב תקע אתי אהלו בחר ולבן  
 תקע אתי אחיו בחר הגלעד: וארביק  
 לבן ית יעקב. ויעקב. פרס ית משפניה  
 בטורא. ולבן. אשרי ית אחוהי בטורא  
 הגלעד: פלחק לבן יעקוב. וכאן יעקוב.  
 קד צרב כבאיה פי אלגבל. ולבן. נזל  
 אבותה פי גבל גראש: ויאמר לבן ליעקב  
 מה עשית ותגנב אתי לבני ותנהג אתי  
 בנתי פשביות חרב: ואמר לבן ליעקב.  
 מא עבדתא. וכפיתא מני. ודברת ית  
 בנתי. פשביות חרב: קאל לה לבן. מא  
 צנעת. אד כתמתני. וסקת בנאתי.  
 כאלמסביאת באלסוף: לפה נחפאת  
 לברח ותגנב אתי ולא הגדת לי: ואשלחך  
 בשמחה ובשרים פתח ובכנור: למא  
 טמרתא למיזל. וכפיתא מני. ולא חוית  
 לי. ושלחתך פון. פחדוא ובת שבחן  
 בתופין ובכנרין: ולם אכפית ואנצרפת.  
 וכתמתני. ולם תכברני. פכנת אשייעך.  
 בפרח וגנא ודפוף וטנאביר: ולא נמשתיני  
 לנשק לבני ולבנתי עתה הספדת עשו:  
 ולא שבקתני. לנשקא לבני ולבנתי.  
 פען אספילתא למעבד: ולם תדעני. אן  
 אקבר בניי ובנאתי. אלאן קד גהלת פי  
 מא צנעת: ישילאל ידי לעשות עמכם  
 רע ואלהי אביכם אמש ואמר ארי לאמר

וחמר בניה ונסאיה עלי אלגמאל: וינהג  
 אתי כל מקנהו ואת כל רכשו אשר רכש  
 מקנה קנינו אשר רכש בפדן ארם לבוא  
 אלי יצחק אביו ארצה כנען: ודבר ית כל  
 ביתו. וית כל קניניה דקנא. ביתוהי  
 וקניניה. דקנא בפדן ארם. למיתי. לות  
 יצחק אביו לארעא דכנען: פסאק גמיע  
 מאשיתה. וגמיע סרחה ארדי מלכה.  
 מע מאשיתה ומלכה. אלדי מלכה פי פדן  
 ארם. ליני. ארי יצחאק אביה אלי בלד  
 כנעאן: ולבן הלך לגוז את צאנו ותגנב  
 רחל את התרפים אשר לאביה: ולבן  
 אזל. למינז ית עניה. ונסיבת רחל. ית  
 צלמניא דלאביתהא: וכאן לבן. קד מצא  
 לינו גנמה. פאכדת רחל. אלתמתאל  
 ארדי לאביהא: ויגנב יעקב את לב לבן  
 הארמי על בלי הגיד לו פי ברח הוא:  
 וכפי יעקב. מן לבן ארמאה. עד דלא חוי  
 ליה. ארי אזיל הוא: וכתם יעקוב. מן  
 לבן ארמני. ולם יכברה אנה מנצרה:  
 ויבחר הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר אתי  
 הגר וישם את פניו הר הגלעד: ואזיל  
 הוא וכל דליה. וקם ועבר ית פרת. ושוי  
 ית אפוהי למורא הגלעד: פאנצרה הו  
 וגמיע מאלה. וקאם ועבר אלפראת. וגעד  
 קצדה גבל גראש: ויגד לבן בינם  
 השלישי פי ברח יעקב: ואתחוא לבן  
 ביזמא תליתאה. ארי אזיל יעקב: פאכבר  
 לבן פי אריום אלתאלת. באן יעקוב קד  
 אנצרה: ויקח את אחיו עמו וירדה אחריו  
 דרך שבעת ימים וירבק אתו בחר הגלעד:  
 ודבר ית אחוהי עמיה. ורדה בתרוהי.  
 מהלך שבעא יומין. וארביק יתיה בטורא  
 הגלעד: פאכר אצחאבה מעה. וכלב  
 וראה. מסאפה סבעה' איאם. ולחקה פי

חלק הדקדוק. יג ואשלחך בשמחה הי"ו בקטין בכל התיגאן, ויש בזה טעם למדקדקים הרב רבי' בחיי, גם הראב"ע בס' צחות  
 דף ק"ו, גם בהקדמת בן אדוניו למ"ר כתב דכל עתיד פת"ח, וכל עבר קמ"ץ חוץ ממלת ואעמוד עליו ואמורתו; הו"ו בפתח כי  
 הקט"ץ בכל מקום נאמר על אמתת הענין לא כן הפתח, לבן וי"ו של ואעמוד קמ"ץ, כי בזה דיבר נכונה, אבל וי"ו ואמורתו נחלף  
 הקט"ץ בפתח מפני כי שקר ענה יעו"ש, אלא דקשה לו הא כי אחד קראתו ואברכהו וארבתו והלא הוא עבר, ולפי מה שלמדתי מס'  
 עזרת הכושם לא קשה לי, כי הנה הדבר המעצוב לאדם ניה לו שהעתיך להיות יהיה כעבר וחלף והלך לו, והיפוך העבר לעתיד הוא  
 מבוזג שמה נמשכת בספור ההוא, כי הדבר המשמח, העבר בסוף האדם שעור יקום ויהיה, יעו"ש, ולפי' זה נראה לי כאן כי להיות  
 שאין חפץ לה' במעשה הכסילים לכן העתיד נהפך לעבר כאלו עבר וחלף, וכבר אמרו דברה תורה כלשון בני אדם, ועל פי זה קם דינא  
 לקרות וי"ו דואשלחך בקמץ וכן מוכח ת"א שתרגם ושלחךך פון ולא תרגם ואשלחךך דו"ק:



השמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד  
 רע: אית חילא בידו. למעבר עמכון  
 בישא. ואלהא דאבוכון. פרמשא אמר  
 לי למימר. אסתמר לך. מדמדלא עם  
 יעקב מטב עד פיש: הל סוגוד פי ידי  
 טאקה. אן אננע בכם שרא. ואלאה  
 אביכם כאל לי אלבארה. אחרד אן  
 תכלם יעקוב מן כור אלי שר: ועתה  
 הלך הלכת פי נכסף נכספתה לבית  
 אבך למה נגבת אתי אלי: וכען מיזל  
 אזלתא. ארי הפראתמודתא לבית אבך.  
 למא נסיבתא ית דחלת: ואלאן מצית  
 מצייא. אד אשתקת ארי בית אבך. שלם  
 סרקת מעבודי: ויען יעקב ויאמר ללבן  
 פי יראתי פי אמרתי פן תגזל את פנותיך  
 מעמי: ואתיב יעקב ויאמר ללבן. ארי  
 החילית. ארי אמרית. דלמא תינוס ית  
 בנתך מני: פאנאבה יעקוב וקאל. לאני  
 תכוופת. וקלת. כלא תנעבני עלי  
 בנאתך: עם אשר תמצא את אלהיך לא  
 יהיה נגד אחינו הפרך מה עפדי וקח  
 לך ולא ידע יעקב י פי רחל נגבתם:  
 אתר. דתשפחית דחלתך לא יתקיים.  
 קדם אחנא אשתמודע לך. מא דעמי  
 וסב לך. ולא ידע יעקב. ארי רחל  
 נסיבתנן: ומן וגדת מעבודך מעה לא  
 יחיא. חדא אצחאבנא אתבת. אי שיהו  
 לך וכדה. ולם יעלם יעקוב. אן ורחל  
 אכפתהם: ויבא לבן באהל יעקב ובאהל  
 לאה ובאהל שתי האמהת ולא מצא ויצא  
 מאהל לאה ויבא באהל רחל: ועאל לבן.  
 במשפנא דיעקב ובמשפנא דלאה.  
 ובמשפנא דתרתי לחינתא ולא אשבת.  
 ונפק ממשפנא דלאה. ועאל במשפנא  
 דרחל: פדכל לבן. כבא יעקוב וכבא  
 לאה. וכבא אלאמתין ולם יגד שייא.  
 תם כרג מן כבא לאה. ודכל אלי כבא  
 רחל: ורחל לקחה את התרפים ותשמש  
 בכר הגמל ותשב עליהם ומשש לבן

את כל האהל ולא מצא: ורחל נסיבת  
 ית צלמניא. ושויאתנן. בעבישא הגמל  
 ויתבת עליהן. ומשיש לבן. ית פי  
 משפנא ולא אשבת: והו קד אכרה  
 אלתמתאר. ועיירתה. פי קתב אלגמל  
 וגדת עליהא. פנסם לבן. גמיע אלכב  
 ולם יגד שייא: ותאמר אל אביה ארי ית  
 בעיני אדני פי לוא אובל לקום מפניך פי  
 לך נשים לי ויחפש ולא מצא את  
 התרפים: ואמרת לאבוחא. לא יתק  
 בעיני רבני. ארי לא אבול למקם  
 קדמך. ארי אורח נשין לי. ובלש. ולא  
 אשבת ית צלמניא: פקארת לאביהא  
 לא ישתד נעב סידי. פאני לא אטי  
 אן אקום מן בין ידיך. אד סביל אלגמל  
 קד ערין לי. פפתש. ולם יגד אלתמתא  
 ויחר דיעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר  
 ללבן מה פשעי מה תפאתי פי דלקת  
 אחרי: ותקיף דיעקב ונצא עם לבן. ואתיב  
 יעקב ויאמר ללבן. מא חובי מא סודתני  
 ארי דרפתא ברת: מאשתד דאך עלי  
 יעקוב וכאצמה. ואנאבה וקאל לה. מא  
 גרמי מא כטייתי. אד דהקתני: פי  
 מששת את כל פלי מה מצאת מפל בלתי  
 ביתך שים פה נגד אחי ואחך ויזכחו פי  
 שנינו: ארי משישתא ית כל מני. מא  
 אשבתא מפל מני ביתך. שו הכא. קדם  
 אחי ואחך. ויזכחון בין תרונא: וקד גסט  
 גמיע אניתי. פמא וגדת מן גמיע אניתי  
 ביתך. ציירה ההנא חדא אצחאבנא  
 ואצחאבך. ויזכונא עלא אלבול: וז  
 עשרים שנה אנכי עפך רחליך ועודך לא  
 שבלו ואילי צאנה לא אכלתי: דגן עסרין  
 שנין אנא עפך רחליך ועודך לא אתפילו.  
 ודכרי ענה לא אכלית: הודא לי עשרין  
 סנה מעך. רכאך ומואעוך לם תתכל  
 וכבאשגנמך לם אבל: טרפה לא הבאת  
 אליך אנכי אתפנה מ מירי תבק שנת  
 גנבתי יום וגנבתי לילה: דתבירא לא

חלק הדקדוק (יד) כי רחל נגבתם. כפתח על משקל אחותם: (טו) מירי הבקשנה. קל הקוף וכן רוב הבנין בשו"א הקוף: (מהר"ם ב' ד"ק) (טז) גנבתי יום. בכל התיגאן אין סאריך בנין בתרויהון והשו"א שבבית נח וזוהי מחלוקת בין בן אשר ובן נפחלי עי' במחברת:

איתי



את יתי לך. ויהות שניא ממניא בני את  
 בעי לה. נטרית ביממא. ונטרית בליליא:  
 ופריסה לא ארפעהא אריך. ומא  
 אסתהלכתהא מן ידי תטלבהא. וכודת  
 נהארא ולילא: הייתי ביום אכלני חרב  
 וקרה בקילה ותהד שנת מעיני: הייתי  
 ביממא. אכלני שרפא וגלידא הוה נחית  
 עלי בקליא. ונדת שנת מעיני: וכנת פי  
 אנהאר. יחרקני אסמום ואלגליד פי  
 אליל. ונפר נומי מן עיני: וזהלי עשרים  
 שנה בביתך עבדתך: ארבע עשרה  
 שנה בשתי בנותי ושש שנים בצאנך  
 ותחלק את משפירתי עשרת מנים: דין  
 לי. עשרין שנין בביתך. פלחתיך. ארבע  
 עשרי שנין פתרתין בנתך. ושית שנין  
 בשעך. ואשניתא ית אגרי עסר זמנין:  
 הודא לי עשרין סנה פי ביתך. כדמתך.  
 ארבעה עשר סנה באבנתך. וסת סנין  
 בנמך. ובדלת אגרת עשרה אעדאד:  
 לולי אלהי אבי אלהי אברהם ופחד יצחק  
 היה לי כי עתה ריבם שלחתי את עני  
 ואת יוניע כפי ראה אלהים ויזכח אמש:  
 אלו לא פון. אלהיה דאפא אלהיה  
 דאברהם. ודדחיל ליה יצחק הוה בסעדי.  
 אלו בען ריבן שלחתי. ית עמלי. וית  
 ליאות ידי. גלי קדם יי ואזכח פרמשא:  
 לולא אאה אבי אאה אברהם. ופוע  
 יצחק כאן לי עונא. כנת לאן אטלקתי  
 סארנא. לצעפי ולתעב כפי. נער אלה  
 ונך אלבארה: וישן לבן ויאמר אלי  
 יעקב הפנות פנתי והפנים בני והצאן  
 צאני וכל אשר איתך ראה ליהוה ולבנתי  
 מה אעשה לאלה היום או לבניהן אשר  
 ילדו: ואתיב לבן ויאמר ליעקב. בנתא  
 פנתי. ובניא בני וענא עני. וכל דאת  
 חזי דילי הוא. ולבנתי. מא אעביד  
 לאלין ימא דין. או לבניהון דילידא:  
 פאנאנה לבן וקאל. אלבנאת בנאתי.  
 ואלאוראר אוראדי ואלגנס נמי. ונמיע

מא תראה סהו לי. סמא עסא אן אצנע  
 בכנאתי אליוס. או באור אדהן אדי ולדן:  
 ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה ותה  
 לעד ביני ובינך: וכען. איתא נגור קיים  
 אנא ואת. ויהי לסהיד בינא ובינך: ואלאן.  
 תעאל נעהד עהרא אנא ואת. ויכון  
 שאהרא בני ובינך: ויקח יעקב אבן  
 וירימה מצבה: ונסיב יעקב אבנא.  
 וקפה קמא: פאכד יעקוב הנרא. ונצבהא  
 דכה: ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים  
 ויקחו אבנים ויעשוהו ויאכלו שם עלי  
 הגל: ויאמר יעקב לאחיה לקטו אבנין.  
 ונסיבו אבנין ועברו דגורא. ואכלו תמן  
 עד דגורא: פקא יעקוב לאצחאנה אקטו  
 הנארה ולקטו הנארה וצנעו ורגמא. ואכלותם  
 עדי ארגם: ויקרא לזו לבן יגד שחרותא  
 ויעקב קרא לזו גלעד: וקרא ליה לבן.  
 יגד שחרותא. ויעקב. קרא ליה גלעד:  
 פסמאה לבן רגם אשהאדה. ויעקוב.  
 סמאה באלעבראנייה גלעד: ויאמר לבן  
 הגל הזה עד ביני ובינך היום עליבן קרא  
 שמו גלעד: ויאמר לבן. דגורא הרין סהיד.  
 בינא ובינך ימא דין. על פן קרא שמה  
 גלעד: פקאל לבן. הודא ארגם שאהד.  
 בני ובינך אליוס. לדאלך סמאח גלעד:  
 והמצפה אשר אמר יי יצף יהוה ביני  
 ובינך כי נפתר איש מרעהו: וסכותא  
 דאמר. ייסך מימרא דיי בינא ובינך.  
 ארי נתפסי גבר מחבריה: ואלמטרע  
 אדי קאל. יטרע אלה בני ובינך. אד  
 ננסתר כל אמר ען צאחבה: אסתענה  
 את פנתי ואסתקח נשים עלי פנתי אין  
 איש עמנו ראה אלהים עד ביני ובינך:  
 אם תעני ית פנתי. ואם תסב נשון על  
 פנתי. לית אנש עמנא. חזי. מימרא דיי  
 סהיד בינא ובינך: אן לא תערב בנאתי.  
 ולא תאכד עליהן נסאא. לים מענא  
 אנסאן גריב. אנער. אלה שאהד בני  
 ובינך: ויאמר לבן ליעקב הנה הגל הזה

חלק הדקדוק יו) ארבע עשרה שנה. כ"ה בכל התיאור המאריך בבית: (יש) יצף ה' בני ובינך. חמעס ביו"ד בכל הספרים  
 והוא מלעיל ואפשר דבא על דרך הורות: ב (כתב תורה)



והנה המצבה אשר יריתי ביני ובינך :  
 ואמר לבן ליעקב . הא הנורא הדין . והא  
 קמתא . האקמית פינא ובינך : קאל לבן  
 ליעקוב . הודא ארגם והודה אנעבה . אלי  
 זרותהא ביני ובינך : עד הגל הזה ועדה  
 המצבה י אם אני לא אעבר אליך את  
 הגל הזה . ואבי אתה לא תעבר אלי את  
 הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה :  
 סהוד הנורא הדין . וסהודא קמתא . אם  
 אנא . לא אעבר קותך ית הנורא הדין .  
 ואם את . לא תעבר קותי ית הנורא הדין .  
 וית קמתא הודא לבישו : הודא ארגם  
 שאהר והודה אנעבה . עלי . אן לא  
 אגוזהמא אריך . ועליך אן לא תגוזהמא  
 אלי לשר : אלהי אברהם ואלהי נחור  
 ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב  
 בפחד אביו יצחק : אלהיה האברהם .  
 ואלהיה הנחור ירינו פינא . אלהיה  
 האבוהון . וקיים יעקב . פרהחיל ליה אבוהי  
 יצחק : אה אברהם . ואה נחור יחכם  
 פינא . אה אברהם . והלך יעקוב בפוע  
 אביה יצחק : ויזבח יעקב זבח פהר  
 ויקרא לאחיו לאכל לחם ויאכלו לחם  
 וירינו פהר : ונכם יעקב נכסתא פטורא .  
 וקרא לאחיה למיכל לחמא . ואכלו לחמא  
 ובתו פטורא : פדהכח יעקוב דנחאפי אנבר .  
 ודעא באצהאכה דיאכלו טעאמא . פאכלו  
 טעאמא . ובאתו פי אלגבר : וישבם לבן  
 בפקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם  
 ויך וישב לבן למקמו : ואקדים לבן  
 בצפרא . ונשיק לבנוהי . ודבנתיה וברך  
 יתהון . ואזל . ותב לבן לאתרויה : פארלג  
 לבן באלגנדאה . וקבל בניה ובנאתה ודעא  
 דהם . ומצא ורגע אלי מוצעה : ויעקב  
 הלך לדרפו ויפגעו בו מלאכי אלהים :  
 ויעקב אזל לאורחיה . וערעו ביה מלאכי  
 די : ויעקוב מצא אלי טריקה . פפאגאתה  
 מלאיכה אלה : ויאמר יעקב באשר ראם

מחנה אלהים זה ויקרא שם המק  
 ההוא מחנים : ואמר יעקב פד חזונו  
 משרי מן קדם יי דא . וקרא . שמי  
 דאתרא ההוא מחנים : פקאל יעקוב למ  
 ראהם הודא עסבר אלה . וסמא דאל  
 אלמוצע דו אלעסכרין : פ פ פ

קמ"ח פ"ס סימן הלקי ומפטרין בהושע ס' י"א ועמי תלואי  
 גר"ג למנחת שבת וב' וה'

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-ע  
 אחיו ארצה שעיר שדה אדום : וש  
 יעקב אונגדין קדמוהי . לות עשו אחוה  
 לארעא דשעיר לחקלי אדום : תם בע  
 יעקוב ברסל בין ידיה . אלי עשו אכיה  
 אלי ברד אשראה ברד אדום : ויצו את  
 דאמר פח תאמרון לארני לעשו פה אם  
 עבדה יעקב עם לבן זרתי ואחר עה  
 עתה : ופקוד יתהון למימר . פדין תימרו  
 לרבוני לעשו . פדין אמר עבדה יעקב  
 עם לבן זרתי . ואחרית עד פען : ואוצאת  
 קאילא . בודא קודו . לסיידי לעשו . כח  
 קאל עבדך יעקוב . אני סכנת ענד למ  
 ותאכרת אלי אדאן : ויהידי שור וחמ  
 צאן ועבד ושפחה ואשפחה להניד לאה  
 למצא חן פעיניה : ותו לי תורין וחמ  
 צאן ועבדין ואמהן . ושלחית לחוא  
 לרבוני . לאשפחא רחמן פעינה : פצא  
 לי בקר וחמיר . ונגם ועביד ואמא . פבעת  
 לאנבר סיידי . לאנד הצאא ענדך  
 וישבו המלאכים אל-יעקב דאמר פא  
 אל-אחיק אל-עשו ונגם הלך לקראת  
 וארבע מאות איש עמו : ותבו אונגדי  
 לות יעקב למימר . אתינא לות אחיק ל  
 עשו . ואף אתי לקדמותך . וארבע מא  
 גוברא עמיה : פרנע ארסל . אלי יעק  
 קאידין . צרנא אלי אכך אלי עשו . והו  
 הו מאצי תרקאך . ומעה ארבע מא  
 רגל : וירא יעקב מאד ויצר לו ויחץ את  
 העם אשר-אתו ואת-הצאן ואת-הבס  
 והגמלים

ה ל ק הד ק ד ו ק י ט א אם אני . בקמץ האלף שלא בהפסק . אבל הוא בהעמדת טעם והוא א' מג' שכאו כן (מהריב"ש) , כ' ו  
 אתה . היבית אתה מלרע כי ההלשא לא הטעים ועיין במ"ר שמונה כל תיבות אתה דמלעיל ושאר א מלרע ועיין במחברת שבריש הת  
 שוב ראיתי למהריב"ש שחכריו כן ממעמינו ע"ש : כא) כאשר ראם מחנה אלהים זה . תרגום משרי מן קי' דא . כי מחנה בציר ל' ובר  
 לא כן מחנה בסגול' דלשון נקבה הוא דלכך מתורגם משרותא :



והמלים לשני מחנות : ודחיל יעקב .  
 נהיה ועקת ליה . ופליגית עמא העפיה .  
 ויה עני וית תורי . ונמליא לתרתין  
 משרין : פנאף יעקוב . גרא וצאק בה  
 אלאמר . וקסם ארקום אדי מעה . ואלגנם  
 ואלנקר . ואלגמאר עלי עסכרין : ויאמר  
 אסיבא עשו אליהמחנה האתת והכהו  
 והיה המחנה הנשאר לפליטה : ואמר .  
 אם ייתי עשו למשריתא תרא וימחינה .  
 ויהי משריתא דאשתאר לשיבא : קאר  
 אגא עשו אלי אחרהמא ואהלכה . צאר  
 אלעסנר ארנאקי פליתה : ויאמר יעקב  
 אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק יהיה  
 האמר אלי שוב לארצך ולמולדתך  
 ואטיבה עפך : ואמר יעקב . אלהיה  
 דאפא אברהם . ואלהיה דאפא יצחק . יי  
 דאמר לי . תוב לארעך . ולילדותך ואטיב  
 עפך : קאר יעקוב . יא אלה גדי אבראהם .  
 ואלה אבי יצחאק . יא אלה אדי קלת לי .  
 ארנע אלי בדרך . ומולרך ואחסן אריך :  
 קטתי סבל חסדים ומפל האמת אשר  
 עשית את עבדך כי במקלי עברתי את  
 הדרך הזה ועתה הויתי לשני מחנות :  
 ועירן זכותי . מפל חסדין ומפל טבון .  
 בעבדת עם עבדך . ארי יחדי . עברית  
 ית יהנא הדין . וכען הויתי לתרתין  
 משרין : אנא אקר . מן אסתחקאק גמיע  
 אלמצר ולאחסאן . אדי צנעתה מע  
 עבדך . לאן בעצאי עברת הוא אלארדן .  
 ואלאן פקד צאר לי עסכרין : הציגני  
 נא מיד אחי מיד עשו פיירא אנכי אתו  
 פניבוא והפני אם על בנינים : שזיבני  
 בען . מידא אחי מידא העשו . ארי דחיל  
 אנא מניה . דלטא ייתי וימחינני . אפא  
 על בניא : אסארך אן תכלצני . מן יד  
 אבי מן יד עשו . לאני אכאפה . כלא יאתי  
 ויקתל מן מעי . אלאם מע ארבנין קסאווה :  
 ואתה אמרת היטב איטיב עפך ושמת

את זרעך כחול הים אשר לא יספור מרב :  
 ואת אמרת . אוטבא איטיב עפך . ואשוי  
 ית בנד סניאין פהלא דימא . דלא תמנון  
 מפני : ואנת קלת אני אחסן אריך .  
 ואצויר נסרך ברמל אבחר . אדי לא יהצא  
 מן כתרך : ויגן שם פלילה ההוא ויקח  
 מן הפא בידו מנחה לעשו אחיו : ובת  
 תמן פליליא ההוא . ונסוב . מן דאיתי  
 בידיה . תקרובתא לעשו אחוהי : ובאת  
 תם פי תלך אליה . ואכר ממא גא בה  
 מעה . הדייה לעשו אכיה : עזים מאתים  
 ותישים עשרים רחלים מאתים ואילים  
 עשרים : עזי מאתן . ותישיא עסרין .  
 רחלי מאתן ודכרי עסרין : מאיתין ענו .  
 ועשרין תים . מאיתין נענה ועשרין כבש :  
 גמלים מיניקות ובניהם שלשים פרות  
 ארבעים ופרים עשרה אתנת עשרים  
 ועזים עשרה : גמלי מינקתא . ובניהון  
 תלתין . תורתא ארבעין ותורי עסרא .  
 אתני עסרין . ועלי עסרא : תלאתין  
 נאקה . מרצעה מע אולארהא . ארבעין  
 בקרה ועשרה תיראן . עשרין אתאן  
 ועשרה נחאש : ויתן ביד עבדיו עדר עדר  
 לבדו ויאמר ארבעבדיו עברו לפני ורוח  
 תשימו בין עדר ובין עדר : ויתב ביד  
 עבדוהי . עדרא עדרא פלחודוהי . ואמר  
 לעבדוהי עיברו קדמי . ורוחא תשוון .  
 בין עדרא ובין עדרא : ואעטא דארך  
 עבירה . קטיעא קטיעא עלא חדאה .  
 וקאר להם תקדמוני . וצוירו פרנה . בין  
 קטיע וקטיע : ויצו את הראשון לאמר  
 כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למי  
 אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך : ופקיד  
 ית קדמאה למימר . ארי יערענד עשו  
 אחי . וישאלנך למימר . דמן את ולאן  
 את אויל . ודמן אדין דקדמך : ואמר  
 אלאוור קאירא . ארא פאגאך עשו אבי .  
 וסארך קאירא . דמן אנת ואלי אין תמצני .

חלק הדקדוק א) כי במקלי . נפל הרגש בפנינו : (מהרי"ב) ב) הציגני נא . סי' מנצפ"ך לנאולה . וצל"ע : ג) ועירם עשרה .  
 טא העין בשו"א לבדו וכן ועצור במילין (רד"ק מהרי"ב) : ד) כי יפגשך עשו אחי . אין בגימטל געיא בכל התיגאן והשו"א נחו פליג ב"א  
 וב"י ווהי סברת ב"א ו"ל . עיין במחברת : ה) למי אתה . תיבת אהה בא בפתח ומלעיל בלי הפסק ווקף אבל היא מועמדת בטעם (מהרי"ב) :



ולמן הולאי אלו מעך : ואמרת לעבדך  
 ליעקב מנחה הוא שרונה לאדני לעשו  
 והנהגם הוא אחרני : ותימר לעבדך  
 דיעקב תקרבתא היא דמשלחא דרבוני  
 לעשו . והא אף הוא אתי בתרנא : פקד  
 לעבדך ליעקוב . הי הדייה מבעותה .  
 לסידי לעשו . והודא הו איצא וראנא :  
 ויצו גם את השני גם את השלישי גם  
 את כל ההלכים אחרי העדרים לאמר  
 בדבר הזה תדברון אליעשו במצאכם  
 אתו : ופקיד אף ית תנינא . אף ית  
 תליתאה . אף ית כל דאזלין . בתר עדריא  
 למימר . כפתנמא הרין תמללון עם עשו .  
 פד תשפחון יתיה : ואמר אתאני איצא  
 כדאך . ואתאת וסאיר אלמארין . מע  
 אלקטוע קאיא . מתל הדא אדקוד תקולו  
 לעשו . אדא ואפיתמוה : ואמרתם גם הנה  
 עבדך יעקב אחרני כי אמר אנפרה פניו  
 במנחה ההלכת לפני ואחרני כן אראה  
 פניו אזוי ישא פני : ותימרון . אף . הא .  
 עבדך יעקב אתי בתרנא . ארי אמר  
 אניהינה דהוגיה . בתקרובתא דאזלא  
 קדמי . ובתר פן אחוי אפוהי . מאם יסב  
 אפי : וקולו איצא . הודא עבדך יעקוב  
 וראנא . לאנה קאל אתרצאה אזולא .  
 באדהדייה אלמתקדמה בין ידי . ובעד  
 דאך אנצר ארי ונהה . לעלה אן ישפעני :  
 ותעבר המנחה על פניו והוא לן בקידה  
 ההוא בפחנה : ועברת תקרובתא על  
 אפוהי . והוא בת בליקיא ההוא במשריתא :  
 שתקדמת אדהדייה בין ידיה . ובאת הו  
 תלך אדילה פי אלעסבר : ויקם ובקידה  
 הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי  
 שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את  
 מעבר יבק : וקם בקיליא הוא . ודבר ית  
 תרתין נשוהי וית תרתין לחינתיה . וית  
 חר עסר פנוהי . ועבר . ית מעבר יבקא :  
 פקאם פי תלך אדלילה . ואכר זונתיה  
 ואמתיה . ואחרו עשר אננא לה . ועבר

בהם עבר אליבך : ויקחם ויעברם אתי  
 הנחל ויעבר את אשר ליו : ודברינו  
 ואעברנו ית נחלא . ואעבר ית דליה :  
 פאכדהם . ועבר בהם אלואד . ועבר בנמיע  
 מאלה : ויותר יעקב לבדו ויאבק איש  
 עמו עד עלות השחר : ואשתאר יעקב  
 בלחודוהי . ואשתדל גוברא עמיה . עד  
 הסליק צפרא : פבקי יעקוב וחרה  
 פצארעה רגל . ארי מטלע אלפגר : וירא  
 פי לא יכל לו ויגע בכפי ירכו והקע פפי  
 ירד יעקב בהאבקו עמו : וחוא . ארי לא  
 יכיל ליה . וקריב בפתי ירפיה . וזע פתי  
 ירפא דיעקב . באשתדלותיה עמיה :  
 פראא אנה לים יטיקלה דנא בחקורכה .  
 פואר הקורך יעקוב . מן מצארעתה לה :  
 ויאמר שלחני כי עדה השחר ויאמר לא  
 אשלחך כי אם ברכתני : ואמר שלחני .  
 ארי סליק צפרא . ואמר לא אשלחני .  
 אלהין פריכתני : קאל אטלקני . אד קד  
 טלע אלפגר . קאל לא אטלקך . דון אן  
 תבארכני : ויאמר ארי מה שמך ויאמר  
 יעקב : ואמר ליה מן שמך . ואמר יעקב  
 קאל לה מא אסמך . קאל יעקוב : ויאמר  
 לא יעקב יאמר עוד שמך פי אם ישראל  
 פי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל :  
 ואמר . לא יעקב יתאמר עוד שמך . אלהין  
 ישראל . ארי רב את קדם יי . ועם גובריא  
 ויכילתא קא . לא יסמא אסמך יעקב פקט .  
 אלא אסראיל . לאנך תרוזסת ענד אלה .  
 וענד אנאם וטקת דאלך : וישאך יעקב  
 ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה  
 תשאך לשמי ויברך אתו שם : ושאל  
 יעקב . ואמר חו בען שמך . ואמר . למא  
 דנן את שאיל לשמי . וברך יתיה תמן :  
 פסאלה יעקוב . וקאל אכברני מא אסמך .  
 קאל ומא סואלך ען אסמי . ובארכה תם :  
 ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיית  
 אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי : ויקרא  
 יעקב . שמא דאתרא פניאל . ארי חזית

חלק הרקדוקו במצאכם אתי . המ"ם בחולם והצדי בפתח להרחיב על האלף ולבאר המלה ולולי זה היה המ"ם בקמ"ץ חטף  
 והצדי בשו"א : מלאכא



קות אחוהי : והו תקדמהם . וסגר עלי  
 אלארין סבע מראר . ארי אן דנא מן  
 אכיה : וירין עשו לקראתו ויחבקהו ויפל  
 על צוארו וישקהו ויבכו : ורהט עשו  
 לקדמותיה וגפפיה . וגפר על צוריה  
 ונשקיה . ובכו : פתאצר עשו תלקאה  
 פעאנקה . ואנכב עלי ענקה פקבלה .  
 ובכיא : וישא את עיניו וירא את הנשים  
 ואת הילדים ויאמר מי אלה קד ויאמר  
 הילדים אשר חנן אלהים את עבדך :  
 וזקף ית עינוהי . והוא ית נשיא וית בניה .  
 ויאמר מן איין קד . ויאמר . בניה . דחן יי  
 ית עבדך : פרפע עינאה . ונצר אנסא  
 ואלאולאר . קאל מן הולאי מעך . קאל .  
 אלאולאר ארדי רוקהם אלה לעבדך :  
 ותגשן השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין :  
 וקריבא לחינתא . איין ובניהון וסגידא :  
 פתקדמא אלאמתין . ואולאדהן וסגדא :  
 ותגשן נם לאה וילדיה וישתחווין ואחר נגש  
 יוסף ורחל וישתחווין וקריבת אף לאה .  
 ובניה וסגידו . ובתר פן . קריב . יוסף  
 ורחל וסגידו : פתקדמת לאה איצא .  
 ואולאדהא וסגדו . ובעד דאלך תקדם .  
 יוסף ורחל וסגדו : ויאמר מי קד בלדי  
 המחנה הזה אשר פגשתי ויאמר למצא  
 חן בעיני ארני : ויאמר . מא קד . כל  
 משריתא הדא דערעית . ויאמר . לאשפחא  
 רחמין בעיני רבונני : קאל . למא לך גמיע  
 הדא אדי פאניתה . קא . לאגר הצאא ענד  
 סידי : ויאמר עשו ישלי רב אחי יהי  
 קד אשר קד : ויאמר עשו אית לי סגין .  
 אחי . אצלח בדיך : מא עשו מוגוד לי  
 אכתר מן דאלך . בקי קד יא אכי מאלך :  
 ויאמר יעקב אלנא אסגידא מצאתי חן  
 בעיניך ולקחת מנחתי מידי מי עלי פן  
 ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני :  
 ויאמר יעקב . בבכו אם כען אשפחית  
 רחמין בעיניך . ותקביל תקרובתי מן ידי .

מלאכא דיי אפין באפין . ואשתיובת  
 נפשי : פסמא יעקוב . אסם אמוצע פניאל .  
 קאל לאני ראית מלך אלה שפאה .  
 ותלצת נפסי : ויזרחלו השמש כאשר  
 עבר את פנואל והוא צלע עלי ירכו :  
 ודנה ליה שמשא . כד עבר ית פנואל .  
 והוא מטלע על ירפיה : פאשוקת לה  
 אלשמס . כמא עבר פנואל . וכאן ארי  
 וקתה דאך יצלע מן ורכה : עלי פן לא  
 יאכלו בני ישראל את יגיד הנשה אשר  
 עלי פן הירך עד היום הזה כי נגע בכף  
 ירך יעקב בנגיד הנשה : על פן . לא אבדין  
 בני ישראל ית נידא נשיא . העל פתי  
 ירכא . עד יומא הדין . ארי קריב בפתי  
 ירכא היעקב . בנגידא נשיא : לדאך לא  
 יאבדון בני אסראיל ערק אנסא . ארדי  
 מע חק אלורך . ארי יומנא הדא . למא  
 דנא בחק ורך יעקוב . בערק אנסא :  
 וישא יעקב עיניו וירא : והנה עשו פא  
 ועמו ארבע מאות איש ויחץ את הילדים  
 על לאה ועל רחל ועל שתי השפחות :  
 וזקף יעקב עינוהי . והוא והא עשו אתי .  
 ועפיה . ארבע מאה גוברא . ופליג ית  
 בניה . על לאה ועל רחל . ועל תרתין  
 לחינתא : פרפע יעקוב עינאה . ונצר  
 פאדא בעשו אקבל . ומעה ארבע  
 מאיה רגל . פקסם אלאולאר . עלי לאה  
 ועלי רחל . ואאמתין : וישם את  
 השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה  
 וילדיה אחרנים ואת רחל ואת יוסף  
 אחרנים : ושווי ית לחינתא . וית בניהון  
 קדמותא . וית לאה ובניהא בתראין . וית  
 רחל וית יוסף בתראין : פעייר אלאמתין  
 ואולאדהן אולא . ולאה ואולאדהא בעד  
 דאלך . ורחל ויוסף בעד דאלך : והוא  
 עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים  
 עד גשתו עד אחיו : והוא עבר קדמיהון .  
 וסגיד על ארעא שבע זמנין . עד מקרביה

חלק הד קדוק . ז) והנה עשו בא . אין כאן פסוק בכל הספרים שבדקתי גם בספרי הרפוס לא נמצא ועיקר : ח) עד גשתו עד  
 אחיו . הרגם אונקלוס לוח : ט) ואחר נגש . תובת נגש בתביר בכל הרגוואן לא במארכה : י) אשר פגשתי . הניסל בקמין כדינו גם לא  
 נמנה בכלל פתחין באתנח עיין במחברת ובמוסרה וכו' הרמ"ל דלא כרפוסים והוא מעות : \* צוארוו קרי . \* נקוד על וישקחו .  
 בא (בתר תורה)



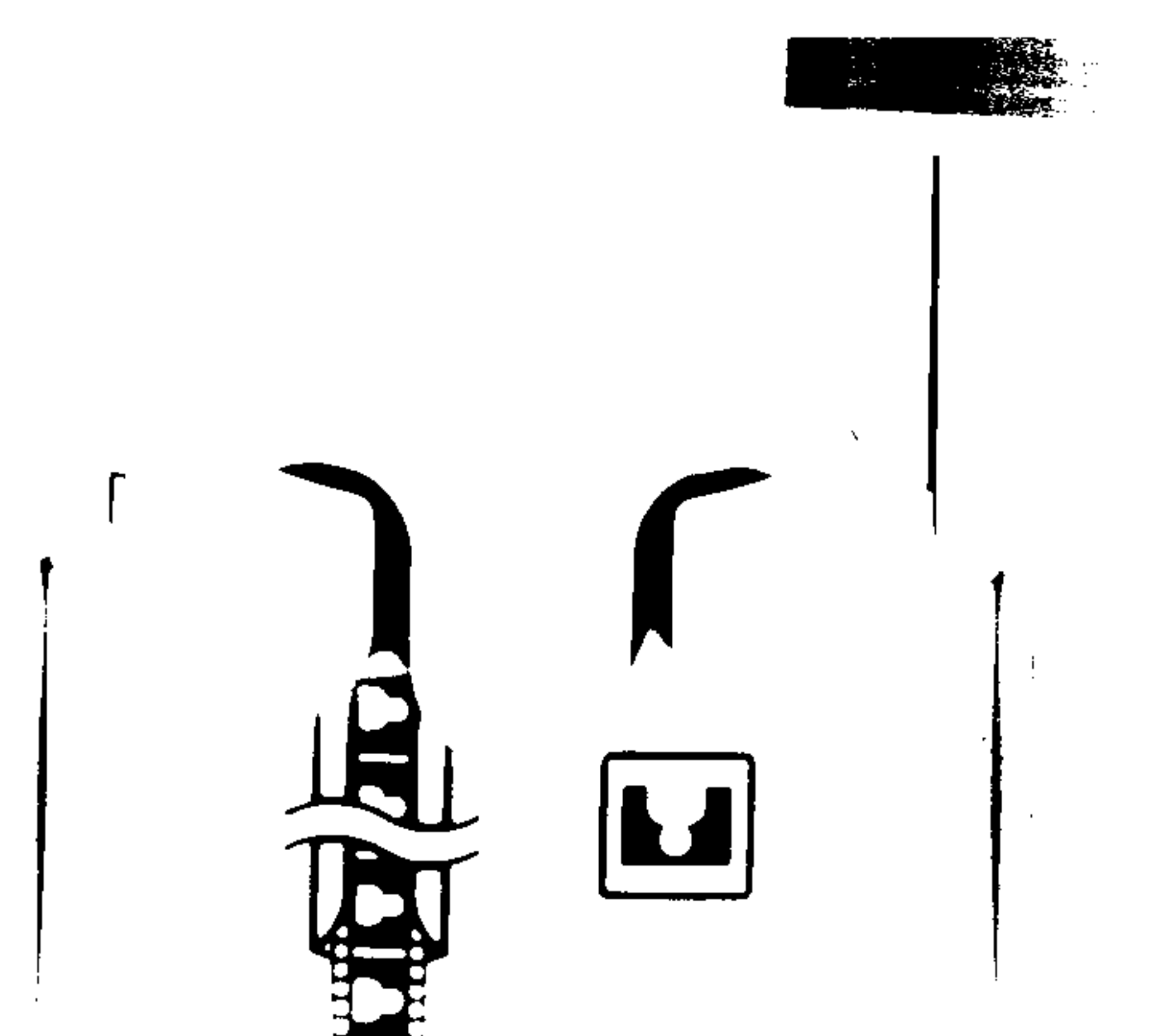
אני על פני חזיתנו לאפק. בחיו. אפי  
 רבויא ואתרעית לי: קאל יעקוב. לא  
 יא סידי אן וגדת הצאא ענדך. אקבל  
 הדייתי מן ידי. פאני קד ראית וגהך.  
 כרויא וגה אלאשראף פארין עני: קחי  
 נא את-ברכתי אשר הבאת לך פייחני  
 אלהים וכי ישליכל ויפצריפו ויקח:  
 קביל בען ית הקרנתי דאיתויאת לך.  
 אני רחם עלי יי ואני את לי כולא.  
 ואתקוף ביה וקביל: אקבל הדייתי אני  
 גבת לך. פאן אלה רפאני ומוגוד לי  
 כתיר. פאלח עליה התא קבלהא: ויאמר  
 נסעה ונלכה ואלכה לנגדה: ואמר נסול  
 ונהך. ואתך לקבילך: קאל נרחל ונמצי.  
 ואסיר מעך: ויאמר אליו אדני ידע פי  
 הידדים רפים והצאן והבקר עלות עלי  
 ודפקום יום אחד ומתו כל-הצאן: ואמר  
 ליה רבוני ידע אני ונקיא רביכי. וענא  
 ותורי מינקתא עלי. אם ארחוקנין יומא  
 חד. וימותון בר ענא: קאל לה. סידי  
 יעלם אן אלאולאד רכיך. וארגנס ואלבקר  
 מרצעאת עני. פאן כרדתהא יומא  
 ואחדא. תמאות אכתרהא: יעבר-נא  
 אדני לפני עבדו יי ואני אתנהלה לאפי  
 לרגל המלאכה אשר לפני ודרגל הידדים  
 עד אשר-אנא אל-אדני שעירה: יעבר  
 בען רבוני קדם עבדיה. ואנא אדבר  
 בניה. לרגל עבדתא הקדמי ודרגל  
 ינקיא. עד דאיתי לות רבוני לשעיר:  
 יתקדם סידי קדאם עבדה. ואנא  
 אסוקהם רודא. בסבב ארמלך לדי בין  
 ידי ומן אנל אלאולאד. אלי אן אני  
 אלי סידי אני ארשראה: ויאמר עשו  
 אצינה-נא עמה מן-העם אשר אתי ויאמר  
 לפה זה אמצא-יחן בעיני אדני: ואמר  
 עשו. אשבוק בען עמך. מן עמא דעמי.  
 ואמר למא דנן. אשכח רחמין בעיני  
 רבוני: קאל. פאלכה מעך מן אלקום  
 אני מעי. קאל למא דא. אנד כל הדא

ג

ד

אלהצא ענה סידי: וישב ביום ההוא  
 עשו לדרבו שעירה: ותב ביומא ההוא  
 עשו. לאורחיה דסעיר: פרגע עשו  
 פי דאלך אליום. אלי מריקה אלי  
 אלשראה: ויעקב נסע ספתה ויבן  
 לו בית ולמקנהו עשה סבת עליין קרא  
 שם-המקום סבות: ויעקב נמל דסבות.  
 ובנא ליה ביתא. ולבעיריה עבד מטקן.  
 על פן. קרא שמה דאתרא סבות:  
 ויעקוב רחל אלי סבות. פבנא לה  
 ביתא. וצנע למאשיתה ערישא. לדאלך  
 סמי אלמוצע סבות: ס ויבא  
 יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ  
 כנען בבואו מפרן ארם ויחן את-פני  
 העיר: ואתא יעקב שלים לקרתא  
 דשכם. דבארעא דכנען. במיתוהי מפרן  
 ארם. ושרא לקביל קרתא: פדכל יעקוב  
 סאלמא אלי קריה נאבלום. אתי פי בלד  
 כנעאן. פי מגייה מן פרן ארם. ונזל  
 קבאלה אלקרירה: ויקן את-חלקת השדה  
 אשר נטה-שם אהלו מיד בני-חמור אבי  
 שכם במאה קשיטה: וזבן ית אחסנת  
 חקלא דפרסיה תמן למשפניה. מיד  
 בני חמור אבוהי דשכם. במאה חורפן:  
 פאבתאע חדיקה אלציעה. לדי צרבתם  
 כנאיה. מן יד בני חמור אבו שכם.  
 במאיה נענה: ויצב-שם מזבח ויקרא-  
 לו אל אלהי ישראל: ואקים תמן מדבח.  
 ופדח עלוהי. קדם אל אלהי ישראל:  
 פנצבתם מדבחה. ודעא אמאמה. באסם  
 אטאיך אלאה אסראיל: ס ותצא  
 דינה בת-לאה אשר ילדה ליעקב לראות  
 בבנות הארץ: ונפקת דינה בת לאה.  
 דילידת ליעקב. למחוי פבנת ארעא:  
 תם כרגת דינה אכנה לאה. אדי ולדתהא  
 ליעקוב. לתנצר בבנאת אהל אלברד:  
 וירא אתה שכם בן-חמור החוי נשיא  
 הארץ ויקח אתה וישכב אתה ויענה:  
 וחזא יתה. שכם בר חמור. חזאה רבא

חלק הדק דוק. יא) אדני ידע כי הילדים רכים. היבת ידע בפשטא אחת והיא מלרע: יב) ואני אתנהלה לאמי. האלף מועמד  
 כנעיא והנ"ן בקמץ וכ"ה בקצת דפוסים

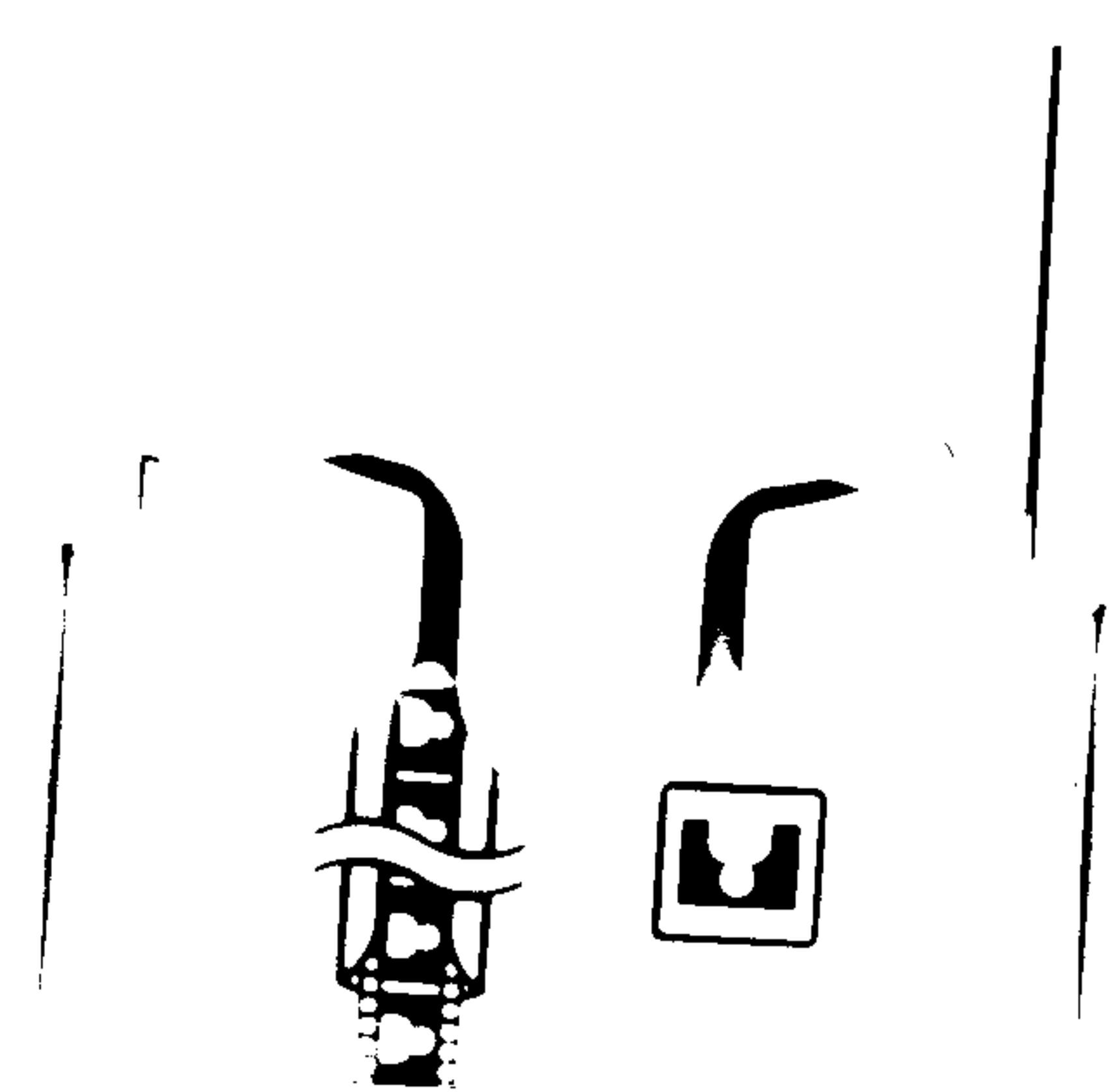




דארעא . ודבר יתה . ושכיב יתה ועניה :  
 פראהא שכם אבן חמור . ארחוי שרופ  
 אלברד . פאכרהא . וצאגעהא ואתאהא :  
 ותדבק נפשו בדינה בת יעקב ויאהב  
 את הנער וידבר על לב הנער :  
 ואתרעיא את נפשיה . בדינה בת יעקב .  
 ורחים ית עולימתא . ומלי על לפה  
 העולימתא : פתעלקת נפסה בהא .  
 ואחבהא ודארהא : ויאמר שכם אל  
 חמור אביו לאמר י קחלי את הילדה  
 הזאת לאשה : ואמר שכם . לחמור אביו  
 למימר . סב לי ית עולימתא הדא לאתו :  
 פקאר שכם לחמור אביו קאילא . כד לי  
 הדה ארגאריה זוגה : ויעקב שמע פי  
 טמא את דינה בתו ובניו היו אתמקנהו  
 בשדה והחריש יעקב עד באם : ויעקב  
 שמע . ארי סאיב ית דינה בריתה . ובנהי .  
 הו עס גיתוהי בחקלא . ושתיק יעקב עד  
 מיתיהון : וסמע יעקוב . אנה קד נגם  
 דינה אבנתה . וכאן בניה מע מאשיתה  
 פי אצחרא . פאמסך ארי מנייהם : ויצא  
 חמור אביו שכם אל יעקב לדבר אתו :  
 וגפק . חמור אביו השכם לות יעקב .  
 למדלא עמיה : תם כרג . חמור אביו שכם  
 ארי יעקוב . ליבלמה בדאך : ובני יעקב  
 באו כן השדה פשמעם ויתעצבו האנשים  
 ויחר להם מאד פי נבלה עשה בישראל  
 לשכב את בת יעקב י וכן לא יעשה :  
 ובני יעקב . עאלו מן חקלא כד שמעו .  
 ואתנסו גובריא . ותקוף להון לחדא .  
 ארי קלנא עבד בישראל . למשכב ית  
 בת יעקב . וכן לא כשר דיתעביר : ובני  
 יעקוב . גאו מן אצחרא כמא סמעו .  
 פאנתם אלקום . ואשתד עליהם גרא .  
 למא צנע כסאסה פי אר אסראיל . אר  
 צאנע אבנה יעקוב . וכדאך לא יצנע :  
 וידבר חמור אתם לאמר שכם בני השקה  
 נפשו בבתכם תנו נא אתה לו לאשה :

ומליל חמור עמהון למימר . שכם ברי .  
 אתרעיא את נפשיה בברתכון . הבו כען  
 יתה . ליה לאתו : פכלמהם חמור קאילא .  
 אן שכם אבני . קד שעפת נפסה  
 באבנתכם . פאעטוהא לה זוגה : והתחננו  
 אתנו בנתיכם תתנו לנו ואת פנתינו  
 הקחו לכם : ואתחננו בנא . בנתכון  
 תתנו נא . וית בנתנא תסבון לכון :  
 וצאחרנא . אעטנא בנאתכם . וכדו  
 בנאתנא : ואתנו תשבו והארץ תהיה  
 לפניכם שבו וסחרוה והאחוזו בה : ועמנא  
 תתכון . וארעא יהי קדמיכון . תיבו  
 ועבדו בה סחורתא . ואחסנו בה : וקימו  
 מענא . הודא אלברד בין ידיכם . אנלסו  
 ואתגרו פיה . וחווה : ויאמר שכם אל  
 אביה וארי אחיה אמצא חן בעיניכם  
 ואשר תאמרו אלי אתן : ואמר שכם  
 לאבנהא ולאתהא . אשכח רחמן  
 בעיניכון . ודתימרון לי אתין : פקא שכם  
 לאביהא ואכותהא . אנר הצאא ענדכם .  
 ומא הקולו לי אעטיכם : הרבו עלי מאד  
 מחר ומתן ואתנה פאשר תאמרו אלי  
 ותנולי את הנער לאשה : אמנו עלי  
 לחדא מוחרין ומתנן . ואתין . כמא  
 דתימרון לי . והבו לי ית עולימתא לאתו :  
 כתרנו עלי גרא מן אלמהר ואלעטא .  
 ואעטיכם כמא תקולו לי . ואעטוני הדה  
 ארגאריה זוגה : ויענו בני יעקב את שכם  
 ואת חמור אביו פמרמה וידברו אשר  
 טמא את דינה אחתם : ואתו בני יעקב .  
 ית שכם וית חמור אביו . פחכמא  
 ומלילו . דסאיב . ית דינה אחתהון :  
 פאנאבוהמא בני יעקוב . במכר וקאלו .  
 כמא נגם דינה אכתהם : ויאמרו אליהם  
 לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את  
 אחתנו לאיש אשר לו ערלה בייחרפה  
 הוא לנו : ואמרו להון . לא נכול למעבד  
 פתגמא הדין . למתן ית אחתנא . לגבר

חלק הדקדוק . (ג) וידבר על לב הנערה , תרגום שלנו ומלי על לבה ולא ומליל , דקשיא ליה לאונקלוס חיבת וידבר שהוא  
 לשון קשח וזה היפך המכיון שלפייסה היה צריך לכן תרגם אחר כונת הענין ומלי לומר שמילא על לבה בשלמות דבר פיוס וריצויו ,  
 וכן ספרש דברו על לב ירושלם דמתרגמינן מלו תחומין ולא סתרגמינן מלילו וד"ק : (ד) קח לי את הילדה הזאת לאשה , הרלה של  
 חיבת הילדה כרגש בכלל התיגאן : (טו) וכן לא יעשה ת"א דיתעביר :

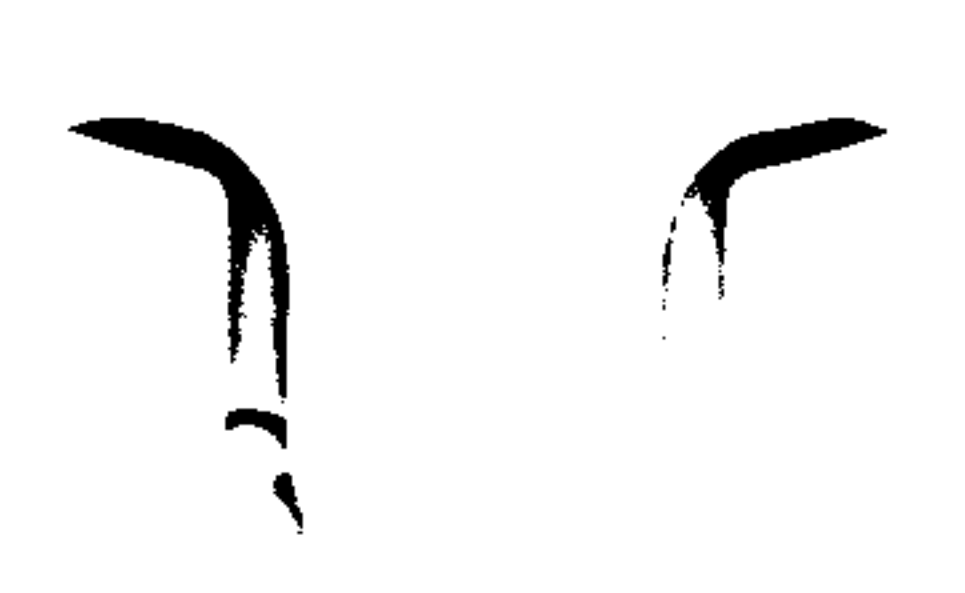




הליה ערלא. ארי חסדא היא לנא: קאלו  
 להמא. לא נטיק אן נצנע הוא אלאמר.  
 אן נעטי אכתנא. להגל לה קלפה. לאנה  
 עאר עלינא: אן בוזאת נאות לכם אם  
 תהיו כמנו להמל לכם כל-זכר: פרם  
 פדא נשפס לכון. אם תהון פותנא. למגור  
 לכון פל דכורא: לכן בכלה נטאנקם.  
 אן תצירו מתלנא. ואכתתן מנכם כל  
 דבר: ונתנו את-פנתינו לכם ואת-  
 פנתיכם נקח-לנו וישבנו אתכם והיונו  
 לעם אחד: ונתין ית פנתנא לכון. וית  
 פנתכון נסב לנא. ונתיב עמכון. ונהי לעמא  
 חד: ואעטינאכם בנאתנא. ותזוננא  
 בנאתכם. ואקמנא מעכם. וצרנא אמה  
 ואחרה: ואם-לא תשמעו אלינו  
 דהמול ולקחנו את-פתנו והדכנו:  
 ואם לא תקבלון. מננא למגור. ונדבר  
 ית פרתנא וניזיל: ואן לס תקבלו מנא  
 אן תכתתנו. אכרנא אבנתנא ומצינא:  
 וייטבו דבריהם בעיני חמור ובעיני שכם  
 בן-חמור: וישפרו פתומיהון בעיני חמור.  
 ובעיני שכם פר חמור: פחסן כלאמהם  
 ענד חמור. וענד שכם אבנה: ולא-אחר  
 הנער לעשות הדבר פי חפץ פבת-  
 יעקב והוא נכפד מפל בית אביו:  
 ולא אחר עולימא למעבד פתנמא.  
 ארי אתרעי פבת יעקב. והוא יקר. מפל  
 בית אבוהי: ולם יזכר אדגלאם אן יצנע  
 דאך אלאמר. לאנה מריד אבנה  
 יעקוב. והו אכרם. מן נמיע בית אביה:  
 ויבא חמור ושכם בנו אל-שער עירם  
 וידברו אל-אנשי עירם לאמר: ואתא  
 חמור. ושכם בריה לתרע קרתהון.  
 ומדידו. עם אנשי קרתהון למימר: פלמא  
 דכל חמור. ושכם אבנה ארי באב  
 קריתתם. כאטבו אהדהא קאילין:  
 האנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו  
 בארץ ויסחרו אתה והארץ הנה רחבת-  
 ידים לפניכם את-פנתם נקח-לנו לנשים

ואת-פנתינו נתן להם: ונבריא האלון  
 שלם אנון עמנא. ויתבון בארעא ויעברון  
 בה סחורתא. וארעא. הא פתיות ידן  
 קדמיהון. ית פנתהון נסב לנא לנשין.  
 וית פנתנא נתין להון: הולאי אלקום  
 מסאלמין הם לנא. אן יגלסו פי אלברד  
 ויתגרו פיה. והודאה ואסע אלאמכאן  
 בין אידיהם. אן נתזוננא בנאתהם. ונעטיהם  
 בנאתנא: אן בוזאת יאתו לנו האנשים  
 לשבת אתנו להיות לעם אחד בהמול  
 לנו כל-זכר כאשר הם נמלים: פרם פדא  
 ישפסון לנא ונבריא למתב עמנא. למחוי  
 לעמא חד. במגור לנא פל דכורא. פמא  
 דאנון גזויין: לכן בכלה. יטאנקונא  
 אלקום אן יקימו מענא. ונציר אמה  
 ואחרה. באן יכתתן מנא כל דבר. כמא  
 הם סכתתנין: מקנהם וקנינם וכל-בהמתם  
 הלא לנו הם אן נאותה להם וישבו  
 אתנו: גיתיהון וקנינהון וכל בעיריהון.  
 הלא דילנא אנון. פרם נשפס להון.  
 ויתבון עמנא: מואשיהם ואתאתהם  
 וסאיר בהאימהם. אנמא הו לנא. עדא  
 אן נטאנקתם עלי דאלך. ויקימו מענא:  
 וישמעו אל-חמור ואל-שכם בנו כל-יצאי  
 שער עירו וימרו כל-זכר כל-יצאי שער  
 עירו: וקבילו מן חמור ומן שכם בריה.  
 פל נפקי תרע קרתיה. ונזרו פל דכורא.  
 פל נפקי תרע קרתיה: פקבלו מן חמור  
 ומן שכם אבנה. כל מן כרג מן באב  
 קריתתה. ואכתתן מנחם כל דבר: ויהי  
 ביום השלישי בהיותם פאבים ויקחו שני  
 בני-יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש  
 חרבו ויבאו על-העיר פטח ויהרגו כל-  
 זכר: והוה ביומא תליתאה פד תקיפו  
 עליהון פיביהון. ונסיבו תרין בני יעקב.  
 שמעון ולוי. אחי דינה גבר חרפיה. ועאו  
 על קרתא דיתבא דרוחצן. וקטלו פל  
 דכורא: ולמא כאן פי אריום אתאתוהם  
 וגעון. אכד שמעון ולוי. אכוי דינה כל

חלק הדקדוק. טו) אך בואת נאות לכם. תרגום נישפס. תרגום אם יפתוך חטאים אל תבא לא תמפס. (הערוך):  
 (י) וייטבו דבריהם. העטרת הו"ד הנוספת כנעיא להורות על הו"ד פא הפעל נחה. [מהרי"ב]:





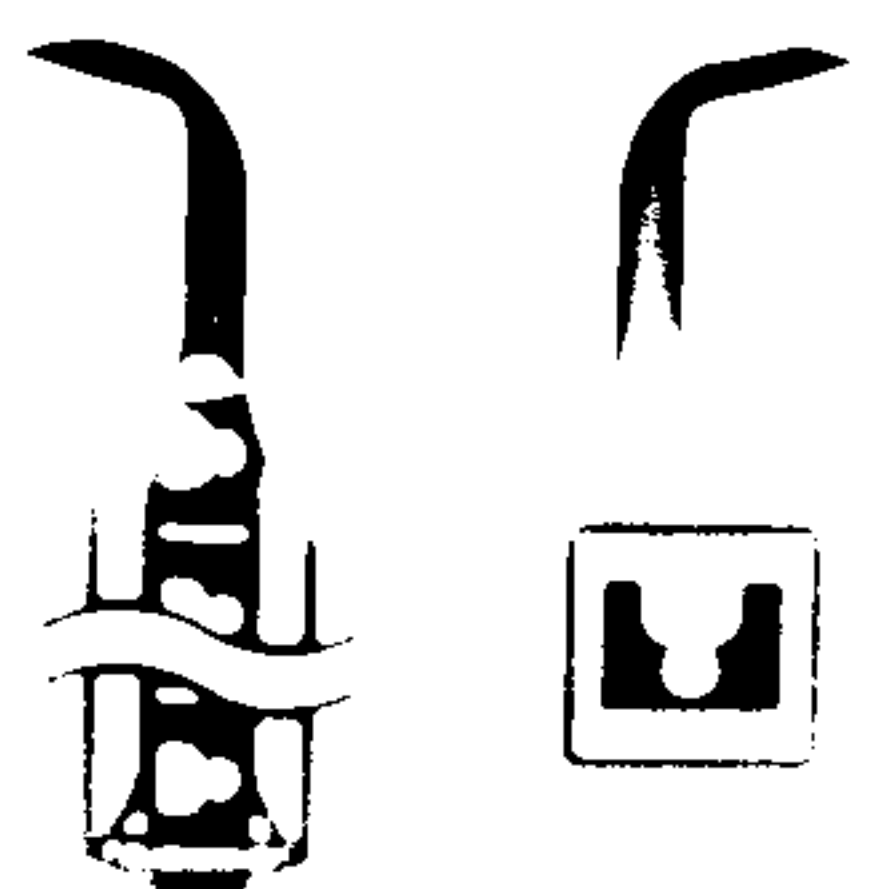
ויאמר אלהים אלי יעקב קום עלה ביתי אל ושב שם ועשה שם מזבח לי לאל הנראה אליך בברכה מפני עשו אחיך: ויאמר יי' ליעקב. קום. סק לבית אל ותיב תפן. ועבד תפן מדבח. לאל האתגלי לך. במערקך. מן קדם עשו אחיך: תם קאך אלה ליעקב. קום אנעד אלי בית אל וקם תם. ואצנע תם מדבחא. לאטאיק אלמתגלי לך. פי הרובך. מן בין ידי עשו אחיך: ויאמר יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסרו את אלילי הנכר אשר בתככם והטהרו והחליפו שמלתיכם: ויאמר יעקב לאנש ביתו. ולכל העפיה. אעידו. ית טעות עממיא דבניכון. ואדכו. ושנו בסותכון: תם קא יעקב לאה. וסאר מן מעה. אנעו מעבודאת אלגרבא אלי פי מא בינכם. ותטהרו וברלו תיאבכם: ונקימה ונעדה בית אל ואעשה שם מזבח לאל הענה אתי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי: ונקום ונסק לבית אל. ואעבד תפן מדבח. לאל. דקביל צלותי ביומא דעקתי. והוה מימריה בסעדי. באורחא דאזלית: ונקום ונצעד אלי בית אל. ואצנע תם מדבחא. לאטאיק אלמגיבני פי יום שדתי. וכאן מעי. פי אמריק אלי סלכתה: ויתנו אלי יעקב את כל אלילי הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באזניהם ויטמן אתם יעקב תחת האלה אשר עם שכם: ויהבו ליעקב. ית כל טעות עממיא דבידיהון. וית קדשיא דבאודניהון. וטמר יתהון יעקב. תחות בוטמא דעם שכם: פרפעו אלי יעקב. גמיע מעבודאת אלגרבא אלי כאנת מעהם. ואלא שנאף אלי פי אדאנהם. פרפנהא יעקב. תחת אלבטמה אתי בתצרה נאבלוס: ויפעו ויהי תחת אלהים עדיהערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי בני יעקב: ונטלו. והות

רגל סיפה. ודכלו עליהמא והם מטמאנון. וקתלו כל דבר: ואת המור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו: וית המור וית שכם בריה. קטלו לפתגם דחרב. ודברו ית דינה. מבית שכם ונפקו: וחמור ושכם אבנה. קתלוהמא בחד אסיף. ואכדו דינה. מן בית שכם וכרגו: בני יעקב באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחתם: בני יעקב עאלו לחצא קטליא. ויבזו קרתא. דסאיבו אחתהון: בני יעקב. דכלו עלי ארעא. ונגמו מא פי אלקריה. כמא נגסו אנתהם: את צאנם ואת בקרם ואת חמריהם ואת אשרי בעיר ואת אשר בשדה לקחו: ית ענהון וית תוריון וית חמריהון. וית דבקרתיא. וית דבחקלא בוז: ונגמיהם ובקרהם וחמיהם. ומא פי אלקריה. ומא פי אציאע אכדו: ואת כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת כל אשר בבית: וית כל נבמיהון וית כל טפלהון וית נשיהון. שבו ובוז. וית כל דבביתא: ונמיע אתאתהם ואטפאלהם ונסאהם. סבוהא ונגמוהא. וסאר מא פי אלמנאזל: ויאמר יעקב אל שמעון ואלי לוי עכרתם אתי להבאישני ב שב הארץ בפנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והפוני ונשמדתי אני וביתי: ויאמר יעקב. לשמעון וללוי עכרתון יתי. למתן דבבו פינא וכן יתיב ארעא. בכנענאה ובסרוזאה. ואנא עם דמנון. ויתפנשו עלי וימחונני. ואשת יצי אנא ואנש ביתי: סקאך יעקב. לשמעון ולוי קד סצחתמוני. ואפסדתמא חאלי מע אהל אלבלד. ארכנעאניין וארפרזיין. ואנא דהט דו אחצא. פינתמעון עלי ויקתלוני. סאנפד אנא ואלי: ויאמר הבזנה יעשה את אחותנו: ואמרו. הכנפקת ברא. יתעבד לאחתנא: קאלו. אבואניה. יצנע באכתנא:

פ

חלק הדקדוק ית) לאל הנראה אליך חרטים לאל כי איננו מסודר: כב (כתר תורה)

דחלא





דחלא מן קדם יי. על עממיא דבקרני  
 סחרניהון. ולא רדפו. פתר בני יעקב:  
 ולמא רחלו. וכאן דער אלה. עלי אהל  
 אלקרא אדי חואליהם. ולם יכלבו בני  
 יעקב: ויבא יעקב לזוה אשר בארץ  
 פנען הוא בית אל הוא וכל העם אשר  
 עמו: ואתא יעקב לזו. דבארעא דכנען.  
 היא בית אל. הוא וכל עמא דעמיה:  
 חתא גא יעקוב אלי לזו. אדי פי ברד  
 כנעאן. הי בית אל. הו ונמיע אלקום  
 אדי מעה: ויבן שם מזבח ויקרא למקום  
 אל בית אל פי שם נגלו אליו האלהים  
 בברחו מפני אחיו: ובגא תפן מדבחה.  
 וקרא לאתרא. אל בית אל. ארי תפן.  
 אתגלי ליה יי. במערקיה מן קדם אחוהי:  
 פבגא תם מדבחה. ודעא פי אלמוצע.  
 אל בית אל. לאן תם תגלא לה אלה.  
 פי הרובה מן בין ידי אחיה: ותמת דברה  
 מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית אל  
 תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות:  
 ומיתת דבורה מינקתה דרבקה  
 ואתקברת. מלרע לבית אל בשיפולי  
 מישרא. וקרא שמה מישר בכיתא:  
 פמאתת דבורה דאיה רבקה. ודפנת.  
 אספר מן בית אל דון אלמרג. פסמאה  
 מרג ארבכא: פ

וירא אלהים אדי יעקב עוד פבאן מפרן  
 ארם ויברך אתו: ואתגלי יי ליעקב עוד.  
 במיתוהי מפרן ארם. וברוך יתיה: תם  
 תגלא אלה ליעקוב איצא. פי מנייה מן  
 פרן ארם. פבארך עדיה: ויאמר לו  
 אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד  
 יעקב פי אסישראל יהיה שמך ויקרא  
 אתי שמו ישראל: ואמר ליה יי שמך  
 יעקב. לא יתקרי שמך עוד יעקב.  
 אלהין ישראל יהי שמך. וקרא ית שמה  
 ישראל: וקאז לה אלה אסמך יעקוב.  
 לא יסמא אסמך אבדא יעקוב פקט. אלא  
 אסראיל. וסמאה איצא אסראיל: ויאמר

לו אלהים אני אל שדי פרה ורבה גוי  
 וקהל גוים יהיה מפקד ומלכים מחלצין  
 יצאו: ואמר ליה יי. אנא אל שדי פוש  
 וסני. עם. וכנשת שבטין יהון מפקד. ומלכין  
 דשדטין בעממיא מפקד יפקון: תם קאל  
 לה אלה. אנא אמאי ארכאפי אנם  
 ואבתר. אמה בעד גוק אמם יכון מפקד.  
 ומרוך מן צלכך יכרונון: ואת הארץ אשר  
 נתתי לאברהם וליצחק קד אתננה  
 ודורעך אחריק אתן את הארץ: וית  
 ארעא. דיהבית. לאברהם וליצחק קד  
 אתננה. ולכנך פתוך אתין ית ארעא:  
 ואלברד. אדי אעטיתה לאברהם  
 ויצחאק אעטיה לך. ולנסך מן בערך:  
 ויער מעליו אלהים במקום אשר דבר  
 אתו: ואסתלק מעלוי יקרא דיי. באתרא  
 דמליל עמיה: תם ארתפע ענה נור אלה.  
 פי אלמוצע אדי כאטבה: ויצב יעקב  
 מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת  
 אבן ויפך עליה נסך ויצק עליה שמן:  
 ואקים יעקב קמתא. באתרא. דמליל  
 עמיה קמת אבנא. ונסך עדה נסכין.  
 ואריק עדה משחא: פנצב יעקוב דכה.  
 פי אלמוצע אדי כאטבה דכה מן חנארה.  
 ורש עדיהא מואנא. וצב עליהא דהנא:  
 ויקרא יעקב את שם המקום אשר דבר  
 אתו שם אלהים בית אל: וקרא יעקב  
 ית שמה דאתרא. דמליל עמיה תפן.  
 יי בית אל: וסמא יעקוב אסם אלמוצע.  
 אדי כאטבה תם אלה בית אל: ויסעו  
 מבית אל ויהי עוד פברת הארץ לבוא  
 אפרתה ותלד רחל ותקש בלדתה:  
 ונטלו מבית אל. והוה עוד פרוב ארעא  
 למיעל לאפרת. וילדת רחל וקשיאת  
 במילדה: תם רחלו מן בית אל. וקד  
 בקי מיד מן אלמסאפה אלי דכול  
 אפרת. פולדת רחל וצעב ולארהא:  
 ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה בא  
 המילדת אל תיראי פיינס יזה קד בן:

חלק הרקדוק (ט) כי שם נגלו אליו האלהים תרגום שלנו אתגלי ליה ה' והוא הנכון כי כותב והנה ה' נצב עליו ול"ג מלאביא  
 דיי: (כ) אשר דבר אתו שם אלהים בית אל. תרגום בית אל: (כא) ותאמר לה המילדת אל תיראי. אין בה"א געיא בכל התרגומן. ואם כן  
 השו"א שבמ"ם נח. ועיין בפ' שמות ודוק וכ"כ מהריב"ש ו"ל השו"א נח לדעת בן אשר:

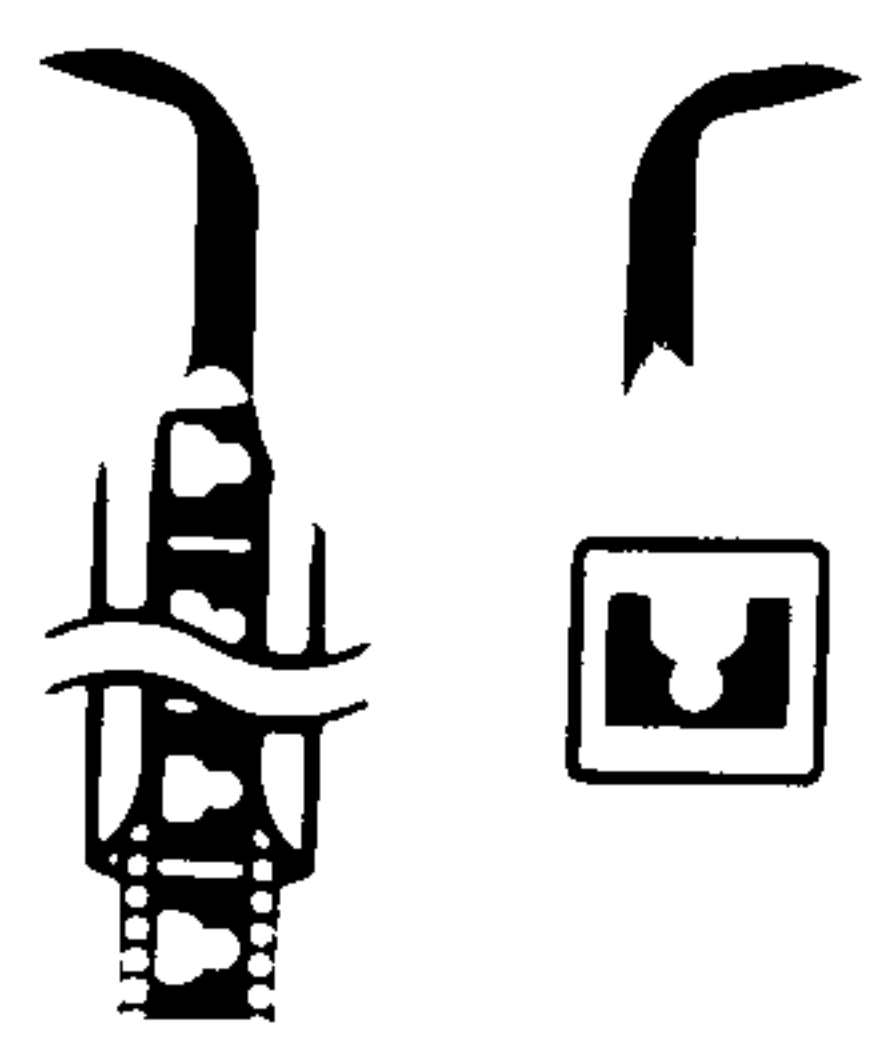


והיה בקשיותה במילדה . ואמרת לה  
 תיתא לא תדחלין . ארי אף דין לך פר:  
 פלמא צעב ולארהא . קאת להא  
 אלקאבדה לא תכאפין . פאן הוא לך  
 אבן : ויהי בעצאת נפשה כי סתה ותקרא  
 שמו בן-אויני ואביו קרא-לו בנימין : והיה .  
 במפק נפשה ארי מיתא . וקרת שמה  
 בר דויי . ואבוהי קרא ליה בנימין : ולמא  
 כאן ענד כרוג נפסהא והי מאתה .  
 אסמתה ון תרחי . ואביה סמאה בנימין :  
 ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא  
 בית לחם : ומיתת רחל . ואתקברת  
 באורה אפרת . היא בית לחם : ומאתת  
 רחל . ודפנת פי טריק אפרת . הי בית  
 לחם : ויצב יעקב מצבה עלי-קברתה  
 הוא מצבת קברת רחל עדי-היום : ואקים  
 יעקב . קמתא על קבורתה . היא . קמת  
 קבורתא דרחל עד יומא דין : פנצב  
 יעקוב דכה עלא קברהא . הי תסמא  
 נצבה רחל אלי' אריום : ויסע ישראל ויט  
 אהלה מהלאה למגדל-עדר : ונטל ישראל  
 ופרסיה למשפניה . מהלאה למגדלא  
 דעדר : תם רחל אסראיל . ומד כבאיה .  
 מן הנאך אלי' מגדל עדר : ויהי בשפן  
 ישראל בארץ ההוא וילך ראובן וישכב  
 את-בלהה פילגש אביו וישמע ישראל  
 פסקא באמצע פסוק פ

בני רחל . יוסף ובנימין : בני רחל . יוסף  
 ובנימין : ובני בלהה שפחת רחל הן  
 ונפתלי : ובני בלהה אמתה דרחל . הן  
 ונפתלי : ובני בלהה אמה רחל . הן  
 ונפתלי : ובני זלפה שפחת לאה גר ואשר  
 אלה בני יעקב אשר ילדו בפדן ארם :  
 ובני זלפה . אמתה דלאה גר ואשר . אלון  
 בני יעקב . דאתילידו ליה בפדן ארם :  
 ובני זלפה . אמה לאה גר ואשר . הולא  
 בני יעקוב . אדי ולדו לה פי פדן ארם :  
 ויבא יעקב אל-יעקב אביו ממרא קרית  
 הארבע הוא חברון אשר-גר שם אברהם  
 ויעקב : ואתא יעקב לות יעקב אבוהי .  
 לממרא קרית ארבע . היא חברון . דדר  
 תמן אברהם ויעקב : תם גא יעקוב אלי'  
 יצחאק אביה . אלי' ממרא קריה ארבע .  
 היא חברא . אדי סכן תם אברהם  
 ויצחאק : ויהיו ימי יצחק מאת שנה  
 ושמנים שנה : והווי ימי יצחק . מאה  
 ותמנן שנין : וכאן עמר יצחאק . מאה  
 ותמננין סנה : וינע יצחק וימת ויאסף  
 אר-עפיו זמן ושבע ימים ויקברו אתו  
 עשו ויעקב בניו : ואתנגיד יצחק ומית  
 ואתפניש לעמיה . סוב וסבע יומין .  
 וקברו יתיה . עשו ויעקב בנוהי : פתופא  
 יצחאק ומאת ואנצם אדי' קומה . שיכא  
 קד שבע מן אלעטר . ודפנוה עשו ויעקוב  
 אבנאה : פ

ויהיו בני-יעקב שנים עשר : והיה . פר  
 שרא ישראל בארעא ההיא . ואזר ראובן .  
 ושכיב ית בלהה לחינתא דאבוהי . ושמע  
 ישראל : והווי בני יעקב תרי עסר : פלמא  
 סכן אסראיל תלך אלבדה . מצא ראובן .  
 פצאנע בלהה אמה אביה . פעלם בדאך  
 אסראיל . פצארו בני יעקוב בבנימין  
 אתני עטר : בני לאה בכור יעקב ראובן  
 ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולון : בני  
 לאה . בוכריה דיעקב ראובן . ושמעון  
 ולוי ויהודה . ויששכר וזבולון : בני לאה .  
 בכר יעקוב ראובן . ושמעון ולוי ויהודה .  
 ויששכר וזבולון : בני רחל יוסף ובנימין :

ואלה תלדות עשו הוא אדום : ואלון .  
 תולדת עשו הוא אדום : והיה שרח  
 תיאליד עשו הו אדום : עשו לקח את-  
 נשיו מבנות פנען את-עדה בת-אילון  
 החתי ואת-אהליבמה בת-ענה בת-  
 צבעון החוי : עשו נסיב ית נשוחי מבנות  
 פנען . ית עדה . בת אילון חתאה . וית  
 אהליבמה בת ענה . בת צבעון חואה :  
 ודאך אן עשו תוונג נסאיה מן בנאת  
 כנעאן . עדה אבנה אילון אלחתי .  
 ואהליבמה אבנה ענה . אבנה צבעון  
 אלחוי : ואת-בשמת בת-ישמעאל אחות



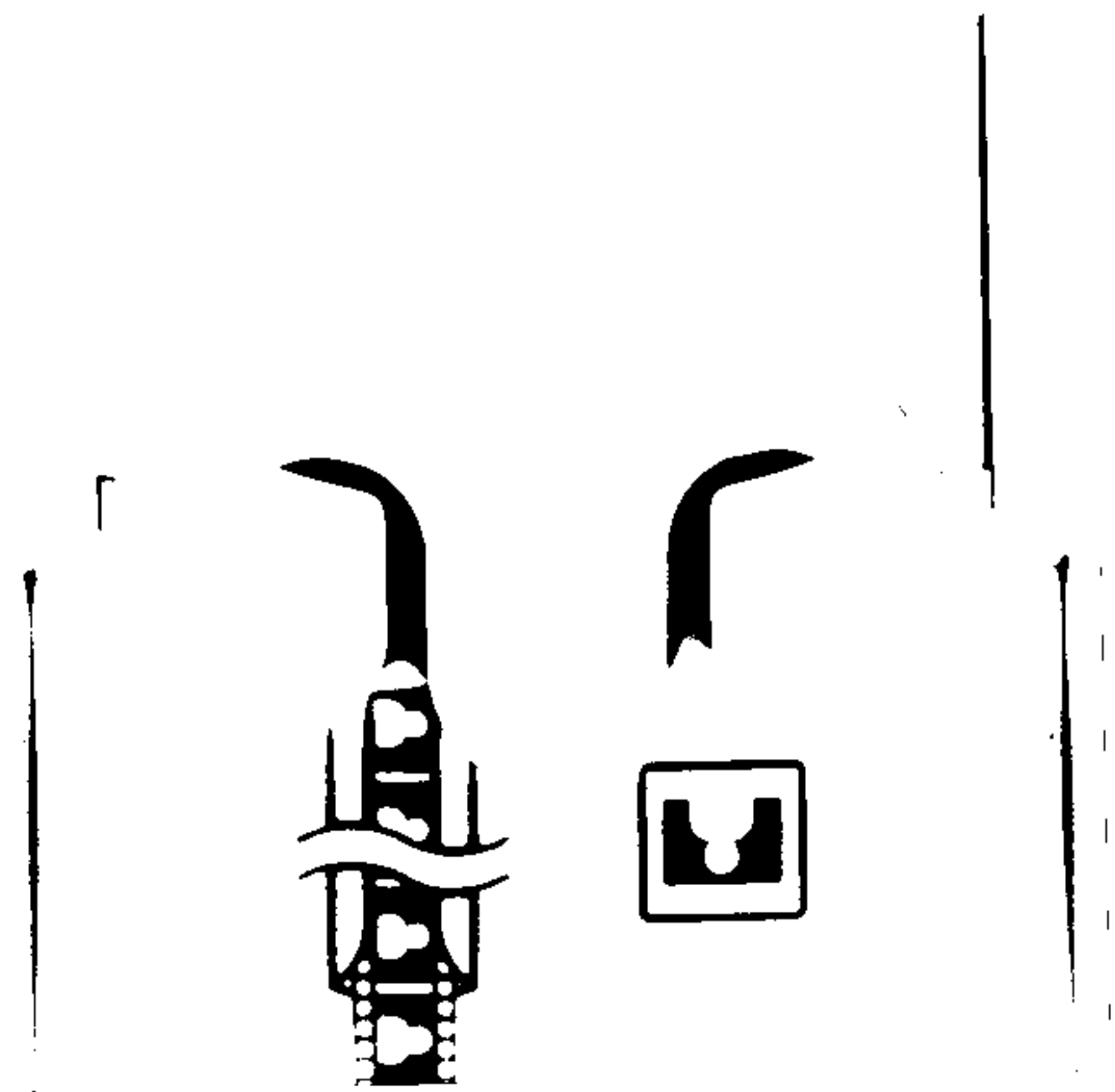


נְבוֹתִים: וְיֵת בְּשֵׁמֶת בֵּית יִשְׁמָעֵאל אֲחֵתֶיהָ  
 דְּנְבוֹתִים: וּבְשֵׁמֶת אַבְנָה אִסְמָאֵל אֶכֶת  
 נְבוֹתִים: וְתִלְדַּת עֵדָה לַעֲשׂוֹ אֶת־אֱלִיפֹז  
 וּבְשֵׁמֶת יִלְדָה אֶת־רְעוּאֵל: וְיִלְדֶת עֵדָה.  
 לַעֲשׂוֹ יֵת אֱלִיפֹז. וּבְשֵׁמֶת. יִלְדֶת יֵת  
 רְעוּאֵל: פּוֹלְדַת עֵדָה לַעֲשׂוֹ אֱלִיפֹז וּבְשֵׁמֶת  
 וְלֶדֶת רְעוּאֵל: וְאֶהְיִיבְמָה יִלְדָה אֶת־יְעִישׁ  
 וְאֶת־יַעֲלָם וְאֶת־קֶרַח אֱלֹהֵ בְנֵי עֲשׂוֹ אֲשֶׁר  
 יִלְדוּלָו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: וְאֶהְיִיבְמָה יִלְדֶת.  
 יֵת יְעוֹשׁ וְיֵת יַעֲלָם וְיֵת קֶרַח. אֱלִיפֹז בְּנֵי  
 עֲשׂוֹ. דִּאֲתִילִידוּ לִיָּה בְּאֶרְעָא דְכְנַעַן:  
 וְאֶהְיִיבְמָה וְלֶדֶת. יְעוֹשׁ וְיַעֲלָם וְקֶרַח.  
 הוֹלֵאֵי בְנֵי עֲשׂוֹ. אֲדִי וְלָדוּ לָהּ פִי בְלַד  
 כְּנַעַן: וַיִּקַּח עֲשׂוֹ אֶת־נָשָׁיו וְאֶת־בָּנָיו  
 וְאֶת־בָּנֹתָיו וְאֶת־כָּל־נַפְשׁוֹת בֵּיתוֹ וְאֶת־  
 מִקְנֵהוּ וְאֶת־כָּל־כְּהֵמָתוֹ וְאֶת־כָּל־קְנִינָיו  
 אֲשֶׁר רָכַשׁ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיֵּלֶךְ אֶל־אֶרֶץ  
 מִצְרַיִם יַעֲקֹב אָחִיו: וַדְּבַר עֲשׂוֹ. יֵת נִשְׁוֵהוּ.  
 וְיֵת בְּנוֹהֵי וְיֵת בְּנֹתֶיהָ וְיֵת כָּל־נַפְשׁוֹת  
 בֵּיתֶיהָ. וְיֵת גִּיתוֹהֵי וְיֵת כָּל־פְּעִירֶיהָ. וְיֵת  
 כָּל־קְנִינֶיהָ. דְּקָנָא בְּאֶרְעָא דְכְנַעַן. וְאִזְק  
 לְאֶרְעָא אַחֲרָי. מִן קָדָם יַעֲקֹב אָחִיו:  
 פֶּאֶכֶד עֲשׂוֹ נִסְאִיָּהּ. וּבְנוֹהֵי וּבְנֹאֲתָהּ וְכָל  
 נַפְסָא מִן אֵה. וּמֵאֲשִׁיתָהּ וּסְאִיר בְּהֵאִימָה.  
 וּגְמִיעַ מַלְכָּהּ. אֲדִי מַלְכָּהּ פִי בְלַד כְּנַעַן.  
 וּמִצָּא אֲרִי בְלַד גִּירָה. מִן קֶבֶל יַעֲקֹב  
 אֶכֶיָּה: פִּי־הִיָּה רְכוּשָׁם רַב מִשְׁבֵּת יַחְדוֹ  
 וְלֹא יִכְלָה אֶרֶץ מְגוּרֵיהֶם לְשֹׂאֲתָא אֲתָם  
 מִפְּנֵי מִקְנֵיהֶם: אֲרִי הוּא קְנִינְהוֹן. סְנִי  
 מִדְּמַתְבַּב פְּחָדָא. וְלֹא יִכְלֶת. אֶרְעָא  
 תּוֹתְבוֹתְהוֹן לְסוּבְרָא יִתְהוֹן. מִן קָדָם  
 גִּיתִיהוֹן: אִד כֹּאן סְרַחֶהֶם כְּתוּר מִן אֵן  
 יִקִּימוּ גְמִיעָא. וְלִם יִשִּׁיק בְלַד סְכְנָאֶהֶם  
 אֵן יַחְתַּמְלָהֶם. מִן קֶבֶל מוֹאֲשִׁיָּהֶם: וַיֵּשֶׁב  
 עֲשׂוֹ בְּהַר שַׁעִיר עֲשׂוֹ הוּא אֲדוּם: וַיִּתֵּיב  
 עֲשׂוֹ בְּטוֹרָא דְסַעִיר. עֲשׂוֹ הוּא אֲדוּם:  
 פִּסְכָן עֲשׂוֹ אֲדִי הוּ אֶלְאֲחֲמֵרִי. פִי גַבֵּל  
 סַעִיר: וְאֱלֹהֵ תִלְדוֹת עֲשׂוֹ אֲבִי אֲדוּם  
 בְּהַר שַׁעִיר: וְאֱלִיפֹז. תּוֹלְדַת עֲשׂוֹ אֲבוּהוֹן  
 דְּאֲדוּמָאֵי. בְּטוֹרָא דְסַעִיר: וְהִדָּא שְׂרַח

(\*) יעוש קרי

תִּיאֲלִיד עֲשׂוֹ אֲבֹ אֶלְאֲחֲמֵרִי. פִי גַבֵּל  
 סַעִיר: אֱלֹהֵ שְׁמוֹת בְּנֵי־עֲשׂוֹ אֱלִיפֹז בֶּן־  
 עֵדָה אִשְׁתַּ עֲשׂוֹ רְעוּאֵל בֶּן־בְּשֵׁמֶת אִשְׁתַּ  
 עֲשׂוֹ: אֱלִיפֹז שְׁמֵהֶת בְּנֵי עֲשׂוֹ. אֱלִיפֹז.  
 בְּרַ עֵדָה אִתְתַּ עֲשׂוֹ. רְעוּאֵל. בְּרַ בְּשֵׁמֶת  
 אִתְתַּ עֲשׂוֹ: הִדָּה אִסְמָא בְנֵי עֲשׂוֹ. אֱלִיפֹז.  
 אֲבֹן עֵדָה זּוּגָה עֲשׂוֹ. רְעוּאֵל. אֲבֹן בְּשֵׁמֶת  
 זּוּגָה עֲשׂוֹ: וַיְהִי בְנֵי אֱלִיפֹז תִּימָן אֲוִמֵר  
 צְפֹ וּגְעֵתָם וְקָנָו: וְהוּ בְנֵי אֱלִיפֹז. תִּימָן  
 אֲוִמֵר. צְפֹ וּגְעֵתָם וְקָנָו: וְכֹאן בְנֵי אֱלִיפֹז.  
 תִּימָן אֲוִמֵר. צְפֹ וּגְעֵתָם וְקָנָו: וְתִמְנַעַן  
 הִיָּתָה פִּלְגֵּשׁ לְאֱלִיפֹז בֶּן־עֲשׂוֹ וְתִלְדַּת  
 לְאֱלִיפֹז אֶת־עַמְלֵק אֱלֹהֵ בְנֵי עֵדָה אִשְׁתַּ  
 עֲשׂוֹ: וְתִמְנַעַן הוּא לְחִינְתָא לְאֱלִיפֹז בְּרַ  
 עֲשׂוֹ. וְיִלְדֶת לְאֱלִיפֹז יֵת עַמְלֵק. אֱלִיפֹז.  
 בְּנֵי עֵדָה אִתְתַּ עֲשׂוֹ: וְכֹאֲנַת תִּמְנַעַן אִמָּה.  
 לְאֱלִיפֹז אֲבֹן עֲשׂוֹ. פּוֹלְדַת לָהּ עַמְלֵק.  
 הוֹלֵאֵי בְנֵי עֵדָה זּוּגָה עֲשׂוֹ: וְאֱלֹהֵ בְנֵי  
 רְעוּאֵל נְחַת זּוּרַח שְׁמָהּ וּמֹזָה אֱלֹהֵ הִיָּו  
 בְּנֵי בְשֵׁמֶת אִשְׁתַּ עֲשׂוֹ: וְאֱלִיפֹז בְּנֵי רְעוּאֵל.  
 נְחַת זּוּרַח שְׁמָהּ וּמֹזָה. אֱלִיפֹז הִיָּו. בְּנֵי  
 בְשֵׁמֶת אִתְתַּ עֲשׂוֹ: וְהוֹלֵאֵי בְנֵי רְעוּאֵל.  
 נְחַת זּוּרַח שְׁמָהּ וּמֹזָה. הוֹלֵאֵי כֹאֲנָו. בְּנֵי  
 בְשֵׁמֶת זּוּגָה עֲשׂוֹ: וְאֱלֹהֵ הִיָּו בְּנֵי  
 אֶהְיִיבְמָה בְּת־עֵנָה בְּת־צְבָעוֹן אִשְׁתַּ עֲשׂוֹ  
 וְתִלְדַּת לַעֲשׂוֹ אֶת־יְעִישׁ וְאֶת־יַעֲלָם וְאֶת־  
 קֶרַח: וְאֱלִיפֹז הוּא. בְּנֵי אֶהְיִיבְמָה בְּת־  
 עֵנָה. בְּת־צְבָעוֹן אִתְתַּ עֲשׂוֹ. וְיִלְדֶת לַעֲשׂוֹ.  
 יֵת יְעוֹשׁ וְיֵת יַעֲלָם וְיֵת קֶרַח: וְהוֹלֵאֵי  
 כֹאֲנָו. בְּנֵי אֶהְיִיבְמָה אֲבֹנָה עֵנָה. אֲבֹנָה  
 צְבָעוֹן זּוּגָה עֲשׂוֹ. פּוֹלְדַת לָהּ יְעוֹשׁ וְיַעֲלָם  
 וְקֶרַח: אֱלֹהֵ אֱלִיפֹז בְּנֵי־עֲשׂוֹ בְּנֵי אֱלִיפֹז  
 בְּכּוּר עֲשׂוֹ אֱלִיפֹז תִּימָן אֱלִיפֹז אֲוִמֵר אֱלִיפֹז  
 צְפֹ אֱלִיפֹז קָנָו: אֱלִיפֹז רְבֵרְבָנֵי בְנֵי עֲשׂוֹ.  
 בְּנֵי אֱלִיפֹז בּוֹכְרִיָּה דְעֲשׂוֹ. רַבָּא תִּימָן  
 רַבָּא אֲוִמֵר. רַבָּא צְפֹ רַבָּא קָנָו: הוֹלֵאֵי  
 צְנַאֲרִיד בְּנֵי עֲשׂוֹ. בְּנֵי אֱלִיפֹז בְּכֵרָה.  
 תִּימָן צְנַרִיד וְאֲוִמֵר צְנַרִיד. צְפֹ צְנַרִיד  
 וְקָנָו צְנַרִיד: אֱלִיפֹז קֶרַח אֱלִיפֹז גְּעֵתָם  
 אֱלִיפֹז עַמְלֵק אֱלֹהֵ אֱלִיפֹז אֱלִיפֹז בְּאֶרֶץ

אדום

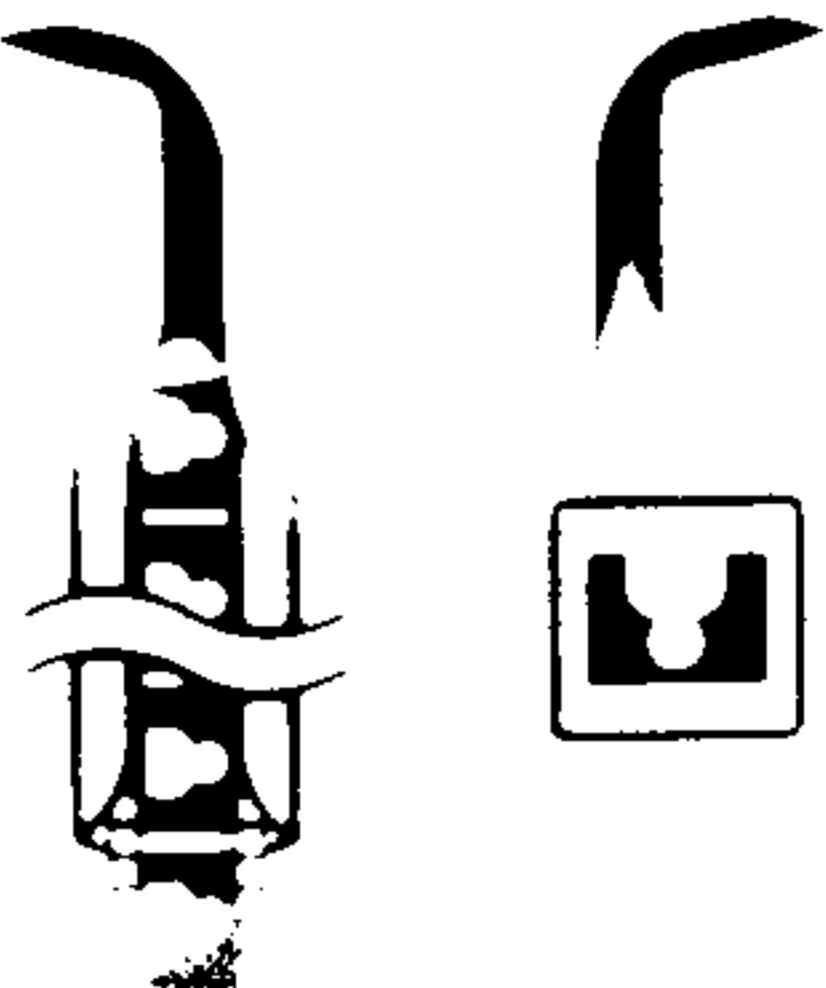




חרי והימים ואחות לזמן תמנע: והיו בני  
 לזמן חורי והימים. ואחתיה לזמן תמנע:  
 וכאנו בני לזמן חורי והימים. ואכתה  
 תמנע: ואלה בני שובל עלון ומנחת  
 ועיבל שפו ואונם: ואלין בני שובל.  
 עלון ומנחת ועיבל. שפו ואונם: והולאי  
 בני שובל. עלון ומנחת ועיבל. שפו  
 ואונם: ואלה בני צבעון ואיה וענה הוא  
 ענה אשר מצא את הימים במדבר ברעתו  
 את החמרים לצבעון אביו: ואלין בני  
 צבעון ואיה וענה. הוא ענה. האשבה  
 ית גפריא במדברא. כד הוה רעי ית  
 חמריא לצבעון אבוי: והולאי בני  
 צבעון ואיה וענה. הו ענה. אדי רכב  
 ארכנאל פי אלבר. חין כאן ירעא  
 ארחמיר לצבעון אביה: ואלה בני ענה  
 דישן כב ואהליבמה בת ענה: ואלין בני  
 ענה דישון. ואהליבמה בת ענה: ואבן  
 ענה דישון. ואהליבמה אבנתה: ואלה  
 בני דישן חמדן ואשבן ויתרן וכתן: ואלין  
 בני דישן. חמדן ואשבן ויתרן וכתן:  
 והולאי בני דישן. חמדן ואשבן ויתרן  
 וכתן: אלה בני אצר בלהן וועון ועקן:  
 אלין בני אצר. בלהן וועון ועקן: והולאי  
 בני אצר. בלהן וועון ועקן: אלה בני  
 דישן עויז וארן: אלין בני דישן עויז וארן:  
 והולאי בני דישן עויז וארן: אלה אלופי  
 החרי אלופ לזמן שובל אלופ צבעון  
 אלופ ענה: אלין רברבני חוראי. רבא  
 לזמן רבא שובל. רבא צבעון רבא ענה:  
 והולאי צנאדיר ארחוריין. לזמן צנדיד  
 ושובל צנדיד. וצבעון צנדיד וענה  
 צנדיד: אלופ דישן אלופ אצר אלופ דישן  
 אלה אלופי החרי לאלפיהם בארץ שעיר:  
 רבא דישון. רבא אצר רבא דישן. אלין  
 רברבני חוראי. לרברבניהון בארעא  
 דשעיר: ודישון צנדיד. ואצר צנדיד  
 ודישן צנדיד. הולאי צנאדיר ארחוריין  
 פי בלד שעיר: פ

ארום אלה בני עדה: רבא קרה. רבא  
 נעתם רבא עמלק. אלין רברבני אליפו  
 בארעא דארום. אלין בני עדה: וקרה  
 צנדיד. ונעתם צנדיד ועמלק צנדיד.  
 הולאי צנאדיר אליפו פי בלד ארום.  
 הולאי בני עדה: ואלה בני רעואל בן  
 עשו אלופ נחת אלופ זרח אלופ שמה  
 אלופ מזה אלה אלופי רעואל בארץ  
 ארום אלה בני בשמת אשת עשו: ואלין  
 בני רעואל בר עשו. רבא נחת רבא זרח.  
 רבא שמה רבא מזה. אלין רברבני  
 רעואל בארעא דארום. אלין בני בשמת  
 אתת עשו: והולאי בני רעואל אבן עשו.  
 נחת צנדיד זרח צנדיד. ושמה צנדיד ומזה  
 צנדיד. הולאי צנאדיר רעואל פי בלד ארום.  
 והם בני בשמת זונה עשו: ואלה בני  
 אהליבמה אשת עשו אלופ יעוש אלופ  
 יעלם אלופ קרה אלה אלופי אהליבמה  
 בת ענה אשת עשו: ואלין בני אהליבמה  
 אתת עשו. רבא יעוש. רבא יעלם רבא  
 קרה. אלין רברבני אהליבמה בת ענה  
 אתת עשו: והולאי בני אהליבמה זונה  
 עשו. יעוש צנדיד. ויעלם צנדיד וקרה  
 צנדיד. הולאי צנאדיר. בני אהליבמה.  
 אבנה ענה זונה עשו: אלה בני עשו  
 ואלה אלופיהם הוא ארום: אלין בני עשו.  
 ואלין רברבניהון הוא ארום: הולאי בני  
 עשו. והולאי צנאדיריהם והם אלאחמריין:  
 אלה בני שעיר החרי  
 ישבי הארץ לזמן ושובל וצבעון וענה:  
 אלין בני שעיר חוראי. יתבי ארעא.  
 לזמן ושובל וצבעון וענה: והולאי בני  
 שעיר ארחוריין. סכאן אלבלד. לזמן  
 ושובל וצבעון וענה: ודישון ואצר ודישן  
 אלה אלופי החרי בני שעיר בארץ ארום:  
 ודישון ואצר ודישן. אלין רברבני חוראי.  
 בני שעיר בארעא דארום: ודישון ואצר  
 ודישן. הולאי צנאדיר ארחוריין. בני  
 שעיר פי בלד ארום: ויהיו בני לזמן

חלק הדקדוק (כב) ואלה בני ענה דישן ואהליבמה וכו' כל אהליבמה במאריך בלס"ד בר סן דין והיא בלרע:  
 כג (כתר תורה)





אלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום  
 פני מלך מלך לבני ישראל: ואין  
 זכרם. המלכו בארץ אדום. קדם  
 ימלך מלך לבני ישראל: והולאי  
 אלמלך. אדי מלכו פי בלד אדום. קבל  
 אן ימלך מלך לבני אסראיל: וימלך  
 באדום בלע בן בעור ושם עירו דנהבה:  
 מלך באדום. בלע בר בעור. ושום  
 קריתיה דנהבה: ומלך פי אדום. בלע  
 אבן בעור. ואסם קריתה דנהב: וימת  
 בלע וימלך תחתיו יובב בן זרח מבצרה:  
 ומית בלע. ומלך תחותיהו. יובב בר  
 זרח מבצרה: פמאת בלע. ומלך בעדה.  
 יובב אבן זרח מן אלבצרה: וימת יובב  
 וימלך תחתיו חשם מארץ התימני: ומית  
 יובב. ומלך תחותיהו. חושם מארע  
 דרומא: פמאת יובב. ומלך בעדה.  
 חושם מן בלד ארימן: וימת חשם וימלך  
 תחתיו הרד בן בדר המכה את מדין  
 בשדה מואב ושם עירו עוית: ומית  
 חושם. ומלך תחותיהו הרד בר בדר.  
 דקטיל ית מדינאי בחקלא דמואב. ושום  
 קריתיה עוית: פמאת חושם. ומלך בעדה  
 הרד אבן בדר. אדי קתל אלמדיאנין  
 פי ציאע מואב. ואסם קריתה עוית:  
 וימת הרד וימלך תחתיו שמלה  
 ממשרקא: ומית הרד. ומלך תחותיהו.  
 שמלה ממשרקא: פמאת הרד. ומלך  
 בעדה. שמלה מן משרקה: וימת שמלה  
 וימלך תחתיו שאול מרחבות הנגר:  
 ומית שמלה. ומלך תחותיהו. שאול  
 מרחבות העל פרת: פמאת שמלה.  
 ומלך בעדה. שאול מן רחבה אפראת:  
 וימת שאול וימלך תחתיו בעל חנן בן  
 עכבור: ומית שאול. ומלך תחותיהו.  
 בעל חנן בר עכבור: פמאת. ומלך  
 בעדה. בעל חנן אבן עכבור: וימת בעל  
 חנן בן עכבור וימלך תחתיו הרד ושם  
 עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת

מטרד בת מי זהב: ומית בעל חנן בר  
 עכבור. ומלך תחותיהו הרד ושום קריתיה  
 פעו. ושום אתתיה מהיטבאל בת מטרד.  
 בת מצרף דהבא: פמאת. ומלך בעדה  
 הרד. ואסם קריתה פעו. ואסם זוגתה  
 מהיטבאל אבנה מטרד. אבנה מא  
 אדהב: ואדה שמות אדופי עשו  
 למשפחתם למקמתם בשמתם אלוף  
 תמנע אלוף עלוה אלוף יתת: ואין  
 שמהת. רברבני עשו לזרעיתיהו.  
 לאתריהו בשמהתהוון. רבא תמנע. רבא  
 עלוה רבא יתת: והולאי אסמא. צנאדיד  
 עשו לעשאיהם. פי מואצעהם  
 באסמאיהם. תמנע צנדיד. ועלוה צנדיד  
 ויתת צנדיד: אלוף אהליבמה אלוף אדה  
 אלוף פינן: רבא אהליבמה. רבא אלה  
 רבא פינן: ואהליבמה צנדיד. ואדה  
 צנדיד ופינן צנדיד: אלוף קנו אלוף תימן  
 אלוף מבצר: רבא קנו. רבא תימן רבא  
 מבצר: וקנו צנדיד. ותימן צנדיד ומבצר  
 צנדיד: אלוף מנדיאל אלוף עירם אדהו  
 אדופי אדום למשבתם בארץ אחותם  
 הוא עשו אבי אדום: רבא מנדיאל רבא  
 עירם. אין רברבני אדום. למותבניהו  
 בארע אחסנתהוון. הוא עשו אבוהו  
 דאדומאי: ומנדיאל צנדיד ועירם צנדיד.  
 הולאי צנאדיד אלאחמריין. פי מסאבנהם  
 פי בלד חוזהם. הו עשו אבו גמיעהם:  
 קנ"ד פס"ו קליטה ס"ו ומפסירין חוון עובדיה בתרי עשר  
 ג"ד למנחת שבת וב' ור': פ פ פ  
 וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ  
 כנען: ויטיב יעקב בארע תותבות אבוהו.  
 בארעא דכנען: פסכן יעקוב. פי בלד  
 סכנא אביה. פי בלד כנעאן: אדהו  
 תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה  
 היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את  
 בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו ויבא  
 יוסף את ידפתם רעה אל אביהם: אין  
 תולדת יעקב. יוסף. בר שבע עשרי שנין

חלק הרקדוק כ"ג) אשר מלכו. כתב מהר"ב שהמ"ם בנעיא וחשוא שבלמ"ד נע: כ"ד) אלוף עלוה. אין כאן נעיא בכל הריגאן:



היה רעי עם אחוהי בענא . והוא רבי .  
 עם בני בלהה . ועם בני זלפה נשי אבותי .  
 ואיתי יוסף . ית טבחון בישא לאבותון .  
 והוא שרה תיאליד יעקוב . למא כאן  
 יוסף אבן סבעה עשר סנה כאן ירעא מע  
 אבותה אלגנס . וכאן נאשיא . מע בני  
 בלהה . ובני זלפה נסוה אביה . פאתא  
 יוסף . בשנאעה רדייה ענהם א' אביהם :  
 וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן  
 זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים :  
 וישראל . רחמים ית יוסף מכל בנותי . ארי  
 בר חכים הוא ליה . ועבד ליה כתיבא  
 דפסי : וכאן אסראיל . יתב יוסף אכתר  
 מן גמיעהם . לאנה לה אבן שיכוכה .  
 פצנע לה תוניד דיבאג : ויראו אחיו כי  
 אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו  
 ולא יכלו דברו לשלם : וחזו אחוהי . ארי  
 יתיה . רחמים אבותון מכל אחוהי . וסנו  
 יתיה . ולא צבן למקלא עמיה שלם :  
 פלמא ראו אכותה . אן אביהם יתבה  
 אכתר מן גמיעהם . שנוה . ולם יטיכו אז  
 יכלמוה בסלאם : ויחלם יוסף חלום ויגד  
 לאחיו ויוספו עוד שנא אתו : וחלם יוסף  
 חלמא . וחזו לאחוהי . ואסיפו עוד סנו  
 יתיה : תם אן יוסף ראי רויא . ואכבר בה  
 אכותה . ואזתאדו איצא שנאה לה :  
 ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר  
 חלמתי : ואמר להון . שמעו בען . חלמא  
 הדין דחלמתי : פקאל להם . אסמעו הדא  
 אדרויא אדי ראיתהא : והנה אנהנו  
 מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה  
 אלמתי וגם נעצבה והנה תספינה  
 אלמתיכם ותשתחוין לאלמתי : והא  
 אנתנא . מאסרין אסרן בנו חקלא . והא  
 קמת אסרתי ואף אזדקיפת . והא מסתחון  
 אסרתכון . וסגדן לאסרתי : כאנא נגרו  
 נרוא פי אלצהרא . וכאן גרותי וקפת  
 תם אנתצבת . וכאן גרוכם תחוט בהא .  
 ותסגד להא : ויאמרו לו אחיו המלך תמלך

עלינו אם ישוד תמשך בנו ויוספו עוד  
 שנא אתו על חלמתי ועל דבריו :  
 ואמרו ליה אחוהי . המלכו את מדמי  
 לממלך עלנא . או שולטן את סביר  
 למשלט בנא . ואסיפו עוד סנו  
 יתיה . על חלמתי ועל פתגמוהי : פקאלו  
 לה אכותה . אמלכא תתמלך עלנא .  
 או סלמאנא תתסלט עלנא . פאזתאדו  
 איצא שנאה לה . עדי אחלאמה ועלי  
 בלאמה : ויחלם עוד חלום אחר ויספר  
 אתו לאחיו ויאמר הנה חלמתי חלום עוד  
 והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים  
 משתחוים לי : וחלם עוד חלמא אחרנא .  
 ואשתעי יתיה לאחוהי . ואמר . הא  
 חלמתי חלמא עוד . והא שמשא וסיהרא .  
 וחד עסר כוכביא . סגדן לי : וראי איצא  
 רויא אכרא . וקצהא עלי אכותה . וקאל .  
 הודא קדראית רויא איצא . כאן אלשמם  
 ואלקמר . ואחדא עשר כוכבא . סאגדן  
 לי : ויספר אל אביו ואל אחיו ויגער בנו  
 אביו ויאמר לו מה החלום הזה אשר  
 חלמתי הבוא נבוא אני ואמך ואחיק  
 להשתחוות לך ארצה : ואשתעי לאבותי  
 ולאחוהי . ונקף ביה אבותי . ואמר ליה .  
 מא . חלמא הדין דחלמתיא . המיתא ניתי .  
 אנא ואמך ואחיק . למסגד לך על ארעא :  
 ואך קצהא עלי אביה ואכותה . זגרה  
 אביה . וקאל לה . מא הדא אדרויא  
 אדי ראיתהא . הל נני אנא ואמך  
 ואכותך . לנסגדך עלי אלארץ : ויקנאו  
 בו אחיו ואביו שמר את הדבר : וקניאו  
 ביה אחוהי . ואבותי נטר ית פתגמא :  
 פחסדה עלי דאלך אכותה . ואביה  
 חפץ בלאמה : וילכו אחיו לרעות את  
 צאן אביהם בשכם : ואזלו אחוהי למרעי .  
 ית ענא דאבוהון בשכם : פמעו אכותה .  
 לירעו גנם אביהם פי נאבלוס : ויאמר  
 ישראל אל יוסף הלוא אחיק רעים  
 בשכם לכה ואשחך אליהם ויאמר לו

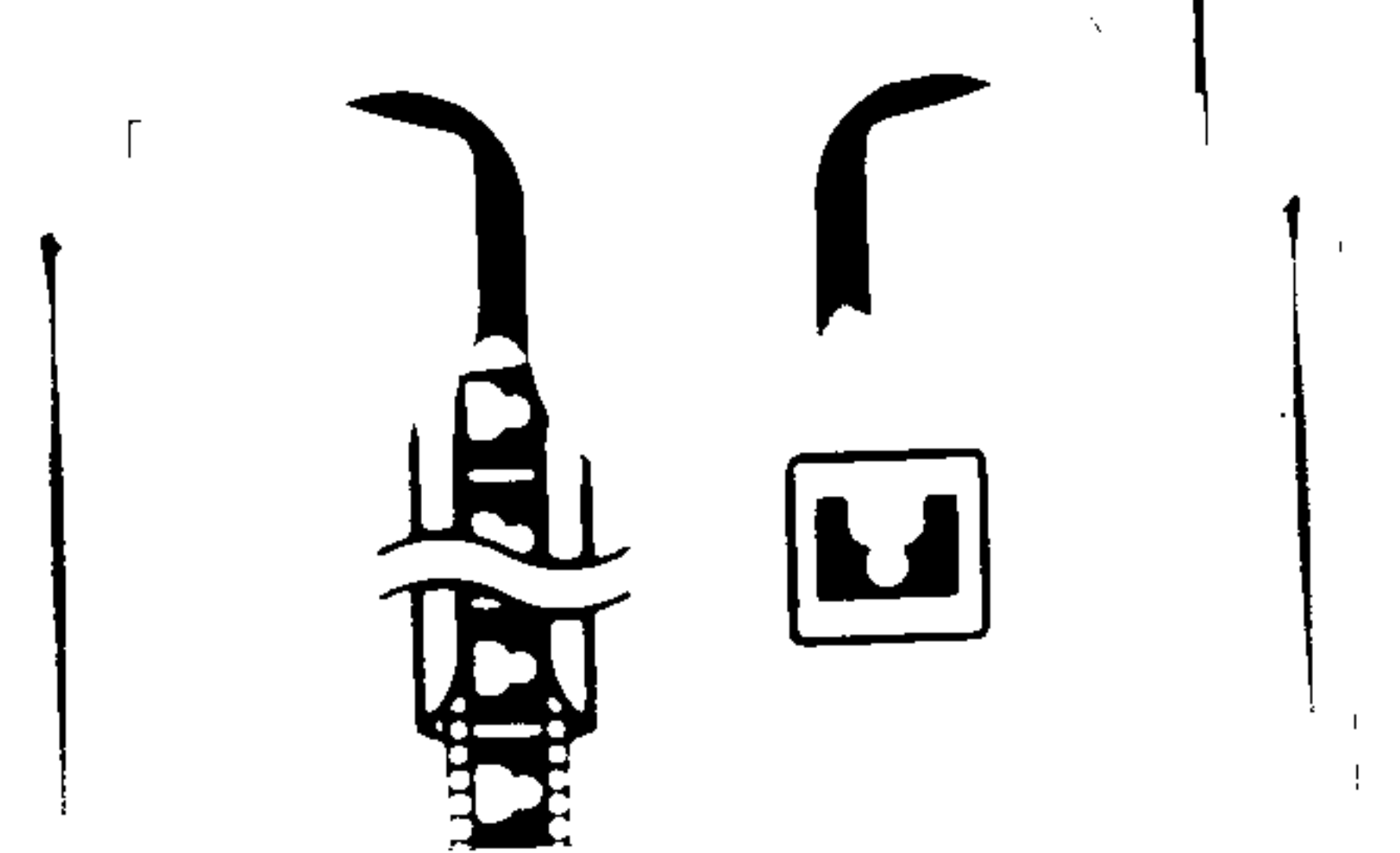
חלק הדקדוק א) ויקנאו בו אחיו . קל הנין וכא כן להקל כי משפטו להרגיש : נקוד על את הנני



ני: ואמר ישראל ליוסף. הלא אחך  
 ען בשכם. איתא ואשחנך דותהון.  
 ומר ליה האנא: פקאל אסראיל ליוסף.  
 ודא אכותך ירעון פי נאבלוס. תעאל  
 בעת בך אדיהם. קאל להנעם: ויאמר  
 ו קדינא ראה אתי שלום אחיך ואתי  
 גלום הצאן והשבני דבר וישלחהו  
 ועמק חברון ויבא שכמה: ואמר ליה.  
 ניזיל פען חזי. ית שלם אחך וית שלם  
 גנא. ואתיבני פתגמא. ושלחיה ממישר  
 זכרון. ואתא לשכם: קאל לה. אמץ  
 אנצר. סלאמה אכותך וסלאמה ארגנם.  
 ורד ער"י גואבא. ובעת בה מן עמק  
 חברא. ואתא נאבלוס: וימצאהו איש  
 והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר  
 מה תבקש: ואשפחיה גוברא. והא טעי  
 פחקלא. ושאליה גוברא. למימר מא  
 את בעי: ווגדה רגל. צאלא פי ציאעהא.  
 וסאלה וקאל מא תטלב: ויאמר אתי  
 אחי אנכי מבקש הגידהנא לי איפה הם  
 רעים: ואמר. ית אחי אנא בעי. הו פען  
 לי. איבא אנון רען: קאל אנא אטלב  
 אכותי. אכברני אין הם ירעון: ויאמר  
 האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים גלבה  
 דתינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם  
 בדתן: ואמר גוברא נטלו מבא. ארי  
 שמעית דאמרין. ניזיל דדותן. ואזל  
 יוסף בתר אחוהי. ואשכחון בדותן:  
 קאל אלרגל קד רחלו מן ההנא.  
 סמעתהם יקולו. נמצי ארי דותן. פמצא  
 יוסף ורא אכותה. ווגדהם פי דותן:  
 וידאו אתו מרחק ונטרם יקרב אליהם  
 ויתנגדו אתו להמיתו: וחזו יתיה מרחיק.  
 ועד לא קריב דותהון. וחשיבו עזוהי  
 למקטליה: פראוה מן בעיד. וקבל אן  
 יקרב אליהם. אנתארוה ליקתלוה:  
 ויאמרו איש אל-אחיו הנה בעל החלמות  
 הדזה בא: ואמרו גבר לאחוהי. הא מרי  
 חלמיא דיכני אתי: פקאל בעצהם לבעץ.  
 הודא צאחב תלך אאחלאם גאי: ועתהו

לכו ונהרגוהו ונשלקוהו באתר הברות  
 ואמרנו היה רעה אכלתהו ונראה מהי  
 יהיו חלמתיו: וכען איתו ונקטלניה.  
 ונרמיניה בחד מן גופיא. ונימר. חיתא  
 בישתא אכלתיה. ונחזי. מא יהי בסוף  
 חלמוהי: פתעאלו אראן נקתלה. ונטרחה  
 פי בעץ אראבאר. ונקוד וחשרדי אכלה.  
 ונורא מא יבון מן אחלאמה: וישמע ראובן  
 ויצלהו מידם ויאמר לא נפנו נפש:  
 ושמע ראובן. ושיזביה מידהון. ואמר.  
 לא נקטלניה נפש: פסמעהם ראובן.  
 וכלצה מן אדיהם. וקאל. לא נקתל  
 נפסא: ויאמר אדהם וראובן אליתשפכו  
 דם השליכו אתו אליהבור הזה אשר  
 במדבר ויד אליתשליחונו למען הציל  
 אתו מידם להשיבו אל-אביו: ואמר  
 דהון ראובן לא תישדון דם. רמו יתיה.  
 לגופא הדין דבמדברא. ויד לא תישטון  
 ביה. בדיל. לשיזבא יתיה מידהון.  
 לאתבוותיה דות אבוהי: פקאל להם  
 ראובן לא תספכו דם. אטרחהו פי הדא  
 אלביד אדי פי אלבר. ולא תמדו  
 אידיכם אדיה. לקבל אן יכלצה מן  
 אדיהם. לירדה אלי אביה: ויהי כאשר  
 בא יוסף אל-אחיו ויפשיטו את-יוסף אתי  
 פתנתו את-פתנת הפסים אשר עליו:  
 והוה. כד אתא יוסף לות אחוהי. ואשלקו  
 ית יוסף ית פתוניה. ית פתונא דפסי  
 דעלוהי: פלמא גא יוסף ארי אכותה.  
 סלכו תוניתה. תוניה אדיבאג אדי  
 עדיה: ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור  
 רק אין בו מים: ונספוהי. ורמו יתיה  
 לגופא. וגופא ריקן. לית ביה מיא:  
 פאברוה. וטרחהו פי אלגב. וכאן אלגב  
 פארגא. לים פיה מאא: וישבו לאכל  
 לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת  
 ישמעאלים באה מגלעד ונמליהם נשאים  
 נבאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה:  
 ואסחרו למינל לחמא. וזקפו עיניהון  
 וחזו. והא שירת ערבאי. אתיא מגלעד.

וגמליהון



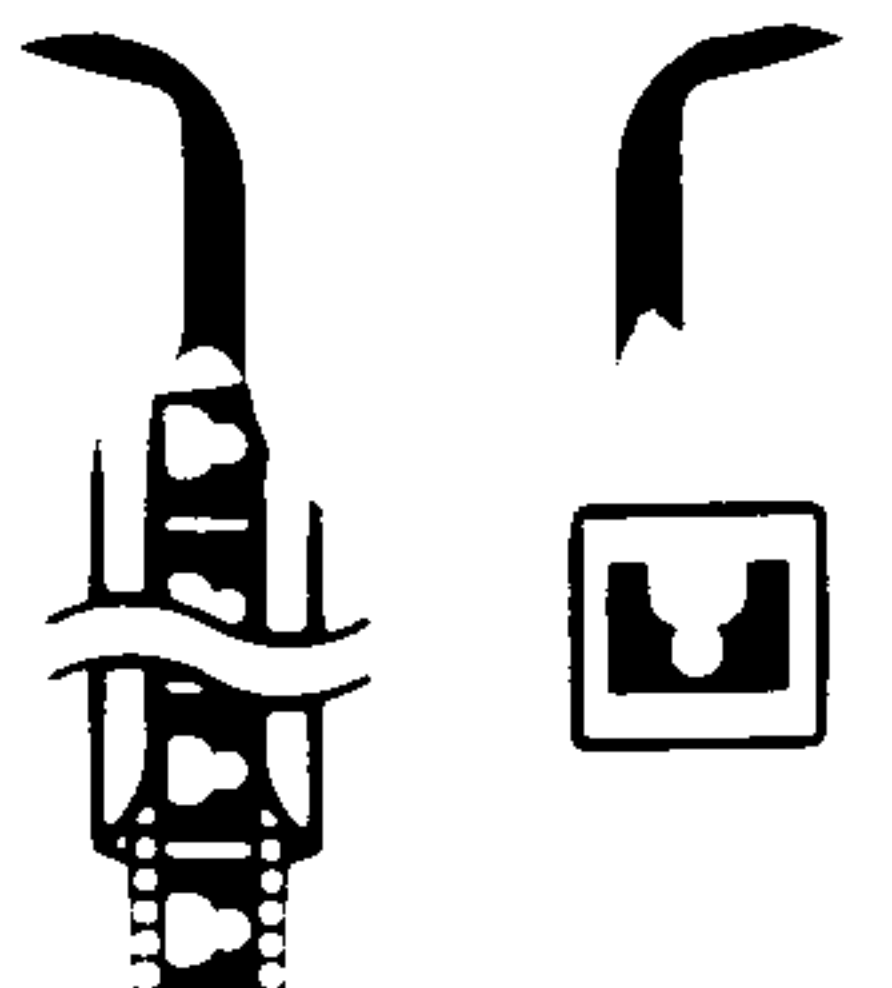


וּנְמַלִּידוֹן טְעִינִין . שְׁעָף וְקִטָּף וְלִטּוֹם .  
 אֲזִלִּין לְאַחַתָּא לְמַצְרִים : פְּגִלְסוּ לִיאֲבֵרו  
 טַעֲמָא . פִּרְפְּעוּ עֵינֵיהֶם וְנַצְרוּ . פֹּאדָא  
 בְּקֹאפְלָה אַעֲרֹאב . גֹּאִיה מִן גֵּרֵש .  
 וְנִמְאַרְהֶם מִחֲמַלָּה . כְּרַנְב וְתִרְיָאק  
 וְשִׁהֲבֹוט . מֵאַרְיִן לִיְחַדְרוּ דְאֵלְךְ אֵלִי  
 מִצֵּר : וַיֹּאמֶר יְהוּדָה אֶל־אֲחִיו מִה־יִּבְצַע  
 כִּי נִהְרַג אֶת־אֲחִינוּ וְכִסְיֵנוּ אֶת־דַּמּוֹ :  
 וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְאֲחוּהִי מָא מִמּוֹן נִתְהַנִּי  
 לְנָא . אֲרִי נִקְטוֹל יֵת אַחוּנָא . וְנִכְסִי עַל  
 דְּמִיָּה : פִּקְאֵל יְהוּדָה לְאֲבוֹתָהּ . מָא  
 אֶרְטַמַּע . פִּי אֵן נִקְתַּל אֲבוּנָא . וְנִגְמִי  
 דְּמָה : לְכוּ וְנִמְכְּרוּ לְיִשְׁמַעְאֵלִים וְיִדְנוּ  
 אֶל־תְּהִי־כוּ כִּי־אֲחִינוּ בְּשִׁרְנוּ הוּא וְיִשְׁמַעְו  
 אֲחִיו : אִיתוּ וְנִזְבְּנִיָּה לְעַרְבָאִי . וְיִדְנָא לָא  
 תְּהִי בֵּיה . אֲרִי אַחוּנָא בְּסַרְנָא הוּא .  
 וְקִבְּלִי מִנִּיָּה אַחוּהִי : תַּעֲאֵלוּ נְבִיעָה  
 לְאַלְאֲעֵרֹאב . וְיִדְנָא לָא תִבְטַשׁ בְּה . לֵאנָה  
 אֲבוּנָא כִּלְחִמְנָא . פִּקְבֵלוּ מִנָּה אֲבוֹתָהּ :  
 וַיַּעֲבְרוּ אַנְשֵׁים מְדִינִים סַחְרִים וַיִּמְשְׁכוּ  
 וַיַּעֲלוּ אֶת־יוֹסֵף מִן־הַבּוֹר וַיִּמְכְּרוּ אֶת־  
 יוֹסֵף לְיִשְׁמַעְאֵלִים בְּעֶשְׂרִים כֶּסֶף וַיָּבִיאוּ  
 אֶת־יוֹסֵף מִצְרַיִם : וַעֲבְרוּ גּוֹבְרֵי מְדִינָאִי  
 תְּנָרִי . וְנִגְיָדוּ וַאֲסִיקוּ יֵת יוֹסֵף מִן גּוֹבָא .  
 וַיִּפְּנוּ יֵת יוֹסֵף . לְעַרְבָאִי בְּעַסְרִין כֶּסֶף .  
 וַאֲתִיָּאוּ יֵת יוֹסֵף לְמַצְרַיִם : פִּלְמָא מִר  
 בָּהֶם אֶתְנָאר . גִּדְבוּ יוֹסֵף וַאֲצַעְדוּהָ מִן  
 אֶלְגָּב . וּבֹאעוּהָ לָהֶם בַּעֲשָׂרִין דְּרָהֶם .  
 וַאֲתוּ בְּה אֵלִי מִצְרָא : וַיֵּשֶׁב רֵאוּבֵן אֶל־  
 הַבּוֹר וְהָיָה אֵין־יוֹסֵף בְּבוֹר וַיִּקְרַע אֶת־  
 בְּגָדוֹ : וְתָב רֵאוּבֵן לְגּוֹבָא . וְהָא לִית  
 יוֹסֵף בְּגּוֹבָא . וּבֹזַע יֵת לְבוֹשׁוּהִי : פִּרְגַּע  
 רֵאוּבֵן אֵלִי אֶלְגָּב . וַאֲדָא לִים יוֹסֵף פִּיָּה .  
 כִּרְק תִּיאֲבָה : וַיֵּשֶׁב אֶל־אֲחִיו וַיֹּאמֶר  
 הִילֵךְ אֵינְנוּ וְאֲנִי אֲנָה אֲנִי־בָא : וְתָב לֹת  
 אַחוּהִי וַאֲמַר . עוֹלִימָא לִיתוּהִי . וְאֲנָא לֹאן  
 אֲנָא אֲזִיל : פִּרְגַּע אֵלִי אֲבוֹתָהּ וְקֹאֵל .  
 אֵד אֶלְגִּלָּאִם לִים הוּ . וְאֲנָא אֵלִי אֵן  
 אֲמַצִּי : וַיִּקְהוּ אֶת־כַּתְנֵת יוֹסֵף וַיִּשְׁחַטוּ  
 שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת־הַכַּתְנֵת בְּדָם :

וְנָסִיבוּ יֵת פִּתּוּנָא דְיוֹסֵף . וְנִכְסִי צִפּוֹר  
 בִּר עֵזִי . וְטַבְּלוּ יֵת פִּתּוּנָא בְּדָמָא : וַאֲכַרוּ  
 תּוֹנִיָּה יוֹסֵף . וּדְבַחוּ עֵתוֹד מִן אֶלְמֵאֵעִזִּי .  
 וְנִמְסוּהָא פִּי דְמָה : וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־כַּתְנֵת  
 הַפָּפִים וַיָּבִיאוּ אֶל־אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת  
 מִצְעָנוּ הַכִּרְנָא הַכַּתְנֵת בְּנֵךְ הוּא אִם־לָא :  
 וְשִׁלְחוּ יֵת פִּתּוּנָא דְפִפִּי . וַאֲתִיָּאוּ לֹת  
 אֲבוּהוֹן . וַאֲמְרוּ דָא אִשְׁכַּחְנָא אִשְׁתְּמוּדַע  
 בְּעֵן . הַכַּתְנֵת דְּבִרְךְ . הִיא אִם לָא :  
 פִּבְעַתוּ כְּהָא מַע מִן אֲתָא אֵלִי אֲבִיהֶם .  
 וְקֹאֵלוּ אֵד וְגִדְנָא הִדָּה . אֶתְבַּתְּהָא . הֵל  
 הִי תּוֹנִיָּה אֲבִיךְ אִם לָא : וַיִּפְרָה וַיֹּאמֶר  
 כַּתְנֵת בְּנִי תִיָּה רַעָה אֲכַלְתְּהוּ טָרְף טָרְף  
 יוֹסֵף : וַאֲשְׁתְּמוּדַעִיהָ וַאֲמַר פִּתּוּנָא דְּבִרְי .  
 חִיתָא בִּישְׁתָּא אֲכַלְתִּיהָ . מְקַטֵּל קַטִּיל  
 יוֹסֵף : פֹּאֲתַבְתְּהָא וְקֹאֵל תּוֹנִיָּה אֲבִנִי .  
 וְהֵשׁ רְדִי אֲכַלָּה . פִּרִיסָה אֶפְתֵּרִם יוֹסֵף :  
 וַיִּקְרַע יַעֲקֹב שְׂמֹלְתָיו וַיִּשֶׂם שָׂק בְּמַתְנֵיו  
 וַיִּתְאַפֵּל עַל־בְּנוֹ יָמִים רַבִּים : וּבֹזַע יַעֲקֹב  
 לְבוֹשׁוּהִי . וַאֲסַר שָׂקָא בְּהַרְצִיָּה . וַאֲתֹאֲבֵל  
 עַל בְּרִיָּה יוֹמִין סְנִיאִין : פִּכְרֵק יַעֲקֹב  
 תִּיאֲבָה . וְשֵׁר מִסְחָא פִּי חֲקוּיָה . וְחֹזֵן עַל־  
 אֲבִנָּה מִדָּה טוּיִלָּה : וַיִּקְמוּ כָּל־בְּנָיו וְכָל־  
 בְּנֵתָיו לְנַחֲמוּ וַיִּמָּאן לְהִתְנַחֵם וַיֹּאמֶר כִּי־  
 אֲרִד אֶל־בְּנֵי אֲבִל שְׂאֵלָה וַיִּבְכֶּךְ אֲתוּ אֲבִיו :  
 וְקָמוּ כָּל בְּנוֹהִי וְכָל בְּנֵתָיָה לְנַחֲמוּתִיָּה .  
 וְסָרִיב לְקַבְּלָא תַנְחוּמִין . וַאֲמַר . אֲרִי  
 אִיתוּת לֹת בְּרִי . כִּד אֲבִילָנָא לְשֹׂאֵל .  
 וּבִכָּא יֵתִיָּה אֲבוּהִי : פִּקְאֵם גְּמִיעַ בְּנִיָּה  
 וּבִנְאִתָּה לִיעֲאֹזָה . פֹּאבָא אֵן יֵתְעֲאֹזָא .  
 וְקֹאֵל . כִּד אֲנֹזֵל אֶתְרָא וְאֲנָא חֹזֵן עַל־  
 אֲבִנִי . פִּבְכָא עֲלִיָּה : וְהַמְדִּינִים מְכָרוּ אֲתוּ  
 אֶל־מַצְרַיִם לְפוֹטִיפֵר סָרִיס פִּרְעֹה שֵׁר  
 הַטְּבַחִים : וּמְדִינָאִי . זַבִּינוּ יֵתִיָּה לְמַצְרַיִם .  
 לְפוֹטִיפֵר רַבָּא דְּפִרְעֹה . רַב קַטְוִלִיא :  
 וְאַלְמְדִיאֲנִיִּין בֹּאעוּהָ אֵלִי מִצֵּר . לְפוֹטִיפֵר  
 כֹּאֲדָם פִּרְעוֹן . רִיִּים אֲסִיאֲפִין : פ  
 וַיְהִי בַּעַת הַהוּא וַיִּרְדַּד יְהוּדָה מֵאֵת אֲחִיו  
 וַיֵּט עַד־אִישׁ עַד־לְמִי וְשִׁמּוֹ חִירָה : וְהוּהָ  
 בְּעַדְנָא הַהוּא . וְנִחַת יְהוּדָה מִלְּוֹת אַחוּהִי .

כד (כתר תורה)

יכסא



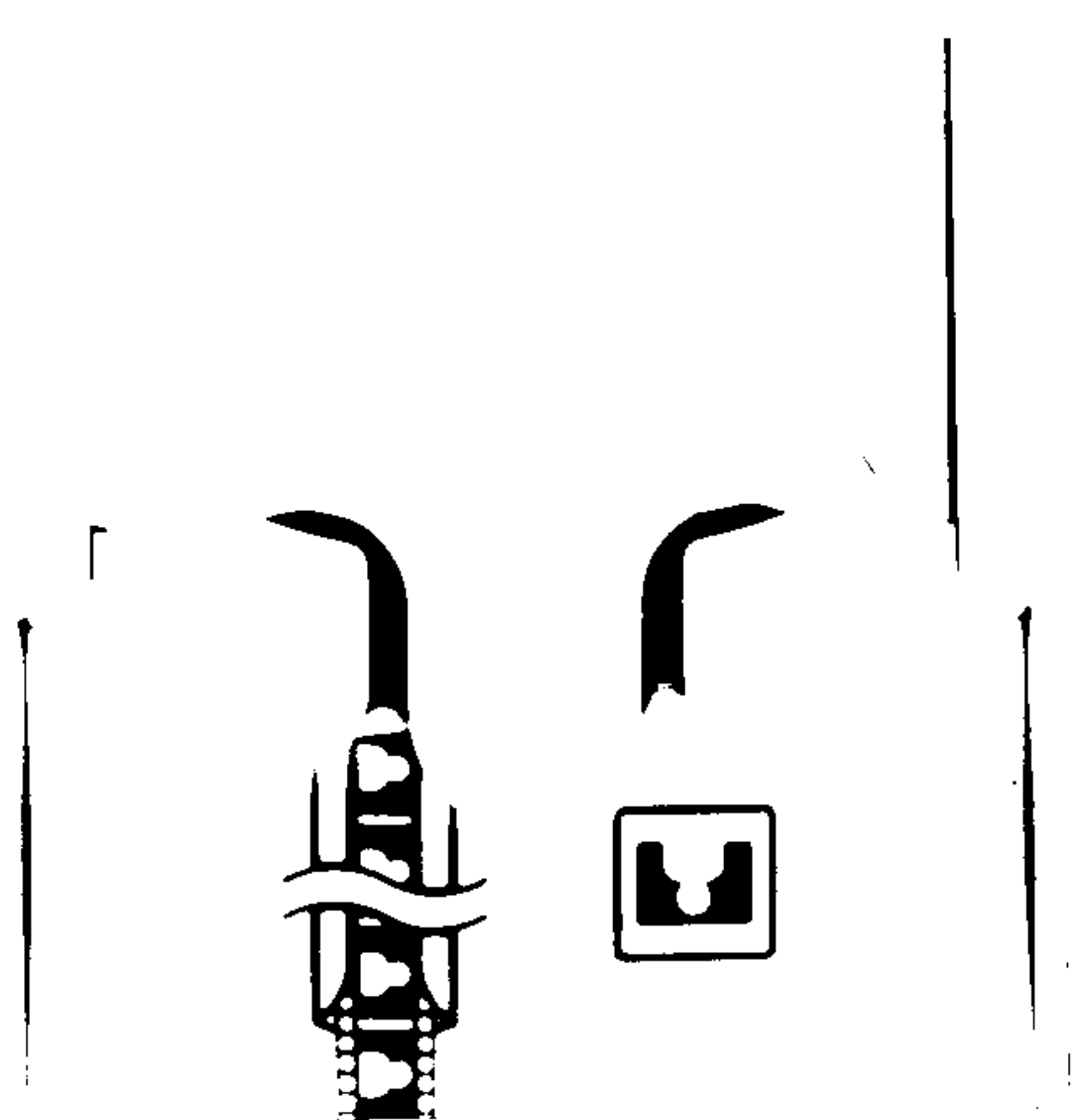


וסטא. לותגברא עדולמאה ושמייה חירה:  
 זכאן פי דאלך אדוקת. אן יהודה הבט  
 ען אכותה. פמאל. ארי רגל עדלמי  
 אסמה חירה: ויראישם יהודה בתראיש  
 פנעני ושמו שוע ויקחה ויבא אליה: והוא  
 תמן יהודה. בת גבר פנעני ושמייה שוע.  
 ונספה ועל לותה: פראי תם יהודה.  
 אבנה רגל כנעאני אסמה שוע. פתוזוג  
 בהא ודכל אליהא: ותהר ותלד בן ויקרא  
 את שמו ער: ועדיאת וילדת בר. וקרא  
 ית שמייה ער: פחמלת וולדת אבנא.  
 ואסמאה ער: ותהר עוד ותלד בן ותקרא  
 את שמו אונן: ועדיאת עוד וילדת בר.  
 וקרת ית שמייה אונן: פחמלת איצא  
 וולדת אבנא. ואסמתה אונן: ותסף עוד  
 ותלד בן ותקרא את שמו שלה והיה  
 בכזיב בלדתה אתו: ואוסיפת עוד וילדת  
 בר. וקרת ית שמייה שלה. והוה בכזיב  
 פד ילדת יתיה: פעאודת איצא וולדת  
 אבנא. ואסמתה שלה. וכאן יהודה פי  
 כזיב היז ולדתה: ויקח יהודה אשה לער  
 בכורו ושמה תמר: ונסיב יהודה. אתתא  
 לער בוכריה. ושמה תמר: פאכד יהודה.  
 זונה לער בכרה. אסמאה תמר: ויהי  
 ער בכור יהודה רע בעיני יהוה וימתהו:  
 יהוה: והוה. ער בוכריה דיהודה. פיש  
 קדם יי. ואמיתיה יי: פכאן ער בכר  
 יהודה. רדייא בין ידי אלה. פאהלכה:  
 ויאמר יהודה לאונן בא אדאשת אחיך  
 ויפם אתה והקם זרע לאחיך: ואמר  
 יהודה לאונן. עול. לות אתת אחיך ויפם  
 יתה. ואקים זרעא לאחיך: פקאל יהודה  
 לאונן. אדכל ארי זוגת אחיך ואבן בהא.  
 ואקים נסלא לאכיך: וידע אונן פי לא  
 לו יהיה הזרע והיה אסיפא אל אשת  
 אחיו ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו:  
 וידע אונן. ארי לא על שמייה מתקרי  
 זרעא. והוי. פד עליל לות אתת אחוהי  
 ומחפיל אורחיה על ארעא. פדיל דלא

לאקמא זרעא לאחוהי: פעלם אונן. אן  
 לים אליה ינסב אנסל. פכאן ארי דכל  
 ארי זונה אכיה אפסד נסלה עלי ארארין.  
 דלא יגעל נסלא לאכיה: וירע בעיני יהוה  
 אשר עשה וימת גם אתו: ובאיש קדם  
 יי דעבר. ואמות אף יתיה: פסא ענד  
 אלה מא פעל. ואמאתה: ויאמר יהודה  
 לתמר פלתו שבי אלמנה בית אחיך עד  
 יגדל שלה בני פי אמר פנימות גם הוא  
 פאחיו ותלד תמר ותשב בית אחיה:  
 ואמר יהודה לתמר בלתייה תיבי ארמלא  
 בית אחיך. עד דירפי שלה ברי. ארי  
 אמר. דלמא ימות אף הוא פאחוהי.  
 ואזלת תמר. וייתבת בית אבוהא: פקאל  
 יהודה לתמר כנתה אנלטי ארמלא פי  
 בית אחיך. ארי אן יכבר שלה אבני.  
 לאנה קאר. כלא ימות הו איצא כאכותה.  
 פמצת תמר. ונלסת בית אחיהא: וירפו  
 הימים ותמת בת שוע אשת יהודה  
 וינתם יהודה ויעל על גזוזי צאנו הוא  
 וחירה רעהו העדלמי תמנתה: וסניאו  
 ימיא. ומיתת בת שוע אתת יהודה.  
 ואתנתם יהודה. וסליק על גזוי עניה הוא.  
 וחירה. רחמיה עדלמאה לתמנת: תם  
 טאת אלאיאם. ומאתת אבנה שוע זונה  
 יהודה. תעאזא בעדהא. וצעד אלי גאזוי  
 גנמה הו. וחירה. צאהבה אלעדלמי  
 ארי תמנת: ויגד לתמר לאמר הנה חמוך  
 עזה תמנתה לגו צאנו: ואתחוא לתמר  
 למימר. הא חמויך. סליק לתמנת למנו  
 עניה: פאכברת תמר וקיל דהא. הודא  
 חמויך. צאעד אלי תמנת ליגו גנמה:  
 ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס  
 בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים  
 אשר עדידה תמנתה פי ראתה פי יגדל  
 שלה והוא לא נתנה לן לאשה: ואעדיאת  
 לבושי ארמלותה מנה. ואתפסיאת  
 בעיפאואתמנת. וייתבת פפרשות עינים.  
 דעל ארת תמנת. ארי תזת ארי רבא

שלה

חלק הדקדוק (ב) ויעל על גזוי צאנו. השו"א שבז"ן נע כי ההולם הנועה גדולה [מהר"ב]:





שלה. והיא. לא אתהיבת ליה לאתו :  
פנועת תיאב חונה ענהא. ותגשת  
באלכמאר ותנקבת. ונלסת פי מנצרה  
עלי טריקתמנת. למאראת אן שלה קד  
כבר. והי לם תעטא לה זונה : ויראה  
יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה :  
וחזה יהודה. וחשבה בנפקת ברא. ארי  
כפיאת אפהא : פראה יהודה. וחסבהא  
ממתעה. לאנהא כאנת תנטי ונההא :  
ויט אליה אל-הדרך ויאמר הבה-נא  
אבוא אליך כי לא ידע כי כלתו הוא  
ותאמר מהיתתן לי כי תבוא אלי : וסמא  
לותה לאורחא. ואמר הני בען איעול  
לותך. ארי לא ידע. ארי כלתיה היא.  
ואמרת מא תתין לי. ארי תיעול לותי :  
פמאל אריהא ארי אמריק. וקאל אן שית  
אדכל אריך. לאנה לא יעדס אנהאכנתה.  
קאת מא תעטיני. חתא תדכל ארי :  
ויאמר אנכי אשלח גדי-עזים מן הצאן  
ותאמר אסתתן ערבון עד-שלקך : ואמר  
אנא. אשלח גדיא בר עזי מן ענא  
ואמרת. אם תתין משבונא עד דתשלח :  
קאר. אנא. אבעת בגדי מן אלמאעזי מן  
אלננס. קאת. אעטני רהנא אי אן תבעת  
בה : ויאמר מה הערבון אשר אתן-לך  
ותאמר חתמך ופתילך ומטף אשר בידך  
ויתן-לה ויבא אליה ופתח לו : ואמר. מא  
משבונא דאתין לך. ואמרת. עזקתך  
ושושפך. וחוטך דבידך. ויהב לה.  
ועאל לותה ועדיאת ליה : קאר. מא רהן  
אדי אעטיך. קאת. כאתמך ומפתולך.  
ועצאתך אדי פי ירך. פאעטאהא דאך.  
ודכל אליהא וחמלת מנה : ותקם ותלך  
ותמר צעיפה מעליה ותלבש בגדי  
אלמנותה : וקמת ואזלת. ואעדיאת  
עיפה מנה. ולבשת לבושי ארמלותה :  
תם קאמת ומצת. ונועת כמארהא ענהא.  
ולבסת תיאב חונהא : וישלח יהודה את-  
גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת  
הערבון מיד האשה ולא מצאה : ושלח

יהודה ית גדיא בר עזי. ביד רחמיה  
עדלמאה. למסב משבונא מידא דאתתא.  
ולא אשכחה : פבעת יהודה באלגדי.  
מע צאחבה ארעדלמי. ליפתך ארהן  
מן יד אלאמראה. ולם יגדהא : וישאל  
את-אנשי מקמה לאמר איה דקדשה  
הוא בעינים על-הדרך ויאמרו לאהיותה  
בזה קדשה : ושאל. ית אנשי אתרה  
למימר. אן מקדשתא. דהיא בעינים על  
אתהא. ויאמרו. לית הכא מקדשתא :  
פסאל אהל מוצעהא קאילא. אן  
אלממתעה. אהי פי אלמנצרה עלי  
אטריק. קארו. מא כאנת ההנא קט  
ממתעה : וישב אל-יהודה ויאמר לא  
מצאתיה וגם אנשי המקום אמרו לא-  
היתה בזה קדשה : ותב לות יהודה.  
ויאמר לא אשכחתי. ואף אנשי אתרה  
אמרו. לית הכא מקדשתא : פרנע אלי  
יהודה. וקאל לם אנדהא. ואיצא אהל  
ארמוצע קארו. לים ההנא ממתעה :  
ויאמר יהודה תפק ליה פן נהיה לבנו הנה  
שלחתי הגדי הזה ואתה לא מצאתה :  
ויאמר יהודה תסב לה. דלמא נהי חוק.  
הא שדרית גדיא הדין. ואת לא  
אשכחתי : קאל יהודה כל תאנר להא  
ארהן מעאודא. כלא נציר לאורא.  
הודא קד בעתת הדא אלגדי. ואנת  
לם תגדהא : ויהי פמשלש חדשים ויגד  
ליהודה לאמר זנתה פמר פלתך וגם הנה  
הרה לזוננים ויאמר יהודה הוציאוה  
ותשרף : והוה פתלתות ירחיא. ואתהוא  
ליהודה למימר זניאת פמר פלתך. ואף  
הא מעדיא מזנותה. ואמר יהודה.  
אנ/קוהא ותתוקד : פלמא מצא תלאתה  
אעהר. אכבר יהודה וקיל לה קד זנת  
תמוי כנתך. והודא הי האמר מן זנא.  
קאל יהודה. אכרגוהא פתחרק : הוא  
מוצאת והיא שלחה אל-חמיה לאמר  
לאיש אשר-אלה לו אנכי הרה ותאמר  
הכרינא למי החתמת והפתילים והמטה



תאמרה: היא מתפקא. והיא שלחת  
 תחמותא למימר. לגבר האלן דיליה.  
 מניה אנא מעדיא. ואמרת אשתמודע  
 בען. למן עוקתא ושושפיא. ותומרא  
 האלן: בינאהא תכרג. והי בעתת אליה  
 וקאת. מן ארגל לדי הדה אלאעלאק  
 לה. מנה אנא האמר. תם קאת. אתבת  
 למן הדיא אנאתם. ואמפתולא ואעצא:  
 ויבר יהודה ויאמר צדקה מפני  
 פי עלפן לאנתתיה לשלה בני ולא  
 יסף עוד דדעתה: ואשתמודע יהודה.  
 ואמר זכאה מני מעדיא. ארי על פן לא  
 יהבתה לשלה ברי. ולא אוסף עוד  
 למדעה: פאתבתהא יהודה. וקאל אל  
 צדקת דאלך מני. ודאלך למא לם  
 אזונתהא בשלה אבני. ולם יעאוד איצא  
 אן יואקעהא: ויהי בעת דדתה והנה  
 תאומים בבטנה: והוה בעדן מילדה.  
 והא תיזמן במעהא: ולמא כאן וקת  
 ולאדהא. פאדא בתאמן פי בטנהא:  
 והי בלדתה ויתן יוד ותקח המילדה  
 ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא  
 ראשנה: והוה במילדה ויהב ידא  
 ונסיבת חיתא. וקטרת על ידיה זהוריתא  
 למימר. דין נפק קדמותא: פלמא ורדת  
 אכרג אחרהמא ידה. פאכדת אלקאבלה  
 קרמוא. ועקדתה עלי ידה וקאת. הדי  
 כרג אולא: ויהי כמשוב ידו והנה יצא  
 אחיוותאמר מה פרצת עליך פרץ ויקרא  
 שמו פרץ: והוה כד אתיב ידיה. והא  
 נפק אחוהי. ואמרת. מא תקוף סני ערך  
 למתקף. וקרא שמוה פרץ: פלמא רד  
 ידה כרג אכיה. קאת. מא אחסן נמוך  
 יא נאמי. וסמאה פרץ: ואחר יצא אחיו  
 אשר על ידו השני ויקרא שמו זרח:  
 ובתר פן נפק אחוהי. העל ידיה זהוריתא.  
 וקרא שמוה זרח: ובעד דאלך כרג אכיה.  
 אדי עלי ידה אלקרמו. פסמאה  
 זרח: ם ויוסף הורג מצרימה

ויקנהו פוטיפר סרים פרעה שר הטפחים  
 איש מצרי מיד השמעאלים אשר  
 הורדהו שמה: ויוסף אתחת למצרים.  
 וזבניה. פוטיפר רבא הפרעה. רב  
 קטליא גוברא מצראה. מידא דערבאי.  
 דאתתוהי לתמן: ויוסף הבט בה מצרא.  
 פאשתראה. פוטיפר כאדם פרעון.  
 ריים אסיאפין רגל מצרי. מן יד אערבא.  
 אדי אחרונה אלי תם: ויהי יהוה את  
 יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו  
 המצרי: והוה מימרא דיי בסעדיה דיוסף.  
 והוה גבר מצליח. והוה. בבית רבניה  
 מצראה: פכאן אלה מעה. וכאן רגלא  
 מנחא. ואקאם. פי בית מולאה אל  
 מצרי: וירא אדניו פי יהוה אתו וכל  
 אשר הוא עשה יהוה מצליח בידו: והוה  
 רבניה. ארי מימרא דיי בסעדיה. וכל  
 דהוה עביד. יי מצלח בידיה: פלמא ראה  
 מולאה. אן אלה מעה. וגמיע מא יעמלה.  
 אלה מנחה פי ידה: וימצא יוסף חן  
 בעיני וישרת אתו ויפקדהו על ביתו  
 וכל ישרו נתן בידו: ואשכח יוסף רחמן.  
 בעינוהי ושמיש יתיה. ומנייה על ביתיה.  
 וכל דאית ליה מסר בידיה: פוגר יוסף  
 חצאא. ענדה וכדמה. וכלה עלי מנולה.  
 וגמיע מאהגעלה פי ידה: ויהי מאז הפקיד  
 אתו בביתו ועל כל אשר ישירו ויברך  
 יהוה את בית המצרי בגלל יוסף ויהי  
 ברפת יהוה בכל אשר ישירו בבית  
 ובשדה: והוה. מעדן דמני יתיה בביתיה.  
 ועל כל דאית ליה. וברך יי. ות בית  
 מצראה בדיד יוסף. והוה. ברפתא דיי  
 בכל דאית ליה. בביתא ובחקלא: וכאן  
 מן חין וכלה עלי מנולה. ועלי גמיעמאה.  
 בארך אלה פי בית אדמצרי בסבב יוסף.  
 וכאנת ברכתה האלה פי גמיע מאלה.  
 פי אלמנאוד ואציאע: ויעזב כל אשר  
 לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה פי  
 אסיחלתם אשר יהוה אוכל ויהי יוסף

חלק הדקדוק (ג) ותקח המילדה הש"א של ט"ם נח כי אין מאריך בכל החיגאן וכולהו המילדת כוונתה וכ"כ מהר"ב  
 ו"ל ב"א ו"ל:

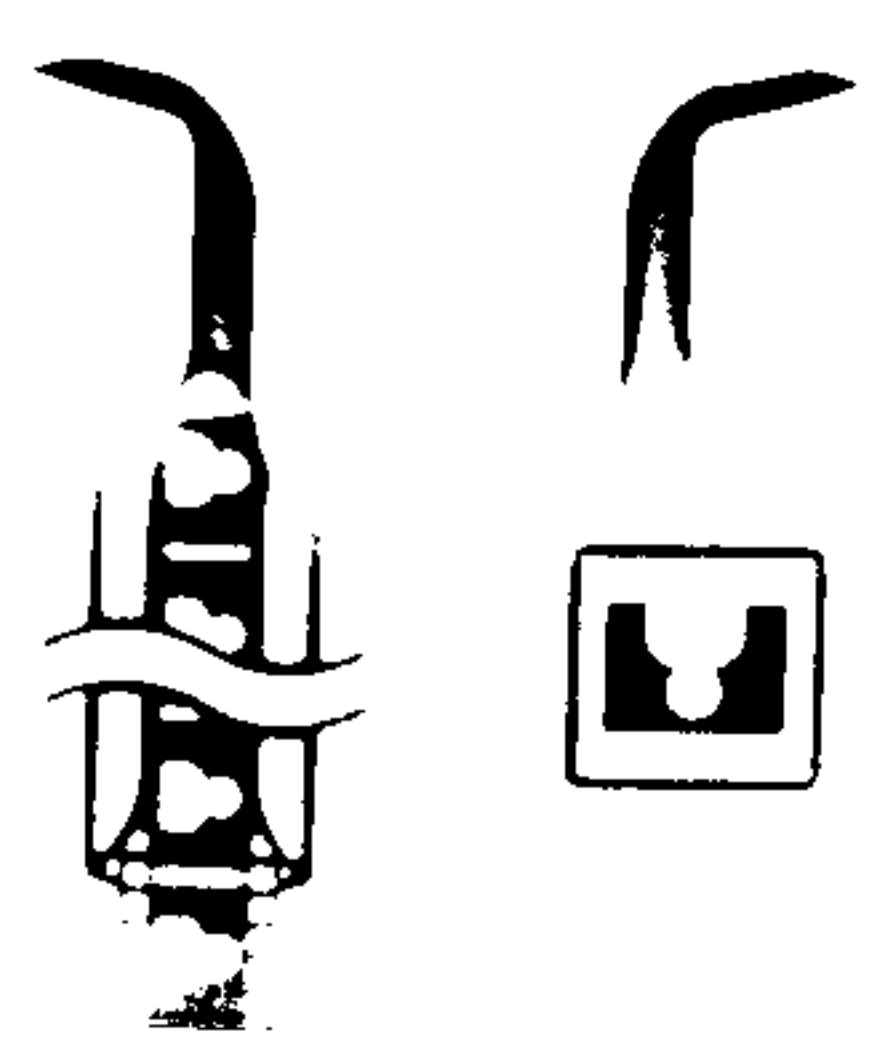


יפה תאר - ויפה מראה: ושכב כל הלילה  
 בידא דיוסף. ולא ידע עמיה מדעם.  
 אלהיו לחמא דהוא אביר. והוה יוסף.  
 שפיר בריוא ויא בחווא: פתוך גמיע  
 מאלה פי ידה. ולם יפתקד ממא מעה  
 שיא. אלא אטעאם אדי יאכלה. וכאן  
 יוסף. חסן אלחדיה ואל מנצר גמיעא:  
 ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת  
 אדניו את עיניה אל יוסף ותאמר שכבה  
 עמי: והוה פתר פתגמיא האלון. וזקפת  
 אתת רבניה. ית עינהא ביוסף. ואמרת  
 שכוב עמי: ולמא כאן בעד הדה לאמור.  
 אן אמראה מולאה. מרת עינאהא יוסף.  
 וקאת צאנעני: וימאן ויאמר אל אשת  
 אדניו הן אדני לא ידע אתי מה צפית  
 וכל אשר ישלך נתן בידי: וסריב ואמר  
 לאתת רבניה. הא רבני. לא ידע עמי  
 מא בביתא. וכל האית ליה מסר בידי:  
 פאבא וקאל להא. הודא מולא. לם יערך  
 מעי מא פי אלמנז. וגמיע מאלה געלה  
 פי ידי: איננו גדה בבית הוה ממני  
 ולא יחשך ממני מאומה כי אם יאמר  
 באשר את אשתו ואך אעשה הרעה  
 הגדלה הזאת והטאתי לאלהים: לית  
 דרב. בביתא הדין מני. ולא מנע מני  
 מדעם. אלהיו יתיך בדיק דאת אתתיה.  
 ואיכדין אעביר. בישתא רפתא דרא.  
 ואחוב קדם יי: ולים הו פי הודא אלבית  
 באפצל מני. ולם יעד עני שיא. אלא  
 אנת לאנך זוגתה. פכוף אפעל הוה  
 אסייה אעצימה. ואכשי ללה: ויהי פדברה  
 אל יוסף יום ויום ולא שמע אלה לשכב  
 אצלה להיות עמה: והוה פד מלידת עם  
 יוסף יום יום. ולא קביל מנה. למשכב  
 לותה למהוי עמה: פלמא כלמתה יומא  
 בעד יום. ולם יקבל מנהא. אן ינאם  
 לוקהא אן יכון מעהא: ויהי פהיום הוה  
 ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש  
 מאנשי הבית שם בבית: והוה ביומא

הדין. ועאל לביתא למכדק בכתיבי  
 חושבניה. ודית אנש. מאנשי ביתא.  
 תמן בביתא: ולמא כאן פי בעין איאם.  
 דכל אל' אלבית ליצנע צנאעה כאנת  
 לה. ולם יכון רגל מן אהל אלבית פיה:  
 ותתפשוהו בנגדו לאמר שכבה עמי  
 ויעוב בנרו בידה וינס ויצא החוצה:  
 ואחדתיה בלבשיה. למימר שכוב עמי.  
 ושכקה ללבשיה בידה. וערק ונפק  
 לשוקא: פתעלקת בקמיצה קאידא  
 צאנעני. פתוך קמיצה פי ידהא. והרב  
 זכרנ אל' אסוק: ויהי פראותה פי יעוב  
 בנרו בידה וינס החוצה: והוה פד חזת.  
 אדי שכקה ללבשיה בידה. וערק  
 לשוקא: פלמא ראת. אנה תוך קמיצה  
 פי ידהא. והרב אל' אסוק: ותקרא  
 לאנשי ביתה ותאמר להם לאמר ראו  
 הבוא לנו איש עברי לעחק בנו בא אל  
 לשכב עמי ואקרא בקול גדול: וקרת  
 לאנשי ביתה. ואמרת להון למימר. הוה  
 איתנו לנא. גברא עבראה לתובא בנא.  
 עאל לותי למשכב עמי. וקרית בקרא  
 דמא: דעת באהל ביתהא וקאת להם.  
 אנצרו כיה גאנא. בעבר עבראני ליתלעב  
 בנא. אתאני ליצאנעני. פנאדית בצות  
 עאל: ויהי כשמעו פיי הרימתי קולי  
 ואקרא ויעוב בנרו אצלי וינס ויצא  
 החוצה: והוה פד שמע. אדי ארימית קלי  
 וקרית. ושכקה ללבשיה לותי. וערק  
 ונפק לשוקא: פלמא סמעני. אד רפעת  
 צותי ונאדית. תוך קמיצה פי ידי. והרב  
 זכרנ אל' אסוק: ותנח בנרו אצלה עדי  
 בוא אדניו אריפיתו: ואחיתתיה ללבשיה  
 לותה. עד דעאל רבניה לביתיה: וודעת  
 קמיצה ענדהא. אל' אן דכל מולאה  
 אל' מנולה: ותדבר אליו בדברים האלה  
 לאמר בא אל' העבר העברי אשר  
 הבאת לנו לעחק בי: ומלילת עמיה.  
 פפתגמיא האלון למימר. עאל לותי.

עברא

חלק הדקדוק (ד) ויהי יוסף יפה תואר. בטארכה לא במקף בס"ם: (ה) ראו הביא לנו היכת הביא מלעיל:  
 כה (כתר תורה)





ית כל סורחן בידיה. בדמימרא דיי  
בסעדיה. ודהוא עביד יי מצלח: וליס  
רייס אסגן. ירא שייא מנכרא עליה. ממא  
אלה מעה. ומא יעמלה אלה מנגחה:

ויהי אחר הדברים האלה תטאו משקה  
מלך מצרים והאפה לאדניהם למלך  
מצרים: והוא בתר פתגמיא הארין סרחו.  
שקיא המלכא המצרים ונחתומא.  
לרבוניהון למלכא המצרים: וכאן בעד  
הדה אלאמור. אן סאקי מלך מצר  
ואלכבאו אדנבא. לסידהמא מלך מצר:  
ויקצה פרעה על שני סריסו על שר  
המשקים ועל שר האופים: ורגיו פרעה.  
על תרין רברבניהו. על רב שקי. ועל  
רב נחתומי: פסכט פרעון עלי כאדמיה.  
רייס אסקאה. ורייס אלכבאזין: ויתן  
אתם במשמר בית שר הטבחים אל  
בית הסחר מקום אשר יוסף אסור שם:  
ויהב יתהון במסרת. בית. רב קטוליא  
בבית אסורי. אהרא. דיוסף אסור תמן:  
וודעהמא פי חפץ. מנול רייס אסיאפיו.  
פי אסגן. אדי יוסף מחבוס פיה: ויפקד  
שר הטבחים את יוסף אתם וישרת אתם  
ויהיו ימים במשמר: ומני. רב קטוליא  
ית יוסף. עמהון ושמיש יתהון. והו יומין  
במפרא: פוכל רייס אסיאפין יוסף.  
עליהם וכדמתם. ואקאמו מדה פי אחבס:  
ויחלמו חלום שניהם איש חלמו בלידה  
אחד איש בפתרון חלמו המשקה והאפה  
אשר למלך מצרים אשר אסורים בבית  
הסחר: וחלמו חלמא תרויהון. גבר  
חלמיה בליליא חד. גבר בפושרן חלמיה.  
שקיא ונחתומא. דלמלכא המצרים.  
דאסורין בבית אסורי: אלו אן ראיא  
רויא גמיעא. כל רגל עלי חדה פי לילה  
ואחדה. וכאן חלם כל ואחד חסב  
תפסידה. אסאקי ואלכבאז. ארין למלך  
מצר. אלמאסורין פי אסגן: ויבא אליהם  
יוסף בפקר וירא אתם והגם זעפים:

עבדא עבראה. דאיתיתא לנא לחיכא  
פי פקאת לה מתל הדא אלאמר  
קאילא. אתאני אדעבד אדעבראני. אדי  
גיתנא בה ליתלעב בי: ויהי פהרימי  
קורי ואקרא ויעוב בגדו אצלי וינס החוצה:  
והוה. פד ארימית קלי וקרית. ושבקיה  
ללבשיה. לותי וערק לשוקא: פלמא  
רפעת צותי ונאדית. תרך קמיעה פי ידי.  
והרב אלו אסוק: ויהי בשמע אדנו  
את דברי אשהו אשר דברה אליו לאמר  
בדברים האלה עשה לי עבדך ויחר אפו:  
והוה פד שמע רבוניהו ית פתגמי אתתיה.  
דמלידת עמיה למימר. פפתגמיא הארין.  
עבד לי עבדך. ותקוף רוגויה: פלמא  
סמע בלאמהא אדי קאת לה. כדאצנעבי  
עבדך. אשתד גצנה עליה: ויקח אדני  
יוסף אתו ויתנהו אל בית הסחר מקום  
אשר אסורי המלך אסורים ויהי שם  
בבית הסחר: ודבר רבוניהו דיוסף יתיה.  
ויהפיה בבית אסורי. אתרא. דאסורי  
מלכא אסורין. והוה תמן בבית אסורי:  
פאכדה וודעה פי אסגן. מוצע אסרא  
אלמלך מחבוסין. ואקאם תם פי אסגן:  
ויהי יהוה את יוסף ויש אלו חסד ויתן  
חנן בעיני שר בית הסחר: ויהו מימרא  
דיי בסעדיה דיוסף. ונגד ליה חסדא.  
ויהפיה לרחמין. בעיני רב בית אסורי:  
פכאן אלה מעה. ומייל לה פצלא. ורוקה  
חצאא. ענד רייס אסגן: ויתן שר בית  
הסחר ביד יוסף את פלדאסורים אשר  
בבית הסחר ואת פלדא אשר עשים שם  
הוא היה עשה: ויהב. רב בית אסורי  
בידא דיוסף. ית כל אסוריא. דבבית  
אסורי. וית כל דעבדין תמן. ממימריה  
הוה מתעביד: חתא געל תחת ידה.  
גמיע אלאסרא אדי פי אסגן. וגמיע מא  
כאן יענעון תם. הו כאן ידברה: אין  
שר בית הסחר ראה את כל מאמה  
בידו באשר יהוה אתו ואשר הוא עשה  
יהוה מצליח: לית רב בית אסורי. חזי

אסורי קרי האסורים קרי

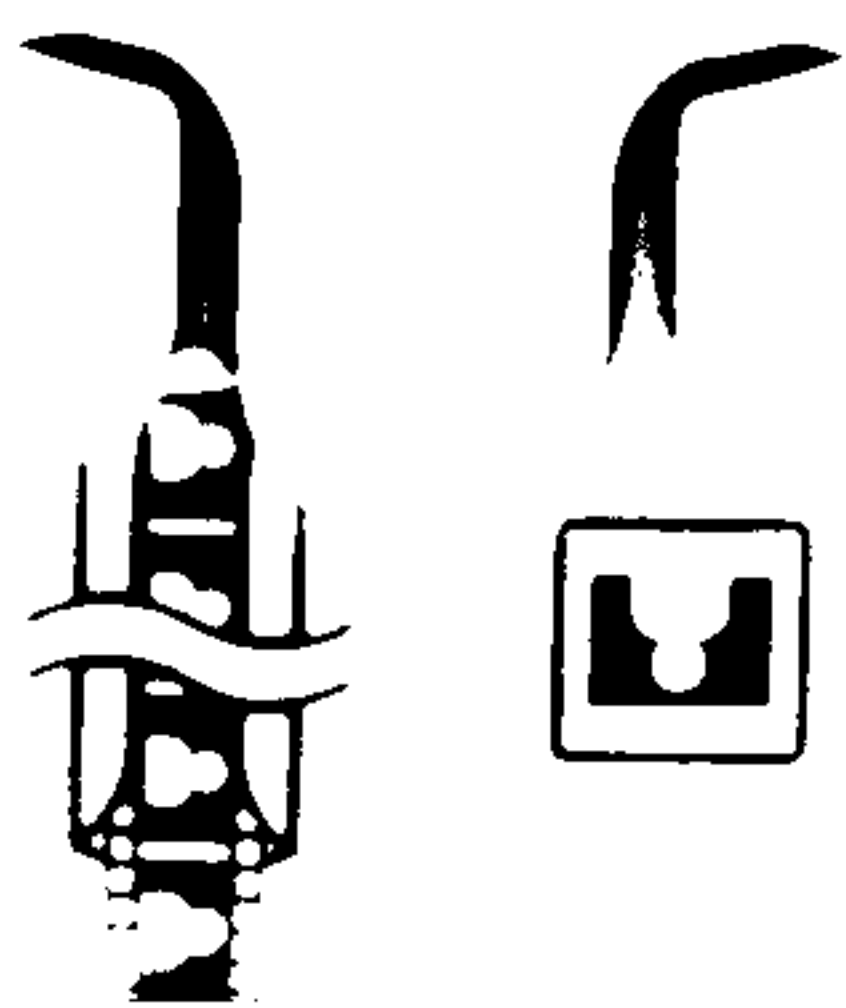


וַאֲתָא לְוַתְּהוֹן. יוֹסֵף בְּצַפְרָא. וְהוּא יְתְּהוֹן.  
וְהָא אַנְוֹן נְסִיטִין: פְּדַכְל אֵלִיהֶמָא. יוֹסֵף  
בְּאֵגְרָאָה. וְרֵאָא וְגוֹהֶמָא כְּאַלְחָה: וַיִּשְׁאַל  
אֶת־סְרִיִּי פְרַעָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּמִשְׁמַר  
בֵּית אֲדֹנָיו לֵאמֹר מְדוּעַ פָּנִיכֶם רַעִים  
הַיּוֹם: וַיִּשְׁאַל יְת רַבְרַבִּי פְרַעָה. דְּעַמִּיָּה  
בְּמִשְׁרַת. בֵּית רַבִּינָה לְמִימַר. מָא דִּין.  
אַפִּיכּוֹן בִּישִׁין יוֹמָא דִּין: פִּסְאָל כְּאֲדַמִּי  
פְרַעוֹן. אֲדִין מַעֵה פִי חַפִּץ. בֵּית מוֹלָאָה  
קְאִילָא. מָא בְּאֵל וְגוֹהֶמָא מִתְּגִירָה אִיוֹם:  
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו חֲלוֹם חֲלָמְנוּ וּפְתַר אֵין אִתּוּ  
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יוֹסֵף הֲלוֹא הֲלֹאִים  
פְתַרְנִים סְפְרוּנָא לִי: וַאֲמָרוּ לֵיה. חֲלָמָא  
חֲלָמְנָא. וּפִשְׁרָא לִית לֵיה. וַאֲמַר לְהוֹן יוֹסֵף.  
הֲלֹא מִן קָדָם יִי פִשְׁרֵן חֲלָמִיָּא. אֲשֶׁתְּעוּ  
כְּעַן לִי: קְאֵלָא לֵה. רֵאִינָא רוּיָא. וְלִים  
לְהָא מִפְסַר. קְאֵל לְהֶמָא יוֹסֵף. אֵלִי אֵין  
אֶתְפֹּאסִיר לֵלֵה. לְכֵן קְצוּהָא עֲלִי: וַיִּסְפַּר  
שְׁרֵי־הַמִּשְׁקִים אֶת־חֲלָמּוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר לוֹ  
בְּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה־נִפְּן לְפָנַי: וְאֲשֶׁתְּעִי רַב  
שְׁקִי. יְת חֲלָמִיָּה לְיוֹסֵף. וַאֲמַר לֵיה.  
בְּחֲלָמִי. וְהָא גּוֹפְנָא קְדָמִי: פִּקֵּץ רִיִּים  
אַסְקָאָה. רוּיָאָה עֲלִי יוֹסֵף. וּקְאֵל. רֵאִית.  
כֹּאן גַּפְן בֵּין יָדַי: וּבִגְפֵן שְׁלֹשָׁה שְׁרִינְגִים  
וְהָא כְּפִרְחַת עֲדָתָה נְצִיָּה הַבְּשִׁילוֹ  
אֲשֶׁפְלִתִּיהָ עֲנָבִים: וּבְגוֹפְנָא תִלְתָּא  
שִׁבְשִׁין. וְהָא כֵּד אִפְרַחַת אִפִּיקַת  
לְבַלְבִּין אֲנִיצַת נִץ. בְּשִׁילוֹ אֶתְפַּלְהָא הוּוּ  
שְׁנַבִּין: וּפִי אֲלִגְפֵן תִּלְתָּאָה קְצַבָּאן. וְהִי  
כְּמָא פְרַעַת צַעַד נוֹאֲרָהָא. וְנִצְנַת  
עֲנַאקִידָהָא וְצֹאֲרַת עֲנָבָא: וְכּוֹס פְרַעָה  
בְּיָדִי וְאִקַּח אֶת־הָעֲנָבִים וְאֲשַׁחַט אֶתֶּם  
אֶל־כּוֹס פְרַעָה וְאַתֶּן אֶת־הַכּוֹס עַל־כַּף  
פְרַעָה: וְכִסָּא דְפְרַעָה בְּיָדִי. וְנִסִּיבִית  
יְת עֲנָבִיָּא. וְעֲצֵרִית יְתְּהוֹן לְכִסָּא דְפְרַעָה.  
וַיְהִי־בֵית יְת כִּסָּא עַל יְדָא דְפְרַעָה: וְכֹאן  
כֹּאס פְרַעוֹן פִּי יָדִי. פִּאֲבַדַת אֲלַעֲנַב  
וְעֲצַרְתָּה פִּיָּה. וְנֹאֲוֹלְתָה לֵה: וַיֹּאמֶר לוֹ  
יוֹסֵף זֶה פְתַרְנֵנוּ שְׁלֹשַׁת הַשָּׁרְנִים שְׁלֹשַׁת

יָמִים הֵם: וַאֲמַר לֵיה יוֹסֵף. דִּין פּוֹשְׁרָנִיָּה.  
תִּלְתָּא שִׁבְשִׁין. תִּלְתָּא יוֹמִין אַנְוִין: קְאֵל  
לֵה יוֹסֵף. הֲלוֹא תְפַסִּירָה. אֶתְלֹאֲתָה  
אַקְצַבָּאן תִּלְתָּאָה אִיָּאָם: בְּעִוֹד וְשְׁלֹשַׁת  
יָמִים יִשָּׂא פְרַעָה אֶת־דְּאִשְׁךָ וְהַשִּׁיבְךָ  
עַל־בְּנֵךְ וְנָתַתְּ כּוֹס־פְרַעָה בְּיָדוֹ כְּמִשְׁפֵּט  
הָרֵאשִׁוֹן אֲשֶׁר הָיִית מִשְׁקָהוּ: בְּסוֹף  
תִּלְתָּא יוֹמִין. יְדַכְרֵךְ פְרַעָה. וְיִתִּיבְכֵךְ  
עַל שְׁמוֹשְׁךָ. וְתִתִּין כִּסָּא דְפְרַעָה בְּיָדֵיהָ.  
כְּהִלְכַתָּא קְדָמִיתָא. דְּהוּיָתָא מִשְׁקִי לֵיה:  
אֵלִי תִלְתָּאָה אִיָּאָם. יְדַכְרֵךְ פְרַעוֹן.  
וְיִרְדֵּךְ אֵלִי מִרְתַּבְתֵּךְ. וְתִנְאוּלָה כֹּאסָה.  
כְּאִסִּירָה אֲלֹאוּלָה. אֵלִי כְנַת סֹאקִיָּה:  
כִּי אִם־זְכַרְתִּנִּי אֶתְךָ כֹּאֲשֶׁר יִיטֵב לְךָ  
וְעִשִׂיתִנָּא עִמָּדִי חֶסֶד וְהִזְכַּרְתִּנִּי אֵלֶיךָ  
פְרַעָה וְהוֹצֵאתִנִּי מִן־הַבֵּית הַזֶּה: אֵלֵהוֹן  
תִּדְכַרְנִי עִמָּךְ. כִּד יִיטֵב לְךָ. וְתַעֲבִיד  
כְּעַן עִמִּי טִיבֵו. וְתִדְכַר עֲלִי קָדָם פְרַעָה.  
וְתִפְקַנְנִי מִן בֵּית אִסִּירֵי הַדִּין: אֵלִי אֵין  
תִּדְכַרְנִי מִעַד. אֵלִי גֵאֵר אֲמַרְךָ. וְאַצְמַנַע  
אֵלִי פְצֵלָא. וְאֲדַכְרֵנִי עַנְד פְרַעוֹן.  
וְאֲכַרְנִי מִן הֲלוֹא אֲלִבִּית: פִּירְגַבֵּב גְּנַבְתִּי  
מֵאֲרִץ הָעֵבְרִים וְגַם־יָפַח לֹא־עִשִׂיתִי  
מֵאֲוִמָּה בִּישְׁמוֹ אֶתִּי בְּפוֹר: אֵלִי מְגַנֵּב  
גְּנִיבָא. מֵאֲרַע עֲבָרָא. וְאִף הִכָּא  
לֹא עֲבָדִית מִדְּעַם. אֵלִי מְנִיָּא יְתִי בְּבֵית  
אִסִּירֵי: לֹאֲנִי סוֹרְקַת מִן בְּלַד אֲלַעֲבֵרָאֲנִין.  
וְהֵנָּא אֵיצֵא לִם אֲצַנַע שִׁי. אִסְתַּחֲקִית  
אֵין יִגְעוֹנִי בְּסַבְבָּה פִי אֲלַחֲבַם: וַיִּרְא  
שְׁרֵי־הָאֲפִים פִּי טוֹב פְתַר וַיֹּאמֶר אֵל־יוֹסֵף  
אֶף־אֲנִי בְּחֲלוֹמִי וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה סְלֵי חֲרִי  
עַל־רֹאשִׁי: וְהוּא רַב נְחֹתוּמִי אֵרִי יָאוּת  
פִּשְׁרָא. וַאֲמַר לְיוֹסֵף. אֶף אֲנָא בְּחֲלָמִי.  
וְהָא. תִּלְתָּא. סְלֵין דְּחִירוֹ עַל רִישִׁי: וְלִמָּא  
רֵאָא רִיִּים אֲלַכְבָּאוּן אֲנָה קֵד פְסַרְהָא לֵה  
לְכִיר. קְאֵל לֵה. רֵאִית אֲנָא אֵיצֵא. כֹּאן  
תִּלְדַּאת סְלָאֵל הוֹאֲרָא עֲלִי רֵאִסִי: וְכִסֵּל  
הַעֲלִיזִין מִכֵּל מֵאֲכַל פְרַעָה מַעֲשֵׂה אִפְּהָ  
וְהַעֲזִיף אֲבַל אֶתֶם מִן־הַסֵּל מִעַד רֹאשִׁי:

ובסלא

חלק הדקדוק (ו) כי שמו אתי בכור. ל' מלרע ופי' שמתני בכור תחתיו [טהר"ב]:





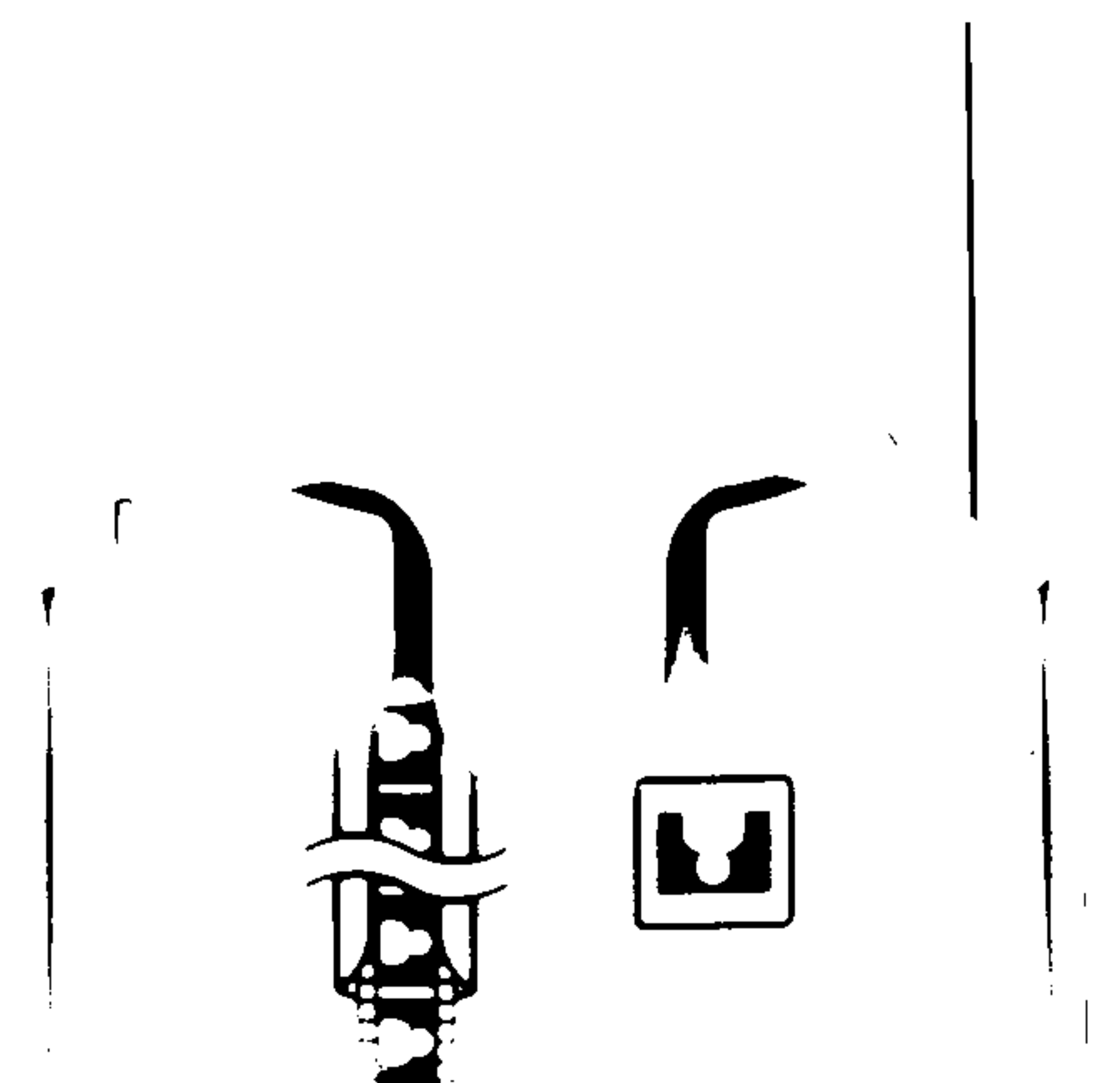
יוסף ורם ידכרה : ק"ב פ"ב פ"ב סימן יב"ק  
ומפטרין כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל עמים ב'

דנ"ו למנחת שבת זכ"ה

וְבִסְקָא עֲלָאָה . מַכְלִי מִיְכָלָא דְפָרְעָה  
עוֹבֵד נַחְתוּם . וְעוֹפָא . אֲבִיל יְתֵהוּן . מִן  
סְלָא מְעַלְוֵי רִישֵׁי : וּפִי אֲלֶסְלָה אֲלֵעֲדִיא .  
מִן גַּמְיַע טַעַמִּים פֶּרְעוֹן מִמָּא יִצְנַעְהָ  
אֲלֶכְבָּאוֹ . וְאִטְאִיר יֹאכֵל מִנְהָא . מִן אֲלֶסְל  
מִן פּוֹקֵר אֲסִי : וַיַּעַן יוֹסֵף וַיֹּאמֶר זֶה פִּתְרֵנוּ  
שְׁלֹשֶׁת הַפְּלִים שְׁלֹשֶׁת יָמִים הֵם : וְאֲתִיב  
יוֹסֵף וַאֲמַר . הֵן פּוֹשְׁרֵנָה . תִּלְתָּא סְלִין .  
תִּלְתָּא יוֹמִין אֲנִין : פֶּאֲגָאב יוֹסֵף וְקֹאֵר .  
הִדְא תַפְסִירָה . תִּלְתָּא אֲלֶסְלָאֵר . תִּלְתָּא תְּהִי  
אִיִּיאִים : בְּעוֹד | שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פֶרְעָה  
אֶת־רֹאשׁוֹ מֵעַלְיָךְ וְתִלְתָּה אֹתְךָ עַד־עֵינַי  
וְאֲכַל הָעוֹף אֶת־בְּשָׂרְךָ מֵעַלְיָךְ : בְּסוֹף  
תִּלְתָּא יוֹמִין . יַעֲדִי פֶרְעָה יְתִי רִישְׁךָ מִנְּךָ .  
וַיִּצְלַב יְתֵךְ עַל צְלִיבָא . וַיִּיכַל עוֹפָא יְתִי  
בְּשָׂרְךָ מִנְּךָ : אֲלִי תִלְתָּא תְּהִי אִיִּיאִים . יִנּוּע  
פֶּרְעוֹן רֹאסְךָ עַן בְּדַנְךָ . וַיִּצְלַבְךָ עַד־י  
כְּשֶׁבָה . וַיֹּאכֵל אֲמִיר מִן לַחֲמֵךְ : וַיְהִי |  
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יוֹם הַלְדָתָא אֶת־פֶּרְעָה וַיַּעַשׂ  
מִשְׁתָּהּ לְכָל־עַבְדָּיו וַיִּשָּׂא אֶת־רֹאשׁוֹ שֶׁר  
הַמִּשְׁקִים וְאֶת־רֹאשׁוֹ שֶׁר הָאֲפִים בְּתוֹךְ  
עַבְדָּיו : וְהוּא בַּיּוֹמָא תִלְדִּיתָּאָה . יוֹם פִּית  
וְדָדָא דְפֶרְעָה . וְעַבְדֵּי מִשְׁתָּיָא לְכָל  
עַבְדוּהִי . וְאֲדַכְרֵי . יְתִי רִישֵׁי רַב שְׁקִי . וְיְתִי  
רִישֵׁי רַב נַחְתוּמִי בְּגוֹ עַבְדוּהִי : פֶּלְמָא כֹּאן  
פִּי אֱלֹהִים אֶתְלָת . וְהוּ מַתֵּל יוֹם וְלֵד פִּיה  
פֶּרְעוֹן . וַצַּנַּע מִגַּדְסָא לְגַמְיַע קוֹאֲדָה .  
פִּדְכֵר רִישֵׁי אֲלֶסְקָאָה . וְרִישֵׁי אֲלֶכְבָּאוֹן  
פִּי מָא בִּינְהֵם : וַיֵּשֶׁב אֶת־שֶׁר הַמִּשְׁקִים  
עַד־מִשְׁקָהוּ וַיִּתֵּן הַבּוֹס עַל־כַּף פֶּרְעָה :  
וְאֲתִיב . יְתִי רַב שְׁקִי עַל שְׁקִיֹּתִיהָ . וַיְהִי  
כִּסָּא עַל יְדָא דְפֶרְעָה : פֶּאֲמַר כִּרְדֵּי רִישֵׁי  
אֲלֶסְקָאָה עַד־י סְקִיהָ . וְנֹאֲוֵלָה כֹּאסָה :  
וְאֵת שֶׁר הָאֲפִים תִּלְדָּה כֹּאֲשֶׁר פִּתְרֵךְ הֵם  
יוֹסֵף : וְיְתִי . רַב נַחְתוּמִי צְלַב . כִּמָּא דְפֶשֶׁר  
לְהוֹן יוֹסֵף : וַצַּלַּב רִישֵׁי אֲלֶכְבָּאוֹן . כִּמָּא  
פֶּסֶר לְהֵם יוֹסֵף : וְלֹא־זִכְרֵי שֶׁר־הַמִּשְׁקִים  
אֶת־יוֹסֵף וַיִּשְׁפַּחְהוּ : וְלֹא אֲדַכְרֵי רַב שְׁקִי .  
יְתִי יוֹסֵף וְאֲנִשְׁוִיָּה : תֵּם גַּמְיַע רִישֵׁי אֲלֶסְקָאָה .

ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה  
עמד על־היאר : והנה . מסוף תרתין שנין .  
ופרעה (ה' חלים) והא קאים על נהרא :  
פלמא מצתא סנתין האילתין . ראי  
פרעון . באנה ואקף עלי שאמי אניל :  
והנה מן־היאר עלת שבע פרות יפות  
מראה ובריאת בשר והרעינה באחו : והא  
מן נהרא . סלקן שבע תורן . שפירן למחזי  
ופטימן בשר . ורעין באחוא : וכאן קד  
צעד מנה סבע בקראת . חסנאת אמנצר  
וצכמאת ארחם . ורעאת פי אקרמ : והנה  
שבע פרות אחרות עלות אחריהן מן־  
היאר רעות מראה ודקות בשר והרעינה  
אצל הפרות על־שפת היאר : והא שבע  
תורן אחרנין . סלקן בתריהון מן נהרא .  
בישן למחזי וחפירן בשר . וקמא . לקבלהון  
דתורתא על כף נהרא : וכאן סבע  
בקראת אכר . קד צעדן וראהן מן אניל .  
קביחאת אלמנצר ורקיאת ארחם .  
ווקפת עלי שאמי אניל : ותאכלנה הפרות  
רעות המראה ודקות הבשר את שבע  
הפרות יפת המראה והבריאת וייקץ  
פרעה : ואכלא תורתא . דבישן למחזי  
וחפירן בסר . ית שבע תורתא . דשפירן  
למחזי ופטימתא . ואתער פרעה : ואבלת  
אלבקראת . קביחאת אלמנצר ורקיאת  
ארחם . אסבע אבקראת . חסנאת אמנצר  
ואצכמאת . ואסתיקץ פרעון : ויישן ויחלם  
שנית והנה | שבע שבלים עלות בקנה  
אחד בריאות וטבות : ודמוך . ויחלם  
תנינות . והא שבע שבלין . סלקן . בקניא  
חד פטימן וטבן : פנאם . וראא תאנייה .  
כאן סבע סנבלאת . קד צעדן . פי קצבה  
ואחרה מלא גיאר : והנה שבע שבלים  
דקות ושדופת קדים צמחות אחריהן :  
והא שבע שבלין . דקון ושקיפן קדים .

חלק הדקדוק (א) ופרעה חלם . תרגום חלים . לשון הוה כלשון שעל כן דרשו מכת זה ר"ל שהיו חולם כל השנתיים ע"ש :  
( ב ) בני הגירסא חלם וצ"ע .





צמחן בתריהון : וכאן סבע סנבלאת .  
 דקאק משוובה בריח אלקבל . קד נבתן  
 וראהן : ותבלענה השבלים הדקות את  
 שבע השבלים - הבריאות והמלאות  
 וייקץ פרעה והנה חלום : ובלעא שבליא  
 לקותא . ית שבע שבליא . פטומתא  
 ומליתא . ואתער פרעה והא חלמא :  
 פבלעת אסנבלאת אדקאק . אסבע  
 אסנבלאת . אצמאת אלמלא . תם  
 אסתיקץ פרעון ואדא בה חלם : ויהי  
 בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את  
 פל־הרשמי מצרים ואת־בל־חכמיה  
 ויספר פרעה להם את־חלמו ואין־פותר  
 אותם לפרעה : והוה בצפרא ומטרפא  
 רוחיה . ושלח . וקרא . ית כל הרשי  
 מצרים וית כל חכימהא . ואשתעי פרעה  
 להון ית חכמיה . ולית דפשר יתהון  
 לפרעה : פלמא כאן באגדאה כרבת  
 רוחה . פבעת ודעא . בגמיע עלמא מצר  
 וחכמהא . וקץ עליהם רויאה . ולם יכון  
 מן־פסרהא להלכיר : וידבר שר המשקים  
 את־פרעה לאמר את־חשאי אני מזכיר  
 היום : ומליל רב שקן . עם פרעה למימר .  
 ית סודחני . אנא מדכר יומא דין : פתכלם  
 ריים אסקאה . בין ידיה וקאל . אני לאדכר  
 אדיום כטאי : פרעה קצף על־עבדיו ויתן  
 אתי במשמר בית שר הטבחים אתי ואת  
 שר האפים : פרעה רגיו על עבדוהי .  
 ויהב יתי במטרת . בית רב קטוליא . יתי .  
 וית רב נחתומי : ודאך אן פרעון קד סכט  
 עלי עבירה . פוצעהמא פי חפץ . מנוז  
 ריים אסיאפין . אנא וריים אלכבאזין :  
 ונחלמה חלום בליקה אחד אני והוא איש  
 פפתרון חלמו חלמנו : וחלמנא חלמא .  
 בליקיא חד אנא והוא גבר . פפשרן חלמיה  
 חלמנא : פראינא רויא . פי ליקה ואחדה  
 אנא והו . וכאן רויא כל ואחד חסב  
 תפסירה : ושם אתנו נער עברי עבד  
 לשר הטבחים ונספר־לו ויפתר־לנו את־

חלמתנו איש בחלמו פתר : ותמן עפנא  
 עולים עברי . עבדא לרב קטוליא .  
 ואשתעינא ליה . ופשר לנא ית חלמנא .  
 גבר בחלמיה פשר : וכאן תם מענא גלאם  
 עבראני . עבדא לריים אסיאפין .  
 פקצנאהא עליה . ופסרהא לנא . פסר  
 לכל ואחד חסב רויאה : ויהי פאשר פתרי  
 לנו פן הוה אתי השיב עלי־פני ואתו תלה :  
 והוה . פמא דפשר לנא פן הוה . יתי .  
 אתיב על שמושי ויתיה צלב : פכמא  
 פסר לנא כראך כאן . רדני אלמדך אלי  
 מרתבתי וצלב דאך : וישלח פרעה ויקרא  
 את־יוסף וירצוהו מן־הבור ויגדה ויחלף  
 שמלתיו ויבא אר־פרעה : ושלח פרעה  
 וקרא ית יוסף . וארהטוהי מן בית אסירי .  
 וספר ושני כסותיה . ועאל לות פרעה :  
 פבעת פרעון ודעא ביוסף . והאצרו בה  
 מן ארחבם . וחלק שיערה וברל תיאכה .  
 ודכל אלי פרעון : ויאמר פרעה אר־יוסף  
 חלום חלמתי ופתר אין אתו ואני שמעתי  
 עליה לאמר השמע חלום לפתר אתו :  
 ואמר פרעה ליוסף . חלמא חלמית . ופשר  
 לית ליה . ואנא . שמעית עלך למימר .  
 דאת שמע חלמא ומפשר ליה : פקאל  
 לה פרעון . קד ראות רויא . ולים להא  
 מפסר . ואנא סמעית ענך . אנך אדא  
 סמעית רויא פסרתהא : ויען יוסף את־  
 פרעה לאמר בלעדו אלהים ישנה את־  
 שדום פרעה : ואתיב יוסף ית פרעה .  
 למימר לא מן חכמתי . אלהין מן קדם  
 יי . ויתב שדמא דפרעה : פאנאכה יוסף  
 וקאל . מן גיר עלמי . אלה יניב פרעון  
 בסלאם : וידבר פרעה אר־יוסף בחלמי  
 הנני עמד עלי־שפת היאר : ומליל פרעה  
 עם יוסף . בחלמי . הא אנא קאים על  
 ביה גהרא : תם כלמה וקאל . ראית כאני  
 ואקף עלי שאמי אניל : והנה מן־היאר  
 עלת שבע פרות בריאות בשר ויפת תאר  
 ותרעינה באחו : והא מן גהרא . סלקן

חלק הרקדוק ב) הבריאות והמלאות . המ"ם דנושה (החי"ב) :  
 כו (בתר תורה)

שבע



שבע תורן. פטימן בשר ושפירן למחוי.  
 ורעין באחוי : וכאן קד צעד מנה סבע  
 בקראת. צכמאת אלהם וחסאן אלהיה.  
 ורעאת פי אקרס : והנה שבע פרות  
 אחרות עלת אחריון דלות ורעות תאר  
 מאד ורקות בשר לא דראתי כהנה בכלי  
 ארץ מצרים לרע : והא. שבע תורן  
 אחרנין סליקא בתריהון. חסינן ובישן  
 למחוי. לחדא והסירן בשר. לא חזיתי  
 דכותהון. בכל ארעא דמצרים לבישו :  
 וכאן סבע בקראת אכר קד צעדן וראהן.  
 ענאף קביחאת אלמנצר. גרא ורקיקאת  
 אלהם. לם ארא מתלהן. פי גמיע בלד  
 מצר פי אקבה : והאכלנה הפרות הרקות  
 והרעות את שבע הפרות הראשנות  
 הפריאת : ואכלא תורתא. חסיכתא  
 ובישתא. ית שבע תורתא. קדמיתא  
 פטימתא : פאכלת אלבקראת. ארקאק  
 אלקביחאת. אסבע אלבקראת. אלאואיל  
 אצכמאת : ותבאנה אל-קרבנה ולא  
 גודע פייבאו אל-קרבנה ומראיהון רע  
 פאשר בתחלה ואיקין : ועלא למעיהון.  
 ולא אתידע ארי עלא למעיהון. ומחזיהון  
 ביש. פד בקדמיתא. ואתערית : פדכלת  
 אי בטונהא. ולם יתביין אנהא קד דכלת.  
 ומנצרהא קבית. כמא כאן אולא. תם  
 אסתיקצת : וארא בחלמי והנה | שבע  
 שבלים עלת בקנה אחר מלאת ומבות :  
 וחזית בחלמי. והא שבע שבלין. סלקון.  
 בקניא חד מלון ומבן : פראית תאניה.  
 כאן סבע סנבלאת. קד צעדן. פי קצבה  
 ואחדה מלא גיאר : והנה שבע שבלים  
 צנמות דקות שדפות קדים צמחות  
 אחריהם : והא שבע שבלין. נצן לקון  
 שקיפן קדום. צמחן בתריהון : וכאן סבע  
 סנבלאת. צאויאת דקאק משוובה בריה  
 אלקבל. קד נכתן וראהן : ותבלען  
 השבלים הדקות את שבע השבליים  
 הטבות ואמר אל-החרטמים ואין מגיד

חלק הדקדוק (ג) בא הב"ה במטל שלא כמשפטו

לי : ובלעא שבליא לקותא. ית שבע  
 שבליא טבתא. ואמרית לחרשיא. ולית  
 דמחוי לי : פבלעת אסנבלאת אדקאק.  
 אסבע אסנבלאת אלגיאד. וקלת דאלך  
 לאדעלמא. ולם יכברוני בשיי : ויאמר  
 יוסף אל-פרעה חלום פרעה אחד הוא את  
 אשר האלהים עשה הנני לפרעה : ואמר  
 יוסף לפרעה. חלמא דפרעה חד הוא.  
 ית דיי. עתיד למעבר חוי לפרעה : פקאל  
 לה יוסף. רויא פרעון ואחד. אדי סיצנעה  
 אלה אכבר בה פרעון : שבע פרת הטבת  
 שבע שנים הנה ושבע השבליים הטבת  
 שבע שנים הנה חלום אחד הוא : שבע  
 תורתא טבתא. שבע שניא אינן. ושבע  
 שבליא טבתא. שבע שניא אינן. חלמא  
 חד הוא : אסבע אלבקראת אלגיאד.  
 ואסבע אסנבלאת אלגיאד. הי סבע סנין  
 כיר. הדא חלם ואחד : ושבע הפרות  
 הרקות והרעות העלת אחריון שבע שנים  
 הנה ושבע השבליים הרקות שדפות  
 הקדים יהיו שבע שני רעב : ושבע  
 תורתא. חסיכתא ובישתא. הסליקא  
 בתריהון. שבע שניא אינן. ושבע  
 שובליא לקותא. דשקיפן קדום. יהון.  
 שבע שני כפנא : ואסבע אלבקראת.  
 ארקאק אל קביחה אצאעדה וראהן.  
 ואסבע אסנבלאת אפארגה. אלמשוובה  
 בריח אלקבל. תכון סבע סנין גוע : הוא  
 הדבר אשר דברתי אל-פרעה אשר  
 האלהים עשה הראה את-פרעה : הוא  
 פתגמא. דמליית עם פרעה. דיי. עתיד  
 למעבר אחוי לפרעה : הו אלקול אדי  
 קלתה לפרעון. אדי סיצנעה אלה אוראה  
 לפרעון : הנה שבע שנים פאות שבע  
 גודל בכל ארץ מצרים : הא. שבע שניא  
 אתין. שבע ארפא בכל ארעא דמצרים :  
 סתאתיכם סבע סנין. יכון שבאע כתיר  
 פי בלד מצר : וקמו שבע שני רעב  
 אחריון ונשבת כל-השבע בארץ מצרים

ובלה





ונקלה הרעב את הארץ: ויקומן. שבע  
שני כפנא בתריהון. ויתנשי כל שבוע  
בארעא דמצרים. וישעי כפנא ית עמא  
דארעא: תם תואפיכם סבע סניק גוע מן  
בעדהא. פינכא נמיע אשבאע אדי כאן  
פי בלד מצר. חתא יכאד אגוע אן יפני  
אהל אלבלד: ולא יודע השבע בארץ  
מפני הרעב הוא אחריתן כייכבר הוא  
מאד: ולא יתידע שבועא בארעא. מן  
קדם. כפנא הוא היה בתר כן. ארי  
תקיף הוא להרא: ולם יתביין אתר דאך  
אשבאע פי אלבלד. מן קבל אלגוע  
אלאתי בעדה. לאנה עצים גרא: ועל  
השנות החלום אל פרעה פעמים כיי  
נכון הדבר מעם האלהים ונמחר האלהים  
לעשתו: ועל דאתני חלמא. לפרעה  
תרתין זמנין. ארי תקון פתגמא מן קדם  
"ומותי יי למעפדיה: ואמא אעאדה  
ארויא. עלי פרעון מרתין לאן אלאמר  
תאבת מן ענד אלה. והו מסרע אן  
יצנעה: ועפה ירא פרעה איש נבון  
וחכם וישיתתו על ארץ מצרים: וכען  
יהוי פרעה גבר סוכלתן וחכים וימצינה  
על ארעא דמצרים: ואלאן ינצר פרעון.  
הגלא פהמא חכימא. יוליה עלי בלד  
מצר: יעשה פרעה ויפקד פקדים על  
הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע  
שני השבע: יעביד פרעה. וימני מהימנין  
על ארעא. ויחרון ית ארעא דמצרים.  
בשבע שני שבועא: ויטלק לה. אן יוכל  
וכרא עלי אלבלד. חתא יעבון גרה  
בלד מצר. פי סבע סני אשבאע: ויקפצו  
אתי כד אכל השנים הטבות הפאת  
האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל  
בערים ושמרו: ויכנשו ית כל עבוד  
שניא טבתא. דאתין אלין. וייצרון עבדא.  
תחות יד מהימני פרעה. עבדא בקרויא  
וישרון: וינמעון טעאם הרה סני אלכיר  
אלאתיאת. ויכונון ברהא. תחת ידי וכרא

פרעון. ויחפצו מעאמהא פי קראהא:  
ותיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני  
הרעב אשר תהיון בארץ מצרים ולא  
תפרת הארץ פרעב: ויהי עבדא נניז  
לעמא דארעא. לשבע שני כפנא דיהון  
בארעא דמצרים. ולא ישתיעי עמא  
דארעא בכפנא: ויכון ודיעה פיהא.  
לסבע סני אלגוע. אדי תכון פי בלד  
מצר. ולא ינקטע אהל אלבלד פיהא:  
וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל  
עבדיו: וישפר פתגמא בעיני פרעה.  
ובעיני כל עבדוהי: פחסן כראמה ענד  
פרעון. ונמיע קואדה: ויאמר פרעה אלי  
עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים  
בו: ואמר פרעה לעבדוהי הנשבה פדון  
גבר. דרוח נבואה מן קדם יי פיה: קאל  
פרעון לקואדה. הל נגד מתל הוא אנגל.  
פיה רוח אלה עלמא: ויאמר פרעה אלי  
יוסף אחרי הודיע אלהים אותך אתי כלי  
זאת אין נבון וחכם כמותך: ואמר פרעה  
ליוסף. כתי דהודיע יי יתך ית כל הא  
לית סוכלתן וחכים כמותך: קאל פרעון  
ליוסף. בעד מא ערפך אלה הרה  
אלאמור. לים פהים וחכים מתדך: אתה  
תהיה על ביתי ועל פיה ישק כל עמי  
רק הנפא אנגל מןך: את תהי ממנא  
על ביתי. ועל סימך יתון כל עמי להוד  
כורסי מלכותא הדין איהי יקוד מןך:  
אנת תכון עלי ביתי. ועלי אמרך ינקאד  
נמיעקומי. לא אשרף עליך אלא באכרסי  
פקט: ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי  
אתך על כד ארץ מצרים: ואמר פרעה  
ליוסף. חזי דמניתי יתך. על כד ארעא  
דמצרים: פקאל לה. אנצר קד וליתך.  
עלי נמיע בלד מצר: ויסר פרעה אתי  
טבעתו מעל ידו ויתן אתה עלי יד יוסף  
וילבש אתו בגדי שש וישם רגל הזהב  
על צוארו: ואעדי פרעה ית עוקתיה  
מעל ידו. ויהב יתה על ידא דיוסף.

ב

חלק הדיק דוק (ד) ועתה ירא פרעה. בא תיבת ירא מלרע שלא במשפט וכמוה וזרא אויבתו, וזרא אשקלון וזירא [מהר"ב ב' רד"ק  
ויל]: (ה) הנמצא כזה איש אשר. תיבת אשר בהביר:



ואל ביש יתיה לבושין דבוין ושווי מניכא  
 דדהבא על צוריה: ונוע פרעון כאתמה  
 מן ידה ונגעהא על ידי יוסף ואבסה תיאב  
 עשר. ונער טוקא מן דהב עדי ענקה:  
 וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו  
 ויקרא לפניו אברך ונתון אתו על כל  
 ארץ מצרים: וארפיב יתיה. ברתבא  
 תנייתא דיליה. ואבריו קדמותי דין  
 אבא למלכא. ומני יתיה. על כל ארעא  
 דמצרים: וארכבה גניבתה. ונודי בין  
 ידיה אטריק הדא שריף אלמלך. וולאה  
 עלי גמיע בלד מצר: ויאמר פרעה אל  
 יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש  
 את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים:  
 ואמר פרעה. ליוסף אנא פרעה. ובר  
 ממומרך. לא ירים גבר ית ידיה למיחר  
 זין. וית רגליה למרכב על סוסא בכר  
 ארעא דמצרים: פקאל לה ועלי אני  
 פרעון. ומן גיר ראיך. לא ימד אנסאן  
 ידה פי קדם. ודא רגלה פי רבאב פי גמיע  
 בלד מצר: ויקרא פרעה שם יוסף צפנת  
 פענח ויתן לו את אסנת בת פוטיפרע  
 כהן אן לאשה ויצא יוסף על ארץ מצרים:  
 וקרא פרעה שם יוסף גברא דמטמרן  
 גלין ליה. ויהב ליה ית אסנת בת  
 פוטיפרע. רבא דאון דאתו. ונפק יוסף  
 שליט על ארעא דמצרים: פסמאה  
 מווצח אלכפאיא. וזווגה באסנת. אבנה  
 פוטיפרע אמאם און. וכרג יוסף ואליא  
 עלי גמיע בלד מצר: ויוסף בן שלשים  
 שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים  
 ויצא יוסף מדפני פרעה ויעבר בכל  
 ארץ מצרים: ויוסף פר תלתין שנין.  
 כד קם. קדם פרעה מלכא דמצרים.  
 ונפק יוסף מן קדם פרעה. ועבר בכל  
 ארעא דמצרים: וכאן יוסף אבן תלאתין  
 סנה. חין וקף בין ידי פרעון מלך מצר.  
 ולמא כרג מן בין ידיה. טאף גמיע בלד  
 מצר: ותעש הארץ בשבע שני השבע  
 לקמצים: וכנשו דיירי ארעא. בשבע

ג

שני שבעא. עבדא לאוצרין: פאנבתת  
 אלארץ. פי סבע סני אשבאע. מל  
 אלמכאזין: ויקבץ את כל אכל שבע  
 שנים אשר היו בארץ מצרים ויתן אכל  
 בערים אכל שדה העיר אשר סביבתה  
 נתן בתוכה: וכנש. ית כל עבד שבע  
 שניא. דהואה בארעא דמצרים. ויהב  
 עבדא בקרתיא. עבד חקר קרתא.  
 דבסחרנהאיהב פנוה: פנמע באקי טעאם  
 אסבע אסנין. אתי כאנת פי בלד מצר.  
 ונעלה פי אלקרא. געל טעאם כל קריה  
 אתי הואריהא פיהא: ויעבר יוסף בר  
 כחול תים הרבה מאד עד כי חדל לספר  
 כי אין מספר: וכנש יוסף עבדא. כחלא  
 דימא סני לחדא. עד. דפסק מלממני  
 ארי לית מנין: ונמע יוסף מן אלבר.  
 שביה כרמל אלבר כתיב גדא. חתא  
 אנתהא ען אחצאיה ממא לא אחצא  
 לה: וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא  
 שנת הרעב אשר ילדה לו אסנת בת  
 פוטיפרע כהן און: וליוסף את ילדו תרין  
 בנין. עד לא עלת שהא דכפנא. דילידת  
 ליה אסנת. בת פוטיפרע רבא דאון:  
 וולד ליוסף אבנאן. קבל אן תדכר סנה  
 אלגוע. אדי ולדתהמא לה אסנת.  
 אבנה פוטיפרע אמאם און: ויקרא יוסף  
 את שם הנכור מנשה פי נשני אלהים  
 את כל עמלי ואת כל בית אבי: וקרא  
 יוסף. ית שום פוכרא מנשה. ארי אנשני  
 יי ית כל עמלי. וית כל בית אבא:  
 פסמא יוסף. אלבר מנשה. קאל אן  
 אדה קד אנסאני גמיע שקאי. ומא כאן  
 מנה פי בית אבי: ואת שם השני קרא  
 אפרים פי הפרני אלהים בארץ עני:  
 וית. שום תנינא קרא אפרים. ארי אנשני  
 יי בארע שעבודי: וסמא אתאני אפרים.  
 קאל אן אדה קד אנמאני פי בלד צעפי:  
 ותכלינה שבע שני השבע אשר היה  
 בארץ מצרים: ושלמא. שבע שני  
 שבעא. דהואה בארעא דמצרים: תם



פנית. סבע סני אשבאע. אדי כאן פי  
בלד מצר: ותחלינה שבע שני הרעב  
לכוא כאשר אמר יוסף והי רעב בכל  
הארצות ובכל ארץ מצרים היה לחם:  
ושריאה. שבע שני כפנא למית. כמא  
דאמר יוסף. והוה כפנא בכל ארעתא.  
ובכל ארעא דמצרים הוה לחמא: וברת  
סבע סני אלגוע אן תאתי. כמא קאל  
יוסף. פכאן גוע פי גמיע אלבלדאן. ופי  
גמיע בלד מצר כאן טעאם: ותרעב כל  
ארץ מצרים ויצעק העם אל פרעה לחם  
ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף  
אשר יאמר לכם תעשו: וכפינת כל  
ארעא דמצרים. וצוח עמא. קדם פרעה  
על לחמא. ואמר פרעה לכל מצראי  
אזילו לות יוסף. דיימר לכון תעבדון:  
פלמא גאע גמיע אהל בלד מצר. צרך  
אלקום ארי פרעון בסבב אטעאם. פקא  
להם אמצו אלי יוסף. מא קאל לכם  
אענעוה: והרעב היה על כל פני הארץ  
ויפתח יוסף את כל אשר בהם וישבר  
למצרים ויחזק הרעב בארץ מצרים:  
וכפנא הוה. על כל אפי ארעא. ופתח  
יוסף. ית כל אוצריא דבהון עבדא וזבין  
למצראי. ותקיף כפנא בארעא דמצרים:  
ולמא אנבסט אלגוע עלי ונה אלבלד.  
פתח יוסף גמיע מא פי אדמכאזין ואמאר  
אלמצריון. ואשתד אלגוע פי בלד מצר:  
ובלד הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף  
פי יחזק הרעב בכל הארץ: וכל דירי  
ארעא אתו למצרים. למזבן עבדא מן  
יוסף. ארי תקיף כפנא בכל ארעא:  
וכתיר מן אהל אלבלדאן גאו ארי מצר.  
ימתארון מן יוסף. אד אשתד אלגוע פי  
בלדאנהם: וירא יעקב פי ישי שבר  
במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו:  
והוא יעקב. ארי אית עבור מזבבן  
במצרים. ואמר יעקב לבנוהי. למא  
תפתחון: פסמע יעקוב. אן אלמיירה  
מוגודה במצר. פקא לבניה. לא תתואנון:

פו (בתר תורה)

ויאמר הנה שמעתי פי ישי שבר במצרים  
רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא  
נמות: ואמר. הא שמעית. ארי אית  
עבור מזבבן במצרים. הותו לתמן וזבנו  
לנא מתמן. ונחיו ולא נמות: קאל. הודא  
קד סמעת. אן אלמיירה מוגודה במצר.  
אנחדרו איתם ואמתארו לנא מנתם. ונחיו  
ולא נמות: וירדו אחי יוסף עשרה לשבר  
בר מצרים: ונחתו אחי יוסף עסרא.  
למזבן עבדא במצרים: ואנחדרו אבוה  
יוסף עשרה. לימתארון ברא מן מצר:  
ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב  
את אחיו פי אמר פן יקראנו אסון: וית  
בנימין אחוהו דיוסף. לא שלח יעקב עם  
אחוהו. ארי אמר. דלמא יערעניה מותא:  
ובנימין אבי יוסף. לס יבעת יעקוב מע  
אבותה. לאנה קאל. בלא תדחקה  
אלמניה: ויבאו בני ישראל לשבר בתוך  
הבאים פי היה הרעב בארץ כנען: ועארו  
בני ישראל. למזבן עבדא בנו עליא.  
ארי הוה כפנא בארעא דכנען: פלמא  
דכרו בני אסראיל. לימתארון פי מא בין  
אלדאכלין. אד כאן אלגוע פי בלד  
כנעאן: ויוסף הוא שליט על הארץ הוא  
המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף  
וישתחו ליו אפים ארעה: ויוסף. הוא  
שליט על ארעא. הוא מזבבן עבדא לכל  
עמא דארעא. ואתו אחי יוסף. וסגדו:  
ויה על אפיהון על ארעא: ויוסף. הו  
סלטאן אלבלד. הו ממיר לגמיע קומה.  
פנאו אבותה. וסגדו לה עלי וגוההם עלי  
אלארץ: וירא יוסף את אחיו ויפרם  
ויתנבר אליהם וידבר אתם קשות ויאמר  
אלהם מאין באתם ויאמרו מארץ כנען  
לשבר אכל: והוא יוסף. ית אחוהי  
ואשתמודעונו. וחשיב מא דימליד עמהון  
וימליד עמהון קשיין. ואמר להון מן  
אתיתון. ואמרו. מארעא דכנען למזבן  
עבדא: פראא יוסף. אבותה ואתבתהם.  
ותנבר להם וכלמהם בצעונה. וקא להם

1



מן אין גיתם. קאלו. מן בלד כנעאן  
 לנמתאר טעאם: ויבר יוסף אתי אחיו  
 והם לא הפרהו: ואשתמדע יוסף ית  
 אחיהו. ואינו לא אשתמדעיהו: פאתבת  
 יוסף אבותה מחקקא. והם לא יתבתונה:  
 ויזכר יוסף את החלמות אשר הלם לזם  
 ויאמר אלהם מרגלים אתם לראות את  
 ערות הארץ פאתם: ואדבר יוסף. ית  
 חלמיו. דהוה חלים להון. ואמר להון  
 אדילי אתון. למחוי. ית בדקה דארעא  
 אתיתון: תם דבר אהלאם אדי חלמהא  
 להם. קאל להם אנתם גואסים. ואנמא  
 גיתם לתנצרון כבר אלברד: ויאמרו אליו  
 לא אדני ועבדיך באו לשבר אכל: ואמרו  
 ליה לא רפוני. ועבדיך אתו למזון עבורא:  
 קאלו לה לא יא סידי. אנמא גאו עבידך  
 לימתרון טעאמא: פלנו בני אישי אחד  
 נחנו פנים אנחנו לא יהו עבדיך מרגלים:  
 פולנא. בני גברא חד נחנא. פיוני אנחנא.  
 לא הו עבדיך אלילי: ונחן כלנא בני רגל  
 ואחד. ונחן תקאת. מא כאן עבידך קט  
 גואסים: ויאמר אלהם לא פריערת  
 הארץ פאתם לראות: ואמר להון. לא.  
 אלהון בדקה דארעא אתיתון למחוי:  
 קאל להם. לא. בר אנמא גיתם לתנצרון  
 כבר אלברד: ויאמרו שנים עשר עבדיך  
 אחים אנחנו בני אישי אחד בארץ כנען  
 והנה הקטן אתי אכינו היום והאחד איננו:  
 ואמרו. תרי עשר עבדיך אחין אנחנא.  
 בני גברא חד בארעא דכנען. והא זעירא  
 עם אבונא יומא דין. וחד ליתוהו: קאלו.  
 נחן עבידך אתני עשר אך. בני רגל ואחד  
 פי בלד כנעאן. ואצגנא אדיום ענד  
 אבינא. וואחד מפקוד: ויאמר אלהם  
 יוסף הוא אשר דברתי אלכם לאמר  
 מרגלים אתם: ואמר להון יוסף. הוא.  
 דמלידת עמכון. למימר אדילי אתון:  
 קאל להם יוסף. הו מא קלת לכם אנכם  
 גואסים: פואת תפחנו תי פרעה אסי

תצאו מזה פי אסי פבוא אחיכם הקטן  
 הנה: פדא תתפחרון. חיי פרעה אם  
 תפקון מפא אלהין במיתי. אחוכון זעירא  
 הנא: בהרה אלכלה תמתחונן. חיוה  
 פרעון אן פרנתם מן ההנא. אלא במני  
 אחיכם אלאצגנר אלי ההנא: שלחו מכם  
 אחד ויקח אתי אחיכם ואתם האסרו  
 ויפתנו דבריכם האמת אתכם ואם לא  
 תי פרעה פי מרגלים אתם: שלחו מנכון  
 חד וידבר ית אחוכון. ואתון תתאסרון.  
 ויתפחרון פתנמיכון. הקשוט אתון אמרין.  
 ואם לא. חיי פרעה. ארי אדילי אתון:  
 אבעתו מנכם בואחד יאתי בה. ואנתם  
 תחבסון. חתי ומתחן כל אמכם. הל אלהק  
 מעכם. ואלא. פחיוה פרעון. אנכם  
 גואסים: ויאסף אתם ארי משמר שלשת  
 ימים: וכנש יתחון לבית מפרא. תלתא  
 זמין: פצמהם אלי אלהפין תלאתה  
 איאם: ויאמר אלהם יוסף פיום השלישי  
 זאת עשו והיו אתי האלהים אני ירא:  
 ואמר להון יוסף פיומא תליתאה. דא  
 עבידו ואתקיימו. מן קדם יי אנא דחיל:  
 הם קאל להם יוסף פי אדיום אתאת.  
 אצנעו כלה תחיו בהא. פאני אתקי אלה  
 פיתם: אם פנים אתם אחיכם אחד יאסר  
 בבית משמרכם ואתם לבו הנאי שבר  
 רעבון פיתכם: אם פיוני אתון. אחוכון  
 חד. יתאסר בבית מפרתכון. ואתון  
 איזילו אוכילו. עבורא דחסיד פנתיוכון:  
 אן כנתם תקאת. פואחד מנכם. יתנם  
 פי בית חפצכם. ואנתם אמעו ודו.  
 מיירה קות מנאזלכם: ואת אחיכם הקטן  
 תביאו אלי ויאמנו דבריכם ולא תמותו  
 ויעשורכון: וית אחוכון זעירא תיתון דותי.  
 ויתהמנון פתנמיכון ולא תמותון. ועברו  
 כן: ואתו באיכם אלאצגנר אלי. חתא  
 יתחקק כל אמכם ולא תהלכו. פצנעו  
 כדאך: ויאמרו איש ארי אחיו אבל  
 אשמים אנחנו עלי אחינו אשר ראינו

צרת  
 חלק הדקדוק (1) האמת אתכם. ל' והה"א נקודה בפתח [מהר"ב] וצ"ע: (1) ויאסף אתם בתביר. משמר אתנת. שלשת  
 טפחא. כ"ה בכל התיגאן:



ערת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו  
 עליכן באה אלינו הצרה הזאת: ואמרו  
 גבר לאהוהי בקושטא תיבין אנתנא  
 על אחונא. ודחונא בעקת נפשיה. כד  
 הוה מתחנן לנא ולא קפילנא מניה. על  
 פן אתה לנא עקתא דנא: פקאל  
 בעצהם לבעץ. לננא אתמין פי אכנא.  
 אד ראנא נפסה פי שדה. יתרצע אלנא  
 ולם נקבר מנה. לדאך נאתנא הדה  
 אשדה: ויען ראובן אתם לאמר הווא  
 אמרתי אליכם לאמר אל-התטא ביד  
 ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש: ואתיב  
 ראובן יתהון למימר. הלא אמרית לכו  
 למימר. לא תחטון בעולמא ולא  
 קפילתון. ואף דמיה הא מתבעי:  
 פאנאנהם ראובן קאילא. אם אקול לכם  
 קאילא. לא תכטו עליה פלם קבלתם.  
 והווא נתן מטאלבין ברמה: והם לא  
 ידעו פי שמע יוסף פי תמליץ פינתם:  
 ואזון לא ידעין. ארי שמע יוסף. ארי  
 מתודעין הנה ביניהון: והם לם יעלמו.  
 אן יוסף יפהם דאלך. לאנה אוקף  
 תרגמאנא בינה ובינהם: ויפב מעליהם  
 ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויפקח  
 מאתם את-שמעון ויאמר אתו לעיניהם:  
 ואסתחר מלותהון ונכא. ותב לותהון  
 ומליד עמהון. ודבר מלותהון ית שמעון.  
 ואמר יתיה לעיניהון: פאסתדאר ענהם  
 ונכא. תם רגע אליהם וכאטבהם. ואכד  
 מן בינהם שמעון. וחבסה בחצרתהם:  
 ויצו יוסף וימלאו את-כליהם בר ולתשיב  
 כספיהם איש אל-שקן ולתת להם צדה  
 לדרך ויעש להם כן: ופקיד יוסף. ומלו  
 ית מניהון עבורא. ולא תנא כספהון גבר  
 לסקיה. ולמתן להון. וזדין לאורחא.  
 ועבר להון כן: פאמר יוסף. ומלת  
 אועיתתם ברא. ורדת פצעהם כל אמר  
 אלי גולקה. ואעטו וואדאלאטרויך פענע

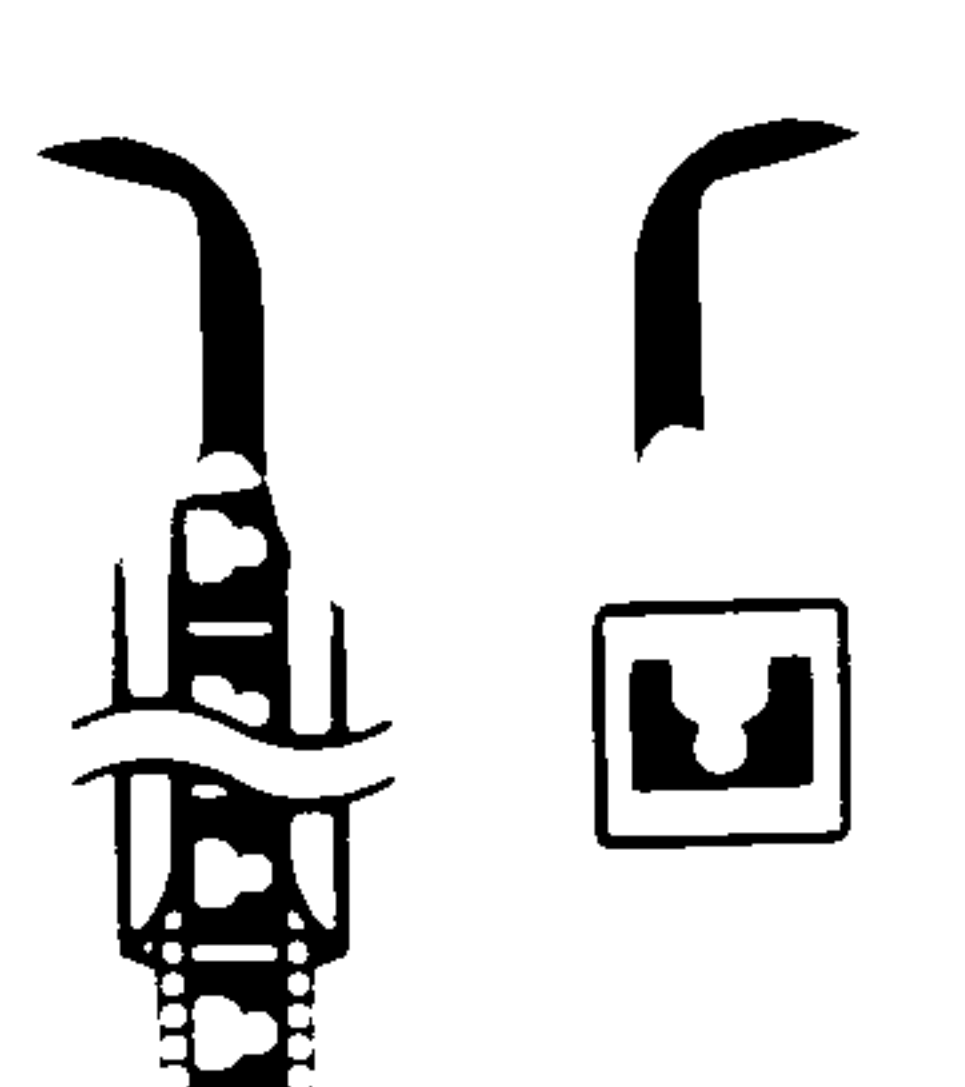
להם כדאך: וישאו את-שברם עלי-  
 חמריהם וילכו משם: ונטלו ית עבורהון  
 על חמריהון. ואזלו מתמן: פחמלו  
 מירתתם עלי חמיריהם. ופארו מן תם:  
 ויפתח האחד את-שקן לתת מספוא  
 לחמרו פמרון וירא את-כספו והנה הווא  
 כספיה. ופתח חד ית שקיה. למתן  
 כסתא. לחמריה בבית מבתא. ותוא ית  
 כספיה. והא הוא פפום טועניה: פפתח  
 אחרתא גולקה. ליטרח קתא. לחמארה  
 פי אלמנית. וראא פצתה. פאדא נהא  
 פי ועאיה: ויאמר אל-אחי הושב כספי  
 וגם הצה באמתחתי ויצא לבם ויחרדו  
 איש אל-אחי לאמר מה-זאת עשה  
 אלהים לנו: ואמר לאחיהו אתתב כספי.  
 ואף הא בטועני. ונפק מדע לבהון. ותוהו.  
 גבר באחיהו למימר. מא דא. עבר יי  
 לנא: פקאל לאכותה קד רודת פצתי.  
 והווא הו פי ועאי. פנפרת קלובתם.  
 וזעג כל ואחד מע אחיה קאלין. מא  
 דא צנע אלה בנא: ויבאו אל-יעקב  
 אביהם ארצה כנען ויגידו לו את-כל-הקרת  
 אתם לאמר: ואתו. לות יעקב אבוהון  
 לארצה כנען. ותויאלויה ית. כל דערשא  
 יתהון למימר: וגאו. ארי יעקוב אביהם  
 ארי ברד כנעאן. ואכברוה. כנמיע מא  
 נאלהם קאלין: דבר האיש אדני הארץ  
 אתנו קשות ויתן אתנו כמרבצים את-  
 הארץ: מליד. גונרא רבונה דארעא.  
 עמנא קשיין. ויהב יתנא. כמאלדי ארעא:  
 אן ארגל סייד אלברד כאטבנא בעעונה.  
 ואתהמנא בגסאסה אלברד: ונאמר  
 אדיו פנים אנתנו לא היינו מרובלים:  
 ואמרנא ליה כיוני אנתנא. לא הוינא  
 אילי: פקלנא לה נתן תקאת. לם נכון  
 קט גואסיסא: שנים-עשר אנתנו אחים  
 בני אבנו האחד איננו והקטן היום את-  
 אבנו בארץ כנען: הרי עסר אנתנא.

חלק הדקדוק ח) בהתחננו אלינו. רפה הנ"ן והיה ראוי להדגיש והוא קרוב לענין תחנה ובקשה והשו"א שתחת הנ"ן נע  
 [מהר"ב]: ט) אל החטאו בילד. תרגום שלנו לא תחטון, שינה כאן מהנהוג לתרגם לשון חטא טובא כי לשון זה יש ג"כ לשון חטא  
 כפשוטו, וכמו שמוצינו ג"כ בתרגום נקט לשון חטא דחיל חטאין, ויש בו ג"כ לשון חסרון כדדרשו רז"ל ודייקי צרת נפשו: י) ויאמר אתו  
 לעיניהם. פא הפעל בשו"א וסגול [מהר"ב]:



אתון בני אבונא. חד ליתוהי. וזעירא  
 זמא דין. עם אבונא פארעא דכנען:  
 ונהן אתני עשר אך בני אבונא. אהרנא  
 מפקוד. ואלאצנר ענד אבונא. אריום  
 פי בלד כנעאן: ויאמר אלינו האיש  
 אדני הארץ בואת אדע פי כנים אתם  
 אחיכם האחד הניחו אתי ואת דרעבון  
 פתיכם קחו ולכו: ואמר לנא. גוברא  
 רבונה דארעא. פדא אדע. ארי כינוני  
 אתון. אחוכון חד שבוקו לותי. וית  
 עבדא דחסיר פבתיכון סבו ואזילו:  
 קאל לנא ארגל מולא אלבלד. בהדה  
 אכללה אעלם. אנכם תקאת. דעו ענדי  
 ואחד מנכם. וכדו קות מנאזלכם ואמצו:  
 והביאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה  
 פי לא מרגלים אתם פי כנים אתם את  
 אחיכם אתן לכם ואת הארץ תסחרו:  
 ואיתו. ית אחוכון זעירא לותי. ואדע.  
 ארי לא אלילי אתון. ארי כינוני אתון.  
 ית אחוכון אתין לבון. וית ארעא תעפרון  
 בה סחורתא: ואיתוני באכילכם אלאצנר.  
 חתי אעלם אנכם לים בגואסים. ואנתם  
 תקאת. ואעטיכם אכילכם. ואתגרו פי  
 אלבלד: ויהי הם מריקים שקיהם והנהי  
 איש צרור כספו בשקו ויראו את צרורות  
 כספיהם המה ואביהם ויראו: והוה.  
 אנון מריקין סקיהון. והא גבר צרר כספיה  
 כספיה. וחזו. ית צררי כספיהון. אנון  
 ואבוהון ודחילו: פבינאהם יפרגון  
 אועיתיהם. פאדא בצרה פצה כל רגל פי  
 זעאיה פלמאראו צרר פצעהם הם ואביהם  
 פפזעו: ויאמר אלהם יעקב אביהם אתי  
 שבליהם יוסף איננו ושמעון איננו ואת  
 בנימן תקחו עלי היו כגנה: ואמר להון  
 יעקב אבוהון. יתי את פי דתון. יוסף  
 ליתוהי ושמעון לא הוה כא. וית בנימן  
 תדברון. עלי הוואה בוליהון: תם קאל  
 להם יעקוב אביהם. קד אתבלתמוני.  
 יוסף מפקוד ושמעון מחבוס. ובנימן  
 מטלוב. עליי אנתמעת הדה כלהא:

ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני  
 בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה  
 אתו על ידי ואני אשיבנו אליך: ואמר  
 ראובן לאביו למימר. ית תרין בני  
 תמית. אם לא איתנינה לך. תב יתיה  
 על ידי. ואנא איתנינה לך: קאל לה  
 ראובן. תתכל אבנא. אן לם אגיבה  
 אליך. אעטיניה. ואנא ארדה אליך:  
 ויאמר לא ירד בני עפכם פי אחיו מת  
 והוא לבדו נשאר וקראתו אסון בדרך  
 אשר הלכו ביה והורדתם את שיבת  
 בנינו שאולה: ואמר. לא יחות פרי  
 עפכון. ארי אחוהי מית והוא בלחודוהי  
 אשתאר. ויערעניה מותא פאורחא  
 דתהכון בה. ותחתון ית סיבתי. פדוונא  
 לשאל: קאל. לא ינחדר אבני מעכם.  
 לאן אכיה קד מאת ובקי הו וחדה. פאן  
 ואפתה אלמנייה פי אמריק ארי תסלכון  
 פיה. אנולתם שיבתי. בחסרה אלי  
 אתרא: והרעב כבד פארץ: וכפנא תקוף  
 פארעא: ואנוע שרד פי אלבלד: ויהי  
 פאשר פלו לאכל את השבר אשר הביאו  
 מפצרים ויאמר אליהם אביהם שבו  
 שברו לנו מעט אכל: והוה. פד ספיק  
 למיכל ית עבדא. דאיתאנו מפצרים  
 ואמר להון אבוהון. תוכו זבוננו לנא זעיר  
 עבדא: פלמא פרנו מן אכל אלמירה  
 ארי אתו בהא מן מצר. קאל להב  
 אביהם. ארגעו אמתארו לנא קלילא מן  
 אטעאם: ויאמר אליו יהודה לאמר העו  
 העו בני האיש לאמר לא תראו פני  
 בלתי אחיכם אתכם: ואמר ליה. יהודה  
 למימר. אסהדא אסהד בנא גברא  
 למימר לא תהוון אפי. אלהון פד אחוכו  
 עפכון: קאל לה יהודה. אן ארגל נא שרנא  
 וקאל לא תרו ונהי. אלא ואכילכם מעכם  
 אם ישך משלח את אחינו אתנו נרדו  
 ונשברה לך אכל: אם איתך. משלח  
 ית אחונא עפנא. ניחות. ונזפן לך עבדא  
 אן בעתת באכילנא מענא. אנהרנא





ואמת ארנא דך טעאמא: ואם אינך  
משלח לא גרד פייהאיש אמר אלינו  
לא תראו פני בדתו אחיכם אתכם: ואם  
ליתך משלח לא ניהות. ארי גברא.  
אמר גנא לא תחזון אפי. אלהין בר  
אחוכון עמכון: ואן דם תבעת בה לא  
נחדר. לאן ארגל קאל גנא לא תרו  
ונהי. אלא ואכיכם מעכם: ויאמר ישראל  
למה הרעתם לי להניד לאיש העוד  
לכם אה: ואמר ישראל. למה אבאישתון  
לי לתואה לגברא. העוד לבון אחא:  
קאל אסראיל. לם אסאתם לי. ואכברתם  
ארגל. אן באקי לכם אך: ויאמר  
שאול שאר האיש לנו ולמודדתנו לאמר  
העוד אכיכם חי היש לכם אה ונגדלו  
עדיפי הדברים האלה הודע גרע פי  
יאמר הורידו את אחיכם: ואמרו. שאלא  
שאיל גברא. לנא ולידדתנא דמימר.  
העד פנן אכוכון קיים האית לבון אחא.  
וחינא ליה. עד מימר פתגמיה האדין.  
המידע הוינא ידעין ארי יומר. אהיתו  
ית אחוכון: קאלו. אנה סאל ענא וען  
תיאדירנא קאירא. הר עאר אכיכם באקי  
והל מוגוד לכם אך. פאכברנא על  
סביל הדא אכלאם. הר נעלם. אנה  
סיקור אחררו אכיכם: ויאמר יהודה ארי  
ישראל אביו שלחה הנער אתי ונקומה  
ונלכה ונחיה ולא נמות גם אנחנו גם  
אתה גם טפנו: ואמר יהודה לישראל  
אבוהי. שלח עולימא. עפי ונקום וניזיל.  
וניחי ולא נמות. אף אנחנא אף את אף  
טפלנא: קאל יהודה לאסראיל אביה.  
אבעת באלגראם. מעי ונקום ונמצי.  
ונחיא ולא נמות. נחן ואנת ואטפאנא:  
אנכי אערבנו מירי תבקשנו אם לא  
הביאתו אליך והצגתו לפניך ותטאתי  
לך פדתימים: אנא מערבנא ביה. מן  
ידי תבעיניה. אם לא איתנייה לך  
ואקימיה קדמך. ואיהי חטי לך פלוימיה:

אנא אצמנה. מן ידי תטלבה. אן לם  
אניבה אריך ואצעה בין ירך. כנת  
כאטיא לך טור אומאן: פי לולא  
התמהמהנו פייעתה שבנו זה פעמים:  
ארי אליו לא פון בדא אתעכנא. ארי  
כשן תבנא דגן תרתין זמנין: לולא  
אנא תלבתנא. לכנא קד תרדדנא  
מרתין: ויאמר אלהם ישראל אביהם  
אם יפן אפוא זאת עשו קחו מזמרת  
הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה  
מעט צרי ומעט דבש נכאת ולט בטנים  
ושקדים: ואמר להן ישראל אבוהון.  
אם בין הוא דא עבדו. סבו. מדמשבת  
בארעא במניכון. ואחיתו לגברא  
תקרובתא. זעיר קטף וזעיר דבש. שעף  
ולטום. בוטמן ושגדין: פקאל להם  
אסראיל אביהם. אן כאן כדאך אצנעו  
כלה. כרו מן פואכה אלכלד פי  
אועיתכם. ואחררו לארגל הדייה. קליל  
תריאק וקליל עסר. וכרנוב ושהבלוט.  
ובושמא והווא: וכסף משנה קחו בידכם  
ואת הכסף המושב בפי אמתחתים  
תשיבו בידכם אויבי משנה הוא: וכסף  
על חד תרין סבו בידכון. וית פספא.  
דאתתב בפום טועניכון תתיבון בידכון.  
דלמא שלו הוה: וצעפא מן אפצה כדוהא  
מעכם ואפצה אמר דודה פיפואתאועיתכם  
רדוה מעכם. לעל כאן סהוא: ואת אחיכם  
קחו וקומו שובו אל האיש: וית אחוכון  
דבורו. וקומו תובו לות גברא: וכרו  
אכיכם. וקומו אנחדרו אלי ארגל: ואר  
שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח  
לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני  
כאשר שכלתי שכדתי: ואל שדי. יתין  
לבון רחמן קדם גברא. ויפטר לבון. ית  
אחוכון אחרן וית בנימין. ואנא. פמא  
דתכילית תכילית: ואטאיק אכלאפי.  
יעמיכם רחמה בין ידיה. חתא יטלק  
לכם אכיכם אראצור מע בנימין. ואנא

חלק הדקדוק (א) ויאמר שאול שאל האיש תובת שאל מלעיל שלא כמנהג (מהר"ב):  
בה (בתר תורה)

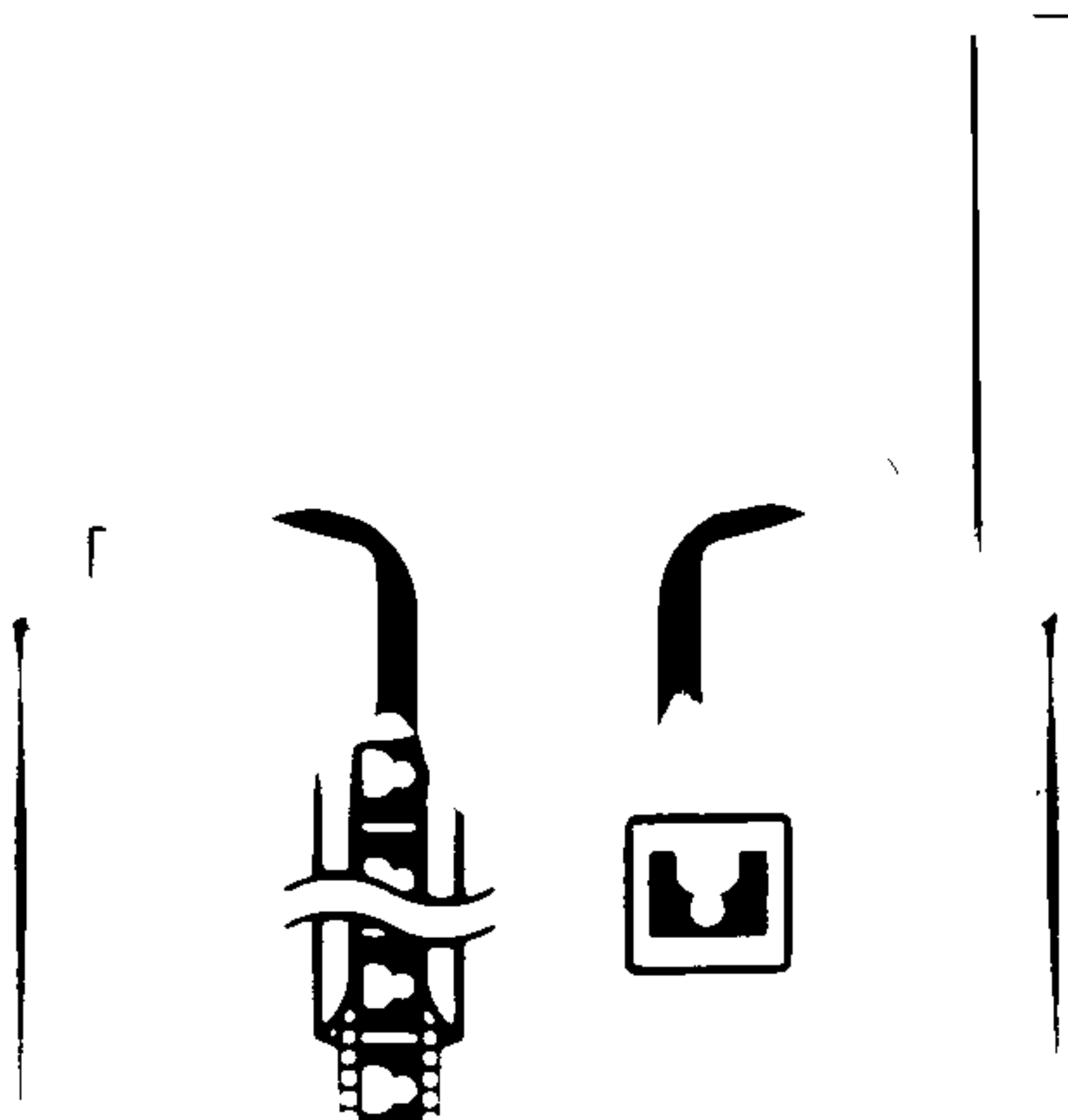
אבאף



אכאף . אין אתכל כמה תכלת : ויקחו  
האנשים את המנחה הזאת ומשנה כסף  
לקחו בידם ואת בנימין ויקמו וירדו  
מצרים ויעמדו לפני יוסף : ונסיבו גובריא  
ית הקרובתא הדא . ועל חד תרין כספא .  
נסיבו בידהון ודברו ית בנימין . וקמו  
ונתתו למצרים . וקמו קדם יוסף : פאכד  
אלקום אלהדייה . וצעפא מן אלפצה .  
אכדו מעהם ובנימין . וקאמו ואנחדרו  
אלי מער . ווקפו בין ידי יוסף : וירא  
יוסף אתם את בנימין ויאמר לאשר ער  
ביתו הנא אתי האנשים הביתה וטבח  
טבח והכן פי אתי יאכלו האנשים  
בצהרים : והוא יוסף עמהון ית בנימין .  
ואמר לדממנא על ביתיה . אעיל ית  
גובריא לביתא . וכוס נכסא ואתקין .  
ארי עמי . אכלין גובריא בשירותא :  
פלמא ראי יוסף בנימין מעהם . קאל  
לחאנבה . אדכל אלקום אלמנז . וארבה  
דבחא ואצלחה . לאנהם יאכרון מעי פי  
אצהירה : ויעש האיש כאשר אמר יוסף  
ויבא האיש את האנשים ביתה יוסף :  
ועבד גברא . כמא דאמר יוסף . ואעיל  
גובריא . ית גובריא לבית יוסף : פענע  
ארנל . כמא קאל יוסף . ואדכלהם אלי  
מנזלה : ויראו האנשים כי הובאו בית  
יוסף ויאמרו על ידי דבר הכסף השב  
באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים  
להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת  
אתנו לעבדים ואתי חמרנו : ורחיו  
גובריא . ארי אתעלו לבית יוסף . ואמרו .  
על עיסק כספא דאתתב בטועננא  
בקדמיתא . אנחנא מתעלין . לאתר גברא  
עלנא ולאסתקפא עלנא . ולממסר יתנא .  
לעבדין ולמדבר ית חמרנא : פכאפו  
אלקום . אד אדכלו אלי מנזל יוסף . וקאו .  
בסבב אלפצה אדי רדת פי אועיתנא  
באבתדא . נחן מדכרון . ליתננא עלינא  
ויתסבב עלינא . ויאברנא עבדיא

והמירנא מלכא : ויגשו אל האיש אשר  
על בית יוסף וידברו אליו פתח הבית :  
וקריבו לות גוברא . דממונא על בית  
יוסף . ומקילו עמיה בתרע ביתא :  
פתקדמו אלי חאנב יוסף . וכלמוה ענד  
באב אלבות : ויאמרו פי אדני ירד ירדנו  
בתחלה לשפר אכל : ואמרו כבעו רבוננו .  
מיחת נחתנא . בקדמיתא למזבן עבדיא :  
וקאלו יא סידי . אנא אנחדנא .  
באבתדא נמתאר טעאם : ויהי כיי  
באנו אל המלון ונפתחה את אמתחתינו  
והנה כסף איש פפי אמתחתו כספנו  
במשקלו ונשב אתו בידנו : והוא פד  
אתנא לבית מבתא . ופתחנא ית  
טועננא . והא כסף גבר כפוס טועניה .  
כספנא במתקליה . ואתיבנא יתיה  
בידנא : פלמא צרנא אלי אלמבית .  
פתחנא אועיתנא . פאדי בפצה כל רנל  
פי ועאיה . פצענא בוונהא . פרדנאהא  
מענא : וכסף אחר הורדנו בידנו לשפר  
אכל לא ידענו מי משם כספנו  
באמתחתנו : וכספא אחרנא . אחותנא  
בידנא למזבן עבדיא . לא ידענא . מן  
שוי כספנא בטועננא : ופצה אברא .  
אחדנאהא מענא נמתאר טעאם . למ  
נעלם . מן צייר פעתנא פי אועיתנא :  
ויאמר שלום לכם אלי תיראו אלהיכם  
ואלחי אביכם י נתן לכם מטמון  
באמתחתיכם כספכם בא אלי ויוצא  
איהם את שמעון : ואמר שלם לכו לא  
תרחקו . אלהכון . ואלהא דאבוכון יהב  
לכו סימן בטועניכון . כספכון אתא לותי .  
ואפיק לותהון ית שמעון : קאל סלאם  
לכם לא תכאפו . אלאהכם . ואלאה  
אביכם רוקבם כנזא פי אועיתכם . ואמא  
פעתכם פקר צארת אלי . ואכרנא איהם  
שמעון : ויבא האיש את האנשים ביתה  
יוסף ויתן מים וירחצו רגליהם ויתן  
מספוא לחמריהם : ואעיל גוברא . ית

נוכריא  
חלק הדקדוק יב נתן לכם מטמון . תרגום שלנו סימן ולא סימא . והמו להם כי כמו שמצאו הכסף שכבר יצא מהחת ידם ונעלם  
טעיניהם כי יוצאי את יוסף אחר שנעלם מעיניהם . והו לשון סימן :





גִּבְרִיָּא רְגִיב יוֹסֵף. וַיְהִי מֵיָא וַאֲסָחוּ  
 רְגִלְיָהוֹן. וַיְהִי כְּפִתָא לְחַמְרִיָּהוֹן: פִּלְמָא  
 אֲדַכְרֵ אֲרִגְלֵ. אֶלְקוּם אֲלֵי מְנוּל יוֹסֵף.  
 וַאֲעֵטָא מֵאָא וְגַסְלוּ אֲרִגְלָהֶם. וּמְרַח קֵתָא  
 לְחַמְרָהֶם: וַיְכִינּוּ אֶת־הַמִּנְחָה עַד־בּוֹא  
 יוֹסֵף בְּצִהְרִים כִּי שָׁמְעוּ כִּי־שָׁם יֵאָכְלוּ  
 לֶחֶם: וַאֲתִקְיֵנוּ יַת תְּקֻרֹבְתָא. עַד דְּשָׁל  
 יוֹסֵף בְּשִׁירֹתָא. אֲרֵי שָׁמְעוּ. אֲרֵי תַמְן  
 אֲכָלִין לְחֵמָא: וְהָיוּ אֲלֹהֵיָהּ. אֲלֵי אֵן  
 גַּא יוֹסֵף פִּי אֲצַהֲרָה. לֵאנְהֶם סִמְעוּ. אֵן  
 תֵּם יֵאָכְלוּן טַעֲמָא: וַיָּבֵא יוֹסֵף הַבֵּיתָה  
 וַיְבִיֵאוּ לוֹ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר־בְּיַדֶם הַבֵּיתָה  
 וַיִּשְׁתַּחֲוִּי לְדֹ אֲרִצָּה: וְעָאֵל יוֹסֵף לְבֵיתָא.  
 וַאֲעִילוּ לֵיהּ. יַת תְּקֻרֹבְתָא דְבֵיתָהוֹן  
 לְבֵיתָא. וּסְגִידוּ לֵיהּ עַל אֲרַעָא: וְלִמָּא  
 דְכַר יוֹסֵף אֲלֵי אֲרַבִּית. גַּאבוּ לֵה אֲהַדִּיָּה  
 אֲרֵי מַעְהֶם. וּסְגִידוּ לֵה עַלִי אֲלֵאֲרֵץ:  
 וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַשְׁלוֹם  
 אֲבִיכֶם הַזֶּקֶן אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם הָעוֹדֵנִי חַי:  
 וַיִּשְׁאַל לְהוֹן לְשָׁלוֹם. וַאֲמַר. הַשְׁלוֹם.  
 אֲבוּכֹן סָבֵא דְאֲמַרְתֶּהוֹן. הָעַד פְּעוֹן קַיִים:  
 פִּסְאֵלְהֶם עַן סִלְאֲמַתְהֶם. וְקֵאֵל. הֲלֵ עַאֲד  
 אֲבִיכֶם אֲשִׁיךְ אֲדִי קִלְתֶּם בְּאֵקִי. וְהֵל הוּ  
 סֵאלֶם: וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם לְעַבְדֵיךָ לְאֲבִינֵנוּ  
 עוֹדֵנֵנוּ חַי וַיִּקְרוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ: וַאֲמַרוּ. שְׁלוֹם.  
 לְעַבְדֵיךָ לְאֲבוּנָא עַד פְּעוֹן קַיִים. וְכַרְעִי  
 וּסְגִידוּ: קֵאֵלוּ. עַאֲד עַבְדֵיךָ אֲבִינָא בְּאֵק  
 וְהוּ סֵאלֶם. פִּכְרוּ וּסְגִידוּ: וַיִּשְׁאַ עֵינָיו וַיֵּרָא  
 אֶת־בְּנֵימִין אֲחָיו בְּן־אִמּוֹ וַיֹּאמֶר הִזֶּה  
 אֲחִיכֶם הַקָּטָן אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם אֲלֵי וַיֹּאמֶר  
 "אֲלֹהִים יִתְּנֶךָ בְּנֵי: וְזִקְפָה עֵינֵיהוּ. וְחַזָּא.  
 יַת בְּנֵימִין אֲחָוְהִי כִר אֲמִיָּה. וַאֲמַר. הַדִּין  
 אֲחֻכֹּזֵן וְעִירָא. דְאֲמַרְתֶּהוֹן לִי. וַאֲמַר. מִן  
 קָדָם "יִתְרַחֵם עֲקֵךְ כִּרִי: פִּרְפַע עֵינָא.  
 וְנַעַר בְּנֵימִין אֲכִיָּה אֲבִן אִמָּה. וְקֵאֵל. הֲוֵא  
 אֲבִיכֶם אֲלֵאֲצִנֵר. אֲדִי קִלְתֶּם לִי. פִּקֵּאֵל.  
 אֵלֵה יִרְוֹף עֲלֵיךְ יֵא אֲבִי: וַיְמַהֵר יוֹסֵף  
 כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמָיו אֶל־אֲחָיו וַיִּבְקֶשׁ לְנַפְוֹת  
 וַיָּבֵא הַחֲדָרָה וַיִּבְךְ שָׁמָּה: וְאִתֵּי יוֹסֵף.

אֲרֵי אֲתַגְלִלוּ רַחֲמוּהִי עַל אֲחָוְהִי. וְכַעַא  
 לְמַכְבְּבֵי. וְעָאֵל לְאֲדָרוֹן בֵּית מִשְׁכַּבָּא וְכַבָּא  
 תַמְן: פִּאֲסַרְעֵ יוֹסֵף. מִמָּא הָאֲנֵת רַחֲמַתָּה  
 עַלִי אֲכִיָּה. פִּטְלֵב אֵן יִבְנֵי. פִּדְכֵל אֲרֵי  
 אֲלֵכְדֵר וְכַבָּא תֵם: וַיִּרְחֵץ פָּנָיו וַיֵּצֵא  
 וַיִּתְאַפֵּק וַיֹּאמֶר שִׁימוּ לְחֵם: וְאֲסָחִי אֲפֹתֵי  
 וְנִפְק. וְאֲתַחֲסֵן. וַאֲמַר שׁוּבוּ לְחֵמָא: פִּנְסֵל  
 וְגַהֵה וְכִרְג. וְתִרְפֵּק. וְקֵאֵל קִדְמוּ טַעֲמָם:  
 וַיִּשִׁימוּ לוֹ לְבָדוּ וְלָחֶם לְבָדֶם וְלַמְצָרִים  
 הָאֲכָלִים אִתּוֹ לְבָדֶם כִּי לֹא יוֹכְלוּן הַמְצָרִים  
 לֵאכֹל אֶת־הָעֵבְרִים לֶחֶם כִּי־תוֹעֵבָה הוּא  
 לְמַצְרִים: וַשִּׁיאוּ לֵיהּ. בְּלַחֲדוּתֵי וְלַהוֹן  
 בְּלַחֲדוּתֵיהוֹן. וְלַמְצָרָא. דְאֲכָלִין עֲמִיָּה  
 בְּלַחֲדוּתֵיהוֹן. אֲרֵי לֹא יִכְלִין מְצָרָא. לְמִיבֵל  
 עִם עֲבָרָא לְחֵמָא. אֲרֵי כַעֲרָא דְמְצָרָא  
 דְחִלְדִין לֵיהּ עֲבָרָא אֲכָלִין: פִּקְדְמוּ לֵה  
 וְחָדָה וְלָחֶם וְחָדָהֶם. וְלֵאלֵמְצָרִין. אֲרֵי  
 יֵאָכְלוּן מַעְה וְחָדָהֶם. לֵאן אֲלֵמְצָרִין לֹא  
 יִסְתַּגִּיזוּן. אֵן יֵאָכְלוּן מַע אֲלֵעֲבָרָאֵינִין  
 טַעֲמָא. לֵאנְה מְכֻרוּה עֵנְדָהֶם: וַיִּשְׁבוּ  
 רַפְּנֵיו הַכְּבוֹד כִּבְכֻרָתוֹ וְהַצְעִיר כְּשִׁעְרָתוֹ  
 וַיִּתְמַהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל־דַּעְהוֹ: וַאֲסָחֲרוּ  
 קִדְמוּתֵי. רַבָּא פִּרְבִּיּוּתֵיהּ. וְזַעֲרָא  
 כּוֹזְעִירוּתֵיהּ. וְתוֹהוּ גְבִרָא גְבֵר בְּחִבְרִיָּה:  
 פִּאֲגִלְסָהֶם בֵּין יָדֵיהּ. אֲכִבִּיר פִּי מִרְתַּבְתָּה.  
 וַאֲצִנִיר פִּי מִרְתַּבְתָּה. פִּאֲבַתְהֵג אֶלְקוּם  
 בַּעֲצָהֶם אֲלֵי כַעֵץ: וַיִּשְׂא מִשְׁאֵת מֵאֵת  
 פָּנָיו אֶלְהֶם וְהִרְבַּ מִשְׁאֵת בְּנִימִין  
 מִמִּשְׁאֵת כָּלֶם חַמְשֵׁי יָדוֹת וַיִּשְׁתֵּי וַיִּשְׁכְּרוּ  
 עִמּוֹ: וְנִטְלַ חוּלְקִין. מִן קִדְמוּתֵיהּ לְקִדְמוּתֵיהוֹן.  
 וּסְגִי. חוּלְקָא דְבְנֵימִין. מִחוּזְקֵי כוֹלְהוֹן  
 חַמְשָׁא חוּלְקִין. וַשִּׁתִּיאוּ וְרוּיָא עֲמִיָּה:  
 פִּחְמַל זֵלֵאת. מִן בֵּין יָדֵיהּ אִיהֶם. פִּכֵּאֲנַת  
 זֵלֵה בְנֵימִין. אֲכַתֵּר מִן זֵלֵאתֶהֶם כִּמְסָה  
 אֲצַעֲאֵף. פִּשְׁרֵבוּ מַעְה חֲתָא סְכֵרוּ: וַיֵּצֵאוּ  
 אֶת־אֲשֶׁר עַד־בֵּיתוֹ לֵאמֹר "מֵלֵא אֶת־  
 אֲמַתְחַת הָאֲנָשִׁים אֲכָל כַּאֲשֶׁר יוֹכְלוּן  
 שְׂאֵת וְשִׁים כְּסָף־אִישׁ כְּפִי אֲמַתְחַתּוֹ:  
 וְפִקִּיד. יַת דְּמִמוּנָא עַל בֵּיתֵיהּ לְמִימֵר.

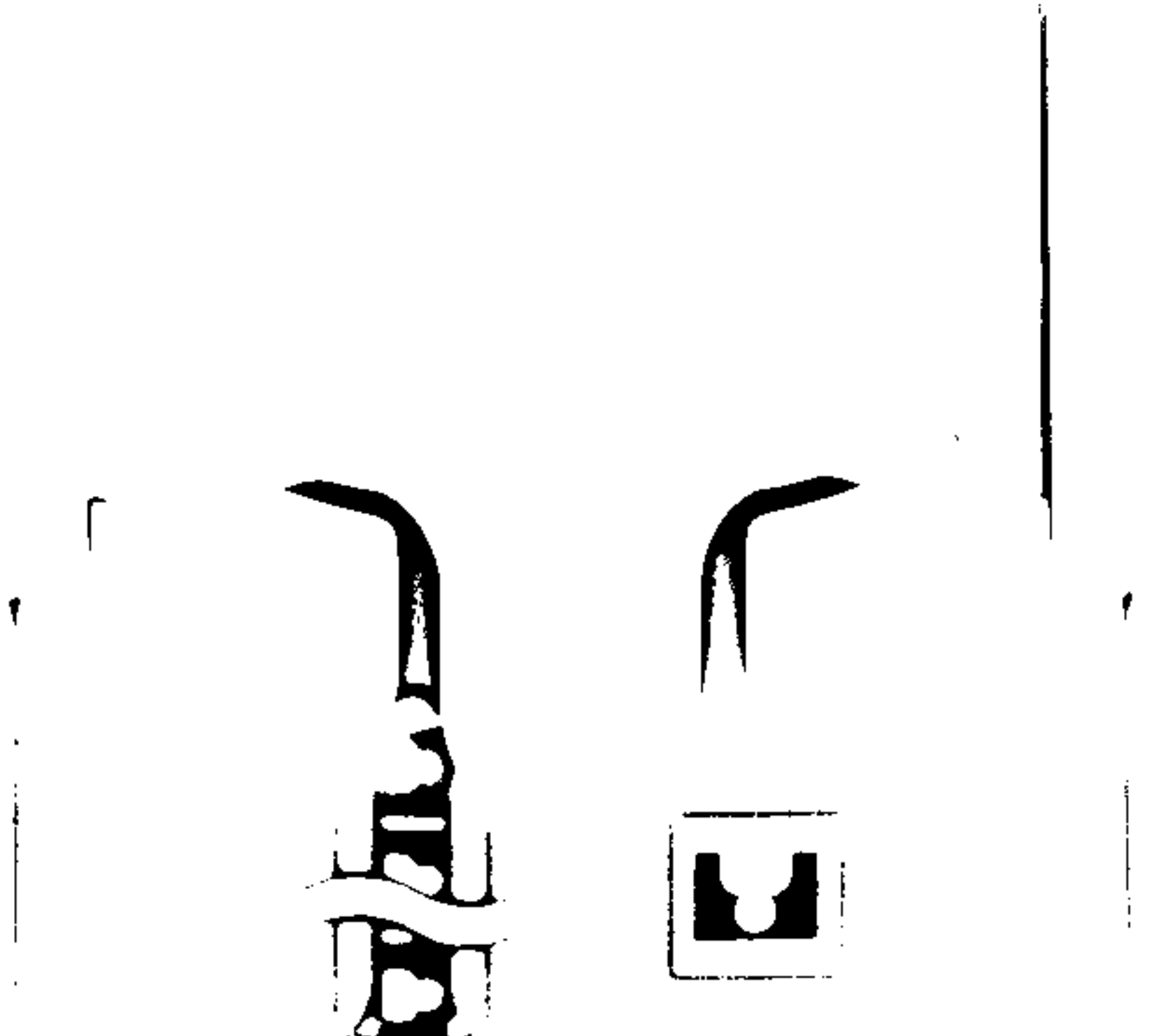
חלק הרקדוק (ג) אלהים יתק. היה ראוי החי"ת להיות במקץ והנו"ן דגש לחסרון נין הכפל, אלא שהוקל ונפל הדגש, והוטלה  
 תנועת החי"ת על הו"ו"ר [מהר"ב]: (יד) מלא את אמתחת האנשים, תיבת מלא באולא בכל התיגאן: ("אלף דגש,") וישתחזו קרי



מלי ית טועני גובריא עבדא. כמא דיקלין  
 למטען. ושו כספ גבר בפום טועניה:  
 פאמר וכילה קאירא. אמר אועיה אקום  
 טעאמא. כמא יטיקון חמלה. וצייר פצה  
 כל רגל פי ועאיה: ואת גביעי גביע הכסף  
 תשים בפי אמתחת הקטן ואת כסף  
 שברו ויעש כדבר יוסף אשר דבר: וית  
 פלדי פלדא דכספא. תשוי בפום  
 טוענא דזעירא. וית כסף זבינוהי. ועבר.  
 כפתנמא דיוסף דמליל: וגאמי גאם  
 אלפצה. תציירה פי ועא אלאצנר. מע  
 פצה מיירתה. פענע כמא קאל יוסף:  
 הפקר אור והאנשים שלחו הפה  
 וחמריהם: צפרא נהר. וגובריא אתפטרו.  
 אנון וחמריהון: פלמא אצא אצנא.  
 אמלק אלקום הם וחמריהם: הם יצאו  
 את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר  
 על פיתו קום רדף אחרי האנשים  
 והשנתם ואמרת אלהם למה שלמתם  
 רעה תחת טובה: אנון. נפקו מן קרתא  
 לא ארחיקו. ויוסף אמר לדממונא ער  
 פיתה. קום רדף פתר גובריא.  
 ותדביקנון ותימר להון. למא. שלימתון  
 בשתא חלף טבתא: הם קד כרונו מן  
 אלקריה לם יבעדו. קאל יוסף לוכילה  
 קום אכלבהם. פאדא לחקתהם קול להם.  
 לם כאפיתם שרא בדל כירא: הלוא זה  
 אשר ישתה אדני פו והוא נחש ינחש  
 פו הרעתם אשר עשיתם: הלא דין  
 דשתי רבנוי ביה. והוא פדקא מבדיק  
 ביה. אבאישתון העבדתון: אלים הירא.  
 אדי ישרב בה מולא. והו אנמא  
 אמתחנכם בה. לקד אסיתם פי מא  
 צנעתם: וישגם וידבר אלהם את  
 הדברים האלה: ואדביקנון. ומליל  
 עמהון. ית פתנמא האלין: פלחקהם.  
 וכלמתם כדאדך: ויאמרו אליו למה  
 ידבר אדני פדברים האלה חליקה  
 לעבדיך מעשות כדבר הזה: ואמרו ליה.

למא ימליל רבנוי. כפתנמא האלין. חם  
 לעבדיך. כדמעבר כפתנמא הדין: קאלו  
 לה. לם יקול סידי מתל הירא אלכראם.  
 עבידך מעאדון. מן אן יצנעון מתל  
 הירא אלאמר: הן כסף אשר מצאנו בפי  
 אמתחתינו השיבנו אליך מארץ פנען  
 ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב:  
 הא כספא. דאשכחנא בפום טוענא.  
 אתיבנהי לך מארעא דכנען. ואיכדין.  
 נגנב מבית רבונך. מנין דכסף או מנין  
 דזהב: הודא פצה. אדי וגנאאה פי  
 פואת אועיתנא. ארדנאאה לך מן בלד  
 כנעאן. פכיף נסרק מן בית מולאך.  
 אניה פצה או אניה דהב: אשר ימצא  
 אתו מעבדיך ומת וגם אנתנו נהיה  
 לאדני לעברים: דישתכח עמיה. מעבדיך  
 יתקטיל. ואף אנתנא. נהי לרבנוי  
 לעבדין: אדי יוגד ענדה מן עבדיך יקתל.  
 ונהן איצא נכון לסידי עבדא: ויאמר  
 גם עתה כדבריכם פדהווא אשר ימצא  
 אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקים:  
 ואמר. אף פען כפתנמיון פן הוא.  
 דישתכח עמיה יהי לי עבדא. ואתון תהון  
 זבאין: קאל. אלאן כמא קלתם הו  
 כדאך. מןוגד ענדה יכון לי עבדא. ואנתם  
 תכנונו אבריא: וימהרו ויזרידו איש את  
 אמתחתו ארצה ויפתחו איש אמתחתו:  
 ואחיא. ואחיתו. גבר ית טועניה לארעא.  
 ופתחו גבר טועניה: פאסרעו. והט כל  
 רגל ועאיה עלי אלארץ. ופתח כל רגל  
 ועאיה: ויתפש בגדול החל ובקטן פדה  
 וימצא הגביע באמתחת בנימן: ובדש.  
 פרבא יארי. ובזעירא שיצי. ואשתכח  
 פלדא. בטוענא דבנימין: פפתש. בדא  
 באלאכבר. ואנתהא אלאצנר. פונד  
 אלגאם. פי ועא בנימין: ויקרעו שמלתם  
 ויעמם איש על חמרו וישבו העירה:  
 ובזעו רבושוהון. ורמו גבר על חמריה.  
 ותבו לקרתא: פכרקו תיאבהם. ושל

חלק הרקדוק טו) וישגם. היוו כנעניא [מהר"ב]:





וְאֵלֵי יִחַר אַפִּי בְעַבְדְּךָ כִּי כְמוֹת פְּרַעְיָה:  
 וְקָרִיב לִוְתִיָּה יְהוּדָה. וְאָמַר בְּבִעוּ רַבּוֹנֵי.  
 יִמְלִיל בְּעֵן עַבְדְּךָ פִּתְגָמָא קָדָם רַבּוֹנֵי.  
 וְלֹא יִתְקַף רוּגוֹךָ בְּעַבְדְּךָ. אֲרִי פְּרַעְיָה  
 בֵּין אֶת: פִּתְקָדָם אֵלֶיהָ יְהוּדָה. וְקָאֵל יֵא  
 סִידֵי. יִתְכַלֵּם עַבְדְּךָ בְּלֹאמָא בַחֲצֹרָה  
 סִידֵי. וְלֹא יִשְׁתַּדֵּר גַּלְבַּךְ עֲרֵי עַבְדְּךָ. לֹאנְךָ  
 מִתַּל פְּרַעְיוֹן: אֲדִנִּי שְׂאֵל אֶת־עַבְדִּי לֹאמַר  
 הִישִׁילְכֶם אֲבִי אִי־אֵת: רַבּוֹנֵי אִי־שְׂאֵל. יֵת  
 עַבְדוּהִי לְמִימַר. הֵאֵית לְכוּן אֲבִיא אִי  
 אֵת: בֵּאן סִידֵי. סֵאל עַבְדִּיהָ  
 קֵאִידֵא. הֵל מוּגוּד לְכֶם אֲבִי אִי אֵךְ:  
 וְנֹאמַר אֲרִי־אֲדִנִּי יִשְׁלֵנוּ אֲבִי־זְקוּנֵי־זְקִינִים  
 קָטָן וְאֲחִיו מֵת וְיִוְתֵר הוּא לְבִדּוֹ לֹאמַר  
 וְאֲבִי אֵתֵבוּ: וְאִמְרֵנָא לְרַבּוֹנֵי. אֵית לְנֵא  
 אֲבִיא סְבֵא. וְכֵר סִיבְתֵין זְעִיר. וְאֲחֹוהִי  
 מִית. וְאֲשֵׁתֵאֵר הוּא בְּלַחֲדוּתֵי. לֹאמִיָּה  
 וְאֲבוּהִי רַחִים לִיָּה: פִּקְלֵנָא לְסִידֵי. מוּגוּד  
 לְנֵא אֲבִי שִׁיךְ. וְאֲבִין שִׁיכּוּכָה צְנִיר. וְאֲכִיָּה  
 קֵד מֵאֵת. וְבִקִּי הוּ וְחֹרָה. לֹאמֵה וְאֲבִיָּה  
 יִהְבֵּה: וְנֹאמַר אֲלֵי עַבְדִּי הַיְהוּדָה: אֵלֵי  
 וְאֲשִׁימָה עֵינֵי עֵלִיו: וְאִמְרֵת לְעַבְדְּךָ.  
 אֲחֲתוּהִי לֹוְתִי. וְאֲשִׁוּי עֵינֵי עֲלוּהִי: פִּקְלֵת  
 לְעַבְדִּיךָ. אֲחֲדֵרוּהִי אִי. חֲתֵא אֲנַעֵל עַנְאִיתִי  
 פִּיָּה: וְנֹאמַר אֲרִי־אֲדִנִּי לֹא־יִוְכַל הַנְּעִיר  
 לְעֹזֵב אֶת־אֲבִיו וְעֹזֵב אֶת־אֲבִיו וְמֵת:  
 וְאִמְרֵנָא לְרַבּוֹנֵי. לֹא־יִפּוֹל עוֹלִימָא לְמִשְׁבַּק  
 יֵת אֲבוּהִי. אִם יִשְׁבּוֹק יֵת אֲבוּהִי יָמוּת:  
 פִּקְלֵנָא לְסִידֵי. לֹא יִשִּׁיק אֲלֵגְלֵאִם אִין  
 יִתְרַךְ אֲבִיָּה. פֵּאן הוּ תֵרְכָה מֵאֵת:  
 וְנֹאמַר אֲרִי־עַבְדִּיךָ אִם־לֹא יִרַד אֲחִיכֶם  
 הַקָּטָן אֲתֶכֶם לֹא תִסְפּוּן לְרֵאוּת פְּנֵי:  
 וְאִמְרֵת לְעַבְדְּךָ. אִם לֹא יִיחֹוֹת. אֲחֹוִכּוֹן  
 זְעִירָא עֲמִכּוֹן. לֹא תִיִסְפּוּן לְמַחְזֵי אֲפִי:  
 פִּקְלֵת לְעַבְדִּיךָ. אִין לֵם יִנְחֹדֵר. אֲבִיכֶם  
 אֲלֵאצְנֵר מֵעַכְשָׁם. פֵּלֵא תֵעֲאוּדוּ אִין תֵּרוּ  
 וְגַהִי: וְיִהִי כִי־עֲלִינוּ אֲרִי־עַבְדְּךָ אֲבִי וְנִגְדֵי

רָגַל עֲלֵי חֲמֹאֵרָה. וְרַגְעוּ אֲרִי אֲרִקְרִיָּה:  
 וְיָבֵא יְהוּדָה וְאֲחִיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹרְנֵנוּ  
 שֵׁם וְיִפְּלוּ לְפָנָיו אֲרַצָּה: וְעֵאל יְהוּדָה  
 וְאֲחֹוהִי לְבֵית יוֹסֵף. וְהוּא עַד בְּעֵן תִּפְּוֹן.  
 וְנִפְּלוּ קַדְמוּהִי עַל אֲרַעָא: פִּדְכֵל יְהוּדָה  
 וְאֲכוּתָה אֵלֵי בֵית יוֹסֵף. וְהוּ עֵאֵרָה תֵם.  
 פּוֹקְעוּ בֵין יֵדִיהָ עֲלֵי אֲלֵאֲרִין: וְיֹאמַר לְהֵם  
 יוֹסֵף מִה־הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם  
 הֲלֹוא יִדְעֵתֶם כִּי־נִחַשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר  
 כָּמֹנִי: וְאָמַר לְהוֹן יוֹסֵף. מֵא עוֹבְדֵא הַדִּין  
 דְּעַבְדֵּהוֹן. הֲלֵא יִדְעֵתוּן. אֲרִי בְּדִקָא  
 מְבַדִּיק. גְּבֵרָא דְכוּתִי: קֵאל לְהֵם יוֹסֵף.  
 מֵא הֵדָה אֲצַנְעָה אֲדִי צַנְעֵתֶם. הֵל מֵא  
 תַעֲלִמוּן. אֵנָה מֵא יִמְתַחַן רָגַל מִתְּלִי:  
 וְיֹאמַר יְהוּדָה מִה־נֹּאמַר לְאֲדִנִּי מִה־נִּגְדֵי  
 וּמִה־נִּצְטַדֵּק הָאֱלֹהִים מֵצֵא אֶת־עֵינֵי  
 עַבְדִּיךָ הַנֶּנֶה עַבְדִּים לְאֲדִנִּי גַם־אֲנַחְנוּ  
 גַּם־אֲשֶׁר־נִמְצָא הַנְּבִיעַ בִּידוֹ: וְאָמַר יְהוּדָה.  
 מֵא נִימַר לְרַבּוֹנֵי. מֵא נִמְלִיל וּמֵא נִזְכִּי.  
 מִן קָדָם יי. אֲשֵׁתִיכָה חוֹבָא בְּעַבְדְּךָ. הֵא  
 אֲנַחְנָא עַבְדֵיךָ רַבּוֹנֵי. אֵךְ אֲנַחְנָא. אֵךְ  
 דֵּאֲשֵׁתִיכָה בְּיָדֵא בִידוּהִי: קֵאל יְהוּדָה. מֵא  
 נִקוּד לְסִידֵי. מֵא נִתְכַלֵּם וּמֵא נִחְתַּנְג. אֵלֵה  
 אֹוקֵעַ עַבְדִּיךָ בְּדוּבָהֶם. הֵא נַחַן עַבְדֵּא  
 לְסִידֵי. נַחַן וּמִן וְגַד אֲלֵגֵאִם פִּי יֵדָה:  
 וְיֹאמַר הַדִּיקָה לִי מַעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר  
 נִמְצָא הַנְּבִיעַ בִּידוֹ הוּא יִהְיֶה לִי עַבְדִּי  
 וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל־אֲבִיכֶם: וְאָמַר. הֵם  
 לִי. מִלְמַעְבַּד דֵּא. גְּבֵרָא. דֵּאֲשֵׁתִיכָה  
 בְּיָדֵא בִידוּהִי. הוּא יִהִי לִי עַבְדֵּא. וְאַתּוּן.  
 סְקוּ לְשָׁלוֹם לֹוְתֵי אֲבֹוִכּוֹן: קֵאל. אֲנֵא מֵעֵאֵד  
 מִן אִין אֲצַנַע מִתַּל הֵדָה אֲלֵאמַר. אֲדִי וְגַד  
 אֲלֵגֵאִם פִּי יֵדָה. הוּ יוֹכּוֹן לִי עַבְדֵּא. וְאַנְתֶּם.  
 אֲצַעְדוּ בְּסִלָּאִם אֵלֵי אֲבִיכֶם: קֵמ"ו פִּים יִחֻקִיָּהוּ  
 ס"ו וּמִפְּטִירֵין וְיִקֵּץ שְׁלֵמָה בְּמַלְכִים א' ס"ו ג' ס ס ס  
 גְּדוּ לְמַנְחַת שֶׁבֶת וְכ' וְה'. וְיִנְחַשׁ אֵלֶיךָ יְהוּדָה וְיֹאמַר  
 כִּי אֲדִנִּי יִדְבַר־נָא עַבְדִּיךָ דְּבַר בְּאוּנֵי אֲדִנִּי

חלק הרקדוק (ז) האנו עבדים. בדגש שני הנגזרין ובסגול הראשון. והמסורת ג' דגושין וזה אחד מהם: א) ארני שאל. תרגום שלנו רבוני שאיל השי"ן בפתח כמו ניקוד דשאל שאל שהוא שאלא שאיל וניקוד אחר להם, וזה כי אם יהיה ניקוד השין בשוא יהיה הפירוש שהשאלה היתה בפירוש היש לכם אב או אח, ואם יהיה השין בפתח יהיה הפירוש שהיה שואל שאלות אחרות בסתם עד שהוכרחו להשיבו כולנו בני איש אחד ונו', האחד איננו והקטן היום את אבינו, וזהו כוונת תיבת לאמר שבפסוק לוטר שהכוונה היא כאלו אמר היש לכם אב או וכו' והמסורת שם שאלא שאיל גוברא בפת"ח וכו' מתרגם רבוני שאיל בשו"א, לא הוזה מדותיו ולכן אין לזו סמה שניקדוהו הקדמונים בפת"ח ועיין ברש"י פ' שאל שאל האיש ודוק:



לו את דברי אדני: ותהי פד סליקנא.  
 לות עבדך אבא ותוונא ליה. ית פתנמי  
 רבנני: פלמא צעדנא אלי עבדך אבנא.  
 אנברנאה בכראם סירי: ויאמר אבני  
 שבו שברו לנו מעט אכל: ואמר אבנא.  
 תנבו זבנו לנא זעיר עבדא: פקאל  
 אבנא. ארגעו אמתארו לנא קלילא מן  
 אטעאם: ונאמר לא נובל לרדת אסייש  
 אחינו הקטן אתנו וירדנו ביילא נובל  
 לראות פניי האיש ואחינו הקטן איננו  
 אתנו: ואמרנא. לא נובל למיחת. אם  
 אית אחונא זעירא עמנא וניחית. ארי לא  
 ניכול. למחוי אפי גוברא. ואחונא זעירא  
 ליתוהי עמנא: קלנא לא נטיק אן ננחדר.  
 אאן כאן אבנא אצגור מענא אנחדרנא  
 לאנא לא נטיק אן נרא ונה ארגל. ואבנא  
 אצגור לים הו מענא: ויאמר עבדך אבי  
 אלינו אתם ידעתם: בי שנים ילדה לי  
 אשתי: ואמר. עבדך אבא לנא. אתון  
 ידעתון. ארי תרין ילדת לי אתתי: פקאל  
 עבדך אבנא לנא. אתם תעלמון. אן  
 זונתי אנמא ולדת לי אתנן: ויצא האחד  
 מאתי ואמר אך טרף טרף ולא ראיתו  
 עדינה: ונפק חד מלותי. ואמרית. פרם  
 מקטל קטיל. ולא חזיתיה עד פעון: פכרג  
 אחדה מאמן ענדי. וקלת לעלה קד אפתרם  
 ודם אראה ארי אלאן: ולקחתם נס אתי  
 זה מעם פני וקררו אסון והורדתם אתי  
 שיבתי פרעה שאלה: ותסבון אף ית  
 דין. מן קדמי ויערעניה מותא. ותחתון  
 ית סיבתי. בבשתא לשאול: פאן אכרתם  
 הדא איצא. מן ענדי וואפתה אלמנייה.  
 אנזלתם שיבתי. בחסרה אלי אתרא:  
 ועתה פבאי אלי עבדך אבי והנער איננו  
 אתנו ונפשו קשורה בנפשו: וכען.  
 פמיתא לות עבדך אבא. ועולימא ליתוהי  
 עמנא. ונפשיה תביבא ליה בנפשיה: ואן  
 אן צרת אלי עבדך אבי. ואגלאם לים  
 הו מענא. ונפסה מעקודה בנפסה: והיה

פראתו בראין הנער ומת והורידו עבדך  
 אתי שיבת עבדך אבניו בינון שאלה:  
 ויהי פד יחוי. ארי לית עולימא וימות.  
 ויחתון עבדך. ית סיבת עבדך אבנא.  
 פדוונא לשאול: פכמא ירא אנה לים  
 מענא ימות. ויכון עבדך קד אנולו שיבה  
 עבדך אבנא. בחסרה אלי אתרא: כי  
 עבדך ערב אתי הנער מעם אבי לאמר  
 אסילא אביאנו אליך וחטאתי לאבי פל  
 הימים: ארי עבדך מערב פעולימא. מן  
 אבא למימר. אם לא איתנייה לך. ואיהי  
 חטי לאבא פד יומיא: לאן עבדך  
 צמן בארגלאם. מן אבי קאילא. אן לם  
 אניבה אליך. פאכון כאטיא לאבי טור  
 אזמאן: ועתה ישבנא עבדך פחת הנער  
 עבד לאדני והנער יעד עס אחיו: וכען.  
 יתיב פעון עבדך תחות עולימא. עבדא  
 לרבנני. ועולימא יפק עם אחוהי: ואלאן  
 יגלם עבדך מכאן אגלאם. עבדא לסירי.  
 ואגלאם יצעד מע אכותה: כי אן אעלה  
 ארי אבי והנער איננו אתי פן אראה ברע  
 אשר ימצא את אבי: ארי איכדין אפק  
 לות אבא. ועולימא ליתוהי עמי. דלמא  
 אחוי בבשתא. דתשבה ית אבא: אנא  
 אפכר כיף אצעד אלי אבי. ואלגלאם  
 לים הו מעי. כלא אשאהד אלברא. ארי  
 ינאלה: ולא יכל יוסף דהתאפק לכל  
 הנצבים עליו ויקרא הוציאנו כל איש  
 מעלי ולא עמד איש אתי בהתודע יוסף  
 אל אחיו: ולא יכיר יוסף לאתחסנא. לכל  
 דקיימין עלוהי. וקרא. אפיקו כל אנש  
 מעדווי. ודא קם אנש עמיה. פד אתידע  
 יוסף לאחוהי: ודא יטיק יוסף אן  
 יתחרך לדאלך. מן כתרה אלוקוף בין  
 ידיה. פנארא. אכרגו כל רגל מן בין ידי.  
 ודם יקף אנסאן מעה. חין תערף יוסף  
 באכותה: ויתן אתי קלו בבכי וישמעו  
 מצרים וישמע בית פרעה: ויתב ית קליה  
 בבכיתא. ושמעו מצראי. ושמע אנש

בית

חלק הדקדוק. (ב) כי שנים ילדה לי אשתי. היבת לי במפחא ברוב התיגאן המדוקדקות:



בית פרעה: פרפע צותה בכבא. התא  
 סמעו אלמצריון. וסמעו אל פרעון:  
 ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף העוד אבי  
 חי ולא יכלו אחיו לענות אתו פינבלו  
 מפניו: ואמר יוסף לאחיו אני יוסף.  
 העד בען אבא קיום. ולא יכלו אחיו  
 לאתבא יתיה פתגם. ארי אתפלהלו מן  
 קדמוהי: תם קאל יוסף לאכותה אנא  
 יוסף. הר עאר אני באק. פלם יטיקו  
 אכותה איניבוה. ממא דהשו מן בין ידיה:  
 ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו  
 ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם  
 אתי מצרימה: ואמר יוסף לאחיו קרובו  
 בען לותי וקרובו. ואמר. אנא יוסף  
 אחוכון. דזינתון יתי למצרים: תם קאל  
 להם. תקדמו אייתקדמו. קאל. אנא יוסף  
 אחיכם. אדי בעתמוני אלי מצר: ועתה  
 אריתעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם  
 אתי הנה כי מתיה שלתני אלהים  
 לפניכם: ובען לא תתנססון. ולא יתקף  
 בעיניכון. ארי זפינתון יתי הלכא. ארי  
 לקיימא. שרני יי קדמיכון: ואלאן לא  
 תגתמו. ולא ישתד עליכם. אד בעתמוני  
 ארי ההנא. לאן אלה בעתני בין ידיכם  
 למעשה: פריזה שנתים הרעב בקרב  
 הארץ ועוד חמש שנים אשר אין חריש  
 וקציר: ארי דגן. תרתין שנין בפנא פגו  
 ארעא. ועוד חמש שנין. דלית זרעא  
 וחצדא: ודאלך. אן הדה סנתין גוע קד  
 מצתא פי אלברד. ובקא כמס סנין. לים  
 פיהא זרע ולא הצאד: וישלחני אלהים  
 לפניכם לשום לכם שארית בארץ  
 ודהחיות לכם לפליטה גדלה: ושלחני  
 יי קדמיכון. לשואה לכון. שארא בארעא.  
 ולקיימא לכון. לשזכא רבא: פבעתני  
 אלה בין ידיכם. ליעזיר לכם. בקאא פי  
 אלארץ. ויחיי לכם. פליתה עצימה:  
 ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי  
 האלהים וישומני לאנן לפרעה ולארון  
 לכל ביתו ומשל בכל ארץ מצרים: ובען.

לא אתון. שלחתון יתי הלכא. אלהין מן  
 קדם יי. ושוניני אבא לפרעה. ורבון לכל  
 ביתיה. ושלש בכל ארעא דמצרים:  
 ולאן. לים אתם בעתמוני ההנא. אלא  
 אלה. וצירני אסתארא לפרעון. וסידא  
 לגמיע אלה. וסלטאנא עלי גמיע ברד  
 מצר: מהרו ועלו אל אחי ואמרתם אליו  
 פה אמר בנגד יוסף שומני אלהים לארון  
 לכל מצרים ודה אלי אלי העמד: אוהו  
 וסקו לות אבא. ותימרון ליה. פדגן אמר  
 בנגד יוסף. שוניני יי. לרבון לכל מצראי.  
 חות לותי לא תתעבב: אסרעו ואצעדו  
 אלי אבי. וקולו לה. כדא קאל אבנגד יוסף.  
 צירני אלה סידא לגמיע אלמצריון.  
 אנחדר ארי לא תקף: וישבת בארץ  
 גשן והיית קרוב אלי אתה ובנגד ובני  
 בנגד וצאנך ובקרך וכל אשר קד: ותתיב  
 בארעא דגשן. ותהי קרוב לי. את. ובנגד  
 ובני בנגד. וענך ותורך וכל דלך: וקם פי  
 ברד אלסדיר. ותכון קרובא מני. אנת.  
 ובנידובני בניד. ונגמד ובקרך וגמיע מאד:  
 וכלפדתי אתך שם פיעוד חמש שנים  
 רעב פן תורש אתה וביתך וכל אשר קד:  
 ואזון יתך תפון. ארי עוד. חמש  
 שנין בפנא. דלמא תשתיצי. את ואנש  
 ביתך וכל דלך: ואמונד תם. לאן קד  
 בקי כמס סנין גוע. כדא תפתקר. אנת  
 ואלך וגמיע מאדך: והנה עיניכם ראות  
 ועיני אחי בנימין פיפי המדבר אליכם:  
 והא עיניכון חזין. ועיני אחי בנימין.  
 ארי פדישנכון אנא ממליל עמכון: והודא  
 עיונכם נאצרה. ועיני אבי בנימין. אן  
 פא יכאטנכם: והגדתם לאבי אתיכל  
 פבודי במצרים ואת פלי אשר ראיתם  
 ומחרתם והורדתם את אבי הנה: ותחזון  
 לאבא. ית כל יקרי דבמצרים. וית כל  
 דחזיתון. ותחזון. ותחתון ית אבא הלכא:  
 ואכברו אבי. בגמיע כראמתי במצר.  
 ובגמיע מאראיתמוה. ואסרעו. ואחדרוה  
 ארי ההנא: ויפל על צוארי בנימין אחיו



ויבך ובנימן בכה על צואריו : ונפר . על  
צורא דבנימן אחוהי ובכא . ובנימן . בכא  
על צוריה : פאנבב עלי ענק בנימן אביה  
ובכא . ובנימן איצא . בכא עלי ענקה :  
וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן  
דברו אחיו אתו : ונשיק לכל אחוהי ובכא  
עליהון . ובתר כן . מלילו אחוהי עמיה :  
וקבל סאיר אבותה ובכא מעהם . ובעד  
דאך כלמוה : והקל נשמע בית פרעה  
לאמר באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה  
ובעיני עבדיו : וקלא אשתמע . בית פרעה  
למימר . אתו אחי יוסף . ושפר בעיני  
פרעה . ובעיני עבדוהי : וארתפע אצות .  
ארי פרעון וקיל לה . גאו אבוה יוסף .  
פחסן דאך ענדה . וענד קואדה : ויאמר  
פרעה ארי יוסף אמר ארי אחיך זאת עשו  
טענו את בעירכם ורכו באו ארצה כנען :  
ואמר פרעה ליוסף . אימר לאחך דא  
עפידו . טענו ית בעירכון . ואזילו אובילו  
לארעא דכנען : תם קאר פרעון ליוסף .  
קול לאבותך אצנעו כלה . סוקו דואבכם .  
ואמצו ודוהא ארי בלד כנעאן : וקחו את  
אביכם ואת פתיכם ובאו ארי ואתנה  
לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את  
חלב הארץ : ודברו ית אבוכון . וית אנש  
פתיכון ואיתו דותי . ואתין לכון . ית טוב  
ארעא דמצרים . ותיכלון ית טובא דארעא :  
ואחמרו אביכם . ואלכם וצירו ארי .  
ואעטיכם כיר בלד מצר . ותאבלו אנוד  
מא פיה : ואתה צויתתה זאת עשו קחו  
לכם מארץ מצרים עגלות לטפכם  
ולנשיכם ונשאתם את אביכם ובאתם :  
ואת מפקד דא עבדו . סבו לכון מארעא  
דמצרים עגן . לטפדכון ולנשיכון . ותטלון  
ית אבוכון ותיתון : ואנת מאמור אן תקול  
להם אן יצנעו כלה . כרו לכם מן בלד  
מצר עגאלא . לאטפאלכם ונסאכם .  
ואחמרו אביכם ותעאלו : ועינכם ארי  
תחם על פליכם כיר טוב פלי ארץ מצרים  
לכם הוא : ועינכון . לא תחום על מינכון .

ב

ארי מאב . כל ארעא דמצרים דילכון הוא :  
ועיונכם . לא תשפק עלי אניתכם . לאן  
כיר נטיע בלד מצר הו לכם : ויעשו כן  
בני ישראל ויהן להם יוסף עגלות על פי  
פרעה ויהן להם צדה דדרך : ועבדו כן  
בני ישראל . ויהב להון יוסף . עגלון על  
מומרא דפרעה . ויהב להון . וודין דאורחא :  
פצנעו כדאך בני אסראיל . ואעטאהם  
יוסף . עגאלא באמר פרעון . ואעטא זארא  
לאטריק : לכדסנתן לאיש חלפות שמלת  
ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש  
חלפת שמלת : לכודהון יהב . לגבר  
אסטלון דלבושא . ולבנימן יהב תלת  
מאה סלעין דכסף . וחמשא אסטלון  
דלבושא : ואעטא כל רגל מנהם כלעה .  
ואעטא בנימן תלאת מאיה דרהם .  
וכמס כרע : ולאבי שדה בזאת עשרה  
חמרים נשאים מטוב מצרים ועשר אתנת  
נשאת בר ורחם ומזון לאביו דדרך :  
ולאבוהי . שדה כרין עסרא חמרין . טעינין  
מטוב מצרים . ועסר אתנן . טעינין . עבור  
ודחים וודין . לאבוהי דאורחא : ובעת  
לאביה בעשרה חמיר . מחמלה מן כיר  
מצר . ועשר אתאן מחמלה . ברא וסטעאמא  
ונראא . לאביה לאטריק : וישלח את אחיו  
ויכלו ויאמר אלהם ארי תרגונו בדרך : ושלח  
ית אחוהי ואולו . ואמר להון . לא תתנצון  
באורחא : פבעת באכותה ומצו . וקאל  
להם . לא תרגוון פי אטריק : ויעלו  
ממצרים ובאו ארץ כנען ארי יעקב  
אביהם : וסדוקו ממצרים . ואתו לארעא  
דכנען . לות יעקב אבוהון : פצעדו מן  
מצר . וגאו ארי בלד כנעאן . ארי יעקוב  
אביהם : ויגרו לו לאמר עוד יוסף חי וכי  
הוא משל בכל ארץ מצרים ויפג לבו פי  
לא האמין להם : וחויאו ליה למימר . עד  
פען יוסף קיים . וארי הוא שליט בכל  
ארעא דמצרים . והואה מדיא פיגן על  
לביה . ארי לא הימין להון : ואכברוה  
וקאו . באן עאר יוסף באקי . ואנהו סלטאן

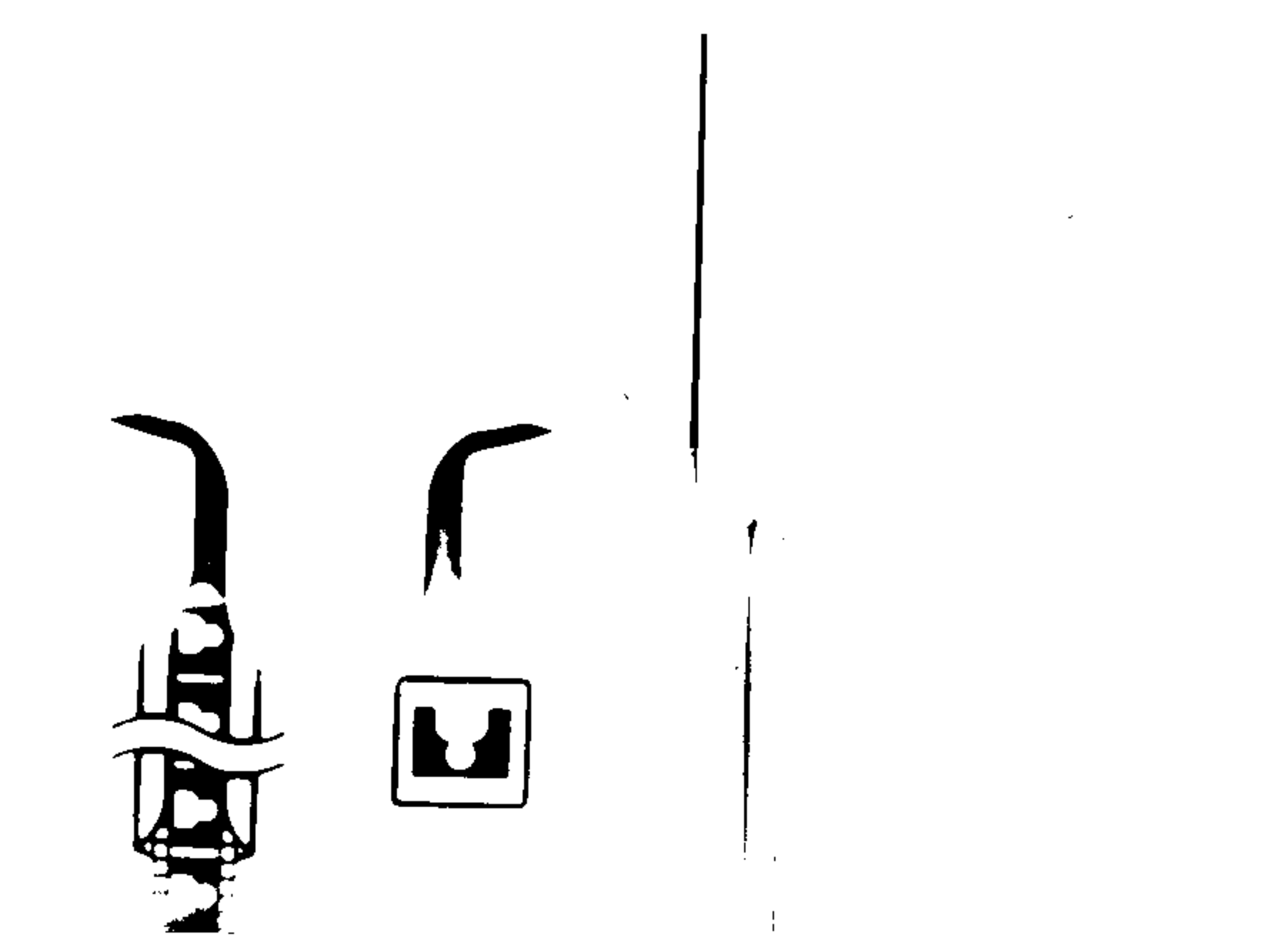
עלי



ערי גמיעו-לד מצר. פשכך קלבה. ולם  
 יתק בהם : וידברו אליו את כל-דברי  
 יוסף אשר-דבר אלהם וירא את-העגלות  
 אשר-שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח  
 יעקב אביהם : ומלילו עפיה . ית כל  
 פתגמי יוסף המליל עפיהן . וחזא ית  
 עגלתא . השלח יוסף למטל יתיה . ושרת .  
 רוח קודשא על יעקב אבוהון : תם  
 כלמוה . בגמיע כלאם יוסף אדי כלמהם .  
 וראא ארענאל . אדי בעת בהא לתחמלה .  
 פעאשת רוח יעקוב אביהם : ויאמר  
 ישראל רב עוד-יוסף בני חי ארבה  
 ואראנו בטרם אמות : ואמר ישראל . סני  
 לי חדוא . עד פגען יוסף ברי קיים . איזיל  
 ואחזיניה עד לא אמות : פקאל אסראיל .  
 חסבי אד עאד יוסף אבני באקי . אמצי  
 ואראה קבל אן אמות : ויסע ישראל וכל-  
 אשר לו ויבא בארה שבע . ויזבח זבחים  
 לאלהי אביו יצחק : ונטל ישראל וכל  
 דדיה . ואתא לבאר שבע . ודפח דבחין .  
 לאדהא דאבוהי יצחק : פרחל אסראיל  
 וגמיע מאלה . חתא גא ארי ביר סבע .  
 פרבח דבאחא . לאאה אביה יצחאק :  
 ויאמר אלהים לישראל במראת הלילה  
 ויאמר יעקב ויעקב ויאמר הנני : ואמר  
 יי לישראל פחזוא דליליא . ואמר יעקב  
 יעקב . ואמר האנא : פקאל אלה לאסראיל  
 פי רויה ארי . פקאל יא יעקוב יא  
 יעקוב . קאל לביך : ויאמר אנכי האל  
 אלהי אביך אלי-תירא מרדה מצרימה  
 פי-דגוי גדול אשימך שם : ואמר . אנא  
 אל אלהא דאבוך . לא תרחל מקמיחת  
 למצרים . ארי לעם סני אשוניך תמן :  
 קאל . אנא אטאיק אאה אביך . לא תכאף  
 מן אחרור אלי מצר . פאני אציר מנך  
 אמה כבירה : אנכי ארד עפך מצרימה  
 ויאנכי אעלך גס-עלה ויוסף ישות ידו  
 על-עיניך : אנא איחות עפך למצרים :

ואנא אפקנדך אף אפקא . ויוסף . ישוי  
 ידוהי על עיניך : אנא אנול מעך אי מצר .  
 ואנא אצעדך אצעאדא . ויוסף יגמזך :  
 ויקם יעקב מבאר שבע וישאו בני ישראל  
 את-יעקב אביהם ואת-מפם ואת-נשיהם  
 בעגלות אשר-שלח פרעה לשאת אתו :  
 וקם יעקב מבאר שבע . ונטלו בני ישראל  
 ית יעקב אבוהון . וית מפלהון וית נשיהון .  
 בעגלתא . השלח פרעה למטל יתיה :  
 פקאם יעקוב מן ביר סבע . וחמלו בני  
 יעקוב אביהם . ואמפאלהם ונסאחם .  
 עלי אענאל . אדי בעת בהא פרעון  
 לתחמלה : ויקחו את-מקניהם ואת-רכושם  
 אשר רכשו בארץ כנען ויבאו מצרימה  
 יעקב וכל-זרעו איתו : ודברו ית גיתיהון .  
 וית קנינהון דקנו בארעא דכנען . ואתו  
 למצרים . יעקב וכל בנוהי עפיה : פאכרו  
 מואשיהם . וסרתחם אדי מלכוה פי  
 בדר כנעאן . וגאו אלי מצר . יעקוב  
 וגמיע נסלה מעה : בנני ובני בנני אתו  
 בנתיו ובנות בנני וכל-זרעו הבוי אתו  
 מצרימה : בנוהי . ובני בנוהי עפיה . בנתיה .  
 ובנת בנוהי וכל בנוהי . איתי עפיה  
 למצרים : בניה . ובני בניה מעה . בנאתה .  
 ובנאת בניה-וסאר נסלה . גאבהם מעה  
 ארי מצר : ס ואלה שמות בנני  
 ישראל הבאים מצרימה יעקב ובנני בכר  
 יעקב ראובן : ואלין שמחת בני ישראל .  
 דעאלו למצרים יעקב ובנוהי . פוכריה  
 דיעקב ראובן : והדה אסמא בני אסראיל .  
 אדאכלין אלי מצר יעקוב ובניה . בכר  
 יעקוב ראובן : ובני ראובן חנוך ופלוא  
 וחצרן וכרמי : ובני ראובן . חנוך ופלוא  
 וחצרן וכרמי : ובני ראובן . חנוך ופלוא  
 וחצרן וכרמי : ובני שמעון ימואל וימין  
 ואהר ויבין וצחר ושאל בן-הפנענית :  
 ובני שמעון . ימואל וימין . ואהר ויבין  
 וצחר . ושאל בר פנעניתא : ובני שמעון .

ימואל  
 חלק הדקדוק (ג) ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק . המפחא בתיבת אבו בכל סה"י : (ד) אנכי ארד עפך מצרימה . היבת  
 אביו בשופר הולך בכל התיגאן המדוקדקות לא ברביעי . להורות גורל וחוק שיתוף ודיכוק השכיתה ביעקב אבטן : (ה) ואנכי אעלך . האלף  
 בפתח כי הוא מהפעל הכבד אבל אענך כסתר רעם סגול כי הוא מן הקל . [רד"ק וסדרי"ב] :  
 למד (כתר תורה)





ימואל וימין. ואהר ויבין וצחר. ושאוול אבן  
 ארבעאנייה: ובני לוי גרשון וקהת ומררי:  
 ובני לוי. גרשון. וקהת ומררי: ובני לוי.  
 גרשון. וקהת ומררי: ובני יהודה ער ואונן  
 ושלה ופרץ וזרח וימת ער ואונן בארץ  
 כנען ויהיו בני פרץ חצרן וחמול: ובני  
 יהודה. ער ואונן. ושלה ופרץ וזרח. ומית  
 ער ואונן בארעא דכנען. והיו בני פרץ  
 חצרן וחמול: ובני יהודה. ער ואונן.  
 ושלה ופרץ וזרח. ומאת ער ואונן פי בלד  
 כנעאן. וכאן בני פרץ חצרן וחמול:  
 ובני יששכר תולע ופוח ויוב ושמרון: ובני  
 יששכר. תולע ופוח ויוב ושמרון: ובני  
 יששכר. תולע ופוח ויוב ושמרון: ובני  
 זבולון סרד וארון ויחאל: ובני זבולון.  
 סרד וארון ויחאל: ובני זבולון. סרד  
 וארון ויחאל: אלה ובני לאה אשר ילדה  
 ליעקב בפדן ארם ואת דינה בתו כלה  
 גפיש בניו ובנתיו שלשים ושלש: ארין  
 בני לאה. הילידת ליעקב בפדן ארם. וית  
 דינה ברתיה. כל נפש בנוהי. ובנתיה  
 תלתין ותלת: הולאי בני לאה. אדי  
 וזרתהם ליעקוב פי פדן ארם. ודינה  
 אבנתה. גמיעהם תלאתה ותלאתין  
 נפסא: ובני גד צפיון וחגי שוני ואצבן  
 ערי וארודי ואראלי: ובני גד. צפיון וחגי  
 שוני ואצבון. ערי וארודי ואראלי: ובני  
 גד. צפיון וחגי שוני ואצבון. ערי וארודי  
 ואראלי: ובני אשר ימנה וישוה וישוי  
 ובריעה ושרח אחתם ובני בריעה חבר  
 ומלביאל: ובני אשר. ימנה וישוה. וישוי  
 ובריעה ושרח אחתהון. ובני בריעה. חבר  
 ומלביאל: ובני אשר. ימנה וישוה. וישוי  
 ובריעה וסרח אכתהם. ובני בריעה. חבר  
 ומלביאל: אלה בני זלפה אשר נתן לבן  
 ללאה בתו ותלד את אלה ליעקב שש  
 עשרה נפש: ארין בני זלפה. דיחב לבן  
 ללאה ברתיה. וילידת ית ארין ליעקב.  
 שית עסרי נפשן: הולאי בני זלפה. אדי  
 אעטא לבן ללאה אבנתה. גמיע מא וזרת

ליעקוב סתה עשר נפסא: בני רחל אשת  
 יעקב יוסף ובנימין: בני רחל אתת יעקב.  
 יוסף ובנימין: בני רחל זונה יעקוב. יוסף  
 ובנימין: וילד ליוסף בארץ מצרים אשר  
 ילדה לו אסנת בת פוטיפרע כהן אן את  
 מנשה ואת אפרים: ואתיליד ליוסף  
 בארעא דמצרים. הילידת ליה אסנת.  
 בת פוטיפרע רבא דאון ית מנשה וית  
 אפרים: וולד ליוסף פי בלד מצר. אדי  
 ולדת לה אסנת. אבנה פוטיפרע אמאם  
 און. מנשה ואפרים: ובני בנימין בלע  
 ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים  
 וחפים וארד: ובני בנימין. בלע ובכר  
 ואשבל. גרא ונעמן אחי וראש. מפים  
 וחפים וארד: ובני בנימין. בלע ובכר  
 ואשבל. גרא ונעמן אחי וראש. מופים  
 וחופים וארד: אלה בני רחל אשר ילד  
 ליעקב כלה נפש ארבעה עשר: ארין בני  
 רחל. ואתילידו ליעקב בל נפשתא ארבע  
 עסרי: הולאי בני רחל. אדי ולדו ליעקוב.  
 גמיעהם יד נפסא: ובני דן חשים:  
 ובני דן חשים: ובני דן חשים: ובני נפתלי  
 יחצאל וגוני ויצר ושלם: ובני נפתלי.  
 יחצאל וגוני ויצר ושלם: ובני נפתלי.  
 יחצאל וגוני ויצר ושלם: אלה בני בלהה  
 אשר נתן לבן לרחל בתו ותלד את אלה  
 ליעקב כלה נפש שבעה: ארין בני בלהה.  
 דיחב לבן לרחל ברתיה. וילידת ית ארין.  
 ליעקב כל נפשתא שבע: הולאי בני  
 בלהה. אדי אעטא לבן לרחל אבנתה. גמיע  
 מא וזרת ליעקוב סבעה נפוס: כלה נפש  
 הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מקבר  
 נשי בני יעקב כלה נפש ששים ושש:  
 כל נפשתא. דעאלא ליעקב למצרים  
 נפקי ירפיה. פר מנשי בני יעקב. כל  
 נפשתא שתין ושית: גמיע אנפוס.  
 אדאכלה אדי מצר מע יעקוב מא כרג  
 מן צלבה. ודאך סוא נסוה בניה. גמיעהם  
 סתה וסתין נפסא: ובני יוסף אשר ילד  
 לו במצרים נפש שנים כלה נפש לבית



יעקב הבאה מצרימה שבעים: ובני יוסף.  
 דאתי לידו ליה במצרים נפשתא תרתין.  
 כל נפשתא לבית יעקב. דעאלא למצרים  
 שבועין: ובני יוסף. אדי זלדו לה במצר  
 נפסאן. גמלה אנפוס. אדאבלה מן אל  
 יעקוב ארי מצר סבעין: ם ואתי  
 יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו  
 גשנה ויבאו ארצה גשן: וית יהודה. שלח  
 קדמוהי לות יוסף. לפנאה קדמוהי לגשן.  
 ואתו לארעא גשן: תם בעת ביהודה  
 בין ידיה ארי יוסף. לידלה עלי בלד  
 אסדיר. פגאו איה: ויאמר יוסף מרפבתו  
 ויעל לקראת ישראל אביו גשנה  
 וירא אליו ויפל על צואריו ויבך עליו  
 צואריו עוד: ומקים יוסף רתבוהי: וסליק.  
 לקדמות ישראל אבוהי לגשן. ואתתו  
 ליה. ונפל על צוריה. ובבא על צוריה  
 עוד: פאסרג יוסף דאבתה. וצעד יתלקא  
 אסראיל אביה ארי אסדיר. פלמא צהר  
 לה. אנכב עלי ענקה. ובבא עליה הוייא:  
 ויאמר ישראל אל יוסף אמורה הפעם  
 אחרי ראיתי את פניך פי עורך חי: ואמר  
 ישראל. ליוסף אלו אנא מאית זמנא הדא  
 מנחם אנא. בתר דהזיתנן לאפק. ארי  
 עד פען קיים את: פקאל לה אמות אלן.  
 בעד מאראית ונהך. אן עאדך באקי:  
 ויאמר יוסף אל אחיו ואלי בית אביו  
 אעלה ואגידה לפרעה ואמרה אליו אחי  
 ובית אבי אשר בארץ פגען באו אלי:  
 ואמר יוסף לאחותי ולבית אבוהי. אפק  
 ואחיו לפרעה. ואמר ליה. אחי ובית  
 אבא. דבארעא דכנען אתו לותי: פקאל  
 יוסף לאכותה וסאיר אל אביה. אצעד  
 ארי פרעון ואכברה. ואקול לה. אכותי  
 ואל אבי. אדי פי בלד כנעאן קד גאו אי:  
 והאנשים רעי צאן פי אנשי מקנה היו  
 וצאנם ובקרם וכל אשר להם הביאו:  
 וגבריא רען ענא. ארי גוברי מרי גיתי  
 אגון. וענהון ותוריהון וכל דידיהון איתי יא:

ואלקום רעא גנם. לאנהם כאנו דוי  
 מאשיה. וגנמהם ובקרהם. וגמיע מאהם  
 אתו בה: והיה פיי יקרא לכם פרעה ואמר  
 מה מעשיכם: ויהי ארי יקרי לבן פרעה.  
 ויאמר מא עובדיכון: פאדא רעא בכם  
 פרעון. וקאל מא צנעתכם: ואמרתם  
 אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד  
 עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור השבו  
 בארץ גשן כיתועבת מצרים כד ירעה  
 צאן: ותימרון. גוברי מרי גיתי. הו עבדיך  
 מנעורנא ועד פען. אף אנחנא אף  
 אבהתנא. בדיל. דתתבון בארעא גשן.  
 ארי מרחקין מצראי כד רעי ענא: קולו.  
 כאן עבדיך. דוי מאשיה מן צננא ארי  
 אלאן. וכד אלך אבאינא. לקבל את תקימו  
 פי בלד אסדיר. לאן אל מצרון יכרהון כל  
 ראעי גנם: ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר  
 אבי ואחי וצאנם ובקרם וכל אשר להם  
 באו מארץ פגען והנם בארץ גשן: ואתא  
 יוסף וחיו לפרעה. ואמר אבא ואחי.  
 וענהון ותוריהון וכל דידיהון. אתו מארעא  
 דכנען. והא אגון בארעא גשן: תם  
 דכל יוסף ארי פרעון. ואכברה וקאל.  
 אבי ואכותי. וגנמהם ובקרהם וגמיע  
 מאדהם. קד גאו מן בלד כנעאן. והודא  
 הם פי בלד אסדיר: ומקצה אחיו לקח  
 חמשה אנשים ויצנם לפני פרעה: ומקצת  
 אחוהי. דבר חמשא גוברין. ואקימנן  
 קדם פרעה: ואבד כמסה אנאס מן  
 אכותה. ואוקפהם בין ידי פרעון: ויאמר  
 פרעה אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו אל  
 פרעה רעה צאן עבדיך גם אנחנו גם  
 אבותינו: ואמר פרעה. לאחותי מא  
 עובדיכון. ואמרו לפרעה. רען ענא  
 עבדיך. אף אנחנא אף אבהתנא: פקאל  
 פרעון. לאכותה מא צנעתכם. קאלו לה.  
 עבדיך רעא גנם. נהן ואבאינא: ויאמרו  
 אל פרעה לגור בארץ באנו פי אין מרעה  
 לצאן אשר לעבדיך פי כבד הרעב בארץ

חלק הדקדוק (1) לגור בארץ באנו. תדוהון מלעיל. [מהר"ב]:



קאל לה יעקוב. סני עמרי מאיה ותלאתין  
 סנה. וכאנת קלוא רדייה. וגם תלחק  
 סני חויה אבאי. חסב איאם סבנאיהם:  
 ויברך יעקב את פרעה ויצא מלפני  
 פרעה: וברך יעקב את פרעה. ונפק  
 מן קדם פרעה: תם דעא לה. וכרג מן בין  
 ידיה: וישב יוסף את אביו ואת אחיו  
 ויתן להם אחוזה בארץ מצרים במישב  
 הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה:  
 ואותיב יוסף את אביו ואת אחיו. ויהב  
 להון אהסנא בארעא דמצרים. בדרשפיר  
 בארעא בארע רעמסס. כמא דפקיד  
 פרעה: ואסבן יוסף אביה ואבותה.  
 ואעמאהם הווא פי בלד מצר. פי אנודה  
 והו בלד עין שמס. כמא אמר פרעון:  
 ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת  
 כל בית אביו לחם לפי השף: וזן יוסף את  
 אביו ואת אחיו. ואת כל בית אביו.  
 לחמא לפום טפלא: ומאן יוסף אביה  
 ואבותה. וסאיר אל אביה. טעאמא עלי  
 קדר אטפאלהם: ולחם אין בכל הארץ  
 כי כבוד הרעב מאד ותלה ארץ מצרים  
 וארץ כנען מפני הרעב: ולחמא לית בכל  
 ארעא. ארי תקוף כפנא לחדא.  
 ואשתדהו. עמא דארעא דמצרים ועמא  
 דארעא דכנען. מן קדם כפנא: וטעאם  
 לים פי גמיע אלבלד. ממא אשתד אנוע  
 גדא. חתא כל אהל בלד מצר ובלד  
 כנעאן. מן קבר אנוע: וידקט יוסף את  
 כל הפסף הנמצא בארץ מצרים ובארץ  
 כנען בשבר אשר הם שברים ויבא  
 יוסף את הפסף ביתה פרעה: וידקט  
 יוסף. ית כל כספא דאשתבח בארעא  
 דמצרים ובארעא דכנען. בעבורא דאנון  
 זבנין. ואיתי יוסף. ית כספא לבית פרעה:  
 וגמע יוסף. גמיע אלורק אלמוגוד פי  
 בלד מצר ובלד כנעאן. באלמירה אדי  
 כאנו ימתארוהא. ואדכלה אדי בית מאל  
 פרעון: ויתם הפסף מארץ מצרים  
 ומארץ כנען ויבא כל מצרים אדי יוסף

כנען ועתה ישבנינא עבדיך בארץ גשן:  
 ואמרו לפרעה. לאתותבא בארעא  
 אתינא ארי לית רעיא. לענא דלעבדך.  
 ארי תקוף כפנא בארעא דכנען. וכען.  
 יתבין כען עבדך בארעא דגשן: תם קאלו  
 לה. גינאנסבן פי אכלד. אדי לים מרעא  
 לנגם עבדך. אדי אשתד אלנוע פי בלד  
 כנעאן. ואלאן. יקימו עבדך פי בלד  
 אסדיר: ויאמר פרעה אדי יוסף לאמר  
 אבך ואחך באו אליך: ואמר פרעה.  
 ליוסף למימר. אבך ואחך אתו לותך:  
 פקאל פרעון. ליוסף קאלא. אבך ואחותך  
 גאו אליך: ארץ מצרים לפניך הוא  
 במישב הארץ הושב את אביך ואת  
 אחך ישבו בארץ גשן ואם ידעת ויש  
 בם אנשי חיל ושמעתם שרי מקנה עלי  
 אשר לי: ארעא דמצרים קדמך היא.  
 בדרשפיר בארעא. אותיב ית אבך וית  
 אחך. יתבין בארעא דגשן. ואם ידעת.  
 ואת ברוך גוברין דחילא. ותמניעון רבני  
 ביתי על דיני: הודא בלד מצר בין ידיך  
 אסכנהם פי אנודה. ודאלך אן יקימו פי  
 בלד אסדיר. ואן כנת תעלם אן פיהם  
 דוי חיל. פצייריהם. רייסא ארוכלא אדי  
 עלי מאשיתי: ויבא יוסף את יעקב אביו  
 ויעמדהו לפני פרעה ויברך יעקב את  
 פרעה: ואיתי יוסף ית יעקב אביו.  
 ואקימיה קדם פרעה. וברך יעקב ית  
 פרעה: פארכל יוסף יעקוב אביה. ואוקפה  
 בין ידי פרעון. פסלם עלויה: ויאמר פרעה  
 אדי יעקב כמה ימי שני חייך: ואמר  
 פרעה ליעקב. כמה ימי שני חייך: קאל  
 פרעון ליעקוב. כם סני חיותך: ויאמר  
 יעקב אדי פרעה ימי שני מגורי שלשים  
 ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי  
 ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי  
 מגוריהם: ואמר יעקב לפרעה. ימי שני  
 תותבותי. מאה ותלתין שנין. ועירין  
 ובישין. הוו ימי שני חיי. ולא אדביקו.  
 ית ימי שני חיי אבהתי. בימי תותבותהון:

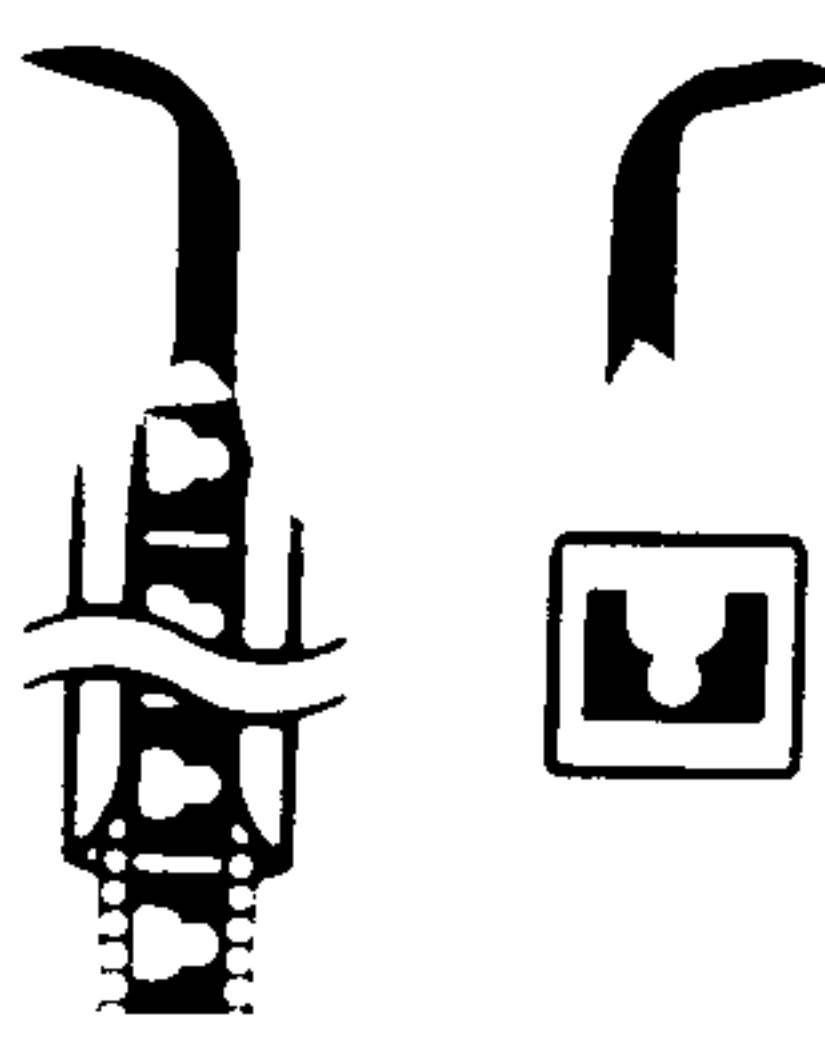
ד



לאמר הבה יקנו לחם ולמה נמות נגדך  
 כִּי־אִפֶּס כֶּסֶף : וְשָׁלִים כֶּסֶף . מֵאֲרָעָא  
 הַמְצָרִים וּמֵאֲרָעָא דִּכְנַעַן . וְאֵתוּ כָל מְצָרָאֵי  
 לִוְת יוֹסֵף לְמִימַר הֵב לָנָא לְחֶמְא . וְלִמָּא  
 נַמּוֹת לְקַבְּלָךְ . אֲרִי שָׁלִים כֶּסֶף : פִּפְנֵי  
 אֲדוּרֵק . מִן בְּלַד מִצְרַיִם וּמִן בְּלַד כְּנַעַן .  
 וְגֵאוּ גַמִּיעַ אֶל־מְצָרִיִן אֵלֶי יוֹסֵף קִאִידִין  
 אֶעֱטֵנָא טַעַמִּים . וְלִם נַמּוֹת חֲדָאֵךְ . אֲד  
 פְּנֵי אֲדוּרֵק : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ מִקְנֵיכֶם  
 וְאִתְּנֵה לָכֶם בְּמִקְנֵיכֶם אִם־אִפֶּס כֶּסֶף :  
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף הִבּוּ גִיתִיכּוֹן . וְאִתְּוִן לְכוֹן  
 בְּגִיתִיכּוֹן . אִם־שָׁלִים כֶּסֶף : קִאִל לְהֵם יוֹסֵף  
 הָאֵתוּ מוֹאֲשִׁיכֶם . וְאֶעֱטִיכֶם בְּהָא . אֲד פְּנֵי  
 אֲדוּרֵק : וַיִּבְיֵאוּ אֶת־מִקְנֵיהֶם אֶל־יוֹסֵף  
 וַיִּתֵּן לָהֶם יוֹסֵף לֶחֶם פְּסוּסִים וּבְמִקְנֵה  
 הַצֹּאֵן וּבְמִקְנֵה הַבְּקָר וּבְחֲמָרִים וַיִּנְהַלֵּם  
 בְּלַחֵם בְּכָל מִקְנֵהֶם בַּשָּׁנָה הַהִוא : וְאִתְּיֵאוּ  
 יֵת גִּיתִיהוֹן לִוְת יוֹסֵף . וַיִּהֵב לְהוֹן יוֹסֵף  
 לְחֶמְא בְּסוּסוֹתָא . וּבְגִיתֵי עֲנָא . וּבְגִיתֵי  
 תּוֹרֵי וּבְחֲמָרֵיָא . וַיִּנְנֹן בְּלַחֵמָא בְּכָל  
 גִּיתִיהוֹן . בַּשָּׁנָה הַהִוא : פִּאֵתוּ בְּמוֹאֲשִׁיהֶם  
 אֵלֶי יוֹסֵף . פִּאֶעֱטֵאֵהֶם טַעַמָּא בִּאלְכִיר .  
 וּמֵאֲשִׁיָּה אֲנָם וְאִבְקָר וְאֲחֲמִיר . וְאֵנֵאזְהֵם  
 בְּאֶטְעָאם בְּמֵאֲשִׁיתֵהֶם . פִּי תֵלַךְ אֶסְנָה :  
 וְתֵתֵם הַשָּׁנָה הַהִוא וַיִּבְאוּ אֵלָיו בַּשָּׁנָה  
 הַשְּׁנִית וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־נִכְחַד מֵאֲדָנִי כִּי  
 אִם־תֵּתֵם הַכֶּסֶף וּמִקְנֵה הַבְּהֵמָה אֶל־אֲדָנִי  
 לֹא נִשְׂאֵר לְפָנֵי אֲדָנִי בְּלֵתֵי אִם־גִּיתֵינוּ  
 וְאֶדְמֵתְנוּ : וְשָׁלִימַת שְׂתָא הַהִוא . וְאֵתוּ  
 לִוְתִּיהַ בַּשָּׁתָא תְּנִיתָא . וְאֵמְרוּ לִיהַ לֹא  
 נִכְפִּי מִן רַבּוּנִי . אֵלְהִין שָׁלִים כֶּסֶף . וְגִיתֵי  
 בְּעִירָא לִוְת רַבּוּנִי . לֹא אֶשְׂתָּאֵר קָדָם  
 רַבּוּנִי . אֵלְהִין גִּיתֵנָא וְאֲרָעָנָא : פִּלְמָא  
 כְּמִלַּת תֵּלַךְ אֶסְנָה . פִּנְאוּ אִיָּהּ פִּי אֶסְנָה  
 אֶתְאַנִּיָּה . וּקִאִלוּ לֵה לֹא נִכְתֵּם מִן סִידֵי .  
 אֲד פְּנֵי אֲדוּרֵק . וְאֶלְמוֹאֲשֵׁי מִן אֶלְבֵּהֲאִים  
 עַנְדָּ סִידֵי . וְלֹא יִבַּק בֵּין יָדֵיהַ . אֵלֹא  
 אֶבְרָאֵנָא וְרִיאֲצֵנָא : לְמָה נַמּוֹת לְעֵינֵיךְ  
 גַּם־אֲנַחְנוּ גַּם־אֶדְמֵתְנוּ קְנֵה־אֶתְנוּ וְאֶת־

אֶדְמֵתְנוּ בְּלַחֵם וְנַחֲיָה אֲנַחְנוּ וְאֶדְמֵתְנוּ  
 עֲבָרִים לְפָרְעָה וְתִקְוֵרַע וְנַחֲיָה וְלֹא נַמּוֹת  
 וְהָאֶדְמָה לֹא תִשֵּׁם : לְמָא נַמּוֹת לְעֵינֵךְ .  
 אֵף אֲנַחְנָא אֵף אֲרָעָנָא . קְנֵי יִתְנָא וְיֵת  
 אֲרָעָנָא בְּלַחֵמָא . וְנַחֲי . אֲנַחְנָא וְאֲרָעָנָא  
 עֲבָרִין לְפָרְעָה . וְהֵב בְּר זֵרַע . וְנַחֲי וְלֹא  
 נַמּוֹת . וְאֲרָעָא לֹא תִבּוּר : לִם נַמּוֹת  
 בְּחֲצֵרְתְךָ . נַחֵן וְרִיאֲצֵנָא . אֶשְׂתֵּרִינָא  
 וְרִיאֲצֵנָא בְּאֶטְעָאם . וְנַצִּיר נַחֵן וְרִיאֲצֵנָא  
 עֲבִידָא לְפָרְעוֹן . וְאֶעֱטֵנָא חֲבָא . וְנַחֲיָא בְּהַ  
 וְלֹא נַמּוֹת . וְאֶרְאֲרִץ לֹא תִכַּל : וַיִּקֶן יוֹסֵף  
 אֶת־כָּל־אֶרְצֵת מִצְרַיִם לְפָרְעָה כִּי־מָכְרוּ  
 מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי־חֹזֵק עֲלֵהֶם הָרַעֵב  
 וְתִהְיֵ הָאֲרִץ לְפָרְעָה : וְקָנָא יוֹסֵף . יֵת כָּל  
 אֲרָעָא הַמְצָרִים לְפָרְעָה . אֲרִי זָבִינוּ מְצָרָאֵי  
 גְּבַר חֲקֻלְיָה . אֲרִי תִקִּיף עֲלֵיהוֹן כֶּפְנָא .  
 וְהוֹת אֲרָעָא לְפָרְעָה : פִּאֶשְׂתֵּרָא יוֹסֵף .  
 גַּמִּיעַ אֲרִץ אֶל־מְצָרִיִן לְפָרְעוֹן . אֲד בֹּאֵעַ  
 כָּל רִגְלֵי צִיעֵתָה . מִמָּא אֶשְׂתַּד עֲלֵיהֶם  
 אֲרִגּוּעַ . פִּצְאֵרַת אֶלְאֲרִץ לְפָרְעוֹן : וְאֶת־  
 הָעָם הָעֲבִיד אֶתּוּ לְעָרִים מִקְצֵה גְבוּלֵי־  
 מִצְרַיִם וְעַד־קִצְעָהוּ : וְיֵת עֲמָא . אֶעֱבַר יֵתִיהַ  
 מִקְרֵי לְקָרִי . מִסּוּף תַּחּוּם מִצְרַיִם וְעַד  
 סוּפִיָּה : וְנִקְל אֶלְקוּם מִן קִרְאֵהֶם . מִן טַרְף  
 תַּכֶּם מִצְרַיִם אֵלֶי מִרְפָּה : רַק אֶדְמֵת־הַבְּהֵמִים  
 לֹא קָנָה כִּי־חֹזֵק לְבַהֲנִים מֵאֵת פָּרְעָה  
 וְאִכְלוּ אֶת־חֲקֵם אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם פָּרְעָה  
 עַל־כֵּן לֹא־מָכְרוּ אֶת־אֶדְמֵתֵהֶם : לְחוּד . אֲרַע  
 פּוֹמְרִיא לֹא־קָנָא . אֲרִי חוּלְקָא לְכוּמְרִיא מִן  
 קָדָם פָּרְעָה . וְאִכְלִין יֵת חוּלְקָהוֹן דִּיהֵב  
 לְהוֹן פָּרְעָה . עַל כֵּן . לֹא זָבִינוּ יֵת אֲרָעָהוֹן :  
 עַד־אִרִּיאִין אִימַתֵּהֶם פִּאֵנְהֵלִם יֶשְׁתֵּרִיָּהַ .  
 לֹאן אֲרֹזֵק כֹּאן לָהֶם מִן פָּרְעוֹן . פִּכְאֵנוּ  
 יֵאֲכִלוּן רוֹזְקָהֶם אֲדִי יַעֲטִיָּהֶם פָּרְעוֹן . לְדָאֵךְ .  
 לִם יִחְתָּאוּ אִן יִבְיעוּ רִיאֲצֵהֶם : וַיֹּאמֶר  
 יוֹסֵף אֶל־הָעָם הִן קָנִיתִי אֶתְכֶם הַיּוֹם  
 וְאֶת־אֶדְמֵתְכֶם לְפָרְעָה הַא־לָכֶם זֵרַע  
 וְזֵרַעְתֶּם אֶת־הָאֶדְמָה : וַיֹּאמֶר יוֹסֵף לְעַמָּא .  
 הֵא קָנִיתִי יֵתְכוֹן יוֹמָא דִּין . וְיֵת אֲרָעְכוֹן

חלק הדקדוק (ז) ולמה נמות נגדך . בקצת התיגאן הטפחא בתיבת נמות . ובכולן הטפחא בתיבת ולמה : (ח) ויביאו את מקניהם אל יוסף . בקצת התיגאן מודוקדקים יש פסיק אחר תיבת ויביאו , ותיבת מקניהם בשופר ותיבת יוסף בוקף : לא (כתר תורה)





לפרעה. היא לבן בר זרעא. ותזרעון ית  
 ארעא: קאל יוסף לאלקום. הודא קד  
 אשתריתכם אליום. אנתם וריאצכם  
 לפרעון. הא לכם הבא. תזרעון ארץ:  
 והיה פתבואת ונתתם חמישית לפרעה  
 וארבע הית יהיה לכם לזרע השדה  
 ולאכלכם ולאשר בבתים ולאכל  
 לטפכם: ויהי באעולי עלדתא. ותתנון  
 חד מן חמשא לפרעה. וארבעא חולקין.  
 יהי לבן בר זרע חקלא ולמיכלכון.  
 ולאנש בתיכון ולמיכל לטפלכון: פאדא  
 דכלת אלגלאת. פאעטו אלכמס לפרעון.  
 וארבעא אנזא. יכון לכם לבדר אציאע  
 ומאכלכם. ולסאיר מן פי מנאזלכם  
 ואטפאלכם: ויאמרו החיתנו נמצא חן  
 בעיני אדני והיינו עבדים לפרעה: ויאמרו  
 קיימתנא. נשפת רחמין בעיני רבנו.  
 ונהי עבדין לפרעה: קאלו אחיותנא.  
 ננה חצאא ענד סידי. ונכון עבידא  
 לפרעון: וישם אתה יוסף לחק עדיהיום  
 הזה עדי אדמת מצרים לפרעה לתמש  
 רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה  
 לפרעה: ושוי יתה יוסף. לגזרא עד  
 יומא הדין. על ארעא המצרים. דיהון יהבין  
 חד מן חמשא לפרעה. לחוד. ארע  
 כומריא בלחודיהון. לא הות לפרעה:  
 פגעלהא יוסף. רסמא אלי הדא אליום.  
 עלי ברד מצר. אן יעטו אלכמס לפרעון.  
 עדא ריאץ אימתהם פאנהא להסוחדהם.  
 אד לם תציר לפרעון: וישב ישראל  
 בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו  
 וירבו מאד: ויטיב ישראל. בארעא  
 המצרים בארעא גשן. ואחסינו בה.  
 ונפישו וסגיאו להדא: ולמא אקאם  
 אסראיל. פי ברד מצר פי ברד אסדיר.  
 חאזוה. ואתמרו וכתרו גרא:

ק"ו פיסו' הללאל סימן ומפטרין ויהי דבר ה' ביחזקאל סימן ל"ו  
 דג"ו למנחה וכו' וה'

ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה  
 שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים

וארבעים ומאת שנה: ויהי יעקב בארעא  
 המצרים. שבע עשרי שנין. והוה יומי יעקב  
 שני חייו. מאה וארבעין ושבע שנין:  
 פעאש יעקוב פי ברד מצר. סבעה עשר  
 סנה. פצאר גמיע עמרה סני חיותה.  
 מאיה וסבעה וארבעין סנה: ויקרבו ימי  
 ישראל למות ויקרא ולבנו ליוסף ויאמר  
 לו אסנא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך  
 תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אדני  
 נא תקברני במצרים: וקרבו יומי ישראל  
 לממת. וקרא לבריה ליוסף. ואמר ליה  
 אם בען אשפחית רחמין בעיניך. שו בען  
 ידך תחות ירכי. ותעביד עמי טיבו  
 וקשוט. לא בען תקברני במצרים:  
 פלמא קרב אנל אסראיל אן ימות. דעא  
 באבנה יוסף. וקאל לה אן וגרת חצאא  
 ענדך. אום בידך אלי עהדי. ואצטנע  
 אליי פצלא ואחסנא. באן לא תרפני  
 במצר: ושכבתי עם אבתי ונשאתני  
 ממצרים וקברתני בקברתם ויאמר אנכי  
 אעשה כדברך: ואשוב עם אבתי.  
 ותקברני במצרים. ותקברני בקבורתהון.  
 ואמר. אנא אעביד כפתגמך: בר אדא  
 צרת אלי אבא. פאחמלני מן מצר.  
 ואדפני פי ממברתהם. קאל. אנא אצנע  
 כמא קלת: ויאמר השבעה לי וישבע לו  
 וישתחו ישראל על ראש המטה: ואמר.  
 קיים לי. וקיים ליה. וסגיד ישראל עד  
 ריש ערסא: קאל אחקף לי. פחקף לה.  
 וסגד אסראיל עלי טרף אסריר שכרא:

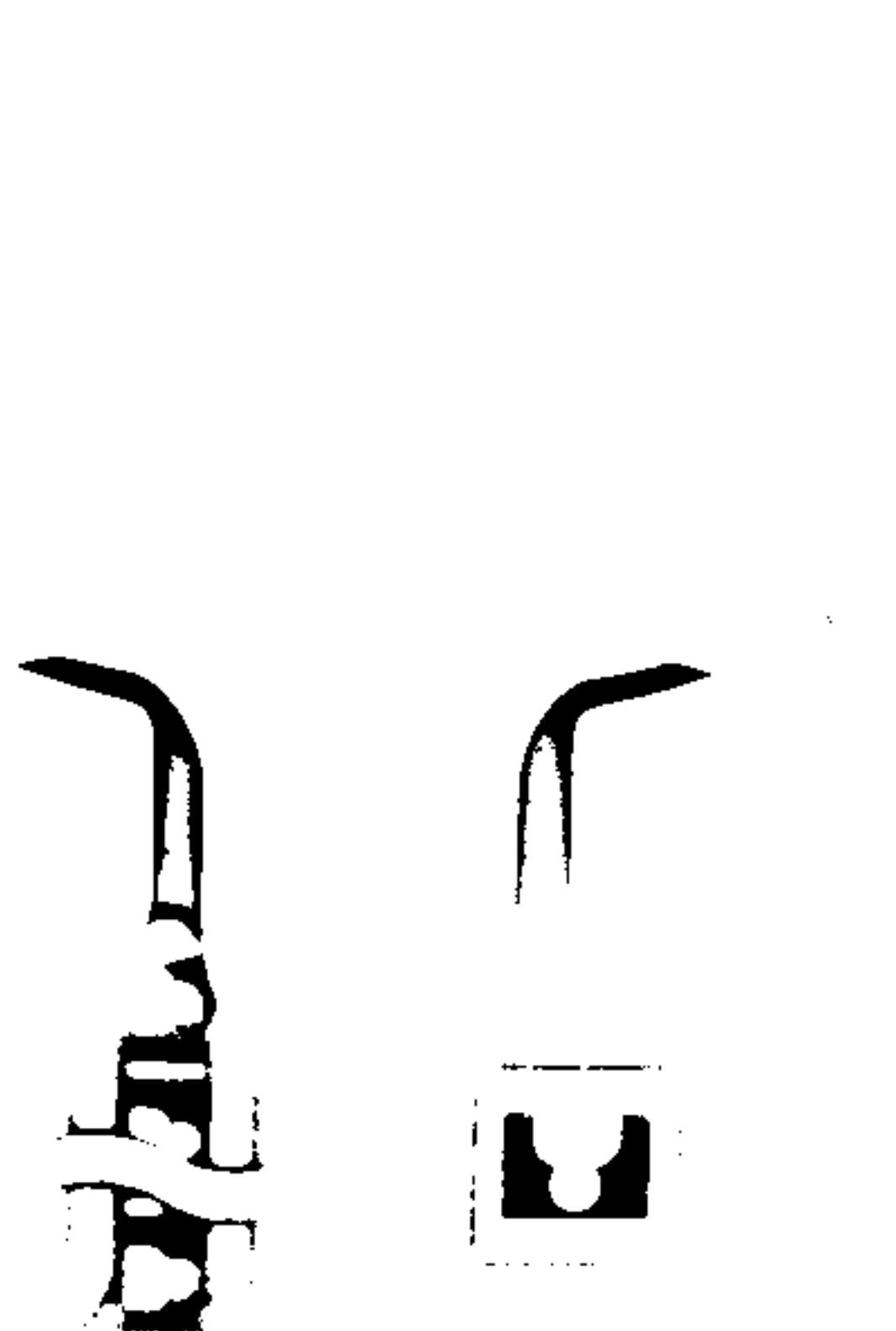
ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף  
 הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו  
 אתי מנשה ואתי אפרים: והוה. בתר  
 פתגמיא האלון. ואמר ליוסף. הא אבוק  
 מרע. ודבר. ית תרין פנוהי עמוה. ית  
 מנשה וית אפרים: ולמא כאן בעד הדה  
 אל אמור. קיל ליוסף. אן אבוק מריץ.  
 פאכד אבניה מעה. מנשה ואפרים:  
 ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא

א"י



אליך ויתחזק ישראל וישב ער-המטה :  
 ואתחוא ליעקב . ואמר . הא בך יוסף  
 אתי דותך . ואתקף ישראל . ויתב על  
 ערסא : פאכבר יעקוב . וקיל לה . הודא  
 אבנד יוסף גאי אריך . פתקוא אסראי .  
 וגלם עדי אסריר : ויאמר יעקב אר-יוסף  
 אל שדי גראה-אלי בלוז בארץ פגען  
 ויברך אתי : ואמר יעקב ליוסף . אל  
 שדי . אתגלי לי בלוז בארעא דכנען .  
 וברוך יתי : פקאל יעקוב ליוסף . אעלם  
 אן אטאיך ארכאפי . תגלא לי פי רוז פי  
 בלד כנעאן . ובארך פייה : ויאמר אלי  
 הנני מפרך והרביתך ונתתיך לקהל  
 עמים ונתתי את-הארץ הזאת לרעה  
 אחריך אחות עולם : ואמר לי . האנא  
 מפיש דך ומסני דך . ואתננך לכנשת  
 שבטין . ואתין . ית ארעא דרא . לבנד  
 בתרך אחסנת עלם : וקאל לי . האנא  
 מתמרך ומכתרך . ואגעל מנד גוק אמם .  
 ואעטי הודא ארכבר . לנסלך בערך חוז  
 אדהר : ועתה שני-בנה הנולדים לך  
 בארץ מצרים עד-באי אליך מצרימה לי  
 הם אפרים ומנשה פראובן ושמעון יהוד  
 לי : וכען תרין בנד דאתילידו דך בארעא  
 דמצרים . עד מיתא דותך . למצרים דילי  
 אנון . אפרים ומנשה . פראובן ושמעון  
 יהון קדמי : ואלאן . אבנאך אלמולודין דך  
 פי בלד מצר . ארי אן אתיתך ארי  
 מצר המא ינסבאן ארי . אפרים ומנשה .  
 מתל ראובן ושמעון יכונו לי : ומולדתך  
 אשר-הולדת אחריהם לך יהיו על שם  
 אחיהם יקראו פנחלתם : ובנין . דתוליד  
 בתריהון דידך יהון . על שום אחיהון .  
 יתקרון פאחסנתהון : ותיאלידך . ארי  
 ודא דך מן בעדהם אריך ינסבון . ואל  
 אסמא אכותהם . ינצאפון פי נחלתהם :  
 ואני ובבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ  
 פגען בדרך פעוד כברת-ארץ לבא  
 אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא  
 בית לחם : ואנא במיתא מפדן . מיתת

עלי רחל . בארעא דכנען באורחא . פעוד  
 כרוב ארעא למיעל לאפרת . וכברתה  
 תפן באורח אפרת . היא בית לחם : ואנא  
 פפי מגוי מן פדן . מאתת עלי רחל . פי  
 בלד כנעאן פי אטריק . וקד בקי מיל  
 מן אמסאפה ארי רכול אפרת . פדפנתהא  
 תם פי טריק אפרת . הי בית לחם :  
 וירא ישראל את-בני יוסף ויאמר מי  
 אלה : וחוא ישראל ית בני יוסף . ואמר  
 מן אדין : פלמא ראה אסראיל בני יוסף .  
 קאל מן הודאי : ויאמר יוסף אר-אביו בני  
 הם אשר-נתן לי אלהים בזה ויאמר קחם  
 גאי-אלי ואברכם : ואמר יוסף לאביו .  
 בני אנון . דיהב לי יי הכא . ואמר .  
 קריבנן פען לותי ואבריבנן : קאל  
 לה . המא אבנא . ארדי רוקניהמא  
 אלה ההנא . קאל . קדמהמא ארי חתא  
 אבארך פיהמא : ועיני ישראל פברו  
 מזקן לא יוכל לראות ויגש אתם אליו  
 וישק להם ויחבק להם : ועיני ישראל  
 יקרא מסובו . לא יכיל למחזי . וקריב  
 יתהון דותיה . ונשיק דהון ונפיה דהון :  
 ובאנתא עיני אסראיל קד תקלתא מן  
 אשיכוכה . לם ישיק אן ינצר . פקדמהמא  
 אריה . וקבלהמא ועאנקמהמא :  
 ויאמר ישראל אר-יוסף ראה פניה לא  
 פלדתי והנה הראה אתי אלהים גם את  
 זרעה : ואמר ישראל ליוסף . מחזי אפך  
 לא סברית . והא אחזי יתי . יי אף ית  
 בנך : קאל אסראיל ליוסף . אנצר ארי  
 וגהך לם אמל . והודא קד אוראני אלה  
 נסלך איצא : וינצא יוסף אתם מעם  
 פרכיו וישתחו לאפיו ארצה : ואפיק יוסף .  
 יתהון מן קדמוהי . וסגיד על אפיה על  
 ארעא : פאכרנהם יוסף מן ענד הגרה .  
 וסגד עלי ונהה עלי אלארץ : ויבך  
 יוסף את-שניהם את-אפרים בימינו  
 משמאל ישראל ואת-מנשה בשמאלו  
 מימין ישראל ויגש אליו : ודבר יוסף ית  
 תרויהון . ית אפרים בימיניה משמאלא





דישראל. וית מנשה בשמאליה מימינא  
 דישראל. וקריב לותיה: פאכד יוסף  
 אתניהמא. ונעל אפרים בימאנה ען יוסאר  
 אסראיל. ומנשה ביסארה ען ימאן  
 אסראיל. וקדמהמא איה: וישלה ישראל  
 אתימינו וישת על-ראש אפרים והוא  
 הצעיר ואת-שמאלו על-ראש מנשה  
 שכל את-ידיו כי-מנשה הבכור: ואשיט  
 ישראל ית ימיניה. ושוי על רישא  
 האפרים והוא זעירא. וית שמאליה על  
 רישא דמנשה. אחבימנון לידוהי.  
 ארי מנשה בוכרא: פמד אסראיל  
 ימאנה. ונעדהא ערי ראם אפרים והו  
 אלאצנר. ויסארה ערי ראם מנשה.  
 אחבם ידאה כדאך. עלי אן מנשה  
 אלבכר: ויברך את-יוסף ויאמר האלהים  
 אשר התהלכו אבתי לפניו אברתם  
 ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד-  
 היום הזה: וברוך ית יוסף ויאמר. יי.  
 דפלתו אבהתי קדמוהי אברתם ויצחק.  
 יי דון יתי. מדאיתנו עד יומא דדין.  
 ובארך פי יוסף וקאל. אלה אדי סדך  
 אבאי פי טאעתה אבראהם ויצחק. הו  
 אלה אדי רעאני. מנד כנת אלי הדא  
 אריום: המלאך הנאל אתי מפרידע  
 יברך את-הנערים ויקרא בהם שמי ושם  
 אבתי אברתם ויצחק וידנו רוב בקרב  
 הארץ: מלאכא דפרקותי מנד בישא.  
 יברך ית עולימיא. ויתקרי בהון שמי.  
 ושום אבהתי אברתם ויצחק. וכנוני ימא  
 יסנון פנו בני אנשא על ארעא: במדך  
 פכני מן כל שר. הו יבארך פי הדון  
 אנגלאמין. ויסמיאן באסמי. ואסם אנאי  
 אבראהם ויצחאק. וינמון כתררה פי  
 אלארץ: וירא יוסף פי-ישית אביו יד  
 ימינו על-ראש אפרים וירע בעיניו ויתמן  
 יד-אביו להסיר אתה מעל ראש-אפרים  
 על-ראש מנשה: וחזא יוסף. ארי שוי  
 אבוהי יד ימיניה. על רישא האפרים  
 ובאיש בעינוהי. וסעדה לידא דאבוהי.

ד

לאעדאה יתה. מעל רישא האפרים  
 לאנהותה על רישא דמנשה: פלמא  
 ראי יוסף. אן קד נעל ידה אלימנא.  
 ערי ראם אפרים סא דאלך ענדה.  
 פאסנדהא. לזילהא ען ראם אפרים ערי  
 ראם מנשה: ויאמר יוסף אל-אביו לא-  
 כן אבי פי-זה הבכר שים ימינה ערי-  
 ראשו: ויאמר יוסף. לאבוהי לא-כן אבא.  
 ארי דין בוכרא. שו ימינה על רישיה:  
 וקאל לה. לים כדא יא אבאה. בר הדא  
 אלבכר. צייר ימאך ערי ראסה: וימאן  
 אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גמי-הוא  
 יהיה-לעם וגם-הוא יגדל ואולם אחיו  
 הקטן יגדל מפניו וזרעו יהיה מלא-הגוים:  
 וסריב אבוהי. ואמר ידענא ברי ידענא.  
 אף הוא יהי לעם ואף הוא יסני. וברם.  
 אחוהי זעירא יסני מניה. ובנוהי יהון  
 שלטין בעממיא: פאבא אביה. וקאל  
 קד עלמת יא אבני. אן הדא יבתר איצא  
 וחכון מנה אמה. ולכני אעלם. אן  
 אביה אלאצנר יבתר מנה. ויכון נסלה  
 מל אלאמם שבהא: ויברכם ביום ההוא  
 לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך  
 אלהים באפרים וכמנשה ושם את-  
 אפרים לפני מנשה: וברוכנון. פיזמא  
 ההוא דמימר. בך. יברך ישראל דמימר.  
 ישוונך יי. פאפרים וכמנשה. ושוי ית  
 אפרים קדם מנשה: פלמא בארך פיהמא.  
 פי דאך איום וקאל. בך יתבארך אסראיל  
 קאילין בעין רבעין. יציירך אלה. מתל  
 אפרים ומנשה. וקדם אפרים ערי מנשה:  
 ויאמר ישראל אל-יוסף הנה אנכי מת  
 והיה אלהים עמכם והשיב אתכם אל-  
 ארץ אבותיכם: ויאמר ישראל ליוסף.  
 האנא מאית. ויהי מימרא דיי בסעדכון.  
 ויתיב יתכון. לארע אבהתכון: תם קאל  
 אסראיל ליוסף. האנא מאית. ויכון אלה  
 מעבם. וירדכם. ארי בלד אנאיכם:  
 ואני נתתי לך שכם אחד על-אחיך אשר  
 לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי:

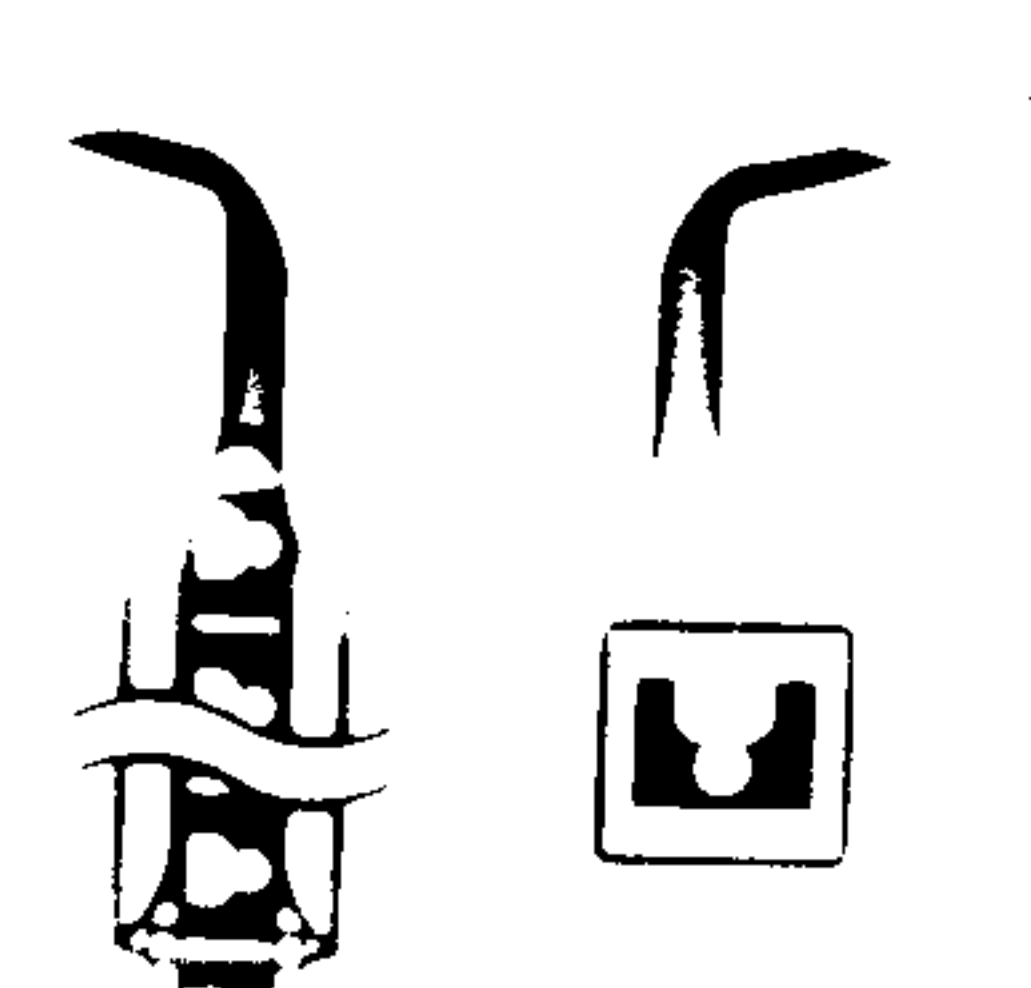


קטרו קטול. וברעותהון תרעו שור סנאה:  
 פי עצבתהם לא תדכל נפסי. ופי  
 תגזקתם לא תגתמע דאתי. לאן  
 בנצבהם קתלו אמה. וברצאהם קלעו  
 סורהא: ארור אפם פי עו ועברתם פי  
 קשתה אחלקם בייעקב ואפיצם בישראל:  
 לט רונזהון ארי תקיף. וחימתהון ארי  
 קשיא. אפלגנון בייעקב. ואבדרנון  
 בישראל: מדמום נצבהם מא אעזה.  
 וחמייתתהם מא אצענהא. אקסמהמא פי א  
 יעקוב. ואבדרהמא פי א אסראיל: פ  
 יהודה אתה ידוק אתיק ידך בערף  
 אביך ישתחוו לך בני אביך: יהודה.  
 את אודיתא ולא פהיתתא בך יודון  
 אתך. ידך תתקף על פעלי דבבך. ותברון  
 סנאף. יהון מחורי קדל קדמך. יהון  
 מקדמין למשאל בשלמך בני אבוק:  
 ואנת יא יהודה יסידונך אכותך. וידך  
 פי קפא אעדאיך. ויכצע לך בני אביך:  
 גור אריה יהודה מטרף בני עלית פרע  
 רבין פאריה וכדביא מי יקימנו: שלטון  
 יהו בשירויא ובסופא יתרבא מלכא  
 מדבית יהודה. ארי מדין קטלא ברי  
 נפשד סדיקתא. ינוח ישרי בתקוף פאריא.  
 וכדיתא ולית מלכו התועועניה: תכון  
 יא יהודה כשבל אסד. לאנד כלצת אבני  
 מן אלקתל. אדי אדאנתא ורבין. כאסד  
 ולבו מן דא יתורח: לא ייסור שבט  
 מיהודה ומחקק מבין רגליו עד פי יבא  
 שילה ולו יקחת עמים: לא יעדי עביד  
 שולטן מדבית יהודה. וספרא מבני בנוהי  
 עד עקמא. עד דייתי משיחא דדיקיה  
 היא מלכותא. וליה ישתמעון עממא:  
 לא יזול קציב אלמך מן יהודה.  
 ואראסם מן תחת אמרה. ארי אניגי  
 אדי הו לה. ואליה תגתמע אשעוב:  
 אסרי רגפן עורה ולשרקה בני אתנו פבס  
 ביין לבשו וברם ענבים סותה: יסחר  
 ישראל לקרתיה עמא יבנון היבליה. יהון

ואנא יהבית לך. חולקחד יתיר על אחך.  
 הנסיבית מידא דאמוראה. (בני) פחרפי  
 ובקשתי: ואנא פקד אעטיתך. הצא  
 זאידא עלי אכותך. אדי אכדת מן יד  
 אלאמוריין. בספי וקוסי: פ  
 ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו  
 ואנידה לכם את אשר יקרא אתכם  
 באחרית הימים: וקרא יעקב לבנוהי.  
 ואמר. אתפנשו ואחוי לבון. ית דיערע  
 יתכון בסוף יומיא: תם דעא יעקוב  
 בבניה. וקאל. אנתמעו התא אנברכם.  
 מא יואפיכם פי אבר אלאים: הקבצו  
 ושמעו בני יעקב ושמעו ארי ישראל  
 אביכם: אתפנשו ושמעו בני יעקב.  
 וקבילו אלפן מן ישראל אבוכון: אנתמעו  
 ואסמעו דאך יא בני יעקוב. ואקבלו  
 מן אסראיל אביכם: ראובן בכרי אתה  
 פחי וראשית אני יתר שאת ויתר עו:  
 ראובן פוכרי את. חילי וריש תוקפי. לך  
 הנה חזי למסב תלתא חולקין בכירותא  
 פהונתא ומלכותא: יא ראובן אנת בכרי.  
 וקווחי ואזול גילי. מפצל פי אשרף  
 ומפצל פי אלעז: פחו פמים אלתותר  
 פי עלית משפבי אביך אז חלדת יצועי  
 עדה: על דאזדת לקביל אפך הא כמיא.  
 פרם לא אהניתא חולק יתיר לא תסב.  
 ארי סדיקתא בית משפבי אבוק. בכין  
 אחידתא לשיווי ברי סדיקתא: ואדאן  
 בנהלה מן מא למ תפצל. אד צעדת אלי  
 מצגע אביך. חניד תבדלת פראשית כלדין:  
 פ

שמעון ולוי אחים פלי חמם מברתיהם:  
 שמעון ולוי אחין. גוברין גברין פארע  
 תותבותהון עברו גבורא: שמעון ולוי  
 אכזין. פי אלאת אצלם פרצתהמא:  
 בסךם אדיתבא נפשי פקהלם אדיתחד  
 פבדי פי באפם הרגו איש וברצנם עקרו  
 שור: פרוהון לא הות נפשי. פאתפנושיהון  
 למחך לא גתתית מן יקרי. ארי פרוגוהון

חלק הדקדוק א) ושמעו אל ישראל אביכם. ברוב התיגאן תיבת ושמעו במארכה ותיבת ישראל במפחא: (\*) סוהו קרי  
 (\*) פסוק זה לא מתרגם בצבור לב (כתר תורה)





צדיקיא סחור סחור ליה ועבדי אוריתא  
 באילפן עמיה. יהי ארגוון טוב לבושיה.  
 וכסותיה מילא מילא צבע זהורי וצבענין:  
 ראבטא לאגפן גחאשה. ולצסריק בני  
 אתאנה. גאסלא באלכמר לבאסה. וברם  
 אלענב כסותה: חבלי עינים מיין ולבן  
 שנים מחלב: יסמקון טורוהי בכרמוהי  
 יטופון נעוהי בחמר. יחורן בקעתיה  
 בעבור ובעדרי עניה: מזור אעינין אכתר  
 מן אלכמר. ואביין אלאסנאן אכתר מן  
 אלבן:

פ

זבולן לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית  
 וירכתו על צידו: זבולן. על ספר יממיה  
 ישרי. והוא יכביש מחוזין בספינן. וטוב  
 ימא ייכור. ותחמיה יהי מטי עד צידו:  
 זבולן. עלי סאחר אלבחר יסכן. ופי  
 סאחלה ספן. וטרף תכמה ארי צידא:

פ

יששכר חמר גרם רבין בין המשפתיים:  
 יששכר עתור פנכסין. אחסנתיה בין  
 תחומיא: יששכר בנסם מנפרד. ראבין  
 בן אצפין: וירא מנחה בי טוב ואתי הארץ  
 פינעמה ויט שכמו לספל ויהי למס עבד:  
 וחזא חולקא ארי טב. וית ארעיה ארי  
 מעבדא פירין. וכביש מחוזי עממיה  
 וישיצי ית דיריהון. ודישתארון פהון  
 יהון ליה פלחין ומפקי מסין: תם ירא  
 אראחהמא אנודהא. ואארץ מאאנעמהא.  
 פימד ענקה לאנקל. ויציר כאלדמה  
 כאדמא: ס דן יבין עמו פאחד  
 שבטי ישראל: מדבית דן יתפחר ויקום  
 גוברא. ביזמוהי יתפריק עמיה. ובשנוהי  
 ינוחון פחדא שבטיא דישראל: ודן יתכם  
 לקומה. כגמלה סבט מן בני אסראיל:  
 יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארץ  
 הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור: יהי  
 גברא דיתפחר ויקום מדבית דן. אימתיה  
 תתרמי על עממיה ומחתיה התקף  
 בפלשתא. כחוי חורמן ישרי על אורחא.

וכפתנא יכמון עד שבילא. יקטיל גברי  
 משרית פלשתא פרשין עם רגלאין.  
 יעקר ססון ורתבין. וימנר רכביהון  
 לאחרא: יכון דן כאתעבאן עלי אמריק.  
 וכאלמטרון עלי אסבה. אלאסע עקב  
 אפרם. ויקעראכבה ארי ורא: לישועתך  
 קניתי יהוה: לפורקנה סברית יי: יקול  
 רגות גותך יא רב: ס גדר גדר  
 יגדנו והוא יגד עקב: דבית גדר משרית  
 מזינין. (בד) יעפרון ית ירדנא קדם אחיהון  
 לקרבא. ובנכסין סניאין יתובין לארעהון:  
 וגר אי כרדם תכרדם עליה. והו יגד  
 אעקאבה: ס מאשר שמנה לחמו  
 והוא יתן מעדני סלך: האשר טבא  
 ארעיה. והוא מרביא תפנוקי מלכין:  
 ואשר טעאמה סמין. והו יעטי מלאד  
 אלמלוד: ס נפתלי אילה שדחה  
 הנתן אמרי שפר: נפתלי בארע טבא  
 יתרמי עדפיה. ואחסנתיה תהי מעבדא  
 פירין. יהון מודן ומברכין עליהון: ונפתלי  
 כאילה מרסדה תרד אקואל אלחסנא:  
 ס בן פרת יוסף בן פרת עלי עין  
 בנות צעדה עלי שור: ברי דסני יוסף  
 ברי דאתפרך. פגופן הנציב על  
 עינא דמיה. תרין שבטין יפקון מבנוהי.  
 יקבלון חולקא ואחסנתא: ויוסף אבן  
 מתמר. כנצן מתמר עלי עין מא. לה  
 ערוק. קד אמתדת עלי סור: וימררו  
 ורבו וישטמהו בעלי חצים: ואתמררו  
 עמיה ונקמוהי. ואעיקו ליה גוברין גברין  
 בעלי פלגותיה: פאמרוה וכתרו. ותהדרוה  
 אצחאב אסהאם: ותשב באיתן קשתו  
 ויפוז זרעי ידיו מידי אביר יעקב משם  
 רעה אבן ישראל: ותבת פהון גביותיה  
 על דקיים אוריתא בסתרא ושוי תוקפא  
 רוחצניה. בכן יתרמא אדהב טבעל דרעוהי.  
 אחסין מלכותא ותקוף. דא הות ליה  
 מן קדם אל תקיפא דיעקב. דבמומרוה  
 זן אבהן ובנין זרעא דישראל: פתבתת

קוסה

חלק הדקדוק ב) הנשך עקבי סוס. דגש הקוף לתפארת מפני השו"א [מהר"ב]: ג) לישועתך. השי"ן בגעיה בכל סת"י: ד) יהו  
 מעדני מלך. המ"ם בגעיה בכל סת"י:



ויצו אתם ויאמר אלהם : אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי : ופקיד יתהון ואמר להון אנא מתבניש לעמי קברו יתי לות אבהתי למערתא דבחקל עפרון חתאה : ואוצאהם וקאל להם אנא מנצם אלי קומי אדפנוני מעאבאי פי אלמגארה אתי פי ציעה עפרון אלחתי : במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא פארץ פגען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרן החתי לאחותי קבר : במערתא דבחקל בפיתא דעל אפי ממרא פארעא דכנען דזמן אברהם ית הקלא מן עפרון חתאה לאחסנת קבורא : פי אלמגארה אתי פי אציעה אלמצאעפה אדי בחצרה ממרא פי בלד כנעאן אדי אשתראהא אברהם מן עפרון אלחתי חזקבר : שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו וישמה קברתי את יצחק : תמן קברו ית אברהם וית שרה אתתיה : תמן קברו ית יצחק וית רבקה אתתיה : ותמן קברית ית לאה : תם דפנו אברהם ושרה זוגתה : תם דפנו יצחק ורבקה זוגתה : ותם דפנת לאה : מקנה השדה והמערה אשר בו מאת בני חת : זביני הקלא ומערתא דביה מן בני חתאה : שרא אציעה : ואלמגארה אדי פיהא מן בני חת : ויכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגוע ויאסף אל עמיו : ושיעי יעקב לפקדא ית בנוהי וכנש רגלוהי לערסא ואתנגיד ואתבניש לעמיה : ולמא פרג יעקוב מן וצויתתה לבניה : צם רגליה אלי אסריר : ותופא וצאר אלי קומה : ויפל יוסף על פני אביו ויבך עדיו וישק לו : ונפל יוסף על אפי אביו : ובכא עלוהי ונשיק ליה : פאנכב יוסף עליו

קוסה פי צלאכה ופאזא דראעה מן טאעה גליל יעקוב : ומן תם רעא דאת אסראיל : מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברכה ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם : מימר אלהא דאביך יהי בסעך : וית שדי ויברכה : פרבן דנחתן מפלא דשמיא מלעילא : פרבן דנגדן מפעמקי ארעא מלרע : פרבנתא דאביך ודאפך : אסאל מן טאיק אביך אז יעיד : ומן אלכאפי אז יבארך : ברבאת אסמא מן אלערו : ברבאת אנמר אלגאיעה ספלא ברבאת אלתאיא ואבטון : ברכת אביך גברו עלי ברכת הורי עדי תאות גבעת עולם תהיון לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו : פרבנתא דאביך : יהוספן קך על פרבנתא דלי בריבו אבהתי דחפירו להון רברביא דמן עלמא : יהיון כל אליון לרישא דיוסף : גוברא פרישא דאחיה : וברבאת אביך : הנצאף אלי ברבאת אסלאפי : ואלי מא אנתהא יפאע אדהר : יכון אלגמיע עלי ראס יוסף : והאמה נאסך אכותה : פ בנימין ואב יטרף בפקר יאכל עד ולערב יחלק שלל : בנימין בארעיה תשרי שכינתא ובאחסנתיה יתבני מקדשא : בצפרא ובפניא יהון מקרבין פהניא קורבנא : ולעדן רמשא יהון מפלגין מותר חולקהון משאר קודשיא : ובנימין כריב יפתרם באגראה יאכל נהבא : ובאעשי יקסם סלבא : כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אתם איש אשר בברכתו פרך אתם : כל אליון שבטיא דישראל תרי עטר : ודא דמליל להון אבוהון וברך יתהון : גבר פברכתיה בריך יתהון : כל הולאי : אסבאט אסראיל אתני עשר : והדא מא קאל להם אביהם ובארך פיהם : כל אמר חסב אסתחאקה בארך עליהם :

ו  
ז

וגה  
חלק הדקדוק (ה) ברכת אביך : השו"א שבר"ש נע מפני הגעיא שבבית, וכן מפורש במחברת הערבי ובמקצת תיגאן אינו, אולי סמכו על הכתוב במחברת : (ו) וזאת אשר דבר להם אביהם : תיבת וזאת בתלשא שמאל בכל התיגאן : (ז) אני נאסף, נפעל עומד והוא קמין ענין התכנס [מהר"ב] : (ח) ושמח קברתי את לאה : תיבת ושמח בטפחא לא במארכה בכל התיגאן :



ונה אביה. ובכא עליה וקבלה: ויצו  
 יוסף את עבדיו את הרפאים לחנט את  
 אביו ויחנטו הרפאים את ישראל: ופקיד  
 יוסף את עבדיו את אסותא. לחנט את  
 אביו. ויחנטו אסותא את ישראל: ואמר  
 יוסף עבדה אראטבא. אן יחנטו אביה.  
 פחנטא אראטבא אסראיל: וימלאו לו  
 ארבעים יום כי בן ימלא ימי החנטים  
 ויכבו אתו מצרים שבעים יום: ושלימו  
 ליה ארבעין יומין. ארי בן שלמין יומי  
 חניטא. וכבו יתיה. מצראי שבועין יומין:  
 פלמאכמל לה ארבעין יום. לאנהאכאנת  
 תכמל איאם ארמחנטוין. ובכא עליה.  
 ארמצריון סבעין יומא: ויעברו ימי בביתו  
 וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם  
 נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באוני  
 פרעה לאמר: ועברו ימי בביתיה. ומליל  
 יוסף. עם בית פרעה למימר. אם פען  
 אשבחית רחמין בעיניכון. מלילו כען.  
 קדם פרעה למימר: פלמא גאזת איאם  
 בכאה. כלם יוסף. אל פרעון וקאל להם.  
 אן וגדת חצאא ענדכם. כלמו פרעון  
 וקולו לה: אבי השביעני לאמר הנה  
 אנכי מת בקברי אשר פריתי לי בארץ  
 כנען שמה הקברני ועתה אעלה נא  
 ואקברה את אבי ואשובה: אבא קיים  
 עלי למימר. האנא מאית. בקברי.  
 דאתקניית לי בארעא דכנען. תמן  
 הקברני. וכען. אסק פען. ואקבר ית  
 אבא ואתוב: אן אבי אחלפני וקאל לי.  
 האנא מאית. אדפנני פי קברי. אדי כריתה  
 לי פי בדר כנעאן. תם תדפנני. ואלאן.  
 אצעד אדפן אבי וארגע: ויאמר פרעה  
 עלה וקבר את אבך באשר השביעך:  
 ואמר פרעה. סק. וקבר ית אבך כמא  
 דקיים ערך: קאל פרעון. אצעד. אדפן  
 אביך כמא אחלפך: ויעל יוסף לקבר  
 את אביו ויעלו אתו כל עבדי פרעה  
 וקני ביתו וכל זקני ארץ מצרים: וסליק

יוסף למקבר ית אביו. וסליקו עמיה.  
 כל עבדי פרעה סבי ביתיה. וכל סבי  
 ארעא דמצרים: פצעד יוסף לידפן אביה.  
 וצעד מעה. גמיע קואר פרעון ושיוך  
 אלה. וגמיע שיוך בדר מצר: וכל בית  
 יוסף ואחיו ובית אביו רק טפס וצאנם  
 ובקדם עזבו בארץ גשן: וכל בית יוסף.  
 ואחיו ובית אביו. לחוד. טפדהון  
 וענהון ותוריהון. שבקו בארעא דגשן:  
 וגמיע א יוסף. ואכותה ואל אביה. עדא  
 אטפאלהם וגנמהם ובקרהם. תרכוהא  
 פי בדר אסריר: ויעל עפו גסירכב גס  
 פרשים ויהי המחנה בדר מאד: וסליק  
 עמיה. אף רתפין אף פרשין. והות  
 משריתא סניאה לחדא: וצעד מעה איצא.  
 אכיר ואלפרסאן. וכאן אלעסבר עצימא  
 גדא: ויבאו עד גרן האטר אשר בעבר  
 הירדן ויספרו שם מספר גדול וכבר  
 מאד ויעש לאביו אבל שבעת ימים:  
 ואתו עד בית אדרי דאטר. דבעברא  
 הירדנא. זספרו תמן מספר. רב ותקף  
 לחדא. ועבר לאביו. אבלא שבועא יומין:  
 וגאו ארי אנדר ארעוסג. אדי פי עבר  
 אל ארדן. ונדבו תם. נדבא עצימא גדא.  
 וצנע לאביה. חזנא סבעה איאם: וירא  
 יושב הארץ הפנעני את האבל בגרן  
 האטר ויאמרו אבל כבוד זה למצרים עלי  
 פן קרא שמה אבל מצרים אשר בעבר  
 הירדן: וחזא. יתיב ארע פנענאה ית  
 אבלא. בבית אדרי דאטר. ויאמרו. אבל  
 תקף דין למצראי. על פן קרא שמה  
 אבל מצרים. דבעברא הירדנא: פלמא  
 ראא סאכן אל בדר ארעוסגני ארעוסג. פי  
 אנדר ארעוסג. פקאלו. הדא חון עצים  
 לארמצריון. לדאך סמי חון אלמצריון.  
 אדי פי עבר אל ארדן: ויעשו בניו לו פן  
 כאשר צום: ועברו בנוהי ליה. פן כמא  
 דפקידנון: פצנעו בניה לה. כגמיע מא  
 אוצאהם: וישאו אתו בניו ארצה כנען

חלק הדקדוק ט) הנה אנכי מת. ב' סהר"ב כל אנכי בורקא מלעיל ע"ב. ויפה ב' כי כ"ה במסרת התא"ג ע"פ כי ערום אנכי:  
 ויקברו



ויקברו אתו במערת שדה המכפלה  
 אשר קנה אברהם את השדה לאחות  
 קבר מאת עפרון החתי על פני ממרא  
 ונמלו יתיה בנוהי לארעא הכנען וקברו  
 יתיה במערת הקל בפלתא דזון  
 אברהם ית הקלא לאתמנת קבורא מן  
 עפרון הנאה על אפי ממרא והמלוה  
 בניה אל' בלד כנעאן ודפנוה פי מנארה  
 אציעה אמצאעפה ארי אשתראה אבר'  
 מן עפרון אלהתי בהצרה ממרא וישב  
 יוסף מצרימה הוא ואחיו וכל העלים  
 אתו לקבר את אביו אחרי קברו את  
 אביו ותב יוסף למצרים הוא ואחיו  
 וכל הסליק עמיה למקבר ית אביו  
 פתר דקבר ית אביו פרנע יוסף ארי  
 מצר הוא ואתה ונמיע מן צעד מעה  
 לידפן אביו בעד מא דפנה וירא  
 אחיו יוסף פיימת אביהם ויאמרו לו  
 ישמנו יוסף והשב ישיב לנו את פרי  
 הרעה אשר נמלנו אתו וחוז אחי יוסף  
 ארי מית אביו ואמרו דלמא יטר לנו  
 דכבו יוסף ואתבא יתיב לנו ית כל  
 פשהא הנמלנו יתיה פלמא ראו  
 אביו יוסף אן אביהם קד מאת קאלו  
 כלא יתהרדנא יוסף ויכאפינא בנמיע  
 אשר ארי אולינאה ויצו ארי יוסף לאמר  
 אביה צוה לפני מותו לאמר ופקידו  
 לות יוסף למימר אבוק פקיד קדם  
 מותיה למימר פאמרו מן קאל ליוסף  
 אן אביך אצא קבר מותה קאילא פה  
 תאמרו ליוסף אצא שא נא פשע אתיק  
 וחפאתם פירעה נמרוך ועתה שא נא  
 לפשע עבדי אלהי אביך ויבך יוסף  
 פדברים אליו פדין תימרון ליוסף בכעו  
 שבוק פען לחובי אתך ודחטאיהון ארי  
 בשתא נמרוך וכען שבוק פען לחובי  
 עבדי אלהי אבוק ובכא יוסף במלדתהון  
 עמיה כדא קולו ליוסף אנפר דנב  
 אכותך וכטייתתם אד קד אורוך שרא  
 ואן נסאלך אן תצפה דנב עביר איה

אביך פכא יוסף הין כלמיה כדאלך  
 וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו  
 לך לעבדים ואילו אף אחוהו ונפלו  
 קדמוהו ויאמרו הא אנתנא לך לעבדין  
 ונאו אכותה אצא וקעו בין ידיה וקאלו  
 הודא נחן לך עבירא ויאמר אלהם  
 יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני  
 ואמר להון יוסף לא תדחלון ארי דתלא  
 די אנא קאל להם יוסף לא תכאפו  
 לאני אתקי אלה פיכם ואתם השבתם  
 עלי רעה אלהים חשבה למנה למען  
 עשה פיוס הזה להחית עסרוב ואתון  
 השבתון עלי בישא מן קיי אתחשיבת  
 לטבא בדי למעבד ביומא הדין לקיימא  
 עם סני ואנתם קדרתם עלי שרא ואלה  
 קדר כירא לקבר אן יצנע מא תראה  
 אליום יהיי קומא כתירא ועתה אל'  
 תיראו אנכי אבלכל אתכם ואתימפכם  
 וינחם אותם וידבר עליהם וכען לא  
 תדחלון אנא און יתכון וית מפלכון  
 ונחם יתהון ומליד תנחומין על לפהון  
 ואן לא תכאפו אנא אמונכם ואטפאכם  
 ועאזאדם ודאראדם וישב יוסף במצרים  
 הוא ובית אביו ויהי יוסף מאה ועשר  
 שנים ויתב יוסף במצרים הוא ובית  
 אביו והיא יוסף מאה ועשר שנים  
 פאקאם יוסף במצר הוא ואל אביו  
 ועאש יוסף מאיה ועשר סנין וירא יוסף  
 לאפרים בני שלשים גם בני מכיר בן  
 מנשה ילדו עלי ברכי יוסף והוא יוסף  
 לאפרים בנין הליתאין אף בני מכיר  
 פר מנשה אתילידו ורבי יוסף התא  
 ראא יוסף לאפרים בנין תואתא ואצא  
 בני מכיר אמן מנשה ודרו פי חגרה  
 ויאמר יוסף אל אחיו אנכי מת ואלהים  
 פקד יפקד אתכם והעדה אתכם מן  
 הארץ הזאת אלהי הארץ אשר נשבע  
 לאברהם ליעחק וליעקב ואמר יוסף  
 לאחיו אנא מאית ויי מדבר דכיר  
 יתכון ויפיק יתכון מן ארעא הרי

לארעא



יוסף. בני אסרל קאירא. אדא דכרכם  
 אלה. פאצעדו בעצאמי מן התנא: וימת  
 יוסף בן מאה ועשר שנים ויחננו אתו  
 וישים בארון במצרים: ומית יוסף. בר  
 מאה ועשר שנים. ויחננו יתיה. ושמיה  
 בארונא במצרים: ומאת יוסף. אבן  
 מאה ועשר שנים. ויחננו. וצייר פי  
 צנדוק במצר: פ"ה פסקים פ"ה אל פ"ה סי'. ומפטרין  
 ויקרבו ימי דוד למות במלכים א' סי' ב':

לארעא דקיים. לאברהם ליצחק וליעקב:  
 וקאל יוסף לאבותה. אנא מאית. ואלה  
 סידכרכם. ויצעדכם מן הדא אלברד.  
 ארי אלברד. אדי אקסם. לאברהם  
 ויצחאק ויעקוב: וישבע יוסף את בני  
 ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם  
 והעליתם את עצמתי מזה: ואומי יוסף.  
 ית בני ישראל למימר. מדבר דכיר יי  
 יתבון. ותפקין ית גרמי מדי: ואחלף

# חוק

כיום פסקי דספר בראשית אלף ות"ק ושלישים וארבעה סי' א"ך ל"ד וחציו ועל חרבך תחיה. ופרשיותיו י"ב. זה שמי  
 לעולם סימן. וסדריו מ"ג ידידיה סי'. ופרקיו ג' יי' חנו לך קיונו סי'. מנן הפתוחות שלשה וארבעים והסתומות  
 שמנה וארבעים. הכל תשעים ואחת פרשיות צא אתה וכל העם אשר ברנליך סימן.

## נשלם ספר בראשית. בעזרת מגיד אחרית מראשית.

### ובחר בישראל הנקראים ראשית. והנהילם התורה הנקראת ראשית.

והזי השלמת הספר הזה ביום שנכפל בו כי טוב ו' לחדש חשון שנת תרנ"ה בא ס"ט ויעל הנרת לפני ה' לפ"ק לצי'  
 ולשמרות פרו ורבו.

### סדר הפטרות של ספר בראשית

# ברכות הפטרה

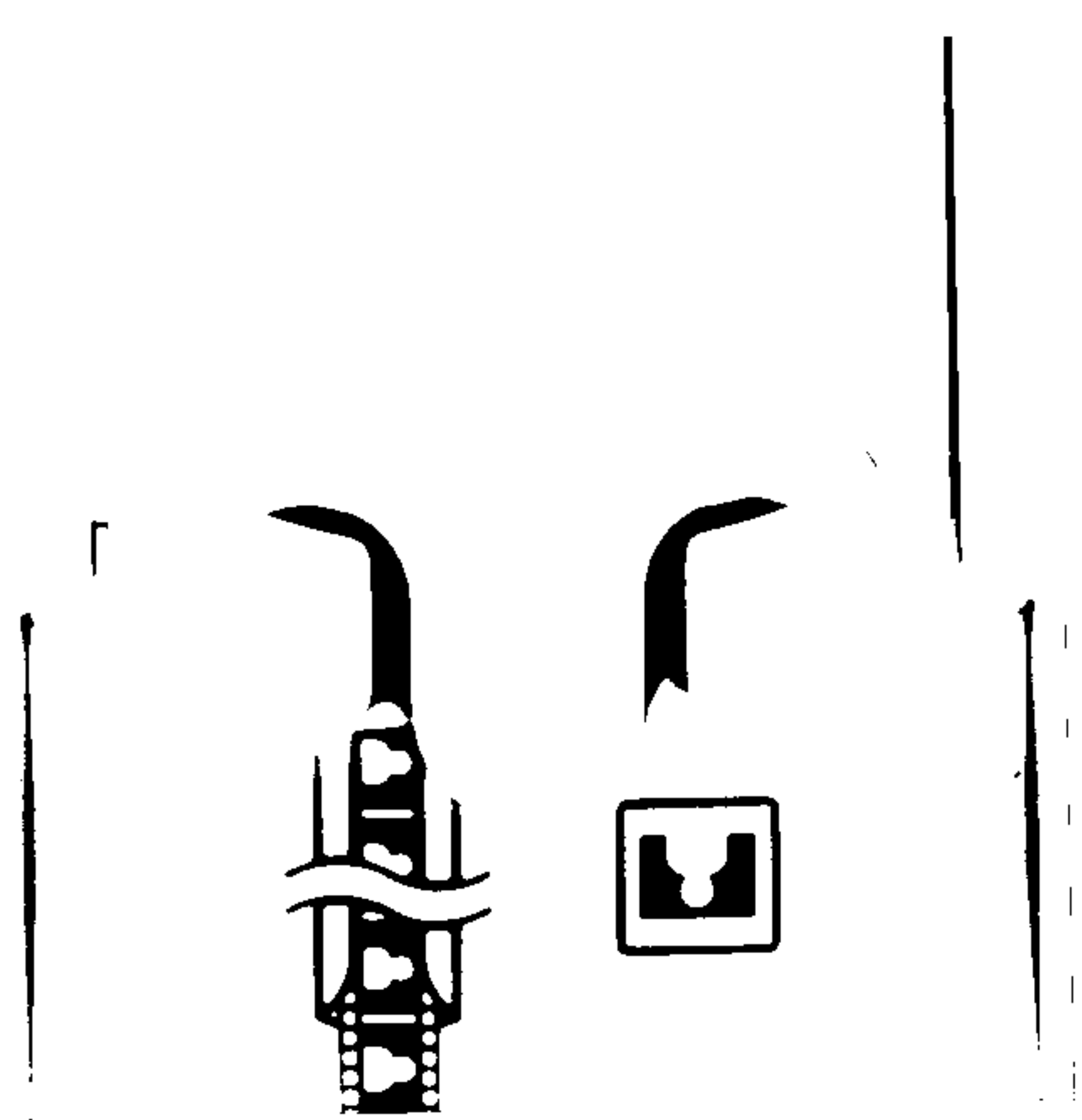
לפניה מברך ברכה זו:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחר בנביאים טובים ורצה בדבריהם  
 הנאמרים באמת. ברוך אתה יהוה הבוחר בתורה במשה עבדו ובישראל עמו.  
 ובנביאי האמת והצדק: ולאחריה מברך:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם צור כל העולמים הצדיק בכל הדורות האל  
 הנאמן האומר ועושה מדבר וממייא אשר כל דבריו האמת והצדק. נאמן  
 אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דבריה ודבר מדבריה אחר לא ישוב ריקם כי אל  
 נאמן אתה. ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו:

רחם על ציון כי היא בית חיינו ולענומת נפש הנקום נקם מהרה בימינו ותבנה  
 מהרה ברוך אתה יהוה בונה ירושלים:

את צמח דוד מהרה תצמיח וקרנו תרום פישועתך ברוך אתה יהוה מגן דוד:  
 עד ההורה ועל הנביאים ועל יום המנוח הזה שנתת לנו יהוה אלהינו לקדושה  
 ולמנוחה לכבוד ולתפארת על הכל אנו מברכים את שמך ברוך אתה יהוה  
 מקדש השבת. אמן: ואם חל ח"ה או ר"ח להיות בשבת מזכיר ענין היום בברכה זו (באמצע) בדרך שמוזכר בתפלה.



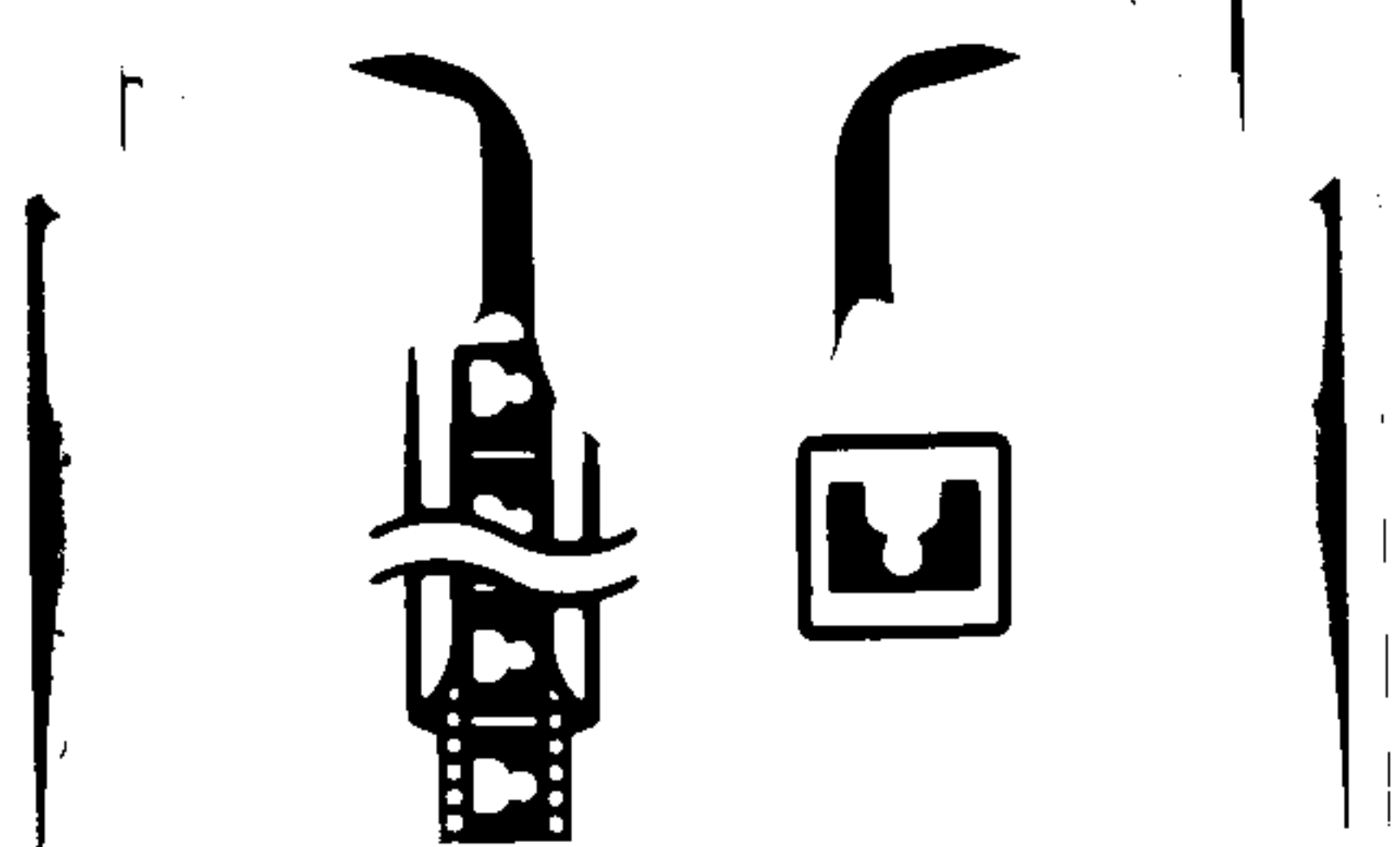


הן עבדי אתמדיבו בחירי רצתה נפשי נתתי  
 וחי עליו משפט לגוים יוציא: הא עבדי אקרבניה  
 (לדחלת). בחירי דאתרעי ביה מימרי. אתין רוח  
 קודשי עלוהי. דיני לעממין ינפי: לא יצעק ולא  
 ישא ולא ישמיע פהוין קולו: לא יצות ולא יכלי.  
 ולא ירים בכרא קליה: קנה רצוין לא ישפור  
 ופשתה כחה לא יכבנה לאמת יוציא משפט:  
 ענותניא דכקני רעיע לא יתפר. וחשיכיא דכבוצין  
 עמי לא ימפי. לקשטא יפיק דינא: לא יכהה  
 ולא ירוין עדיישים פארין משפט ולתורתו איים  
 ייחלו: לא יהלי ולא ילאי. עד דיתקין פארעא  
 דינא. ולמימריה נגון יכתרון: כהדאמר האלו  
 יהוה בורא השמים וגוטיהם רקע הארץ וצאצאיה  
 נתן נשמה לעם עליה ורוח להלכים בה: פדנן  
 אמר אלה עלמא יי. דברא שמיא ותלנון. שכליל  
 ארעא ודירחא. יהיב נשמא לעם דעלה. ורוחא  
 לדמהלכין בה: אני יהוה קראתיך בצדק ואחוק  
 בידך ואצדקך ואתנה לברית עם לאור גוים: אנא  
 יי. רביתך בקטום ואתקיפית בידך. ואתקננך.  
 ואתננך. לקים עם לגיתור עממין: לפקה עינים  
 עורות להוציא ממסגד אסיר מבית כלא ישרי  
 חשך: לפתחא עיני בית ישראל דאנון כסמן מן  
 אוריתא. לכנשא גלותהון מביני עממיא דאנון  
 דמן לאסירין. ולמפרקהון משעבוד מלכותא.  
 דאנון עגינין פאסירי קבל: אני יהוה הוא שמי  
 וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים: אנא יי  
 הוא שמי. ויקרי דאתגלית עליכון לעם אחרן  
 לא אתין. ותשבחתי לפלחי צלמיא: הראשנות  
 הנה באו וחדשות אני מגיד בפטרם תצמחנה  
 אשמיע אתכם: קדמיתא הא אתאה. וחדתן אנא  
 מחי. עד לא ייתון אבשר יתכון: שירו ליהוה  
 שיר חדש תהלתו מקצה הארץ יודדי הים ומלאו  
 איים וישביהם: שפחו קיי תשבחא חדתא.  
 אמרי תשבחתיה מסיפי ארעא. נחתי ימא  
 ומלאיה. נגון ויתביתון: ישאו מדבר וערו חצרים  
 תשב קדר ירבו ישרי סלע מראש הרים יצוהו:  
 ישבח מדברא וקרין דיתבין ביה. פצחין יתבון  
 מדבר ערבאי. ישבחון מיתאי פד יפקון מפתו  
 עלמיהון. מריש טוריא ירימון קדהון: ישימו  
 ליהוה כבוד ותהלתו באיים יגידו: ישוון קיי  
 יקרא. ותשבחתיה בנגון יהוון: יהוה בנפור  
 יצא פאיש מלחמות יעיר קנאה ירע אף יצדיר  
 על איביו ותגבר: יי למעבר גבורן מתגלי.  
 למעבר גבורן מתגלי ברגו. במלול אף בזיע. על  
 פעלי דכבוהי מתגלי בגבורתיה: החשיתי מעולם

אחריש אתאפק כילדה אפעא אשם ואשאף יחד:  
 יהבית להון ארפא מעלמא. דאם יתובון לאוריתא  
 ולא תבו. כחבלין על ילדא יתגלי דיני עליהון.  
 יצדון ויסופון כחדא: אחריב הרים וגבעות וכל  
 עשבם אוביש ושמתי נהרות לאיים ואגמים  
 אוביש: אחריב טורין ורמן. וכל עסבהון אוביש.  
 ואשוו נהרון לנגון. ואגמין אוביש: ותולכתי  
 עורים בדרך לא ידעו בנתיבות לא ידעו אדריכם  
 אשים מחשך לפניהם לאור ומעקשים למישור  
 אפה חדברים עשיתם ולא עובתים: ואדבר  
 דכסמן. (מן אוריתא). באורח דלא ידעו. בשבילין  
 דלא אילפו אדריכנון. אשוו קבל קדמיהון  
 לניהור. וכפלא למישרא. ארין פתנמיא. אעבידנון  
 ולא ארחיקנון: על דא יתברך

הפטרת נח בישעי' ס"ג נ"ד

רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצהלי לא--  
 חלה ביידיים בני שוממה מבני בעולה אמר  
 יהוה: שבחי ירושלם דהות כאתא עקרא דלא  
 ילידת. פועי תשבחא ורוצי דהות כאתא דלא  
 עדיאת. ארי סגיאין יהון בני ירושלם צדיקא.  
 מבני רומי יתיבתא אמר יי: תרתיבי ומקום אהלך  
 ויריעות משכנותיך יפיו אל תחשכי האריכי  
 מיתריך ויתדתיך חוקי: אפתא אתר בית משרך.  
 וקרני ארעך יתיבי לא תמנעין. אסנא עם  
 משרותיך. ושלמונך תקיפי: פרימין ושמאול  
 תפרצי ורעד גוים יירש וערים נשמות יושיבו:  
 ארי לדומא ולצפונא תתקפין. ובנד עסמין  
 יירתון. וקרין דצדן ייתבון: אל תירא פירלא  
 תבושי ואל תבלמי פירלא תחפורי פי בשת  
 עלומיך תשבחי וחרפת אלמנותיך לא תופרי--  
 עוד: לא תדחלין ארי לא תבהתי. ולא תתכנעין  
 ארי לא תתבלמן. ארי בהתת עלומותיך תתנשן.  
 וחפורי ארמלותיך לא תדכרין עוד: פי בעליך  
 עשיך יהוה צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל  
 אלהי כל הארץ יקרא: ארי מריך דעברך. יי  
 צבאות שמייה. ופרקך קדישא דישראל. אלה כל  
 ארעא יתקרי: פי כאשה עזובה ועצובת רוח קראך  
 יהוה ואשת נעורים פי תפאס אמר אלהיך: ארי  
 כאתא שביקא. ועיקת רוח ערעת שכינתא די.  
 וכאתת עלומין. דאתרחקת אמר אלהיך: ברגע  
 קטן עזבתך וברחמים גדולים אקבצך: ברגע  
 ועיר רחיקתך. וברחמין סגיאין אקדיב גלותיך:  
 בשצף קצף הסתירתי פני רגע מפך ובחסד עולם  
 רחמתך אמר גאלך יהוה: בשעא ועירא. סליקת





אפי שכינתו זמן מניח . ובטבות עלם דלא פסקן  
 ארזים עלך . אמר פרקד יי : פירמי נח זאת לי  
 אשר נשבעתי מעבר מירנח עוד עליהארץ פן  
 נשבעתי מקצף עליך ומגער-בך : פיומי נח דא  
 קדמי . דקיימית פמימרי . דלא יעדון מי טופנא  
 דהון פיומי נח . עוד על ארעא . פן קיימית . דלא  
 יחול רגזי עלך ולא אוזף ביד : פי החרים ימושו  
 והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימושו וברית  
 שקומי לא תמוט אמר מרחמך יהוה : ארי טוריא  
 יעדון . ורמתא יתפרקן . וטובי מניך ירושלם לא  
 יעדי . וקיים שלמי לא יתרחק . אמר דעתיד  
 לרחמא עלך יי : עניה סערה לא נחמה הנה אנכי  
 מרבין בפוך אבניך ויסדתיך בספירים : חשיכתא  
 מקבלת עלפן קרתא דאמרין עליה עממיא לא  
 תנתנם . הא אנא . פביש בצדודא אבני רעפתך .  
 ואשבילניך באבנין טבן : ושמתי בדכד  
 שמיטתך ושערך לאבני אקדה וכל גבולך לאבני-  
 חפין : ואשוי כמרגלין אעף . ותרעף לאבני גמר .  
 וכל תחומך לאבני צרוף : וכל פניך לפידי יהוה  
 ורב שלום בנך : וכל בנה יהון אלפין באוריתא  
 די . וסגי יהי שלם בנך : בצדקה תבונני רחמי  
 מעשק בילא תיראי וממחיתה פי לא תקרב אליך :  
 בזכותא תתקנין . אתרחקי מעשקא ארי לא  
 תדחלין . ומתברא ארי לא ייעל עלך : הן גור  
 יגור אפס מאותי מירגר אתך עליך יפול : הא  
 אתפנישא יתבנשון לך . גלות עמיק בסופא . מרמי  
 עממיא דמתפנישין לאעקא לך ירושלם בניך  
 יתרמון : הן אנכי בראתי חרש נפח פאש פתם  
 ומוציא כלי למעשהו ואנכי בראתי משחית לתבל :  
 האנא ברית נפחא . נפח נור בשיחורין . ומפיק  
 מנא לצורפיה . ואנא ברית מתבלא לתבלא : פל  
 פלי יוצר עליך לא יעלח וכל לשון תקום אתך  
 למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי יהוה וצדקתם  
 מאתי נאסיהוה : פל זין . דיתקן עלך ירושלם לא  
 יעלח . וכל לישן . דיקום עמיק לדינא תחייבניה .  
 דא . אחסנת עבדי די וזכותהון . מן קדמי אמר  
 יי : הוי פל צמא לכו למים ואשר אין-לו כסף  
 לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא  
 מחיר זין וחלב : יי כל דעבי למילף יתי וילף .  
 ודלית ליה כסף . איתו שמעו ואילפו . איתו  
 שמעו ואילפו . בלא בדמין ולא בממון . אלפן  
 דטב מחמר ומחלב : למה תשקלו כסף בלוא  
 לחם ויגיעכם בלוא לשבעה שמעו שמעו אלי  
 ואכלו טוב ותתענג בדשן נפשכם : למה תתקלון  
 כספון בלא למיכל . וליאותכון בלא למסבע .

(\*) הנה קרי

קבילו קבלא למימרי ואכלו דטב . ותתפנק  
 בדהון נפשכון : המו אונכם ולכו אלי שמעו  
 ותחי נפשכם ואכרתה לכם ברית עולם חסדי דוד  
 הנאמנים : ארפינו אדנכון וקבילו למימרי . שמעו  
 ותתקיים נפשכון . ואגור לכוון קים עלם . טבות  
 דוד דמהימנין : הן עד לאומים נתתיו נגיד ומצוה  
 לאומים : הא . רב לעממיא מניתייה . מלך ושליט  
 על כל מלכותא : הן גוי לא יתדע תקרא וגוי  
 לא ידעוך אליך ירוצו למען יהוה אלהיה ולקדוש  
 ישראל פי פארך : הא עם דלא תדע יפלחונך .  
 ועם דלא ידעוך ירהטון לאפקא לך מסין . בדיל  
 יי אלהך . ולקדישא דישראל ארי שבתך : ער

הפטרות לך לך (בישעי מ')

ואלמי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש : ולמן  
 תדמיון קדמי ותשון . יימר קדישא : שאור-מרום  
 עיניכם וראו מירברא אלה המוציא במספר צבאם  
 לכלם פשם יקרא מרב אונים ואמין פח איש  
 לא נעדר : וקופו לחומא עיניכון וחזו למדחל  
 קדם מן דברא ארין . דאפיק במנן חילי שמיא .  
 לכהון בשמהן קרי . מסני גבורן ותקופ חיל . חד  
 מסדריה לא מתעכב : למה תאמר יעקב ותדבר  
 ישראל נסתרה דרפי מיהוה ומאלהי משפטי  
 יעבור : למה תימר יעקב . ותמליל ישראל .  
 מטמרא אורחי מן קדם יי . ומן קדם אלהי דיני  
 יעדי : הלוא ידעת אסילא שמעת אלהי עולם |  
 יהוה בורא קצות הארץ לא ייעף ולא יגע אין  
 חקר לתבונתו : הלא ידעתא אם לא שמעתא .  
 אלה עמא יי דברא יסודי ארעא . לא בעמל  
 ולא בליא . לית סוף לסכלתנותיה : נתן ליעף  
 פח ולאין אונים עצמה ירבה : יהיב לצדיקיא  
 דמשלתהן לפתגמי אוריתיה חכמא . ולדלית להון  
 תקופ נכסין מסגי : ויעפו נערים ויגעו ובחורים  
 פשול יפשו : וישתלהון עולמינ חייבין וילאין .  
 ורווקי רשיעיא אתקלא יתקלון : וקני יהוה יחליפו  
 כח יעלו אבר פגשרים ירוצו ולא יגעו ילכו ולא  
 ייעפו : ודספרו לפלחנא דיני יתפנישון מפיני  
 גלותהון וייספון חיל . ויתחדתון לעולימוותהון  
 פצמות דסליק על גרפי נשרין . ירחטון ולא ילאון .  
 יהכון ולא ישתלהון : חרישו אלי אים ולאמים  
 יחליפו כח יגשו או ידפרו יחדו למשפט נקרבה :  
 אציתו למימרי נגון . ומלכוון ייספון חיל . יתקרבון  
 בכין ימללון . פחדא לדינא נתקרב : מי העיד  
 ממזרח צדק יקראוהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים  
 ירד יתן בעפר חרבו פקש נדף קשתו : מן איתי

בגלא





דישראל: הנה שמתוך למורג חרוץ חדש בעל  
 פיפיות תדוש הרים ותדק ונגעות בפין תשים:  
 הא שותכון. למורג תקוף חרת. מלי סכפורין.  
 תקטיל בעממא ותשיצי. ומלכותא פמוצא תשני:  
 תורם ורוח תשאם ומערה תפיץ אתם ואתה תגיל  
 ביהוה בקדוש ישראל תתהלל: תדרינגן ורוחא  
 תפולנין. ומימרי בעלעולא לקשא יבדר יתחון.  
 ואת תבוע במימרא דיי. בקדישא דישראל  
 תשתבח: העניים והאביונים מבקשים מים ואין  
 לשונם בצמא נשתה אני יהוה אענם אלהי ישראל  
 לא אעזבם: ענותניא וחשיביא. דמחמדן לא לפנא  
 הא כצחיא למיא ולא משבחין. רוחחון בסנופא  
 משלהיא. אנא יי אקביד צלותהון. אלהא דישראל  
 לא ארחיקנן: עדי

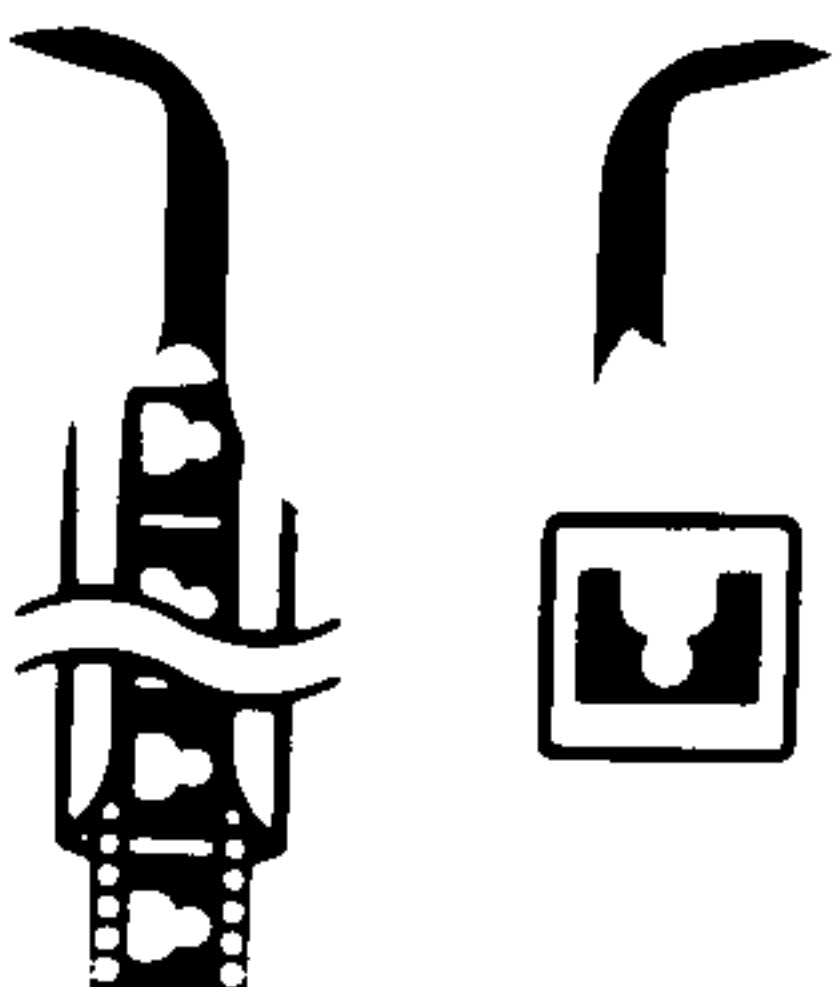
הפטרות וירא כמלכים ב' ס' ד'

ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל-  
 אלישע לאמר עבדך אישי מת ואתה ידעת כי  
 עבדך היה ירא את יהוה והנשה בא לקחת את-  
 שני ילדי לו לעבדים: ואתתא חדא מנשי תלמידי  
 נבייא. מצוהא קדם אלישע למימר. עבדך  
 עובדיה בעלי מית. ואת ידעת. ארי עבדך הוה  
 דחיל הטאין מן קדם יי. דכד קטילת איובל ית  
 נבייא דיי דבר כהון סאה גברא. ואממרנין  
 חמשין חמשין גוברא במערתא. ויהוה יזוף ומוביל  
 להון. גדיל דלא לאוכלותהון מנכסותי דאחאב  
 מן קדם דאנן אנסא. וכען רשיא אתא. למדבר.  
 ית תרין בני. ליה לעבדין: עוד מאתן ושתי  
 וחמשא זמנין צוחת אתת עובדיה פהאי גוונא ולא  
 חוה משגח בה ולא ידע טא למעבד לה. עד דאולא  
 לבי קברי וקא צוהא ואמרה מארי מארי דחלא דיי  
 דחלא דיי. ואשתמע להקלא מביני מיתאי מן הדין  
 דחלא דיי דקא בעית. ארבעה אקרו דחלא דיי.  
 אברהם ויוסף ואיוב ועובדיה. מתיבא ואמרא לא  
 בעינא אלא האי דכתיב ביה דחלא דיי לחדא.  
 וכד אודעוהא קבריה הות קא מתפלשא בעפריה.  
 וקא צוהא ואמרא מארי מארי תיבא רוחצנד לי  
 בשעתא דדמכתא ודמותא: פד אמרית לך למן  
 את שביק לי וית תרין בני. ואתיבתני דרבון  
 עקמא רוחצן לי. דאמרת לי שבוק יתמד ואנא  
 אקיימנן וארמלתך עלי תתרחיץ. וכדו לא נהשבת  
 משיזיב. ויהמי נפי צותי ואמרי קבנן אבא קבנן  
 אבא. אתיב עובדיה ואמר לה זילי לגבי אלישע  
 בפורתא דמשחא דאשתאר נביד וליכרכיך ביה.  
 דאנא פד אטמרתניו למאה נבייא וזנתנהו

במערהא

בנלאי מפרנחא אברהם בחיר צדקא. בקשומ  
 קרביה לאתריה. מסר קדמוהי עממין ומלכין  
 תבר. רמא בעפרא קמילין קדם תרביה. בקשא  
 רדפינון קדם קשתיה: ירדפם יעבור שלום ארח  
 ברנגיו לא יבוא: רדפינון ערא שלם. חלת אורח  
 ברנגוהי לא עלת: מיפעל ועשה קרא תרות  
 מראש אני יהוה ראשון ואת אחרנים אני הוא:  
 מן אמר אלין קיים אמר ועביר. דסדר דריא  
 מלקדמין. אנא יי ברית עלמא מבראשית אף  
 עלמי עלמא דילי אנון. ובר מני לית אלה: ראו  
 איים ויראו קצות הארץ יחדו קרבו ואתון:  
 חוץ ננותא וידחלון. דבסיפי ארעא יזועון.  
 יתקרבון וייתון: איש את ירעהו יעורו ולאחיו  
 יאמר חזק: גבר ית חבריה יסעדון. ולאחיו  
 יימר תקף: ויחזק חדש את צרף מחליק פטיש  
 את יהוקם פעם אמר לדבק טוב הוא ויהוקהו  
 במסטרם לא ימוט: קלא יפתחון בעובדיהון  
 דמתקוף נגרא עם קינאה. מחי בפטישא עם  
 דמספח בקרנסא ומנא. אמר על דבקא תקין הוא.  
 ומתקוף ליה במסטרין דלא יצמלי: ואתה ישראל  
 עבדי יעקב אשר בחרתיך ורע אברהם אחבי:  
 ואת ישראל עבדי. יעקב דאתרעיתי בק. ורעיה  
 דאברהם רחמי: אשר החזקתיך מקצות הארץ  
 ומאציליה קדתיך ואמר לך עבדי אתה בחרתיך  
 ולא מאסתיה: דקריבתך מורעית ארעא.  
 ומפלכותא בחרתיך. ואמרית לך עבדי את.  
 אתרעיתי בק ולא ארחקנך: אלתירא פייעמך  
 אני אלתשתע פי אני אלתירא אפצתיך אף עזרתיה  
 אף תמכתיה בימין צדקי: לא תדחל ארי בסערך  
 מימרי. לא תתבר ארי אנא אלהך. אתקפינד אף  
 אסערדינד. אף אחדינד בימין קשמי: הן יבשו  
 ויפלטו כל הנחלים בק. יהיו כאין ויאבדו אנשי  
 ריבך: הא יפתחון ויתפנעון. פל עממא דהו  
 מתגרן בק. יהון פלמא. וייבדון אנש דינד:  
 תבקשם ולא תמצאם אנשי מצתך יהיו כאין  
 וכאפס אנשי מלחמתך: תבעינון ולא תשפחינון.  
 אנש מצותך. יהון פלמא. וכלא מדעס גוברין  
 דהו מתגרן למעבד עמך קרב: פי אני יהוה  
 אלתך מחזיק ימינך האמר לך אלתירא אני  
 עזרתך: ארי. אנא. יי אלהך מתקוף ימינך.  
 דאמרית לך. לא תדחל מימרי במערך: אל-  
 תיראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתך  
 נאסיתוה ונאלך מדוש ישראל: לא תדחלון  
 שבטיא דבית יעקב. ורעיתא דבית ישראל.  
 מימרי בסערכון אמר יי. ופריקכון מדישא

לד (כתר תורה)





במערתא בלחמא ובמא. לא אמפיין בוציני  
 דמשחא מנייהו לא ביממא ולא בלייא. לדבר לי  
 נביא מלי דידי לקב"ה וישלים לכו מאי דאזיפתיה.  
 דהכי אמר קרא כל מאן דמרחים על עיני ועל  
 מספני פאלו מזויף לקב"ה. ובכן אזרת  
 ואודעתיה לאלישע בולי האי: ויאמר אליה אלישע  
 מה אעשה לך הנדי לי מה ישר לך בפית ותאמר  
 אין לשפחתך כל בפית כי אס-אסוד שמן: ואמר  
 זה אלישע מא אעביד לך. הוא לי. מא אית  
 לך בביתא. ואמרת. לית לאמתך כל מדעם  
 בביתא. אלהין מנא דמשחא: ויאמר לך שאלי-  
 קך פלים מן החוץ מאת בל-שכניכי פלים רקים  
 אר-תמעימי: ואמר. איולי שאלי לך מנין מן  
 ברא. מן פל שיבככי. מנין ריקנין לא תוערין:  
 ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד-בניך ויצקת על  
 פל-הפלים האלה וחמלא תסיעי: ותהכיין. ותגיפין  
 דשא באפק ובאפי בנד. ותריקין משחא. על פל  
 מניא האלין. ומנא דיתמלי תסלקין: ותלך  
 מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בניה הם מנישים  
 אליה והיא מיצקת: ואזלת מלותיה. ואנפת דשא  
 באפה ובאפי בנהא. אנון. מקרבין לה מניא והיא  
 מריקא משחא: והיא ופמלאת הפלים ותאמר אלי  
 בנה הגישה אלי עוד פלי ויאמר אליה אין עוד  
 פלי ויעמד השמן: והוה כמשלם מניא. ואמרה  
 לברה קריב לי עוד מני תבירי דחספא. דמן  
 דגור על מנין ריקנין דיתמלון יגור על מנין  
 תבירין ויתקנון. והוה לקיט מני תבירי ומשוי חד  
 על חד ומתחברי במימרא דקודשא בריך הוא.  
 ועמודא דמשחא מייף על בולחון. עד דשלימו  
 כל פסקי מניא. אמר ברה לית עוד מנא. ושמע  
 עמודא דמשחא ופסק: ותבא ותגד לאיש האלהים  
 ויאמר לך מכרי את-השמן ושלמי את-נשיכי  
 ואת בניכי תחיי בנותר: ואתת. ותויאת לנביא  
 דיין. ואמר. איולי ופיני ית משחא. ושלמי למרי  
 חובתיך. ואת ובנד. תתפרגסין במא דישתאר.  
 וכד אתרחיש לה ההוא נפא אתת לות נביא דיין  
 ואמרת. אית עלי עסור מהאי משחא או לא.  
 אמר לה בעליך זן ית נביא דיין במלאת דליכא  
 עלה עסורא. ואף את לית על משחוד עסור דמן  
 נפא הוא. הדרא ואמרא ליה מא נעביד מבנהי  
 דאחאב אי שמעי עלי ואנסי לי. מתיב ואמר  
 לה מן דסגר פום פלפי דמצרים ועתיה למסגר  
 פום ארנותא דדניאל. ימממים עיניהון דבני  
 אחאב ויסגר אנדניהון דלא לאבאשא לך.  
 בכין יתבת אודיתא ותושבחתא ואזלת:

(\* לך קרי \* שכניך קרי \* נשך קרי \* ובניך קרי

ויהי היום ויעבר אלישע אל-שונם ושם אשה  
 גדולה ותחוק-בו לאכל-לחם ויהי מדי עברו יסר  
 שמה לאכל-לחם: והוה יומא ועבר אלישע  
 לשונם. ותמן אתתא דחלת חמאין. ואתקיפת  
 ביה למיכל לחמא. והוה בזמן מעדוהי. מתפני  
 לתמן למיכל לחמא: ותאמר אל-אשה הנהנא  
 ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עבר עלינו תמיד:  
 ואמרת לבעלה. הא כען ידענא. ארי נביא דיין  
 קדישא הוא. מתפני לותנא תדירא: נעשה-נא  
 עלית-קור קמנה ונשים לו שם מפה ושלחן וכפא  
 ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה: נעביד כען  
 עלית כתלא ועידא. ונתקין ליה תמן אתר. ערסא  
 ופתורא וכרסא ומנרתא. ויהי. במיתוהי לותנא  
 יתפני לתמן: ויהי היום ויבא שמה ויסר אל-  
 הערית וישכב-שמה: והוה יומא ועל לתמן. וזר  
 לעריתא ושכיב תמן: ויאמר אל-גיחזי נערו קרא  
 לשונמית הזאת ויקרא-לה ותעמד לפניו: ואמר  
 לגיחזי עולימיה. קרי לשונמיתא דנא. וקרא לה.  
 וקמת קדמוהי: ויאמר לו אמר-נא אליה הנה  
 חרדת אלינו את-כל-החרדה הזאת מה לעשות  
 לך היש לדבר-לך אל-הפלך או אל-שר הצבא  
 ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת: ואמר ליה. אימר  
 כען לה הא עסיקת לנא ית כל עסקא דנא. מא  
 למעבר לך. הפתגם אית לך למללא עם מלכא.  
 או עם רב תירא. ואמרת. פנו עסקי עמי אנא  
 מסוברא: ויאמר ומה לעשות לה ויאמר גיחזי  
 אבל בן איך-לה ואישה זקן: ואמר. ומא למעבר  
 לה. ואמר גיחזי. בקשטא. בר לית לה ובעלה  
 סיב: ויאמר קרא-לה ויקרא-לה ותעמד בפתח:  
 ואמר קרי לה. וקרא לה. וקמת בתרעא: ויאמר  
 לפועד הזה כעת חיה אתי חבבת בן ותאמר אל-  
 אדני איש האלהים אל-תכזב בשפחתך: ואמר.  
 לזמנא דנא כערין דאתון קנימין. תהן מתבקא  
 בנא. ואמרת. פבעו רבונני נביא דיין. לא יתכרב  
 פתגמא באמתך: ותחר האשה ותלד בן לפועד הזה  
 כעת חיה אשר-דבר אליה אלישע: ועדיאת  
 אתתא וילידת בר. לזמנא דדין כערין דהיא קנימא.  
 דמליל עמה אלישע: ויגדל תילד ויהי היום ויצא  
 אל-אביו אל-הקצרים: ורבא רביא. והוה יומא.  
 ונפק לות אבוהי לות חצודיא: ויאמר אל-אביו  
 ראשי וראשי ויאמר אל-הנער שאהו אל-אפו:  
 ואמר לאבוהי רישי רישי. ואמר לעולימא. סבחי  
 ואבלהי לאמיה: וישאהו ויביאהו אל-אפו וישב  
 על-ברפיה עד-הצחרים וימת: ונספיה. ואובליה  
 לאמיה. ויתב על ברפיה. עד ערן מיתרא

(\* מוצקת קרי \* את קרי





וגיחזי עבר קדמיהון. ואשכח אריא מיתא באורחא  
 ושוי עלוהי חומרא בדיל לנסויי ביה ואחיה.  
 ומשום דעבר על מלי רביה ולא עבד כד פקדיה  
 אזל ושוי ית חומרא על אפי רביא. ולית קל ולית  
 דמצית. ותב לקדמוניה ותוי ליה למימר. לא  
 אתער רביא: ויבא אלישע הביתה והנה הנער  
 מת משכב על־משתו: ואתא אלישע לביתא.  
 והא רביא מית. רמי על ערסיה: ויבא ויסגר  
 הדלת בעד שניהם ויתפלל אליהו: ואתא.  
 ואגף דשא באפי תרויהון. וצלי קדם יי: ויעל  
 וישכב על־הילד וישם פיו על־פיו ועיניו על־  
 עינו וכתפיו על־כפיו ויגהר עליו ויהם בשר הילד:  
 וסליק ושכיב על רביא. ושוי פומיה על פומיה.  
 ועינוהי על עינוהי וידוהי על ידוהי. ואלהית  
 עלוהי. והם בסרא דרביא: וישב וילך בבית אחת  
 הנה ואתת הנה ויעל ויגהר עליו ויזרר הנער עד־  
 שבע פעמים ויפקח הנער את־עיניו: ותב והליך  
 בביתא. ומנא חדא לכא ומנא חדא לכא. וסליק  
 ואלהית עלוהי. ואתמק רביא עד שבע זמני.  
 ופתח רביא ית עינוהי: ויקרא אל־גיחזי ויאמר  
 קרא אל־השנמית הזאת ויקראה ותבא אליו  
 ויאמר שאי בנד: וקרא לגיחזי. ויאמר קרי  
 לשנמיתא חדא. וקרא לה ואתת לקדמוהי.  
 ויאמר סבי כריך: ותבא ותפל על־רגליו ותשתחו  
 ארצה ותשא את־בנה ותצא: ואתת ונפלת על  
 רגלוהי. וסגידת על ארעא. ונסיבת ית ברה  
 ונפקת:

הפטרת חיי שרה במלכים א' ס"א

והמלך דוד זקן בא בימים ויכסחו בבגדים  
 ולא יחם לו: ומלכא דוד סוב. על ביומן.  
 ומכסן ליה בלבושין. ולא שחין ליה: ויאמרו  
 לו עבדיו יבקשו לאדני המלך נערה בתולה  
 ועמדה לפני המלך ותהילו סכנת ושכבה בחיקך  
 וחס לאדני המלך: ואמרו ליה עבדוהי. יבעון.  
 לרבנוי מלכא עולימתא בתולתא. ותשמיש קדם  
 מלכא. ותחי ליה קריבא. ותשכוב לותך. וישחן  
 לרבנוי מלכא: ויבקשו נערה יפה בכל גבול  
 ישראל וימצאו את־אבישג השונמית ויבאו אמה  
 למלך: ובעו עולימתא שפירתא. בכל תחום  
 ארעא דישראל. ואשכחו. ית אבישג דמן שונים.  
 ואיתאו יתה למלכא: והנערה יפה עד־מאד  
 ותחי למלך סכנת ותשרתו: והמלך לא ידעה:  
 ועולימתא שפירא עד לחדא. ותות למלכא  
 קריבא ומשמשא ליה. ומלכא לא ידעה: ואדניה

ומית: ותעל ותשכבו על־מפת איש האלהים  
 ותסגר בעדו ותצא: וסליקת ואשכובתיה. על  
 ערסא דנביא דיי. ואגפת באפוהי ונפקת: ותקרא  
 אל־אישה ותאמר שלחה נא לי אחד מן־הנערים  
 ואחת האתנות וארוצה עד־איש האלהים  
 ואשובה: וקרת לבעלה. ואמרת. שדר בען לי  
 חד מן עולימא. וחדא מן אתניא. ואתמתי. לות  
 נביא דיי ואתוב: ויאמר מדוע אתי הלכתי אליו  
 היום לא־חדש ולא שבת ותאמר שלום: ואמר.  
 מדין. את אלא לותיה יזמא דין. לא ירח ולא  
 שבא. ואמרת שלום: ותחבש האתון ותאמר אל־  
 נערה נהג ולך אל־תעצרי לי לרכב כי אס־אמרת  
 לך: וזריות אתנא. ואמרת לעולימה דבר ואיזיל.  
 לא תדחק עלי למרעב. אלהין כד אימר לך:  
 ותלך ותבא אל־איש האלהים אל־חד הפרמל ויהי  
 כראות איש־האלהים אותה מנגד ויאמר אל־גיחזי  
 נערו הנה השונמית הנה: ואזלת. ואתת. לות  
 נביא דיי לטור פרמלא. והוה כד הוא  
 נביא דיי יתה מקביל. ואמר לגיחזי עולימיה.  
 הא שונמיתא דיכי: עתה רוי־נא לקראתה ואמר־  
 לה השלום לך השלום לאישך השלום לילך  
 ותאמר שלום: בען רחום בען לקדמותה. ואימר  
 לה. השלם לך. השלם לבעליך השלם לרביא.  
 ואמרת שלם: ותבא אל־איש האלהים אל־החד  
 ותחוק ברגליו ויגש גיחזי להרפה ויאמר איש  
 האלהים הרפה־לה בירנפשה מרה־לה. ויהוה  
 העלים ממני ולא הגיד לי: ואתת. לות נביא דיי  
 לטורא. ואתקיפת ברגלוהי. וקריב גיחזי למדתה.  
 ואמר נביא דיי שבוק מנה ארי נפשה מריא  
 לה. ופן קדם יי אתפסא מני. ולא אתהוא לי:  
 ותאמר השאלתי בן מאת אדני הלא אמרת לי לא  
 תשלה אתי: ואמרת. השאלית ברא מן רבוני.  
 הלא אמרית לך. אם מתיהיב לי בר קים ואם לא  
 לא תגסים יתי: ויאמר לגיחזי חגר מתניך וקח  
 משענתי בידך ולך כי תמצא־איש לא תברכנו  
 וכי־יברכה איש לא תעננו ושמת משענתי על־  
 פני הנער: ואמר לגיחזי זריו חרצף. וסב חומרי  
 בידך ואיזיל. ארי תשכח גבר לא תשאל בשלמיה.  
 וארי ישאל בשלמך גוברא לא תתיבניה. ותשוי  
 חומרי על אפי רביא: ותאמר אם הנער חי־יהוה  
 וחי־נפשה אס־אעובך ויקם וילך אחריה: ואמרת  
 אמה עולימא. קים הוא יי ותוי נפשך אם  
 אשכנך. וקם ואזל בתרהא: וגחזי עבר לפניהם  
 וישם את־המשענת על־פני הנער ואין קול ואין  
 קשב וישב לקראתו ויגדלו לאמר לא הקיץ הנער:



בן-חגית מתנשא לאמר אני אמלך ויעש לו  
 רכב ופרשים והמשים איש רצים לפניו ואדניה  
 בר חגית מתררב למימר אנא אמלך ועבד ליה.  
 ותבין ופרשין וחמשין גבורא רדופין קדמוהי  
 ולא-עצבו אביו מימיו לאמר מדוע פכה עשית  
 וגם-הוא מוב-תאר מאד ואתו ילדה אחרי  
 אבשלום ולא אכלמיה אבותי מימיהי למימר  
 מדין פדין את עבד ואף הוא שפיר בריויה  
 לחדא ויתיה לילדת פתר אבשלום ויהיו דבריו  
 עם יואב פן-צרויה ועם אביתר הפהן ויעזרו אחרי  
 אדניה והוה פתגמוהי בעיצא עם יואב בר  
 צרויה ועם אביתר פהנא וסעדין בתר אדניה  
 וצדוק הפהן ובניהו בן-יהוידע ונתן הנביא ושמעי  
 ורעי והגבורים אשר לוד לא היו עם-אדניהו  
 וצדוק פהנא ובניהו בר יהוידע ונתן נביא  
 ושמעי ורעי וגבורא דלוד לא הוה בעיצת  
 אדניה ויזבח אדניהו צאן ובקר ומריא עם אבן  
 הזחלת אשר-אצל עין רגל ויקרא את-כל-אחיו  
 בני המלך ולכל-אנשי יהודה עבדי המלך  
 ונכס אדניהו עאן ותורין ופטימין עם אבן סכותא  
 דבסמר עין קצרא וזמין ית כל אחוהי בני  
 מלפא ולכל גברי שיבט יהודה עבדי מלפא  
 ואת-נתן הנביא ובניהו ואת-הגבורים ואת-שלמה  
 אחיו לא קראו ית נתן נביא ובניהו ויהי גבורא וית  
 שלמה אחוהי לא זמין ויאמר נתן אל-בת-שבע אם-  
 שלמה לאמר הלוא שמעת פי מלך אדניהו בן-  
 חגית ואדנינו דוד לא ידע ואמר נתן לבת שבע  
 אמיה דשלמה למימר הלא שמעת ארי מלך  
 אדניה בר חגית ורפוננא דוד לא ידע ועתה  
 לכי איעצך נא עצה ומלמי את-נפשך ואת-נפש  
 בנך שלמה וכען איתא אמלכניך בען מרכא  
 ושיזבי ית נפשיך וית נפש בריך שלמה לכי  
 ובאי אל-המלך דוד ואמרת אליו הלא-אתה  
 אדני המלך נשבעת לאמתך לאמר כי-שלמה בנך  
 ימלך אחרי והוא ישב על-פסא ומדוע מלך  
 אדניהו איזילי ותיעלין לות מלפא דוד ותימרין  
 ליה הלא את רבונני מלפא קיימתא לאמתך  
 למימר ארי שלמה בריך ימלך בתרי והוא  
 יתיב על פרסי מלכותי ומדין מלך אדניה  
 הנה עודך מדברת שם עם-המלך ואני אבוא  
 אחריך ומלאתי את-דברך הא עד דאת  
 ממללא תמן קדם מלפא ואנא איעול בתרך  
 ואקיים ית פתגמכי ותנא בת-שבע אל-המלך  
 תחררה והמלך זקן מאד ואבישג השונמית משרת  
 את-המלך ועלו בת שבע לקדם מלפא לאדרון

בית משכבא ומלפא סיב לחדא ואבישג דמן  
 שונם משמשא קדם מלפא ותקד בת-שבע  
 ותשתחו למלך ויאמר המלך מה-לך וכרעת  
 בת שבע וסגידת למלפא ואמר מלפא מא לך  
 ותאמר לו אדני אתה נשבעת ביהוה אלהיך  
 לאמתך כי-שלמה בנך ימלך אחרי והוא ישב על-  
 פסא ואמרת ליה רבונני את קיימתא במימר  
 די אלהך לאמתך ארי שלמה בריך ימלך בתרי  
 והוא יתיב על פרסי מלכותי ועתה הנה אדניה  
 מלך ועתה אדני המלך לא ידעת וכען הא  
 אדניה מלך וכען רבונני מלפא לא ידעתא  
 ויזבח שור ומריא-וצאן לרב ויקרא לכל-בני  
 המלך ולאביתר הפהן ויואב שר הצבא ולשלמה  
 עבדך לא קרא ונכס תורין ופטימין ועאן לסגי  
 וזמין לכל בני מלפא ולאביתר פהנא וליואב  
 רב חילא ולשלמה עבדך לא זמין ואתה אדני  
 המלך עיני כל-ישראל עליך להגיד להם מי ישב  
 על-פסא אדני-המלך אחרי ואת רבונני מלפא  
 עיני כל ישראל סבירן עלך לתואה להון מן  
 יתיב על פרסי מלכותא דרבונני מלפא בתרוהי  
 והיה פשכב אדני-המלך עם-אבותיו והייתי אני  
 ובני שלמה חפאים ויהי כד ישכוב רבונני  
 מלפא עם אבתותיו ואיחי אנא ובני שלמה  
 מתרכין והנה עודנה מדברת עם-המלך ונתן  
 הנביא בא והא עד דהיא ממללא קדם מלפא  
 ונתן נביא עאל ויגידו למלך לאמר הנה נתן  
 הנביא ויבא לפני המלך וישתחו למלך על-אפיו  
 ארצה וחיואו למלפא למימר הא נתן נביא  
 ואתא לקדם מלפא וסגיד למלפא על אפוחי  
 על ארעא ויאמר נתן אדני המלך אתה אמרת  
 אדניהו ימלך אחרי והוא ישב על-פסא ואמר  
 נתן רבונני מלפא את אמרת אדניה ימלך  
 בתרי והוא יתיב על פרסי מלכותי פי וירד  
 היום ויזבח שור ומריא-וצאן לרב ויקרא לכל-בני  
 המלך ולשרי הצבא ולאביתר הפהן והנכס אכלים  
 ושתים לפניו ויאמרו יהי המלך אדניהו ארי נחת  
 יזמא דין ונכס תורין ופטימין ועאן לסגי וזמין  
 לכל בני מלפא ולרבני חילא ולאביתר פהנא  
 והאנון אכלין ושתן קדמוהי ואמרו יצלח  
 מלפא אדניהו ולי אני-עבדך ולצדוק הפהן ולבניהו  
 בן-יהוידע ולשלמה עבדך לא קרא ולי דאנא  
 עבדך ולצדוק פהנא ולבניהו בר יהוידע  
 ולשלמה עבדך לא זמין אם מאת אדני המלך  
 נהיה הדבר הזה ולא הודעת את-עבדיך מי ישב  
 על-פסא אדני-המלך אחרי ואם מן רבונני מלפא

הוה עבד קרי



הוה פתגמא הדין. ולא הודעתא ית עבדך. מן יתיב. על פרסי מלכותא דרבנן מלפא בתרוהי: ויען המלך דוד ויאמר קראו לי לבת שבע ותבא לפני המלך ותעמד לפני המלך: ואתיב מלפא דוד ואמר. קרו לי לבת שבע. ואתת לקדם מלפא. וקמת קדם מלפא: וישבע המלך ויאמר חיי יהוה אשר פדה את נפשי מפל צרה: וקיים מלפא ואמר. קיים הוא יי. דפרק ית נפשי מפל עקא: פי פאשר נשבעתי לך ביהוה אלהי ישראל לאמר פי שלמה בנך ימלך אחרי והוא ישב על כסאי תחת פי כן אעשה היום הזה: ארי. כמא דקיימית לך. כמיטרא דיי אלהא דישראל למימר. ארי שלמה בריך ימלך בתרי. והוא. יתיב על פרסי מלכותי תחת פי. ארי. כן אעביד יומא הדין: ותקד בת שבע אפים ארץ ותשתחו למלך ותאמר יחי אדני המלך דוד לעלם: וכרעת בת שבע על אפהא על ארעא. וסגידת למלפא. ואמרת. יתקיים רבנן. מלפא דוד לעלם: \* וגם ישב שלמה על פסא המלוכה: ואף יתיב שלמה. על פרסי מלכותא: ע"י

ברא אמיר ליקרא ית אבא. ועבדא למדחל מן קדם רבנניה. ואם פאב אנא אן דאתון מיקרון קדמי. ואם פרבון אנא אן דאתון דחלין מן קדמי. אמר יי צבאות. לכוון פהניא דמבסרין על שמי. ואם תימרון. כמא בסרנא על שמך: מגישים על מזבחי לחם מגאל ואמרתם בפה גאלנוק באמרכם שלחן יהוה נבזה הוא: מקרבין אתון על מדבחי קרבן מרחק. ואם תימרון כמא מרחק. בדאתון אמרון. פתורא דיי בסיר הוא: וכי תגישון עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבהו נא לפחתך הירצה או הישא פניך אמר יהוה צבאות: ודאתון מקרבין דעוויר לדבחא הלא ביש. ודאתון מקרבין. דחגיר ודמריע הלא ביש. קריבהי פען לשלמונה דעלך. היתרעי כך או היסב אפך. אמר יי צבאות: ועתה חלונא פניאל ויהננו מידכם היתה זאת הישא מכס פנים אמר יהוה צבאות: וכען. צלו כען קדם אלהא ויקביל צלותנא. מידכון הות דא. היתנספון לכוון אפין. אמר יי צבאות: מי נס-בכם ויסגר דלתים ולא-תאירו מזבחי חנם איך-לי חפץ בכם אמר יהוה צבאות ומנחה לא-ארצה מידכם: מן אף הכא בכון ויגיה דשי בית מקדשי. ולא תקרבון על מדבחי קרבן מרחק. לא רעוא קדמי בכון. אמר יי צבאות. וקורבן לרעוא לא אקביל מידכון: פי ממורח-שמש ועד-מבואו גדול שמי בגוים ובכל-מקום מקטור מגש לשמי ומנחה מהורה פי-גדול שמי בגוים אמר יהוה צבאות: ארי מפרנח שמשא ועד מעליה. רב שמי ביני עממיא. ובכל עדן דאתון עבדין רעותי אנא אקביל צלותכון. ושמי רבא מתקדש על ידיכון. וצלותכון כקורבן דכי קדמי. ארי רב שמי ביני עממיא. אמר יי צבאות: ואתם מחללים אתו באמרכם שלחן יהוה מגאל הוא וניבו נבזה אכלו: ואתון מחלין יתיה. בדאתון אמרון. פתורא דיי בסיר הוא. ובסירן מתנתא מניה: ואמרתם הנה מתלאה והפתתם אותו אמר יהוה צבאות והבאתם גזול ואת-הפסח ואת-החולה והבאתם את-המנחה הארצה אותה מידכם אמר יהוה: ואם תימרון הא דאיתנא מליאותנא ושניקתון יתיה. אמר יי צבאות. ומיתן אתון דאנים. ודחגיר ודמריע. ומיתן אתון ליה בקורבנא. האקביל יתיה ברעוא. מידכון אמר יי: וארור נוכל ויש בעדרו זכר ונרר וזבח משחת לאדני כי מלך גדול אני אמר יהוה צבאות ושמי נורא בגוים: וליט דיעביד בנכל. ואית בעדריה דבר. והוא תיב פגור. ודבת

הפטרת תולדות כמלאכי סי' א'

משא דבר-יהוה אל-ישראל ביד מלאכי: מפל פתגמא דיי על ישראל. ביד מלאכי דאתקרי שמיא עזרא ספרא: אהבתי אתכם אמר יהוה ואמרתם בפה אהבתנו הלא-את עשו ליעקב נאס-יהוה ואהב את-יעקב: רחמיית יתכון אמר יי. ואם תימרון כמא רחימתנא. הלא אתא עשו ליעקב אמר יי. ורחמיית ית יעקב: ואת-עשו שנאתי ואשים את-הריו שממה ואת-נחלתו לתנות מדבר: וית עשו רחיקית. ושוייתי ית מורוהי לצדו. וית אחסנתיה לצדות מדבר: פי-תאמר אדום רששנו ונשוב ונבנה חרבות פה אמר יהוה צבאות המה יבנו ואני אהרום וקראו להם גבול רשעה והעם אשר-זעם יהוה עד-עולם: ארי ימרון אדומאי אתמספננא. כען עתרנא. ונתוב ונבני חרבתא. כדנן אמר יי צבאות. אנן יבנון ואנא אפגור. ויקרון להון תחומיה דעמא רשיעא. ועמא. דאיתי יי עליהון לזט עד עלמא: ועיניכם תראינה ואתם תאמרו יגדל יהוה מעל לגבול ישראל: ועיניכון יהוין. ואתון תימרון יסגי יקרא דיי. דאפתי ית תחומא דישראל: כן יכפר אב ועבר אדניו ואס-אב אני איה כבודי ואס-אדונים אני איה מוראי אמר יהוה צבאות לכם הכהנים בוני שמי ואמרתם בפה בזינו את-שמך: הא על

דמחבל

(\* יש נודנים להוסיף עוד פסוק זה



דמחפל קדם יי. ארי מלך רב אנא. אמר יי  
צבאות. ושמי חסין בעממיא: ועתה אליכם המצוה  
הזאת הפתנים: ובען. לכון. תפקידתא הדא  
כהניא: אמלא תשמעו ואסלא תשימו על-לב  
דתת פבוד לשמי אמר יהוה צבאות ושלחתי בכם  
את המארה וארותי את-פרכותיכם ונס-ארותיה  
פי אינכם שמים על-לב: אם לא תקבלון. ואם  
לא תשוון דחלתי על לב קטן יקרא לשמי.  
אמר יי צבאות. ואשלח בכון ית מארתא. ואלוט  
ית ברכתכון. ואף אלוטנה. ארי ליתכון משוון  
דחלתי על לב: הנני גער לבם את-הזרע ווריתי  
פרש על-פניכם פרש חניכם ונשא אתכם אלו:  
האנא גוף בכון בעללת זרעא. ואגלי בהתת  
חוביכון על אפיכון. ואכפיל רבות חניכון. ויתמנע  
חולקכון מניה: וידעתם פי שלחתי אליכם את  
המצוה הזאת להיות בריתי את-לוי אמר יהוה  
צבאות: ותדעון. ארי שלחתי לותכון. ית תפקידתא  
הדא. למהו קמי עם לוי. אמר יי צבאות:  
בריתי | היתה אהו החיים והשלום ואתגסלו מורא  
ויראני ומפני שמי נחת הוא: קמי הוה עמיה.  
חי ושלמא. ויהבית ליה אוקפן אוריתי שלים  
ודחיל כן קדמי. ומן קדם שמי דחיל הוא: תורת  
אמת היתה בפיהו ועולה לא-נמצא בשפתיו בשלום  
ובטישור הלך אתי רבים השויב מעין: אוריתא  
דקושטא הות בפומיה. ושקרא לא אשתכח  
בשמוותיה. בשלמא ובתרצותא הליך קדמי.  
וסניאין אתיב מחובא: פי שפתי כהן ישמרודעת  
ותורה יבקשו ספיהו פי מלאך יהוה-צבאות הוא:  
ארי שפתי כהן יטרון מדע. ואוראת יבעון מפומיה:  
ארי משמיש קדם יי צבאות הוא: ואתם סרתם  
מן-הדרך הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית  
הלוי אמר יהוה צבאות: ואתון סמיתון מן אורחא.  
אתקלתון סניאין באוריתא. חבילתון קומא דעם  
לוי. אמר יי צבאות: ונס-אני נתתי אתכם נבזים  
ושפלים לכל-העם כפי אשר אינכם שמרים את-  
דרכי ונשאים פנים בתורה: ואף אנא. יהבית יתכון.  
בסירין ותלשין לכל עממיא. כמא דליתכון נטרין  
ית אורחן דתקנו קדם יי. ונסבין אפין באוריתא:  
הלוא אב אחד לכלנו הלוא אק אחד בראנו מדוע  
נבגד איש באהיו להלך ברית אבתינו: הלוא אבא  
חד לכלנא. הלוא. אלה חד ברא יתנא. מדין. נשקר  
גבר באחיה. לאפסא קומא דעם אבהתנא:  
בגדה יהודה והועבה נעשתה בישראל ובירושלם  
כי | הלל יהודה קדש יהוה אשר אהב ובעל בתי  
אל נבר: שמרו דבית יהודה. והועיבא. אתעבידת

בישראל ובירושלם. ארי אפיו דבית יהודה.  
נפשהון דהות קדישא קדם יי דרתים. ואתרעיאו  
למסב להון נשין מן בנת עממיא: יכרת יהוה  
לאיש אשר יעשנה ער וענה מאהלי יעקב ומגיש  
מנחה ליהוה צבאות: ישיצי יי. לגבר דינעבדנה  
פר ובר בר. מקרוי יעקב. ואם פהין הוא לא יהי  
לה בר דמקריב קורבנא. בבית מקדשא דיי  
צבאות: וזאת שנית תעשו פפות דמעח את-  
מוצח יהוה כפי ואגקה טאין עוד פנות אל-המנחה  
ולקחת רצון מירכם: ודא הגינות דאתון עבדין.  
הפת דמעחא ית מדבא דיי. דבכן ודמדנקין.  
כדלית עוד. אתפנאה לקורבנא. ולקבלא יתיה  
ברעיא מירכון: ואמרתם על-רמה על פי-יהוה  
העיד בינה ובין | אשת געוריה אשר אתה בגדתה  
בה והיא חברהך ואשת בריהך: ואם תימרין על  
מא. על דיי אסהיד בינה. ובין אתת נקותך. דאת  
שקרת בה. והיא שותפתך ואתת קוסך: ולא  
אחד עשה ושאר רוח לו ומה האחד מבקש זרע  
אלהים ונשמרתם ברוחכם ובאשת געוריה אל-  
יבגד: הלוא חד הוה אברהם יחידאי דמניה אתברי  
עלקא. ומא חד בעי. אלהין דיתקנים ליה וחד  
מן קיי. ותסתמרון בנפשכתון. ובאתת נקותך  
לא תשקר: פי-שנא שלח אמר יהוה אלהי ישראל  
ובפה חסם על רבושו אמר יהוה צבאות ונשמרתם  
ברוחכם ולא תבגדו: ארי אם סגית לה פטרה.  
אמר יי אלהא דישראל. ולא תכפי חמאה בלבושך.  
אמר יי צבאות. ותסתמרון בנפשכתון ולא  
תשקרין: הוגעתם יהוה בדבריכם ואמרתם בפה  
הוגענו באמרתם כל-עשה רע טוב | פעיני יהוה  
ובהם הוא הפץ או איה אלהי הפשט: אהליתון  
קיי בפחגמיכון. ואם תימרין כמא אהלינא קדמוהי.  
בדאתון אמרין. כל עביד ביש. תקין קיי. וכהון  
רעוא קדמוהי. או איפא אלהא דעביד דינא:  
הנני שלח מלאכי ופגה-דרךך לפני ופתאם יבוא  
אל-היכלו הארון | אשר-אתם מבקשים ומלאך  
הברית אשר אתם הפצים הנה-יבא אמר יהוה  
צבאות: האנא שלח מלאכי. ויפני אורחא קדמי.  
ובהפיך ייעול להיכליה. רבנא דאתון בען. ומלאך  
קומא. דאתון צבן ביה הא אתי. אמר יי צבאות:  
ומי מכלכל את-יוס בואו ומי העמד בתראותו פי-  
הוא פאש מצוקה וכברית מכבסים: ומן מסובר  
ית יום מיתוהי. ומן יקום באתגליותיה. ארי רגויה  
כאשתא ממסי. וכבוריתא דמחורין בה: וישב  
מצוקה ומטהר כסף ומחר את-בני-לוי ונקק אתם  
בזהב וככסף והיו ליהוה מגיש מנחה בצדקה:  
ויתגלי



קדם יי עם דבית יהודה. ולאסערא על יעקב באורחתיה. בעובדותי תקניא יתיב ליה: בפמן עקב אתדאתו ובאנו שרה אתאלהים: נביא אימר להון. הא יעקב אבוכון עד לא אתיליד אמיר דיסני מן אחוהי. ובתוקפיה אתררב עם מלאכא: וישר אל-מלאך ויכל בכח ויתחנן-לו בית-אל ימצאנו ושם ידבר עמנו: ואתררב עם מלאכא ויכיל. בכא ובעא מניה. בית אל אתגלי עלוהי. ותמן ימליל עמנא: ויהוה אלהי הצבאות יהוה זכרו: הא יי אלהי צבאות דאתגלי על אברהם יצחק ויעקב. וכמא דאמיר על ידי משה. יי דוכרניה לכל דרודר: ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר וקנה אל-אלהיך תמיד: ואת בפולחנא דאלהיך תתקף. חסדא ודינא מר. וספר לפורקנא דאלהיך תדירא: פנען בידו מאוני מרמה לעשק אהב: לא תהון פתגרין. דבידיהון מאונון דנכל לפינס רחמין: ויאמר אפרים אך עשרתי מצאתי און לי פליגינעי לא ימצאו-לי עון אשר-חטא: ואמרו דבית אפרים. ברם עתנא. אשכחנא אוניס לנא. נביא אימר להון. הא כל עתריכון. לא יתקנים לכון ביום תושלמת חובין: ואנכי יהוה אלהיך מארין מצרים עד אושיבך באהלים פימי מועד: ואנא יי אלהיך דאפיקך מארעא דמצרים. עוד. אותיבך במשכנין פימי קדם: ודברתי על-הנביאים ואנכי חוון הרביתי וביד הנביאים אדמה: ומלילית עם נבייא. ואנא נבואן אסגיתי. וביד עבדי נבייא שלחית: אם גלעד און אד-שוא היו בגלגל שורים זבחו גם מזבחותם בגלים על תלמי שדי: אם בגלעד הון אנוסין. ברם בבית גלגלא תורין למעון דבחו. אף איגוריהון אסניאו פיגרין. על תחומי הקלן: וברח יעקב שרה ארם ויעבד ישראל באשה ובאשה שמר: נביא אימר להון. הא יעקב אבוכון אול לחקלי ארם. ופלה ישראל באתתא. ובאתתא גמר ענא: ובנביא העלה יהוה את-ישראל ממצרים ובנביא נשמר: ואף פד נחתו אבהתכון למצרים נביא שלח יי. ואפיק ית-ישראל ממצרים. ועל ידי נביא אתנמר: ער

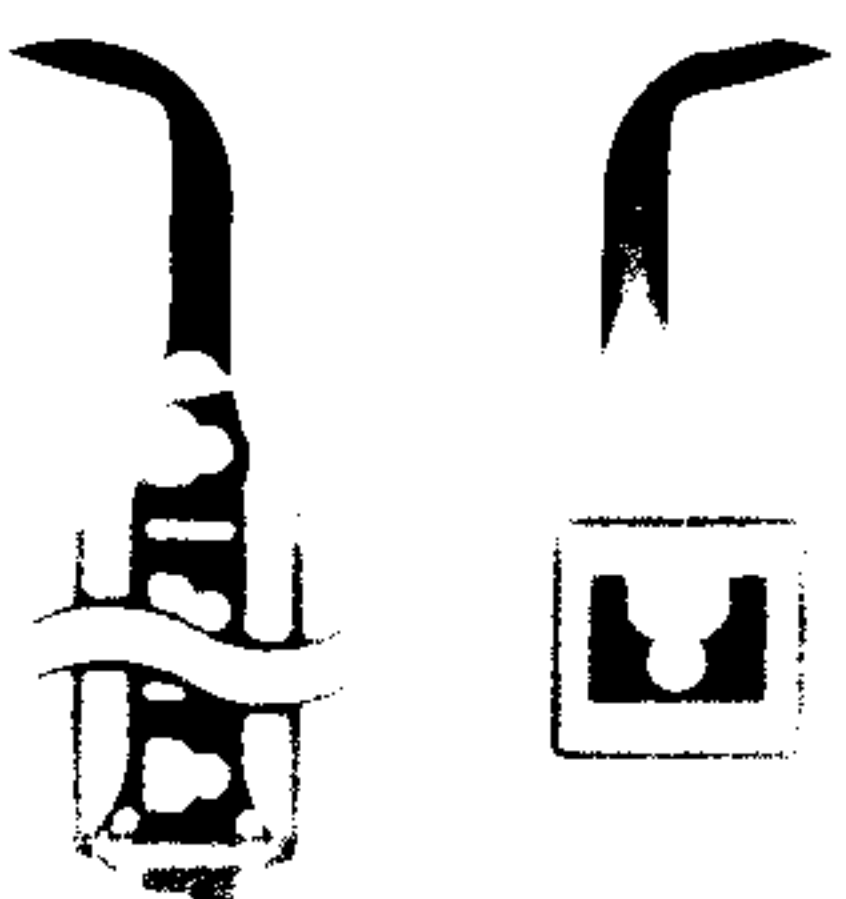
ויתגלי לצרפא ולדכאה פגבר דמצריף ומדפי כספא. וידפי ית בני לוי ויוקיק יתהון. פדהבא וככספא. ויהון קדם יי. מקרבין קורפן בזבו: וערבה ליהוה מנחת יהודה וירושלם פימי עולם וכשנים קדמניות: ויתקבל קדם יי. קורפן אנש יהודה ויתבי ירושלם. פימי עקמא. וכשנין דמלקדמין: ער

הפטרת ויצא (כתרי עשר הושע סי' י"א)

ועמי תלואים למשובתי וארעל יקראוהו יחד לא ירום: ועמי פליגין למתב לאורית. במרעא קשיא יתערעון. פדהא לא יחכון בקומא וקופא: אך אתנה אפרים אמנה ישראל אך אתנה כאדמה אשימך בצבאים נהפך עלי לפי יחד נכמרו נחומי: איכדין אמסרנך אפרים. אשיצניך ישראל. איכדין אפהנך כאדמה. אשינך בצבויים. מתעדע מימר רעותי לקבלי. פדהא מתגולקא רחמת אבהתכון: לא אעשה חרון אפי לא אשוב לשחת אפרים פי אל אנכי ולא-איש בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר: לא אעביד תקוף רגזי. לא יתוב מימרי לחבלא בית ישראל. ארי אנא אלהא ומימרי לעלמא קיים. ולית עובדי פבני בסרא דדודין על ארעא. בן גזרית דביניכון שכינתי קדישא. ולא אחליף בקריא אחרת עוד ית ירושלם: אחרי יהוה ילכו כאריה ישאג פיהווא ישאג ויחררו בנים מים: פתר פולחנא דיי. יחכון מימריה פאריא דמכלי. ארי הוא יכלי. ויתפנשוון גלותהון מפערבא: וחררו כצפור ממצרים וכיונה מארין אשור והושבתים על-בתיהם נאס-יהוה: כעופא דאתי בגלאי בן יתון דגלו לארעא דמצרים. וכיונה דתיבא לנו שובבה בן יתובון דאסלמלו לארעא דאתור. ואתיבנון בשלם לבתיהון. ומימרי יהי בסעדהון אמר יי: סכבני בפחש אפרים ובמרכה בית ישראל ויהודה עד רד עם-אל ועסקדושים נאמן: אסניאו קדמי בכרפין בית אפרים. ובגבלין בית ישראל. ודבית יהודה. הון מתקפין בפולחני עד גלא עמא דאלהא מארעהו. ואנון דחוון פלחין קדמי בבית מקדשא מתקפן עמא קדישא. בן הון קיימין: אפרים רעה רוח ורדף קדים כל-היום בזב ושר ירבה וברית עם-אשור יכרונו ושמן למצרים זבל: בית ישראל. דמן לדרות דרע ועלעול חציר. כל יומא. כדפין זבוא מסנן. וקים עם אתוראת אקמו. וקורבנא למצרים מובלין: וריב ליהוה עם-יהודה ולפקד עלי יעקב בדרחמי כסעלליו ישכ לו: ודינא

הפטרת וישלח (כתרי עשר עובדיה)

חוון עבדיה פדהאמר אדני יהוה לאדום שמועה שמענו מאת יהוה וציר בגוים שלח קומו ונקומה עליה לפולחמה: נבואת עובדיה. כדן אמר יי אלהים לאדום. בשורה שמענא מן קדם יי. ואווד בעממיא שלית. קומי. ונתענה





עלה לקרבא : הנה קמן נתתיך בגוים ביוז אתה  
מאד : הא חלש . יהבתך בעממיא . בסור את  
לחרא : ודון לבך השיאך שכני בתגורסלע מרום  
שבתו אמר בלבן מי יורדני ארץ : רשע לבך  
אמעיק . דאת דמי לנשרא דשרי בשני ביפא  
ברומא מותביה . אמר בלביה . מן יחנני לארעא :  
אסתגביה פנשר ואסבין פוכבים שים קנד משם  
אורידי נאסיהוה : אם תרים פנשרא . ואם פיני  
פוכביא תשוי מדורך . מהמן במימרי אחתנד  
אמר יי : אסגנבים באילך אסשרדי לילה איך  
נדמיתה הלוא יגנבו דים אסבצרים באו לך הלוא  
ישאירו עללות : אם גנבין אתו עלך אם בוזי  
ליליא . איכדין הויתא דמוך . עד דגנבו מסתהון .  
אם חטופין פקטופין אתו עלך . הקא משארין  
לך עוללן : איך נחפשו עשו נבעו מצפוניו :  
איכדין אתפליש עשו . אתגליי מממורוהי : עד  
הגבול שלחוה כל אנשי בריה השיאך יכלו לך  
אנשי שלמך לחמך ישימו מזור תחתך אין תבונה  
בו : מן תחומא אנליך . כל אנש קימך . אמעיק .  
יכילו לך אנש שלמך . אכלי פתורך . שויאו תקלא  
תחותך . מדלית בך סוכלתנו : הלוא ביום ההוא  
נאסיהוה והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר  
עשו : הלא בעדנא הוא אמר יי . ואיכיד תפימן  
מאדום . וכל גבר דביה סוכלתנותא מברכא  
דעשו : וחתו גבוריך תימן למען יפרת איש מהר  
עשו מקמל : ויתברון גברך דרומא . בדיל דישתיעי  
גברא דביה צורכא . מברכא דעשו מקמול : מתמם  
אחיק יעקב תכסף בוישה ונכרת לעולם : מחטופ .  
אחוק יעקב תחפינד בהתא . ותשתיעי לעלם :  
ביום עמדך מנגד ביום שבות זרים חילו ונכרים  
באו שערין ועל ירושלם יהו גורל גס-אתה כאחד  
מהם : ביום מקמך מקביל . ביומא . דבוו עממיא  
נכסוהי . ונוכראין עאלו בקרווהי . ועל ירושלם  
רמו עדבין . אף את פחד טנהון : ואלתרא ביום  
אחיק ביום נכרו ואלתשמח לבני-יהודה ביום  
אבדם ואלתגדל פיה ביום צרה : ודחזיתא ביומא  
דאחוק ביום תבריה . ודחזיתא לבני יהודה ביום  
תברוהון . ודאסגיתא למלא רברבן בעדן עקא :  
אלתבוא בשער-עמי ביום אידם אלתרא גס-  
אתה ברעתו ביום אידו ואלתשלחנה בחילו  
ביום אידו : דעלתא בתרעי עמי ביום תברוהון .  
דחזיתא אף את . בבשתיה ביום תבריה .  
ודאשיטתא ידך בנכסוהי ביום תבריה : ואל-  
תעמד על-הפרק להכרית את-פליטיו ואלתסגר  
שרידי ביום צרה : ודקמתא על פרקא . לשיעאה

שדיו כרי

ית מערקוהי . ודמסרתא משויבוהי בעדן עקא :  
פירקוב יסיהוה על-כל-הגוים פאשר עשית  
יעשה לך גמלק ישוב בראשך : ארי קריב יומא  
דעתיד למיתי מן קדם יי על כל עממיא . כמא  
דעבדתא פן יתעביד לך . גמלק יתתב ברישך :  
פי פאשר שתיתם על-הר קדשי ישתו כל-הגוים  
תמיד ושתו ולעו והיו כלוא היו : ארי . כמא  
דחזיתון על מחת מורא דקדשי . פן ישתון כל  
עממיא כס פורענותהון תדירא . וישתון ויסתלעמון .  
ויהון כדלא הו : ובהר ציון תהיה פליטה ותיה  
קדש וירשו בית יעקב את מורשיהם : ובטורא  
דציון . תהי שויבא ויהון קדישין . ויחסנון דבית  
יעקב . נכסי עממיא דהו מחסנון להון : והיה  
בית-יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש  
ודלקו בהם ואכלום ולא-יהיה שריד לבית עשו  
פי יהוה דבר : ויהון דבית יעקב תקופין פאישתא  
ובית יוסף חסינן פשלהביתא . ובית עשו חרשין  
כקשא . וישלמון בהון ויקמלונונון . ולא יהי שויבא  
לבית עשו . ארי במימרא דיי גזיר פן : וירשו  
הנגב את-הר עשו והשפלה את-פלישתים וירשו  
את-שדה אפרים ואת שדה שמרון ובנימן את-  
הגלעד : ויחסנון יתבי דרומא ית פרכא דעשו .  
ויתבי שפילתא ית ארע פלשתאי . ויחסנון ית  
קרני אפרים . וית קרני שמרון . ודבית בנימן  
יחסנון ית יתבי ארע גלעד : וגלת החל-הוה לבני  
ישראל אשר-פנענים עד-צרפת וגלת ירושלם אשר  
בספרד ירשו את ערי הנגב : וגלות עמא דרין .  
לבני ישראל דבארע פנענאה עד צרפת . וגלות  
ירשלם דבספמיא . יחסנון . ית קרני ארע דרומא :  
ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את-הר עשו והיתה  
ליתה המלוכה : ויסקון משויבין בטורא דציון .  
למדן ית פרכא דעשו . ותתגלי מלכותא דיי על  
כל יתבי ארעא : עי

הפטרות וישב (כתרי עשר עמים סי' ב')

פה אמר יהוה על-שלשה פשעי ישראל ועל-  
ארבעה לא אשיבנו על-מכרם בכסף צדיק ואכיון  
בעבור נעלים : כדנן אמר יי . על תלתא חובי  
ישראל . ועל ארבעא לא אשבוק דהון . על דובינו  
בכספא זבאין . וחשיביא בדיל דיהסנון : השאפים  
על-עפר-ארץ בראש דלים ודך עננים יפו ואיש  
ואביו ילכו אל-הנערה למען חלל את-שם קדשי :  
דשיטין פעפרא דארעא ריש מסבניא . ורין  
חשיביא מסטן . וגבר ואכוהי . אזלין לות עולימתא .  
בדיל לאהלא ית שמיא דקדשי : ועל-בגדים

חבלים



האדמה ולכוד לא ילכוד : התפול צפרא בקולא  
 על ארעא . וציד לית לה . הישור קולא מן ארעא .  
 ומיחד לא ייחוד : אסייתקע שופר בעיר ועם לא  
 יחרדו אסתתיה רעה בעיר ויהיה לא עשה : אם  
 יתקע שופרא בקרתא בלא זמניה . ועמא דבה לא  
 יזועון . אם תהי בשתא בקרתא . ומן קדם יי  
 לא אתעבידת : פי לא יעשה אדני יהיה דבר פי  
 אסיגלה סודו אלעבדיו הנביאים : ארי לא בשרון  
 פתנמן דמתעבדון . קדם יי אלהים . אלהין גרי  
 רזיה . לעבדוהי נבייא : אריה שאג פי לא ינא  
 אדני יהיה דבר פי לא ינא : אריה נהים מן לא  
 ידחל . יי אלהים מליד . מן לא יקבל נבואתא : עד

הפטרת מקין (במלכים א' ס' ג' ט"ו)

ויקץ שלמה והנה חלום ויבוא ירושלם ויעמד ו  
 לפני ארון ברית יהוה ויעל עלות ויעש שקמים  
 ויעש משתה לכלעבדיו : ואתער שלמה והא  
 חלמא . ואתא לירושלם . וקם קדם ארנא די . ואסיק  
 עליון . ונביס נכסת קודשין . ועבד משתאי לכל  
 עבדוהי : או תבאנה שתים נשים זנות אלחמלק  
 ותעמדנה לפניו : בבין אתתא . תרתין גשין  
 פונקוון למדון קדם מלכא . ומא קדמוהי : ותאמר  
 האשה האחת פי אדני אני והאשה הזאת ישבת  
 בבית אחר ואלד עמה בבית . ואמרת אתתא חדא  
 בבעו רבונ . אנא ואתתא חדא . יתבן בבית אחד .  
 וילידית עמה בביתא : ויהי ביום השלישי ללדתי  
 ותלד גס האשה הזאת ואנחנו יחדו אינור אתנו  
 בבית זולתי שתים אנחנו בבית : והנה ביומא  
 תליתתא למילדי . וילידת אף אתתא חדא . ואנחנא  
 כחדא . לית נוכראי עמנא בביתא . אלהין . תרתין  
 אנחנא בביתא : וימת בן האשה הזאת לידה אשר  
 שכבה עליו : ומית . בר אתתא חדא בלידיא .  
 השכיבת עלוהי : ותקם בתוך הלילה ותקח אתי  
 בני מאצלי ואמתו ישנה ותשכיבהו בחיקה ואתי  
 בגנה הפת השכיבה בחיקי : וקמת בגו ליליא  
 ונסיבת ית ברי בלתי . ואמתו דמכא . ואשכיבתיה  
 לותה . וית ברה מיתא אשכיבת לותי : ואקם  
 בפקר להניק את בני והנהימת ואתבונן אליו  
 בפקר והנה לא היה בני אשר ילדתי : וקמית  
 בצפרא . לאנקא ית ברי והא מית . ואסתפלית  
 ביה בצפרא . והא . לא הנה ברי דילידית : ותאמר  
 האשה האחרת לא כי בני חחי ובנד הפת וזאת  
 אסרת לא כי בנד הפת ובני חחי ומדברנה לפני  
 המלך : ואסרת אתתא אוהנתא לא כן . ברי  
 חיא ובריד מיתא . ודא אמרא לא כן . בריד מיתא

חבלים ימו אצל פרימזבנו ונין ענושים ישתו בית  
 אלהיהם : ועל שיונין דמשכון מסחרין . בסטר כל  
 אינוריהון . וחמר אנסא שתן . בית מעותהון :  
 ואנכי השמדתי את האמרי מפניהם אשר בגבה  
 ארזים גבהו וחסן הוא פאלונים ואשמיד פרו טמעל  
 ושרשו מתחת : ואנא . שיציתי ית אמרעה מן  
 קדמיהון . דכרום ארזין רוטיה . וחסין הוא פבלוטין .  
 לשיציתי אביה מלעילא . ושורשוהי מלרע : ואנכי  
 העליתי אתכם מארץ מצרים ואולד אתכם במדבר  
 ארבעים שנה לרשת את ארץ האמרי : ואנא .  
 אסיקת יתכון מארעא דמצרים . ודפרית יתכון  
 במדברא ארבעין שנין . למירת ית ארעא אמרעה :  
 ואקים מפניכם לנביאים ומבחוריקם לנזירים האף  
 אין זאת בני ישראל נאם יהוה : ואקמית מפניכון  
 לנביין . ומעולימכון למלפין . האף לית דא . בני  
 ישראל אמר יי : ותשקו את הנזירים יין ועל  
 הנביאים צויתם לאמר לא תנבאו : ואמעיתון ית  
 מלפיון בחמרא . ועל נבייא פקידתון למימר . לא  
 התנבון נבואה : הנה אנכי מעיק תהתיכם פאשר  
 תעיק העגלה המלאח לה עמיר : האנא מיתי  
 עליכון עקא ומעיק פאתרכון . כמא דעיקא עגלתא .  
 דמעניא לה עמירא : ואבד קנוס מקל וחוק לא  
 יאמין פחו ונבור לא ימלט נפשו : ויבד בית  
 עירוקי מדקליד . ודמקוף לא יחסן הלילה . ונבד  
 לא ישויב נפשיה : ותפש הקשת לא יעמד וקל  
 ברגליו לא ימלט ורכב הפוס לא ימלט נפשו :  
 ואחיד קשתא לא יקום . ודקליל פרבלוהי לא  
 ישתייב . ורכיב סוסיא . לא ישויב נפשיה : ואמין  
 לבו בגבורים ערום ינוס ביום ההוא נאם יהוה :  
 ודמקוף לביה בגבריא . ערמלאה דלא זין . יערוק  
 בעדנא ההוא אמר יי : שמעו את הדבר הזה אשר  
 דבר יהוה עליכם בני ישראל על פלי המשפחה  
 אשר העליתי מארץ מצרים לאמר : קבילו ית  
 פתנמא הדין . דגור יי . עליכון בני ישראל . על  
 כל זרעיתא . דאסיקת . מארעא דמצרים למימר :  
 נק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה עדיין  
 אפקד עליכם את פלי עונתיכם : לחוד בכון  
 אתרעיתי . מכל זרעית ארעא . על פן אסער  
 עליכון . ית כל חוביכון : הילכו שנים יחדו בלתי  
 אסנערו : היתכון תרין בחדא . אלהין אם  
 אודמנו : הישאג אריה ביער ומרף אין לו תימן  
 בפיר קולו מפענתו בלתי אסילכר : הינהום אריא  
 בחורשא . וציד לית ליה . הורים בר ארזין קליה  
 סמפובעיתיה . אלהין אם אחד : התפול צפור  
 עדיפת הארץ ומקש אין לה תועלתה פח מדי

(\*) בקצת נוסחאות כ"ו דפיא (כתר תורה)



זכרי חיא. ודיינן קדם מלכא: ויאמר המלך זאת אמרת זה בני החי ובגד המת וזאת אמרת לא בני בגד המת ובני החי: ויאמר מלכא. דא אמרא. דין פרי חיא ובדיק מיתא. ודא אמרא לא כן. בדיק מיתא זכרי חיא: ויאמר המלך קחו לי חרב וביאו חרב לפני המלך: ואמר מלכא איתאו לי חרבא. ואיתאו חרבא לות מלכא: ויאמר המלך גזרו את הילד החי לשנים ותנו את החצי לאחת ואת החצי לאחת: ואמר מלכא. פסוקו. ית רביא חיא לתרין. והבו פלגיה לחדא. ופלגיה לחדא: ותאמר האשה אשר בגדה החי אל המלך כיינכמרו רחמיה על בגדה ותאמר. בי אדני תגילה את חיכוד החי והמת אל תמיתו וזאת אמרת גסילי גסילך לא יהיה גזרו: ואמרת אתתא דברה חיא למלכא. ארי אתגוללו רחמיהא על פרה. ואמרת בבכו רבוני. הבו לה ית ברא חיא. ומקטל לא תקטלוניה. ודא אמרא. אף דילי אף דיליך. לא יהי פסוקו: ויען המלך ויאמר תגילה את הילד החי והמת לא תמיתו חיא אפו: ואתיב מלכא ואמר. הבו לה ית רביא חיא. ומקטל לא תקטלוניה. חיא אמיה: וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כחכמת אלהים בקרבו לעשות משפט: ושמעו כל ישראל. ית דינא דין מלכא. ודחילו מן קדם מלכא. ארי חזו. ארי חכמתא דיי. במעוהי למעבד דינא: ויהי המלך שלמה מלך על כל ישראל: ויהו מלכא שלמה. מלכא על כל ישראל: עד"

הפטרת ויגש (בירקאל סי' ל"ז ס"ו)

ויהי דברי יהוה אלי לאמר: והוה פתגם נבואה מן קדם יי. עמי למימר: ואתה בן אדם קח לך עין אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חברי ולקח עין אחד וכתב עליו ליוסף עין אפרים וכל בית ישראל חברו: ואת בר אדם. סב לך לוחא חד. וכתוב עלוהי שבטא דיהודה. ובני ישראל אחיהון. וסב לוחא חד. וכתוב עלוהי שבטא דיוסף שהוא שבטא דאפרים. וכל בית ישראל אחיהון: וקרב אתם אחד אל אחד לך לעין אחד והיו לאחדים בידך: וקריב יתהון. חד לות חד. לך ללוחא חד. ויהוין לחד בידך: ובאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר תלוא תגיד לנו מה דאלה לך: וכד ימרון לך. בני עמך למימר. הלא תחוי לנא מא אפין לך: דבר אליהם כה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את עין יוסף אשר ביד

(\* חבריו קרי \* חבריו קרי

אפרים ושבט ישראל חברו ונתתי אותם עליו את עין יהודה ועשיתם לעין אחד והיו אחד בדי: אתנבי להון. פדנן אמר יי אלהים. האנא מקריב ית שבטא דיוסף שהוא שבטא דאפרים. ושבטא ישראל אחיהון. ואחבר יתהון עלוהי ית שבטא דיהודה. ואעבידנן לעמא חד. ויהוין חד קדמי: והיו העצים אשר תכתב עליהם בידך לעיניהם: ויהוין לוחיא. ותכתוב עליהון. בידך לעיניהון: ודבר אליהם כה אמר אדני יהוה הנה אני לקח את בני ישראל מבין הגוים אשר הלכו שם וקפצתי אתם מסביב והבאתי אותם אל ארצתם: ואתנבי להון. פדנן אמר יי אלהים. האנא מקריב ית בני ישראל. מבני עממיא דאתגליאו לתמן. ואכניש יתהון מסחור סחור. ואעיל יתהון לארעהון: ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ בחרו ישראל ומלך אחד יהיה לכלם למלך ולא יהיה עוד לשני גוים ולא יחצו עוד לשתי ממלכות עוד: ואעביד יתהון. לעמא חד בארעא במזר קודשא דישאל. ומלכא חד. יהי לכלהון למהו מלכא. ולא יהוין עוד לתרין עממין. ולא יתפלגון עוד. לתרתין מלכוון עוד: ולא יפמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם והושעתי אותם מכל מושבתיהם אשר חטאו בהם ומהרתי אותם והוילי לעם ואני אתיה להם לאלהים: ולא יסתאבון עוד. במעותהון ובשקוציהון. ובכל מרדיהון. ואפרוק יתהון. מכל סותבניהון דחבו בהון. ואדפי יתהון ויהוין קדמי לעם. ואנא. אהוי להון לאלה: ועבדי דוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם ובמשפטי ילכו וחקתי ישמרו ועשו אותם: ועבדי דוד מלכא עליהון. ופרנס חד יהי לכלהון. ובדיני יתכון. וקמי יפרון ועבדון יתהון: וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עליה הפה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם: ויתבון על ארעא. דיהבית לעבדי ליעקב. דיתיבו בה אבהתכון. ויתבון עליה. אנון. ובניהון. ובני בניהון עד עלמא. ודוד עבדי. מלכא להון לעלם: וכרתי להם ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרביתתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם: ואגור להון קים שלם. קים עלם יהי עמהון. ואבריכנן ואסני יתהון. ואתן ית מקדשי. ביניהון לעלם: והיה משפני עליהם והייתי להם לאלהים והמה יהוילי לעם: ואשרי שכניתי ביניהון. ואהוי להון לאלה. ואנון יהוין קדמי לעם: וידעו הגוים כי אני יהוה מקדש את ישראל בהיות

(\* חבריו קרי \* יהו קרי מקדש



ואשבע לו ביהוה לאמר אסדאמיתך בחרב : והא  
 עמך. שמעי בר גרא בר שיבט בנימין מעלמת .  
 והוא לפני ליטן מרירן . ביומא דאזולית למחנים .  
 והוא נחת לקדמותי לירדנא . וקיימית ליה במימרא  
 דיין למימר . דלא אקמלינגך בחרבא : ועתה אל-  
 תנקוהו פי איש חכם אתה וידעת את אשר תעשה-  
 לו והורדת את-שיבתו בדם שאול : וכען לא  
 תופיניה . ארי גבר חפים את . ותדע ית דתעביד  
 ליה . ותחית ית סיבתיה . בקטלא לשאול : וישכב  
 דוד עסדאבתיו ויקבר בעיר דוד : ושכיב דוד עם  
 אבהותיה . ואתקבר בקרתא דדוד : והימים אשר  
 מלך דוד ערישראל ארבעים שנה בחברון מלך  
 שבע שנים ובירושלם מלך שלשים ושלש שנים :  
 ויומא . דמלך דוד על ישראל . ארבעין שנין .  
 בחברון מלך שבע שנין . ובירושלם מלך . תלתין  
 ותלת שנין : ושלמה ישב על-כסא דוד אביו  
 ותפן מלכתו מאד : ושלמה . יתיב . על כורסי  
 מלכותא דדוד אבוהי . ואתקנת מלכותיה לחדא :

מפטיר לשבת וראש חדש (במדבר כח)

ובימים השבת שני כבשים בני שנה  
 תמימים ושני עשרנים סלת מנחה בקולה  
 בשמן ונסכו : עלת שבת בשבתו ערי-  
 עלת התמיד ונסכה : פ  
 ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה  
 פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים  
 בני שנה שבעה תמימים : ושלשה עשרנים  
 סלת מנחה בקולה בשמן לפר האחד  
 ושני עשרנים סלת מנחה בקולה בשמן  
 לאיל האחד : ועשרן עשרון סלת מנחה  
 בקולה בשמן לכבש האחד עליה ריח  
 ניחח אשה ליהוה : ונספיהם חצי ההין  
 יהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת  
 ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו  
 לחדשי השנה : ושעיר עזים אחד  
 להטאת ליהוה על-עלת התמיד יעשה  
 ונסכו :

הפטרת שבת וראש חדש (בישעי ס"ו ס"ז)

פה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הרם  
 הגלי ארצה בית אשר תבנולי וארצה מקום  
 מנוחתי : כדון אמר יי . שמאי פורסי יקרי .  
 וארעא פיבש קדמי . אידון ביתא דתבנון קדמי .

מקדשי בתוכם לעולם : וידעון עממיא . ארי אנא  
 יי . מקדיש ית ישראל . במהוני מקדשי . בנייהון  
 לעולם : ער"י

הפטרת ויהי (במלכים א' ס"ב)

ויקרבו ימיהם למות ויצו את-שלמה בנו  
 לאמר : וקריבו יומי דוד לממת . ופקיד . ית  
 שלמה בריה למימר : אנכי הלך בדרך כל-  
 הארץ וחוקת והיית לאיש : אנא אזיל . באורח כל  
 ארעא . ותתקף ותחי לגבר דחיל חטאין : ושמרת  
 את-משמרת יהוה אלהיך ללכת בדרךך לשמר  
 חקתיו מצותיו ומשפטיו ועדותיו ככתוב בתורת  
 משה למען תשביל את כל-אשר תעשה ואת  
 כל-אשר תפנה שם : ותפר . ית משמרת מימרא  
 דיין אלהך . למחך באורחן דתקנן קדמוהי למטר  
 קימוהי פקודוהי ודינוהי וסהדותיה . כמא דכתיב  
 באוריתא דמשה . בדיל דתצלח . ית כל דתעביד .  
 ולכל אתר דתתפני לתמן : למען יקים יהוה את-  
 דברו אשר דבר עלי לאמר אסדאמיתך בחרב את-  
 דרפם ללכת לפני באמת בכל-לבבם ובכל-נפשם  
 לאמר לא יפרת לך איש מעל כסא ישראל : בדיל  
 דיקיים יי ית פתגמוהי . דקיים עלי למימר . אם  
 ישרון בנגד ית אורחון . למחך קדמי בקשוט .  
 בכל לפחון ובכל נפשהון . למימר . לא יפסוק  
 לך גבר . מעל כורסי מלכותא דישלם : וגם  
 אתה ידעת את אשר-עשה לי יואב בן-נריה  
 אשר עשה לשני-שרי צבאות ישראל לאבנר בן  
 נר ולעמשא בן-יתר ויהרגם וישם דמי-מלחמה  
 בשלם ויתן דמי מלחמה בחגרתו אשר במתניו  
 ובנעלו אשר פרנגליו : ואף את ידעת . ית דעבד  
 לי יואב פר צרויה . דעבד לתרון רבני הילוחא  
 דישלם . לאבנר בר נר . ולעמשא בר יתר  
 דקפילגון בערימותיה . ודמי דמתחשיב דמהון  
 עלוהי פדם תבירי קרבא . ויהיב להון ככמנת  
 שלמא . ואשד דמהון באספניקי דבחרציה . ודש  
 במלכותא דברגלוהי : ועשית כחכמתך ולא-  
 תורד שיבתו בשלם שאל : ותעביד כחכמתך .  
 ולא תחית סיבתיה . בשלמא לשאול : ולבני  
 ברזלי הגלעדי תעשה-חסד והיו באכלי שלחנה  
 כי-כן קרבו אלי בברחי מפני אבשלום אחיך :  
 ולבני ברזלי גלעדא תעביד טיבו . ויהון באכלי  
 סתורך . ארי אנון סופיקו צורכי . במערקי . מן  
 קדם אבשלום אחוק : והנה עמך שמעי בן-  
 גרא בן-הימני סבתרים והוא קללני קדלה נמרצת  
 ביום לבתי מחנים והוא-יורד לקראתי תירדון

ואידן



ואידין הוא אתר בית אשריות שכונתי : ואתפלג  
אלה ידי עשתה ויהיו כל אלה נאם יהוה ואלוה  
אביט אל עני ונכה דוד וחרד על דברי : וית כל  
אלין גבורתי עבדת. הלא הוא כל אלין אמר יי.  
ובדין רעוא קדמי לאסתפלא ביה. בדענותן ומכיד  
רוח. ומשתוי לקביל פלחני : שוחט השור מכה  
איש זיבח השוה ערף כלב מעלה מנחה דסחזיר  
מוכיר לבנה מברך און גסהמה פחרו בדרכיהם  
ובשקוציהם נפשם חפצה : נכים תור פקמיל גבר.  
דבת אמר פנקוף כלב. מסיק קרבן דם חזירא. קרבן  
מתנתהון מתנת אונים אף אנון אתרעיא באורחתהון  
ובשקוציהון נפשהון אתרעיא : גס-אני אבחר  
בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין  
עונת דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר  
לא חפצתי פחרו : אף אנא אצפי בתברהון. וממא  
דיציפו לא ישתזבון. חלק דשלחית נביי ולא  
תבו. אתנביאו ולא קבילו. ועברו דביש קדמי.  
ובדלא צבינא אתרעיא : שמעו דברי יהוה התרדים  
אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם מגדליכם למען  
שמי יכפר יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו :  
קבילו פתגמא דיי. צדיקיא דמשתו לקביל  
פתגמי רעותיה. אמרין אחיכון סנאיכון מרחקיכון.  
בדיל שמי יסני יקרא דיי. ונחזי בחדותכון ואנון  
יפהתון : קול שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה  
משלם גמול לאיביו : קל אתרגושא מקרתא  
ירושלם. קלא מהיכלא. קל מימרא דיי. דמשלם  
גמלא לבעלי דבבוהי : בטרם תחיל ילדה בטרם  
יבוא חבל לה והמליטה זכר : עד לא מיתי עקא  
לה תתפריק. ועד לא ייתי לה זייע. פתבלין על  
ילדא יתגלי מלפה : מי שמע פזאת מי ראה פזאה  
היחל ארץ ביום אחד אס-יולד גוי פעם אחת פי  
חלה גס-ילדה ציון את-בניה : מן שמע פזדא.  
מן הוא פאלין. האפשר דתתעביד ארעא ביומא  
חד. אם יתברי עמה זמן חדא. ארי עתידא  
דתתנחם ציון ותתמלי מעם גלותהא : האני  
אשפיר ולא אוליד יאמר יהוה אס-אני המוליד  
ועצדתי אמר אלהיך : אנא אלהא ברית עלמא  
מבראשית אמר יי. אנא ברית כל אנשא. אנא  
בדדית יתהון לביני עממיא. אף אנא עתיד לבנשא  
גלוותיך אמר אלהיך : שמחו את-ירושלם וגילו  
בה כל-אתביה שישו אתה משוש פל-המתאבלים  
עליה : חרו בירושלם. ובוועו בה כל רחמיהא.  
דוצו עמה דייץ. כל דהו מתאבלין עליה : למען  
תינקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו  
והתענותם מזיו כבודה : בדיל דתפנקון ותשבעון.

מבזת תנחמיהא. בדיל דתשתון. ותתרוון מתמר  
יקרה : פירכה | אמר יהוה הנני נוטה אליה פנהר  
שלום וכנחל שוטף כבוד גוים וינקתם על-צד  
תנשאו ועל-פרכים תשעשעו : ארי כדנן אמר יי.  
האנא מיתי לה. כשפע נהר פרת שלם. וכנחל  
מגבר. יקר עממיא ותתפנקון. על גססין תתנולון.  
וער רכובין תתרוון : פאיש אשר אמו תנחמנו  
פן אנכי אנחמכם ובירושלם תנחמו : פגבר.  
דאמיה מנחמא ליה. פין מימרי ינחם יתכון.  
ובירושלם תתנחמון : וראיתם ושש לבכם  
ועצמותיכם כדשא תפרחנה ונדעה ידי יהוה את  
עבדיו וזעם את-איביו : ותחזון ויחדי לבכון.  
וגויתכון פדתאין יחרון. ותתגלי גבורתא דיי  
לאיטבא לעבדוהי צדיקיא. וייתי לוט לבעלי  
דבבוהי : פי-הנה יהוה פאיש יבוא וכסופה מרפבתו  
להשיב בהמה אפו וגערתו פלהבי-אש : ארי הא  
יי פאישתא מתגלי. וכעלעולין רתבוהי. לאתבא  
בתקוף רוגזיה. ומזופיתיה בשלהובית אישתא :  
פי באש יהוה נשפט וכחרפו את-כל-בשר ורפו  
חללי יהוה : ארי באישתא עתיד יי למדון.  
ובחרפיה ית כל בסרא. וסניאין קמיליא קדם יי :  
המתקדשים והמפיהרים אל-הגנות אתר אחד  
פתוד אכלי בשר החזיר והשקין והעכפר יחרו  
יספו נאם יהוה : דמודמנין ודמדפון לגניאך טעותא.  
סיעא פתר סיעא. אכלי בשר חזירא. ושקצא  
ועכברא. פחדא יסופון אמר יי : ואנכי מעשיהם  
ומחשבתיהם פאה לקבץ את-כל-הגוים והלשונות  
ובאו וראו את-כבודי : וקדמי גלן. עובדיהון  
ועשתוניהון. עתידנא. לבנשא ית כל עממיא  
אומיא ולישניא. וייתון ויחזון ית יקרי : ושמתו  
בהם אות ושלחתי מהם פלומים אל-הגוים תרשיש  
פול ולוד משכי קשת תובל ויון האיים הרחקים  
אשר לא-שמעו את-שמעי ולא-ראו את-כבודי  
והגידו את-כבודי בגוים : ואשוי בהון אתא. ואשלת  
מנהון משזובין. לביני עממיא. למדינת ימא פולאי  
ולודאי. דמתחין ומחן בקשתא למדינת תובל ויון.  
נגוותא רחיקיא. דלא שמעו ית שימע גבורתי  
ולא חזו ית יקרי. ויחזון ית יקרי בעממיא : והביאו  
את-כל-אחיכם מפל-הגוים | מנחה | ליהוה  
בסוסים וברכב ובצפים ובפרדים ובפרפרות על  
חר קדשי ירושלם אמר יהוה פאשר יביאו בני  
ישראל את-המנחה בכלי טהור בית יהוה : וייתון  
ית כל אחיכון מפל עממיא קורבנא קדם יי.  
בסוסון. וברתבין. וברהולון ובכודנן ובתשפתן.  
על טורא דקודשי. ירושלם אמר יי. כמא דיייתון

(\*) אחת קרי



מקום דוד: ואסתר מלכא. על שיוזיה. בזמן  
 בזמן. על שיוזיא דמתוקן ליה בסטר פותלא.  
 וקם יהונתן. ואסתר אבנר טפסרא דשאל. והוה  
 אתרא דדוד מרוח: ולא דבר שאל מאוסה ביום  
 ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי סתור הוא כי לא  
 סתור: ולא מליל שאל. מדעם ביום החוא.  
 ארי אמר דלמא ערנע הוה ליה ולא דכי הוא.  
 או דלמא לאורת אזל ואנהנא לא זמנתי: והי  
 כמחרת החדש השני ויפקד מקום דוד ויאמר  
 שאל אל יהונתן בנו מדוע לא בא בני ישי גס  
 המול גס היום אלהלחם: והוה: ביום דבתרוהי  
 דהוא עבור ירחא הנגא. והוה אתרא דדוד  
 מרוח. ואמר שאל ליהונתן בריה. מדון. לא  
 אתא בר ישי. אף תמלי אף יוסא דין ללמא:  
 ויען יהונתן את שאל נשאל נשאל דוד מעמדי  
 עד בית לחם: ואתיב יהונתן ית שאל. אשתאלא  
 אשתאיל דוד. סגי למיזל עד בית לחם: ויאמר  
 שדחני נא כי זכח משפחה לנו בעיר והוא צוה  
 לי אחי ועתה אסמציאתי חן בעיניך אמלמא נא  
 ואראה את אחי ערבן לא בא אל שלחן המלך:  
 ואמר. שדחני כען. ארי שירו נכסת קודשיא  
 לכל זרעיהא לנא בקרתא. והוא פקיד לי אחי.  
 וכען. אם אשפחית רחמין בעיניך. אשתיזב כען  
 ואחיו ית אחי. על פן לא עאל. לפתורא דמלכא:  
 ויתר אף שאל ליהונתן ויאמר לו בן נעוה  
 המרדות הלא ידעתי כייבחר אתה לבן ישי  
 לבשתך וקבשת ערות אמה: ותקוף רוגזא דשאל  
 ליהונתן. ואמר ליה. בר סרבניתא דמרדותה  
 קשיא. הלא ידענא. ארי רעי את בבר ישי.  
 לבהתך. ולבהתך קנן אמה: כי כדתימים  
 אשר בן ישי חי עליהאדמה לא תבון אתה  
 ומלכותך ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן סות  
 הוא: ארי כל יומא. דבר ישי קים על ארעא.  
 לא תתקן את ומלכותך. וכען. שלח ואיתיניה  
 דותי. ארי גבר הייב קטול הוא: ויען יהונתן  
 את שאל אביו ויאמר אלו קמה יוכת מה עשה:  
 ואתיב יהונתן. ית שאל אבוהי. ואמר ליה. למא  
 יתקטיל מא עבד: ויטר שאל אתהחנית עליו  
 להפתו וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו להמית  
 את דוד: וארים שאל ית מורגניתא. עלוהי  
 לממחה. וידע יהונתן. ארי נמירא היא מן אבוהי  
 למקטיל ית דוד: ויקם יהונתן מעם השלחן בחרי  
 אף ולא אכל ביום החדש השני לחם פי נעצב  
 אל דוד כי הכלמו אביו: וקם יהונתן. מן פתורא  
 בתקוף רגזו. ולא אכל. ביום עבור ירחא הנגא

בני ישראל ית מנחתא. בזמן דכי לבית מקדשא  
 די: וגסמתם אקח לכהנים ללוים אמר יהוה:  
 ואף מנחון אקריב. למחוי כהניא ליואי אמר יי:  
 כי באשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר  
 אני עשה עמדים לפני נאס יהוה בן יעמד זרעכם  
 ושמכם: ארי כמא דשמיא חרתין. וארעא חרתא.  
 דאנא עבד. קימין קדמי אמר יי. בן. יתקיים  
 זרעכון ושומכון. והיה מדי חרש בחדשו ומדי  
 שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר  
 יהוה: ויהי. בזמן ירח בירה. ובזמן שבא בשבא.  
 ייתון כל בני בסרא. למסגד קדמי אמר יי:  
 ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם  
 לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון לכל בשר:  
 ויפקון ויחזון. בפגרי גובריא חייביא. דמרדו  
 במימרי. ארי נשמחהון לא ימותון. ואישתהון  
 לא תמפי. ויהון מתרגין רשיעיא בניהנם עד  
 דייסרון עליהון צדיקיא ספת חזינא: והוה מדי חדש  
 בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה':

הפטרות מחר חדש (בשמואל א' ס' כ')

ויאמר לו יהונתן מחר חדש ונפקדת כי יפקד  
 מושבך: ואמר ליה יהונתן מחר ירחא. ותתבעי.  
 ארי יהי מרוח בית אסתרותך: ושלישת תרד  
 סאד ובאת אל המקום אשר נסתרת לשם ביום  
 המעשה וישבה אצל האבן האזל: ובתלתות ירחא  
 תתבעי לחדא. ותתקד לאתרא. דאממרתא תפן  
 ביומא דחולא. ותתיב. בסטר אבן אתא: ואני  
 שלישת החצים צדה אורה לשלחתי למפורה:  
 ואנא. תלתא גרין בקשת שדי. לממחי לי לפלגליסא:  
 והנה אשלח את הנער קד מצא את החצים אם  
 אמר אמר לנער הנה החצים ממך והנה קננו  
 ובאה ביי שלום קד ואין דבר היי יהוה: והא  
 אשלח ית עולימא. איזיל איתא ית גריא. אם  
 סימר אימר לעולימא. הא גירא סנד ולכא.  
 סבהי ואיתא. ארי שלם קד. ולית מדעם ביש  
 קים הוא יי: ואסיפה אמר לעלם הנה החצים  
 ממך והלאה קד כי שליחה יהוה: ואם פדן אימר  
 לעולימא. הא גירא סנד ולקאה. איזיל. ארי  
 שיובך יי: ותדבר אשר דברנו אני ואתה הנה  
 יהוה ביני ובינך עד עולם: ופתגמא. דמליקנא  
 אנא ואת. הא מימרא די סהיד. בינא ובינך  
 עד עולם: ויפתר דוד בשורה ויהי החדש וישב  
 הפלך עליהלחם לאכול: ואסתר דוד בחקלא.  
 והוה ירחא. ואסתר מלכא. על לחמא למיכל:  
 וישב הפלך על מושבו בפעם בפעם אל מושב  
 הקיר ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאל ויפקד



לחמא ארי אתנסיס על דוד . ארי אכלמיה  
אבוהי : ויהי בכרך ויצא יהונתן השדה למועד  
דוד ונער קטן עמו : והיה בצפרא . ונפק יהונתן .  
לחקלא לזמנא דאמר ליה דוד . ויניק זעיר עמיה :  
ויאמר הנער רץ מצאנא את החצים אשר אנכי  
מורה הנער רץ והוא ירה החצי להעברו : ואמר  
לעולימיה . רהוט . איתא בען ית גריא . דאנא  
שדי . עולימא רהט . והוא שדא גרא לאעברותיה :  
ויבא הנער עד מקום החצי אשר ירה יהונתן  
ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלוא החצי ממוך  
והלוא : ואתא עולימא עד אתר גרא . דשדא  
יהונתן . וקרא יהונתן . פתר עולימא ואמר . הלא  
גרא סנך ולהלאה : ויקרא יהונתן אחרי הנער  
מהרה חושה אל תעמד וילקט נער יהונתן את  
החצי ויבא אל אדניו : וקרא יהונתן פתר עולימא .  
אוחי בפריע לא תתעבב . ולקוט . עולימא דיהונתן  
ית גריא . ואתא קות רבניה : והנער לא ידע  
מאומה אך יהונתן ודוד ידעו את הדבר : ועולימא  
לא ידע מדעם . ברם יהונתן ודוד . ידעין ית  
פתגמא : ויתן יהונתן את פליו אל הנער אשר  
לו ויאמר לו לך הבוא העיר : ויהב יהונתן ית  
זיניה . לעולימא דיליה . ואמר ליה . איזיל אוכליה  
לקרתא : הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפל  
לאפו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש  
את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל :  
עולימא אתא . ודוד . קם מספר אבן אתא דלקביל  
דרומא . ונפל על אפוהי על ארעא . וסגיד תלת  
זמנין . ונשיקו גבר ית חבריה . ובכו גבר ית  
חבריה . עד דדוד אסגו : ויאמר יהונתן לדוד לך  
שלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה  
לאמר יהוה יהיה ביני ובינה ובין זרעי ורעי  
עד עולם : ואמר יהונתן . לדוד איזיל לשלם .  
דקיימנא תרונא אנחנא . בשמא דיין למימר .  
מימרא דיין . יהי סהיד בינא ובינה . ובין בני  
ובין בנה עד עלמא : ע"י

הפטרה לשבת א' של חנוכה

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושכנתי  
בתוכך נאס יהוה : בועי וחרא פגשתא דציון .  
ארי חאנא מתגלי . ואשרי שכנתי בגינה אמר  
י' : ונלוו גוים רבים אלי יהוה ביום ההוא והיו לי  
לעם ושכנתי בתוכך וידעת כי יהוה צבאות  
שלחני אריך : ויתוספון עממין סגיאין על עמיה  
דיין בעדנא ההוא . ויהון קדמי לעם . ואשרי  
שכנתי בגינה . ותדעין . ארי יי צבאות שלחני

(\* החצים קרי

לא תנבא לך : ונחל יהוה את יהודה חלקו על  
אדמת הקדש ובחר עוד בירושלם : ויחסין יי  
לרבית יהודה חולקהון . על ארעא דקודשא .  
ויתרעי עוד בירושלם : הם כל בשר מפני יהוה  
כי נעור ממעון קדשו : ספו כל רשיעיא מן קדם  
י' . ארי אתגלי ממדור קודשיה : ויראני את  
יהושע הכהן הגדול עמד לפני מלאך יהוה והשטן  
עמד על ימינו לשטנו : ואתני . ית יהושע  
כהנא רבא . קאים . קדם מלאכא דיין . וחמא .  
קאים על ימיניה לאסטנא ליה : ויאמר יהוה אל  
השטן יגער יהוה בך השטן ויגער יהוה בך  
הבחר בירושלם הלוא זה אוד מצל מאש : ואמר  
י' לחמא . יגער יי בך חמא . ויגער יי בך . דאתרעי  
לאשראה שכנתיה בירושלם . הלא דין אוד  
משיב מיקודא : ויהושע היה לבוש בגדים  
צואים ועמד לפני המלאך : ויהושע . הנה ליה  
בנין דנסיבן להון נשין דלא כשרן לכהונתא .  
וקאים קדם מלאכא : ויען ויאמר אל העמדים  
לפניו לאמר הסירו הבגדים הצאים מעליו ויאמר  
אליו ראה העברתי מעליך עונך והלבש אתך  
מחלצות : ואתיב ואמר . לדמשמשין קדמותי  
למימר . אימרו ליה ויפיק נשין דלא כשרן  
לכהונתא מביתיה . ואמר ליה . חוי דאעדיתי  
סנך חובך . ואלבשית יתך זכון : ואמר ישימו  
צנף סהור על ראשו וישימו הצנף הסהור על  
ראשו וילבשו בגדים ומלאך יהוה עמד : ואמר ית  
שוו מצנפא דכיא על רשיה . ושויאו מצנפא  
דכיא על רשיה . ואסבוהי אתתא דכשרא  
לכהונתא . ומלאכא דיין קאים : ויעד מלאך יהוה  
ביהושע לאמר : ואסחיד מלאכא דיין . ביהושע  
למימר : כה אמר יהוה צבאות אסבדרכי תלך  
ואם את משמרתי תשמר וגם אתה תדין את  
ביתי וגם תשמר את חצרי ונתתי לך מהלכים בין  
העמדים האלה : כדנן אמר יי צבאות . אם  
באורחן דתקנו קדמי תהך ואם ית משרת מימרי  
תשר . ואף את תדין לדמשמשין בבית מקדשי .  
ואף תשר ית עורתי . ובאחיות מיתאי אחינה .  
ואתין לך רגלין מהלכין . בין סרפאי האלין :  
שמענא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך  
הישיבים לפניך פיי אנשי מופת המה פיי הנני  
מביא את עבדי צמח : שמע פען . יהושע כהנא  
רבא . את וחברך דיתבין קדמך . ארי גוברין  
כשרין למעבד להון נפא אנון . ארי האנא מיתי .  
ית עבדי משיחא ויתגלי : כיונה האבן אשר  
נתתי לפני יהושע על אבן אחת שבעה עינים



המזרקות ויכל חירם לעשות את כל המלאכה אשר עשה למקד שלמה בית יהוה: ועבד חירום. ית פיוריא. וית מגרופיתא וית מזרקיא. ושיצי חירום. למעבד ית כל עבדתא. דעבד. למלכא שלמה בית מקדשא דיי: עמדים שנים וגלת הכתרת אשר על ראש העמודים שנים והשכבות שנים לכפות את שתי גלות הכתרת אשר על ראש העמודים: עמודיא תרין. ואנני קרנתון. דעל ריש עמודיא תרתין. וסריגתא תרתין. לבסאה. ית תרתין אנני קרנתון. דעל ריש עמודיא: ואת הרמנים ארבע מאות לשתי השכבות שני מורים רמנים לשכבה האחת לכפות את שתי גלות הכתרת אשר על פני העמדים: וית רמוניא. ארבע מאה לתרתין סריגתא. תרין סרין דרמונין לסריגתא תרא. לבסאה. ית תרתין אנני קרנתון. דעל אפי עמודיא: ואת המכנות עשר ואת הכפרת עשרה על המכנות: וית בסיסיא עשר. וית פיוריא עשרה על בסיסיא: ואת הים האחד ואת הכפר שנים עשר תחת הים: וית ימא חד. וית תורי תרי עשר תחות ימא: ואת הפירות ואת היעים ואת המזרקות ואת כל הכלים האלה אשר עשה חירם למלך שלמה בית יהוה נחשת ממרס: וית דודיא וית מגרופיתא וית מזרקיא. וית כל מניא הארץ. כעובד מני משכנא דעבד משה בן עבד חירום. למלכא שלמה בית מקדשא דיי. נחש טב: בכפר הירדן יצקם המלך במעבה האדמה בין ספות ובין צרתן: במישר ירדנא אתיכנון מלכא. בעובי גרגישתא. בין ספות ובין צרתן: וינח שלמה את כל הכלים מרב מאד מאד לא נחקר משקל הנחשת: ואצנע שלמה ית כל מניא. מסגי לחדא לחדא. לית סוף למתקל נחשא: ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית יהוה את מזבח הזהב ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב: ועבד שלמה ית כל מניא. דבבית מקדשא דיי. ית מדבחא דדהבא. וית פתורא. דעלוהי. לחים אפיא דהבא: ואת המנורות חמש מימין וחמש משמאל לפני הדביר זהב סגור והפרח והנרת והמלקחים זהב: וית מנרתא. חמיש מימינא. וחמיש משמאלא. קדם בית כפורי דהבא טבא. ושושניא ובוציניא. וציבתא דהבא: והספות והמזמרות והמזרקות והכפות והמחנות זהב סגור והפתות לדלתות הבית הפנימי לקדש הקדשים לדלתות הבית להיכל זהב: וקוליא. ומזמריא ומזרקיא. ובזפיא ומחיתא דהבא טבא.

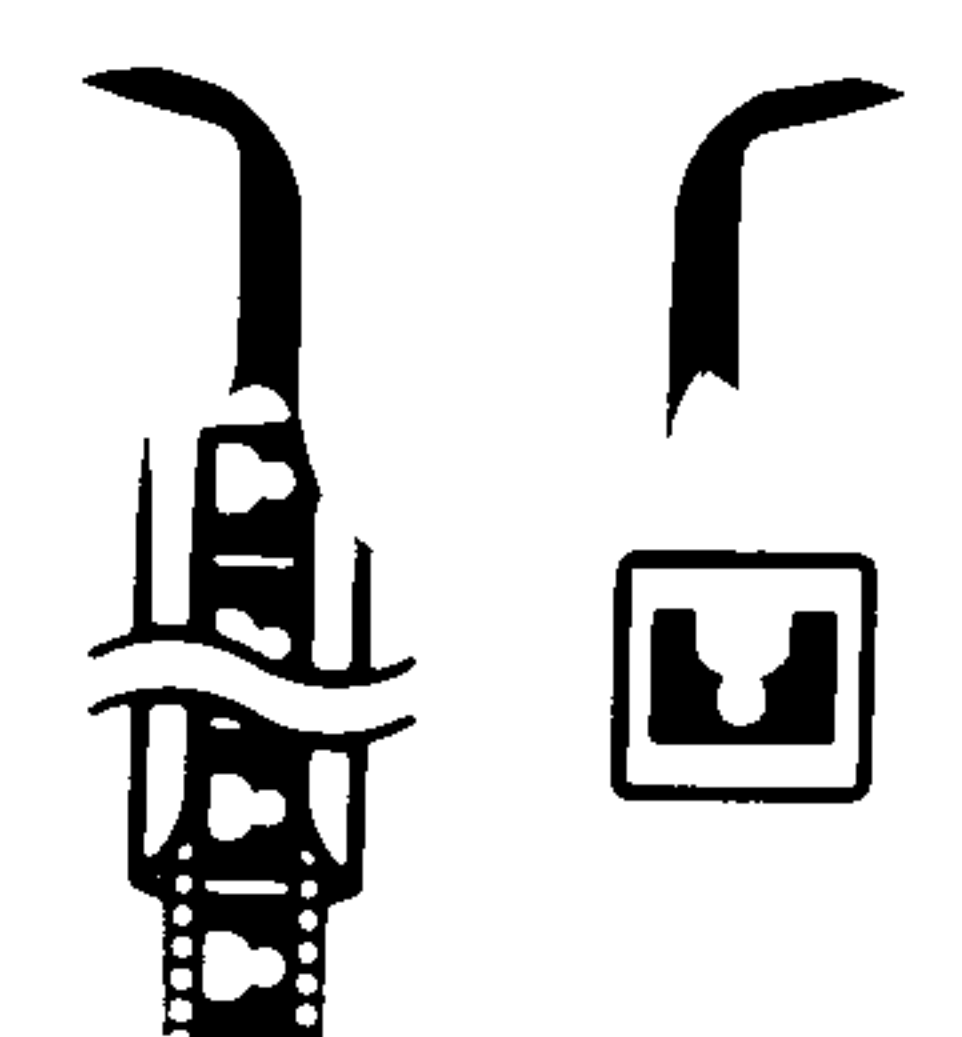
הנני מפתח פתחה נאם יהוה צבאות ומשתי את עון הארץ והיא ביום אחד: ארי הא אבנא. דיתבית קדם יהושע. על אבנא תרא שבעא חזין לה. האנא גלי חזיתיה. אמר יי צבאות. ואעדי. ית חוב ארעא ההיא ביומא חד: ביום ההוא נאם יהוה צבאות תקרא איש לרעהו אל תחת גפן ואל תחת תאנה: בעדנא תהוא. אמר יי צבאות. תערעון גבר לחבריה. לתחות פירי גופנהו ולתחות פירי תינהו: וישב המלאך הדבר בי ויעירני פאיש אשר יעור משנתו: ותב. מלאכא די ממליל עמי. ואערני. פגוברא דמתער משינתיה: ויאמר אלי מה אתה ראה ויאמר ראתי והנה מנורת זהב פלה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות כנרות אשר על ראשה: ואמר לי. מא את חזי. ואמריית. חזיתי והא מנרתא דדהבא כולה וגולתה על רישה. ושבעא פוצינהא דעלה. שבעא ושבעא דמריקין מנהון משחא. לבוציניא דעל רישה: ושנים זיתים עליה אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה: ותרין זיתין דעלה. חד מימין גולתא. וחד על שמאלה: ואען ואמר אל המלאך הדבר בי לאמר מה אלה אדני: ואתיבית ואמריית. למלאכא. די ממליל עמי למימר. מא ארין רבוני: ויען המלאך הדבר בי ויאמר אלי הלוא ידעת מה דהמה אלה ואמר לא אדני: ואתיב. מלאכא. די ממליל עמי ואמר לי. הלא ידעתא מא אנון ארין. ואמריית לא רבוני: ויען ויאמר אלי לאמר זה דברי יהוה אל זורבלל לאמר לא בחיל ולא בכח פי אסר ברוחי אמר יהוה צבאות: ואתיב. ואמר לי למימר. דין פתגמא דיי. עם זורבלל למימר. לא בחיל ולא פגוברא. אלהין במימרי. אמר יי צבאות: מר אתה תר הגדול לפני זורבלל למישור והוציא את האבן הראשה תשאות חן חן לה: מא את השיבא מלכותא טפשתא. קדם זורבלל הלא כמישרא. ויגלי ית משיחיה דאמיר שמיה מלקדסין. וישלוט בכל מלכותא: ויהי דברי יהוה אלי לאמר: והוה פתגם גבואה מן קדם יי עמי למימר: ידי זורבלל יסדו הבית הזה וידיו תבצענה וידעת פרייהוה צבאות שלחני אליכם: ידי זורבלל. שריאה. למבני ביתא הדין וידוהי תשכללניה. ותדעון. ארי יי צבאות שלחני לאתנבאה לכון:

הפטרה לשבת ב' של הנוכה (במלכים א' ס"ו ז')

ויעש חירום את הפירות ואת היעים ואת-

(\* ואמר קרי

ומגלסיא





ומגלסיא. לדשי ביתא גואה לקדש קודשיא.  
לדשי ביתא להיכלא דהבא: עדי

מפטיר ליום א' וב' של ר"ה (במדבר כ"ט)

ובחדש השביעי באחד בחדש מקראי  
קדש יהיה לכם פרי מלאכת עבודה לא  
תעשו יום תרועה יהיה לכם: ועשיתם  
עלה לריח ניחח ליהוה פר בן בקר אחד  
איל אחד פבשים בני שנה שבעה  
תמימים: ומנחתם סלת ברורה בשמן  
שלשה עשרנים לפר שני עשרנים לאיל:  
ועשרון אחד לכבש האחד לשבעת  
הכבשים: ושעור עזים אחד חטאת  
לכפר עליכם: מלבד עלת החדש  
ומנחתה ועלת התמיד ומנחתה ונסביהם  
כמשפטם לריח ניחח אשה ליהוה:

הפטרה ליום א' של ר"ה בשמואל א' ס' א'

ויהי איש אחד מן הרמתיים צופים מתר  
אפרים ושמו אלקנה בן ירחם בן אליהוא בן תחו  
בן צוף אפרתי: והוה גוברא חד. מרמא.  
מתלמידי נביא שמואל דבית אפרים. ושמה.  
אלקנה. בר ירחם בר אליהוא. בר תוחו בר צוף  
גוברא פליג חולק בקודשיא במזרא דבית אפרים:  
ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה  
ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים: וליה  
תרתין נשין. שום חדא חנה. ושום תנייתא פננה.  
והוה לפננה בגין. ולחנה לית בגין: ועלה האיש  
ההוא מעירו מימים ימימה להשתחות ולזבח  
ליהוה צבאות בשלה ושם שני בני עלי חפני  
ופנחס כהנים ליהוה: וסליק גוברא ההוא  
מקרתיה בזמן מועד למועד. למסגד ולדבחה.  
קדם יי צבאות בשילה. ותמן תרין בני עלי.  
חפני ופנחס. משמשין קדם יי: ויהי היום ויזבח  
אלקנה ונתן לפננה אשה ולכל בניה ובנותיה  
מנות: והוה יום מועדא. ודבח אלקנה. ויהב  
לפננה אתתיה. ולכל בניה. ובנותיה חולקין:  
ולחנה יתן מנה אחת אפים פי את לחנה אהב  
ויהוה סגר רחמה: ולחנה יהב. חולק חד בחור.  
ארי ית חנה רחים. ומן קדם יי אתמנע מנה  
ולד: וכעסמה צרתה גסד פעם בעבור הרעמה  
פירסגר יהוה בעד רחמה: ומצחבא לה ערתה  
אף מרגזא לה. בדיל לאקנייתה. ארי אתמנע

מן קדם יי מנה ולד: וכן יעשה שנה בשנה מדי  
עלתה בבית יהוה בן תכעיסנה ותבכה ולא תאכל:  
וכן יעבד שנה בשנה. בזמן מסקה לבית מקדשא  
דיי. בן מרגזא לה. ובכיא ולא אכלא: ויאמר  
לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא  
תאכלי ולמה ירע לבבך הלוא אנכי טוב לך  
מעשרה בנים: ואמר לה אלקנה בעלה. חנה  
למא את בכיא. ולמא לא אכלת. ולמא פאיש  
ליך לביך. הלא רעותי טובא לך. מעסרא בגין:  
ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה  
ועלי הכהן ישב על הכפא על מזוזת היכל יהוה:  
וקמת חנה. בתר. דאכלת בשילה ובתר דשתיא.  
ועלי כהנא. יתיב על פורסיא. בסטר ספא  
דהיכלא דיי: והיא מרת נפש ותתפלל על  
יהוה ובכה תבכה: והיא מרירת נפש. ומצליא  
קדם יי ומבכא בכיא: ותדר נדר ותאמר יהוה  
צבאות אסדאה תראה בעני אמתך וזכרתני  
ולא תשכח את אמתך ונתתה לאמתך ורע אנשים  
ונתתיו ליהוה כל ימי חייו ומורה לא יעלה על  
ראשו: וקיימת קיים ואמרת. יי צבאות. מגלא  
גלי קדמך סגוף אמתך. וייעול דוכרני קדמך ודא  
תרחיקית אמתך. ותתין לאמתך בר פגו בני אנשא.  
ואמסרניה דיהי משפיש קדם יי כל ימי חייהו.  
ומרות אנש לא תהי עלוהי: והיה פי הרפתה  
דהתפלל לפני יהוה ועלי שמר את פיה: והוה  
מדאסגיאת. לצלאה קדם יי. ועלי מזריק לה  
עד דתפסוק: וחנה היא מדברת על לבה רק  
שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי  
לשברה: וחנה. היא מצליא בלבה. לחוד ספותהא  
נידן. וקלה לא משתמע. וחשבה עלי כאתא  
רויא: ויאמר אליה עלי עדמתי תשתברין הסירי  
אתינג מעליך: ואמר לה עלי. עד אפתי את  
משפשיא. הלא תפיגין ית חמרה מניך: ותען  
חנה ותאמר לא אדני אשה קשתרונה אנכי ויין  
ושכר לא שתיתי ואשפך את נפשי לפני יהוה:  
ואתיבת חנה ואמרת לא רבוני. אתתא עיקת  
רוח אנא. וחמר חדת ועתיק לא שתיתי. ואמרית  
עילפן נפשי בצלו קדם יי: אל תתן את אמתך  
לפני בת דבליעל פירמרב שיחי וכעסי דברתי עד  
חנה: לא תכלים ית אמתך. קדם בת רשעא.  
ארי מסגי אקניותי. וארגזותי אוריכית בצלו עד  
פען: ויען עלי ויאמר לכי לשלום ואלהי ישראל  
יתן את שלתך אשר שאלת מעמו: ואתיב עלי.  
ואמר איזילי לשלם. ואלהא דישראל. יתן ית  
פעותיך. דבעית מן קדמוהי: ותאמר תמצא



ותתפלל חנה ותאמר עליו לפי פיהו רמה קרני  
 פיהו רחב פי על-אויביו כי שמחתי בישועתך :  
 וצליאת חנה ברוח נבואה ואמרת . כבר שמואל  
 ברי עתיד למהוי נביא על ישראל . ביומוהי  
 יתפרקן מידא דפלשתאי ועל ידוהי יתעבדן  
 דהון נסין וגבירן . בכין תקיף לפי פחולקא דיהב  
 לי יי . ואף הימן בר יואל בר ברי שמואל דעתיד  
 דיקום הוא וארבעת עשר בנזחי . למהוי אמרין  
 בשירא על ידי נבלין וכגרין . עם אחיהון ליואי  
 לשבתא בבית מקדשא דיי . בבין רימת קרני  
 במתנתא דמני לי יי . ואף על פורענות נפא  
 דעתיד למהוי בפלשתאי . דעתידין דיייתון ית  
 ארונא בעגלתא חדתא ועמיה קרבן אשמא .  
 בכין תימר פנשתא דישראל . אתפתח פומי  
 למלא רברבן על פעלי דבבי . ארי חריתי  
 בפוקקנד : אין קדוש פיהו פיי-אין בלתך ואין  
 צור כאלהינו : על סנחריב מלכא דאתור  
 אתנביאת ואמרת . דעתיד דיפק הוא וכל  
 חילותיה על ירושלם . וגם סגי יתעביד ביה . תמן  
 יפלון פגרי משרייתיה . בכין יודון כל עממיא  
 אומיא ולשניא . ויימרון לית דקדיש אלא יי  
 ארי לית בר מגך . ועמך יימרון לית דתקיף אלא  
 אלהנא : אלתרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק  
 מפיכם פי אל דעות יהוה ולא נתכנו עלילות :  
 על נבוכדנצר מלכא דבבל אתנביאת ואמרת .  
 אתון פסדאי וכל עממיא דעתידין למשלם  
 בישראל . לא תסגון למלא רברבן רברבן . ולא  
 יפקון גידופין מפומכון . ארי אלהא ידע פולא  
 יי . ועל כל עובדוהי מתוה דינא . ואף לכוון עתיד  
 לשלמא פורענות חוביכון : קשת גברים חתים  
 ונכשלים אזורו חיל : על מלכות יון אתנביאת  
 ואמרת . קשתת דגיברי יונאי יתברן . ודבית  
 חשמנאי דהון חלשין יתעבדן דהון גבורן :  
 שבעים בלחם נשפרו ורעבים חדלו עד-עקרה  
 יכדה שבעה ורפת בנים אמללה : על בנזחי  
 דהמן אתנביאת ואמרת . דהון סבעין בלחמא  
 וגאן בעותרא וסניאין בממונא אתמסכנו . תבו  
 דאתאגרא בלחים מזון פומהון . מרדכי ואסתר  
 דהון חשיכון עתרו ואתנשיאו ית מסבינותהון .  
 תבו למהוי בני חורין . פן ירושלם דהות פאתא  
 עקרא עתידא דתתמלי מעם גלותהא . ורומי  
 דמליא סגי עממיא יסופון משריתהא תצדי  
 ותחרוב : יהוה ממית ומתיה מוריד שאול ויעל :  
 כל אלין גבורתא דיי . דהוא שליט בעלמא ממית  
 ואמר לאהא . מהית לשאול ואף עתיד לאפקא

שפחתך חן בעיניך ותלך האשה לדרפה ותאכל  
 ופניה לא-היולה עוד : ואמרת . תשכח אמתך  
 רחמין בעינך . ואזלת אתתא לאורחה ואכלת .  
 ואפין בישין לא הוה לה עוד : וישפמו בבקר  
 וישתחוו לפני יהוה וישבו ויבאו אל-ביתם  
 הרמתה וידע אלקנה את-חנה אשתו ויוזרה  
 יהוה : ואקדימו בצפרא . וסגידו קדם יי . ותבו .  
 ואתו לביתהון לרמתא . וידע אלקנה ית חנה  
 אתתיה . ועאל דוכרנה קדם יי : ויהי לתקפות  
 הימים ותתר חנה ותלד בן ותקרא את-שמו  
 שמואל כי מיהוה שאלתיו : והוה לזמן משלם  
 יומיא . ועדיאת חנה וילידת בר . וקרת ית  
 שמה שמואל . ארי אמרת מן קדם יי שאלתיה ויעל  
 האיש אלקנה וכד-ביתו לזבח ליהוה את-זבח  
 הימים ואת-נדרו : וסליק . גוברא אלקנה וכל  
 אנש ביתיה . לדפתא קדם יי . ית דיבח מועדא  
 ולשלמא ית נדריה : ותנה לא עלתה פיר-אמרה  
 לאישה עד-ינמל הנער והביאתיו ונראה את-פני  
 יהוה וישב שם עד-עוקם : ותנה לא סליקת .  
 ארי אמרת לבעלה . עד דיתחסיל רביא ואיתיניה .  
 ויתחו קדם יי . ויתיב תמן עד עלמא : ויאמר לה  
 אלקנה אישה עשי הטוב בעיניך שבי עד-גמלך  
 אתו אך יקם יהוה את-דברו ותשב האשה ותינק  
 את-בנה עד-גמלה אתו : ואמר לה אלקנה בעלה  
 עבידי דתקין בעינכי . אוריכי עד דתחסלון  
 יתיה . פרם . אם יקיים יי ית פתגמוהי . ואוריכת  
 אתתא ואוניקת ית ברה . עד דחסלת יתיה :  
 ותעלהו עמה כאשר גמלתו בפרים שלשה ואיפה  
 אחת קמח ונבל יין ותבאהו בית-יהוה שלו והנער  
 נער : ואסיקתיה עמה פד חסלתיה . בתורין  
 תלתא ומכילתא חדא דקמחא וגרב דחמר .  
 ואותיתיה לבית מקדשא דיי לשילה . ורביא  
 הוה יניק : וישחמו את-הפר ויבאו את-הנער  
 אד-עלי : וגכסו ית תורא . ואיתיאו ית רביא לות  
 עלי : ותאמר בי אדני חו נפשך אדני אני האשה  
 הנצבת עמכה בזה להתפלל אליהוה : ואמרת  
 בבען רבוני . חיי נפשך רבוני . אנא אתהא .  
 דאתעדת עמך הכא . לצלאה קדם יי : אל-  
 הנער הזה התפללתי ויתן יהוה לי את-שאלתי  
 אשר שאלתי מעמו : על רביא תדין צליתי .  
 ויהב יי לי ית בעותי . דבעיתי מן קדמוהי : וגם  
 אנכי השאלתיהו ליהוה כל-הימים אשר היה  
 הוא שאול ליהוה וישתחו שם ליהוה : ואף אנא .  
 מסרתיה דיהי משמש קדם יי . כל יומן דהוא  
 קיים ישמש קדם יי . וסגיד תמן קדם יי :

לה (כתר תורה)

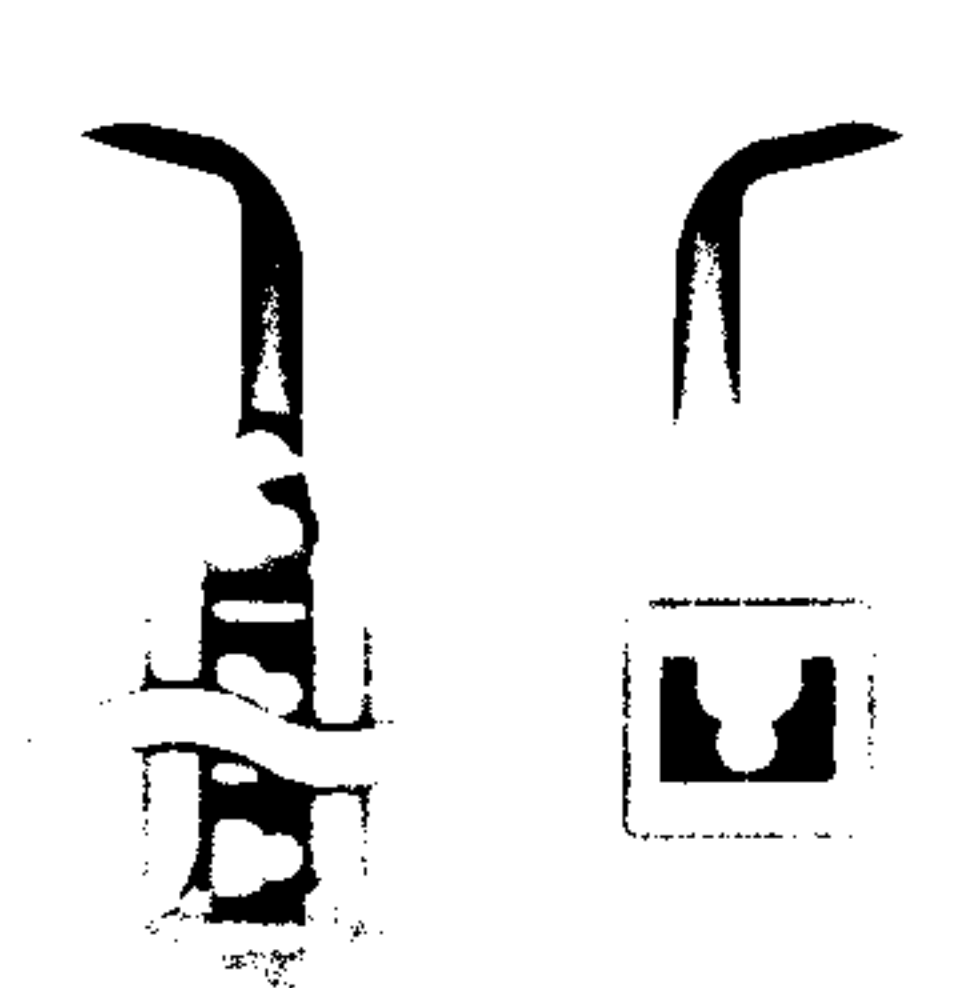
(\*) ולו קרי

בחי



בחי עלמא : יהוה מוריש ומעשיר משפיל אף מרום : יי' ממסבין ומעטר . משפיל אף מרים : מקים מעפר דל מאשפת ידים אביון לחושיב עם נדיבים וכסא כבוד יחלם כי ליהוה מצקי ארץ וישת עליהם תבל : מקים מעפרא מסבינא . מקדקלתא מרים חשיכא . לאתבותהון עם צדיקיא רבבי עלמא . וכורסי יקרא מחסין להון . ארי קדם יי' גלן עובדי בני אנשא . מלרע אתקון גיהנם לרשיעיא . וצדיקיא עבדי רעותיה שכליל להון תבל : רגלי חסידו ישמר ורשעים בחשד יהמו פירלא בכח יגבראיש : גוית עבדוהי צדיקיא יפר מניהם . ורשיעיא בגיהנם בחשוכא יודנון . להודעא ארי לא מן דאית ביה חילא זכי ליום דינא : יהוה יחתו מריבו עלו בשמים ירעם יהוה ידן אפסי ארץ ויתקדעו למלכו וירם קרן משיחו : יי' יתבר בעלי דבבא דקימין לאבאשא לעמיה . עליהון מן שמיא בקל רב ישקיה . יי' יעביד פורענות דין מגוג ומשרת עממין חטופין דאתן עמיה מסיפי ארעא . ויתין תוקפא למלכיה . וירבי מלכות משיחיה : ער"

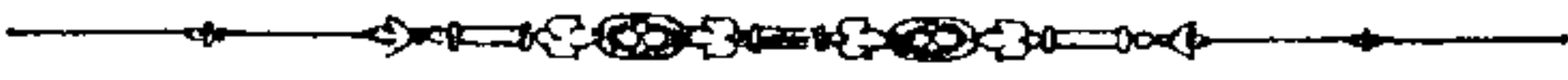
הפטרת יום ב' של ר"ה (בירמי' סי' ל"א)  
 כה אמר יהוה מצא חן במדבר עם שרידי חרב הלוח להרגיעו ישראל : פדנן אמר יי' . דיהב רחמין לעמא דאפיק ממצרים . סופיק צורכיהון במדברא . פד הוה פד מערקין מן קדם דקמלין בהרפא . דפר במימריה לאשראה בית נייחא ישראל : מרחוק יהוה נראה לי ואהבת עולם אהבתיה עלפן משכתיך חסד : אמרת ירושלם מלקדמין יי' אתגדי על אבהתנא . נביא אימר להון . הא רחמת עלמא רחומית יתכון . ער פן דברית יתכון בטבון : עוד אבנד ונבנית בתולת ישראל עוד תעדי תפיד ויצאת במחול משחקים : עוד אקימנד ותתקימין . פנשתא דישראל . עוד תתקנין בתקונך . ותפקין בסיעת משפחין : עוד תטעי כרמים בחרי שמרון נטעו נטעים וחללו : עוד תצבין פרמין . בטורי שומרון . צובו שתלין ואחילו : כי ישש"י קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל-יהוה אלהינו : ארי אית אריכות יומיא . וסני טובא דעתיד קמיתי לצדיקיא דנטרו אוריית מלקדמין . חולקחון בארעא דישראל . דהוה מחמדן לשני נחמתא דאתין . אמרין אימתי נקום ונפק לציון . ונתחוי קדם יי' אלהנא : פירכה | אמר יהוה רנו ליעקב שמחה וצהלו בראש הגוים השמיעו





את יי' אלהיך : פיי אהרי שובי נתמתי ואחרי  
 הודעי ספקתי על ירך פשתי וגם נכלמתי כי  
 נשאתי חרפת נעורי : ארי פד אנהא תיבון  
 לאוריתא מתרחם עלנא . וכדו דאתגלי לנא  
 מפחנא על ירפנא . בהיתנא ואף אתכנענא .  
 ארי קפילנא חסודי חובנא דמלקדמין : הבן  
 יקור לי אפרים אם ילד שעשועים פרימדי דברי  
 בו זכר אופרנו עוד על יכן חמו מעי לו רחם  
 ארחמנו נאסיהוה : הכבר חביב קדמי ישראל .  
 הקא רבי רחים הוא . ארי בזמן דמשוי פתגמי  
 אוריתי על לפיה למעברדחון . מדבר דכירנא  
 לאיטבא ליה עוד . עד בין . אתנוללו רחמי  
 עליהון . רחמא ארחים עליהון אמר יי' : ער

על בנהא . מסויבא . לאתנחמא על בנהא ארי  
 גלו : פה אמר יהוה מנעי קולך מנכי ועיניך  
 מדמעה כי יש שכר לפעלתך נאסיהוה ושבו  
 מארץ אויב : כדנן אמר יי' . מנעי קולך מלמכבי .  
 ועינך מלשגרא דמעין . ארי אית אנר לעובדי  
 אבהתך צדיקיא אמר יי' . ויתובון מארע בעלי  
 דבביהון : וישתקנה לאחריתך נאסיהוה ושבו  
 בנים לגבולם : ואית ספור לסופיק אמר יי' .  
 ויתובון בניא לתחומהון : שמוע שמעתי אפרים  
 מתגודד יסרתני ואוסר פעגל לא למד השבני  
 ואשובה כי אתה יהוה אלתי : שמוע וגלי קדמי .  
 בית ישראל דבכנ ומתאנחין על דאטלטלו .  
 אמרין איתיתא עלנא יסורין ולא אוליפנא . פעגל  
 לא מילף . פדו אתיבנא לפלחך ונתוב . ארי



שלא להניח הנייר חלק ולהפיק רצון כל איש הדפסנו ברכות ההפטרה עפ"י נוסח ספרד .

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם . אשר פחר בנביאים טובים . ורצה בדבריהם  
 הנאמרים באמת . ברוך אתה יהוה הבורח בתורה ובמשה עבדו וכישראל  
 עמו ובנביאי האמת והצדק :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם צור פרהעולמים צדיק בכל הדורות . האל  
 הנאמן . האומר ועושה . מדבר ומקיים . כי כל דבריו אמת וצדק . נאמן  
 אתה הוא יהוה אלהינו ונאמנים דבריה . ודבר אחר מדבריה אחר לא ישוב ריקם  
 כי אל מלך נאמן אתה . ברוך אתה יהוה האל הנאמן בכל דבריו :

רחם עד ציון כי היא בית חיינו ולעלובת נפש הושיע במהרה בימינו . ברוך אתה  
 יהוה משמח ציון בבניה :

שמחנו יהוה אלהינו באליהו הנביא עבדך . ובמלכות בית דוד משיחך . במהרה  
 יבא ויגד לבנו . עד כסאו לא ישב זר ולא ינחלו עוד אחרים את כבודו . כי  
 בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד . ברוך אתה יהוה מגן דוד :  
 עד התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה שנתת לנו יהוה אלהינו  
 לקדשה ולמנוחה לכבוד ולתפארת . עד הכל יהוה אלהינו אנחנו מודים לך  
 ומברכים אותך יתברך שמו בפי כל חי תמיד לעולם ועד . ברוך אתה יהוה  
 מקדש השבת : (אמן)

בראש השנה אומרים זה

על התורה ועל העבודה ועל הנביאים ועל יום השבת הזה ועל יום הזכרון הזה . ועל יום  
 טוב מקרא קדש הזה . שנתת לנו יהוה אלהינו לקדשה ולמנוחה לששון ולשמחה לכבוד  
 ולתפארת . עד הכל יהוה אלהינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך יתברך שמו בפי  
 כל חי תמיד לעולם ועד . ודברך מלפנו אמת וקיים לעד : ברוך אתה יהוה מקדש  
 ישראל ויום הזכרון :

נשלם סדר ההפטרות . בעזרת קורא הדורות :



חלק הדקדוק על ההפטרות

הפטרות בראשית ואחזק החיות בשוא פשום:

הפטרות נח כימי נח תיבה אחת בסת"י כמו כימי נדת דותה וכן ת"י כימי נח דא קדמי. וכן דעת

רבינו סעדיא גאון ו"ל ועיין רד"ק ותיבה נח בפשט אחד ומלרע.

בדכוד. הכף ראשונה דגש כי היא בכלל אונירה והכף בנעיא

והשוא נע על משקל ערבות עיין במחברת התיגאן; ומנעור פה.

הגימל בשוא לבר והעי"ן נקראת בחפף קמץ עיין רד"ק ו"ל:

נפח. בפשט א' ומלרע: חסדי דוד. השוא שבסמך נע

מפני המאריך שבח"ת והדל"ת רפי וכו"ה בירושלמיים. וע"כ

מסיימן בהפטרות נח בהפטרות קדמוניות וכו"כ הרמב"ם ו"ל ועיקר:

נגיד ומצוה במגול:

הפטרות לך לך גרף. הדלת קמץ וכו"ה במסרה.

מקצות. אין בקו"ף דגש גם

בירושלמיים והשוא נח: תשתע. התי"ו קמץ גם בירושלמיים:

הפטרות וירא ויאמר אליה אלישע. תיבת ויאמר במרס:

חנה חרדת אלינו אין פסיק אחר תיבת חרדת

להדפה. הפה רפה: העלים העי"ן בשוא לבד והוא נח וכן

נמסר בפרשת קדושים:

הפטרות חיי שרה ולא יחם לו. הווד בחורק בכל הספרים:

וימצאו. הוי"ו נע וואדניה האלף שוא

פתח בכל התיגאן ומסיר עליה ח' וכו"ה בכ"ד גדול: ואת נתן

ואת הנבורים הוי"ו בנעיא וואדננו דוד. האלף שוא

פתח ועיין במסרה סוף פ' וישב: בשבב אדני. כ"ה בכל

התיגאן הכף רפה ומסיר עליה ל' רפה והפעם עליה מארכה לא

תביר בכל התיגאן וכו"ה בכ"ד גדול והירושלמי: ומריא. הוי"ו

נע: יחי אדני המלך דוד לעולם. בחשבוניהם יחי

במארכה וצ"ע. וע"כ מסיימן הפטרות חיי שרה בהפטרות ישנות

וכ"כ הרמב"ם ו"ל:

הפטרות תולדות עור לזבח בפשט א' גם בירושלמיים:

ואת הפסח בפשט א'. משחת.

החי"ת קמץ בנפרד. וברבים כי משחתם וכו"כ בחלק הדקדוק כי

החי"ת קמץ גם בירושלמיים וכן מוכח במסרה דמסיר עליה ומקור

משחת: לאיש אשר יעשנה. באולא לא במרס גם

בירושלמיים: הנני שלח בפשט א' גם בירוש':

הפטרות ויצא פצבאים האלף בחורק בסת"י והי"וד נחה.

והרי"ל כ' בהיפך ולא כ"ה בסת"י בכל תיבות

הדומות לזה כגון עפאים. פראים. חוץ מאותן שיצאו מן הכלל

ע"פ המסרה והעד תיבת תלאים שבפסוק ראשון: כי הוא

ישאג קמץ ב"ק:

הפטרות וישלח שמועה שמענו מאת ה' היבת מאת

בשופר והשם ברביע: עמדה הקמץ שבמ"ם

נע והשוא שבדל"ת נע מסני המאריך: ירושלם בפשט א' והוא

מלרע: בספרד פתח באתנח בסת"י:

הפטרות מקץ זה בני הבי"ת דגש כי הוא דחיק: והנו

את החצי לאחת בפת"ח ומסיר עליה ו'

וקף פת"ח:

הפטרות ויגש הנה אני לקח בפשט א' ומלרע:

הפטרות ויחי לשמור חקותי מצותיו. ה"ג מצותיו בלא

וי"ו היפך קצת דפוסים וכו"ה בכ"ד גדול ובסת"י

וכן מוכח במסרה דחשיב תיבות דנסיבין ומצותיו ולא קחשיב הק'

בהדייהו ש"מ דתיבה זו בלא וי"ו כגירסתו: ועדותיו. מסיר

עלה ה' ספקן וי"ו בלישנא: ובנעלו הוי"ו בנעיא: שיבתו.

בקצת מסת"י מצאתי השי"ן בנעיא וכן בדין טעם החכיר וכן

תנינא דלקמן: קללני. הקוף בנעיא והשוא נע ברוב התיגאן

המדוקדקות: ואשבע האלף בחור"ק בסת"י לא במגול:

הפטרות שבת ור"ח מכה איש צירי. ערף מברך.

ממוצע לא לעיל ולא לרע עיין ע"ה:

חבל החיות בצירי וכן הוא במסרה רבתא אות הקוף ערך קמץ:

ישש לבכם בקמץ רחב: חללי החיות בנעיא והשוא נע:

מזין כבודה התרגום בנוסחאות קדמוניות מדוקדקות הגירסא כך

מתמר ברי"ש דומה למ"ש רז"ל חמר בסר ודוק והוא מבואר:

ובאז מארכה וראו שפחא בסת"י: והיה מדי חדש וכו' ארבעה ספרים

אין מסיימן בהם אלא מלמעלה וסי' יתק"ק. ישעיה. תרי עשר.

קהלת. קיעות. עיין בפ"י התפלה עץ חיים בס' ט"ב מש"ש:

הפטרות מחר החדש ונפקדת כ"ה בתיגאן הקו"ף בוקף

גדול: עד תלחם כתיב על וקרי אל: כי שחתה השי"ן

נע: ממחרת. המ"ם נע: שלח וקח אותו אלי בקצת

תיגאן שלח במרס לא באולא וברובן באולא ועיקר: וישקו הוי"ו נע:

הפטרות שבת א' של חנוכה והיו לי לעם במעם שופר

זקף: ושבנתו שפחא. ברתו אהג.

את יהושע בפשט א' גם בירושלמיים: שמע נא השי"ן

נע: יהושע בפשט א'. אתה ורעיך תיבת אתה במעם

פשטא לא מהופך: תקראו איש לרעהו ה"ג בסת"י ול"ג

אל גם בירושלמיים כן:

הפטרות שבת ב' שר חנוכה צרתן. ככל התיגאן אין

נעיא בצד"י והשוא נח וכו"ה בירוש' והתי"ו

רפה ועיניך לנוכח יבישו אות ומופת בניקוד התרגום שבתניגאן שכן

הוא: והמלקחים הקו"ף פת"ח בכל התיגאן: לדלתות.

לדלתי. התוי"ן רפויין: והמזמרות הה"א נע"י והשו"א

שכמ"ם נע:

הפטרות יום א' ר"ת וכעספתה. הה"א רפה בסת"י וגם

בירושלמיים: הדעמה הרי"ש דגש

לתפארת והא אחרונה מפיק. רד"ק. ולא תאכל הכ"ף בפת"ח

בחושי התיגאן ובדפוסים וכו"ג דעת המסרה ובקצתן הכ"ף בצירי:

אכלה ל' חטף כי הוא מקור ואין ההא סי' נקבות וחד ואכלה

מצירי ועיין רש"י ורד"ק ומסרה והה"א רפה ע"ש: ופניה לא

היו קה עוד. תיבת ופניה במארכה בסת"י: ויזברה. הוי"ו

נע: וישב שם המארכה תחת היוד והוא מלעיל:

הפטרות יום ב' ר"ה ונבנית הוי"ו נע. הללו הה"א

נע והשוא נע: ארץ קמץ במגולתא

ובתחנינים הוי"ו נע: ארחמנו האלף נע:



בהיות כי בעת שהרפסנו הספר היקר והנחמד הזה והיה רצוננו להדפיס התרגום על הדקדוק שלו כפי הנוסחאות הישנות ולא היה נגמץ העתק מדוקדק וספר הדקדוק הנק' מרפא לשון אין אתנו והתחלנו בהדפסתו כפי השערת שכלינו באיזהו מקומן עד שהאיר ה' עינינו ונשלח לנו מעי"ה צנעא דקדוק התרגום מועתק מספרי המדקדקים ראשונים ואחרונים כל דבר בשם אומרו יהי מכירתו ברוך. וכדי לזכות את הרבים ולעמוד על אמתתם של דברים הרהבנו עוז כנפשינו להעלות את הדקדוק הנו' על משבח הדפוס לרוות נפש צמאה ומגלים אנו דעתנו בזה שאם יש נוסחאות שגראים בעיני הקורא כדבר סוחר ח"ו שאל יאשימו ולא עלינו תלונתו לפי שאין אנתנו מכריחים באלו הנוסחאות אלא שליחותייהו דרבנן עבדינן ומאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דאבות. והבוחר יבחר והיה זה שלום וה' יברך את עמו בשלום אבי"ר.

בראשית

ולבית פנישת מיא וכו'. נ"ב כ"ה בנוס' ישנה וכ"כ הרמ"ל ז"ל: בצלם אלהים ברא יתיה וכו'. נ"ב כ"ה נוס' הימן וכ"כ היא"ו והרמ"ל וכ"ה במסו' התרגום: ארי לא אחית יי אלהים ממרא וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תי' וכ"כ היא"ר וכ"כ מהרי"ץ והרמ"ל ז"ל: ואגש לית למפלח ית אדמתא. נ"ב ה"ג וכ"ה בכל סת"י וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל וכ"ה במס' התרגו' אדמה אדמתא נ' דין. והשקה דכסמך. מוזב אדמה: נשמתא דהיי וכו'. נ"ב היו"ר רפי וכ"כ היא"ר ז"ל ועיין מ"ש בריש חיי שרה. ואח"ו רב ראיתי נוס' א' ישנה שגם זו היו"ר דגש: ומתכן מתפרש ויהי וכו'. נ"ב עיי' מ"ש הרמ"ל ז"ל. ואני הצעיר מצאתי בניי דגרים יתפרש ויהי וצ"ע: ודהבא דארעא ההיא וכו'. נ"ב בני"ש על קלף גר' ודהבה: הוא דמקיף הוא דמהליך וכו'. נ"ב בכל נוס' ישנות כולן בלא דל"ת הוא מקיף הוא מהליך וכ"כ הרמ"ל ז"ל: אעביר ליה סמך כקבליה. נ"ב ה"ג בכ"ף לא בלמ"ד: למחוי סא יקרי להון וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י להון: וחייא הזה חכים וכו'. נ"ב בכל נוס' ישנות ערים וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל וע"ע שם: ואמר לארעא בקושמא אמר יי' וכו'. נ"ב ה"ג בכל סת"י בקושמא אמר ול"ג ארי. וכ"כ הרמ"ל ודכוותה בפ' וילך ואף כי אחרי מתי ואף בתר וכו' ואין בו ארי בכל הישנות: יתפתחן עיניכון וכו' נ"ב ה"ג בלא וי"ו וכ"ה בכל הישנות וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל והחית בקמץ: וכובין ואמדין. נ"ב בני"י ואמטין ועיי' מ"ל: בויעתא דאמך וכו'. נ"ב בני"י בדיעתא בדל"ת: עד דתתב לארעא וכו'. נ"ב בכל הישנות דתתב וכ"כ היא"ר והרמ"ל והרי"ץ בח"ה: הות אמא דכל בני אנשא. נ"ב כ"ה נוסח' תימן אמא בכל הישנות: למפלח בארעא דאתברי מתמן. נ"ב כ"ה נוס' תימן בארעא וכ"כ היא"ר והרמ"ל וכ"ל במסו' התרגום: ותריך ית אדם ואשרי וכו'. נ"ב בקצת נוס' ישנות ואשרי ובקצת גר' ואשרייה וכ"כ הרמ"ל ז"ל: קניתי גוכרא מן קדם יי'. נ"ב כ"ה נוס' תימן וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל: מאבא דארעא קורבנא קדם יי'. נ"ב כ"ה ברוב הישנות ול"ג תקרובתא. וכ"כ הרמ"ל ושכן הוא במס' התרגו' ובקצת נוס' מנחתא. ע"כ: ואמר לא ידענא הנמר וכו'. נ"ב בני"ש היו"ר בקמץ ועיין מ"ש היא"ר בפ' ויצא. ע"כ: ורעיין דעתידן וכו'. נ"ב הדל"ת בקמץ כי הוא לי נקבה. וכן קבלן הלמ"ד קמץ. ע"כ: ארי הפלח בארעא וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תי' בארעא וכ"כ היא"ר לעיל וכ"ה במס' התר' ע"כ: לכין כל קמוליא קין וכו'. נ"ב ה"ג לכן כל קמוליא. וכ"ה ברוב הישנות. וכ"כ היא"ר והרמ"ל

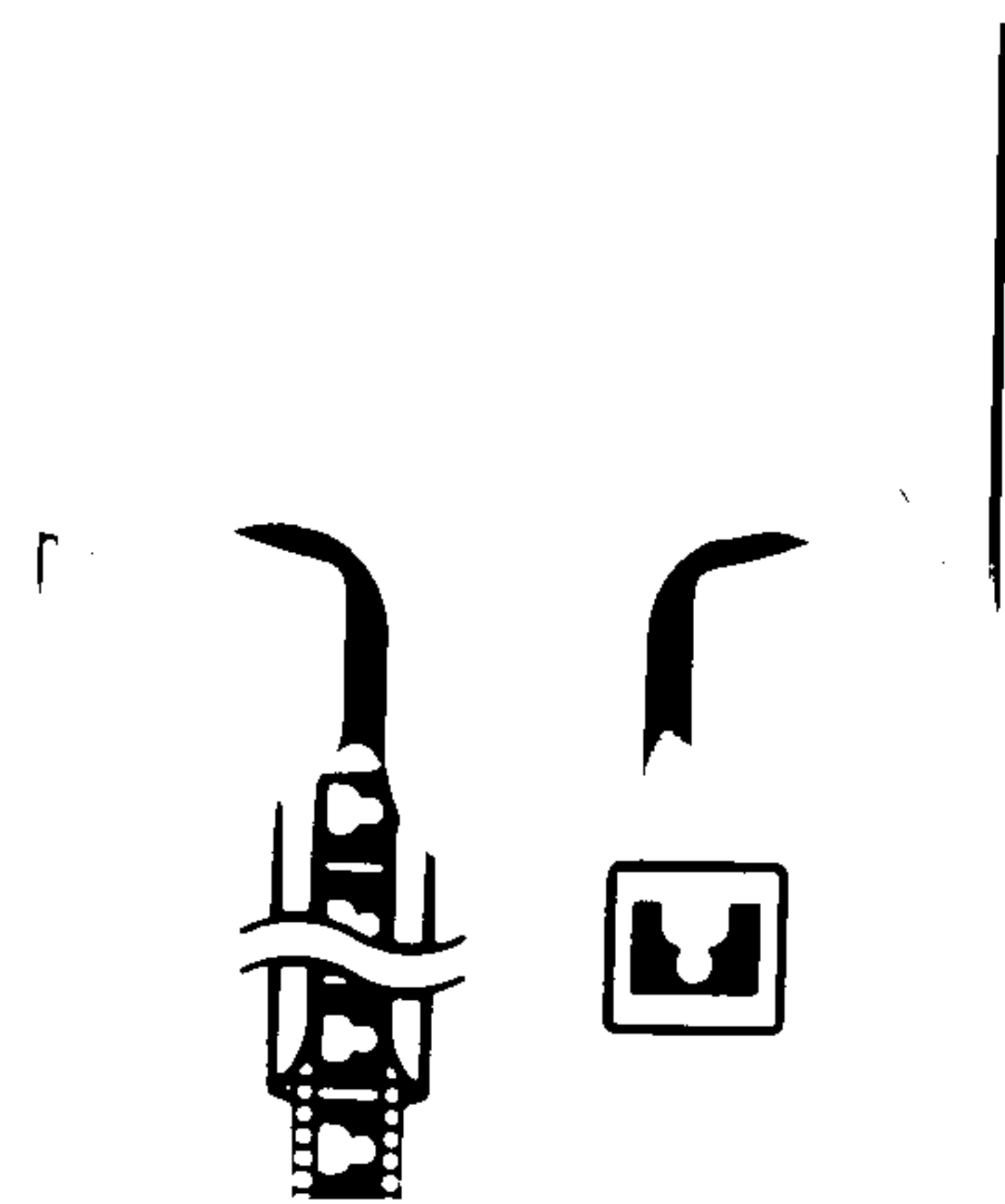
ז"ל וכ"כ מהרי"ץ בח"ה. ובקצת ני"ש גר' בכין כל קמוליא ע"כ: רבהון דכל דמנגן וכו'. נ"ב בכל הישנות גר' דמנגן. ודכוותה בעמוס ו' הפורשים על פי הגבל תי' דמנן על פום וכו'. וכבר האריך בשבח נוס' הראשונים הרמ"ל ז"ל ע"ש. ע"כ: דבדיליה אנא סביל חוכין לממת וכו'. נ"ב בכל הישנות ל"ג תי' לממת וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ארי שבעה דדין אתליאו וכו'. נ"ב ה"ג שבעה בלא למ"ד וכ"ה בכל הישנות. ע"כ: דין ספר תולדות אדם וכו'. כ"ה בקצת ספרים ישנים בשוא. ע"כ: וליתוהי ארי אמית יתיה יי'. נ"ב כ"ה נוס' סת"י וכ"כ מהרי"ץ ז"ל בח"ה וכ"כ נ"ל"ג ושכ"כ באוג"ר ושכן היא נוס' רבותינו בעלי התוס' דל"ג תיבת לא ובקלף ישן נושן מצאתי הנוס' ארי אמיתיה וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ארכא יהיב להון וכו'. נ"ב כ"ה נוס' סת"י ע"כ: וכל יצרא מחשבת וכו'. נ"ב כ"ה בנוס' יש' יצרא ע"כ: ואמר למתבר הוקפחון וכו'. נ"ב כ"ה נוסח' ואמר למתבר. ול"ג תי' במימריה. שכבר הזכירה בתהלת הפ' וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ:

פרשת נח

אגש אורחיה על ארעא. נ"ב כ"ה נוס' סת"י ול"ג ית אורחיה אלא אנש אורחיה. ע"כ: ותרעה דתיבתא וכו' נ"ב הה"א מפיך בכל הישנות וכ"כ היא"ר והרמ"ל ע"כ: ותכנוש לוחך ויהי לך וכו'. נ"ב ברוב הישנות ויהון לך ובקצתן ויהי. ע"כ: מכל בעירא דכי"א וכו'. נ"ב הדל"ת בפת"ח וכן כולו. ע"כ: ומן בעירא דריתוהי דכי וכו'. נ"ב כ"ה נוסח' דליתוהי דכי וכן הבריה דלקמן. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"ש שהאריכו בזה. ע"כ: הרין הרין עאלו עם נח. וכו' נ"ב ה"ג עם וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל ולא כנ"א לות. ע"כ: מבועי תהום רבה וכו'. נ"ב תהום רבה קרא ותרגום. ע"כ: וכי דשמיא אתפתחא. נ"ב אתפתחא באל"ף לסי' הנקבות. ע"כ: ואתא נח ותלת נשי בנוהי וכו'. נ"ב כ"ה נוס' ספרינו ותלת ול"ג ותלתא. מ"ל. ע"כ: ואגין יי' עלוהי. נ"ב כ"ה נוס' סת"י דל"ג תי' במימריה וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ושלח ית עורבא ונפק מיפק וכו'. נ"ב בקצת ני"ש ונפיק וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: והא סרף ויתא תביר מחת בפומה וכו'. נ"ב כ"ה נוסח' ודלא בני' הרפוסים מחית או נחית. מ"ל. ע"כ: ובכל גוני יומא בידכון מסירין. נ"ב כ"ה נוסחתינו ול"ג יהון. ע"כ: דיישוד דבא דאנשא וכו'. נ"ב בנס' ישנות מדוקדקות ודיישוד בוי"ו וכ"כ הרמ"ל. ע"כ. ע"ש: דא את קים דאנא יהיב וכו'. נ"ב בקצת ני"ש קימא וברובן קים. ע"כ: וישרי שיכנתיה במשכני שם וכו'. נ"ב כצ"ל. ע"כ: נבר ללישניה וכו'. נ"ב כל שם

למ (כתר הורה)

לישן





לְיִשָּׁן מִצִּנּוֹתָיו בְּסִפְרֵים יְשֻׁנִים מְדוּקְדָּקִים בְּדִגְשׁ הַשִּׁי"ן וּכ"כ  
 הַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: וּבִתְרַן כֵּן אֶתְבַּדְּרָא וְכו'. נ"ב בְּאֵלֶּף כִּי  
 וְרַעִית ל' נִקְבּוֹת. ע"כ: וְהִתְּתָה כָּל אֲרַעָא לִישָׁן חֵד וְכו'. נ"ב כ"ה נֹס'  
 בְּנִי"ש בְּתִי"ו. ע"כ: וְנִשְׁרֹפִינֵנוּן בְּנוֹרָא וְכו'. נ"ב כ"ה נֹס'  
 סִתִּי. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל וְהַרְי"ץ בַּח"ה. ע"כ: וְאַתְגְּלִי יו'  
 לְאַתְפְּרַעָא עַל עוֹבֵד וְכו'. נ"ב בְּקִנְיַת יִשְׁנוֹת לִיג לְאַתְפְּרַעָא  
 וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל וּבְקִנְיַת גַּר' לֵה. ע"כ: עִסָא חֵד וְלִישָׁן חֵד  
 וְכו'. נ"ב הַשִּׁי"ן דְּנִש. ע"כ: אֲנִישׁ לִישָׁן חִבְרִיָה. נ"ב כ"ה נֹס'  
 סִתִּי אֲנִישׁ. כִּי שֵׁם אִישׁ כּוֹלָל זָכַר וְנִקְבָה וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל ע"כ:

פִּרְשֵׁת לָךְ לָךְ

עַד מִיִּשְׁרֵי מוֹרָה וְכו'. נ"ב כ"ה נֹסֶתִי מִיִּשְׁרֵי בְּלִשׁוֹן  
 רַבִּים וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: מִמְדַּנְחָא לְבֵית אֵל וּפְרַסְיָה  
 לְמִשְׁבְּנִיָה וְכו'. נ"ב כ"ה נֹסֶתִי וּפְרַסְיָה מִפִּיק ה"א וְכֵן כּוֹלְחוֹ  
 וַיִּמְ אֵהֱלָה דִּיצְחָק וְכֵן דִּיעֻקֵּב אֲשֶׁר נִטָּה שֵׁם אֵהֱלוֹ כּוֹלְחוֹ מִפִּיק  
 ה"א. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: וַיְהִי אֲרִי יַחֲזוֹן יִתִּיךְ  
 מִצְרָאִי וְכו'. נ"ב ה"ג אֲרִי וּכ"ה בְּסִתִּי וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל  
 ע"ש. ע"כ: אִימְרִי כַּעַן דְּאַחַת אֵת וְכו'. נ"ב כ"ה נִסְתִּי דְלֵא  
 כְּנִיא אֲחֵרְתִי וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל ע"ש מִילְתָא בְּמַעְמָא. ע"כ:  
 וְאַבְרָם הִקְיָף לְחֵדָא וְכו'. נ"ב כ"ה בְּנִי"ש בְּל' קַל וְכֵן תְּרַגְמוּ  
 הַרְמ"ג בְּעַרְבֵי עֵצִים. וְלֵא כְּמִ"ש הַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: דְּפַרְסִיָה  
 חֲמֵן וְכו'. נ"ב מִפִּיק ה"א וְעִיִּין לְעִיל. ע"כ: וְאַם אֵת לְדַרְוֵמָא  
 וְאַצְפִּנְךְ. נ"ב כ"כ מְהַרְי"ץ בַּח"ה וְאַחֲרֵיו כָּל אֲדָם יִמְשׁוֹךְ  
 לְנֹרוֹם כֵּן. אֲבָל בְּכָל סְפָרֵי הָרַשׁוֹנִים מִצִּנּוֹת הַנּוֹס' אֲנִישׁ  
 לְצִפּוֹנָא וְגַם בְּדַפּוּסִים כֵּךְ הִיא הַנּוֹס' הַמְפּוֹרֶסֶת וּכ"כ הַרְמ"ל  
 ז"ל וְעִיקֵר. ע"כ: אֲבָרִם יִתִּיב וְכו' וְלֹמֵס יִתִּיב וְכו'. נ"ב כְּצִ"ל  
 הַיּוֹד' בִּשְׂוֹא כִי יִתִּיב בְּקִמְצָא הוּא תֵר' יוֹשֵׁב וּפְשׁוּט. ע"כ: בְּתֵר  
 דְאַתְפְּרַשׁ לֹמֵס מְעַמִּיָה וְכו'. נ"ב כ"ה כָּל סִתִּי גַם בְּדַפּוּסִים  
 וּפְשׁוּט. זִכְרִי"ם הִיא"ר ז"ל. ע"כ: כְּמֵא דְלִית אֲפִשֵׁר לְגַבֵּר לְמַמְנִי  
 יֵת וְכו'. נ"ב בְּנִי"ש עַל קִלְפֵי גַרִים דִּימְנִי וּכ"כ הִיא"ר ז"ל. ע"כ:  
 עֲבַדְדוּ קִרְבָּא עִם בְּרַע וְכו'. נ"ב כ"ה נִסְתִּי דְלֵא כְּנִיא סְדַרְדוּ  
 וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: יֵת כָּל חֲקִלִי עִמְלָקָה וְכו'. נ"ב כ"ה  
 בְּכָל נֹס' יִשְׁנִים חֲקִלִי בְל' רַבִּים וְכֵן תְּרַגְמוּ הַגְּאוֹן בְּעַרְבֵי צִיאַע  
 שְׁהוּא ל' רַבִּים וְרַבּוֹתִיָה בְּפ' וַיִּשְׁלַח שׁוֹדָה אֲדוּם לְחֲקִלֵי אֲדוּם.  
 בְּשַׁדִּי מוֹאֵב בְּחֲקִלֵי מוֹאֵב. ע"כ: עִם כְּדַרְלַעוֹמֵר וְכו'. נ"ב כ"ה  
 נִסְתִּי עִם וְכִמּוֹ שְׁתִּרְגַּם לְעִיל אֵת בְּרַע עִם. ע"כ: אֲרִי אֲשַׁתְּבִי  
 אַחֲזִהִי וְכו'. נ"ב כְּצִ"ל וְלִיג בְּרַ אַחֲזִהִי. ע"כ: וְאַתְפְּלִיג  
 עִמְהוֹן בְּלִילִיא וְכו'. נ"ב כ"ה נִסְתִּי בְּנִי"ת וּכ"כ הַרְמ"ל וְהִיא"ר  
 ז"ל. וְרַבּוֹתִיָה וַיִּקַּם פְּרַעָה לִילָה. תֵר' בְּלִילִיא. וְלִילָה בְּעַמּוּד  
 אֲש. וּבְלִילִיא. ע"כ: הוּא בֵית רִיכָא דְמִלְכָא. נ"ב כְּצִ"ל  
 וְלִיג תִּי אַתֵּר וּכ"ה בְּכָל הַיִּשְׁנוֹת. ע"כ: קִרְיָב קְדַמִּי עַנְלִין  
 תִּלְתָא וְכו'. נ"ב כ"ה בְּנִי"ש עַנְלִין תִּלְתָא וְעוֹזִין תִּלְתָּא וְדַכְרִין  
 תִּלְתָּא. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל. וְהַמַּעַם שְׁעוּסִים לְשׁוֹן נִקְבּוֹת.  
 ע"כ: וְאַפְרַח יִתְהוֹן אֲבָרִם. נ"ב בְּכָל הַנּוֹס' הַיִּשְׁ גַּר' וְאַתִּיב  
 וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: וְהִתְּתָה שְׁמֵשָׁא עֵאלָה וְכו'. נ"ב  
 כ"ה בְּכָל סְפָרִים יְשֻׁנִים וְחֹת בְּתִי"ו וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל.

אֲבָל וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ לְכוּא. תֵר' וְהוּדָה. ע"כ: לְבַנְךְ אֶתִּין יֵת אֲרַעָא  
 הִרָא וְכו'. נ"ב כ"ה כָּל סִתִּי יִשְׁנִים כִּי הוּא ל' עֵתִיד וְדַרְךְ  
 הַכְּתוּב לְדַבֵּר בְּל' עֵבֶר בְּמִקּוֹם עֵתִיד. וְהַתְּרַגְמוֹם דְּרַכּוּ לְפַרְשׁ אֲמַתָּת  
 הָעֵינִין. וְכֵן תְּרַגְמוּ הַרְמ"ג ז"ל בְּעַרְבֵי אַעֲפִי בְל' עֵתִיד. ע"כ:  
 וְאַסְרֵי הַגַּר אֲמַתָּא דְשִׁרֵי וְכו'. נ"ב לֵא מִפִּיק ה"א בְּכָל הַיִּשׁ.  
 ע"כ: וְאַתָּה אֲנִישָׁא יִתְהוֹן צְרִיכִין לִיָה וְכו'. נ"ב כְּצִ"ל וְלִיג  
 בְּנִי וְבִנּוּס' יִשְׁנוֹת גַּר' בְּל' יַחֲדִי וְאַתָּה אֲנִישָׁא יֵהִי צְרִיךְ  
 לִיָה. וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: אֵף אֲנִישָׁא שְׁרִיתִי חוּיָא וְכו'. נ"ב  
 כְּצִ"ל וּכ"ה בְּנוֹס' דּוֹקְנִי וְכָל הַיִּשְׁנוֹת וּכ"כ הַרְמ"ל ז"ל שְׁכֵן עִיקֵר  
 וְדֵלָא כְּנִיא דְגַר' הִכָּא. וְעַע"ש שְׁהֵאֲרִיךְ בּוֹה. וּכ"כ הִיא"ר ז"ל  
 כְּפ' בְּרַאשִׁית. ע"כ: דִּין קִמִּי דְהַתְּרוֹן וְכו'. נ"ב ה"ג בְּל' זָכַר וְכֵן  
 לְקַמֵּן וְהִיתָה בְּרִיתִי. וְיִתִּי. וּכ"ה בְּנִי"ש וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל.  
 ע"כ: וְיִתִּי קִמִּי וְכו'. נ"ב כְּצִ"ל בְּל' זָכַר וְעִי"י לְעִיל. וּבְמַסּוֹרַת  
 הַתֵּר'. וְהִיתָה דְמַהֲרַגְם וְיִתִּי ג'. וְהִיתָה מַחִית הַמַּכּוּחַ. וְהִיתָה  
 נֵאלָהוּ. וְדִין. ע"כ: מַלְכִין דְשִׁלְטִין בְּעַמְמִיא וְכו'. נ"ב כ"ה בְּכָל  
 הַיִּשְׁנוֹת בְּלֵא וְי"ו. ע"כ: אַתְגְּזֹר אֲבָרִהֶם וְכו'. נ"ב בְּנִי"ש עַל  
 קִלְפֵי. גְזֹר. ע"כ: אַתְגְּזֹרוּ עִמִּיה. נ"ב בְּנִי"ש גַּר' גְּזֹרֵן עִמִּיה:

פִּרְשֵׁת וִירָא

אֲשַׁכַּחִת דְחֲמִין בְּעֵינְךְ וְכו'. נ"ב כְּצִ"ל וּכ"ה בְּכָל נֹס'  
 תִּימָן הַמְדוּוּיָקוֹת. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל וְשִׁישׁ בּוֹ מַסּוֹרַת שְׁהוּא  
 מְתוֹרְגָם בְּעֵינְךְ. ע"כ: וְלְבֵית תּוֹרִי רַהֲמֵ אֲבָרִהֶם וְכו'. נ"ב  
 כ"ה נֹסֶתִי וְלִיג וְלֹתָ. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: וְהֵא  
 בְּרָא לְשֵׁרָה אַתְתָךְ וְכו'. נ"ב ה"ג בְּרָא. וּכ"ה בְּמַס' הַתֵּר' וּכ"כ  
 הַרְמ"ל. ע"כ: אַעֲבִיד עִמְהוֹן נְמִירָא אִם לֹא תִיִבִין. וְאַם  
 תִּיִבִין לֹא אַתְפְּרַע. נ"ב כ"ה בְּרֹב הַסְפָרִים חֲדָשִׁים גַּם  
 יִשְׁנִים. אֲבָל בְּקִלְפֵי א' יִשָּׁן נוֹשָׁן מִצִּנּוֹת כְּנוֹסַחַת הִיא"ר דְגַרִים כֵּךְ  
 אַעֲבִיד עִמְהוֹן גְּמִירָא אִם תִּיִבִין וְאַם לֹא אַתְפְּרַע.  
 וְעַמְ"שׁ בּוֹה הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל. ע"כ: הִדְרִין בְּל' תִּימָה כִּי כֵן  
 דְרַכּוּ שֶׁל אֲוִנְקִלוֹם לְהַסִּיד הַתִּימָה כְּרַאשְׁכּוֹן בְּפ' בְּלַק שְׁתֵר' הוּא  
 אֲמַר וְלֵא יַעֲשֶׂה. הוּא אֲמַר וְעִבִיד. וְעוֹד שְׁאֵלוֹ תְרַגְמוּ בְּלֵא תִימָה בְּל'  
 מְקַרָא הַל"ל לֹא יַעֲבִיר דִּינָא. אֵלָא וְדֵאִי קוֹשְׁטָא קֵאִי שְׁגִירַת הַדְרִיִן  
 מְשׁוֹבְשָׁתָא הִיא. וּמִצְוָה לְתַקְנָה דְרִיִן בְּלֵא ה"א. וּכ"כ הִיא"ר וְהַרְמ"ל ז"ל  
 וּשְׁכ"כ הַאֲוִנְ"ר וְהַר' בְּעַל נְהַ"שׁ ז"ל. ע"כ: הֵא כַּעַן אֲסַגִּיתִי  
 וְכו'. נ"ב ה"ג וְכֵן חִבְרִיָה דְלִקְמָן. וְלִיג שְׁרִיתִי. וּכ"כ הִיא"ר וּכ"ה  
 בְּמַס' הַתֵּר'. וְשְׁכֵן הַדִּין נוֹתֵן שְׁהַרִי כְבֵר דְבֵר אֲבָרִהֶם. וּכ"כ הַרְמ"ל  
 וְהַרְי"ץ בַּח"ה. ע"כ: כְּבַעֵן כְּעַן אַחִי וְכו'. נ"ב בְּקִנְיַת נִי"ש לֵא  
 גַר' הִכָּא הִי כְּעַן. וּכְמִ"ש הַרְמ"ל וְהִיא"ר ז"ל. וּבְקִנְיַת גַּר'  
 כְּעַן ע"כ: דְלֵא יִדְעִינִין גַּבֵר וְכו'. נ"ב כ"ה בְּרֹב הַיִּשְׁנוֹת.  
 וּכ' הַרְמ"ל שְׁכֵן עִיקֵר. וְגִירַת יִדְעִינִין מַעוֹת. ע"ש שְׁהֵאֲרִיךְ  
 בּוֹה. וּכ"כ הִיא"ר. ע"כ: מַחֵ בְּשִׁבְרִיא וְכו'. נ"ב כ"ה בְּנִי"ש  
 בְּקַמְצָ. ע"כ: וְדַחְקוּ מְלֵאבִיא וְכו'. נ"ב כ"ה בְּכָל הַיִּשְׁנוֹת. גַּם  
 בְּכִי מְהַר"י גּוֹפָאן. ע"כ: וְהוּא כֵר אֲפִיק יִתְהוֹן לְבֵרָא וְכו'.  
 נ"ב כ"ה נִסְתִּי אֲפִיק בְל' יַחֲדִי. וּכ"כ הִיא"ר וּכְמִ"ש רִשִׁי שֵׁא'  
 הוּא שְׁהִיָה מְצִיל. וְדֵלָא כְּנִיא אֲפִיקוּ. ע"כ: וְאַמַר לֹמֵס לְהוֹן.  
 בְּבַעֵן יי'. נ"ב כ"ה בְּסִתִּי וְלִיג כְּעַן וּכ"כ הַרְמ"ל וְהִיא"ר



כ"ג אם את עֵבֶד לי טיבו. ודכוותיה בפר' תשא, אם תשא  
 חמאתם. אם שבקת לחוביהו. רמ"ל. ע"כ: אֶתֵּינן כספא וכו' נ"ב  
 עיין מ"ש בזה מהר"ץ בתשו' סי' קפ"ו. ועיי' הרמ"ל מ"ש עליו  
 בזה. ע"כ: בִּינָא ובינד וכו'. נ"ב בני"ש דגו"ן בפת"ח. ע"כ  
 מתקבל סְחֹרָה וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י וכן לקמן בפ' וישלח שבו  
 וסחרוה. ועבדו בה סְחֹרָה וכ"כ היא"ר ודלא כמ"ש כאן הרמ"ל  
 להלק ביניהם: ע"כ. שו' כען ירך וכו'. נ"ב ה"ג וכ"ה בכל הישנות  
 וכ"כ הרמ"ל. ודלא כנ"א שו"י. ע"כ: וכל מִזֵּב רבוייה ביריה.  
 נ"ב ה"ג וכל מִזֵּב קרא ותר'. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ו"ל דלא  
 כנ"א שפר. ע"כ: דנפקן מְלִיִּיתָא. נ"ב המ"ם בפת"ח. ע"כ:  
 נפקן לממלי מיא. נ"ב נוסח' תי' יִפְקֹן. וכ"כ היא"ר והרמ"ל גם  
 הנאון תרגמו בל"ע יִכְרְגֵן. וכ' הרמ"ל שכן מוכרח לתרגם שהרי  
 כסיפור שני נאמר והיה העלמה היוצאת. ובתרגם דתפוק ולא  
 דנפקא. ועוד דלגיר' נפקן נמצא מתפלל על מה שעבר שתפלתו  
 תפלת שוא. מה שא"כ לגיר' יִפְקֹן שהוא ל' עתיד. ע"כ: ותהי  
 עולימתא וכו' נ"ב כצ"ל ותהי וכ"ה במס' התר' הרמ"ל ע"כ:  
 אֶרְפִּינִי כען קילתיך וכו'. נ"ב בני"ש הכ"ף בפתח כי כן יאות  
 לומר לנקבה וכן תי' אֶשְׁקִינִי דלקמן הקו"ף בפתח מפני שהוא  
 מדבר עמה לנוכח. אבל לומר יאמר אֶשְׁקִינִי בחירק ע"מ  
 אֶתְּוִינִי דכפר' כי תשא. ע"כ: ואמר אֶשְׁקִינִי כען וכו' נ"ב  
 הקו"ף בפתח בכל הישנות. ע"כ: ונוברא שְׁהִי וכו'. נ"ב עיי' מ"ש  
 בזה הרמ"ל ו"ל. ומיהו ברוב היש' גר' שְׁהִי וכ"כ היא"ר וכפי' הא'  
 שכ' היא"ר מצאתי גם אני להרו"ה בס' מדרש החפץ. גם בס' אור  
 האפלה ג"כ דברים מסכימים לפי' התר'. גם במד' רבה אמרו שהיה  
 ממצמץ ומסתכל בה. ור"ל שהיה מוצץ בפיו המים מעט להראות שהוא  
 שוהה ומסתכלבה. ואעפ"י שהמפרשים נמשכו אחר פי' רש"י בפיו תי'  
 מצמץ. נ"ל מה שכתבתי. ע"כ: בית אֶחָזְהִי רבוי. נ"ב בכל  
 הישנות גר' לְבֵית בלמ"ד וכן נכון לפי הענין שהוא כמו אל  
 בית. ותי' אֶחָזְהִי בשורק לא בחולם בכל הישנות. ואעפ"י שבל'  
 הכתוב הוא נקוד בצירי שהוא ל' רבים. עכ"ו לא רצה המתר' לחלק  
 בין זה שהוא בל' רבים לדלקמן שהוא בל' יחיד. וכן עשה הגאון ו"ל  
 שהעתיקה נ"ב בל' יחיד אלי' בית אֶכִּי מולאי. וכ"מ שכ' נל"ג  
 שהמתר' האשכנזי נ"ב לא חילק ביניהם. ובנוס' דירן גם בתר' אונקלוס  
 אין חילוק ביניהם כי בולם בל' יחיד. ע"כ: לחדא ורְבָא וכו'. נ"ב  
 בני"ש גר' וסג' כי הוא ל' רבוי ממון אבל ויגדל הילד ורְבָא.  
 וצ"ע. ע"כ: ישלח מלאכיה עִמָּךְ וכו'. נ"ב כ"ה בכל הישנות  
 אבל קדמך תר' לפניך. ע"כ: ואתיתי יומא דין לעינא. נ"ב  
 כ"ה בני"ש להבדילו יפה מתר' ותבא. ע"כ: אֶשְׁקִינִי כען.  
 נ"ב הקו"ף בפתח בכל הישנות. וכ"כ היא"ר ו"ל. ע"כ: למלא  
 בְּלִבִּי וכו'. נ"ב ה"ג ודלא כיש נור' עם לבי וכ"כ היא"ר והרמ"ל  
 ו"ל. ע"כ: ואתנחם יצחק בתר אִמִּיה. נ"ב כ"ה נוסת"י.  
 ול"ג בתר דמיתת וכ"כ הרמ"ל ע"ש. ע"כ: בטיבו פכא סיב  
 וסבע ואתכניש וכו'. נ"ב ה"ג ואין בו יוֹמִין. וכ"ה בישנות  
 וכ"כ הרמ"ל ו"ל. ע"כ:

ו"ל. ע"כ: ודוד קמא דְּמִלְחָא. נ"ב כס' ישנים גר' דְּמִלְחָה  
 ע"כ: אִיתָא נשקי יה אכנא וכו'. נ"ב בני"ש גר' אִיתָא ובקצתן  
 אִיתָא. ע"כ: הא שכיבות רְמוּשֵׁי וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג  
 רְמוּשָׁא. ע"כ: על שדה אתתיה אֶתָּת היא וכו'. נ"ב כ"ה  
 נסת"י בלא יו"ד. ע"כ: הלא הוא אמר לי אֶתָּת היא וכו'. נ"ב  
 ה"ג נ"ב בלא יו"ד. ע"כ: דָּאָא טיבותיך וכו'. נ"ב ה"ג דָּאָא. כי  
 סבתא ל' נקבה. וכ"כ היא"ר. וכ"כ במס' התר'. זה דמתר' דָּאָא  
 ד'. זה חסדך. מהנה אלקים זה. עלו זה. בעבור זה ע"כ.  
 והביאה היא"ר והרמ"ל. וכ' ומסורת סייג לתורה. וכ"ה ככל  
 הישנות. ע"כ: כסות דִּיקָר. וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג עֵינִין.  
 ע"כ: ואמרת מְהִימֵן דאמר וכו'. נ"ב ה"ג מְהִימֵן. ול"ג  
 מֵאֵן ומעות הוא כי כן דרך התרג' להסיר התמיהה. וכמס"ל וכ"כ  
 הרמ"ל ו"ל. וכ"ה בכל הישנות ופשוט. ע"כ: והוה רְבִי קִשְׁתָּא  
 נ"ב בכל ני"ש גר' רְבִיָּא. וכ"מ בס' מ"י שהביא ת"א כמו שהוא  
 בו"ש רְבִיָּא. וכן פי' רס"ג כערבי גלאם ראם. ובדפוסים גרסי  
 רְבִי קִשְׁתָּא ופי' מורה בקשת וכמ"ש רש"י והמפרשי ו"ל.  
 ועכשיו הגיהו חספרים ומחקו האלף והניחו תי' קִשְׁתָּא כמו  
 שהיתה בל' כבד ולא הרויחו בזה כלום כי גם התרגום הוא  
 נער רְבִי. וטוב לאחוז בנוס' הישנה שהיא יותר מבוררת  
 מלהיות פוסחים על ב' הסעיפים. ע"כ: ונסיב אברדם ית אעי  
 וכו'. נ"ב בקצת ני"ש ודבר ובקצתן ונסיב. ע"כ: וחוא והא  
 דכרא אחיד וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג תי' חרא. וכ"כ  
 הרמ"ל ו"ל. ע"כ: בכין יתאמר כְּיוֹמָא דדין וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י  
 כְּיוֹמָא ככ"ף לא כבית. גם הרס"ג תרגמו בערבי. פי' מתל  
 הדא אליום וכו'. ע"כ:

פרשת חיי שרה

והו' חיי שרה וכו' נ"ב היו"ד דגושה. וכן כל ל' חיי  
 וְחַיָּא בכל הספרים המדוקדקים היו"ד כדגש כתר' השעיר החי.  
 צפירא חַיָּא שתי צפרים חיות. חַיִּין. הבשר החי. בשרא  
 חַיָּא. ובהפטרת מקץ. בני החי. כרי חַיָּא. וכן כולם. וכן ת"י  
 חי נפשך. חַיִּי נפשך. וכן בנוסח על דא יתברך וכו' שאומרים  
 אחר תרגום ההפטרות חַיָּא וקיימא. וכ"ה ל' הכ' בדניאל  
 אלהא חַיָּא וכו' ועכשיו העולם סרפין קצת מהן וקצתן מדגישין  
 אותו. ע"כ: למספרה דשְׂרָה וכו'. נ"ב ה"ג בדל"ת לא בלמד.  
 והמעם הוא מפני שאחרים הם הספרנים. והאכלים כוכים. (יא"ר  
 ורמ"ל). ע"כ: רַב ק' יי' את ביננא וכו'. נ"ב ה"ג רַב בקמץ  
 וכ"ה בכל הישנות. וכ"כ הרמ"ל ו"ל. ע"כ: בשפר קְבָרָא וכו'  
 נ"ב גר' הקו"ף בפת"ח. וכן בפר' וישלח. המדלית קְבָרִין. ובפ'  
 חקת או בְּקָבְרָא בפת"ח הקו"ף ע"מ חֲמָרָא אֲבָנָא. ובני"ש  
 מצאנו גם שם קְמָחָא בפתח הקוף וכ"כ ג"כ הרמ"ל ו"ל. ע"כ:  
 לא יִמְנַע כנגד וכו'. נ"ב נוס' ספרי תימן לא יִכְלִי וכ"כ היא"ר  
 והרמ"ל ו"ל ודלא כינור יִמְנַע ע"ש. ע"כ: בְּכֶסֶף שלים וכו'  
 נ"ב ה"ג. ול"ג בכספא ועיי' רמ"ל. ע"כ: יִתְנִינָה לי וכו'.  
 נ"ב ול"ג יִתְנִינָה. וכ"ה במס' התר' וכ"כ היא"ר והרמ"ל ו"ל.  
 ע"כ: אם עֲבָדָת לי טיבו וכו'. נ"ב ה"ג וכ"ה נוס' סת"י ודלא



פרשת תולדות

**מפרן דארם וכו'.** נ"ב כ"ה בני. ע"כ: כוליה כגלים  
 דכער. נ"ב בקצת נ"י ככלן. וכ"כ היא"ר ז"ל וברובן גר' כגלום  
 בו"ו. ע"כ: גבר נחש ירכן וכו'. נ"ב בכל הנום הישנות נחש  
 ירכן. וכ"כ בס' אור האפלה. וכ"ה גירסתו וכמ"ש הרמ"ל ז"ל  
 וכ"כ מהר"א הלוי בגליון חלק הדקדוק. ע"כ: זבין כיום דלתי  
 וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י בלא נו"ן וכ"כ היא"ר. וכ"כ רמב"ן שכ"ה בנפוח  
 בדוקות ומדוקקות וכ"כ מהר"ץ בח"ה. וכ"כ הרמ"ל שזוהי  
 הגיר' העיקרית. ע"כ: דמיחד בעמא ית אתתך. וכו' נ"ב כ"ה  
 בכל נוסת"י. וכ"כ הרמ"ל ושכן הוא במסורת התרגום. ע"כ:  
 ועבדה סגי וכו'. נ"ב כ"ה בכל נסת"י ועבדה קרא והר'. וכ"ה  
 במס' התר'. וכ"כ היא"ר והרמ"ל. וכ"כ מהר"ץ בח"ה. ע"כ:  
 דהוה קרי להון אבוהי. נ"ב בקצת נ"ש דקרא. ע"כ: לנא  
 וניפוש בארעא. נ"ב בנסת"י ויפושנא. וכ"כ היא"ר וה' גל"ג  
 וכ"כ הרמ"ל וכן העתיקה רס"ג בערבי וינמינא. ועיי' הטעם  
 שו"ש. ע"כ: וסליק מהמן לבאר שבע. נ"ב כ"ה הגי' הנכונה.  
 ולא בני"א ואסתלק. וכן הוא ברוב הישנות. ע"כ: וסיעת  
 מרחמוהי וכו'. נ"ב בני"א וסיעת רחמוהי. וכ"כ היא"ר ז"ל  
 ובקצת נום' מרחמוהי המ"ם נקוד בשוא לא בצירי וכבר  
 האריך בזה בס' מרפא לשון. ע"ש. גם בס' מכלל יופי כ' שלדעת  
 התרגום המ"ם היא מ"ם השמוש. וכמ"ש הרמ"ל ונוס' משובשת  
 היא שנודמנה לרש"י שהיתה המ"ם נקודה בצירי. ע"כ: וכהיא  
 עינהי מלמחוי. נ"ב בני"א נקוד הוי"ו בשורק. והה"א בפתח וכהיא  
 והיא דייקא ספי. והרמ"ל נרחק בזה ולא עיין יפה. ע"כ: לית אנא  
 ידע יומא דאמות. נ"ב בני"א יום מותי קרא והתרגום. וכ"כ  
 היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: סב כען זינגה סיפך וכו'. נ"ב כולן  
 בצירי. ודכוהה הורר עדיך. תר' אעד תקון זינגה בצירי וכן כל  
 ל' סוף בצירי. בישעיה סי' ב' וכתתו חרבותם. סיפיהון.  
 וביחזקאל סי' אבל כל ל' אחרית מתורגם סופא בו"ו כמו באחרית  
 הימים. בסוף יומיא. ותהי אחריתי. סופי. להיטיבך באחריתך.  
 בסופך. ועד אחרית שנה. סופא דשהא. ע"כ: איזיל כען  
 לענא וכו'. נ"ב כ"ה בכל הישנות ואין בו לות. ע"ש. ע"כ:  
 מאם ימושנני אבא וכו'. נ"ב השין רפי בכל הישנות. ע"כ:  
 אסתחר ואכול מצירי וכו'. נ"ב בכל הנום הישנות האלף בשוא  
 כי הוא ל' ציווי. ולכן אין לתרגמו ואיכול כי זה הוא תר'  
 ואוכלה. והיא"ר כ' כי תר' ואכלה ותיכול. ע"כ: ואמושנך  
 ברי. נ"ב השין רפי בני"ש. ע"כ: וידיא ידי עשו. נ"ב כ"ה  
 נסת"י ידי עשו קרא ותר'. וכ"כ היא"ר. ע"כ: קריב לי ואיכול  
 וכו'. נ"ב ברוב הישנות קריב קדמי. ע"כ: נאריח ית ריחא  
 וכו'. נ"ב בכל הישנות נאריח. ע"כ: וישתעבדן לך מלכון  
 וכו'. נ"ב ה"ג בלא וי"ו. כי מלכון היא ל' נקבה כמו שהתרגם לעיל  
 ושני לאסים. ותרתין מלכון וכו' וכ"ה בכל הישנות. ע"כ: ואעיל  
 לאכוהי וכו'. נ"ב ה"ג ולי"ג ואיתי. וכ"ה בכל הישנות וכן תר'  
 לעיל ויבא לו יין. ואעיל. והבאת לאבך. ותעיל. ע"כ:  
 שבקת לי ברכא. נ"ב כ"ה בני"א באלף. וכ"כ היא"ר והרמ"ל.

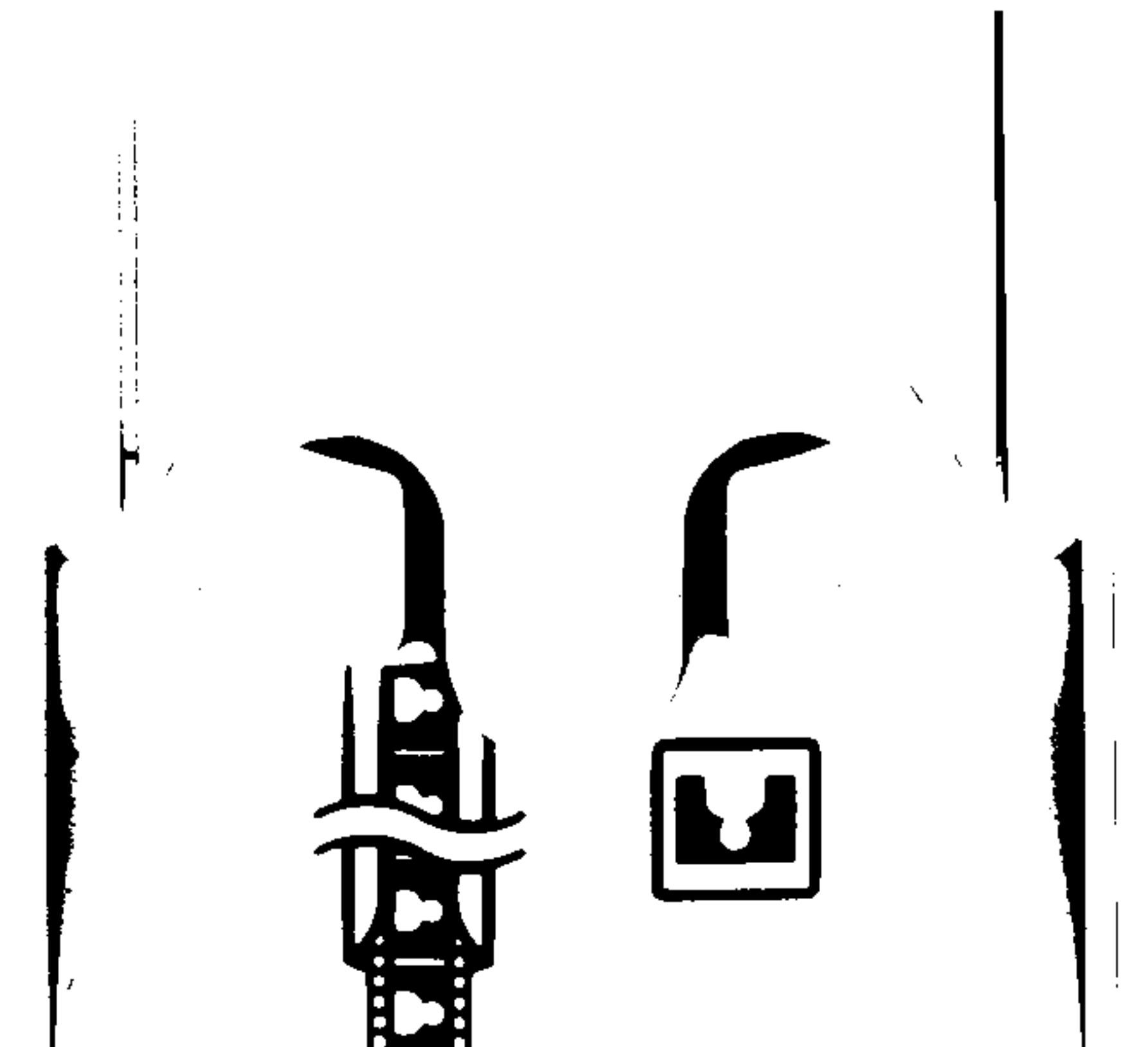
ע"כ: הא רב שויתיה וכו'. נ"ב נסת"י בקמץ. ודכוהה תר' לעיל  
 נשיא אלהים. רב ק' יי'. וכן תהי' לו לאלהים. לרב. ע"כ:  
 מן קדם בנת התאה וכו' אתתא מננת תתאה וכו' נ"ב כ"ה  
 נוכ' תיפן כשהיהן. ודלא כמ"ש היא"ר שבראשונה קרא ותר' ע"כ:

פרשת ויצא

**ואתיבנך לארעא הדא.** נ"ב דאל"ף בשוא בספ' תי'  
 ע"כ: ואמר בקושמא יקרא די"י וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י תי'  
 יש בלא תרגום. ע"כ: ומגנדרין ית וכו'. נ"ב ברוב הישנות  
 גר' ומגנדרין. וכן הא דלקמן ויגדרון. כולם אין בהם גימל.  
 וכיוצא בזה כ' היא"ר ז"ל בפסו' ויגל. ע"כ: ואמר להון  
 תידעיתון ית לבן וכו'. נ"ב בקלף יש מצאנו הנום הידעיתון  
 וכ"כ היא"ר ופי' הוא ז"ל כלו' ידעין אתון וכ"כ הרמ"ל שנוס'  
 זו מדויקת יותר. וכמו שאנו מתרג' בהפמ' בשלח גדולים חקרי  
 לב הלא ידעיתון. וכ"ה במס' התר'. ע"כ: לא יתעביד כן  
 באתרנא. נ"ב בקלף ישן גר' מתעביד. ובמס' התר' מתעביד  
 ב'. מכל אשר יעשה מנפן היין. לא יעשה כן. וכ"כ הרמ"ל.  
 ע"כ: דנגי יי' וכו'. נ"ב בני"א הגון דגש וצ"ע. ע"כ: כאהרי  
 ואף אתיהיב לי. נ"ב כ"ה נסת"י בו"ו וכ"כ בס'  
 מרפא לשון. ע"כ: ותסבין. אף ית יברוחי וכו'. נ"ב  
 בכל הישנות גר' ותיסבין. וכ"כ הרמ"ל ושכ"כ היא"ר ז"ל בס'  
 בראשית. וכן תרגמו הגאון ר"ס ז"ל בערבי. וכ"ה גם בדפוסים  
 המדויקים. וכן הביא ת"א בס' מ"י ותיסבין. ע"כ: כנש יי' ות  
 חסדי. נ"ב כ"ה נום' ספת"י ולא כנוס' חסדי. וכ"ה היא"ר  
 וכ"כ הר' ס"ל. ע"כ: רמיבין ודלו וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י בו"ו  
 קמץ כי חוסרין ל' נקבות כמו נשין. שנין. וכ"כ היא"ר והרמ"ל  
 ז"ל. ע"כ: דאתגליתי עלך בבית אל וכו'. נ"ב בני"א סר חבית'  
 השמוש וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: ודבר ית כל ניתוהי. נ"ב בני"א  
 ודבר בל' קל. וכן במס' התר' וינגה דיעקב ודבר וינגה דמשה  
 ודבר. וכ"כ מרפא לשון. ונ"ש לשבח בזה ע"ש. ע"כ: לסא  
 אממרתא וכו'. נ"ב בכל נסת"י ממרתא. גם בני"א מהר"י  
 גושאן בלא אלף. כי לא קאי אלא על הסתרה עת ההליכה. וכן  
 העתיק הגאון בערבי אכפית. ומשום. ע"כ: למעבד עמכון  
 ביש. וכו' נ"ב בני"א גר' בישא. ע"כ: אתר התשכח וכו'. נ"ב  
 כ"ה בכל הנום' ולא בני"א עם. ע"כ: בינא ובינגה יומא דין  
 נ"ב בפתח תחת הגו"ן בכל הישנות. ע"כ:

פרשת וישלח

**אתני עפרין.** נ"ב כ"ה בני"ש ביו"ד. ע"כ: דמן את  
 ודמן אלון. וכן דעבדך דיעקב כולן בדל"ת בספת"י.  
 וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: ואמר מזר ונדך. נ"ב בספת"י וספ'  
 ספרד הגיר' גיפול בני"א וכ"כ היא"ר וכבר האריך בזה הרמ"ל  
 לקיים הנום' הישנה גיפול בדברי' אמיתיים וכ"כ מדברי' תר'  
 ס"י שכתב כי הגון נסעה טון הרבים. וכן תרגמו הגאון ר"ס בערבי  
 נמצו ונדל. ע"כ: ומלי על לבה דעוליסתא. נ"ב כ"ה נום'  
 ספת"י ומלי וכ"ה במס' התר'. וכבר האריך בשבח נום' זו בעל  
 אוג"ר בביאור המס' וכ"כ בס' מרפא לשון. ע"כ: וכן לא כשר  
 דיתעביד





**וְשׂוֹשְׁפִיָּא** נ"ב כ"ה נוסת"י בל' רבים. וכ"כ הרמ"ל ז"ל שהוא בל"ר ועיין מ"י. ע"כ: **וְהוֹת** ברכתא דיי' וכו'. נ"ב כצ"ל וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **יֵת** עינאה לות **יוסף**. נ"ב בנ"י גר' ית **עינאה ביוסף**. וכ"כ היא"ר ז"ל. והרמ"ל כ' ג"כ דכוותה סתר' ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם. תר' **בעמא**. ע"כ: ואחדתיה **בלבשיה**. נ"ב כ"ה נסת"י ול"ג **בלבושיה**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **חוּו אִיתִי** לנא. נ"ב בקצת ניש' **דאִיתִי**. ע"כ: **וְיִהְיֶיהָ** בבית אסירי וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תימן. ודלא כו"ג **וּמְנִיָּיהָ**. וכ"כ הרמ"ל. ע"כ: **תַּמֵּן מִמְיֻמְרִיהָ** הוה מתעבד. נ"ב כ"ה נוסת"י וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ודלא כמ"ש רש"י ז"ל. ע"כ: **לבלבין אַנְיַצַת** נץ. נ"ב כ"ה נוסת"י בלא וי"ו. ע"כ: **מַנְגַב גְּנִיבְנָא**. נ"ב כ"ה בכל הנ"י הנו"ן בצירי וכ"כ היא"ר ודכוותה לעיל כד **אַבְלָנָא**. וכן בפ' בלק המילף **אוֹלִיפְנָא**. וע"ע מ"ש בזה היא"ר ז"ל. ע"כ:

**פרשת מקץ**

ופרעה **תָּלִים**. נ"ב בנ"י גר' **חַלֵּם**. וכ"כ היא"ר ז"ל כי לפי דרך שמוש הלשון יתכן לדבר כן. ולא כן ב' הרי"ץ בח"ה. ע"כ: והא **שבע** תורן **אַחַרְנֵיךָ**. נ"ב כ"ה נוסת"י היו"ד בקמץ. וכ"כ הרי"ץ והרמ"ל ז"ל בפ' ויצא. ע"כ: **פְּטִימָא וּמְלִיִּיתָא**. נ"ב המי"ם בפתח בכל ספת"י. וכן כל ל' **מְלִיא וּמְלִין וּמְלִיִּיתָא** בפתח. ע"כ: **וְלֵית דְּפִשְׁר** יתהון. נ"ב כ"ה בישנות הפ"א בקמץ כי הוא ל' הוה. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. אבל **פִּשְׁר** בפתח הוא תר' **פְּתַר**. ע"כ: **מְלִין** וטבן. נ"ב המי"ם בפת"ח בכל ספת"י גם בדפוסים סה"ק. ע"כ: **וְיִקְרְמוּן** שבע שני וכו'. נ"ב בנ"ס' ישנ' המי"ם בקמץ בל' נקבות. ע"כ: **שׁוּם יוֹסֵף גּוֹבְרָא דְמוֹטְמָרָן גְּלִין לֵית**. נ"ב כרוכ נ"י גרסי **צַפְנַת פַּעֲנַח** קרא ותר' וכ"כ הרמ"ל וכ"ה במס' התרגום. ע"כ: **ויוסף הוא שלים** על ארעא הוא **מַזְבֵּן**. נ"ב כ"ה בכל הישנות בלא דל"ת. וכן העתיק הרס"ג בערבי. **סַלְטָאן מַמִּיר**. בלא אל"ף למ"ד השימוש. ע"כ: **אִרִי שְׂמִיעַ** יוסף. נ"ב בנ"י גר' **שְׂמִיעַ** שין קמץ. והמי"ם בפתח. כי הוא ל' בינוני. אבל **שְׂמִיעַ** הוא תר' שמעתי שתר' **שְׂמִיעַ** קדמי. ע"כ: **וְאִיתוּ** ית אחובין ועירא. נ"ב כ"ה נוסת"י וכן לקמן בפ' השא במעשה אהרן **וְאִיתוּ**. וכן ת"י סוף מלאכי הביאו את כל המעשר. **אִיתוּ** וכ"כ היא"ר ז"ל. וכן מצאתי בתר' ההפט' קחו לי חרב. **אִיתוּ** לי חרבא. אבל **וְאִיתִיאוּ** הוא תר' **וְיִבְיִאוּ**. ע"כ: והוה כד **שְׂצִיאוּ** למיכל ית עבורא. נ"ב בספת"י הנוס' **סְפִיקוּ**. וכ"כ היא"ר בפ' חיי שרה על ויהי כאשר כלו הגמלים. וכן ת"י במלכים א' ו' כלו לאכול. **סְפִיקוּ** למיכל. וכ"כ הרמ"ל והאר"י לרחות גיר' **שְׂצִיאוּ**. ע"כ: **הַעֵד פְּעֵן** אבוכין קיים וכו'. נ"ב כ"ה בנ"י וכן לקמן בפ' ויגש **הַעֵד כַּעַן** אבא קיים. וכבר ביאר זה בטוב מעם הרמ"ל ז"ל. ע"ש. ע"כ: וית אחובין **דְּבָרָן**. נ"ב בנ"י **דְּבָרָן** וכן תר' לעיל. רדו ושברו. **חֹתוּ וְזוֹבֻנָּן**. הניחו. **שְׂבֻקוּ**. יתב לכוּן **סִימָן** בטועניכוּן. נ"ב כ"ה נוסת"י. **סִימָן** בנו"ן. וכ"כ היא"ר והרמ"ל. ע"כ: נפקו מן קרתא וכו'. נ"ב כ"ה נוסת"י מן. ע"כ:

**דִּיתַעְבִּיר**. נ"ב כ"ה בכל הנוס' היש'. וכ"כ מהרי"ץ בח"ה. ע"כ: ועבירו בה **סְחֹרְתָא**. נ"ב בנ"י המדוק **סְחֹרְא**. וכ"כ היא"ר ז"ל וכ"ה נ"ב בקצת דפוסים. אבל תר' ויסחרו דלקמן. **סְחֹרְתָא**. ע"כ: **אִרִי חֶסְדָּא** היא לנא. נ"ב כ"ה נסת"י וכן תרגם לעיל בפ' ויצא. חרפתי **חֶסְדָּאי**. ול"ג **חֶסְדָּא חֶסְדִּי** בל' כבד. וכן מצאנו גם בתר' יונתן בשמואל א' י"א ושמתיה חרפה, ואשוניה **חֶסְדָּא**. וכן שם בס' כ"ה את ריב חרפתי. ית דין **חֶסְדָּאי**. וכן בשמואל ב' אנה אוליך את חרפתי. **חֶסְדִּי**. וצ"ע להכדיל בינו וכן תר' ויט אליו חסד דמוזגם **חֶסְדָּא**. איברא כי מצינו הרבה ל' חרפה דמתור' **חֶסְדָּא**. ביהושע סי' ה'. בישעיה סי' כ"ה וסי' ל' וסי' נ"א. וגם בעל המתורגמן כ' כי רוב ל' חרפה מתורגם **חֶסְדָּא**, וצ"ע. ע"כ: **כַּמָּא דַּאֲנוּן גְּזִירִין**. נ"ב בספת"י הגיר' **גְּזִירִין**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל. וכן תרגמו הרי"ג בערבי **מַכְתַּתְנִין** בל' בינוני ולא בל' עבר. ע"כ: **יִתַעְבִּיר פְּאַחַתְנָא**. נ"ב **לְאַחַתְנָא** בלמ"ד. וכ"כ היא"ר והרמ"ל. וע"ש שכ' דלכ"ע תי' את בלא תרגום. ע"כ: **אִרִי תַמֵּן אַתְגְּלִי לֵיהָ יי' וכו'.** נ"ב כצ"ל ול"ג **מְלֵאכִיא דִּי יי'.** וכ"כ היא"ר והרמ"ל ושכ"כ מהרי"ץ ז"ל. והמעם כתבו ז"ל שהרי באותו מראה נאמר והנה ה' נצב עליו. ע"כ:

**פרשת וישב**

**יֵת דְּבַתְּוֹן** בישא לאכוהון. נ"ב בנ"י גר' **מַבְהוֹן** במי"ת. וכ"ה במס' התר' **מַבְהוֹן** דיקא. וכ"כ היא"ר וס' נל"ג ב' אוג"ר ששיבוש הוא הגיר' **דְּבַתְּוֹן** ברל"ת. וצ"ל **מַבְהוֹן** כמי"ת. וכמו שהוא בנ"י שלנו. וכן תר' יונתן ואת ערובתם הקח. **וְיֵת מַבְהוֹן** תיני. וכן בל' חו"ל מה שבו של עובד זה. סיב גיסין וקדושין. ע"כ: **אִיבָא** אנון רען. נ"ב כצ"ל ולא כנ"י הדפוסים הגר' **הִיבָן**. וכן מצאנו בת"י שתר' או איה אלהי המשפם. או **אִיבָא** אלהא דעביר דינא. וכמו שהוא בקצת ניש' מדוקדקות. ומיהו במס' התר' הביא כאן ב' נוסחאות **אִיבָא** (נ"א **אִיבָא** דוקא) ע"כ וגם בת"י מצאנו ב' הנוס' בכ"י ישנות. ע"כ: **מֵא מַסּוֹן נְתַהֲנִי** לנא וכו'. נ"ב ה"ג בנו"ן וכ"ה בנ"י ש. והרמ"ל לא כ' כן וצ"ע. ע"כ: **אִרִי אִיחֹת לֹות** ברי וכו'. נ"ב כ"ה נסת"י וכ"כ היא"ר והרמ"ל. דלא כו"ג על. ע"כ: **בַּת גְּבֵר הַגֵּר וכו'.** נ"ב בנ"י גר' **כַּנְעֲנִי קר'** ותר'. וכ"כ היא"ר ז"ל וכן העתיקו הרס"ג ז"ל בערבי כפשוטו **כַּנְעֲנִי** וכ"כ רש"י ז"ל בפ' ויחי על פסו' וישאו אותו בניו ע"ש. וכ"כ הרמ"ל ושכן היא ד' חכמי המוס' בהושע סי' י"א. ע"כ: **וְהוֹה** בכויב וכו'. נ"ב בנ"י גר' **וְהוֹי** בכויב וצ"ע. ע"כ: **בַּפְּרֹשֹׁת עֵינַיִם**. כצ"ל קרא ותר' וכ"כ היא"ר והרמ"ל. והוא שם מקום כמ"ש התפוח והעינים. ע"כ: **וַאֲמַר אַנָּא אֲשַׁלַּח** גדיא וכו'. נ"ב כצ"ל וכ"ה בנ"י גם בדפוסים ועי"ל בפסו' וישלח יהודה. ע"כ: **וְשַׁלַּח** יהודה ית גדיא וכו'. נ"ב בכל הנ"י מדוקדקות **וְשַׁלַּח**. ולא נמצא ל' שליחות דמתורגם בל' שדרא רק אחד והוא הנה שלחתי דלקמן הא **שְׂדֵרִית**. אבל במס' התר' שליחא דמתורגם שדרא. כ'. וישלח יהודה. הנה שלחתי. ע"כ וכ"כ היא"ר. וכ"ה במתורגמן. ולכ"ע אשלח גדי עזים דלעיל קרא ותר' **אֲשַׁלַּח**. ע"כ: **מַעֲרִיא בְּזַנְיָתָהּ**. נ"ב כ"ה נוסת"י הה"א ספיק. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **עֹקְתָא**



פרשת ויגש

רבוני שאיל. נ"ב כ"ה ברוב הישנות השי"ן בפת"ח. ו"כ הרמ"ל ז"ל. ונתן פעם לדבר כי הל' הכבד מורה על חזק הפעולה. לומר שהיה שואל וחוזר ושואל וכו' ע"ש. ע"כ: **אם** ישבוק ית אבוהו וכו'. נ"ב בכל הישנות גר' **אם** בלא וי"ו. ו"כ הרמ"ל ז"ל. ודכוותיה לעיל בפ' בראשית ונפקחו. יתפתחו. בלא וי"ו. ע"כ: **ותדברון** אף ית דין. נ"ב בנוס' א' ישנה גר' **ותסבון** וכ"כ הר' מ"ל ז"ל. ע"כ: **אם** לא איתניה **קך**. נ"ב כ"ה נוסת"י ול"ג **לותך**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **ולא יביל** יוסף. נ"ב בני' הוי"ד בקמין. ע"כ: **וישויני אבא** לפרעה **ורבון לכל ביתיה**. נ"ב כ"ה נסת"י ואין בו אנש וכ"כ היא"ר ז"ל וע"ש הטעם ע"כ: **דלמא תתמסבן**. נ"ב נוס' תימן **תשתיצי**. וכן כ"כ תורישמו ידי. **תשצינון**. אבנו וכו' ואורישנו. **ואשצינון**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל ע"ש הטעם. וכ' הרמ"ל שהקשה על נוס' רש"י ז"ל הרא"ם ז"ל. גם הראב"ע פי' מל' כריתה וכן פי' הרשב"ם ז"ל שהוא מל' הורשה ע"ש. גם הגר צדק החזיק בנוס' הישנות ומעמא מעים כמ"ש היא"ר ז"ל ע"ש. ע"כ: **ואת מפיך דא עבירו**. נ"ב בני' **מפקד** בפת"ח הפ"א. וכ"כ היא"ר ז"ל. ופי' מצווה עתה. ע"כ: **לנבר אצטלוון דלבושא**. נ"ב בני' **אצטלוון** בסמ"ך. והאלף בשורק. ותי' **דלבושא** בל' יחיד. דלא כנ"א **דלבושין**. ע"כ: **ובנת בנוהי וכל בנוהי איתי וכו'**. נ"ב כ"ה נוס' תימן. ודלא כנ"א **זרעיה**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **בפרן ארם**. נ"ב בני' **בפרן דארם** בדל"ת. ע"כ: **בל נפשתי ארבעת עסר**. נ"ב בכל היש' גר' **ארבע עסרי**. וכ"כ גרסת היא"ר ז"ל. ע"כ: **מנחם** אנא. נ"ב בכל הישנות המי"ם בשוא. ופי' מנחם אני. והרמ"ל כ' שהוא שלא בדקדוק ולא דק. כי הוואה בעיון השכל עם הבקיות בארמית יראה שאין מעלה לא' על חברתה. ע"כ: **ויהי ארי יקרי וכו'**. נ"ב כ"ה נסת"י **ארי** וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל בפ' לך לך. ודלא כנ"א **כד**. ע"כ: **ומקצת אחוהי**. נ"ב הצד"י בקמין בכל הישנות. ע"כ: **וקנא יוסף ית כל וכו'**. נ"ב כ"ה הנוס' הנכונה ול"ג **וזבן**. וכ"ה בכל ספת"י ישנים וחדשים מדוקדקים. וכ"כ הרמ"ל. ושכן הוא במסו' התר'. ע"כ: **ויהי באעורי עללתא**. נ"ב כ"ה בכל הישנות האלף בפתח. וכ"כ המ"ל שכן היא הנוס' הנכונה ע"ש. ע"כ:

פרשת ויחי

הא אבוך מרע. נ"ב כ"ה נוסת"י ול"ג **שכיב**. ע"כ: **לא**

**יבול** למחוי. נ"ב בני' מדוקדקת גר' **יביל**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **דאפרים לאנחותיה** על רישא וכו'. נ"ב האלף בקמין ותנן רפי וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: **בצלותי ובבעותי**. נ"ב בכל ספת"י ישנים שחפשנו מצאנו הנוס' בחרבני ובקשתי כל' המק'. ופי' הרמ"ל שב"ה הנוס' האמיתית. ונו' ספרים החדשים ננוכה היא מהירושלמי וכו' ע"ש. ע"כ: **ברו סליקתא**. נ"ב כ"ה בכל הישנות בשוא. והלמ"ד רפה. וכנ"ד הרמ"ל שכ' כי התר' חוסק מלת ברי. כדי לפרש **עלה**. על ראובן לא על יצועי. ע"כ: **גם הר' נל"ג** כ' כי ת"א ברצותו להסביר הדבר כפל כאלג כתוב בני עלית ותר' **ברי סליקתא** ע"כ. גם בדפוס שלפני מנוק כן בשוא ע"כ: **מקמין למשאל**. נ"ב בני' גר' **משאל** בלא למ"ד. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ: **וליה ישתמעון** עממא. נ"ב בקלף ישן נושן גר' **ישתמעון** כל' קל. ובנ"א כל' כבד. ע"כ: **מטי עד** צידון. נ"ב כ' הרמ"ל דה"ג **עד** ודכוותה בהפר' שלה על המעברות ת"י עד מגותא וכ"כ היא"ר ז"ל. ע"כ: **דבית גר** נ"ב כ"ה נוס' ספת"י בלא מי"ם. ע"כ: **משריית מווינין כד** יעברון ית וכו' נמחק תי' **כד** ונ"ב בכל הישנות ל"ג **כד** וא"ש סיפא. **ובנכסין** בו"ו. דאי גר' **כד** אין מקום לו"ו **ובנכסין**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל דהכי דייקא טפי דל"ג לה. ונר' שכן היתה ג"כ נוס' היא"ר ז"ל. ע"כ: **ברי דיסגי יוסף ברי דיתברך**. נ"ב בקלף ישן מצאנו הנוס' **דסגי דאתפרך**. ובנ"א **דיסגי דיתברך**. והרמ"ל החזיק בנוס' א' **דסגי דאתברך**. ע"ש. ע"כ: **פעלי** פלגותיה. נ"ב כ"ה נוס' תימן **פעלי** ודלא כנ"א רש"י ז"ל **מרי** וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **דא הות קיה בן וכו'**. נ"ב בכל ספת"י ישנים גר' **הותיה**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **יתוספן** לך וכו'. נ"ב כ"ה נוס' תימן בל' נקבה. ע"כ: **גבר כברכתיה**. נ"ב ה"ג בכל ספת"י. ותי' **אשר** בלא תר'. ודכוותה אשר עבר. מתר' **עדא**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **קברו** יתי. נ"ב כ' היא"ר ז"ל **קבורו** דוקא. אבל **קברו** הוא תר' **קברו**. ע"כ. וכן מצאנו בקלף ישן **קבורו**. ע"כ: **יתיב ארע פנענאה**. נ"ב בנוס' ישנות **ארעא כנענאה**. וכ"כ הרמ"ל ז"ל. ע"כ. ית כל **בשתא**. נ"ב כ"ה נוסת"י. וכן כי רעה גמלוך. **בשתא**. אבל חשבתם עלי רעה. **בישא**. וכ"כ היא"ר והרמ"ל ז"ל. ע"כ: **כדין** תימרון. נ"ב בקצת ני"ש גרסי' **כדין** וכ"כ היא"ר ובקצתן **כדין**. ע"כ:

דקדוק תרגום ספר בראשית נשלם. נעתק מכתובת יד גאוני עולם:

א"ה ברוך אשה עזרנו עד כה ועתירתנו תבין לפני כל קורא שאם ימצא טעות אל ידינו אלא לכף זכות וקמי שמיא גליא כי לא במרד ולא במעל אלא מתוך צערנו ובלבול הדעת מצרות הזמן ותלאותיו ומי שאמר לעולמו די יאמר לצערנו די. כיר"א.

